

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GAZETE HABERLERİYLE
DESTEKLENMİŞ ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN
ETKİLİLİĞİ:
BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

TOLGA TOPCUBAŞI
(DOKTORA TEZİ)

İSTANBUL - 2020

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GAZETE HABERLERİYLE
DESTEKLENMİŞ ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN
ETKİLİLİĞİ:

BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

THE EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTING A
NEWSPAPER REPORTS-SUPPORTED CASE STUDY
METHOD IN LIFE STUDIES COURSE:

AN ACTION RESEARCH

TOLGA TOPCUBAŞI

(DOKTORA TEZİ)

Danışman

Prof. Dr. Yücel KABAPINAR

İSTANBUL - 2020

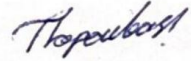
**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2020**

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

14/07/2020

Tolga TOPCUBAŞI

ÖZGEÇMİŞ

Eğitim Bilgileri

- 1996-2004 :** Adana Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu
- 2004-2007 :** Adana Çağrıbey Lisesi
- 2007-2011:** **Lisans:** Mersin Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği
Anabilim Dalı
- 2012-2015:** **Yüksek Lisans:** Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
- 2015-2020:** **Doktora:** Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim
Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

İş Deneyimi

- 2011-2014:** Sınıf Öğretmeni/MEB, Abdurrahman Nermin BİLİMLİ İlkokulu
Bağcılar/istanbul
- 2014-2015:** Müdür yetkili öğretmen/MEB, Mutluca İlkokulu Beytüşşebap/Şırnak
(Yedek Subay Öğretmen)
- 2015- Devam Etmektedir:** Sınıf Öğretmeni/MEB, Abdurrahman Nermin BİLİMLİ
İlkokulu Bağcılar/istanbul

İletişim

E- Posta: topcubasitolga@gmail.com

ÖNSÖZ

Sürekli değişim ve gelişim içinde olan dünya, şüphesiz toplumları ve bireyleri de değişime zorlamaktadır. Küreselleşen dünyaya ayak uydurmak zorunda kalan bireyler, her açıdan kendilerini yetiştirmek zorunda kalmıştır. Bilgiden ziyade beceri ve değerlerin öne çıkmaya başladığı günümüzde, karar verme becerisi yüksek, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı düşünebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu günümüzde, önemli olanın birçok bilgi arasından kendisi için en uygun ve işlevsel olanı seçme, bilgiyi işleyebilme ve doğru kullanabilme olduğu gerçeğidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde çağa uygun eğitim yaklaşımı; bilgi aktarmaktan ziyade öğrencileri doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda yönlendirme yapabilen, bilgiyi işleyebilen, düşünme becerileri yüksek, çağın gerekliklerine uyum sağlayabilen ve sosyal hayatta karşılaştığı sorunlara çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bireylerin yaşama hazırlanmasına ve uyum sağlamasına yardımcı olan, yaşamlarında karşılaştığı problemler karşısında neler yapabilecekleri konusunda bir deneyim ortamı oluşturacak önemli derslerin başında şüphesiz hayat bilgisi dersi gelir. Çünkü hayat bilgisi dersi öğrencilerin sosyal hayatta karşılaşılabileceği sorunları ve bu sorunsallık karşısında neler yapılabileceği konusunda bireylerin çıkarımlarda bulunmasını sağlayacak deneyim ortamı sağlayacak, kısacası yaşamı sınıfa taşıyabilecek en uygun derslerden biridir. Hayat bilgisi dersinde, yaşamı sınıfa taşıyacak en önemli araç, gazeteler ve gazete temelli örnek olaydır. Bu çerçevede; bu araştırmanın amacı gazete temelli örnek olay yönteminin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında kullanımının etkililiğini incelemektir. Bu araştırmanın ilkokul birinci sınıf hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek uygulama yaklaşımına dayalı etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme noktasında örnek teşkil etme ve MEB ve Talim Terbiye Kurulu'nun öğretim programı ve ders kitabı geliştirme konusunda yapacağı çalışmalarına katkı sağlayacağını umuyorum. Bu umutla çıktığım yolda engelleri bir bir aşmama yardım eden değerli insanlara minnetimi sunmayı bir borç bilirim.

Öncelikle, bu araştırmanın olgunlaşması için sabırla özen gösteren ve araştırmanın her aşamasında bana yardımcı olarak bilgi ve deneyimlerini benimle cömertçe paylaşan, düşünceleriyle araştırmama yön veren, çılgın fikirleriyle beni heyecanlandıran, onunla

çalıştığım için kendimi çok şanslı hissettiğim, kişiliğini kendime örnek aldığım tez danışmanım Prof. Dr. Yücel KABAPINAR'a bana hep güvendiği, emek verdiği, zaman harcadığı, moralimi yüksek tutup her zaman destek olduğu için sonsuz saygı ve teşekkürler.

Tez izleme jürimde yer alan, izleme toplantılarında görüş ve önerileri ile bana yardımcı olan değerli öğretmenlerim Prof. Dr. Nurdan BAYSAL ve Doç. Dr. Müge AKBAĞ'a, tez savunma jürimde yer alan ve akademik hayatımda bana yol gösteren değerli hocalarım Prof. Dr. Kadir ULUSOY ve Prof. Dr. Bayram TAY'a gönülden teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu araştırmanın temelini oluşturan verileri bana sağlayan birbirinden kıymetli öğrencilerime, velilerime ve anket çalışmasına katılan öğretmenlerimize katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın her aşamasında fikir alışverişinde bulunduğum ve uzman görüşlerinde yardımcı olan arkadaşlarım Tülay TAKAK, Buket KARADAĞ, Lütfullah ÇELİKTEN ve Ümran ATABAŞ'a katkı ve yardımları için çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca beni yalnız bırakmayan, her an desteklerini yanımda hissettiğim, benimle her zaman gurur duyan ve cesaretlendiren canım annem Hatice TOPCUBAŞI, kıymetli babam Yusuf TOPCUBAŞI, ikizim Tuba SERİN, ve ablam Gülşah ALTINBÜKER'e canı gönülden teşekkür ederim. Akademik ve manevi desteğini her zaman hissettiğim, varlığıyla ve sevgisiyle hayatıma anlam katan sevgili eşim Gamze CEBECİ TOPCUBAŞI'na tüm kalbimle teşekkür ederim.

Ayrıca adını burada saymadığım tez çalışmam süresince yanımda olan, yardımlarını esirgemeyen herkese sonsuz teşekkürler...

Tolga TOPCUBAŞI

İstanbul, 2020

ÖZET

Öğrencilerin demokratik düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme becerilerin geliştirmesine yardımcı olacak gazete haberleri, hayat bilgisi dersi için önemli bir kaynaktır. Gazete; gerçek dünyayı öğrencilerle buluşturan çok yönlü bir öğrenme aracıdır. Hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay kullanılarak; öğrenci, yaşadığı çevre ile ilgili bir problemle karşı karşıya gelir ve bu problem karşısında soru sormayı, gözlem yapmayı, bilgiyi araştırarak olaylardaki düşünceleri açıklamayı ve tartışmayı öğrenir. Bu çalışmanın amacı, hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete temelli örnek olayın kullanıldığı öğretim etkinliklerinin tasarlanması, uygulanması ve uygulamanın etkililiğinin değerlendirilmesidir. Bu genel amaç doğrultusundaki araştırma soruları şunlardır:

1. Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanılmasına ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin nitelikleri nasıldır?
3. Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşleri nasıldır?
4. Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşleri nasıldır?
5. Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde sınıf içi iletişim ve etkileşimin niteliği nasıldır?
6. Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde bir öğrencinin ortaya koyduğu ürünlerin aşama aşama değişiklik gösterme düzeyi nasıldır?

Bu çalışmada, yeni bir öğretim uygulamasının etkileri araştırıldığından, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin Bağcılar ilçesindeki bir devlet okulunun birinci sınıfında bulunan 22'si kız 19'u erkek olmak üzere toplam 41 kişilik bir öğrenci grubu oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulayıcısı aynı zamanda araştırmacı olan öğretmendir. Araştırmada veri toplama aracı olarak gazete temelli örnek olay

merkezinde hazırlanan öğretim sürecindeki ses kayıtlarından, öğrencilerin çalışma yapraklarından ve araştırmacı günlüğünden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Uygulama sürecine başlamadan önce 1.sınıf hayat bilgisi dersi için 8 kazanım belirlenmiş ve bu kazanımlara uygun gazete temelli örnek olay yöntemi çerçevesinde ders planı hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planları ve kullanılan gazete haberleri ile ilgili uzman görüşü alınmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulama yapılmıştır. Uygulama sonrasında, öğrencilerin sınıf içi iletişimlerinin yer aldığı 24 saatlik ders kaydı araştırmacı tarafından iki defa dinlenerek transkript edilmiştir. Transkript edildikten sonra her kazanım için öğrenci diyaloglarından ve çalışma yapraklarından örnek olay ruhuna uygun kesitler saptanmış ve değerlendirilmiştir.

Gazete temelli örnek olayla zenginleştirilmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında öğrencilerin süreçteki diyalogları ve çalışma yapraklarının değerlendirilmesi sonucunda; ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin büyük bölümü, ilk kez böyle bir öğretim içinde yer almalarına karşın, kendilerine sunulan örnek olaylardaki kişiler ve durumlarla ilgili empati kurabilmiş, olayları ahlaki boyuttan değerlendirebilmiş, düşünsel boyutlarla ilgili soyut kavramların anlamlarını irdeleyebilmiştir. Bunun yanında öğrenciler, bu öğrenme ortamında kendilerine sunulan örnek olayı farklı açılardan değerlendirebilmiş ve böylece cevap çeşitliliğinin yüksek olduğu bir sınıf ortamı oluşmuştur. Araştırmanın diğer önemli sonuçlarından birisi de, sosyal olayların irdelendiği bu öğrenme ortamında neredeyse tüm öğrencilerin katılım sağladığı ve farklı cevapların rahatlıkla söylenebildiği demokratik bir tartışma ortamının oluşmuş olmasıdır. Sınıf içi iletişimin yoğun olduğu bu öğrenme ortamında; öğrenciler, örnek olayla ilgili arkadaşlarının değerlendirmelerine katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin sosyal bir olayı algılayıp, düşündüğü, yorumladığı, eleştirebildiği, çok farklı görüşleri, duyguları, bakış açılarını, değer yargılarını karşılaştırma olanağını bulduğu bu sınıf ortamındaki iletişimin, her öğrenciye farklı şekillerde yarar sağladığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gazete temelli örnek olay, Hayat bilgisi, 1. sınıf öğrencileri, Eylem araştırması.

ABSTRACT

Newspaper reports are important resources for the life studies courses as they support students to develop a democratic conception, critical thinking, problem solving and decision making skills. Newspaper is a versatile learning tool that allows students to recognize the real world. With the use of newspaper-based case study in the life studies course, the student will face a problem with the environment in which he/she lives, and in order to deal with this problem, he/she learns asking questions, making observations and doing research in order to explain and discuss the thoughts on the events. The aim of this study is to design, implement and evaluate the effectiveness of the teaching activities that using newspaper-based case study in the learning environments of life studies course. In accordance with this general purpose, these research questions are:

1. How are the classroom teachers' opinions about the use of newspaper reports in the life studies course?
2. How are the in-class communications and qualifications of products that students created regarding use of newspaper report in the life studies lesson?
3. How are the students' perceptions and views about the use of newspaper reports in the life studies course?
4. How are the perceptions and views of students' parents about the use of newspaper reports in the life studies course?
5. How the quality of in classroom communication and interaction in the life studies learning process supported by newspaper reports?
6. How much the qualifications of products that students created differ in step by step regarding the learning process of life studies that is supported by newspaper reports?

In this research, as the effects of a new teaching practice were investigated, action research was used from qualitative research designs. The study group consisted of 22 female and 19 male, total 41 first grade students of a public school in the Bağcılar district of İstanbul in 2017-2018 academic year. The researcher is also the teacher who is the researcher. The voice records belonging to the teaching process prepared within

the context of a newspaper-based case study, students' worksheets and diary of the researcher were used as data collection tools in the research. Content analysis was used to evaluate the data obtained in the research.

Prior to the implementation process, 8 acquisitions were determined in the 1st grade life studies course and a lesson plan was prepared within the framework of the newspaper-based case study method. Expert opinions were used in the lesson plans prepared and the used newspaper reports, then the application was carried out after performing the necessary corrections. Following the application, the record including 24-hour course, in which the students had in-class communications, were listened twice by the researcher and transcribed. After the conversations were transcribed, appropriate sections corresponding to the content of the case study were identified for each acquisition using student dialogues and work sheets, then evaluated.

As a result of the evaluation of the dialogues and work sheets of the students during the process of the learning environment of life studies course that enriched with the newspaper-based case study; although most of the 1st grade students were included in such an education environment for the first time, they were able to empathize with the individuals and situations given in the case studies, evaluate the events from a moral dimension and examine the meanings of the abstract concepts related to the intellectual dimensions. In addition, students have been able to evaluate the case study presented in this learning environment from different perspectives and thus, a classroom environment with a high answer diversity was created. One of the important results of the research is that in this learning environment where social events are examined, a democratic discussion environment has been created in which almost all students participate and different answers can be expressed easily. In this learning environment, classroom communication was quite intense, and the students expressed their opinions with reasons, whether they participated in the evaluations of their friends about the case study. It is suggested that this communication in the classroom environment, where students can perceive, think, interpret and criticize a social event and compare different opinions, emotions, perspectives and value judgments, benefit each student in different ways.

Keywords: Newspaper-based case study, Life studies, 1st grade students, Action research

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxiii
KISALTMA VE SEMBOLLER.....	xxiv
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç	9
1.3. Önem	11
1.4. Sınırlılıklar	12
1.5. Sayıtlılar	12
1.6. Tanımlar	12
BÖLÜM II: ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	13
2.1. Yaşamın Sınıfa Yansıması Olarak Örnek Olay Yöntemi	13
2.1.1. Örnek Olay Yöntemi: Tanım ve Kapsamın İrdelenmesi	13
2.1.2. Örnek Olay Türleri	23
2.2. Yaşamın Aynası, Güncelin Kaynağı: Gazetelerin Eğitim Ortamlarında Kullanımı	29
2.2.1. Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımının Yararları	34
2.2.2. Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımının Sınırlılıkları	36
2.2.3. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımı.....	37
2.2.4. Gazete ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğrenme Ortamlarında Öğretme-Öğrenme Süreci	44
2.2.5. Gazete ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğrenme Ortamlarında Öğretmen ve Öğrenci Rolü	47

2.3. Gazete Haberleri Kullanılarak Tasarlanan Öğretim Süreci: Soru Tipleri, Teknikler, Ev Çalışmaları	51
2.3.1. Gazete Haberleri Kullanılarak Tasarlanan Öğretim Süreci	51
2.3.2. Gazete Haberlerini Sınıfta İrdelemek: Soru Tipleri	55
2.3.2.1. Ahlaki (Etik) Çözümleme: Ahlaki Sorular	55
2.3.2.2. Empatik Çözümleme: Empatik Sorular	56
2.3.2. 3. Düşünsel Çözümleme: Düşünsel Sorular	58
2.3.3. Gazete Haberleri İz Düşümündeki Tekniklere Bakmak.....	60
2.3.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Kapsamında Kullanılabilecek Yan Etkinlikler	60
2.3.3.2. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazeteden Yararlanma Biçimleri	68
2.3.3.3. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri ile İlgili Uygulanabilecek Etkinlikler	72
2.3.3.4. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri ile İlgili Uygulanabilecek Stratejiler.....	82
2.3.4. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Gazete Kullanımında Ev Çalışmaları	84
2.4. İlgili Araştırmalar.....	86
2.4.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	90
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	99
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	103
3.1. Araştırmanın Modeli	103
3.2. Çalışma Grubu	105
3.2.1. Durum Tespiti Süreci Çalışma Grubu	107
3.2.2. Eylem Araştırması Süreci Çalışma Grubu	107
3.2.2.1. Öğretim Sürecini Değerlendirme	108
3.2.2.2. Öğretim Süreci Hakkında Görüşlerin Alınması	109
3.3. Verilerin Toplanması	110
3.3.1. Öğretmen Anketi	112
3.3.2. Sınıf İçi İletişim.....	113
3.3.3. Çalışma Yaprakları.....	114

3.3.4. Odak Grup Görüşme.....	115
3.3.5. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Öğrenci Anketi	115
3.3.6. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketi	116
3.3.7. Araştırmacı Günlüğü	117
3.3.8. Veli Anketi	118
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	118
3.4.1. Öğretmen Anketi Analizi	120
3.4.2. Sınıf İçi İletişim Analizi	121
3.4.3. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinlikleri/Çalışma Yapraklarının Analizi ...	123
3.4.3.1. "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" Etkinliklerinin Analizi	123
3.4.3.2. "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Etkinliklerinin Analizi	125
3.4.3.3. "Gazete Haberinin Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Etkinliklerinin Analizi.....	125
3.4.3.4. "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" Etkinliklerinin Analizi	126
3.4.3.5 "Gazete Haberi Yazma" Etkinliklerinin Analizi.....	126
3.4.4. Odak Grup Görüşmenin Analizi.....	128
3.4.5. Veli Anketi Analizi.....	128
3.4.6. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketi Analizi	129
3.4.7. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Anketi Analizi	129
3.5. Eylem Araştırmasında Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması	130
3.6. Hayat bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerini Uygulama Süreci: İşlem Yolu.....	132
3.6.1. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinlikleri için Uygun Kazanımların Belirlenmesi.....	132
3.6.2. Belirlenen Kazanımlara Yönelik Gazete Haberlerinin Bulunması	134
3.6.3. Belirlenen Kazanımlara Yönelik Gazete Temelli Örnek Olay Ders Planlarının Hazırlanması	135
3.6.4. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerine Yönelik Uzman Görüşlerinin Alınması	137

3.6.5. Uzman Görüşlerinden Alınan Dönütlerle Etkinliklerin Düzeltilmesi ve Yeniden Tasarlanması	137
3.6.6. Pilot Uygulama Dersi	139
3.6.7. Ders Planlarının Öğretim Sürecinde Uygulanması	139
3.6.8. Uygulama Sürecinde Yaşanan Sıkıntılara Yönelik Eylem Planlarının Hazırlanması.....	141
3.6.8. 1. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Birinci Eylem Planı.....	141
3.6.8.2. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik İkinci Eylem Planı.....	142
3.6.8.3. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Üçüncü Eylem Planı.....	143
3.6.8.4. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Dördüncü Eylem Planı.....	143
3.7. Araştırmaya İlişkin Etik Uygulamalar	144
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	146
4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanılmasına İlişkin Görüşleri Nasıldır?	146
4.1.1. Sınıf Öğretmenlerin Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerinden Yararlanma Sıklıkları Nasıldır?.....	146
4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Gazete Haberlerinden Hangi Derslerde Yararlandıklarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?	148
4.1.3. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerini Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?	150
4.1.4. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Avantajlarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?	152
4.1.5. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Dezavantajlarına İlişkin Görüşleri Nelerdir?.....	155
4.2. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberi Kullanımına İlişkin Ortaya Koydukları Sınıf İçi İletişim ve Ürünlerin Nitelikleri Nasıldır?	160
4.2.1. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 1	160
4.2.1.1. Gazete Haberi İrdeleme Aşaması	162
4.2.1.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi	173

4.2.1.2.1. "Mertcan'a Mektup" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	173
4.2.1.2.2. "Gazete Haberine Yaratıcı Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	176
4.2.1.2.3. "Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	180
4.2.2. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 2	187
4.2.2.1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması	188
4.2.2.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi	192
4.2.2.2.1. "'Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	192
4.2.2.2.2. " Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	195
4.2.2.2.3. "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylediniz?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	199
4.2.3. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 3	205
4.2.3.1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması:	207
4.2.3.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi	212
4.2.3.2.1. "Rıza'ya Mail Atalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	212
4.2.3.2.2. "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	216
4.2.3.2.3. "Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	219
4.2.3.2.4. "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi ..	223
4.2.4. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 4	227
4.2.4. 1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması	229
4.2.4.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi	231
4.2.4.2.1. "Okul Müdürüne Mail Atalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi.....	231

4.2.4.2.2. " 'Obez Çocuklar Sağlığını Kaybediyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	235
4.2.4.2.3. " Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberini Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	238
4.2.5. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 5	242
4.2.5.1 "Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	242
4.2.5.2. " Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	245
4.2.5.3. " Görsellere Uygun Gazete Haberini Yazalım " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	248
4.2.6. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 6	250
4.2.6.1. "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	250
4.2.6.2. "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberini Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	252
4.2.6.3. "Görsele ve Başlığa Uygun Gazete Haberini Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	256
4.2.7. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 7	259
4.2.7.1. " 'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	259
4.2.7.2. " Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	262
4.2.8. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 8	264
4.2.8.1. "Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	264
4.2.8.2."Yolda Tehlikeli Bisiklet Süren Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	266
4.2.8.3. " Verilen Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi	269
4.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Sınıf İçi İletişim ve Etkileşimin Niteliği Nasıldır?	271
4.3.1. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin /Kavramların Niteliği Nasıldır?	271

4.3.2. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısı Nasıldır?.....	278
4.3.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı ile Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısı Nasıldır?	279
4.3.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı ile Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Karşılaştırılması Nasıldır?	284
4.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Bir Öğrencinin Ortaya Koyduğu Ürünlerin Nitelikleri Aşama Aşama Değişiklik Gösterme Düzeyi Nasıldır?	285
4.5. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?	293
4.5.1. Öğrencilerin, Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine İlişkin Duygu ve Düşünceleri Nasıldır?	294
4.5.2. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinin Onlara Sağladığı Katkıları Yönelik Duygu ve Düşünceleri Nasıldır? .	298
4.5.3. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde En Sevdikleri Etkinliklere İlişkin Görüşleri Nasıldır?	301
4.5.4. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde Öğrencilerin Zorlandıkları Durumların Neler Olduğuna İlişkin Görüşleri Nasıldır?	304
4.5.5. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nasıldır?	307
4.5.6. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinden Bir Yıl Sonra En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nasıldır?	310
4.6. Velilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?	313
4.6.1. Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?.....	314
4.6.2. Velilerin, Çocuklarının Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersi Uygulama Sürecinde Yer Almasından Sonra Çocuklarında Gözlemledikleri Değişikliklere İlişkin Algı ve Görüşleri Nasıldır?.....	319

BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA	327
5.1. Yargı.....	327
5.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanılmasına İlişkin Görüşleri Nasıldır?.....	327
5.1.2. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanımına İlişkin Ortaya Koydukları Sınıf İçi İletişim ve Ürünlerin Nitelikleri Nasıldır?	329
5.1.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Sınıf İçi İletişim ve Etkileşimin Niteliği Nasıldır?	331
5.1.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Bir Öğrencinin Ortaya Koyduğu Ürünlerin Aşama Aşama Değişiklik Gösterme Düzeyi Nasıldır?	333
5.1.5. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?	333
5.1.6. Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?.....	336
5.2. Tartışma.....	337
5.3. Öneriler	345
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	345
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	346
5.3.3. MEB'e Yönelik Öneriler	347
5.4. Teze Bütüncül Bir Bakış	347
KAYNAKÇA.....	352
EKLER.....	363
Ek 1: Tez İzin Yazısı.....	364
Ek 2: Duyarlı Öğrenci Belgesi	365
Ek 3: Sergiye Veli Davetiyesi	366
Ek 4: Odak Grup Görüşme Formu	367
Ek 5: Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	368
Ek 6: Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	369
Ek 7: Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Velilerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	370

Ek 8: Sınıf Öğretmenlerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	371
Ek 9: Veli Onay Formu	372

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.4.1. Gazete Haberleriyle İlgili Araştırmalar Hakkında Genel Değerlendirme...	86
Tablo 2.4.2. Araştırmaların Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı.....	87
Tablo 2.4.3. Gazete Haberleri ve Örnek Olay ile İlgili Araştırmaların Konu Dağılım...	88
Tablo 3.2.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Kıdem Bilgileri.....	107
Tablo 3.3.1. Araştırma Sorularıyla Veri Toplama Araçlarının İlişkilendirilmesi.....	112
Tablo 3.3.1.1. Öğretmen Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi....	113
Tablo 3.3.5.1. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi.....	116
Tablo 3.3.6.1. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi.....	117
Tablo 3.3.8.1. Veli Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi.....	118
Tablo 3.4.2.1. Transkript Edilen Kazanımların Sayfa Sayıları.....	122
Tablo 3.4.3.1.1. "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" Çalışma Yaprağı Değerlendirme Rubriği.....	124
Tablo 3.4.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Kuramı Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Güvenirlik Katsayısı Oranları.....	127
Tablo 3.4.1. Veri Toplama Araçlarına Ait Kodlayıcı Güvenirlikleri.....	130
Tablo 3.6.1.1. Birinci Sınıf Hayat Bilgisi Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerinde Kullanılacak Kazanımlar.....	133
Tablo 3.6.3.1. Kazanım- Etkinlik Tablosu.....	136
Tablo 3.6.7.1. Kazanımların Uygulanma Tarihleri.....	140
Tablo 4.1.1.1. Sınıf Öğretmenlerin Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerinden Yararlanma Sıklıklarına Yönelik Frekanslar.....	147
Tablo 4.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerin Gazete Haberlerinden Hangi Derslerde Yararlandıklarına İlişkin Görüşlerinin Frekansları.....	148
Tablo 4.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerini Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları.....	150
Tablo 4.1.4.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Avantajlarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları..	153

Tablo 4.1.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları.....	155
Tablo 4.1.6.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanımına İlişkin Paylaşmak İsteddiği Görüş ve Önerilere Ait Temaların Frekansları.....	157
Tablo 4.2.1.2.1. "Mertcan'a Mektup" Çalışma Yaprağının Analizi.....	174
Tablo 4.2.1.2.2. "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Çalışma Yaprağının Analizi.....	177
Tablo 4.2.1.2.3. "Diyaloğun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Çalışma Yaprağının Analizi	181
Tablo 4.2.2.2.1. "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" Çalışma Yaprağının Analizi.....	193
Tablo 4.2.2.2.2. "Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi.....	196
Tablo 4.2.2.2.3. "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylediniz?" Çalışma Yaprağının Analizi.....	201
Tablo 4.2.3.2.1. "Rıza'ya Mail Atalım" Çalışma Yaprağının Analizi.....	213
Tablo 4.2.3.2.2. "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi.....	217
Tablo 4.2.3.2.3. "Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprağının Analizi.....	220
Tablo 4.1.3.2.4. "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yaprağının Analizi.....	223
Tablo 4.2.4.2.1. "Okul Müdürüne Mail Atalım" Çalışma Yaprağının Analizi.....	232
Tablo 4.2.4.2.2.1. "'Obez Çocuklar Sağlığını Kaybediyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma" Çalışma Yaprağının Analizi.....	236
Tablo 4.1.6.2.3. "Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yaprağının Analizi.....	239
Tablo 4.2.5.1.1. "Yaralanan Kediye İyi Leşiren Kıza Mektup Yazalım" Çalışma Yaprağının Analizi.....	243

Tablo 4.2.5.2.1."Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" Çalışma Yaprağının Analizi.....	246
Tablo. 4.2.5.3.1."Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yaprağının Analizi.....	249
Tablo 4.2.6.1.1. "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " Çalışma Yaprağının Analizi.....	251
Tablo 4.2.6.2.1. "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberi Yazalım" Çalışma Yaprağının Analizi.....	253
Tablo 4.2.6.3.1"Görsele ve Başlığa Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yaprağının Analizi.....	257
Tablo 4.2.7.1.1.""Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi.....	260
Tablo 4.2.7.2.1."Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yaprağının Analizi.....	263
Tablo 4.2.8.1.1."Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi.....	265
Tablo 4.1.8.2.2. "Yolda Tehlikeli Bisiklet Süren Çocuğa Neler Söylemek İstersin? " Çalışma Yaprağının Analizi.....	267
Tablo 4.2.8.3.1. "Verilen Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme" Çalışma Yaprağının Analizi.....	270
Tablo 4.3.1.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş, 8 Kazanım, 24 Saatlik Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel Ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Analizi.....	271
Tablo 4.3.2.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş, 8 Kazanım, 24 Saatlik Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde " Öğretmen Ve Öğrenci Tarafından Kullanılan Kelime Sayısının Analizi.....	278
Tablo 4.3.3.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Ve Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında " <i>Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.</i> " Kazanımında İki Ders Saatinde Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısının Analizi.....	279

Tablo 4.3.4.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Ve Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında <i>"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."</i> Kazanımında Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Analizi.....	284
Tablo 4.4.1. Gazete haberleriyle desteklemiş öğrenme ortamında Kevser adlı öğrencinin her kazanım için ayrılan sürede konuştuğu kelime sayısı.....	286
Tablo 4.4.2. Kevser'in Gazete Haberleri Merkezinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Değerlendirme Sonuçları.....	289
Tablo 4.5.1.1. "Gazete haberleri kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi ile ilgili duygu ve düşüncelerin nelerdir?" Sorusunun Analizi.....	294
Tablo 4.5.2.1. "Birinci sınıfta işlediğimiz gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde neler öğrendiniz? Size nasıl katkıları oldu? Örnekler vererek anlatır mısın?" Sorusunun Analizi.....	298
Tablo 4.5.3.1. "Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok hoşunuza giden etkinlikler nelerdi? Açıklayınız" Sorusunun Analizi.....	301
Tablo 4.5.4.1. "Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde hiç zorlandığınız veya sıkıldığınız bir durum oldu mu? Açıklayınız." Sorusunun Analizi.....	304
Tablo 4.5.5.1. "Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok aklınızda kalan ve etkilendiğiniz haber neydi? Açıklayınız. " Sorusunun Analizi.....	308
Tablo 4.5.6.1. " Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinden Bir Yıl Sonra En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nelerdir?" Sorusunun Analizi.....	310
Tablo 4.6.1.1. Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı ve Görüşlerinin Analizi.....	314
Tablo 4.6.2.1. Velilerin, Çocuklarının Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersi Uygulama Sürecinde Yer Almasından Sonra Çocuklarında Gözlemledikleri Değişikliklere İlişkin Algı ve Görüşlerinin Analizi.....	319

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.1.1. Örnek Olayı Anlatan Anahtar Kelimeler.....	18
Şekil 2.1.2.1. Genel Biçim ve Sunuş Biçimine Göre Örnek Olay Türleri.....	23
Şekil 2.1.2.2. Kabapınar'a Göre Örnek Olay Türleri.....	26
Şekil 2.1.2.3. Farklı Yazarlara Göre Örnek Olay Türleri.....	28
Şekil 2.3.1.1. Gazete Temelli Örnek Olay Öğretim Süreci Şeması.....	52
Şekil 3.2.1. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	106
Şekil 3.3.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları.....	111
Şekil 3.6.1. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerini Uygulama Süreci: İşlem Yolu.....	132
Şekil 3.6.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Ders Planı Ders Akış Şeması.....	135
Şekil 3.6.3.2. Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersine Ait Üç Saatlik Ders Planlaması.....	135
Şekil 4.4.1. Kevser'in Öğrenme Öyküsü.....	292

KISALTMA VE SEMBOLLER

Akt. : Aktaran

Bkz: Bakınız

S. : Sayfa

Ed: Editör

Çev. Ed.: Çeviri Editörü

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

NIE: Newspaper in Education

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın genel problem durumu, alt araştırma soruları, araştırmanın genel ve özel amacı, önemi, sınırlılık ve sayıltılar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Değişim ve gelişimin her alanda yaşandığı bu çağda, eğitimin de ihtiyaçları değişim göstermiştir. Küreselleşen dünyada değişen toplum yapısına ayak uydurmak zorunda kalan bireyler, her açıdan kendilerini yetiştirmek zorunda kalmıştır. Bilgiden ziyade beceri ve değerlerin öne çıkmaya başladığı günümüzde, karar verme becerisi yüksek, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı düşünebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu bu süreçte, önemli olanın birçok bilgi arasından kendisi için en uygun ve işlevsel olanı seçme, bilgiyi işleyebilme ve doğru kullanabilme olduğu gerçeğidir. Bu bağlamda düşünüldüğüne çağa uygun eğitim yaklaşımı; bilgi aktarmaktan ziyade öğrencileri doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda yönlendirme yapabilen, bilgiyi işleyebilen, düşünme becerileri yüksek, çağın gerekliklerine uyum sağlayabilen ve sosyal hayatta karşılaştığı sorunlara çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır.

Bireylerin yaşama hazırlanmasına ve uyum sağlamasına yardımcı olan, yaşamlarında karşılaştığı problemler karşısında neler yapabilecekleri konusunda bir deneyim ortamı oluşturacak önemli derslerin başında şüphesiz hayat bilgisi dersi gelir. Çünkü hayat bilgisi dersi öğrencilerin sosyal hayatta karşılaşılabileceği sorunları ve bu sorunlar karşısında neler yapılabileceği konusunda bireylerin çıkarımlarda bulunmasını sağlayacak derslerden biridir.

Hayat bilgisi dersi, bireylerin iyi bir insan ve vatandaş olması, çevresine uyum sağlaması için gereken temel davranışları kazanmasını sağlayarak çocukları yaşama hazırlayan ilk ders olma özelliğini taşımaktadır (Akınoğlu, 2004, s. 2). İçinde barındırdığı gerçek yaşam öyküleriyle bireylerin kendi yaşantılarından çıkarımlarda bulunabileceği bir yapıya sahip olan hayat bilgisi dersi ilkökul dersleri için de ayrı bir

önem taşımaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2009). Hayat bilgisi dersi ile bireyleri demokratik bir toplumun yurttaşları olarak hazırlamak ve onların sosyal hayatta karşılaşabilecekleri her türlü sorun ile ilgili akılcı kararlar almalarını sağlamak amaçlanmaktadır (Belet, 1999, s. 78). Hayat bilgisi dersinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler sayesinde öğrenciler sosyal hayatta karşılaştıkları sorunlara karşı nasıl çözüm üreteceğini deneyimler. Bu anlamda dayanağını yaşamdan alan hayat bilgisi dersinin varoluş amacı en yalın bir şekilde "öğrenciyi yaşama hazırlamak" olarak nitelendirebilir (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 386). Öğrenciler sosyal hayatta karşılaşabileceği problemlere hayat bilgisi dersi ile önceden hazırlanmış olacaktır (Özkan, 2010).

Yapılandırmacı yaklaşımdan önce eski programa göre hazırlanan hayat bilgisi ders kitaplarında öğrencilere sunulan sosyal ortamlar, hiçbir sorunun ve çatışmanın olmadığı, herkesin doğru davranışlar sergilediği ideal bir çevredir. Hayat bilgisi ders kitaplarındaki metinlerin büyük bölümü sonu “-meliyiz, -malıyız” takıları ile tümcelerden oluşan sürekli öğüt veren ifadeler içerisinde ortak bir değer yargısı yaratılmaya çalışılmaktaydı. Bu kitaplarda öğrencilere neden öyle yapma(ma)ları ya da davranma(ma)ları gerektiğine ilişkin çok fazla açıklama ya da örnek verilmemekte, neden gösterilmemekteydi (Kabapınar, 2009, s. 59-60). Eski programa göre hazırlanan ders kitaplarında öğrencilere verilen bilgilerin sosyal çıktıları anlaşılmadan öğrenilmesi istenilmekteydi. Bu nedenle öğrenciler öğrendikleri bilgi yığını içinde kalıp bu bilgileri nerede kullanabileceklerine dair bilgi ve beceriye sahip olmadan yetişmekteydi.

Hayat bilgisi öğretim programının yapılandırmacı öğrenme anlayışına geçişiyle birlikte; öğrencilerin yaşama yönelik deneyim ve beceriler ile donatılması, yaşamda karşılaşabilecekleri sosyal problemler ve bu sosyal problemlerin çözülmesine ilişkin becerilerin kazandırılması, öğrencilere kazandırılması gereken en önemli hedeflerden olmuştur (Kabapınar, 2009, s. 45). Hayat bilgisi dersi, bireyin gerçek yaşamında karşılaştığı sosyal olaylara çözüm bulabilmesi ve kendisini rahatça ifade edebilmesi açısından etkili bir ders olduğundan, bu derslerde örnek olay yönteminin kullanılması önem taşımaktadır. Örnek olay, “bir olayın ya da sorunun yazılı veya sözlü şekilde

anlatıldıktan sonra konu hakkında öğrencilerin tartışılmasıyla çözüm ve önerinin ortaya konulmasına dayanan bir yöntemdir” (Aydın, 2011, s. 85).

Örnek olay, bir sosyal problem ile ilgili öğrencilerin önceki deneyimlerini göz önüne alarak, sosyal olayla ilgili görüşlerini ifade edebilecekleri bir tartışma zemini oluşturmaktadır (Kabapınar, 2009, s. 63). “Öğretimde kullanılan örnek olay yöntemi, gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında tartışılarak, konuya ilişkin çözüm önerilerinin geliştirildiği bir yöntemdir” (Okutan, 2008). Örnek olay, öğrencilerin sosyal olayları irdelemelerini ve değerlendirmelerini sağlayarak ulaşılmaması gereken sonuçları doğrudan almak yerine kendilerinin ulaşmasını sağlayan ve bilgiyi içselleştirmelerine olanak sağlayan yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir öğretim yöntemidir. Örnek olaylar bireye bir sorunla karşılaştığında, nasıl bir tavır takınması gerektiği ve soruna ne tür çözümler üretebileceğini göstermesi konusunda deneyimler sunmaktadır. (Kabapınar, 2009, s.66). Kabapınar ve Baysal'a (2004) göre, örnek olay yöntemi; öğrencilerin derse aktif katılım sağlaması, konu ile ilgili farklı bakış açılarını ortaya koyması ve farklı fikirlerin tartışılmasına zemin hazırlaması açısından hayat bilgisi dersinde kullanılması önemlidir.

Örnek olay temelli eğitim; öğrencilerin olayı derinlemesine ele alarak günlük yaşamdan unsurlarla iç içe olmalarını sağlar ve öğrencilere gerçek hayatı deneyimleme fırsatı sunar (Farahani ve Heidari, 2013). Bireylerin sosyal hayatta karşılaştıkları problemlerin çözümüne karşı farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayan örnek olay yöntemi, bireylerin problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sunar (Badger, 2010).

Öğrencilerin gerçek yaşamdaki sorunlara çözümler üretebileceği, olayı her tarafın açısından değerlendirebileceği, ahlaki ve empatik bakış açısı geliştirebileceği demokratik bir tartışma ortamı yaratmak için kullanılabilecek en iyi yöntemlerden birisi örnek olaydır. Örnek olay yöntemi ile öğrenciler gündelik hayatla ilgili problemlere farklı çözüm önerileri üretebilecek ve olayı kendi bakış açılarına göre tartışarak çoğulcu bakış açısını içselleştirebileceklerdir. Aynı zamanda örnek olay, öğrencilerin karakterlerin yerine kendini koyarak olayları onların açısından değerlendirmesini sağlayarak empati becerilerinin gelişmesine katkı sunar. Bunun yanında örnek olay

yöntemi; öğrencilere sunulan çatışma durumunu her öğrencinin kendi değer yargılarına göre değerlendirip kendisinden farklı görüşlerin de farkına vararak kendi ahlaki değer yargılarını başkalarıyla kıyaslama olanağı sağlar.

Bilişsel psikologlar ilköğretim birinci basamaktan itibaren dergi ve kitaplarda yer alan öyküler ya da kitle iletişim araçlarında rastlanan güncel sosyal olaylardan yararlanılabileceğini belirtmektedirler. Çünkü öykülerle kıyaslandığında gazetelerde yer alan haberlerin, hayali birer mizansenin ötesinde, yaşamdan kopup gelen bir gerçeklik çerçevesinde bir yaşanmışlık duygusu vermesi nedeniyle görece daha kalıcı izler bırakabileceği düşünülmüştür (Kabapınar ve Baysal, 2004, s.388). Bu nedenle örnek olaylar gazeteden alınan haberler olarak geliştirilebilir. Çünkü bu haberler gerçek hayattan alınma özellikler taşımakta, aynı zamanda çatışma içeren durumlar barındırabilmektedir. Bu nedenle öğretmenler derslerde bu haberleri, kazanımlara göre planlayarak kullanabilirler. Gazete temelli örnek olay, gerçekten meydana gelmiş olma özelliği taşıması sebebiyle öğrencilerin daha fazla dikkatini çekecek ve etki bırakabilecektir (Kabapınar, 2012, s. 125).

Gazete; gerçek dünyayı öğrencilerin önüne getirebilen çok yönlü bir öğrenme aracıdır. Hayat bilgisi dersinde gazete kullanımıyla öğrenci yaşadığı çevre ile ilgili bir problemle karşı karşıya gelir ve bu problem karşısında soru sormayı, gözlem yapmayı, bilgiyi araştırarak olaylardaki düşünceleri açıklamayı ve tartışmayı öğrenir (Sunal ve Haas, 2002).

Öğrencileri yaşamın içinden sorunlarla karşı karşıya bırakıp, öğrencilerin akıl yürütmelerine ortam sunmak için kullanılabilecek en geçerli yöntemlerden biri derste gazete haberlerini kullanmaktır (Kabapınar ve Baysal, 2004). Gazetelerin farklı konularda haberler içermesi, zengin görsel unsurlar taşıması (resim, fotoğraf, şema, grafik, harita vb.), her düzeye hitap eden bilgiler barındırması ve günlük olaylara yer veren güncel bir kaynak olması gazeteyi hayat bilgisi dersinin amaçlarına uygun hale getirmektedir. Öğrenciler gazeteler vasıtasıyla, sosyal yaşamdan ilginç problemlere çözüm yolları arar. Gazeteler öğrencilere, gözlem yapma, soru sorma, bilgiyi araştırma, görüşlerini diğer öğrencilerle tartışma, kendilerini ve görüşlerini geliştirme ve

değiştirme fırsatı sunmaktadır. Gazeteler aracılığıyla öğrenciler kendi düşünce yapılarını yeniden şekillendirdikleri gibi, araştırma süreci içerisine girerek okulun programından öğrendikleriyle gazetelerden öğrendiklerini bütünleştirme ve düşünme becerilerini geliştirme olanağı bulmaktadır (Akbaba, 2014; Deveci, 2005).

Öğrenme ortamlarında gazete kullanmak, öğrencilerin okuma, problem çözme ve eleştirel düşünme becerisi geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Street, 2002, s. 131-134). Gazeteler öğretim programı ile ilişkilendirilerek, genellikle, dersleri canlı kılmak, öğrencilerin bir konuya ilgilerini çekmek için kullanılmaktadır (Segall ve Schmidt, 2005, s. 91-99).

Öğrenme ortamlarında gazetenin kullanılması motivasyonu ve katılımı yüksek sınıf içi tartışmanın altyapısını da hazırlamaktadır (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 384-416). Öğretmenler sınıflarında gazeteyi; öğrencileri güdülediği, sınıfta beceri öğretimine katkı sağladığı, kitaplardan daha ucuz olduğu, konu alanlarının çeşitli olduğu, dünyaya gerçek bir pencereden bakışı sağladığı ve yazma becerilerini geliştirdiği için kullanılmaktadırlar (Vockell ve Cusick, 1995, s. 359-362).

Öğrenciler öğrenme ortamlarında gazete kullanarak dersin konularını günlük haberle ilişkilendirir ve gerçek ile teori arasında bağlantı kurar. Bunun yanında toplumsal olaylara karşı da duyarlı ve sorumlu bireyler olurlar. Gazeteler öğrencilerin derse olan ilgisini arttırarak öğrencilerin eleştirel okuyucu, bilgili vatandaş ve değişen dünyaya ayak uyduran bireyler olmalarına yardımcı olur (Street, 2002).

Gerçek dünyayı sınıfa getirmeyi sağlayan gazete eğitimsel olarak çok yönlü bir öğrenme aracıdır. Sınıf içinde gazete kullanımının birçok gerekçesi ve öğrenciler için birçok katkısı vardır. Bu katkılar şu şekilde sıralanabilir (Nas, 2003):

- Öğrencilerin kelime bilgisini geliştirir.
- Öğrencilerin güncel bilgiler hakkında bilgisi sahibi olmalarını sağlar.
- Öğrencilerin temel becerileri kazanmasına destek olarak kullanılabilir.
- Ders kitaplarından daha ucuzdur.
- Gerçek dünya konularını içerdiğinden daha ilgi çekicidir.

- Öğrencilerin derste öğrendiği kavramları gerçek hayatla ilişkilendirmesine yardımcı olur.
- Öğrencilerin ilgi duyabileceği oranda geniş konu çeşitliliğine sahiptir.
- Öğrencilerin gerçek hayatla olan bağıını güçlendirir.
- Öğrencilere güncel olayları izleme alışkanlığı kazandırır.
- Öğrencilerin okuma, dinleme, konuşma, yazma ve eleştirel düşünme becerilerini artırır.
- Öğrencilerin önemli ve önemsiz olayları birbirinden ayırmalarına yardımcı olur.
- Öğrenciler doğru haberle yanlış haberleri ayırt ederler.
- Öğrencilerin güncel olayların gelecekte yaşamını nasıl etkileyeceğinin farkına varmasını sağlar.

Hayat bilgisi dersinin amaçları ve hedefleri göz önünde bulundurularak bu dersin yaşama dönük, hayata dair birçok kazanım ve beceri barındıran bir ders olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Bu anlamda düşünüldüğünde gerçek yaşamı sınıfa taşıyan, güncelliğini daima koruyan görsel ve yazılı anlamda zengin materyaller olan gazetelerin hayat bilgisi dersinde kullanılmasının dersin hedeflerine ulaşılması konusunda önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretim aracı olarak önemli bir materyal olan gazeteler, öğretim programındaki diğer derslere nazaran hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularına daha kolay uyarlanabilir. Çünkü hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularının çoğu günlük hayatla ilişkili konulardır.

Bu derece günlük hayatla ilişkili olan hayat bilgisi dersinde örnek olay veya gazetelerin kullanımı eski programa (1998) göre hazırlanan ders kitaplarında pek yer almasa da yapılandırmacı programdan sonra (2005) görece daha sık yer almaya başlamıştır. Her ne kadar yapılandırmacı programdan sonra hayat bilgisi ders kitaplarında örnek olay kullanımı artmış olsa da Ütkür'ün (2016) yaptığı çalışmada öğretmenler, hayat bilgisi ders kitaplarında yer alan örnek olayların yetersiz olduğunu ve daha fazla olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yapılandırmacı programla birlikte örnek olay ders kitaplarında daha sık yer almış olup örnek olayların öğrenme ortamlarında doğru ve nitelikli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı, ders kitaplarında yer alan örnek olayların ve soru tiplerinin niteliği araştırmacılar (Kabapınar, 2012; Özkan, 2010; Gözütok, 2006) tarafından araştırılan konular arasında yer almıştır.

Yapılan bazı çalışmalarda (Kabapınar, 2012; Özkan, 2010) sınıf ortamındaki çeşitli nedenlerden dolayı örnek olay yönteminin yeterince etkili bir şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir. Sınıfların kalabalık olması, uzun zaman alan örnek olaylarda bütünlük sağlanamaması, öğrencinin olay ve ilişkiler arasında kolay bir bağ kuramamasına neden olmaktadır. Öğrenme ortamlarında örnek olayın daha etkili ve nitelikli kullanılması için örnek olayın seçimi de önemli bir husustur. Bu durumla ilgili Kabapınar (2009) hayat bilgisi ders kitaplarındaki örnek olayların öğrencileri zorlayan ve çatışma içerikli nitelikte olması gerektiğini belirtirken; Özkan (2010) çalışmasında öğretmenin seçtiği örnek olayların öğrencilerin yaşamlarıyla bağlantılı ve seviyelerine uygun olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğrenme ortamına getirilen bir örnek olay ne kadar nitelikli olursa olsun, onu sınıfta uygulayacak öğretmenin niteliği de önem taşımaktadır. Bu nedenle dersinde örnek olay yöntemini seçen öğretmen, planlamaya, sınıfta tartışılabilir bir konu seçmeye, sorunu çözme yönünde öğrencilerin izledikleri yollara dikkat etmelidir (Gözütok, 2006).

Öğrenme ortamlarında örnek olay yöntemi kapsamında öğrencilerin örnek olayları çözümlemeleri ve analiz etmeleri için örnek olayla ilgili farklı soru tipleri sorulabilir. Rowe ve Newton (1994), sosyal olayları içeren örnek olayın sınıf içinde değerlendirilmesi ve çözümlenmesi için öğretmenlere "Ahlaki Çözümleme", "Düşünsel Çözümleme" ve "Empatik Çözümleme" yaklaşımlarını önermiştir (akt. Kabapınar, 2012, s. 112). Örnek olay analizinde bu üç soru tipinin de kullanımını önemliyen; Ütkür (2016) yaptığı çalışmada örnek olay yönteminin kullanıldığı öğrenme ortamlarında öğretmenlerin daha çok düşünsel ağırlıkta sorular sorduğu, empatik ve ahlaki soruları daha az kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlere derslerde örnek

olay kullanımı ile ilgili gerekli bilgiler verildikten sonra empatik ve ahlaki soruların düşünsel sorularla dengelendiği, bunlara yönelik öğrenci cevaplarında da niteliksel artışın olduğunu öğretmenlerin gözlemledikleri görülmüştür. Özkan (2010) ise yaptığı çalışmada yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış hayat bilgisi 1., 2. ve 3. sınıf ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan örnek olaylara ait soru tiplerinde düşünsel soruların empatik ve ahlaki sorulara göre daha fazla kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Özkan (2010), örnek olayların irdelenmesi için ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan soruların yetersiz kaldığını, bu nedenle hayat bilgisi ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan soru tiplerinin arttırılması gerektiğini belirtmektedir.

Örnek olay yöntemi ve gazete haberleriyle ilgili alanyazın incelendiğinde; ulaşılan kaynaklar sınırlılığında örnek olay yöntemi ve gazete haberlerinin eğitim alanındaki etkilerinin araştırıldığı çalışmalarda küçük yaş gruplarına yönelik (ilkokul birinci sınıf) bir çalışmaya rastlanmamış olması bu araştırmanın yapılmasına gerek duyulan önemli problemlerden birini oluşturmaktadır.

Geçmişte yapılan tüm bu çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırmada hayat bilgisi dersinde gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yöntemi kullanılarak, örnek bir öğrenme ortamı oluşturulmak istenmiştir. Bu bağlamda “Gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yöntemi kullanılan hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarının, öğrenme sürecindeki etkililiği ve verimliliği nasıldır?” sorusu araştırma problemini ortaya koymaktadır.

Tüm bu bilgileden hareketle hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete temelli örnek olay yönteminin etkililiğinin irdelenmesi bu araştırmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu çerçevede bu araştırmanın amacı hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımının etkililiğini incelemektir. Bu anlamda bu araştırmanın; örnek olayı öğrenme ortamında daha etkin ve verimli kullanabilme adına öğretmenlere ve araştırmacılara yol gösterici nitelikte olduğu düşünülmektedir. Belirtilen tüm nedenler doğrultusunda hayat bilgisi öğretiminde gazete temelli örnek olay kullanımını her yönüyle ortaya koyan bir araştırmaya ihtiyaç olduğu ve böyle bir araştırmanın alanyazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmüştür.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında görsel ve yazılı unsurlar açısından zengin bir materyal olan gazete haberlerinin kullanıldığı öğretim etkinliklerinin tasarlanması, uygulanması ve uygulamanın etkililiğinin değerlendirilmesidir. Bu araştırma çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. *Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanılmasına ilişkin görüşleri nasıldır?*

- Sınıf öğretmenlerin öğrenme ortamlarında gazete haberlerinden yararlanma sıklıkları nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin gazete haberlerinden hangi derslerde yararlandıklarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerini nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımına ilişkin paylaşmak istediği görüş ve önerileri nasıldır?

2. *Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin nitelikleri nasıldır?*

3. *Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde sınıf içi iletişim ve etkileşimin niteliği nasıldır?*

- Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin /kavramların niteliği nasıldır?
- Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısı nasıldır?

- Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamı ile müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısı nasıldır?
- Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamı ile müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin karşılaştırılması nasıldır?

4. *Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde bir öğrencinin ortaya koyduğu ürünlerin aşama aşama değişiklik gösterme düzeyi nasıldır?*

5. *Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşleri nasıldır?*

- Öğrencilerin, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşünceleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en sevdikleri etkinliklere ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin zorlandıkları durumların neler olduğuna ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri nasıldır?

6. *Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşleri nasıldır?*

- Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşleri nasıldır?
- Velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin algı ve görüşleri nasıldır?

1.3. Önem

Bu araştırmada elde edilecek bulguların,

- İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek uygulama yaklaşımına dayalı etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme noktasında örnek teşkil etme,
- Gazete temelli örnek olay yaklaşımına dayalı etkinliklerin uygulanması sırasında öğrencilerin zorlandıkları, beğendikleri ve beğenmedikleri noktaları belirleme,
- İlkokulda görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ve çalışmalarına katkı sağlayacağı,
- Hayat bilgisi dersinde gazete haberlerini kullanarak öğretim yapmak isteyen öğretmenlere bir kılavuz niteliğinde olacağı,
- Üniversitelerin sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilere hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi dersi ile konu alanı ders kitabı inceleme dersine yararlı olacağı,
- Örnek olay yöntemi konusunda yazılacak kaynaklara katkı sağlaması,
- MEB ve Talim Terbiye Kurulu'nun öğretim programı geliştirme çalışmalarında katkı sağlayabileceği
- Konu ile ilgili yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Bunların yanı sıra bu araştırmanın Türkiye’de hayat bilgisi birinci sınıf öğrenme ortamına gazete haberlerini eklemleyerek bu sürecin etkililiğini derinlemesine araştıran tek nitel çalışma olması araştırmayı önemli kılan sebepler arasındadır. Tüm bu sebeplerden yola çıkarak bu araştırma hayat bilgisi programına katkı anlamında büyük bir önem arz etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın gazete kullanılmasıyla ilgili 2008-2009 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ek bir program çıkarması bu konuya verdiği önemin açık bir göstergesidir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın da sınıflarda gazete kullanılmasına dikkat çekmesi bu araştırmanın önemini artırmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Uygulamanın yapıldığı çalışma grubuyla
2. Çalışmaya katılan öğrenci, veli ve öğretmenlerden alınan cevaplarla
3. Çalışmanın yapıldığı zaman aralığıyla
4. Çalışmada uygulanan etkinliklerle
5. Kullanılan veri toplama araçlarıyla
6. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak nitel yöntemlerle sınırlıdır.

1.5. Sayılılar

1. Araştırmada toplanan veriler, araştırmaya katılan öğrencilerin gerçek düşüncelerini yansıtmaktadır.
2. Öğrencilerin tamamı süreç içinde gerçekleştirdikleri çalışmaları titizlikle yapmışlardır.
3. Görüşmeye katılanların öğrencilerin sorulan sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.

1.6. Tanımlar

Örnek olay: Örnek olaylar, zengin içeriğe sahip, herhangi bir konuyu çevresindeki öğelerle birlikte ele alan, hikâyemsi yazılardır. Gerçeğe oldukça yakın olmaları yönüyle ön plana çıkarken önemli bir diğer özellikleri ise, farklı seviyelerde analize ve yorumlamalara izin verebilecek sorunlar içermeleridir (Levin, 1995).

Gazete: Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın (TDK, 2018).

BÖLÜM II: ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma ile ilgili konular hakkında literatür bilgisine yer verilmiştir. Gazete haberlerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretiminde örnek olay yöntemi içerisinde ele alınmış olması sebebiyle, öncelikle örnek olay yöntemi ve özelinde gazete haberlerini temel alan örnek olay değerlendirilecektir. Ardından gazete haberleri tanım, kavram, kapsam boyutunda ve eğitimle ilişkisi bağlamında incelenecektir. Sonraki aşamada, gazete haberlerinin öğretim programlarındaki yeri, önemi ve kullanım durumu ortaya konulacaktır. Son olarak örnek olay ve gazete haberlerinin öğretimde kullanımıyla ilgili yapılan araştırmalardan bahsedilecektir.

2.1. Yaşamın Sınıfa Yansıması Olarak Örnek Olay Yöntemi

Bu bölümde farklı araştırmacıların örnek olay ile ilgili tanımları irdelenip bir üst tanım geliştirilecek, örnek olayın kapsamından bahsedilecek ve örnek olay türlerine yer verilecektir.

2.1.1. Örnek Olay Yöntemi: Tanım ve Kapsamın İrdelenmesi

1980 ve 1990'ların dünyasındaki eğitim ve eğitimden beklentiler ile 2000'lerin dünyasındaki eğitimin tanımı, amacı ve kapsamı ile ilgili beklentiler radikal bir biçimde değişmiştir. Bu anlamda sürekli gelişim ve değişim içinde olan dünyada, eğitimin ihtiyaçları da hızla değişim göstermiştir. Bireylerin içinde yer aldıkları çağa uyum sağlayabilmesi ve karşılıklarına çıkabilecek bireysel ve toplumsal sorunları çözebilmeleri için inisiyatif alabilmeleri günümüzdeki eğitim anlayışının önemsendiği becerilerden olmuştur. Bu anlamda düşünüldüğünde eğitimin en önemli amaçlarından birinin 'bireyleri yaşamın kompleks ve çok boyutlu dünyasına hazırlamak' olduğu söylenebilir. Bu amaçla yaşamı sınıfa taşıyacak bir öğrenme aracının öğrenme ortamlarında kullanılması önemli hale gelmiştir. Gerçek yaşamdaki olay/sorun/problem/çatışmaları sınıf ortamına taşıyarak öğrencilerin sosyal sorunların çözümlerine karşı deneyim ve beceri kazanabilmelerini sağlayacak en etkili öğrenme araçlarından birinin örnek olay yöntemi olduğu söylenebilir. Örnek olay yöntemi ile yaşamın kendisinden, gerçek ya da

gerçeğe yakın, içinde sorun barındıran bir olay ders ortamında sunularak, öğrencilerin yaşamda karşılaşılabilecekleri sosyal sorunların nasıl çözümlenebileceğine dair bir takım farkındalık ve sosyal problemleri çözmeye ilişkin becerilerin kazandırılmasını amaçlanır. Tarcinale (1987), en iyi öğrenmenin *bireylerin/öğrencilerin dış ortamdaki unsurlarla etkileşimi sayesinde* olacağını söyleyerek ders sürecinde gerçek hayattan unsurlar kullanmanın önemini ifade etmiştir. Örnek olay yönteminde de, *gerçek hayattan unsurların yer aldığını ve öğrencilerin bu örnek olaylarda ana karakterlerin yerine kendini koyarak dolaylı olarak bir öğrenme gerçekleştirme şansı yakalayabileceğini* ifade etmiştir (akt. Jones, 2003, s. 185).

Örnek olay yönteminin çeşitli araştırmacılar tarafından farklı tanımları yapılmıştır. Akgün'e (2001) göre, örnek olay yöntemi; *gerçek hayatta bireyin karşılarına çıkabilecek bir sorunu sınıf ortamına taşıyarak öğrencilerin bu soruna çözüm önerileri getirebilmeleri ve ürettikleri çözümleri gerçek hayatta karşılaştığı problemlere de transfer edebilmelerini sağlamak* için kullanılan bir yöntemdir. Akgün'ün tanımında gerçek hayat problemlerinin sınıfa getirilmesi, sınıfta farklı çözüm önerilerinin ortaya konulması ve bu deneyimlerin gerçek yaşam sorunlarına transfer edilmesi olmak üzere üç basamak bulunmaktadır. Bu anlamda 'yaşamsallık' örnek olayın temelinde yer alan kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşamdan akıp gelen örnek olay, sınıf deneyimi ile öğrencinin yaşam dünyasına doğru bir yön almaktadır. Bu yaşamsallık boyutu da örnek olayı öğrenciler için çok işlevsel kılmaktadır. Bu anlamda örnek olay öğrenci için *'yaşam problemleri için bir idman arenası'* olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sınıf ortamına taşınan bir olay/problem/çatışma yazılı, sözlü, görsel ve video gibi farklı şekillerde öğrencilere sunulabilir. Aydın (2011, s.85) bu durumu tanımında belirtmiş ve örnek olay yöntemini, bir olayın veya problemin sözlü veya yazılı olarak anlatımı, ya da film olarak gösterilmesinden sonra bu olay hakkında öğrencilerin tartışarak çözümlerini ve önerilerini sunduğu, öğrenci merkezli bir öğretim yolu olarak tanımlamıştır. Aydın'ın da ifade ettiği gibi örnek olaylar öğrenci seviyelerini de dikkate alarak öğrencilere farklı şekillerde sunulabilir. Çizgi film, animasyon, belgesel, kısa film, kamu spotu gibi video içerikleri de örnek olay olarak öğrencilere sunulabilir. Bu içeriklerin ilgi çekici olduğu düşünüldüğünde, yazılı veya sözlü olarak aktarılan örnek

olaydan daha etkili olabileceği düşünülmektedir. Küçük yaş gruplarına örnek olay sunumunda çizgi film, animasyon gibi o yaş gruplarının dikkatlerini çekici video içerikleri kullanılabilir. Bu şekilde o seviyedeki öğrencilerin dikkatini probleme daha etkili bir şekilde çekmesi sağlanabilir.

Örnek olay yönteminin bir çok bilişsel süreci ortaya çıkardığı vurgusunu yapan Hesapçıoğlu (2008, s.304) örnek olay yöntemini; *öğrencilerin bir olay hakkında verileri toplayarak, gerekli bilgileri bir araya getirdiği ve bu bilgileri kullanarak olayı analiz etmelerini ve değerlendirmelerini sağlayacak bir yöntem* olarak tanımlamıştır. Hesapçıoğlu'nun tanımından yola çıkarak örnek olay yönteminin Bloom taksonomisindeki üst düzey düşünme becerilerini ortaya çıkardığını söyleyebiliriz. Çünkü bu süreçte öğrenci olayla ilgili bilgileri toplayarak analiz ve sentezleme yapabilir ve bu çözümleme sonucunda olayla ilgili bir değerlendirme yapabilir.

Örnek olay yönteminin öğrencilere *farklı bakış açısı* ve *empati* kazandırabilecek en önemli yöntemlerden biri olduğunu düşünen Yaylak (2015, s.131) örnek olay yöntemini; yaşamda karşılaşılabilecek bir problemten yola çıkarak, öğrencilerin olay ile ilgili farklı düşüncelere sahip insanların bakış açılarını anlamalarına, olaydaki karakterin yerine kendisini koyarak empati kurmasına ve bu sorunlara ürettiği çözümleri gerçek hayatına da aktarmasını sağlamayı amaçlayan bir yöntem olarak tanımlamıştır. Yaylak bu tanımında bir sosyal olayla ilgili farklı görüş ve düşüncelerin olmasının olağan bir süreç olduğunu, önemli olanın ise empati yapılabilmek farklı düşüncelere sahip insanların bakış açılarına saygı duyduğu ve farklı düşünceleri empati kurabilerek değerlendirebildiği bir öğrenme ortamı oluşması için kullanılması gereken yöntemlerden ilki örnek olay yöntemidir.

Öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri sınıf ortamına taşıyarak, gerçek hayattan sorunların çözüldüğü bu öğrenme ortamı, öğrencilerin yaşantılarında sıklıkla kullanacakları *problem çözme becerisinin gelişimine* katkı sunacaktır (Demirel, 2007, s. 62). Örnek olay yönteminde problemin gerçek veya hayali olması önemli değildir. Asıl amaç öğrencilerin olayı değerlendirmesini imkân tanıyarak onların sorunu

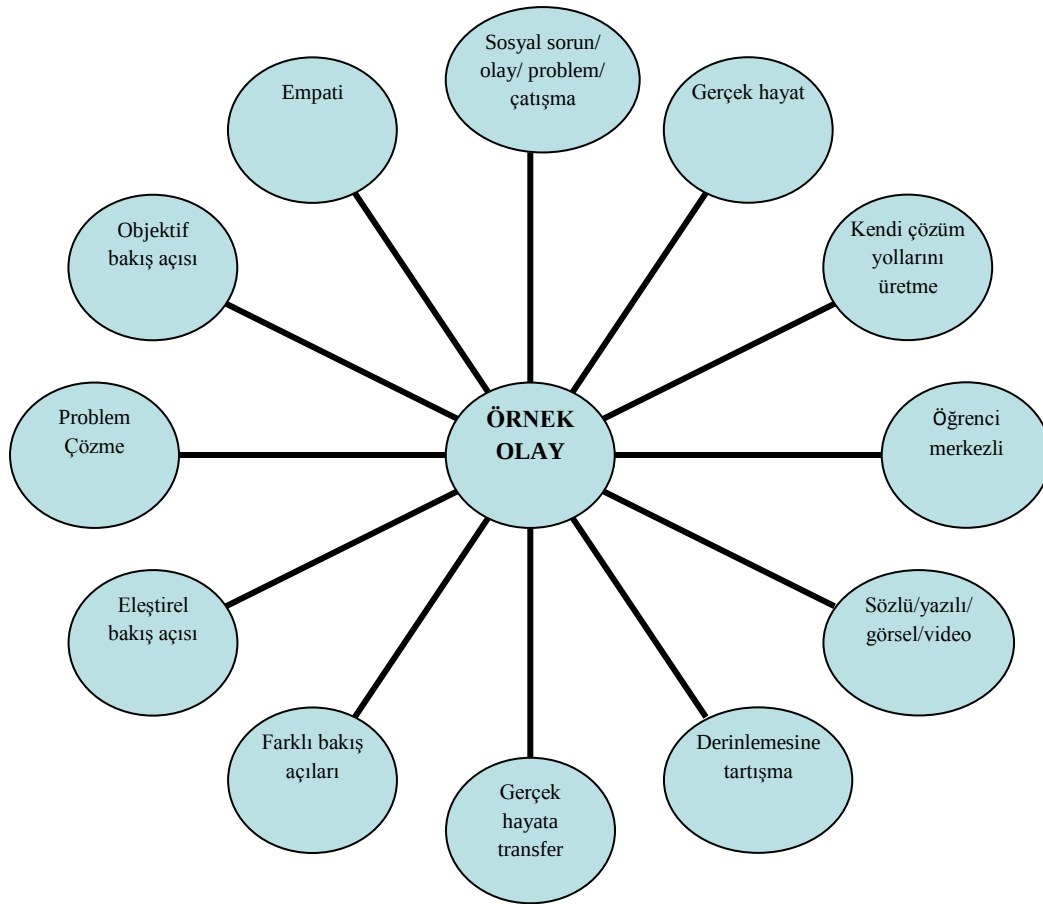
derinlemesine tartışmasını ve kendi çözüm yollarını üretmelerini sağlamaktır. Bu öğrenme ortamlarında öğrenciler aktif rol alırlar (Küçükahmet, 2004, s. 71). Öğrencileri *gerçek yaşam sorunlarıyla yüz yüze getiren* bir yöntem olan örnek olay yöntemi, *öğrencilere sınıf ortamındaki öğrendiklerini gerçek yaşantısında uygulama fırsatı* sunabilir. Örnek olay yöntemi ile öğrenciler *öğrenme sürecinde aktif rol* alarak gerçek bir sorunla yüz yüze kalmış gibi olayla ilgili düşüncelerini ileri sürebilir ve problemi çözücü öneriler sunabilir (Sönmez, 2001, s. 219-220).

Öğrencilerin teorik olarak gördüğü konunun gerçek hayattaki karşılığını sunarak onlara teorik ve pratik arasında bir bütünleşme ortamı yaratan örnek olay yöntemi; *kuram ile uygulama arasında bir köprü oluşturur*. Örnek olay yöntemi ile işlenen ders; *öğrencilerin konuyu gerçek hayata transfer etmesini sağlayarak* onların benzer olaylar karşısında pratik beceriler kazanmasına yardımcı olur (Hammerness, Darling-Hammond ve Shulman, 2002; akt. Mostert, 2007; Naumes ve Naumes, 1999; akt. Jones, 2003). Bununla birlikte örnek olay yöntemi *öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında karşılarına çıkan problemler karşısında eleştirel bir bakış açısıyla olayı farklı pencerelerden değerlendirip çözmeye yardımcı olacak* bir yöntemdir. (Lynn, 1999; akt. Jones ve Russell, 2008). Tüm bu tanımlardaki ortak noktalardan hareketle örnek olayın tanım kapsamı içerisinde yer alan önemli boyutlar şu şu şekilde sıralanabilir:

- Gerçek hayatta karşılaşılabilecek olay/sorun/problem/çatışmayı sınıf ortamına taşır.
- Öğrencilerin sorunları derinlemesine tartışarak kendi çözüm yollarını üretmeleri sağlar.
- Öğrencileri gerçek yaşam sorunlarıyla yüz yüze getiren bir yöntemdir.
- Öğrencilerin öğrendiklerini gerçek hayata transfer etmelerini sağlar.
- Sözlü, yazılı, görsel, video şeklinde olabilir.
- Öğrenci merkezli bir yöntemdir.
- Sosyal bir olayı detaylarıyla inceleyebilme olanağı sağlar.
- Öğrencilerin olaydaki karakterlerin yerine kendisini koyarak empati kurmasını sağlar.

- Farklı düşüncelere sahip kişilerin bakış açılarını anlamalarına yardımcı olur.
- Öğrencilerin kendi düşüncesi ile farklı düşünceleri karşılaştırarak objektif bir bakış açısı kazanmalarını sağlar.
- Öğrencilere bağımsız düşünebilme beceresi kazandırır.
- Öğrencilerin karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme becerilerini geliştirecek bir yöntemdir.
- Öğrencilerin analitik düşünme ve yansıtıcı düşünme becerilerine katkı sağlar.
- Öğrencilerin konuşma becerilerine katkı sağlar.

Araştırmacıların ele aldıkları örnek olay tanımları incelendiğinde, örnek olay tanımlarında en çok ifade edilen boyutların; gerçek yaşamdan alınmış bir olay/sorun/problem/çatışmanın sınıf ortamına taşınması ve bu problem durumuna öğrencilerin gerekli bilgileri kullanarak, analiz ederek, derinlemesine tartışarak kendi çözüm yollarını üretmeleri olduğu söylenebilir. Araştırmacıların örnek olay tanımlarından yola çıkarak; örnek olayın anahtar kelimelerle ifade edilmiş biçimi aşağıda yer alan şekil 2.1.1.1.'de verilmiştir.

Şekil 2.1.1.1. Örnek Olayı Anlatan Anahtar Kelimeler

Şekil 2.1.1.1.'de görüldüğü üzere; "gerçek hayat", "sosyal sorun/olay/ problem/çatışma", "kendi çözüm yollarını üretme", "derinlemesine tartışma" "sözlü/yazılı/görsel/video", "gerçek hayata transfer", "eleştirel bakış açısı", "farklı bakış açıları", "empati", problem çözme", "objektif bakış açısı" ifadeleri örnek olay tanımlarında kullanılan anahtar kelimelerdir.

Tüm bu boyutlardan yola çıkarak örnek olay ile ilgili bir üst tanım oluşturmak gerekirse; örnek olay yönteminin, *gerçek hayatta karşılaşılabilecek olay/sorun/problem/çatışmayı; sözlü/yazılı/görsel/video şeklinde sınıf ortamına taşıyarak öğrencilerin sosyal bir olayı derinlemesine tartışmasına, olayları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirek kendi çözüm yollarını üretmelerine, olaydaki*

karakterlerin yerine kendisini koyarak empati kurabilmelerine ve kendi bakış açısıyla farklı bakış açılarını kıyaslayıp görece objektif bir bakış açısı geliştirebilmelerine olanak sağlayan öğrenci merkezli bir yöntem olduğu söylenebilir. Bununla birlikte örnek olayın *öğrencilerin karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme, analitik düşünme, bağımsız düşünebilme ve konuşma becerilerine katkı sunduğunu* söylemek mümkün olacaktır.

Bu bağlamda örnek olay yöntemi ile öğrencilere gerçek yaşamdaki sorunlara çözümler üretebileceği, olayı tüm tarafların açısından değerlendirebilecekleri, ahlaki ve empatik bakış açısı geliştirebilecekleri bir öğrenme ortamı sağlanacağı düşünülmektedir. Örnek olay yöntemi ile öğrenciler gündelik hayatla ilgili problemlere farklı çözüm önerileri üretebilecek ve olayı kendi bakış açılarına göre tartışarak çoğulcu bakış açısını içselleştirebileceklerdir. Aynı zamanda örnek olay, öğrencilerin, olaydaki karakterlerin yerine kendini koyarak olayları onların açısından değerlendirmesini sağlayarak empati becerilerinin gelişmesine katkı sunabilecek bir yöntemdir. Bunun yanında örnek olay yöntemi; öğrencilere sunulan çatışma durumunu her öğrencinin kendi değer yargılarına göre değerlendirip kendisinden farklı görüşlerin de farkına vararak kendi ahlaki değer yargılarını başkalarıyla kıyaslama olanağı sağlar.

Öğrencileri etkin kılma temel düşüncesinden hareketle örnek olayın öğrencilere pek çok noktada katkı sağladığı, farklı boyutlardaki becerilerini geliştirdiği incelenen literatürde ifade edilmektedir. Nitekim Bilen (2002) tarafından örnek olay yönteminin amaçları; *karar verebilme, sosyal bir olayı detaylarıyla inceleyebilme, olaydaki sorunları kısa sürede saptayabilme, sorunların çözümü için nedenleriyle birlikte öneriler sunabilme, süreç içinde başkalarının düşünce ve görüşlerini sabırla dinleyebilme, sosyal bir olayı sistematik bir şekilde inceleyip yorumlayıp rapor edebilme* şeklinde sıralanmıştır. Örnek olay yönteminde amaç; *kesin doğruya ulaşmak değil* olayla ilgili eldeki verileri kullanarak çözüm önerileri sunabilmek ve bu çözüm önerilerini *farklı fikirler karşısında savunabilmek*, karşısındaki kendi düşüncesinin doğruluğuna ikna edebilmek, gerektiğinde başkalarının düşüncelerinden faydalanarak *yeni bir fikir ortaya atabilmek* olmalıdır (Şimşek, 2005, s. 18-19).

Örnek olay yöntemi öğrencilerin örnek olay içerisinde yer alan *gerçek sorunlar hakkında düşünmesini ve bu sorunun çözümüne yönelik farklı fikir ve öneriler geliştirmesini* sağlar (Ocak, 2011, s. 236). Sosyal bir olayı kısa bir öykü/olay formunda da sunan bu yöntem aracılığıyla öğrencilere *iyi/kötü, hoş/nahoş, doğru/yanlış gibi birbirine zıt, davranış, görüş, bakış açıları sunulmakta ve öğrencilerin hayatın içinde olan bu çelişki ve çatışmaları fark etmeleri* istenmektedir. Bu şekilde öğrenciler hayatın içinde var olan sorunları tanımış olacak ve bu sorunlara yönelik nasıl çözümler üreteceği konusunda öğretmenin veya kitap yazarı gibi otoritenin doğrudan yönlendiriciliğinden uzak, *kendi bakış açısını kendileri oluşturabileceklerdir* (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 387-388).

Örnek olay ile sınıfa taşınan problemin nedenleri ve sonuçları arasında çıkarımlar yapan öğrencilerin analitik düşüncelerinin gelişeceği de söylenebilir. Bu öğrenme sürecinde olayla ilgili kendi bakış açısını savunan öğrencilerin konuşma becerileri de olumlu yönde etkilenecektir. Bununla ilgili olarak Ertmer ve Russell (1995) de örnek olay yönteminin, *öğrencilerin analitik ve yansıtıcı becerilerinin ve konuşma becerilerinin gelişimine katkı sağladığını* belirtmiştir (akt. Elksnin, 2001, s. 95-96).

Örnek olay yöntemiyle ilgili çalışma yapan araştırmacılar (Greenwood ve Parkay, 1989; Kowalski, Weaver ve Henson 1990; Shulman, 1992) örnek olayın bireyleri eleştirel düşünmeye teşvik ettiğini ve yansıtıcı düşünmeyi geliştirdiğini iddia etmişlerdir (akt. Levin, 1995). Bu bağlamda olayları yansıtıcı düşünerek günlük hayata transfer edebilen öğrencilerin teorik konuları daha iyi öğrenebileceği söylenebilir. Çünkü öğrenci konuyu ne kadar günlük hayatla ve yaşamla ilişkilendirebilirse öğrenme o kadar etkili ve kalıcı olacaktır. Örnek olayların ise hayatın içinden sorunları sınıf ortamına taşıdığı düşünüldüğünde öğrencilerin konuları daha iyi anlamlandırmaları ve gerçek hayata transfer edebilmelerinin kolaylaşacağı düşünülmektedir.

Örnek olay yöntemi; öğrencilerin öğrenmiş oldukları kavram ve ilkeleri gerçek hayattan alınmış bir problem üzerinde kullanmaları sonucunda *karar verme, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirecek* bir yöntemdir (Diamantes, 2003; Sönmez, 2001; akt. Şimşek, 2005, s.17). Kowalski (2001) örnek olay yönteminin, öğrencilerin

karar verme ve eleştirel düşünme gibi becerilerini geliştirdiğini ve bu yöntemin öğrencilerin var olan bilgilerini kullanmalarını sağlayarak yeni bilgilere ulaşmasına fırsat tanıdığını ifade etmiştir (akt. Jones, 2003, s. 184). Örnek olay yöntemi kullanılarak işlenen ders sürecinde örnek olay üzerinden öğrencilerin *problem çözmeleri, bu problemi tartışmaları, durumu analiz etmeleri ve çözümler sunarak sundukları çözümleri değerlendirmeleri* beklenir (Forman ve Rymer, 1999; Naumes ve Naumes, 1999; akt. Jones, 2003, s. 184). Bu süreç öğrencilerin problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerine olumlu anlamda katkılar sunacaktır.

Örnek olay yöntemi *bilişsel becerilerin gelişimine olumlu anlamda katkı sağladığı gibi duyuşsal hedeflerin gerçekleştirilmesini de sağlayan* etkili yöntemlerden biridir. Örnek olay yönteminin en önemli hedeflerinden birisi farklı düşünen ve farklı bakış açısına sahip bireylerin uzlaşma çerçevesinde ortak bir sonuca varmalarını ya da varamasalar da birlikte yaşama kültürünün önemli olduğu sonucuna ulaşmalarını sağlamaktır. (Yavuz, 2005, s. 285). Öğrencilerin gerçek hayatta karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri olayların sınıf ortamına getirilerek tartışılması, sorunun analiz edilmesi ve değişik farklı çözüm yolları üretilmesine dayanan örnek olay yöntemi, *öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri bu tür sorunlar üzerinde düşünmeleri, bizzat fikir yürütmeleri ve çözüm yolları bulmaları için derse aktif olarak katılarak deneyim kazanmalarını* sağlar (Aydemir, 2010, s. 26). Böylelikle öğrencilerin gerçek hayatta çevrelerinde yaşanmış veya yaşanması muhtemel olaylara- sorunlara yönelik bilişsel düzeyde bilgi sahibi oldukları gibi duyuşsal olarakta hissetme olanağına sahip olurlar.

Örnek olay yöntemi, öğrencilerin *kendini başkalarının yerine koyarak onların farklı fikirlerine ve bakış açılarına saygı duymayı öğrenmelerine, kendi düşüncesi ile başkalarının düşüncelerini karşılaştırarak objektif bir bakış açısı kazanmalarına* fırsat tanır. Bunun yanında örnek olay yöntemi, öğrencilerin sosyal olaylarda tek bir doğru ya da tek bir yanlının olmayacağını kavrayabilmesine ve doğru ile yanlış arasındaki farklılığın her daim net çizgilerle belirlenmeyeceğini anlamasına katkıda bulunur. Bununla birlikte bu yöntem öğrencilerin *farklı düşünce, bakış açısı, yaşam tarzı, inançlara saygı duymasına, sosyal ve ahlaki olaylar ile ilgili bağımsız düşünebilmesine*

katkı sağlar (Kabapınar, 2012, s. 51-52). Bu düşünce biçimi ise öğrencilerin farklılıkları zenginlik olarak görmesini sağlayacak ve onların kendi ahlaki değerlerini oluşturmalarına olumlu yönde katkı sunacaktır.

Gibson'a (1998) göre örnek olay yöntemi *öğrencilerin başarısızlık ve yetersizlik duygularını yenmelerine yardımcı olan, öğrencilerin sorunlara yönelik araştırma, yorumlama ve tartışma yaparak kendilerine güven duymalarını sağlayan* bir yöntemdir (akt. Elksnin, 2001). Örnek olay üzerine çalışan eğitimci ve araştırmacıların bu düşüncelerinden yola çıkarak örnek olay yöntemini beceri ve değer öğretiminde kullanılacak önemli yöntemlerden biri olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Eğitim ortamlarında bu kadar öneme sahip olan örnek olay yöntemi ilk olarak Harvard Üniversitesi hukuk fakültesinde formal bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kimbal, 2006; akt. Şahin, Atasoy ve Somyürek, 2010, s.258-259). Daha sonraları bu yöntem tıp, ekonomi, işletme, sosyal çalışma, eğitim, beden eğitimi, hemşirelik ve psikoloji gibi farklı disiplinlerde de kullanılmıştır (Jones ve Russell 2008). Örnek olay yöntemi özellikle sosyal bilimler alanında da sıklıkla kullanılmaktadır. Çünkü sosyal bilimler alanı genellikle yaşamdan konuları içerir ve örnek olayın özünde de gerçek yaşam vardır. Örnek olayın sosyal bilimlerde en sıklıkla ve pratik kullanılabileceği disiplinlerden birisi eğitimidir. Eğitimin en önemli hedeflerinden birisinin öğrencilere yaşam becerileri kazandırmak olduğu boyutu göz önünde bulundurularak bu becerileri öğrencilere kazandırmanın en iyi yollarından birisi onları yaşam sorunlarına karşı tecrübe etmelerini sağlayacak örnek olay yöntemidir. Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olan örnek olay yönteminin eğitimde kullanılması, öğrencilerin aktifliğini sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Örnek olay yönteminin eğitimde sosyal ve fen alanlarında birçok derste kullanıldığı bilinse de en çok hayatın içinden olan hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde kullanıldığı söylenebilir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin en önemli amaçlarından birisi temel yaşam becerilerine sahip bireyler yetiştirmektir. Sınıf ortamında temel yaşam becerileri geliştirebilmenin en iyi yolu da yaşamın içinden gelen ve yaşama yönelecek deneyimlerin sınıfta bulunduğu örnek olay yöntemidir. Örnek olay yöntemi ile öğrenciler ileride hayatta karşılarına çıkabilecek problemlerle sınıf ortamında karşılaşır, bu

problemi nasıl çözüleceğini sınıf ortamında deneyimleyerek gerçek yaşamına transfer edebilir. Sonuç olarak örnek olay yöntemi, öğrenciyi yaşamda karşısına çıkabilecek olaylarla yüz yüze getirmesi açısından hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Tüm bu ifadelerden örnek olay yönteminin birçok disiplinde kullanıldığı, bilhassa eğitimde kullanılmasının etkili ve yararlı olduğu anlaşılmaktadır. Örnek olay; eğitim ortamlarında farklı türlerde sunulabilmektedir. Farklı araştırmacılar örnek olay türlerini kendilerince sınıflandırmışlardır. Aşağıda yer alan bölümde farklı araştırmacılar tarafından sınıflandırılan örnek olay türlerine değinilecektir.

2.1.2. Örnek Olay Türleri

Örnek olay türleri araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Bir sınıflandırmaya göre, örnek olaylar türleri temelde iki çeşittir. Bu sınıflandırma genel biçim ve sunuş biçimine göre örnek olaylar şeklinde yapılmıştır (Aydın, 2011, s. 95-96; Sönmez, 2005). Bu sınıflandırma aşağıda yer alan şekil 2.1.2.1.'de sunulmuştur.

Şekil 2.1.2.1. Genel Biçim ve Sunuş Biçimine göre Örnek Olay Türleri

Şekil 2.1.2.1.'de görüldüğü üzere genel biçim olarak örnek olaylar kendi içinde altı farklı şekilde sınıflandırılmıştır (Sönmez, 2005; Aydın, 2011).

a) *Tüm metin örnek olay:* Bu tür örnek olaylarda gerekli olan bütün bilgiler tüm boyutlarıyla verilir. Olayın öğrenciler tarafından anlaşılabilmesi için gerekli olan yer, zaman, kişiler ve özellikleri ile ilgili bilgiler öğrencilere sunulur. Bu anlamda öğrenciler olayla ilgili sorunu çözmek için başka kaynaklardan bilgi toplamaya ihtiyaç duymaz. Tüm bilgilerin örnek olayın içinde yer alması nedeniyle bu örnek olaylar irdelenmesi uzun zaman almaktadır. Bu şekilde öğrenciye sunulan örnek olayların uzunluğu sekiz ile on beş sayfa arasında değişmektedir. Bu tür örnek olaylar ilköğretim birinci kademe öğrencilerin dikkat sürelerinin kısa olması nedeniyle o yaş grubu için uygun olmamaktadır.

b) *Kısaltılmış örnek olay:* Sorunun yalnızca bir nokta üzerinde odaklandığı, olayın, bir paragraf ya da birkaç sayfalık bir metin halinde öğrencilere sunulduğu örnek olaydır. Bu örnek olayda odaklanılan tek bir olay yüzeysel olarak ele alınır ve olay ile ilgili belirli noktalar kapalı bırakılır. Öğrencilerin özellikle üzerine düşünmeleri, araştırmaları, sentezlemeleri ve farklı yorumlar yapmaları istenilen noktalar gizlenir. Bu süreçte öğrencilerden olay ile ilgili ek araştırma ve okumalar yaparak olayın detaylarıyla ilgili bilgileri kendisinin ulaşması beklenir. Olay ile ilgili farklı kaynaklardan ek bilgilere ulaşan öğrenciler, buldukları önemli bilgileri sınıf ortamında arkadaşlarıyla paylaşır ve birlikte tartışarak olayla ilgili çıkarımlarda bulunurlar. Kısaltılmış örnek olay türü genellikle bir olayın önemli bir yönünün ayrıntılı ve derinlemesine incelenmesi istenildiğinde kullanılır. Bu tür örnek olaylar öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

c) *Düzensiz örnek olay:* Bir olayın olduğu şekliyle değil de, düzensiz cümle ve paragraflar yardımıyla karmaşık biçimde sunulduğu örnek olaydır. Metnin bir düzen içinde sunulmadığı bu örnek olay türünde, öğrencilerin olayı mantıklı bir sıralamaya koyması ve ardından metindeki soruları çözmeleri beklenir. Öğrencilerin olay ile ilgili soruları çözebilmeleri için öncelikle, kendilerine karmaşık olarak verilen olayı, yer, zaman, neden- sonuç ilişkisi gibi bazı mantıksal analizler yardımıyla düzenlemeleri gerekmektedir. Daha sonra da sınıf arkadaşları ile düzenli hale getirilmiş olay üzerinde tartışmalar yaparak belirli çıkarımlarda bulunmaları gerekir. Bu örnek olay türünde

amaçlanan şey, öğrencinin olaylar ya da durumlar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini yakalayabilmeleri, olayların genel yapı ve mantığını kavrayabilmeleridir.

d) Eksik metin: Bu örnek olay türünde öğrencilere olay ile ilgili sınırlı bilgi verilir. Bu sınırlı bilgi içerisinde öğrencinin var olan problemi doğru biçimde analiz etmesi ve doğru bilgiye ulaşmak için öğretmene hangi soruları soracağına kendisinin karar vermesi gerekmektedir. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, öğretmenin, öğrenciler soru sormadığı sürece onlara herhangi bir açıklama yapmamasıdır. Eksik metin örnek olay türü öğrencilerin doğru soru sorma, analiz yapma ve sorun çözme yeteneklerini geliştirmek için düzenlenebilir.

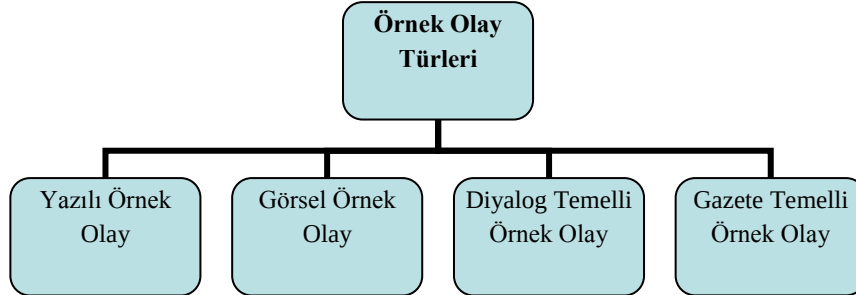
e) Etkileşimli örnek olay: Bu örnek olay türünde öğrencilere olay ile ilgili eksik bilgiler verilmekte, öğrencilerin ihtiyaç duydukları bilgilere gerekli kurum ve kişilerden kendilerinin ulaşmaları beklenmektedir. Etkileşimli örnek olayda öğrencilerden beklenen örnek olay ile ilgili olayı anlamlandırmak için gerekli olan bilgileri, olayla ilgili olabilecek kişi ve kurumlara başvurarak eksik bilgileri tamamlamalarıdır. Örnek olay ile ilgili etkileşime geçerek gerekli bilgilere ulaşan öğrencilerin, bu bilgileri sınıf arkadaşlarıyla paylaşp birlikte tartışarak olayı analiz edip, bazı çıkarımlarda bulunmaları beklenir.

f) Birbirini izleyen örnek olay: Bu örnek olay türünde bir olay, önemli olan ve birbirini etkileyen diğer bir olay ya da durumla birleşme yerlerinden bölünür. Birinci bölüm öğrencilere sunulup üzerinde tartışmalar yapıp tahminler alındıktan sonra, diğer bölüme geçilir ve öğrencilerin analiz ve tahminleriyle karşılaştırılır, tartışılır, irdelenir ve bir sonraki bölüme ilişkin tahminler ve beklentiler alınır. Bu şekilde örnek olay, parçalar halinde öğrencilerle birlikte tartışmalı olarak irdelenir ve sonunda belirli çıkarımlarda bulunulur.

Sunuş biçimi olarak örnek olaylarda sınıflandırma; yazılı, sözlü, okuyarak ya da yazarak anlatma, filmle, resimle anlatım, dramatize ederek anlatım şeklindedir (Aydın, 2011).

Kabapınar (2012) tarafından ise örnek olay türleri; yazılı örnek olay, görsel örnek olay, diyalog temelli örnek olay ve gazete temelli örnek olay olmak üzere dört şekilde

sınıflandırılmıştır. Kabapınar (2012) tarafından oluşturulan örnek olay türleri aşağıda yer alan şekil 2.1.2.2.'de sunulmuştur.

Şekil 2.1.2.2. Kabapınar'a Göre Örnek Olay Türleri

Yazılı Örnek Olay: Sosyal veya bireysel bir sorunu içeren örnek olayın yazılı olarak sunulduğu, en sık kullanılan ve en bilinen örnek olay türüdür (Kabapınar, 2012, s. 117-118). Yazılı örnek olaylar öğretmenin anlatması veya okuması ile gündeme gelir. Yazılı örnek olayın çok uzun olmaması önerilmektedir (Kabapınar, 2015, s. 402). Yazılı örnek olaylar gazete haberlerinden, internet haberlerinden, dergilerden bulunabilir veya kazanıma uygun gerçeğe yakın ve içinde problem barındıran bir hikâyeye öğretmen tarafından hazırlanabilir. Yazılı örnek olaylarda öğrencinin dikkatini çekecek önemli bölümler veya kazanımla ilgili vurucu sözler dikkat çekici bir yazı tipiyle yazılabilir. Örneğin kazanımı "Acil numaraları bilir" olan bir hayat bilgisi dersinde işlenen örnek olayda acil numaralar kalın puntoyla yazılırsa öğrencinin dikkatini çekecek ve öğrenmesini kolaylaştıracaktır.

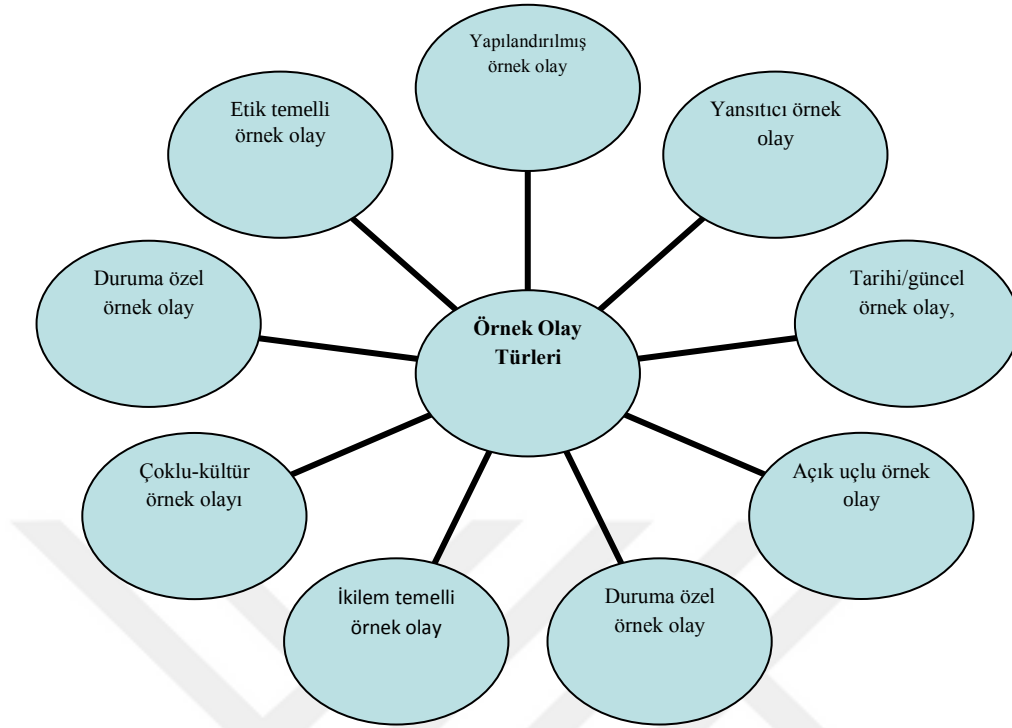
Görsel Örnek Olay: Sosyal veya bireysel bir sorunu içeren örnek olayın resim veya karikatür kullanılarak sunulması ile oluşan örnek olay türüdür. Görsel örnek olaylar özellikle yapılandırmacı temelli hayat bilgisi ders kitaplarında sıklıkla rastlanan örnek olay türüdür. Görsel örnek olaylar aynı zamanda öğrencilerin görsel okuma becerilerinin gelişimine yardımcı olur. Görsel örnek olaylar yazılı örnek olaylara göre ilkokul öğrencilerin daha çok dikkatini çekmektedir (Kabapınar, 2012, s. 121).

Diyalog Temelli Örnek Olay: Sosyal veya bireysel bir sorunu içeren örnek olayın en az iki kişi arasındaki konuşma gibi bir senaryo şeklinde yazılmasıyla oluşan örnek olay

türüdür. Diyalog temelli örnek olayda yazılı örnek olaydan farklı olarak giriş, gelişme ögeleri ile birlikte hikâyeyi zenginleştiren yardımcı temalara genellikle yer verilmemektedir. Diyalog temelli örnek olaylar ayrıntıları içermemekte, örnek olaydaki soruna yönelik ifadeler diyalog halinde ve ana fikre yönelik açıklamalar çerçevesinde sunulmaktadır. Diyalog temelli örnek olaylar öğrencilerin drama etkinliklerinde rahatlıkla kullanabilecek örnek olaylardır (Kabapınar, 2012, s. 123). Diyalog temelli örnek olayda öğrenciler kendilerini diyalog halindeki karakterlerle özdeşleştirebilir ve kendisini onun yerine koyarak düşünebilir. Diyalog temelli örnek olaydaki karakterle öğrenciler bir bağ kurarak, oradaki olayı kendi yaşantısıyla ilişkilendirebilecektir. Bu bağlamda diyalog temelli örnek olay öğrencinin ilgisini çekebilecek bir örnek olay türüdür.

Gazete Temelli Örnek Olay: Sosyal veya bireysel bir sorunu içeren örnek olaylar, gazetelerden alınan haberler olabilir. Gazete haberleri gerçek hayattan alınmış olmaları ve çatışma içeren olaylar barındığı için öğretmenler bu haberleri ilgili derste kazanıma uygun bir şekilde planlayarak kullanabilir. Gazete haberi seçiminde dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencilerin psikolojisini olumsuz yönde etkileyecek nitelikteki haberlere yer verilmemesidir. Gazete haberi kullanımında dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan birisi de haberlerde yer alan isimlerin etik boyut nedeniyle de değiştirilmesidir (Kabapınar, 2012, s. 125).

Bu sınıflandırmanın dışında örnek olay çeşitlerine yönelik başka araştırmacıların farklı sınıflandırmaları da mevcuttur. (Murrow, 2005; Wilson ve Williams, 2001; Jones, 2005; Kim, 2005; Kim ve Hannafin, 2008; Mastrilli ve Brown, 1999; Campbell, 1997; Luckowski, 1997, akt. Şahin, Atasoy ve Somyürek, 2010, s.258-259). Bu sınıflandırma aşağıda yer alan Şekil 2.1.2.3.'de yer almaktadır.

Şekil 2.1.2.3. Farklı Yazarlara Göre Örnek Olay Türleri

Şekil 2.1.2.3.'de görüldüğü üzere farklı araştırmacıların çalışmalarında da örnek olay yöntemine ilişkin başka türler geliştirilmiş ve kullanılmıştır (Murrow, 2005; Wilson ve Williams, 2001; Jones, 2005; Kim, 2005; Kim ve Hannafin, 2008; Mastrilli ve Brown, 1999; Campbell, 1997; Luckowski, 1997, akt. Şahin, Atasoy ve Somyürek, 2010, s.258-259). Bu türler şöyledir:

- a) Yapılandırılmış örnek olay (scaffolded case),
- b) Açık uçlu örnek olay,
- c) Yansıtıcı örnek olay,
- d) Tarihi/güncel örnek olay,
- e) İkilem temelli örnek olay,
- f) Duruma özel örnek olay “situated case”,

g) Çoklu-kültür örnek olayı,

h) Etik temelli örnek olaydır.

Tüm bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda literatürde örnek olay türlerinin çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmaların oluşturulmasında genel olarak örnek olayın biçim özellikleri, sunuş şekilleri veya içeriğinden yola çıkarak sınıflandırmalar yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından her ne kadar farklı sınıflandırmalar yapılmış olsa da bazı sınıflandırmaların birbirine benzerlik gösterdiği görülmektedir. Örneğin Kabapınar'ın (2012) yazılı, görsel, diyalog temelli, gazete temelli örnek olay sınıflandırmasıyla Sönmez'in (2005) sunuş biçimi örnek olay türlerini; yazılı, sözlü, okuma anlatma, film gösterme, dramatize etme, resim olarak sınıflandırmasının birbirine benzer olduğu görülmektedir. Örnek olay türlerinin birçok şekilde olmasına karşın bu araştırmada salt gazete haberi temelinde hazırlanan örnek olaylar üzerinde yoğunlaşılacak ve gazete haberlerinin bir öğretim aracı/materyali olarak literatürdeki yerine değinilecektir.

2.2. Yaşamın Aynası, Güncelin Kaynağı: Gazetelerin Eğitim Ortamlarında Kullanımı

Bir önceki bölümde örnek olayın eğitimdeki önemi tartışılmış ve gerçek hayatı sınıfa taşıyan en etkili örnek olay türlerinden birisinin gazete haberleri olduğu ifade edilmiştir. Bu başlık altında ise bir eğitim materyali olarak gazetenin tanımına, gazetelerin eğitim ortamlarında neden kullanılması gerektiğine ve gazetelerin eğitimde kullanım alanları konusuna yer verilecektir.

Gazete kelimesi, Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde “*Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın*” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2018). Öğretim materyallerin çoğu yıllar içinde değişikliğe uğrasa da gazeteler sürekli ilgi gören bir materyal olarak kalmıştır (Manning, 2001, s. 93-95). Çok yönlü ve dinamik bir öğrenme aracı olan gazeteler, gerçek dünyayı insanların önüne getiren ve sürekli güncelliğini koruyan bir öğrenme aracıdır (Deveci, 2005, s. 159-166). Gazeteler,

yaşanmış gerçek olayları okuyucuya anlayabileceği bir biçimde sunar. Okuyucu dünyanın her yerine götürebilme gücüne sahip olan gazetelere sihirli materyaller de denilebilir. Gazeteler, ucuz ve kolay ulaşılabilir, çok amaçlı bilgi kaynaklarıdır (Carey ve Greenberg, 1991, s. 8).

Güncel bilgiye ulaşılacak en kolay kaynak olan gazeteler, öğrenme ve öğretme sürecinde de kullanılacak materyallerdir. Gazeteler içeriğinde zengin görsel unsurlar ve farklı kazanımlara hitap edecek haberler içerdikleri için okul öncesinden, yükseköğretime her düzeyde ve her derste kullanılacak araçlardır (MEB, 2008). Gazeteler, bütün disiplinler için rahatlıkla kullanılacak bir materyaldir (Moorefield, 2003, s. 58-60).

Gazeteler müfredatla ilişkilendirilerek dersleri canlı kılmak ve öğrencilerin konuya ilgilerini çekmek için kullanılabilen bir materyaldir (Segall ve Schmidt, 2005, s. 91-99). Gazeteler, derste edinilen bilginin pekiştirilmesinde ve hedeflenen kazanım ve becerinin kazanılmasında her gün yenilenen bir kitap işlevi görmektedir. Bu bağlamda gazeteler, ders kitabından ucuz; kesilebilmesi, katlanabilmesi ve yapıştırabilmesi açısından da etkili bir materyaldir (MEB, 2008). Öğrenciler gazeteleri sınıf etkinlikleri için kullandıkları zaman gazetenin her konuda fazlasıyla bilgi içerdiğini, saklanabilen ve kesilip insanlarla paylaşabilen bir materyal olduğunu fark etmektedirler (Hepburn, 1999, s. 352-356).

Gazeteler öğrencilerin okuma becerilerine ve dil becerilerine katkı sağlama, bilgi birikimlerini arttırmada kullanılacak ucuz kaynaklardır. Okuma, yazma, konuşma, dinleme becerilerini geliştiren gazeteler; bunun yanında öğrencilere bir olayı farklı bakış açısından değerlendirme fırsatı sunar. Bir olayın farklı boyutlarıyla değerlendirebilen bu öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri de doğal olarak gelişecektir (Newspapers Maintain the Brain, 2011; akt. Tangülü, 2011, s. 70).

Öğrenme ortamlarında gazete kullanılması öğrencilerin motivasyonunu ve katılımı yüksek sınıf içi tartışmanın altyapısını hazırlamaktadır (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 384-416). Sınıflarda gazete kullanımı, öğrencileri derse güdüleyeceği gibi beceri öğretimine de katkı sunar. Gazetelerin kitaplardan daha ucuz materyaller olması, konu

alanlarının çeşitli olması, dünyaya gerçek bir pencereden bakış sağlaması ve yazma becerilerini geliştirdiği için öğretmenler sınıflarında gazete kullanmayı tercih etmektedirler (Vockell ve Cusick, 1995, s. 359-362). Savage and Armstrong (1987), gazetelerin bilgileri veriş biçimleri ders kitaplarından daha ilgi çekici olduğunu söylemektedirler (akt. Ünlüer, 2008).

Gazetelerin ucuz, kendini yenileyebilen ve kolay ulaşabilen bir kaynak olmasının dışında eğitim ortamına yararlı olmasını sağlayacak önemli özelliklerinden biri farklı öğrenme alanları içeren multi disiplinler bir kaynak olmasıdır (Moorefield, 2003, s. 59). Bununla ilgili öğretmenlerin gazete haberini birden fazla ders için kullanabildiğini söylemek mümkün olacaktır. Örneğin sigaranın zararları ile ilgili bir gazete haberi hem sosyal bilgiler, hem fen bilimleri hem de beden eğitimi dersleri için kullanılabilir (İşman, 2011, s. 283). Dünya Gazete Derneği'nin (WAN) eğitim programları başkanı McMone, gazetelerin okuma, temel matematik, coğrafya öğretimi ve vatandaşlık eğitiminde kullanılabileceğini belirtmektedir (Martin, 1999, s. 11-12). Deveci (2005), gazetelerin, öğretim programının her alanında bir kaynak olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir. Gazete haberi ne kadar çok disiplinle ilişkilendirerek kullanılırsa öğrenme o kadar kalıcı olur. Bunun dışında gazetelerin farklı disiplinlerle ilişkilendirilmesi öğrencinin konuyu ilgisini çekmesini sağlar ve dersi canlı kılar (Segall ve Schmidt, 2005, s. 93).

Gazeteler, her gün farklı bilgilerle güncellenen ve farklı disiplinlere ait bilgilere de ulaşılacak önemli bir bilgi kaynağıdır. Yeni bilgilerin keşfedilmesine açık bir kaynak olan gazeteler sınıf ortamında rahatlıkla kullanabilen bir materyaldir (Manning, 2001: 93-94). Müfredatta yer alan kazanım ve bilgilerin dışındaki yeni gelişmelere ve bilgi içeriklerine gazeteler aracılığıyla ulaşılabilir. Ders kitapları, bu kadar hızlı bilgi patlaması olan günümüzde günceli yakalayamayabilir fakat gazeteler günlük olduğu için her zaman güncel bilgiler yer almaktadır. Bu açıdan gazeteler dün ile bugün arasında bir bağ kurarak ders kitaplarını kuvvetlendirecek kaynaklardır (Heitzmann, 1979; akt. Ünlüer ve Yaşar, 2012, s. 44). Gazeteler öğrencilerin kavram genellemelerini öğrenebilecekleri canlı ders kitapları niteliğindedir (Street, 2002; s. 131).

Öğrenme ortamlarında gazete kullanımı öğrencilerin ülkede ve dünyada meydana gelen olaylar hakkında bilgilendirilmesini ve bu olaylar hakkında yorumlar yapmalarını sağlar (Rhoades, 1994, s. 173). Gazetelerin kullanıldığı sınıf ortamında öğrenciler yaşadığı dünyada ne olup bittiğini takip ederek ve yaşanan olaylar hakkı da yorum yaparak gündemden haberdar olurlar.

Gazeteler, gerçek dünyayı insanların önüne getiren çok yönlü ve dinamik bir öğrenme aracıdır (Deveci, 2005, s. 159-166). Gazeteler öğrencilerin kişisel ve toplumsal değer yargılarını öğrenmeleri açısından geniş değerler içeriğine sahip kaynaklardır (Ünlüer ve Yaşar, 2012, s. 44). Önemli bir güncel bilgi kaynağı olan gazeteler; toplumun kültürü, sosyal hayatı ve yaşayış biçimine hakkında çıkarımlarda bulunmasını sağladığından bireyi kültürleme işlevi de vardır. Bu anlamda gazeteler öğrencilerin özkültürlerini tanımalarına ve dil gelişimine katkı sağlar (Olivares- Pawlak, 1991; akt. Ünlüer ve Yaşar, 2012, s. 45). Eğitimde gazete kullanımıyla öğrencilerin; toplumun sosyal ve kültürel yapısı hakkında bilgilendirilmesi sağlanır. İnsanların yaşadıkları çevresi, ülkesi ve hatta başka ülkelerde olup bitenlerle ilgili bilgilere gazeteler aracılığıyla ulaşabilir (Padgett, 2006, s. 56). Eğitimde gazetelerin kullanılmasındaki en önemli amaçlardan birisi, gazetelerin toplumun sosyal ve kültürel yapısı hakkında öğrencileri bilgilendirme özelliği olması ve bu konulara duyarlılık kazandırmasıdır. Öğrenme ortamlarında öğrencilerin gazeteleri kullanmaları, onların bilgilerini artırmasının yanı sıra, daha iyi bir vatandaş olmalarına da katkıda bulunmaktadır (Newyork City's Hometown Newspaper, 2007; akt. Ünlüer, 2008). Gazeteler, öğrencilerin kişisel ve toplumsal değer yargılarını öğrenmesine yardımcı olacak önemli kaynaklardır. Bu özelliğiyle gazeteler karakter eğitimi programlarında da kullanılması gereken bir kaynaktır (De Roche, Sullivan ve Garrett, 1999, s. 3).

Wolk eğitimde gazete kullanmanın öğrencilerin empati duygularının gelişimine katkı sağladığını savunmaktadır. Çünkü Wolk, (2003, s. 101-106) dünya sorunlarına karşı bireyde oluşması beklenen empati duygusunun gelişmesi için gazetelerde farklı kültürel sorunları içeren haberlerin öğrencilere okutulması gerektiğini söylemiştir. Bu durumla ilgili Wolk *"Bu gezegeni birlikte paylaşıyoruz, havasını soluyoruz, suyunu içiyoruz ve dolayısıyla birbirimizle manevi bağlantılarımız var, çünkü hepimiz insanoğluyuz,*

birbirimiz için endişelenmeli, empati kurmalıyız. Çin'in kırsal kesimindeki güç durumdaki çiftçi hakkında bir makale okumak ve bunun üzerinde tartışmak, bizim daha iyi bir vatandaş olmamıza yardımcı olacaktır” demektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde gazeteler, öğrencilerin yaşadığımız dünya üzerindeki sorunları düşünmeleri ve empati kurmalarını sağlama konusunda hiçbir ders kitabının yerini tutamaz (Newspaper in the Classroom Project Teacher Guide, 1972; akt. Ünlüer, 2008).

A.B.D'de eğitimde gazetelerin kullanılması ile ilgili “Eğitimde Gazete” (Newspaper in Education) adlı bir program yürütülmektedir. “Eğitimde Gazete” (NIE) programı kapsamında gazeteler öğrencilere bir öğretim materyali olarak dağıtılmakta ve öğretmenlerin gazeteleri müfredat dahilinde kullanması amaçlanmıştır. NIE programı kapsamında ABD'de yaklaşık 700 civarında yerel ve ulusal gazete okullara dağıtılmaktadır. Bunun yanında gazetelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde kullanılması için gerekli kılavuz kitapları, çalışma yaprakları ve plan örnekleri de bu program kapsamında okullara dağıtılmaktadır. Bu program kapsamında öğretmenlere gazeteleri eğitimde nasıl kullanacaklarına dair eğitimler verilmektedir (Farage, 2011; akt. Tangülü, 2011). Amerikan Gazete Kuruluşu, ülke çapında 106.000'den fazla okulun ve 11 milyon öğrencinin “Eğitimde Gazete” programının içinde olduğunu bildirmektedir. “Eğitimde Gazete” (NIE) programının temel amaçlardan birisi öğrencileri toplum sorunlara duyarlı vatandaş olarak yetiştirmek ve onlara okuma alışkanlıkları kazandırmaktır. Bazı günlük gazeteler, ilkokul öğrencilerinin anlayabilecekleri seviyelere indirgenmiş bir şekilde internet aracılığıyla okullara ulaştırılmaktadır. Bu gazeteleri öğretmenlerin derslerde etkili bir şekilde kullanmaları sağlanmıştır (McElmeel, 1999, s. 31-32) Bir çok gazete, okullarda uygulanmak üzere dersler için bir materyal hazırlamakta ve okullara sponsor olarak göndermektedir (Kines, 1996, s. 63). “Eğitimde Gazete” programı uygulanmadan önce ABD’de gazeteler okullarda sadece iki haftalık ünitelerdeki sosyal bilgiler dersinde ve ya güncel olaylar bölümünde kullanılmaktaydı (Star, 2005; akt. Tangülü, 2011, s. 72). “Eğitimde Gazete” (NIE) programı uygulanmaya başlamasıyla birlikte tarih, dil, sosyal bilgiler, matematik, bilim ve daha farklı birçok alanda gazete kullanılmaktadır (Newyork City’s Hometown Newspaper, 2007; akt. Ünlüer, 2008).

Genel olarak değerlendirildiğinde gazetelerin eğitim ortamlarında kullanılmasını sağlayacak birçok neden vardır. Eğitimde farklı disiplinler içinde rahatlıkla kullanılabilen gazeteler, daha çok yaşam ile ilişkili olduğu için hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde rahatlıkla kullanılmaktadır. Araştırmacıların gazete ile ilgili tanımlarından yola çıkarak gazetelerin; gerçek yaşamı sınıfa taşıyan, sürekli güncelliğini koruyan, öğrencilerin derse katılımına ve güdülenmesine olumlu anlamda etki eden, farklı disiplinlere ait sayısız okuma materyalin olduğu, ilgi çekici, kullanışlı, kolay ulaşılabilir ve ucuz olan çok yönlü bir öğretim materyali olduğu söylenebilir.

2.2.1. Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımının Yararları

Gerçek hayatı sınıf ortamına taşıyan gazetelerin, öğrenme ortamlarında kullanılmasının yararları çoktur. Literatürde gazete kullanımının yararları ile ilgili fazlaca bilgi yer almakla birlikte bu bölümde gazete haberlerinin görece en önemli yararlarına yer verilecektir. Gazeteler içinde barındırdığı *gerçek hayattan bilgilerle* öğrencilerin dünyaya gerçek bir pencereden bakmalarını sağlayacak ve *bütün disiplinler için rahatlıkla kullanılacak* bir öğrenme aracıdır (Moorefield, 2003, ss. 58-60; Vockell ve Cusick, 1995, ss. 359-362). Gazeteler, *güncel ve gerçek yaşam konularını içerdiğinden* ders kitaplarından daha güdüleyicidir. Gerçek yaşam içeren konular öğrencilerin daha çok ilgisini çektiği için gazete haberleri *öğrencinin konuyu daha iyi anlamlandırmasını* sağlar ve *öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesine* katkı sunar. Bu anlamda düşünüldüğünde gazeteler müfredat ile ilişkilendirilerek, *öğrencilerin konuya ilgilerini çekmek* için de kullanılabilir (Segall ve Schmidt, 2005, ss. 91-99). Çünkü gazeteler, içerisinde yer alan bilgileri *ders kitaplarına göre daha ilgi çekici* şekilde sunmaktadır. Gazeteler içerisinde bulunan çeşitli hikâyeler, resimler, karikatür ve bulmacalarıyla *öğrencilerin dikkatini çekecek ve eğlendirecek* bir kaynaktır.

Gazeteler *her gün sınıfa getirilebilecek, kolay ulaşılabilir ve ucuz bir kaynak* olması sebebiyle *kullanışlı* bir materyaldir (Rajaretnam, 2002). Gazetelerin *kesilebilir ve işaretlenebilir* olması da kullanışlılığını gösteren özelliklerdendir (Using Newspapers in Class, 2006; akt. Ünlüler, 2008). Gazetelerde her kesime ve her ihtiyaca yönelik farklı

disiplinlere ait içeriklerin bulunması da gazeteyi kullanışlı yapan farklı boyutlardan birisidir.

Gazeteler, öğrencilerin *okuma becerilerinin artmasına* katkı sunar. Gazete okuyan öğrenciler okumayanlara göre *daha iyi anlama yeteneğine ve sözcük bilgisine* sahiptir (Rajaretnam, 2002). Öğrenme ortamlarında gazete kullanımı öğrencilerin kelime haznesini, okunulanları anlama kapasitesinin ve okumaya yönelik ilgi ve tutumlarının artmasını sağlar. Gazeteler öğrencilerin günlük hayatlarında kullanacakları sözcükleri ve dilbilgisi kurallarını da barındırdığı için onların *konuşma ve yazma becerilerine olumlu katkı sunar*. Sınıf içi etkinliklerde gazete kullanmak, öğrencilerin *karar verme, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri gibi üst düzey becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır* (Street, 2002, ss. 131-134). Çünkü gazete haberleri ile desteklenmiş öğretim sürecinde öğrenci gazete haberindeki olayı eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirerek olaydaki bilgilerden hareketle kararlar verebilir ve problemin çözümü için fikirler üretebilir.

Öğrenme ortamlarında gazete haberlerinin kullanımı *katılım oranı ve motivasyonu yüksek sınıf içi tartışmaların zeminini oluşturur* (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 384-416). Öğrenme ortamlarında gazete kullanımı sınıf içi *sözel etkileşimi artırarak öğrencilerin bu süreçte daha nitelikli tartışmaların içerisine girmelerini daha iyi sorular sormaya başlamasına* olanak tanımaktadır. Bu anlamda düşünüldüğünde gazete haberlerinin *tartışma yönteminde kullanılabilecek* önemli materyallerden biri olduğu söylenebilir. Bundan başka gazeteler, öğrencilerin yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini tanımasını ve *toplumsal olaylara karşı duyarlı, sorumlu bireyler olarak yetiştirilmesine* yardımcı olur (Newyork City's Hometown Newspaper, 2007; akt. Ünlüler, 2008). Çünkü gazeteler, bireyin yakın ve uzak çevresini tanıtacak, farklı kültürler hakkında bilgiler sunacak, doğru insan olmanın gerekliliğini içeren toplumsal olaylarla doludur.

Gazeteler farklı yaş grubunda ve farklı yetenekli öğrencilere farklı konularda *güncel bilgi sağlayabilecek* bir kaynaktır (Using Newspapers in Class, 2011; akt. Ünlüler, 2008). Bu anlamda düşünüldüğünde gazeteler herkesin içinde bir şeyler bulabileceği

kaynaklardır. Öğrenciler gazete haberlerini okuyarak çeşitli konular hakkında ve ders kitaplarında yer alan bilgilerden daha güncel bilgiler öğrenirler. Bu güncel bilgiler, öğrencilerin derste işlenen konuya ilişkin öğrenme isteğini arttırmaktadır. Gazete, öğrencilerin *aileleri ile üzerinde ortak konuşabileceği bir okuma materyalidir*. Öğretimde gazetenin kullanılması ile hem çocuklar yetişkinlerle konuşabilecekleri ortak bir zemin bulurlar hem de aile bireyleri çocuğun okul etkinlikleri ile daha fazla ve yakından ilgilenme olanağı elde ederler (Using Newspapers in Class, 2011; akt. Ünlüer, 2008, s.24).

Genel olarak değerlendirildiğinde, gazete haberlerinin öğrenme ortamındaki yararlarından görece en önemlileri; gerçek hayatı sınıfa taşıyarak öğrencilerin konuyu daha iyi anlamlandırmasını sağlaması, bütün disiplinler için rahatlıkla kullanılabilmesi, güncel olayları barındırmasından dolayı ilgi çekici ve güdüleyici olması, kolay ulaşılabilir ve ucuz olması sebebiyle kullanışlı bir materyal olması, öğrencilerin okuma becerilerine ve üst düzey becerilerinin gelişimine katkı sunmasıdır.

2.2.2. Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımının Sınırlılıkları

Gazete kullanımının yararları olmasının yanında bazı sınırlılıkları da vardır. Gazete kullanımıyla ilgili en önemli sınırlılıklardan birisi öğretmenlerin öğrenme ortamlarında gazete kullanımıyla ilgili yeterli bilgi ve donanımına sahip olmamasıdır (Dönmez ve Yazıcı, 2008, s. 256). Gazete kullanımının öğretim sürecinde nasıl kullanıldığı hakkında bilgi sahibi olmayan öğretmen, gazeteleri öğrenme ortamlarında verimli bir şekilde kullanamayacaktır. Öğretmenler sınıfta gazete kullanımını belirli bir plan dahilinde yapmazsa ders süresini iyi bir şekilde kullanamaz ve dersi iyi bir şekilde yönetemez. Bundan kaynaklı öğrencilerde süreç içerisinde sıkılırlar ve bu da öğrenmenin azalmasına sebep olur.

Ülkemizde gazetelerin belirli siyasi görüşleri desteklemeleri ve bu nedenle tarafsızlık özelliklerini yitirmeleri de gazete kullanımıyla ilgili diğer sınırlılıklardandır (Dönmez ve Yazıcı, 2008, s. 256). Bu boyut Dönmez ve Yazıcı (2008, s.256) tarafından her ne kadar sınırlılık olarak görülse de bir olay ile ilgili farklı gazetelerde yer alan farklı görüşler, öğrencilerin bir olay ile ilgili farklı bakış açılarının olduğunu anlamasını

sağlayabilir. Bir olayla ilgili farklı gazetelerdeki farklı bakış açıları, sınıf ortamına taşınarak bu durum öğrenme için bir avantaja dönüştürülebilir. Örneğin herhangi bir olay ile ilgili farklı yorumlar yapan gazete haberleri sınıf ortamına taşınarak öğrencilerin hangi gazete haberindeki haberi savunduklarını gerçekleriyle ifade etmeleri sağlanabilir. Öğrenciler bu öğrenme ortamında kendi düşüncelerini gerekçeleriyle tartışarak kendi bakış açısını kendisi oluşturacaktır. Bunun yanında bu öğrenme süreci öğrencilerin kendi düşüncesi ile farklı düşünceleri karşılaştırarak objektif bir bakış açısı kazanmalarını sağlayacaktır.

Gazetelerin çocuğa görelilik ilkesini göz ardı edecek düzeyde olması boyutu da öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın sınırlılıkları arasındadır (İşman, 2011, s. 283). Çünkü gazete haberindeki içeriklerin çoğu çocukların öğrenme ihtiyaçlarına göre düzenlenmemektedir. Bazı gazete haberlerindeki içerikler öğrencilerin gelişim düzeyi, hazırbulunuşluğu, ihtiyaç, ilgi, yetenek, beklenti ve bireysel farklılıklarını dikkate alınmadan hazırlanmaktadır. Gazetede yer alan bazı haberlerin gerçeği yansıtmaması, öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın sınırlılıklarındandır (Dönmez ve Yazıcı, 2008, s. 256; İşman, 2011, s. 283). Bu sınırlılığda engellemek adına gerçekliğinden şüphe edilen haberlerin farklı kaynaklardan araştırıp doğruluğu teyit edilebilir.

Öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın görece en önemli sınırlılıklarından birisi bazı gazete haberlerinde öğrencileri psikolojik olarak etkileyecek (şiddet, ölüm, küfür gibi) içerikte haberlerin yer almasıdır. Öğrenme ortamlarında öğrencilere sunulan gazete haberlerinde; cinsiyet duygularını tahrik edici, yanlış bilgi verici, cinayet ve intihar eğilimlerini besleyen ifadelerle, bireysel ve toplumsal şiddet anlatımları yer almamalıdır. Bununla birlikte gazete haberinde cinsel içerikli küfür ve sözlere, içeriğinde ölüm olan haberlere yer verilmemelidir.

2.2.3. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Kullanımı

Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin amaçları ve hedefleri göz önünde bulundurarak bu derslerin yaşama dönük, hayata dair birçok kazanım ve beceri barındıran dersler

olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Bu anlamda düşünüldüğünde gerçek yaşamı sınıfa taşıyan, güncelliğini daima koruyan görsel ve yazılı anlamda zengin materyaller olan gazetelerin bu derslerde kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Öğretim aracı olarak önemli bir materyal olan gazeteler, öğretim programındaki diğer derslere nazaran hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularına daha kolay uyarlanabilir. Çünkü hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularının çoğu günlük hayatla ilişkili konulardır. Hayat bilgisi öğretim programında yer alan "Okulumuzda Hayat", "Evimizde Hayat", "Sağlıklı Hayat", "Güvenli Hayat", "Ülkemizde Hayat" ve "Doğada Hayat" ünitelerinde Sosyal Bilgiler öğretim programında ise "Birey ve Toplum", "İnsanlar, Yerler ve Çevreler", "Üretim, Dağıtım ve Tüketim", "Etkin Vatandaşlık" ve "Küresel Bağlantılar" ünitelerinde yer alan kazanımların çoğu gerçek hayatla ilişkili kazanımlardır. Konu isimleri olarak örnek verilecek olursa; doğal afetler, bilinçli tüketicilik, vergi bilinci, doğa ve hayvan sevgisi, teknolojik değişim, sağlıklı beslenme, istek ve ihtiyaçlarımız, bütçe oluşturma, kaynakları verimli kullanma, okula ve eve giderken trafik kurallarına uyma, kişisel bakım, yemek yerken görgü kurallarına uyma gibi birçok konu hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programının içinde yer alan günlük hayatla ilişkili konulardır.

İlköğretimin ilk yıllarındaki öğrenciler somut işlemler dönemlerinde oldukları için somut olay ve olgularla daha iyi öğrenme sağlarlar. Bu nedenle bu dönemdeki öğrencilerin yaşamsal olay ya da olgularla karşı karşıya getirilmeleri onların daha iyi öğrenmelerine ve sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sunacaktır (Senemoğlu, 2005, s. 53-54). Öğrencilerin ilkokulun ilk yıllarında yaşamsal olaylarla karşı karşıya geleceği dersin başında hayat bilgisi dersi gelmektedir. Bu anlamda düşünüldüğünde hayat bilgisi dersinde yaşamsal olayları öğrencilere sunacak en kullanışlı materyallerinden başında gazeteler gelmektedir. Çünkü gazeteler, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri gerçek hayatla ilişkilendirerek somutlaştırmasını sağlayacak materyallerdir.

Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarında gazeteler konuyla ilgili yaşamdan örnekler sunarak öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırır ve dersin daha ilgi çekici olmasını sağlar. Sürekli güncelliğini koruyabilen gazeteler öğrencilerin vatandaşlık bilgi ve becerilerinin gelişimine katkı sunar. Bunun dışında gazeteler

öğrencilerin yaşadığı çevre ile dünya ile ilgili bilgi sahibi olmasını sağlayarak gerçekler ile görüşler arasındaki farkı anlamalarına yardımcı olur (Kaltsounis, 1987).

Sosyal bilgiler dersi bünyesinde fazlasıyla soyut kavramlar barındırdığı için öğrencilerin bu soyut kavramlar ve gerçek hayat arasındaki ilişkiyi kurabilmeleri güç olabilir. Bu soyut kavramlar gerçek ya da gerçekleşmesi olası olan olaylar etrafında gerçek hayat ile ilişkilendirilerek verildiği takdirde öğrenmelerin bu soyut kavramları öğrenmeleri ve anlamlandırmaları kolaylaşacaktır. (Aydın, 2011, s. 234). Bu anlamda düşünüldüğünde sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında kullanılacak gazeteler, gerçek hayatın sınıfa taşınmasını sağlayacak ve öğrencilerin öğrendiklerini gerçek hayatla daha rahat ilişki kurmasını sağlayacaktır. Öğrendikleri bilgilerin gerçek hayatta karşılığını gören öğrenci soyut kavramları daha rahat bir şekilde somutlaştırabilecektir.

Sosyal bilgiler dersi; bireyleri toplumsal yaşama hazırlayan, onları içinde bulunduğu toplumun etkin bir üyesi haline getiren ve onlara vatandaşlık hak ve sorumluluklarını öğreten en temel derslerden biridir. Bu nedenle, gazetelerin bireyin yaşadığı toplumun içinden gelen konularla dolu olması, yaşamdaki problemleri bireyin önüne getirerek, yaşamı bireye tanıtması ve güncel olması bu öğrenme aracının sosyal bilgiler dersinde kullanılması gerektiğini ortaya koymaktadır (Ünlüer ve Yaşar, 2012, s. 44).

Öğrencilerin yaşamdaki olayları sorgulamaları, araştırmaları ve eleştirel olarak değerlendirebilmeleri, olayları farklı perspektiflerden bakabilmeleri için güncel olayların ve gazete haberlerinin derslerde kullanılması gerekmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 172). Yakın çevreden başlayarak yaşadığı toplumu ve dünyayı öğrencilere aktaran hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin bahsedilen amaçlarını ve işlevini yerine getiresi için güncel olaylardan ve yaşamdaki haberlerden yararlanması şarttır. Bu anlamda hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi kazanımlara ait güncel konuları sınıfa taşımak için gazete, dergi ve internet haberlerinden yararlanılabilir

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin yaşamda olup bitenlere karşı duyarlı, sorumluluk sahibi, sorunlara çözüm üretme konusunda istekli vatandaşlar olarak yetiştirilmesini amaçlayan güncel hayatla iç içe olan bir derstir. Öğrencilerin güncelden ve yaşamdaki sorunlardan haberdar olan birer birey olarak sosyalleşmeleri için sosyal bilgiler dersi

önemlidir. Bu nedenle güncel ve yaşamdan olayların bu ders kapsamında verilmesinin önemli yararları vardır. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan gazete haberleri öğrencilerin içinde yaşadığı dünyaya karşı farkındalıklarının artmasını sağlayarak gerçek yaşam ile okulda öğrendikleri arasında bir bağ kurmalarını, öğrendikleri bilgileri gerçek hayattaki sorunlara uyarlamalarını ve çevresinde olup biten gelişmeleri takip etmelerini sağlayacaktır (Erden, Tarihsiz). Sosyal bilgiler derslerinde kazanımlarını günlük haberlerle ilişkilendiren öğretmen, güncel konuları sınıfa taşıyarak öğrencilerin derse güdülmesini sağlar ve toplumsal olaylara karşı sorumlu, duyarlı, içinde yaşadığı çevreyi ve dünyayı iyi tanıyan bireyler yetiştirmiş olur (Yaşar ve Gültekin, 2009).

Sosyal bilgiler dersi çocuğun içinde bulunduğu sosyal hayatla çok yakından ilgilidir. Bu derste çocuk, özellikle içinde yaşadığı yakın ve uzak çevresini, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma olanağı bulur. Bu dersin, toplumun ideallerini çocuğa kazandırmakla yükümlü olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu derste çocuk, toplumsal sorunlarla karşı karşıya bırakılır ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır (Sözer, 1998a). Sosyal bilgiler dersinde gazetelerden yararlanmak öğrencilerin sosyal dünya ile ilgili ilginç problemlerle karşı karşıya getirerek öğrencilerin bu süreçte gözlem yapmalarına, soru sormalarına, bilgiyi araştırarak, gözlemlerdeki, olaylardaki düşünceleri açıklamalarına, görüşlerini tartışarak, kendilerini geliştirip değiştirmeleri için fırsat sunar. Öğrenciler, gazetelerden yararlanılarak işlenen bir sosyal bilgiler dersi yoluyla, kendi sosyal dünyalarındaki anlayışları yapılandırdıkları gibi düşünme becerilerini ve tüm okul programından elde ettikleri bilgileri bütünleştirip, bunlardan sonuç çıkarırlar ve sunulan problemleri çözmek için araştırma yapmaya başlarlar (Sunal ve Haas, 2002).

Gazete haberleri, öğrencileri yaşamdan bir sosyal olayla karşı karşıya getirerek öğrencilerin gerçek hayatı bu sosyal problemler üzerinden tanımasına yardımcı olan bir materyaldir. (Ünlüer, 2008, s. 57). Gazete haberlerinin kullanıldığı öğrenme ortamlarında öğrenciler gerçek yaşamdan bir sosyal problemle karşı karşıya gelmekte ve bu sosyal problem karşısında olayla ilgili kendi kişisel görüşlerini ortaya koyabilmekte, gazete haberindeki karakterlerin yerine kendilerini koyarak empati kurabilmekte ve olaylarla ilgili ahlaki değerlendirmeler yapabilmektedir. Gazete

haberlerinin kullanıldığı bu öğrenme ortamlarında öğrenciler sınıf içinde gazete haberindeki olayı demokratik bir şekilde tartışarak olayla ilgili kendi görüşlerini sunar ve kendi görüşünün dışındaki görüşleri de görme fırsatı bulur. Bu süreç öğrencilere, kendilerinin fark edemedikleri bakış açılarını görmelerini ve olayı farklı bakış açısından da değerlendirebilme fırsatı sunar. Bu öğrenme ortamında bulunan öğrenciler sosyal problemlerin tek bir çözümü olamayacağını fark eder. Bunun yanında gazete haberleriyle desteklenmiş bu öğrenme ortamlarında öğrencilerin sosyal problemleri analiz edebilme, çok yönlü düşünebilme, kendi görüşünü savunabilme, görüşüne yeni gerekçeler üretebilme, farklı görüşlere açık ve hoşgörülü olma, görüşlerinde kendi isteğiyle değişiklik yapabilme gibi beceriler ortaya çıkabilmektedir (Kabapınar, 2014).

Sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanımı öğrencilerin konuya olan ilgisini artırır ve öğrencilerin eleştirel okuyucular olmaya hazırlar. Öğrencileri karar verme becerilerini geliştiren en önemli materyallerden birisi gazetelerdir (Krashen, 1992, akt. Street, 2002, s. 132). Sosyal bilgiler dersinin vatandaşlık ile ilgili kazanımlarda güncel haberlerden yararlanmak öğrencilerin bu konularda düşünme, karar verme, eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sunacaktır (Akbaba, 2013, s. 305). Sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarında gazetelere kullanımı, öğrencilerin okumalarını, eleştirel düşünmelerini ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Street, 2002).

Sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarında gazeteden faydalanarak sosyal bilgiler öğretiminin amaçlarına ve hedeflerine önemli ölçüde ulaşılmış olur. Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla gazete okumaya, gazetede ki haberleri izlemeye, haberlerle ilgili konularda düşünce üretip yorum yapmaya alışan öğrenciler, daha sonraki yaşantılarında da bu alışkanlıklarını sürdürürler. Sosyal bilgiler dersini işlerken, kazanıma ait konuları gazetelerdeki günlük haberlerle ilişkilendiren bir öğretmen sosyal olaylara karşı daha duyarlı, sorumlu, içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini tanıyan bireyler yetiştirmiş olur (Deveci, 2005, s.3)

Öğrenciler sosyal bilgiler dersi aracılığıyla içinde yaşadıkları toplumu tanıyarak toplumun örf, adet, gelenek, görenek ve kültürünü öğrenmelerini sağlar. Bunun yanında

öğrencilerin toplumun süreç içinde geçirdiği değişimleri anlamlandırabilmeleri için toplumun yapısını ve diğer kültürleri tanıyarak bir bilinç oluşturmaları gerekmektedir. Kendi kültürünü ve farklı kültürlerini tanıyan öğrenciler toplum içinde yaşanan olaylara eleştirel gözle bakabileceklerdir. Öğrencilerin içinde yaşadığı toplumu tanıyarak, sosyal yaşamdaki olaylara eleştirel gözle bakabilecek becerileri kazanmaları için sosyal bilgiler öğretiminin yaşamla ve gündelik hayatla bağ kurması şarttır (Gülüm ve Ulusoy, 2008). Gazeteler, sosyal bilgiler dersinde öğrencinin gerçek hayatla bu bağın kurulmasını sağlayacak en uygun kaynaklardan biridir.

Gazeteler, toplumda yaşanan bir olayda karakterlerin sözlerini, davranışlarını ve o davranışları neden ve nasıl yaptıklarını açıklayan birçok hikâye taşımaktadır. Bu gerçek yaşam hikâyeleri öğrencilere ders kitaplarında bulmayacakları birçok karakter kümesi kazandırır. Gazete haberlerinde insan yaşantısına dair birçok başarı ve başarısızlığı, olumlu ev olumsuz davranışları, dürüstlüğü veya sahtekârlığı, korkaklığı ve cesareti, bencilliği ve paylaşımcılığı barındıran gerçek hikâyeler görmek mümkündür. Bu anlamda zengin bir içeriğe sahip olan gazetelerin sosyal bilgiler dersinde kişisel veya toplumsal değerlerin öğretiminde ve karakter eğitiminde kullanılabilecek önemli bir kaynak olduğunu söylemek doğru olacaktır (DeRoche, Sullivan ve Garrett, 1999, s. 10).

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamları, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan gazete haberlerinin tarih, coğrafya, vatandaşlık ile ilgili kazanımlarında programdaki bilgilerin öğretilmesinin yanı sıra, bilgiyi beceriye dönüştürme, üst düzey düşünme becerilerinin ve kişilik eğitimi kazandırılmasında öğrencilere olumlu etkiler sağlayabileceği görülmektedir. (Morse, 1981, s.406; akt. Street, 2002, s. 132).

Sosyal bilgiler dersinde vatandaşlık eğitimiyle ve toplumsal yaşam ile ilgili fazlaca kazanım mevcuttur ve bu kazanımlar ile ilgili içeriğe gazetelerde ulaşmak oldukça rahattır. Bu derste vatandaşlık eğitimi ile ilgili kazanımlara güncel haberlerden, tarih ile ilgili haberlere gazetenin tarih ekinde, toplumsal yaşam ile ilgili kazanımlara

gazetenin çizgi dizilerinden ulaşmak mümkündür (Heitzman, 1979, s. 17-19; akt. Ünlüer, 2008).

Sosyal bilgiler dersinin tarih ile ilgili kazanımlarında, işlenen tarihsel döneme ait birincil kaynaklar olarak gazeteler kullanılabilir. Sosyal bilgiler dersinde gazete haberleri kullanılarak öğrencilerin geçmiş dönemlere ait düşünceleri, görüşleri ve bakış açılarını fark etmeleri sağlanabilir. Gazeteler, geçmişi günümüze taşıyarak öğrencilerin tarih konuları aktif ve kalıcı bir şekilde öğrenmelerini sağlar. Bununla birlikte öğrenme ortamlarında gazete kullanımı öğrencilerin bilimsel olanla olmayana, olgusal bilgiyle görüşü ayırt etme becerisi kazandırır (Akbaba, 2013, s. 305).

Sosyal bilgiler dersinin coğrafya ile ilgili kazanımlarında, ülkemizin ve dünyanın farklı bölgelerinden yazılı ve görsel unsurlar içeren gazetelerden yararlanılabilir (Akbaba, 2014, s. 305). Gazetelerde coğrafya ile ilgili olarak; farklı coğrafyada yaşayan toplumların yaşayış biçimi, farklı ülkelerin ve şehirlerin iklimleri, doğal afetler, nüfus, harita gibi konulardaki içeriklerle öğrencilere okunabilir, tartışılabilir, değerlendirilebilir. Gazete haberinde bazı durumlarda yaşanan olayın geçtiği yer ile ilgili haritalar verilmektedir. Bu haritalar öğrencilerin konum becerilerinin gelişimine katkı sunar. Sosyal bilgiler dersindeki coğrafya alanı ile ilgili gazete haberlerinin kullanılması öğrencilerin bu derse olan ilgisini artıracak ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır (Ünlü, 2014, s. 395).

Öğretmenler gazeteleri; sosyal bilgiler dersinde; toplum, nüfus, demokrasi, trafik, ekonomi, kentleşme, doğal felaketler ve çevre sorunları gibi konuları işlerken kullanabilir (Öztürk ve Otluoğlu, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2008-2009 eğitim öğretim yılından itibaren "İlköğretim 4-8. Sınıf Öğretim Programlarının Öğretme-Öğrenme Süreçlerinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma" adlı ek bir programı uygulamaya koyması, bakanlığın sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına verdiği önemi ifade etmektedir. Bakanlığın yayınladığı bu ek programda, gazetelerin, güncel bilgiye ulaşılacak en kolay kaynaklardan biri olması, içerdiği farklı konulardaki (şehir, ülke, dünya, ekonomi, sağlık, bilişim, kültür-sanat, spor, eğitim vb.) haberler, zengin görsel öğeler (resim, fotoğraf, şema, grafik,

harita vb.) ve her düzeyde (okul öncesinden, yükseköğretime) içerdiği bilgilerle her derste kullanılabilecek bir materyal olması ve günlük yayınlanması açısından “her gün yenilenen bir kitap” işlevi görmesinden dolayı öğretme-öğrenme sürecinde kullanılabileceği belirtilmektedir (MEB, 2008).

Bu bilgilerden hareketle; hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinin yaşamla iç içe bir ders olduğu ve yaşamla bu kadar bağlantılı olan bu derslerde gerçek yaşamı sınıfa taşıyan gazetelerin bu öğrenme ortamlarında kullanılabilecek en etkili yöntemlerden biri olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Genel olarak değerlendirildiğinde, gazete haberlerinin kullanıldığı hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında; gazeteler, öğretim sürecini daha somut hale getirmekte, öğrencilerin konuya karşı daha çok ilgili olmasını sağlamakta, derste işlediği konunun gerçek hayattaki karşılığını görmerlini sağlamaktadır. Gazete haberleri ile desteklenmiş bu öğrenme ortamlarının güncelden haberdar, toplum sorunlarına karşı duyarlı, araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünebilen, farklı görüşlere saygılı öğrenciler yetiştirmesine olanak tanıdığı söylenebilir.

2.2.4. Gazete ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğrenme Ortamlarında Öğretme-Öğrenme Süreci

Gerçek yaşamı sınıf ortamına taşıyan gazetelerden hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde farklı biçimlere yararlanılabilir. Öğretmen, gazetelerle desteklenmiş öğrenme sürecinde gazeteleri farklı şekillerde kullanarak dersi birden çok şekilde kurgulayabilir. Bu durum gazetelerin çok kullanışlı bir materyal olduğunun göstergesidir. Bu başlıkta hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretme-öğrenme sürecinde gazetelerden faydalanma şekilleri ve öneriler yer almaktadır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş bir öğrenme ortamında etkili bir öğrenme-öğretme süreci yaratabilmek için öncelikle gazetelerin nasıl okunacağı hakkında öğrenciler bilgilendirilmelidir. Gazetelerin genel düzeni, gazetede yer alan belirli bölümlerin amaçlarının neler olduğu ve nerede bulunduğu hakkında öğrencilere bilgi verilmelidir. Bununla birlikte gazetede ki şekiller, resimler, haritalar, fotoğraflar, şemalar, grafikler, karikatürler ile metin arasındaki ilişki tartışılmalı ve bu görsellerin anlamları

öğrencilerle birlikte değerlendirilmelidir (Paykoç, 1987). Öğrencilerin gazeteleri yeteri derece tanımaları sağlandıktan sonra gazete ile öğretim sürecine geçilmelidir.

Hayat bilgisi veya sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımında öncelikle öğrenciler için serbest okuma zamanı ayrılmalı ve bu süreçte öğrencilerin gazeteyi bağımsız olarak keşfetmeleri sağlanmalıdır (Cohen, 1991, s. 16). Bu süreçte öğrenci gazeteyi keşfederken öğretmen de materyal hazırlamak için zaman kazanmış olacaktır. Öğrenciler kendi getirdikleri gazetelerle çalışıyorsa, en baştaki sayfaya isimlerini yazmaları sağlanmalıdır. Bu sayede öğrenciler birbirleriyle gazetelerini değiştirdiklerinde gazetelerin karışması engellenmiş olacaktır (Arkansas Democrat Gazette Northwest Edition, 2006; akt. Ünlüer, 2008).

Öğrencilerin gazete haberlerini okuma süreçleri bittikten sonra onların gazete haberindeki okuduklarını tartışma süreci başlayacaktır. Bu süreç farklı şekillerde tasarlanabilir. Örneğin öğretmen, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programında yer alan çevre kirliliği ve işsizlik gibi konularda öğrencilerin ilgili gazete haberlerini okuma yapmasını sağlayarak onların bu konular üzerine düşünmesini ve tartışmasını sağlayabilir (Carey ve Greenberg, 1991, s. 63). Öğrenciler gazeteyi okuduktan sonra okudukları haberleri kendi aralarında tartışmaları için zaman ayrılmalıdır. Çünkü öğrenciler, arkadaşlarıyla tartışacak bir konu bulmak için gazeteyi daha dikkatli bir şekilde okumaktadırlar. Öğrencilerin gazeteleri kendi başlarına okumaları bittikten sonra öğretmen öğrencileri gruplara ayırarak, aynı konuya ait haberleri farklı gazetelerden okumalarını isteyebilir (Cohen, 1991, s. 16). Bu süreçte öğrenciler birbirleriyle etkileşime geçecekler ve birbirlerin gazete bölümlerini inceleyeceklerdir. Bu süreçten sonra da grupların okudukları haber ile ilgili bir özet yazmaları ve sonrasında grupların yazdıkları yazıları birbirlerine okuyarak tartışmaları sağlanabilir. Bu etkinlikle öğrenciler aynı konuya ait haberin farklı bakış açılarından yazıldığını görerek, bir olayla ilgili farklı bakış açılarının olabileceğini fark edeceklerdir.

Gazetelerle desteklenmiş hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanarak tartışma ortamı bittikten sonra dersin değerlendirme bölümünde öğretmen öğrencilerin ders ile ilgili okudukları gazete içeriğinde konu ile ilgili neler

öğrendiklerini sorabilir. Gazete haberlerinin kullanıldığı öğrenme ortamları bunun gibi birçok şekilde tasarlanabilir.

Gazetelerle desteklenmiş eğitim sürecinde öğrencilerin gazeteleri eve götürmelerine fırsat tanınmalıdır. Hatta öğrencilere gazeteyi kullanarak ailesiyle birlikte yapabilecekleri ödevler verilmelidir. Gazetelerin evde aileleriyle birlikte paylaşarak okumaları onlar için yararlı olacaktır (Using the Newspaper in your Classroom, 2006; akt. Ünlüer ve Yaşar, 2012). Aşağıda gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretme-öğrenme sürecinde kullanılabilecek farklı etkinlikler ve öneriler yer almaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir (MEB, 2008):

- Gazeteler birden fazla disiplini içeren kaynaklardır. Bu anlamda zümre öğretmenler ve diğer ders öğretmenleri, gazete kullanarak birden fazla dersin içeriğini barındıran disiplinler arası etkinlikler tasarlayabilirler. Örneğin; farklı gazetelerden bir haftalık hava durumu takip edilerek elde edilen sayısal veriler grafiğe dönüştürülebilir. Bu etkinlik; sosyal bilgiler dersiyle ilgili; "Yaşadığı şehir ya da bölgenin hava şartları ve iklimi hakkında çıkarımlarda bulunur" kazanıma hitap ederken aynı zamanda matematik dersinde grafik okuma becerisinin geliştirilmesinde de kullanılabilir.
- Gazeteleri öğrenme ortamlarında daha etkili bir şekilde kullanmak için; gazetelerin genel düzeni, gazetede belirli bölümlerin amaçları, bazı belli bilgilerin nereden bulunabileceği, gazete haberlerinde başlıkların amacı ve kullanılması, gazetelerde yer alan şekil, resim, grafik, şemaların nasıl okunacağı konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenler öğrencilere ve velilere dönemin başında eğitimde gazetelerden yararlanmanın önemini ve nasıl yararlanılacağını anlatan bir yönerge hazırlayarak dağıtabilirler.
- Öğretmen dersin amacına ve öğrencilerin seviyelerini uygun olan gazete haberlerini belirleyerek dersin başı ya da sonuyla ilişkilendirerek kullanabilirler.
- Öğretmen gazetenin hangi bölümünü hangi konu veya kazanım için kullanacağını ve gazete haberini kullanırken hangi yöntem ve teknikten yararlanacağını önceden belirlemelidir.

- Öğretmen gazete haberlerinden yararlanırken; tartışma grupları oluşturma, haber defteri/dosyası düzenleme, sınıf ya da okul gazetesi oluşturma gibi tekniklerden yararlanabilir.
- Öğretmen konu ile ilgili yararlandığı gazete haberlerini sınıf panosunda kullanabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde; gazetelerin öğrenme ortamlarında çok fazla kullanım şekli yer almaktadır. Yukarıda yer alan bilgilerden de yola çıkarak, fazlasıyla etkinlik ve öğretim sürecinin tasarlanabildiği gazetelerin çok esnek ve kullanışlı bir materyal olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Gazeteleri kullanarak tasarlanan öğretme-öğrenme sürecinde bu kadar farklı yöntemlerin olduğu göz önüne alınarak bu süreçte önemli olan; öğretmenin öğrenme ortamında gazete kullanımıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olması ve sınıf düzeyi ve dersin içeriğine göre kullanılacak yöntem ve etkinlikleri kendisinin belirleyebilmesidir. Bu anlamda düşünüldüğünde gazetelerle zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarında öğretmene ve öğrenciye önemli roller düşmektedir.

2.2.5. Gazete ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğrenme Ortamlarında Öğretmen ve Öğrenci Rolü

Gazete ile desteklenmiş öğrenme ortamlarında öğretmen ve öğrencilere önemli roller düşmektedir. Bu öğrenme sürecinde rollerini iyi bilen öğretmen, süreci daha iyi yönlendirecek ve bu öğrenme ortamından öğrencilerin maksimum derecede yararlanmalarını sağlayacaktır. Gazete ile desteklenmiş öğrenme ortamlarında öğretmenin en büyük görevi; öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunarak öğrencilerin kendi araştırmalarıyla elde ettikleri bilgileri sınıf ortamında tartışıp düzenlemelerine yardımcı olmaktır (Erdoğan, 1999, s. 93-110). Öğretmen, geleneksel yöntemin getirdiği bilgi dağıtıcı ve disiplin sağlayıcı görevlerinden ziyade öğrenmeyi kolaylaştırıcı, bir rehber görevinde gazete çalışmalarını daha verimli bir şekilde sunabilir (Yaşar, 1998, s. 68-75). Öğretmen bu süreçte bilgi taşıyıcı değil, öğrencilerin sınıfa getirdikleri bilgileri tartışıp kendi zihinlerinde yapılandırmalarına yardımcı olan kişi rolündedir (Erdoğan, 1999, s. 93-110).

Gazete ile desteklenmiş sınıf ortamında öğrenciler, gazete haberi ile ilgili konu hakkında farklı fikir ve görüşlerde olabilirler. Her görüşün geçerli olduğu bu sınıf ortamında öğretmenin rolü, öğrencileri sosyal olaylarda tek bir düşüncenin doğruluğundan ziyade farklı görüşlerin de olabileceğini ve her farklı görüşlerin kendi çerçevesinde bir doğruluğunun olabileceğini hissettirmek olmalıdır. Öğretmenin yarattığı bu öğrenme ortamında öğrenciler kendisinden farklı düşünen arkadaşlarının görüşlerine saygı duymayı öğrenecek ve farklı düşünmenin bir zenginlik olduğunu kavrayacaklardır.

Öğretmen, bu öğrenme sürecinde öğrencileri gazete ile desteklenmiş etkinliklere katılma konusunda teşvik etmelidir. Okumayı sevmeyen ya da gazete okuma konusunda isteksiz olan öğrenciler için onların ilgisini çekecek bir bölüm seçerek onların derse motive olmasını sağlayabilir. Çünkü gazetelerin en iyi özelliklerinden birisi de herkesin ilgisine çekebilecek bir şeylerin bulunmasıdır. Örneğin kitap okumayı sevmeyen erkek öğrencilerin, gazetede spor ve araba ilânları yoluyla gazete okumaları sağlanabilir. Sınıf kütüphanesinin hikaye ve roman dışında gazetelerle özellikle de gazetelerin çocuk bölümleriyle ve çocuklar için özel yayınlanan gazetelerle genişletilmesi öğrencilerin bu materyale ilgi duymasını sağlayabilir.

Gazete haberleri ile desteklenmiş öğrenme sürecinde öğretmenin, öğrencilerin dikkatini çekmek adına gazetede yer alan bazı ilginç içerikleri yüksek sesle okuması bazı öğrenciler için yararlı olacaktır. Öğrencilerin gazetede buldukları ilginç bilgileri de arkadaşlarıyla paylaşmalarına izin verilmelidir. Bu ilginç içerikler, öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse olan motivasyonunu arttıracaktır.

Öğretmen, öğrencilere gazeteyi bir amaç veya kazanım için okumaktan ziyade iyi vakit geçirmek için de okumalarına fırsat vermelidir. Öğrencilere bir şart sunmadan gazete ile zaman geçirmeleri, onlara yaşam boyu okuma alışkanlığı kazandırmada katkı sağlayacaktır. Deveci (2005, s. 159-166) ise gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamlarında öğretmenin şu hususlara dikkat etmesi gerektiğini ifade etmiştir:

- Öğretmen sınıfa gazete getirilmesi hususunda öğrencileri yüreklendirmelidir.
- Öğretmen derse ait kazanımları gazete haberleriyle ilişkilendirerek işlemelidir.

- Öğretmen sınıf ortamını, öğrencilerin gazetelerdeki haberleri anlamasını sağlayacak şekilde düzenlemelidir.
- Öğretmen öğrencilerin gazetede ki haberleri geçmiş ve gelecek ile ilişkilendirmelerini istemelidir.
- Öğretmen, öğrencilerin olaylara karşı bakış açılarını genişletmek adına onları empati kurmaya ve iletişim kurmaya özendirmelidir.
- Öğretmen sınıf ortamında gazete kullanımı konusunda rol model olarak öğrencilere rehberlik yapmalıdır.

Gazete kullanılarak işlenen öğretim sürecinde öğretmenin, sınıfta gazete kullanmadan önce iyi bir hazırlık ve ön çalışma yapması gerekmektedir. Öğretmenin sınıfta gazete kullanımı öncesinde yapacağı ön çalışmada aşağıdaki maddeleri uygulaması önerilmektedir (Carey ve Greenberg, 1991, s. 64):

- Öğretmen gazetede ki haberi sınıf ortamına getirmeden önce olayın geçmişi hakkında bilgi sahibi olmalıdır.
- Öğretmen konu ile ilgili anlatımını desteklemek için harita, grafik ve diyagramları kullanmalıdır.
- Öğretmen gazete haberinin önemli bölümlerini kısa bir özet yapmalıdır.
- Öğretmen gazete haberiyle ilgili öğrencilerin soracakları soruları önceden zihinden kestirip listelemelidir.
- Öğretmen gazete haberinin öğrencilere neler hissettirdiğini sormalıdır.
- Öğretmen gazete haberleriyle ilgili görüşlerini dile getirmek için öğrencilere yeterli süre tanınmalıdır.
- Öğretmen gazete haberleriyle ilgili olayın farklı noktalarını ortaya çıkarabilmek adına gazete haberiyle ilgili öğrencilerin tartışmasına olanak tanınmalıdır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş olan öğretme- öğrenme süreci öğrenci merkezlidir. Gazete haberleri ile işlenen ders ortamında öğrenci edilgen olmayıp, sorumluluk üstelenen etkin pozisyonundadır (Yaşar, 1998, s. 68-75). Gazete haberleriyle desteklenmiş öğretme- öğrenme sürecinde öğrenci, öğretmenin uygulama sürecindeki etkinliklere katılım sağlamaya istekli olmalı ve konu ile ilgili ilgilerini çeken gazete haberlerini

sınıfa getirebilmelidir (Rajaretnam, 2002). Öğrenciler, ders ortamına sık sık gazete getirmeleri konusunda yüreklendirilmeli ve okudukları ilginç haberleri arkadaşlarıyla paylaşımlar sağlanmalıdır. Bu şekilde daha zengin bir öğrenme ortamı sağlanacaktır (Manning, 2001, s. 93-95).

Gazetelerle zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarından en verimli şekilde yararlanmak için öğretmen haricinde öğrencilerin de yerine getirmeleri gereken görevler bulunmaktadır. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında gazete kullanan öğrencilerin bu süreçte üstlenmeleri gereken görevler şunlardır (Deveci, 2005, s. 159-166):

- Sınıfa konu veya kazanımla ilgili farklı gazeteler getirirler.
- Gazetelerden okuduklarını ve öğrendikleri bilgileri birbirleriyle paylaşırlar.
- Konu ile ilgili öğrendikleri önemli ve ilginç haberleri not etmek için bir haber defteri oluştururlar.
- Konu ve kazanımla ilgili topladıkları haberleri bülten tahtasına asarlar.
- Gazete haberlerini geçmiş ve gelecekle ilişkilendirirler.
- Grup çalışmalarında üstlerine düşen görevleri yerine getirirler.
- Ders sürecinde kullandıkları gazeteleri eve götürerek, aileleriyle birlikte ev çalışması yaparlar.
- Gazete haberleri ile desteklemiş öğrenme ortamında kendi öğrenmelerini değerlendirirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde; hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında gazetelerden etkili bir şekilde yararlanmak için öğretmen ve öğrenciye düşen önemli görevler düşmektedir. Bu görevlerin en başında öğretmenin gazetelerle desteklenmiş öğretim sürecini iyi bir şekilde planlaması gelmektedir. Öğretmen, gazeteyi dersin hangi aşamasında ve nasıl kullanacağını önceden bilmesi ve derse gelmeden önce konu ile ilgili öğrenci seviyelerine uygun haberleri belirlemeleri gerekmektedir. Öğretmenin, dersin kazanımlarına ulaştıracak gazete ile ilgili materyalleri önceden hazırlaması önem arz etmektedir. Bununla birlikte öğretmen öğrenme sürecinde bilgi dağıtıcı ve disiplin sağlayıcı görevlerinden çıkıp öğrencilerin bilgileri tartışıp kendi zihinlerinde

yapılandırmalarına yardımcı olan, öğrenmeyi kolaylaştırıcı, bir rehber görevini üstlenmelidir. Öğretmen, bu öğrenme sürecinde öğrencileri etkinliklere katılma konusunda motive etmelidir. Gerekirse bu süreçte öğrencilerin ilgilerini çekecek içerikler sunmalıdır. Öğrencilerin ise gazetelerle desteklenmiş bu öğrenme sürecinde aktif katılım gösterip, öğretmenin gazete ile ilgili verdikleri etkinlikleri ve görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Öğretmen ve öğrencinin rollerini gerekli şekilde yerine getirdiği bu öğrenme sürecinde en verimli öğrenme gerçekleşecektir.

2.3. Gazete Haberleri Kullanılarak Tasarlanan Öğretim Süreci: Soru Tipleri, Teknikler, Ev Çalışmaları

2.3.1. Gazete Haberleri Kullanılarak Tasarlanan Öğretim Süreci

Gazete haberlerini kullanarak bir ders planı hazırlamak için öncelikle kazanımların amacına ve içeriğine uygun bir gazete haberinin bulunması gereklidir. Kazanıma uygun gazete haberi araştırılırken gazete haberinin aşağıdaki özellikleri taşımasına dikkat edilmelidir:

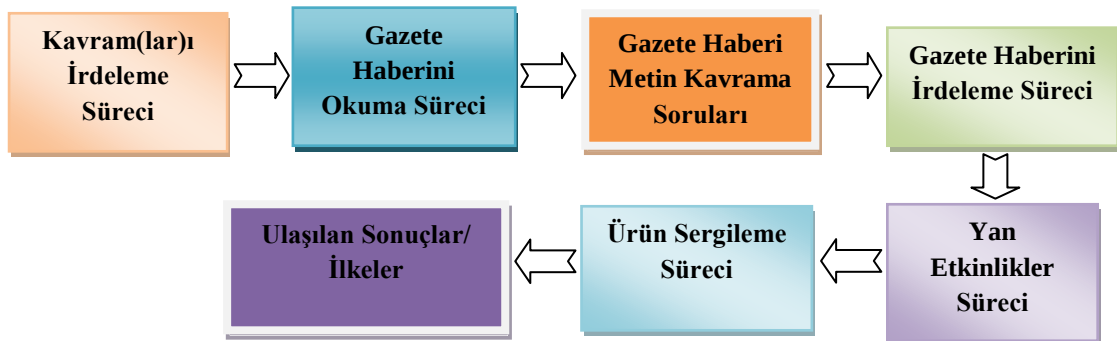
- Haberin çocukların seviyesine uygun olmalıdır.
- Haber çocukların dikkatini çekecek bir haber olmalıdır.
- Haberdeki olay düşündürücü olmalıdır.
- Haberde karakterler olmalıdır.
- Empati kurulabilecek olayları içeren bir haber olmalıdır.
- Ahlaki boyutu tartışılacak bir haber olmalıdır.
- Haber önyargı ve koşullandırıcı anlatımdan uzak durmalıdır.
- Haberde cinsiyet duygularını tahrik edici, yanlış bilgi verici, cinayet ve intihar eğilimlerini besleyen ifadelerle, bireysel ve toplumsal şiddet anlatımları yer almamalıdır.
- Haberde cinsel içerikli küfür ve sözlere yer verilmemelidir.
- İçeriğinde ölüm olan haberlere yer verilmemelidir.

Sonuç olarak gazete haberi seçerken öğretmenin öğrencilerin ilgilerini çekecek, kendilerine yerlerine koyabilecekleri karakterlerin olduğu, empati kurabilecekleri,

ahlaki boyutlarını değerlendirecek bir içerikte olmasına dikkat edilmelidir. Çocukları psikolojik olarak etkilemeyecek (şiddet, ölüm, küfür gibi) içerikteki haberler kullanılmamalıdır. Öğretmenin kazanıma uygun gazete haberi seçimi ve düzenlemesi ile ilgili dikkat etmesi gereken hususlar şu şekildedir:

- Öğretmen dersin içeriğine ve kazanıma uygun haber seçiminde sadece gazetede ki haberlerden değil, internet ve dergi gibi kaynaklardaki haberlerden de yararlanılabilir.
- Seçilen haberin altına haberin hangi kaynaktan alındığı belirtilmelidir.
- Seçilen haberin görsel barındırması öğrencilerin haberdeki olayı gerçek yaşamla bağdaştırmasında yardımcı olacaktır. Bu nedenle seçilen haberin görsel içermesi haberin anlaşılabilirliğini arttıracaktır.
- Bazı gazete haberi metinleri çocukların anlamayacağı kelimeler barındırdığı için bu kelimeler yerine çocukların anlayabilecekleri kelimeler seçilerek metin sadeleştirilebilir.
- Çok uzun gazete haberlerinin gereksiz bölümleri kesilip kısaltılabilir.
- Öğretmen öğrencilerin yaş seviyesine uygun gazete haberleri bulmakta zorlanılıyorsa gazete haberini öğrencilerin anlayacağı şekilde düzenleyebilir.
- Haberlerde, asıl olayın anlatıldığı önemli bölümün tekrarlanması öğrencilerin haberdeki en önemli olayı anlamalarına yardımcı olacaktır. Bu nedenle haberlerdeki tekrarlanan bu bölümlerin çıkartılmaması tavsiye edilir.

Gazete temelli örnek olay öğretim süreci aşağıda yer alan şekildeki gibi planlanabilir.

Şekil 2.3.1.1. Gazete Temelli Örnek Olay Öğretim Süreci Şeması

Kavram(lar)ı İrdeleme Süreci: Kavram irdeleme süreci kazanım ile ilgili temel kavramların ele alındığı süreçtir. Bu aşamada öğrencilere temel kavramla ilgili basit ve dikkat çekici sorular sorularak öğrencilerin ön bilgilerinin hareket geçirilmesi sağlanır. Kavram irdeleme soruları öğrencilerin yaşantılarından örnekler verebilecekleri sorulardan oluşmalıdır. Kavram irdeleme soruları ilginç, şaşırtıcı, merak uyandırıcı ve güncel sorulardan oluşursa konu öğrencinin daha çok dikkatini çekecektir. Kavram irdeleme sürecindeki amaç, öğrencilerin kazanımla ilgili ön bilgi seviyelerini ölçmek, neleri bilip neleri bilmediklerini ortaya çıkarmak ve aynı zamanda gazete haberinde yer alan ana kavramları öğrencilerin anlamalarını sağlamaktır.

Gazete Haberini Okuma Süreci: Gündüleme ve temel kavramlarla ilgili sorular sorulup öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgileri harekete geçirildikten sonra öğretmen kazanımla ilgili gazete haberini öğrencilere okur veya gazete haberini öğrencilere dağıtarak onların okumalarını sağlar.

Gazete Haberi Metin Kavrama Soruları: Gazete haberi okunduktan sonra öğrencilerin gazete haberindeki olayları anlayıp anlamadığına dair haberdeki karakterler ve olayla ilgili basit sorular sorulur. Metin kavrama sorularına öğrencilerin verdiği cevaplar öğrencilerin gazete haberindeki olayı anlayıp anlamadıklarını gösterir. Öğrencilerin çoğu metin kavrama sorularına cevap verememişse gazete haberi basitleştirilerek ve sadeleştirilerek tekrar okunur.

Gazete Haberini İrdeleme Süreci: Gazete haberini irdeleme sürecinde öğrencilere gazete haberiyle ilgili düşünsel, ahlaki, empatik sorular sorulur. Hazırlanan sorular gazete haberindeki örnek olayın derinlemesine irdelendiği, öğrencileri düşünsel, empatik ve ahlaki anlamda değerlendirecek sorulardır. Gazete haberleriyle ilgili birbirini tekrar eden bol sorular yerine öğrencilere tartışma ortamı yaratacak, öğrenciler arasında ikilem yaratacak, onların ahlaki, empatik ve düşünsel çözümlemeler yapabilecekleri nitelikli sorular sorulmalıdır. Gazete haberleriyle ilgili sorular hazırlanırken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Sorular kazanıma uygun olmalıdır.

- Sorular tartışmaya ve öğrencilerin sorgulamasına dayalı türden olmalıdır.
- Sorular basitten karmaşığa doğru gitmelidir.
- Bilgi basamağından değerlendirme basamağına kadar her aşamadan soru olmalıdır.
- Haberin bütünüyle ilgili sorular yer almalıdır.
- Sorular sadece habere bağlı kalınarak hazırlanmamalıdır. Konuyla ilgili günlük hayattan, çocuğun yaşantısından vb. her alandan soru hazırlanabilir.
- Sorular, ahlaki, empatik ve düşünsel boyutları içermelidir.

Yan Etkinlikler Süreci: Bu aşamada öğrencilerin kazanımla ilgili bireysel, ikili grup ve geniş grup şeklide yapabilecekleri, bütünüyle öğrencilerin aktif olduğu, öğretmenin rehber olduğu bir süreç olan etkinlikler yer almaktadır. Yan etkinlikler öğrencinin öğrendiklerini pekiştirmelerini ve konuyu daha iyi kavramalarını sağlayacak etkinliklerdir. Bu etkinlikler genelde gazete haberiyle ilgili kazanıma uygun hazırlanmış etkinliklerdir. Öğrencilerin yan etkinlikler sürecinde ortaya koyduğu çalışmaları ürün sergileme sürecinde sınıfa sunulması istenir. Gazete temelli örnek olay kapsamında kullanılabilecek yan etkinliklere aşağıda ayrı bir başlık altında detaylıca yer verilmiştir.

Ürün Sergileme Süreci: Ürün sergileme süreci öğrencilerin her kazanımla ilgili gazete haberinden sonra verilen bireysel veya grup etkinliklerin sunumunun yapıldığı bölümdür. Öğrencilerin yaptıkları etkinlikler bireysel ise tek başlarına, grup etkinliği ise grup halinde sunumlarını yaparlar. Grup etkinliklerinde öğrenciler görev paylaşımı yaparak belirledikleri temsilcinin sunmasına karar vererek ortaya koydukları ürünleri tüm sınıf ile paylaşım sunumlarını yaparlar.

Ulaşılan Sonuçlar/İlkeler: Ulaşılan sonuçlar/ilkeler sürecinde öğretmen öğrencilerden gazete haberinden ve gazete haberiyle ilgili sorulan düşünsel, ahlaki, empatik sorulardan yaptıkları çıkarımları ifade eden cümleler kurmalarını ister. Bu cümleler öğrencilerin dersten neler anladıklarını ve neler öğrendiklerini ifade eden cümleler olmalıdır. Bu cümlelere diğer öğrencilerin de katılıp katılmadıkları tartışılabilir. Bu bölüm bir nevi öğrencilerin öğrendiklerini ifade ederek dersi özetlediği bölümdür. Bu

anlamda ulaşılan sonuçlar sürecinde öğretmen öğrencilerin ifadelerinden yola çıkarak dersin verimli geçip geçmediğı sonucuna da vararak dersi değerlendirme şansı bulur. Öğrencilerin gazete haberiyle ilgili ulaştığı sonuçlar, çıkarımlar tahtaya yazılır ve ders sürecinde ulaşılan sonuçlar bir araya getirilir. Öğrenciler tahtaya yazılan kendinden farklı çıkarımları da görerek olaylara farklı açıdan da bakma becerisi kazanır ve görüş geliştirir.

2.3.2. Gazete Haberlerini Sınıfta İrdelemek: Soru Tipleri

Gazete temelli örnek olay yöntemi kapsamında öğrencilerin örnek olayları çözümlemeleri ve analiz etmeleri için örnek olayla ilgili farklı soru tipleri sorulabilir. Rowe ve Newton (1994), sosyal olayları içeren örnek olayın sınıf içinde değerlendirilmesi ve çözümlenmesi için öğretmenlere "Ahlaki Çözümleme", "Düşünsel Çözümleme" ve "Empatik Çözümleme" yaklaşımlarını önermiştir (akt. Kabapınar, 2012, s. 112). Örnek olayların çözümlenmesinde kullanılabilecek bu üç temel yaklaşım çerçevesinde sorulacak soru tipleri aşağıdaki gibidir.

2.3.2.1. Ahlaki (Etik) Çözümleme: Ahlaki Sorular

Ahlaki soru tipleri, öğrencilerin örnek olayla ilgili ahlaki çözümlemeler yapmaları için sorulan soru tipleridir. Bu soru tiplerinde öğrencilerin gazete haberinde yer alan karakterlerin yaptıkları davranışların ahlaki anlamda doğruluğunu ve yanlışlığını nedenleri ile birlikte sorgulayarak ve tartışarak bulmalarını sağlayacak sorular sormak gerekmektedir (Kabapınar, 2009, s. 48).

Ahlaki değer yargıları gelişmiş bireyler, kendi düşünce ve değer yargılarına uymayan düşünceleri bir çırpıda reddetmek yerine, eleştirerek ve değerlendirerek dinleyerek olayla ilgili kendi görüşünü ve duruş noktasını değiştirme ve geliştirme potansiyeline sahiptirler. Bu durum demokratik bir kişiliğin çatısını oluşturan temel basamaklardır (Çiftçi, 2003; akt. Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 393). Ahlaki çözümlemeler sayesinde öğrenci olayda yer alan davranışın doğruluğunu ve yanlışlığını irdeler. Öğrencilerin ahlaki davranışları sadece öğretmenin anlatma yönteminden ziyade bir örnek olay içinde kendisinin bu olaydaki davranışların doğruluğunu ve yanlışlığını tartıştığı yöntem

ahlaki değerlerin öğretiminde daha etkili bir yöntemdir (Aydın, 2011, s. 91). Bu nedenle örnek olay yöntemi temelinde öğrencilere sorulan ahlaki soru tiplerinin; öğrencilerin örnek olaydaki davranışların iyiliğini kötülüğünü sorgulayarak kendi değer yargılarını keşfetmelerine ve geliştirmelerine, başkalarının değer yargılarını görerek farklı değer yargılara karşı saygılarının gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ahlaki soru tiplerinde öğrencilerin olayı neden doğru, yanlış, iyi veya kötü olarak değerlendirdiğini anlamak için onu gerekçelendirmeleri istenmelidir. Bunu en kolay şekilde yapmanın yolu ise sorulan sorunun sonuna "Neden" getirmek olacaktır. Çünkü sorusunun sonuna "Neden" ekleyerek öğrencinin davranışı neden o şekilde değerlendirdiğini ve olayla ilgili değer yargısı daha iyi anlaşılacaktır. Aşağıda ahlaki soru tipi örnekleri yer almaktadır:

- *On yaşındaki çocuğun eğlenmek amaçlı itfaiyeyi araması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?*
- *Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?*
- *Size göre müdürün pilavı açıkta satılan bir pilavcıdan alması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?*
- *Size göre pilavcının okul önünde açıkta pilav satması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?*

2.3.2.2. Empatik Çözümleme: Empatik Sorular

Empati bireyin kendisini başkalarının yerine koyarak onların duygu ve düşüncelerini anlama çabası olarak tanımlanabilir. Empati, bireyin kendini başkasının yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlayabilmesi, hissedebilmesi ve bu durumu kendisinin yerine koyduğu kişiye aktarma süreci olarak belirtilebilir (Yavaş, 2007, s. 7). Öğrencilerin gazete haberindeki olaydaki karakterlerin yerine kendilerini koyarak olaylara onların bakış açılarından bakmaları, yani empatik çözümleme yapabilmeleri için öğrencilere gazete haberindeki örnek olayla ilgili empatik soru tipleri sorulmalıdır. Empatik sorular ile öğrencilerin kendisini örnek olaydaki kahramanların yerine koymaları ve onların yerinde sen olsaydın ne yapardın,

nasıl davranırdın, neler hissederdin” gibi soruların sorulması öğrenciye olayın içinde yer aldığı duygusunu verecektir. Empatik sorular sayesinde öğrenciler sosyal bir olayla bütünleşebilme fırsatı bulabilecek ve gerçek hayatta böyle bir durumda karşılaştığında neler düşünüp, neler hissedip, nasıl davranacağı hakkında bir muhasebe yapabilecektir. Empatik sorular öğrencilere olaydaki kişilerin neden öyle düşündüğünü kestirerek olaylara onların penceresinden bakabilme fırsatı verecektir. Empatik sorular, öğrencilerin örnek olaydaki karakterlerin yerinde olsa ne düşünüp ne hissedeceği, nasıl tepki vereceği ve o karakterin neden o tepkiyi vermiş olabildiğini anlamaya ve irdelemeye yönelik sorulardır (Kabapınar, 2009, s. 50). Empatik sorular öğrencilerin başkalarının düşüncelerine saygılı olmalarını öğretecek ve bu durumda öğrencilerin sosyal ve toplumsal ilişkilerini güçlendirecektir. Aşağıda empatik soru tipi örnekleri yer almaktadır:

- *Demir parmaklıklar arasında sıkışan bir kedi olduğunuzu düşünün. Kurtulunca neler hissederdiniz?*
- *Siz kedinin yerinde olsaydınız, sizi demir parmaklıklar arasından kurtarmanızı sağlayan Mertcan'a ve itfaiyeciye ne söylerdiniz?*
- *Siz olsaydınız başka bir ülkenin sahilini temizler miydiniz? Neden?*
- *Siz bu öğrencilerin yerinde olsaydınız başkalarının attığı çöpleri temizler miydiniz? Neden?*
- *Kendinizi yaralı köpeğin yerine koyun. Güzel bir kulübeye sahip oldunuz. Neler hissederdiniz?*
- *Siz Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız size kötü şakalar yapıp alay ettiğinde ilk olarak ne yapardınız?*
- *Üst geçit ya da alt geçidi kullanmayıp kaza yapan çocuğun annesinin ya da babasının yerinde olsanız neler düşünür neler hissederdiniz? Çocuğunuza neler söylerdiniz?*
- *Siz evi yakan çocuğun yerinde olsaydınız halının tutuştuğunu görür görmez ne yapardınız?*
- *Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız pilavcıya neler söylemek isterdiniz?*
- *Siz pilavcının yerinde olsaydınız sizin yüzünüzden 55 kişinin zehirlendiğini*

öğrenince neler hissederdiniz?

- *Siz kediye o halde görseniz yardım eder miydiniz? Neden?*
- *Siz küçük kızın ailesinin yerinde olsaydınız, çocuğunuz eve yaralı bir kedi getirince ne yapardınız ve çocuğunuza neler söylediniz?*

2.3.2. 3. Düşünsel Çözümleme: Düşünsel Sorular

Düşünsel sorular, gazete haberindeki olayda sorunun ne olduğunu tespit etmek amacıyla sorulan sorulardır. Düşünsel sorular, örnek olayın çözümlenmesine ilişkin sorular olup, olayda geçen karakterlerin düşüncelerine ve kavramlarla ilgili sorulardır. 5N (ne, neden, nasıl, niçin, nerede), 1K (kim) soruları örnek olaydaki sorunu anlamaya yönelik sorular olduğu için düşünsel sorulardır. Düşünsel sorularda soyut kavramlar (sevgi, duyarlılık) ve atasözü ve deyimlerin anlamları sorulabilir. Düşünsel sorular öğrencilerin örnek olaydaki sorunu derinlemesine inceleyerek olayı daha iyi anlamasını sağlar (Kabapınar, 2009, s. 49). Aşağıda düşünsel soru tipi örnekleri yer almaktadır:

- *Mertcan hayvanları çok sevdiği için bu olaya duyarsız kalmadı." Duyarsız kalmamak ne demek? Duyarlı olmak ne demek?*
- *Size göre arkadaşları neden Rıza ile alay etmiş olabilirler?*
- *Sizce Rıza yaşadığı bu olaydan sonra neden okula gitmek istememiştir?*
- *Size göre birilerinin bizi tebrik etmesi için mi çevreyi temiz tutmalıyız? Neden?*
- *Sizce geri dönüşüm ne işe yarar?*
- *Alt geçit, üst geçit, yaya geçidi niçin var? Bunlar olmazsa neler olur?*
- *Size göre insanlar alt geçit veya üst geçit olmasına rağmen karşıdan karşıya geçerken neden bunları kullanmazlar?*
- *Sizce çıkmakla oynamak neden tehlikelidir?*
- *"Tehlike geliyor demez" sözünden ne anlıyorsunuz? Bu sözü bu olayla nasıl ilişkilendirirsiniz?*
- *Sağlıksız besinler insanları neden zehirler?*
- *Sizce yaralı kediye kimse yardım etmeseydi ne olurdu?*
- *"Hayvanlara kötü davranan bir kimsenin iyi bir insan olduğu görülmemiştir" sözleri sizce ne anlatıyor?*

Sonuç olarak gazete haberinde yer alan olaydaki karakterlerin davranışlarının veya düşüncesinin doğru olup olmadığına ilişkin sorular *ahlaki sorular*; gazete haberindeki kahramanın o davranışı neden, nasıl, niçin yaptığına ilişkin sorular ve gazete haberine yer alan kavramların irdelenmesine ilişkin sorular *düşünsel sorular*; gazete haberinde yer alan karakterin yerine kendilerini koymalarını sağladıkları sorular ise *empatik sorulardır* (Rowe ve Newton, 1994; akt. Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 388).

Gazete temelli örnek olayda öğrencilerin örnek olayı irdelemeleri için sorulan sorularda ve bu öğrenme ortamında genel olarak dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Soruların başına "Sizce", "Size göre" ifadelerinin kullanılması çok önemlidir. Çünkü bu ifadeyle öğrenci kendi fikrinin değerli olduğunu ve herkesin farklı görüş ve fikirlerinin olabileceğini fark eder ve olayla ilgili kendi fikrini açıkça ve rahatlıkla ifade eder.
- Soruların sonuna "Neden" ifadesi eklenmelidir. Çünkü "Neden" ifadesi öğrencilerin soruya kısa cevap vermelerini engeller ve olayla ilgili neden o şekilde düşündüğünü derinlemesine anlatır. "Neden" ifadesi öğrencinin neden öyle düşündüğünün altında yatan sebebi ortaya çıkarır.
- Öğretmen herkesin aynı tarz cevap verebileceği sorulardan ziyade farklı düşüncelerin oluşabileceği sorular sormalı ve öğrencilerin bu konuda tartışmalarını sağlayacak bir ortam sunmalıdır.
- Örnek olayın çözümlenmesi için sorulan sorulara öğrencilerin verdiği cevaplar farklılık gösterecektir. Bu noktada öğretmene düşen görev, farklı görüşlerin ve farklı bakış açıların olduğu bu ortamda doğru olanı seçmek değil, daha üst düzey düşüncelerin gelişmesi için uygun destekleyici soruları sınıfa yönlendirmek olmalıdır. Burada önemli olan öğrencinin kendi hükmünün çerçevesini kendisinin belirlemesidir.
- Öğretmen, ahlaki, düşünsel ve empatik sorulardan istediğine öncelik verebilir. Bu soruların sırasını tamamen sınıfın genel yapısını ve önceliklerini bilen öğretmen belirleyecektir.
- Öğretmen, öğrencilerin görüşlerine müdahale etmemeli, öğrencilerin düşüncelerini doğru, yanlış diyerek onaylayıcı dil kullanmamalıdır. Öğretmen

farklı düşünen, sıradışı düşünen öğrencilerin görüşlerini açığa çıkaracak demokratik bir sınıf ortamı yaratmalıdır.

2.3.3. Gazete Haberleri İz Düşümündeki Tekniklere Bakmak

2.3.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Kapsamında Kullanılabilecek Yan Etkinlikler

Örnek olay kullanımında örnek olayla ilgili öğrencilere analiz soruları sorulduktan sonra kazanımı destekleyici çeşitli etkinliklerin yapılması konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasına ve daha eğlenceli hale getirilmesinde önemli rol oynar. Etkinlik sonunda ortaya konulan ürünlerin dersin sonunda sergilenmesi öğrencilerin kendi ortaya koydukları ürünleri başkalarının görmesini sağlar ve öğrencilerin iletişim ve kendine güvenlerine olumlu anlamda katkı sağlar. Kabapınar'a (2012, s. 116) göre örnek olayların sınıf içinde sorularla analiz edilmesinin ardından, birtakım etkinliklerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu etkinler aşağıdaki gibidir:

- *Örnek olayın bütünü/ sonuç kısmını drama ile oynatma*
- *Örnek olaya yaratıcı başlık bulma*
- *Örnek olayı tamamlatma (sonunu tamamlama, ortadan yarım bırakma)*
- *Sorunu çözmek için beyin fırtınası*
- *Olayın incelenmesi ile ulaşılan sonuçlar/ ilkeler/ kurallar/ hedefler*
- *Slogan yazdırma*
- *Doğru ve yanlış eylemleri listeleme*
- *Olaydaki kim olmak isterdin/ istemezdin; kimi beğendin/ sevdin/ sevmedin/takdir ettin/ etmedin/ eleştirdin*
- *Olaydaki aktörlerden birinin cep telefonuna kısa mesaj/ e-posta yollama/ mektup yazma/ Facebook duvarına yazma/ Tweet atma*
- *Farklı düşünen arkadaşlarımıza alkış*
- *Kendi örnek olayınızı yazın (konunun ya da temaların öğrencilere sunulmasının ardından)*
- *Başından geçen benzer olayı anlatma ve analiz*
- *Olaya yeni bir karakter ekleme*

- *Olayla ilgili arkadaşlarına soru sor.*

Aşağıda gazete temelli örnek kapsamında yaptırılacak etkinliklere ve açıklamalarına yer verilmiştir:

Gazete Haberindeki Olayı Canlandırma: Bu etkinlikte kazanımla ilgili gazete haberindeki olayın canlandırılması istenir. Öğrenciler gazete haberindeki karakterlerin rollerine bürünerek gazete haberindeki olayları doğaçlama canlandırırlar. Canlandırma esnasında öğretmen canlandırmayı durdurup o esnada karakterlerin neler düşündüklerini ve neler hissettiklerini sorar. Canlandırmanın sonunda öğrencilere süreçle ilgili düşünceleri ve duygularıyla ilgili değerlendirme soruları sorulur. Öğrenciler bu etkinlikte örnek olaydaki karakterlerin canlandırmasını yaparak kendilerini onlar gibi hissederler ve o role bürünürler. Bu durum onların olayla ilgili empati becerisinin gelişimine görece katkı sunar.

Gazete Haberindeki Olayı Resmetme: Bu etkinlikte öğrencilerden kazanımla ilgili gazete haberindeki olayı veya buna benzer yaşadığı bir olayı resmetmeleri istenir. Öğrenciler gazete haberindeki veya yaşadığı benzer olayı çizdikten sonra öğretmen çizdikleri resimlerle ilgili sorular sorar. Öğrenci çizdiği resmi ve resimde ne anlatmak istediğini ürün sergileme sürecinde tüm sınıfa anlatır.

Olaydaki Aktörlerden Birine Mektup Yazma veya Mail Atma: Bu etkinlikte öğrenci gazete haberindeki olayda geçen karakterlerden birine mektup yazar veya mail atar. Bu etkinlikteki amaç öğrencilerin gazete haberindeki olay ile ilgili düşüncelerini ve ahlaki bakış açılarını karaktere yazdığı mektupta veya mailde ortaya koymasındır. Öğrenci bu etkinlik sayesinde gazete haberindeki karakterin yerine kendini koyarak düşünür ve olayı kendi iç süzgecinden geçirerek anlatır. Öğrenci gazete haberindeki karakterlere neyi yanlış yaptığını, ne yapması gerektiğini de söyleyerek ona nasihatlerde bulunur. Bu anlamda kazanımın istediği sonuçlara da kendi kendine ulaşmış olur.

Gazete Haberine Yaratıcı Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme: Bu etkinlikte öğrenciler çalışma kâğıdında verilen gazete haberindeki konu içeriğine uygun yaratıcı bir başlık bulur ve gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizer. Öğrencilerin gazete haberine bulduğu başlıkla ve çizdiği resimle gazete haberini anlayıp anlamadığı, kazanımın hedeflerine ulaşp ulaşılmadığı anlaşılır.

Slogan Bulma ve Afiş Hazırlama: Bu etkinlik bir grup etkinliği olmakla birlikte öğrenciler gruplarıyla iş paylaşımı yaparak ve farklı fikirleri değerlendirerek ortak bir çözüme ulaşır ve kazanıma uygun bir slogan tasarlar. Daha sonra sloganına uygun bir afiş tasarlar. Öğrenciler grup çalışmasında iş birliğiyle buldukları sloganı ve yaptıkları afiş çalışmasını dersin sonunda ürün sergileme sürecinde tüm sınıfla paylaşırlar.

Gazete Haberinin Devamını Yazma: Bu etkinlikte öğrencilerin, devamı verilmemiş gazete haberini okuyup bunun sonucunda olabilecekleri düşünüp devamını kendilerine göre yazmaları istenir. Bu etkinlik sayesinde öğrenciler yaşanan olayların ne sonuçlara dönüşebileceğini kestirebilirler ve kazanımın amacına uygun sonuçlar yazmaları beklenir.

Kazanımla İlgili Şiir Yazma ve Beste Yapma: Bu etkinlikte öğrencilerden ders sürecinin sonunda kazandığı çıkarımlarla ilgili bir şiir yazmaları ve yazdıkları şiire de bir beste yaparak ürün sergileme sürecinde tüm sınıfla paylaşmaları istenir.

Diyalog Tamamlama: Bu etkinlikte karakterler kazanıma ait bir olayla ilgili konuşmaktadır. Fakat diyalogun sonu boştur. Öğrencilerin karakterlerin olayla ilgili diyalogların sonuçlarını kendince tahmin etmeleri ve boşlukları doldurmaları istenir. Öğrenciler boş kalan kısımları karakterlerin konuşmalarını tahmin ederek ya da olmasını istediği gibi yönlendirerek doldurur. Bu şekilde öğrencilerin kazanımın amacına ulaşip ulaşmadığı öğretmen tarafından değerlendirilir.

Gazete Haberindeki Olayda Suçlu Kim?: Bu etkinlikte gazete haberinde, ahlaki olarak çocukları ikileme sürükleyecek olaylar verilir. Daha sonra öğrencilere gazete haberinde suçlu olan karakter ve bunun nedeni sorulur. Bu şekilde öğrenciler olayla ilgili kendi ahlaki düşüncelerine göre suçluyu bulurlar. Bu süreçte öğrenci kendisinden farklı düşünenleri dinleyerek bir durumla ilgili farklı bakış açılarının olduğunu da fark eder ve kendi ahlaki değer yargısını başkalarıyla kıyaslayabilir.

Sınıfça Yapılan Çalışmaları Gazete Haberi Olarak Yazma: Bu etkinlikte kazanımlarla ilgili sınıfça yapılan çalışmaların gazete haberi olarak yazılması istenir. Öğrencilerin yazdığı haberin içeriğine uygun bir başlık ve habere uygun bir resim çizmesi de istenir. Öğrenciler yazdıkları gazete haberlerini ürün sergileme sürecinde

tüm arkadaşlarına sunmuşlardır. Ayrıca öğrencilerin yazdığı gazete haberleri okul panosunda sergilenebilir.

Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma: Bu etkinlikte öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ait bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir.

Kazanımla İlgili Resim, Video Yorumlama: Bu etkinlikte öğrencilere kazanımla ilgili resim veya video gösterilerek bunun üzerinden sorular sorularak tartışma ortamı yaratılır. Resim veya video ile ilgili öğrencilere düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorulabilir. Bu etkinlikte öğrencilere konu ile ilgili bir resim gösterilerek o resmi yorumlamaları da istenebilir. Örneğin çevre kirliliği ile ilgili çizilmiş bir soyut resim gösterilerek o resimde neler anlatılmak istediği öğrencilere sorulabilir. Öğrencilere gösterilen resim ve videoların öğrencileri etkileyecek olumsuz içerikte olmamasına dikkat edilmelidir.

Düşüncelerini Yaz Kutuya At: Öğrencilerin arkadaşlarından çekinerek sınıf içinde paylaşmak istediği düşünceleri ortaya çıkarmak adına yapılan bir etkinliktir. Bu etkinlikte öğretmen öğrencilere kritik bir soru sorar ve öğrencilerin bu düşüncelerini yazıp kutuya atmalarını ister. Öğrencilerin düşünceleri yazdığı kâğıda isimlerinin yazılması istenmez. Etkinlik sonunda öğretmen kutudan çıkan farklı düşünceleri okur. Bu etkinlikte öğrencilerin konuya ilişkin ahlaki değer yargıları ortaya çıkar ve farklı düşüncelerle kendi düşüncesini karşılaştırarak kendi değer yargısını sorgulama fırsatı bulur.

Empati Çalışmaları: Öğrencilerin gazete haberindeki karakterin yerine kendisini koymalarını sağlayarak onların bakış açısından olayı daha iyi değerlendirmeleri amacıyla yapılan etkinliklerdir. Örneğin konu ile ilgili gazete haberinde farklı fiziksel engeli olan bir karakter olduğunu düşünelim. Öğrencilerin haberdeki bu kişiyle empati kurmasını sağlayacak şu empati çalışmaları yapılabilir:

- *Empati Çalışması 1:* Tekerlekli sandalye kullanan bir çocuğun yaşadıkları zorlukları daha iyi anlamak amacıyla sınıfa tekerlekli sandalye getirilir. Öğrenciler tekerlekli sandalyeye binerek, kendi başlarına sürmeye çalışırlar ve tekerlekli sandalyeyi tek başına sürmenin ne kadar zor olduğunu farkına

varırlar. Öğrenciler tekerlekli sandalyeyle engelli rampası olmayan bir merdivenin başına getirilir ve merdivenden tekerlekli sandalyeyle nasıl çıkılacağı sorulur. Bu soruyla öğrencilerin, engelli rampası olmayan yerlerde tekerlekli sandalyeli kişilerin yaşadığı sıkıntının farkına varması sağlanır.

- *Empati Çalışması 2:* Bir öğrencinin gözü kapatılarak merdivenlerden çıkması istenir. Bunu yaptıktan sonra yaşadığı zorlukları anlatması istenir.
- *Empati Çalışması 3:* Öğrencilerden elleri kullanmadan resim çizmeleri istenir. Ellerini kullanmadan resim çizmenin zorlukları üzerine konuşulur. Daha sonra elleri olmayan ayaklarıyla çok güzel resim çizen engelli kişinin resimleri gösterilir.

Gazete Haberleriyle Oyun: Gazete haberlerini kullanılarak tasarlanmış oyunlardır. Aşağıda gazete haberleri kullanarak tasarlanmış farklı oyunlar ve açıklamaları yer almaktadır:

- *Kulaktan Kulağa:* Kazanım ile ilgili kısaltılmış bir gazete haberi öğretmen tarafından öğrenciye okunur. Daha sonra kulaktan kulağa sırayla birbirlerine söylerler. En sondaki öğrenci haberi anladığı kadarıyla söyler. Öğrenciler oyun sürecinde olduğu için haberi çok dikkatli dinler ve oyun aracılığıyla gazete haberindeki olayı öğrenmiş olurlar. Bu oyun gazete temelli örnek olay öğrenme sürecinde gazete haberini okuma sürecinde kullanılabilir. Öğretmen, öğrencilere gazete haberini direk okumaktan ziyade kulaktan kulağa oyunu ile birlikte onların da süreçten keyif almalarını sağlar ve tüm öğrencileri sürece dahil eder.
- *Bu Hangi Haber?:* Öğrenciler daire şeklinde otururlar. Herkesin elinde gazete haberlerine ait resim ve gazete haber başlıkları bulunur. Öğretmen gazete haberi okur. Öğrenciler elindeki haber başlığına ve resimlere bakarak öğretmenin anlattığı haberle ilgili resmi veya başlığı bulmaya çalışır. İlk bulan ortadaki zile basar ve bulduğu resim ya da haber başlığını gösterir. Doğruysa puan kazanır, değilse devam edilir.
- *Sessiz Sinema:* Öğrenciler torbadan kazanım ile ilgili gazete haberi seçer. Seçtiği haberi sessiz sinema şeklinde hiç konuşmadan canlandırmaya yaparak

anlatmaya çalışır. Gazete haberinin ne olduğunu tahmin eden kişi oyuna tekrardan başlar.

Aile ile Çalışma: Gazete temelli örnek olay öğrenme sürecinde öğrencilere aileleriyle beraber yapacakları şu çalışmalar verilebilir:

- Öğrencinin konu ile ilgili aileden birileriyle röportaj yapması ve yaptığı röportajı sunması istenebilir.
- Öğrencilerin konu ile ilgili ailesiyle araştırma yapması ve araştırma sonuçlarını sınıfta sunmaları istenebilir.
- Konuyla ilgili aile ile birlikte gezi yapmaları istenebilir. Örneğin hayvanları koruma ile ilgili bir konudan sonra çocukların aileleriyle birlikte hayvan barınaklarını ziyaret etmeleri istenebilir. Daha sonra öğrencilerin bu geziyle ilgili yaşadıklarını, hissettiklerini sınıfta anlatması istenebilir.
- Konu ile ilgili evde ailesiyle bir materyal üretmeleri istenebilir. Örneğin geri dönüşüm ile ilgili bir kazanımdan sonra öğrencilerin ailesiyle ilgili geri dönüşümden bir ürün tasarımları ve sınıfta sunmaları istenebilir.

Olayın Öncesini veya Sonrasını Tahmin Edelim: Bazı gazete haberlerinde verilen olaylarda olayın sadece var olduğu an yer alıp olayın öncesine ve sonrasına yer verilmemektedir. Bu durumlarda öğretmen gazete haberindeki olayın öncesinde veya sonrasında yaşanmış olabilecek olaylara ilişkin öğrencilere varsayım soruları sorabilir (Kabapınar, 2009, s. 48).

Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Bu olaydan sonra neler olmuş olabilir?*
- *Sizce bu olay neden yaşanmış olabilir?*
- *Olayın öncesinde neler olmuş olabilir?*

Buna Benzer Bir Olay Yaşadınız mı? Öğretmenin, öğrencilere gazete haberinde yaşanan olaya benzer bir olayı kendisinin ya da yakınlarının yaşayıp yaşamadığı sorularak öğrencilerin bu konudaki ön bilgileri kontrol edilebilir. Bu tip sorular aynı zamanda yapılandırmacı öğrenme anlayışının genel çerçevesine de uygun sorulardır.

Çünkü öğrenciler gazete haberindeki olay ile kendisinin ya da yakının yaşadığı olayı ilişkilendirebilecek ve bu sayede konuyu daha iyi içselleştirecek ve özümseyecektir (Kabapınar, 2009, s. 48).

Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Daha önce kendiniz veya yakınınız gazete haberindeki bu olaya benzer bir yaşadı mı? Bizimle paylaşır mısınız?*
- *Sizler evde veya okulda buna benzer tehlikeli bir olay yaşadınız mı?*
- *Siz daha önce hiç zehirlendiniz mi? Neden zehirlendiniz?*

Karakterleri Değiştirelim: Bu soru tipinde gazete haberinde yer alan olaydaki karakterler birbirlerinin yerine geçerler. Örneğin, öğrencilerden bir gazete haberinde yer alan olaydaki anne ve baba karakterinin yerlerini değiştirip yeniden olayı değerlendirmeleri istenebilir. Öğrenciler karakterler yer değiştirdiğinde olayın seyrinin nasıl değişeceğini kestirip yeni bir kurgu oluştururlar. Bu soru tipinde öğrenciler karakterleri birbirlerinin yerine koyup onların nasıl düşüneceği ile ilgili çıkarımlarda bulunacakları için bu süreçte empati becerileri gelişir. Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Bu olayda anne karakterinin yerinde baba, baba karakterinin yerinde anne olsaydı ne olurdu?*
- *Bu olayda anne, babanın yerinde olsaydı nasıl davranırdı?*
- *Büyük kardeş, küçük kardeşin yerinde olsaydı bu olayda ne yapardı?*

Olayın İçine Yeni Bir Karakter Ekleyelim: Bu soru tipinde öğrenci gazete haberinde yer alan olayın içine istediği bir karakteri ekleyebilir ve eklediği karakter olaylara istediği gibi müdahale edebilir. Bu soruyu sorarak aslında öğrencilerin örnek olaydaki sorunu çözecek kahramanı oluşturup olayı çözücü hamleleri yapması beklenir. Bu soru tipiyle öğrenci örnek olaydaki sorunu çözebilecek kişinin kim olduğunu ve bu sorunu nasıl çözebileceğini düşünebilir. Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Olayın içine yeni bir karakter eklesen ne eklerdin? Eklediğin karakter neler yaptı? Eklediğin karakterden sonra olayın seyri nasıl değişti?*

Olaydaki Karakterlerden Birini Çıkaralım: Bu soru tipinde öğrencilerden gazete haberinde yer alan olaydaki karakterlerden birini çıkarmaları istenir ve çıkardıkları karakterden sonra olayın seyrinin nasıl değiştiği sorulur. Bu sorular ile öğrenciler olaydaki yer alan kişilerin önemlerinin farkına varabilir. Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Gazete haberindeki karakterlerden birini çıkarmak istersen kimi çıkarırdın. O kişiyi çıkardıktan sonra olayın seyri nasıl değişti?*
- *Gazete haberindeki olayda yer alan öğretmen karakterini çıkarttığımızı düşünelim. Olaylar nasıl değişir?*
- *Gazete haberindeki olayda itfaiyeyi arayan çocuğu olaydan çıkartırsak olay değişir miydi? Neler olurdu?*

Olaydaki Hangi Karakterin Yerinde Olmak İsterdin? Bu soru tipinde öğrencilerin gazete haberinde yer alan olaydaki hangi karakterlerle benzerlik kurduğu, neden o karakterlerle kendisi arasında bir benzerlik kurduğu, neden o karakterin yerinde olmak istediği sorgulatarak onların olayla ilgili değer yargılarının farkına varmaları sağlanabilir. Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Gazete haberindeki olayda hangi karakterin yerinde olmak isterdin? Neden?*

Karakterler Yaptığı Davranışların Zıddını Yapsalardı Neler Olurdu?: Bu soru tipinde öğrencilere gazete haberinde yer alan olaydaki karakterlerin olay içinde yaptıkları davranışların tam zıttını yaptıklarında olayın seyrinin nasıl değişeceği sorulur. Bu soru tipi sayesinde öğrencilerin farklı durumlara olayların nasıl değişeceği ile ilgili öngörülerini geliştirir. Aşağıda bu soru tipine ait örnekler yer almaktadır:

- *Sence gazete haberindeki olayda çocuk itfaiyeyi aramasaydı neler olurdu?*

2.3.3.2. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazeteden Yararlanma Biçimleri

Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde öğretme-öğrenme süreçlerinde gazeteden çeşitli şekillerde yararlanılabilir. Bu dersler kapsamında konu veya kazanıma göre kullanılacak derste gazeteden yararlanılacak etkinlikler de çeşitlilik göstermektedir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde gazeteden yararlanma etkinlikleri şu başlıklar altında sıralanmıştır:

Gazete Makaleleri: Genellikle sosyal bilgiler dersinde kullanılan gazete makaleleri, kısa ve güncel içerikte olan ve erişilmesi kolay; okuma ve tartışma açısından önemli bir araçtır (Wolk, 2003, s. 101-106). Öğrencilerin kazanım veya konu ile ilgili içerikte gazete makalelerini okuyup, önemli noktaların özetlenmesi veya tartışılması gazete makalelerin kullanımında etkili yollardandır. Bunun dışında sınıf küçük gruplara ayrılarak her gruba farklı bir gazete makalesi verilip her grubun kendi gazete makalesini diğer arkadaşlarına sunması istenir. Bu süre içinde birçok gazete makalesini birbirleriyle paylaşmış olurlar (Nicholas, 1997, s. 48-50). Gazete makalelerinin içeriğinin daha iyi anlaşılabilmesi için amacına uygun okunması için aşağıdaki adımlar izlenmelidir (Rajaretnam, 2002):

- Ders sürecinden önce öğrencilerin ders kapsamına uygun gazeteyi sınıfa getirmeleri istenir.
- Dersin giriş kısmında öğrencilerin ders kapsamına uygun getirdikleri gazeteyi incelemeleri istenir. Öğrenciler gazeteleri incelerken öğretmen gazetenin çeşitli kısımlarını (manşet, ulusal haber, dış haber, ekonomi, editörün yazısı, ilan, eğitim bölümü gibi) öğrencilere tanıtır.
- Daha sonra ders ile ilgili bir gazete makalesi seçilir ve öğrencilere okunur ve öğrencilerin dinlemeleri sağlanır. Dinledikten sonra öğrencilerin iki kez okumaları önerilir ve öğrencilerin gazete makalesi ile kim, ne, nerede, ne zaman, neden sorularını belirlemeleri istenir.
- Öğrencilerin okudukları gazete makalesi ile ilgili bir kavram haritası oluşturmaları istenir.

- Öğrencilerin oluşturdukları kavram haritalarını sınıfta diğer arkadaşlarına sunmaları istenir.

Öğretmenler tarafından gazetelerden en fazla yararlanma biçiminin gazete makalelerini kullanmak olduğu söylenebilir. Çünkü gazete makaleleri görece gazetelerden yararlanılabilecek en kolay ve kullanışlı yöntemlerden biridir.

Gazete Haritaları: Gazete haritaları haberle bağlantılı olarak sağladığı bilgiler ile konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olan bir etkinliktir. Gazete haritaları, haberin etkilerini anlamak için etkili bir yöntemdir. Örneğin yeni bir binanın nereye inşa edileceğini yazıyla belirtmek yerine harita ile göstermek daha etkili olacaktır. Ya da bir fırtınanın etkilerini anlatmakta bir harita daha etkili olacaktır. Gazete haritaları ile harita sembolleri, güzergâh takibi gibi birçok coğrafi bilgi öğrenilebilmektedir (Carey ve Greenberg, 1991, s. 64-67). Bunun yanında gazeteler, ülkeler hakkında önemli bilgiler içeren bir coğrafi dokümandır (Moorefield, 2003, s. 58-60). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilebilecek ve gazetelerde kullanılabilecek en kapsamlı haritalar hava durumu haritalarıdır. Hava durumu ile ilgili haritaları anlamak için öncelikle hava durumu sembollerini bilmek gereklidir. Öğrencilere, "Bugün hangi bölgelerde yağmur var?", "Bugün nerelerde hava güneşli?", "Bugün en soğuk görünen yer hangisi?", "Bugün kar yağan bir yer var mı?" gibi sorularla hava durumu haritasının incelenmesi sağlanır. Bu etkinlikte öğrencilerin harita okuma becerileri de artacağı düşünülmektedir.

Gazete Grafikleri: Gazeteler, grafikler bakımından zengin materyallerdir. Gazete grafikleri, öğrencilerinin konu ile ilgili aklındaki "Ne kadar?", "Ne oranda?", "Ne miktarda?" gibi soruların yanıtına cevap bulan çizimlerdir. Örneğin, ülkenin yıllık ithalat ve ihracatı, yıllara ait nüfus ve göç göstergeleri, yıllık işsizlik oranları, bir yılda meydana gelen trafik kazaları gibi durumlar grafikte daha iyi bir şekilde ifade edilir ve öğrencilerin daha iyi anlamlandırmalarını sağlar (Carey ve Greenberg, 1991, s. 68). Gazete grafikleri, sosyal bilgiler dersinde "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" ünitesinde fazlasıyla yararlanılabilecek kaynaklardır. Gazete grafiklerinin öğrencilerin grafik okuma ve yorumlama becerilerinin gelişimine önemli anlamda katkı sunacağı düşünülmektedir.

Gazete İlânları: Gazetelerde yer alan ilanlar ülkelerin tarihlerinin ve çeşitli zamanlarındaki sosyal hayat ve o toplumun ekonomisi hakkında bilgiler içerir. Geçmişe

ait gazetelerin ilanları aslında eski zamanlarda yaşayan insanlar hakkında önemli bilgiler veren tarih içinde birer kaynaktır (Carey ve Greenberg, 1991, s. 69-70). Sınıfa eski gazeteler getirilip oradaki ilanlar incelenerek o zamandaki yaşayan insanların ekonomik durumları, toplumsal hayatı ile ilgili çıkarımlarda bulunabilir. Bununla ilgili bir tartışma ortamı yaratılabilir.

Gazete Resimleri: Resimler, ders sürecinde öğrencilerin ilgisini çekecek ve konuyu daha iyi anlamlandırmalarını ve zihinlerinde canlandırmalarını sağlayacak araçlardır. Sınıf içinde resimlerden yola çıkarak öğrencilerin olay ile ilgili tahmin yürütmelerini sağlama, resimlerden hareketle bilgiler verme ve resimlerle konuyu zenginleştirme gibi farklı biçimlerde yararlanılır (Küçükahmet, 2004, s. 143). Gazeteler ise resimlerin bolca kullanıldığı kaynaklardır. Gazete resimleri, görsel etkisinin yanında gerçek problem ya da güncel olay üzerine hazırlanmış bir içeriğe duygu kazandırır (Carey ve Greenberg, 1991). Bu bağlamda gazeteden kesilen resimler sınıf içinde öğrencilerle tartışılabilir. Kazanıma uygun bir gazete resmi ile ilgili öğrencilere resim hakkındaki fikirleri sorularak, resim hakkında duygularını ifade etmeleri istenebilir.

Gazete Karikatürleri: Gazetelerde yer alan karikatürler kesilerek bülten tahtasına asılır ve karikatürler hakkında öğrencilerin konuşmaları ya da yazmaları istenir (Stockard, 1995, s. 7). Sosyal Bilgiler dersinde işlenen konulara uygun karikatürler o konular hakkında anlatılması güç olan pek çok mesajı kolaylıkla verebilmektedir. Bir öğretim malzemesi olarak karikatürler derslerde kullanılırken dikkat edilecek en önemli husus o karikatürlerin nasıl yorumlanabileceğinin öğrencilere öğretilmesidir (Topcubaşı ve Polat, 2014, s.49). Görsel ve düşünsel bir araç olan karikatürlerin içerisinde mizahi unsur da olması nedeniyle görece resimden daha etkili ve akılda kalıcı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle karikatürlerin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında sıkça kullanılması gerekmektedir.

Gazete Haberlerinin Tartışılması: Bu yöntem gazetelerle kullanılabilecek en kolay ve kullanışlı yöntemlerden birisidir. Konu ya da kazanımla ilgili gazete haberlerinin tartışılması farklı şekillerde planlanabilir. Gazete haberlerinin tartışılması ile ilgili planlama şekillerinden birisi şu şekildedir:

Öncelikle gazete haberlerinin başlıkları öğrencilere söylenerek başlık hakkında neler düşündükleri sorulur. Öğrencilerin verdiği tüm yanıtlar tahtaya listelenir. Daha sonra

gazete haberi okunur ve konu ile ilgili tahminlerini kontrol ederler. Öğrenciler gazete haberlerini tartışırken haber konusuyla ilgili kendi düşüncesini kendi iç süzgecinden geçirerek yorumlar ve farklı bakış açıları üzerinde tartışır (Cohen, 1991, s. 17).

Bunun dışında günlük belirlenen saatlerde gazete haberleri tartışma saati yapılarak öğrencilerin güncel gazete haberleri hakkında düşüncelerini belirterek tartışmaları sağlanabilir (Paykoç, 1987, s. 44-60). Öğrencilerin tartışmaya katılım sağlaması için öğretmenin, öğrencileri yüreklendirmeleri önemlidir (Cohen, 1991, s. 17). Öğretmen, tartışma ortamında tartışma tekniklerinin gelişmesini sağlamalı ve haberlerin tartışılması esnasında öğrencilere iyi bir rol model olmalıdır (Paykoç, 1987, s. 44-60). Gazete haberinin tartışıldığı sınıf ortamında öğretmen farklı bakış açılarını yargılayan değil farklı görüş ve düşünceleri kabul eden bir imaj çizmeli ve bu bakış açısını tüm sınıfa hissettirmelidir. Çünkü ancak öğretmenin kendi düşüncesini yargılamayacağını düşünen öğrenci olayla ilgili asıl düşüncesini ortaya koyacaktır. Demokratik bir tartışma ortamının yaratılması için en önemli koşullardan biri öğretmenin ortaya koyduğu bu imajdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde öğretmenin tavrı ve rol modelliği bu süreçte önemli yer tutar.

Haber Bülteni Tahtası: Gazetede yer alan ilgi çekici haberlerin, resimlerin ve metinlerin sergilendiği ve güncel olaylarla ilgili bilgilerin bulunduğu bir araç olan haber bülteni tahtası, gazete kullanımında etkili araçlardan biridir (Paykoç, 1987, s. 44-60). Haber bülteni tahtası öğrencilerin kendi hazırladıkları ödevleri asmak ve materyalleri sergilemek için önemli ve yararlı bir araçtır (Michaelis ve Garcia, 1996, s. 72). Haber bülteni tahtası, öğrencilerin en çok bulunduğu ve gördüğü bir yere asılmalıdır. Sergilenen haberler özenle seçilmeli, çocukların okuma sorunu olmamalıdır. Haber bülteni tahtasının görünüşünün öğrenciler için çekici olması haber bülteni tahtasından yararlanmayı daha etkili duruma getirebilir (Paykoç, 1987, s. 44-60). Haber bülteni tahtası, yurt haberleri köşesi, yerel haberler köşesi, karikatür köşesi ve spor köşesi gibi alt bölümlere ayrılabilir (Nas, 2003, s. 306). Haber bülteni tahtası, öğrencinin konu ile ilgili bulduğu gazete haberinin sergilenmesini sağladığı için öğrenciyi motive ettiği düşünülmektedir. Bu anlamda öğrenci konuya uygun gazete haberi bulma ödevini görece daha istekli yapabilecektir.

Haber Defteri: Haber defteri, gazetelerdeki bulunan bazı haberler ile ilgili duygu ve düşüncelerini yazmaları için kullanılan defterdir. Bunun yanında haber defteri; gazeteden kesilen resim, karikatür, harita ve grafikleri yapıştırmak için de kullanılır (Paykoç, 1987, s. 44-60). Öğrencilerin dersin konusu ile ilgili buldukları gazete haberlerini, resimleri, grafik veya haritaları boş sayfalara yapıştırarak, her gazete kupürünün altına bir kaç cümleyle konu ile ilgili duygu ve düşüncelerini yazdığı, dönem sonunda bu sayfaları bir defter olacak şekilde birleştirerek ve bir kapak oluşturarak haber defteri oluşturabilirler (Heitzman, 1979, s. 18; akt. Ünlüer, 2008). Öğrenciler belirli bir konu hakkındaki haberler, başlık, resim ve yazıları toplayarak kendi defterlerinde biriktirirler. Haber defterinin çocuklar tarafından kişisel olarak tutulması zor olabilirse bu defter sınıfça ve grupla tutulabilir. Gruplar farklı konuları araştırarak ortaklaşa bir çalışma yapabilir (Deveci, 2008, s. 1-19).

2.3.3.3. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri ile İlgili Uygulanabilecek Etkinlikler

Gazete etkinlikleri hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin amaçlarını gerçekleştirmede kullanılabilir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi etkinlik temelli bir ders olduğu için bu derslerde kullanılabilecek önemli bir araçtır. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek gazete etkinlikleri şu şekilde sıralanabilir:

Haber Arası: Haber arası etkinliğinde gazetede herhangi bir haberin bir aileyi, toplumu, dünyayı nasıl ve ne derece etkilediği öğrencilerle demokratik bir şekilde tartışılmasıdır. Bu etkinlikte öğrenciler gruplara ayrılır ve aynı haberi kendi aralarında tartışırlar. Daha sonra her grup farklı bir gazete haberi seçerek bu haberi sınıfta diğer arkadaşlarına sunabilirler. Sunulan haberlerden biri "haftanın olayı" olarak seçilir. Haber arası etkinliği ile öğrenciler öğrendikleri bilgilerin gerçek hayattaki yansımaları görerek kendi hayatları ile başkalarının hayatları arasında da bağlantı kurabilirler. Aynı zamanda bu etkinlikle öğrencilerin tartışma, farklı fikirlere saygı duyma, dinleme ve grup çalışması becerileri gelişir (Moorefield, 2003, s. 58-60).

Muhabir: Muhabir etkinliğindeki amaç, öğrencilerin haberleri yerel, ulusal, uluslararası olmak üzere sınıflandırarak gündemde olan haberleri öğrenmesini sağlamaktır. Bu

etkinliği uygulamak için öncelikle yerel, ulusal, uluslararası olmak üzere her kategoriden en az sekiz kupür seçilir ve haberler kartlara yapıştırılır. Daha sonra öğrencilerin sırayla kartı çekerek çektiği haberin yerel, ulusal ve uluslararası olup olmadığını söylemesi istenir. Öğrencilerin verdikleri cevapların doğru olanlarına puan verilir ve en çok puanı alan oyunu kazanır (Anderson, 1985, s. 115).

Günlük Diyagramlar: Günlük diyagram etkinliğinde, günlük bir gazetenin farklı bölümleri öğrencilere tanıtılır ve yerel haberler, kültür, spor, sanat gibi bölümlerin başlıkları ve ya ilginç haberler farklı renklerdeki büyük kâğıtlara yapıştırılarak bülten tahtasında sergilenir. Öğrencilere diyagram yola çıkarak "Günün haberleri neler?", "Nerede oldu?" tarzında sorular sorulur. Her gün bir öğrenci editörlük görevini üstlenir. Günün editörü gazetede yer alan haberleri seçer, haberlerin başlıklarını, konusunu, yazarını ve tarihini belirterek bülten tahtasında sergiler (Rhodes, 2002, s. 63-64).

Yapboz: Gazete haberlerinin sessiz bir şekilde okunması, gazete haberleriyle ilgili sorulara yanıt verilmesi ve gazete haberinin tartışılması öğrencilere ve öğretmenlere bazen sıkıcı gelebilir. Bu anlamda gazete haberiyle desteklenmiş dersin, geleneksel yaklaşıma alternatif olarak daha eğlenceli şekilde işlenmesi için gazete haberleri yapboz biçimine getirilerek irdelenebilir. Bu etkinlikte her öğrenci gazete haberinin bir bölümünü tamamlama görevine sahip olduğundan tüm öğrenciler sürece aktif katılım sağlamış olacaktır. Yapboz etkinliğinin üstün yönlerinden biri ise öğrencilerin işbirliği içinde çalışarak bilgileri bir araya getirmek zorunda olmalarıdır. Gazete haberlerini kullanarak oynanan yapboz etkinliğinde; okuma, dinleme, yeni sözcükleri öğrenme, açıklama ve çalışmanın her bölümünde etkileşim içinde olma imkânı sağlar. Yapboz etkinliği uygulanırken öncelikle dersin kazanımına uygun bir gazete haberi seçilir. Gazete haberi ana çizgilerine göre bölünür. Gazete haberinin ilk paragrafında genellikle gazete haberinin tamamı hakkında anahtar cümleler yer aldığı bu bölüm atlanabilir. Bölünen paragrafların, öğrencilerin ilgisini konuya çekebilecek düzeyde olması, birbiriyle örtüşen bilgilerin olması ve diğer bölümlerde yer almayan önemli bilgileri içermesi gerekmektedir. Bölünen paragrafların birleştirilmesi için öğrencilere kâğıt verilir ve öğrencilerin iş birliği içerisinde çalışarak gazete haberinin tümünü oluşturması ve kâğıda yapıştırması beklenir (Dycus, 1996; akt. Ünlüer, 2008, s. 39).

Kâğıda Geç: Sözcük oyunu olan kâğıda geç oyununda öğrenciler arasında en az iki takım belirlenir. Her takımdan bir öğrenci gazetede A ile başlayan bir sözcük arar ve sözcüğü bulduğunda kâğıda yazar. Sıra takımın ikinci üyesine geçer. Takımın ikinci üyeler ise B gazeteden B harfiyle bir sözcük arar. Takım üyeleri o harf ile sözcük bulamayınca kadar ya da harfler bitinceye kadar oyun devam eder ve en fazla sözcük bulan takım oyunu kazanır (Rhodes, 2002, s. 63- 64).

Alışveriş Çılgınlığı: Alışveriş çılgını etkinliği, öğrencilerin gazetelerden yararlanarak alışverişe çıkmalarını sağlayacak bir etkinliktir. Bu etkinlik sürecinde öğrencilere öncelikle belirli bir miktar para verileceği söylenerek, bu parayla neler satın alabilecekleri sorulur. Daha sonra gazeteler öğrencilere dağıtılarak gazetede ki ilanlara göre kendi limitini aşmadan istediklerini satın alabilecekleri söylenir. Öğrencilere boş bir kağıt dağıtılır ve kağıtlarına “benim alışverişim” ve “alışveriş tutarı” adında iki sütun oluşturmaları istenir. Öğrenciler gazete ilanlarından aldıkları şeyleri kesip birinci sütundaki “benim alışverişim” bölümüne yapıştırırlar, ne kadar harcama yaptıklarını da “alışveriş tutarı” sütununa yazarlar. Daha sonra öğrencilerin listelerine göre öğrencilere verilen miktara kimin daha çok yaklaştığı belirlenir (Rhodes, 2002, s. 63-64). Bu etkinlik bilinçli tüketicilik kavramı ile ilgili kazanımlarda farklı şekillerde kullanılabilir.

Mutlu Alışveriş: İhtiyaç maddelerini tanıyabilmeleri ve kimlere yönelik olduklarını anlayabilmelerine yardımcı olan mutlu alışveriş etkinliğinde, kartlara gazete reklamları yapıştırılır ve öğrencilerin sırayla kart çekmeleri sağlanır. Daha sonra öğrenciler çektikleri kartların çocuk, genç, yetişkin, erkek, kadınlardan kime ait olduğunu söyler. Kartlara doğru yanıt veren öğrenciler puan kazanır ve en çok puanı kazanan öğrenci oyunu kazanır (Anderson, 1985, s. 103).

Gazete Haberlerinin Problem Çözme Yöntemiyle İrdelenmesi: Öğrencilere dersin kazanımına ilişkin bir gazete haberi verilerek gazete haberini dinlemesi ya da okuması sağlanır. Gazete haberlerini okuduktan sonra öğrencilerin bu gazete haberini özetlemesi istenir. Daha sonra öğrencilerin bu gazete haberine yönelik çözüm gerektiğini düşündüğü bir problemi soru şeklinde belirtmesi gerekir. Problemini oluşturan öğrencinin daha sonra oluşturduğu problemin önemini, problemin çözüm yollarını ve en uygun çözüm yollarını kısa bir paragraf içinde yazmaları istenir. Öğrenciler

problemlerini ve çözüm önerilerini düşünüp yazdıktan sonra yazdıklarını birbirleriyle paylaşarak problem ve çözüm yollarını birbirleriyle paylaşırlar (Lichtenberg, 1961, s. 91-92).

Şehir Avı: Şehir avı etkinliğinde öğrenciler gazetelerde yer alan şehir isimlerinin haritadaki yerini gösterirler. Bu etkinliğin uygulanmasında öğrencilere gruplara ayrılır ve her bir gruba bir ülkenin haritası verilir. Öğrenciler, gazete şehir isimlerini bulurlar ve daha sonra bu şehrin haritadaki yerini gösterirler ve süre sonunda hangi grubun daha fazla şehir bulduğu belirlenir (Rhodes, 2002, s. 63-64).

Gazetenin İşlevi: Öğrencilere "Ülkemizde hiç gazete olmasaydı neler olurdu?" sorusu sorularak insanların belirli konularda kendini ifade etme özgürlüğü üzerine öğrencilere sorular sorulur ve tartışma açılır. Bunun üzerinde bir ülkede gazetenin işlevini öğrenciler düşünür ve tartışarak bulurlar (Using the Newspaper in your Classroom, 2006; akt. Ünlüer, 2008).

Harita İnceleme: Harita inceleme etkinliğinde öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba bir harita verilir. Gazetelerde verilen haberlerden biri seçilerek o haberin geçtiği şehir ve ülkeyi öğrencilerin haritadan bulmaları istenir. Ayrıca öğrencilerin haritayı kullanarak şu sorulara yanıt vermeleri beklenir (Star, 2005; akt. Ünlüer, 2008, s. 42):

- Olay hangi şehirde yaşandı?
- Olayın yaşandığı şehir hangi ülkededir?
- Olayın yaşandığı ülkenin başkenti neresidir?
- Olayın yaşandığı ülkede hangi dil konuşuluyor?
- Olayın yaşandığı ülke hangi kıtada yer alıyor?
- Olayın yaşandığı ülke, hangi ülkenin ya da hangi denizin kuzey, güney, doğu ya da batısındadır?
- Gazete haberinde yaşanan olay, ülke üzerinde ne tür etkiler yaratabilir?

Ana Fikir Bulma: Ana fikir bulma etkinliğinde ilk uygulama örneği olarak; işlenen dersin konusuna veya kazanıma uygun öğrencilerin ilgisini çekebilecek bir gazete haberi sınıfa sesli bir biçimde okunur. Daha sonra okunan gazete haberinin ana fikri

öğrencilerle tartışılır. Ana fikir bulma etkinliğinin farklı bir uygulama örneği ise; konuya veya kazanıma uygun gazete haberi öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerin bu gazete haberlerini okumaları ve gazete haberinin ana fikrini kâğıtlara yazmaları istenir. Her öğrenci gazete haberine ilişkin yazdığı ana fikri yanındaki arkadaşıyla değiştirmesi istenir. Her iki öğrencinin yazdıkları ana fikri birbirleriyle değiştirerek yazdıklarını yanındakiyle karşılaştırması istenir (Using Newspaper in the Classroom, 2018; akt. Ünlüer, 2008). Bu etkinlik ile öğrenci arkadaşlarının bir olaya kendisinden farklı bir bakış açısıyla baktığını görerek, bir olayın farklı pencerelerden değerlendirilebileceğine fark eder.

Dışarıda Hava Nasıl? "Dışarıda Hava Nasıl" etkinliğinde amaç gazetede yer alan hava durum haritasını kullanarak, yorumlamak ve harita bilgisini arttırmaktır. Bu etkinlikte gazeteden hava durumları kesilir ve kartlara yapıştırılır. Öğretmen kartlardaki hava durumuna ilişkin öğrencilere "Bugün okula nasıl gelirdin?", "Bu hava durumuna göre bugün piknik yapmak için iyi bir gün mü?" tarzında sorular sorulur. Soruların güçlük düzeyi öğrencilerin seviyesine göre belirlenir. Hava durumuyla ilgili en çok doğru soruyu bilen öğrenci oyunu kazanır (Anderson, 1985, s. 129). Bu etkinlikte sorulardan hareketle öğrencilerin gazete haberinde yer alan hava durum haritasını yorumlama becerisi artar ve hava koşullarına göre günlük hayatta yapılması gerekenler hakkında bilgi sahibi olur.

Çalışan Kahramanlar: Bu etkinlikte gazetelerden çalışarak ve başarılarıyla ünlü olmuş, topluma örnek kişilerin resimleri buldurulur ve bu kişilerin resimleri kesilerek haber defterine yapıştırılır. Daha sonra öğrencilerden bu kişilerin nasıl başarıya ulaştıkları konusundaki düşünceleri yazmaları ve düşüncelerini sınıfla paylaşması istenir. Öğretmen konuya ilişkin olarak insanların çalışarak nasıl başarılı olabilecekleri konusunda sorular sorarak öğrencilerin bu konuda tartışmalarını sağlayabilir (Olson, 1985, s. 49).

İçerik Ayrımı: Öğrencilerden belirli bir konuya ilişkin çeşitli gazete haberleri bulmaları istenir. Daha sonra öğrencilerin bu gazete haberlerini okuyarak hangi haberin iyi, hangi haberin kötü olduğunu belirlemeleri ve neden iyi olup kötü olduğunu

kendince gerekçelendirmeleri istenir (Using Newspaper in the Classroom, 2006; akt. Ünlüer, 2008).

Güncel Bir Olay Oyunu: Gazete kullanılarak, ülkeler, hava olayları, matematiksel semboller, filmler ve teknolojik ürünlerin listesi çıkartılır. Bu listeye sosyal bilgiler dersi ile ilgili başka bölümler de eklenebilir. Öğrencilerden her bölümle ilgili gazetelerden araştırma yapmaları istenir. Öğrencilerden buldukları bilgilere dayanarak soru hazırlamaları istenir. Öğrenciler gruplara ayrılarak, yöneltilen soruların yanıtlarını not alırlar (Star, 2005; akt. Ünlüer, 2008, s. 44).

Sınıflandırılmış İlanlar: Gazetenin tarih için bir kaynak olarak kullanılmasıyla ilgili olarak günümüzdeki gazete ilanları ile eski gazetelere ait gazete ilanları karşılaştırılıp, o yıllara ait bilgilere ulaşılabilir. Örneğin, eski gazetelerden Birinci Dünya Savaşı'ndaki bir dönemdeki gazete incelenip, aşağıdaki sorular sorulabilir (Carey ve Greenberg, 1991, s. 70):

- Birinci Dünya Savaşı'ndaki dönemde hangi ürünler değerliydi?
- Birinci Dünya Savaşı'ndaki dönemde ne tür nakliyat şekli vardı?
- İş ilanları altında ne tür iş türleri listelenmiştir?

Değerlendirme: "Değerlendirme" etkinliğinde öğrencilerin bir hafta içerisinde işlenen haberlerden kendine göre en önemli ve en ilginç olan haberleri belirlemeleri istenir ve bu haberleri keserek, haberdeki olayı kendine göre anlatması sağlanır (Using Newspaper in the Classroom, 2006; akt. Ünlüer, 2008).

Başka Ükelere Yolculuk: Bir ülke seçilir ve o ülkeyle ilgili gazetelerden resim ve haberler toplanır. Gazetede ki resim ve haberlerden yola çıkarak o ülke hakkında bilgi sahibi olan öğrencilerin o ülke hakkında bir hikâye yazması istenir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılabilecek etkinliklere bunların dışında şu etkinlikler de eklenebilir: (Segall ve Schmidt, 2005, s. 91-99; Stockard, 1995, s. 53; Welton ve Mallan, 1999, s. 338-339):

- Öğrencilerin güncel bir konu hakkında fikirlerini ifade eden bir yazı yazmaları istenebilir.

- Gazetelerden kişi resimlerinin bulunarak resimdeki kişilerin ne yaptıkları sorulabilir. Bu etkinlik öğrencilerin görsel okuma becerisine katkı sağlar.
- Gazetede yer alan ilanların kime yönelik olduğu hakkında (çocuklar, gençler, erkekler, kadınlar, ev sahipleri, vb) öğrencilerle tartışılabilir.
- Öğrencilerin yıl boyunca ilgisini çeken gazete haberlerini ve içerikleri kesip, arşiv oluşturmaları sağlanabilir.
- Gazetelerdeki önemli ve ilgi çekici içerikler biriktirilip öğrencilere verilir ve öğrencilerin bu içeriklerden sayfa hazırlamaları istenebilir.
- Öğrencilerden kazanım veya konu ile ilgili gazete haberlerini araştırmaları ve bu haberlerden kazanım veya konuya uygun olanı sınıftaki gazete panosuna asmaları istenebilir.
- Gazete ile desteklenmiş bu öğrenme ortamlarında öğrencilerin gazete okudukları güncel başlıkları değerlendirmeleri istenebilir.
- Öğrenciler, gazetede okudukları köşe yazarlarının görüşlerine katılıp katılmadıklarını belirtmeleri için köşe yazarlarına yanıt yazarak geribildirimde bulunabilirler. Bu konuda öğrenciler teşvik edilebilir.
- Öğrencilerin toplumsal olayları içeren bir gazete haberi ya da köşe yazısı yazmaları istenebilir.
- Aynı olay ile ilgili farklı gazetelerin attığı manşetler karşılaştırılarak hangisinin daha ilgi çekici ve okuyucunun dikkatini çekeceği tartışılabilir.
- Öğrenciler herhangi bir konu ile ilgili bir köşe yazısı yazıp yerel gazetelere gönderebilirler.
- Öğrencilere ilgi çekici ve ilginç olacak bir tarihi olay seçmeleri istenir ve bu olay hakkında gazete makalesi yazacak düzeyde araştırma yapmaları istenebilir.
- Gazetede ki insan resimlerinin kesilerek o insanların duygu durumlarını ve neler hissettikleri öğrencilere sorulabilir. İnsanların farklı duygu durumunda olabilecekleri tartışılarak hangi anlarda hangi duygu durumlarının yaşanacağı tartışılabilir. Mutlu, heyecanlı, üzgün, korkmuş gibi duygular sınıflandırılabilir.
- Öğrencilerin istek ve ihtiyacı olan bir ürünün resmini gazeteden bulmaları istenir ve bu ihtiyacına dair öğrencilere "Bu ürünü alman için ne kadar para gerekli?",

"Bu ürün senin isteğin mi ihtiyacın mı?" gibi sorular sorularak öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarını ayırt etmeleri sağlanır. Bu şekilde öğrenci almak istediği ürünün fiyatları hakkında bilgi sahibi olur.

- Gazetede bir şeyler satan birinin resmi bulunur ve bu kişinin ne sattığı ve neden bu işi yaptığı üzerine öğrencilere sorular sorulabilir.
- Sınıfın hoşlandığı bir ürün gazeteden araştırılıp ve ürünün satış fiyatının ne kadar olduğu sınıfça tartışılabilir. Bu ürünü almak için para biriktirmenin gerekip gerekmediği öğrencilere sorulabilir. Öğrenciler bu etkinlikte almak istediği ürünün fiyatını bilir ve o ürüne ulaşmak için birikim yapması gerektiğini kavrar.
- Gazetelerden aile resimlerinin kesilerek bir kağıda yapıştırılır ve aile resimlerinin altına o ailenin hangi aile tipine ait olduğu yazılabilir. Bu etkinlikte öğrenciler farklı aile tiplerini etkinlik yaparak öğrenmiş olurlar.
- Ailenin önemini belirten bir gazete haberi araştırılır ve bu aile üyelerinin birbirlerine nasıl destek oldukları tartışılabilir. Bu etkinlikte öğrenci aile ve aidiyet kavramını önemini kavrar.
- Gazetelerden çalışan kişilerin görselleri kesilir ve bu kişilerin ne iş yaptıkları öğrencilere sorularak meslekler hakkında bilgilendirme yapılabilir.
- Öğrencilere "Eğer 2500 yılında açılacak bir zaman kapsülü olsaydı, hangi haber en kıymetli olurdu?" sorusu sorulup soru üzerine tartışılabilir ve çocukların bu soruya yönelik gazete haberi bulmaları istenebilir.
- Gazetelerin toplum için ne derece yararlı olduğuna dair sınıf içinde bir tartışma ortamı yaratılabilir.
- Gazetede yer alan hava durumu haritasından bir şehir bulunur ve bu şehre sınırı olan bütün şehirlerin isimleri söylenebilir.
- Öğrencilerin gazetelerden yaşadığı şehir ile ilgili haberleri bulmaları istenebilir.
- Öğrencilerin gazetelerden yaşadığı ülke ile ilgili gazete haberlerini bulmaları ve arkadaşlarına sunmaları istenebilir.
- Öğrencilerin gazeteden, evde olan on nesnenin resmini bulmalarını ve bu resimleri keserek kâğıtlara yapıştırması istenebilir.

- Gazetelerden sıcak bölgelerde yaşayan insanların giydikleri kıyafetleri bulup kesmeleri istenir ve o bölgede yaşayan insanların neden bu şekilde giyindikleri tartışılabilir.
- Öğrencilerin gazetede yer alan karikatür bölümlerini kesmeleri ve kâğıda yapıştırmaları istenir. Konuşma balonları içersindeki yazıların tekrardan öğrenciler tarafından yazılması istenir. Öğrenciler karikatürün üzerindeki konuşma balonlarına yazdıkları yazıları sınıfta arkadaşlarıyla paylaşmaları istenebilir.
- Türkiye'nin komşu ülkeler ve diğer ülkeler ile arasındaki ilişkilerin ne durumda olduğunun gazetelerden okunup araştırılması sağlanabilir.
- Çevre kirliliği, nüfus fazlalığı gibi önemli sosyolojik problemlerle ilgili başlıklar belirlenir ve belirlenen başlıklarla ilgili haberler araştırılıp bulunur. Daha sonra bu öğrencilerin konu ile ilgili okudukları gazete haberlerinden yola çıkarak sosyal problemlerinin nedenlerini, bu problemin nasıl çözülebileceğine dair bir poster veya sunum hazırlaması istenebilir.
- Gazetelerdeki adli olaylarla ilgili haberlerin incelenmesi sağlanır ve eski Romalılar döneminde oluşturulan yargı sistemiyle günümüz mahkemesinin özellikleri karşılaştırılabilir.
- Gazetelerin ön yüzünde olan resim ve başlıklardan yola çıkarak neden o haberlerin gazetenin ilk sayfaların yer aldığı derinlemesine tartışılabilir.
- Öğrencilerden gazetede herhangi bir haberi seçerek o haberi bir karikatür çizerek anlatmaları istenebilir.
- Öğrencilerin gazetelerden suçlu bir kişinin haberi bulunması istenir. Daha sonra öğrencilere "Eğer gazete haberindeki suçlu kişi olsaydınız kendinizi nasıl hissedersiniz?" sorusu sorulur ve öğrencilerin empati kurarak olayı suçlu açısından da düşünebilmesi sağlanabilir.
- Öğrencilerin gazetelerden ulaşım biçimleri hakkında resimleri kesilerek kâğıtlara yapıştırmaları istenir ve bu resimlerin altına hangi ulaşım türüne ait olduğunu yazması istenebilir.

- Öğrencilerden gazetelerden çevre kirliliğine neden olan beş resim bulmaları istenir ve çevre kirliliğın nasıl durdurulabileceğı hakkında bir yazı yazmaları istenebilir.
- Gazetelerden istek ve ihtiyaç kavramlarını anlatan resimlerinin kesilip bülten tahtalarına asılması sağlanabilir.
- Öğrencilere bir gazete haberi verilip bu habere başlık üretmeleri istenebilir.
- Öğrencilere bir başlık verilip bununla ilgili bir gazete haberi yazmaları istenebilir.
- Gazetede yer alan karikatürdeki sembollerin ne anlama geldiğı, karikatürün ne anlatmak istediğı, karikatür ile ilgili öğrencilerin düşünceleri ve farklı bakış açıları öğrencilerle tartışılabilir.
- Gazetelerden ailelerin hayatları ile ilgili haberler bulunup bu haberler üzerinden aile üyelerinin rolleri öğrencilerle tartışılabilir. Öğrencilerin evlerinde yaptıkları işler sorulur. Gazetelerden öğrencilerin evde yaptıkları işleri gösteren haber ver resimler bulunarak bu haber veya resim üzerinden öğrencilerin ailelerine ne şekilde yardım ettikleri tartışılabilir.
- Öğretmen, çeşitli dinlerden ve etnik gruplardan insanların yazı ve resimlerini içeren önyargıya örnek olabilecek gazete haberi bulur ve sınıfa getirir. Bu haberler üzerinden öğrencilere önyargıyla ilgili tartışma ortamı yaratılır ve önyargının olumsuzlukları üzerinde durulabilir.
- Topluma hizmet, gönüllü çalışma, hayırseverlik, oy kullanma, vergi verme, trafik kurallarına uyma gibi önemli vatandaşlık görevlerini tartışan gazete haberleri bulunur ve bu haberler üzerinden öğrencilerle iyi bir vatandaş olmanın önemi tartışılabilir.
- Gazete yer alan gençlerin yaptıkları iyi şeyler ve kötü şeyleri gösteren gazete haberleri bulunur. Bu haberlerin neden iyi veya kötü olduğu öğrencilerle tartışılabilir.

2.3.3.4. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri ile İlgili Uygulanabilecek Stratejiler

Düşün-Eşleş-Paylaş Stratejisi: Bu strateji üç bölüm olmak üzere ilk bölümü "düşün" bölümüdür. Düşün bölümünde öğretmen öğrencilere gazete haberindeki konuyla ilgili olarak açık uçlu sorular sorarak veya sorunlar ortaya atarak öğrencilerin bu sorular ve sorunlar üzerine düşünmesini sağlar. Öğrenciler öğretmenin sorduğu sorulara açık cevaplar vermeli ve soru veya sorunla ilgili farklı görüşlerini dile getirmelidirler. Öğretmen öğrencilerin konu ile görüşlerini detaylı bir şekilde dile getirmeleri için onlara sorması gereken soru tarzı şu şekilde olmalıdır:

- Sizin bu konudaki fikriniz nedir? Neden böyle düşünüyorsunuz?
- Bu konudaki duruş noktanız nedir?
- Bu durumla ilgili neler hissediyorsunuz?
- Bu sorunu çözmenin farklı bir yolu var mı?
- Arkadaşının görüşlerine katılıyor musun? Neden?
- Bu haberde sizi en çok şaşırtan şey nedir?
- Sizce bu kişi bunu neden yapmış olabilir?
- Bu kişi hakkındaki düşüncelerin nelerdir?

Öğrenciler sorularla ilgili 5-10 dakika süreyle düşünürler ve düşüncelerini çift halinde tartışmaya başlamadan önce yazılı notlar alırlar. Bu bölümde amaçlanan öğrencinin öğretmenin sorduğu soruyla ilgili fikirlerini açığa çıkarmaktır.

Stratejinin ikinci bölümü olan "eşleş" bölümünde ise öğrencileri öğretmenin sorduğu soruyu tartışıp yanıtlayabileceği bir arkadaş bulur ve onunla eşleşir. Öğretmen eşleşme bölümünde öğrencinin soruyu tartışacağı arkadaşını kendilerinin seçmesini ister ve kendisine eş bulamayan öğrenciye yardımcı olur. Öğrencilerin öğretmenin sorduğu sorularla ilgili görüşlerini tüm sınıfla paylaşmadan önce kendi seçtiği bir arkadaşıyla paylaşması kendi fikirlerine olan güvenlerini arttıracaktır.

Stratejinin son bölümü olan "paylaş" bölümünde öğrenciler öğretmenin sorduğu soruya ilişkin yanıtlarını önce seçtikleri eşlerle daha sonra tüm sınıfla paylaşırlar. Öğrenciler seçtikleri eşleriyle fikirlerini paylaşma süresi 5- 8 dakikadır. Daha sonra sorun ile ilgili tüm sınıfın dahil olduğu genel bir tartışma ortamı başlatılır ve bu tartışma ortamında

herkes farklı görüş ve fikirlerini sunarlar. Düşün-Eşleş-Paylaş stratejisi öğrencilerin sınıf tartışmalarına aktif katılımını, analitik düşünmesini, fikirlerini karşılaştırmasını, belirli konular ile ilgili çıkarımlar ve değerlendirmeler yapmasını sağlar (Street, 2002, s. 132).

Ağ Oluşturma Stratejisi: Ağ oluşturma stratejisinde öğretmen bir gazete haberinin veya köşe yazısının ana fikrini tahtaya yazar ve ana fikri daire içine alır. Daha sonra öğretmen öğrencilere ana fikirle ilişkili olarak 5N 1K (Neden? Nasıl? Ne zaman? Nerede? Ne? Kim?) sorularını yöneltir. Bu soruların sorulması öğrencilerin konuya farklı bir bakış açısıyla değerlendirmesini sağlayarak eleştirel düşünme becerilerini gelişmesine katkı sunar (Street, 2002, s. 132).

Farklı Perspektiflerden Strateji ve Okuma: Bu stratejide öğrenciler konu ile ilgili bir gazete haberindeki olaya farklı açılardan bakmaya çalışır ve olay ile ilgili farklı fikirlerini arkadaşlarına sunar. Öğrenciler, birbirlerinin konu ile ilgili farklı fikirlerini duyduktan sonra olaylara karşı bakış açıları değişir ve bir olay ile ilgili birden çok farklı fikir olabileceğini kavramış olur. Bu stratejide öğrenciler, belirli konu hakkında farklı bakış açılarının farkına varır, kendi düşüncesini arkadaşının düşüncesiyle karşılaştırma fırsatı yakalar ve bu sayede eleştirel düşünme becerisi gelişir (Street, 2002, s. 132).

Karşılıklı Soru Stratejisi: Bu stratejide öğretmen, konu veya kazanımla ilgili öğrencilerin ilgisini çekecek bir gazete haberini öğrencilere okur ve haberi tamamlamadan durur. Daha sonra bu haber ile ilgili öğrencilerin tartışması için sorular sorar. Öğrencilerin konu ile ilgili kısa bir tartışma sürecinde sonra haberin devamını okumaya devam eder ve haberi tamamlamadan tekrar durur. Öğretmen haberin okunan kısmına kadar olan süreç ile ilgili şimdi de öğrencilerin sorular sormasını ister. Bu şekilde karşılıklı soru oluşturma süreci gazete haberinin sonuna kadar devam eder (Street, 2002, s.132).

Bu stratejilerden farklı olarak, okulda gazete haberlerinin olduğu haftalık güncel bir pano oluşturmak, okul kütüphanesinde gazete haberlerinin bulunduğu bir bölüm oluşturmak, bazı gazetelere abonelikler oluşturmak, sınıf içinde güncel olayların ve gazete haberlerinin tartışılacağı ortak bir gün belirlemek gibi stratejiler de eğitimde

gazete kullanımıyla ilgili kullanılabilecek diğer stratejilerdendir (Cummings, 1964, s.5; akt. Ol, 2019).

2.3.4. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Gazete Kullanımında Ev Çalışmaları

Gazeteleri, öğrencilerin yaşamlarının bir parçası haline getirmek için sınıfta yapılabilecek etkinlikler dışında, öğrencilerin evde yapabilecekleri gazete etkinlikleri de öğrencilere sunulabilir. Bunun için öğretmen, sınıfta gazeteleri kullandıktan sonra öğrencilere aileleriyle beraber gazeteleri okumaları için ev çalışması olarak da verebilir. Gazetenin evde aileyle birlikte okunması öğrenciyi teşvik edecektir. Çünkü aile, çocukların eğitiminde önemli bir etkidir. Aile bireylerden birisini gazete okurken gören öğrenci onu örnek alacaktır.

Gazeteler, öğrencilerle ebeveynleri ve diğer aile bireyleri arasındaki iletişimin güçlenmesini sağlar. Öğrenciler sık sık ebeveynlerinin haber okuma davranışlarının benzerini veya daha iyisini yapmaya istekli olurlar ve haberler hakkında konuşmak ebeveynler için çocuklarını, büyüklerin sohbetlerine katmanın bir yoludur. Örneğin; çevre atıklarının denize ve akarsulara akıtılmasına ilişkin haber içeren gazete kupürünü keserek çocuğunun bu konudaki fikirlerine ilişkin sorular sorabilir. Bu konuyu fen ve teknoloji, sosyal bilgiler derslerinde öğrendikleri ile pekiştirmesine yardımcı olur. Ayrıca, veliler öğrencilerle birlikte ilgili haber kupürlerini bir hafta boyunca toplayabilirler. Bu açıdan aile bireyleri gazetenin derslerde kullanımı konusunda öğrenciye model olabilir ve öğrenmeye rehberlik edebilir. Gazetenin derslerde kullanımı ile öğretmen-veli-öğrenci işbirliği eğitimsel açıdan da gerçekleşebilir (MEB, 2008). Aşağıda çocukların evde aileleriyle birlikte gazete ile ilgili yapabilecekleri etkinliklere yer verilmiştir (Kines, 1996, s. 63):

- Öğrencilerin derste işlediği konuya uyum gazete haberlerinin ailece araştırması ve daha sonra o konu hakkında öğrendiklerini sınıfta paylaşması istenebilir.
- Toplumda olmuş bir olay ile ilgili aile birlikte bir gazete haberi okunarak o haber hakkında çocuğun duyguları yazdırılabilir. Öğrenci gazete haberine yazdığı ilişki yazdığı duygu ve düşünceleri sınıf ortamına getirerek arkadaşlarıyla paylaşabilir.

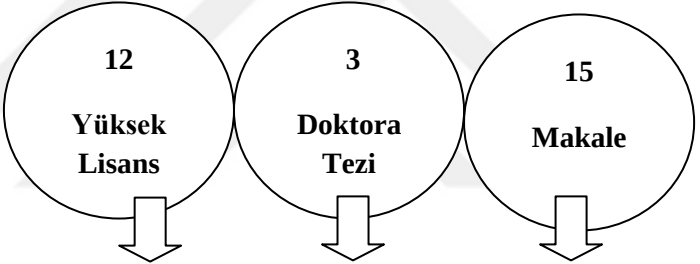
- Farklı mesleklerle ilgili resimler aile ile birlikte gazetelerden kesilerek kâğıda yapıştırılır ve bu mesleklerin altına mesleklere ait açıklamalar eklenerek sınıf ortamına getirilir ve sınıf ortamında sunulabilir.
- Öğrencilerin almak istedikleri ürünler gazetelerden bulunarak kesilir ve bir kâğıda yapıştırılır. Almak istenilen ürünlerin fiyat listesi oluşturulur ve bu ürünleri alabilmek için ne kadar para gerektiği hesaplanır. Paranın yetmediği durumlarda istek ve ihtiyaç göz önünde bulundurularak bazı ürünler çıkartılır. Yapılan çalışma sınıf ortamına getirilerek sunulabilir.
- Aile üyelerinden biri konuya ait bir gazete haberini paragraflarından keserek ayırır. Daha sonra öğrencilerden bu paragrafları okuyup paragrafları sıraya koyması istenebilir.
- Öğrencilerden derste işlenen konu ile ilgili bir gazete haberi veya köşe yazısı okuması istenir. Daha sonra bu haber veya köşe yazısında geçen olguların altını renkli bir kalemle, fikirlerin altını ise farklı bir kalemle çizmeleri istenebilir.
- Çocukların aileleriyle birlikte gazetedeki ürünlerin reklamlarını karşılaştırarak market alışverişinde aile büyüklerine yardım etmeleri istenir. Çocuk bu etkinlikte reklamları karşılaştırarak ailesinin bütçesine uygun ürünün nerede olduğunu bilir.
- Çocuklardan istedikleri ürünleri reklamlarını gazetelerden takip etmesi istenir. Bu durum onların bilinçli tüketici olmaları için teşvik edecektir.

Görüldüğü üzere gazeteler, ders ortamlarında aktif şekilde kullanılmasının yanı sıra ev çalışmalarında da kullanılabilecek materyallerdir. Gazetelerin, ev çalışması olarak en sık kullanımı araştırma ödevleri şeklindedir. Çünkü öğretmen derse hazırlık aşaması olarak ya da konunun daha iyi pekişmesi için öğrencilerin işlenen konuyla ilgili gazete haberleri bulmalarını isteyebilir. Bunlarında dışında gazeteler, ailelerin evde çocuklarıyla birlikte birçok eğitici etkinlik olarak kullanabilecekleri, kolay ulaşılabilir ve ucuz materyallerdendir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Gazete haberlerinin ve örnek olayın öğretim süreçlerinde kullanılmasıyla ilgili literatür taramasına dayalı veya uygulamaya yönelik birçok araştırma bulunmaktadır. Bu başlık altında gazete haberlerinin öğretimde kullanılmasıyla ilgili Türkiye’de ve yurtdışında gerçekleştirilen örnek araştırmalara ait genel bilgilere yer verilecektir. Ayrıca araştırmaların alanyazına katkıları ve sonuçları hakkında kısa değerlendirmeler yapılacaktır. Bu bölümde sunulacak bilgilerin, araştırma konusuyla alakalı genel bir bakış açısı oluşturacağı düşünülmektedir. Araştırma konusuyla ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin yanında, makaleler hakkında bilgilere de yer verilecektir. Gazete haberleriyle ilgili araştırmaların genel niteliklerini gösteren sonuçlar Tablo 2.4.1.’de verilmiştir.

Tablo 2.4.1. Gazete Haberleriyle İlgili Araştırmalar Hakkında Genel Değerlendirme

		12	3	15	Toplam
		Yüksek Lisans	Doktora Tezi	Makale	
Araştırma Yöntemi	Nitel	6	-	6	12
	Nicel	4	2	9	15
	Karma	2	1	-	3

İncelenen araştırmaların 12’si yüksek lisans tezi, 3’ü doktora tezi, 15’i makaledir. Yüksek lisans tezleri arasında nitel araştırma yöntemi 6, nicel araştırma yöntemi 4, karma yöntem ise 2 defa kullanılmıştır. Yüksek lisans tezleri arasında en çok nitel araştırma yöntemi kullanılırken en az karma yöntem kullanılmıştır. Bunun yanında yüksek lisans tezleri arasında 6 nitel araştırma yöntemlerinden sadece bir tanesinde "eylem araştırması deseni" kullanılmıştır. Doktora tezleri arasında tamamen nitel yöntemin kullanıldığı araştırma yer almazken, nicel yöntemin kullanıldığı 2, karma

yöntemin kullanıldığı 1 araştırma bulunmaktadır. Ulaşılan kaynaklar sınırlılığı içerisinde incelenen doktora tezlerinin içinde nitel araştırma yöntemine rastlanmamıştır.

Makaleler arasında ise nitel araştırma yöntemi 6, nicel araştırma yöntemi 9 defa kullanılırken, karma yöntem ise kullanılmamıştır. Makaleler arasında en çok nicel araştırma yöntemine dayalı araştırmalar olduğu, karma yöntem kullanılan hiçbir araştırmanın olmadığı görülmektedir. Araştırma yöntemlerinin toplam sayıları göz önünde bulundurulduğunda, araştırma konusuyla ilgili olan 15 araştırma bulunmasıyla, en çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği görülmektedir. Ardından nitel araştırma yöntemine sahip 12, karma yöntemine sahip araştırmaların 3 olduğu tespit edilmiştir. İlgili araştırmalara dair sunulan sonuçlar değerlendirildiğinde; ulaşılan kaynaklar sınırlılığında konuyla ilgili gerçekleştirilmiş ve nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması desenine dayalı araştırmaların azlığı fark edilmektedir. Eylem araştırması desenine göre yapılacak bir araştırmanın, hem yöntem çeşitliliği sağlamak, hem de ilkökul ve ortaokul düzeyinde yapılan uygulamalı araştırmaların sayısını artırmak açısından alanyazına katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın da nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması desenine göre kurgulanmış olması, araştırmanın önemini ortaya koyan boyutlar arasındadır. İncelenen araştırmaların çalışma gruplarına göre sınıflandırılması tablo 2.4.2.'de verilmiştir.

Tablo 2.4.2. Araştırmaların Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Çalışma Grupları (N=26)	(f)
Ortaokul öğrencileri	11
İlkokul öğrencileri	6
Üniversite öğrencileri	3
Lise öğrencileri	2
Görevdeki öğretmenler	2
Okul öncesi öğrencileri	1
Lisans/Öğretmen Adayları	1

Sonuçlara göre, konuyla ilgili en çok araştırmanın ortaokul öğrencilerine yapıldığı görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin çalışma gruplarında ilk sırada olmasında,

ortaokuldaki derslerin ve içeriklerin örnek olay ve gazete haberlerine uygun olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Sonuçlarda tüm sınıf düzeylerinde en az bir çalışma yapıldığı görülmektedir. Sonuçlarda yer almayan 4 araştırmada doküman analizi yapılmıştır. Ulaşılan kaynaklar sınırlılığında çalışma grubu olarak ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin seçildiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul'un sosyoekonomik olarak düşük olan ilçelerinden olan Bağcılar'da bir devlet okulundaki ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu düşünüldüğünde, araştırmanın bu anlamda alanyazına çeşitli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan araştırmaların, örnek olay ve gazete haberlerini hangi bağlamda ele aldıklarına ve araştırma konularına yönelik sayısal dağılım tablo 2.4.3.'te verilmiştir.

Tablo 2.4.3.Gazete Haberleri ve Örnek Olay ile İlgili Araştırmaların Konu Dağılımı

Araştırma Konusu	Sayı
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin akademik başarısına olan etkisini belirlemek.	8
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına etkisini tespit etmek.	8
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini tespit etmek.	5
Gazete haberlerinin hayat bilgisi veya sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında kullanılabilirliği ve etkililiğini belirlemek.	2
Gazetelerle desteklenmiş öğrenme ortamlarına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek.	2
Gazetelerle desteklenmiş öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek.	2
Sosyal bilgiler ders kitabında gazete, internet ve dergi haberlerine ne derece yer verildiğini belirlemek.	2
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin okumaya karşı tutumlarına etkisini belirlemek.	2
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin okuma becerilerine etkisini belirlemek	1
Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının önemini ortaya koymak.	1
Gazetelerin sosyal bilgiler öğretim programındaki değerler açısından incelenmesi.	1
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin karar verme becerilerine etkisini tespit etmek.	1
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin problem çözme becerilerine etkisini tespit etmek.	1
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine etkilerini belirlemek	1

Gazetelerle desteklenmiş öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek.	1
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin olayları/olguları farklı bakış açılarıyla değerlendirebilme becerisinin gelişimine etkilerini tespit etmek.	1
Gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin empatik düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkisini tespit etmek.	1
Gazetelerdeki sosyal olayların öğrenciler tarafından nasıl değerlendirileceğini belirlemek	1

Gazete haberleri ve örnek olayla ilgili yapılan 30 çalışmada araştırılan 41 konu tespit edilmiştir. Konular arasında, akademik başarı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkilerin araştırılmasının ilk iki sırada yer aldığı görülmektedir. Bunun ardından, gazete haberi veya örnek olayla desteklenmiş öğrenme ortamlarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisine yönelik araştırmalar gelmektedir. İlgili araştırmalara dair sunulan sonuçlar değerlendirildiğinde; gazete haberi ve örnek olayla işlenen ders süreci hakkında öğretmen, öğretmen adayı ve öğrenci görüşünü almak, gazete haberlerinin hayat bilgisi veya sosyal bilgiler öğrenme ortamlarında kullanılabilirliği ve etkiliğini belirlemek, örnek olay veya gazete haberleriyle tasarlanmış öğretim sürecinin öğrencilerin eleştirel düşünme, karar verme, yaratıcı düşünme, problem çözme, empatik düşünebilme, okuma becerilerine ve okuma tutumlarına etkisini belirlemek, gazetede yer alan sosyal olayların öğrenciler tarafından nasıl değerlendirileceğini belirlemek, gazetelerin olayları/olguları farklı bakış açılarıyla değerlendirebilme becerisinin gelişimine etkilerini tespit etmek, sosyal bilgiler ders kitabında gazete, internet ve dergi haberlerine ne derece yer verildiğini belirlemeye yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Gazete haberlerinin ve örnek olayın eğitimle ilişkisi bağlamında, araştırmalarda konu anlamında bir çeşitlilik olduğu fark edilmektedir. Gazete ve örnek olayla ilgili Türkiye'de ve yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde gazete ve örnek olay yönteminin birbirinden çok farklı alanlarda kullanıldığı tespit edilmiştir. Ulaşılan kaynakların sınırlılığı içinde, ilgili araştırmalarda; gazete haberlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında kullanımına ilişkin yurtiçi ve yurtdışı çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür.

2.4.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Ol (2019) "Sosyal Bilgiler Derslerinde Gazete Haberlerini Kullanmak: Bir Eylem Araştırması" adlı araştırmasında sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarında, görsel ve yazılı unsurlar açısından zengin gazete haberlerinin kullanıldığı öğretim etkinliklerinin tasarlanması, uygulanması ve uygulamanın etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada, yeni bir öğretim uygulamasının etkileri araştırıldığından, nitel araştırma yönteminin eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Avrupa yakasındaki bir devlet okulunda 6. sınıfa devam eden 31 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın uygulayıcısı aynı zamanda araştırmacı olan öğretmendir. Araştırmanın veri toplama araçları olarak öğrenci ön ve son algı anketi, öğretmen algı anketi, ders kitabı incelemesi, çalışma yaprakları ve rubrikler, öğrenci ve araştırmacı günlükleri ve kamera kayıtları kullanılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, gazete haberlerinin kullanıldığı dersler hakkında öğrencilerin olumlu düşüncelere ve tutuma sahip olduğu, konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşıldığı, derslerde etkin katılım düzeyinin yükseldiği, öğrenilenlerin kalıcılığının yüksek olduğu ve öğrenilen bilgi / becerilerin günlük yaşama aktarıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonrasında, gazete haberlerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılabilirliği hakkında öğrenci görüşlerinde olumlu değişimler gözlenirken, gazete haberlerinin kullanıldığı öğrenme ortamlarında öğrencilerin farklılıklara/farklı fikirlere saygı, empati ile ilişkilendirilebilecek cümlelerinde ve kendi özgün fikirlerini oluşturma / bu fikirleri savunma durumlarında anlamlı sonuçlar bulunmuştur.

Çar’ın (2018) “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Gazete ve İnternet Haberlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarıyla MEB’e bağlı okullarda okutulan ders kitaplarında, gazete ve internet haberlerinin kullanım durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması temelinde doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırmada 5.ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan gazete ve internet haberlerinin incelenmesi şeklinde veri toplanmıştır. Araştırmanın

sonucunda, ders kitaplarında kullanılan gazete haberlerinin öğretim programının kazanımlarıyla uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca 7. Sınıf düzeyinde kullanılan gazete haberi sayısının ve oranının, 5. Sınıf düzeyine göre düşük olduğu tespit edilmiştir.

Konak'ın (2017) "Günlük Gazetelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerler Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden veri sağlanmıştır. Doküman analizi kapsamında, Basın İlan Kurumu verilerine göre tirajı en yüksek 10 gazetenin, 2016 yılının temmuz, ağustos ve eylül aylarında beşer gün olmak üzere, toplamda 150 nüshası, sosyal bilgiler öğretim programında yer alan 20 değer açısından incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ise, Afyonkarahisar il merkezinde görev yapan 24 sınıf öğretmeniyle görüşmeler gerçekleştirilerek, değerler eğitiminde gazete haberlerinden yararlanmaya yönelik fikirler açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan tüm değerlerin günlük gazetelerde çeşitli seviyelerde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan birçok değerın öğretiminde gazete haberlerinden yararlanılabileceği anlaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde gazete haberlerinin içeriğinin ilkökul öğrencilerine uygun görülmemesi ve derslerde kullanılabilecek gazete haberlerine düzenli olarak ulaşamama gibi sebeplerden ötürü gazete haberlerinden derslerde yeterince yararlanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Karagözoğlu'nun (2017) "İnsan Hakları Eğitiminde Gazete Haberlerinden Yararlanma" adlı araştırmasında 4.sınıf insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi dersinde gazete kullanımının derse yönelik başarı ve tutum üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test modeline dayalı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma, Ankara ili Keçiören ilçesinde MEB'e bağlı bir ilkökulda 4. sınıfa devam eden 50 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak, insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi dersine yönelik başarı testi ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda gazete haberlerinin kullanıldığı insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi derslerinde

öğrencilerin ders başarılarında ve derse yönelik tutumlarında olumlu yönde bir etki gözlenmiştir.

Sevgi'nin (2017) "Gazete Haberlerindeki Sosyobilimsel Konuların Argümantasyon Yöntemiyle Tartışılmasının, Ortaokul 7.Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Karar Verme ve Argümantasyon Becerileri Üzerine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde, fen ve teknoloji dersi ile ilgili bazı toplumsal konuların öğrenme ortamlarında argümantasyon yöntemiyle tartışılmasının eleştirel düşünme, karar verme ve bilimsel dayanak gösterme gibi becerilerin geliştirilmesine etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri karma şekilde kullanılmış, ancak nicel bölüm nitel bölüme göre daha baskın tutulmuştur. Araştırmanın nicel kısmında ön test-son teste dayalı deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Nitel bölümde ise elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Araştırmada, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Zeytinburnu ilçesinde bir devlet okulunda öğrenimine devam eden 50 öğrenci, 25'i deney, 25'i kontrol grubunu oluşturacak şekilde yer almıştır. Veri toplama araçları, nicel boyut için "Eleştirel Düşünme Becerileri Testi" ve "Karar Verme Becerileri Testi" iken, nitel boyut için argümantasyona dayalı etkinlikleri değerlendirmeye yönelik "Toulmin Argümantasyon Modeli" kullanılmıştır. Araştırma, öğrencilerin eleştirel düşünme ve karar verme becerilerinin geliştirilmesinde gazete haberlerine dayalı argümantasyon yönteminin, araştırma sorgulamaya dayalı öğretim metodundan daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Çelikkaya ve Yakar'ın (2015) "Sosyal Bilgiler Programında Gazete, Dergi ve İnternet Haberlerinin Kullanılması" adlı çalışmasında, Milli Eğitim Bakanlığı ve özel yayınevleri tarafından basılan 4. sınıftan 7. Sınıfa kadarki sosyal bilgiler kitaplarında gazete, internet ve dergi haberlerine yer verilme durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının incelenmesiyle, ders kitapları ve çalışma kitapları hakkında tek elden bilgiler elde edilmiş ve veriler tümevarım analiziyle değerlendirilmiştir. Araştırmada, gazete ve dergi haberlerinin kaynaklarından kesilerek parça halinde, internet haberlerinin ise ilgili internet sayfasından alıntılar yapmak suretiyle kitaplarda kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca gazete, dergi ve internet haberi temalarından, sosyal bilgiler kitaplarında en çok kullanılanın gazete haberleri olduğu, ardından sırasıyla internet haberi ve dergi haberinin kullanıldığı sonucuna da varılmıştır. MEB kitaplarında, özel yayınevlerinin kitaplarına göre tüm temalarda daha çok haber kullanıldığı, son bir iki yıl içerisinde meydana gelmiş güncel olaylara kitaplarda yeterince yer verilmediği ve en fazla haber temasının 6.sınıf düzeyinde, en az haber temasının 7.sınıf düzeyinde kullanıldığı bilgisi ulaşılan sonuçlarda yer almaktadır.

Tangülü'nün (2013), "8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Gazete Kullanımı ve Buna İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı doktora tezi çalışmasında 8.sınıf inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersinde gazete kullanım durumunu ve derse giren öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel amaçlı alan araştırması uygulanmış ve tarama (survey) modeliyle veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Ankara ili sınırları içerisindeki okullarda derse giren 440 öğretmendir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmış ve elde edilen sonuçlar SPSS programıyla ki-kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin inkılâp tarihi derslerinde gazete kullanımına yönelik olumlu görüşlere sahip olduğu, ancak gazete haberlerinin derslerde nasıl kullanılabileceğine dair bilgi eksikliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

İbrahimoğlu ve Öztürk'ün (2013) "Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Derse Karşı Tutum ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkileri" adlı araştırmasında ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde örnek olay yöntemi kullanılmasının öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri, ders başarıları ve sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna elde edilen bulgular göre, örnek olay yöntemiyle ders işlenen deney gurubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme beceri puanları, ders başarıları ve derse yönelik tutum puanları, geleneksel yöntemle ders işlenmiş olan kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır.

Ünlüer ve Yaşar (2012) tarafından yapılan "Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri" adlı araştırmanın amacı; ilköğretim 4. sınıfta

sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemektir. Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımından sonra öğrenci görüşlerini almak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanılarak öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin öğretimde gazete kullanılmasına ilişkin görüşleri genelde olumlu yöndedir. Öğrencilerin tümü derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini artırdığını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin tümü sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımıyla dersi sevdiğini, tümüne yakını derste gazete kullanımında güçlüklerle karşılaşmadığını ve tüm derslerde gazetenin kullanılabileceğini bildirmiştir.

Yahşi'nin (2011) "Tarih Öğretiminde Gazete Kullanımının Çok Perspektifliliğe Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde tarih dersinde gazete kullanmanın, öğrencilerin olayları/olguları farklı bakış açısıyla değerlendirebilme becerisinin gelişimine etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Ancak nitel araştırma yöntemlerine de araştırmada yer verilmiştir. Bu açıdan araştırma, karma yöntem niteliği taşımaktadır. Araştırmanın deseni, ön test son test deney kontrol gruplu desendir. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ili Çubuk ilçesinde MEB'e bağlı bir lisede 2010-2011 eğitim öğretim yılı itibariyle öğrenimine devam eden 43 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın veri toplama araçları nicel boyutta anket, nitel boyutta ise görüşme sorularıdır. Araştırmanın nicel verileri SPSS programıyla, nitel veriler ise betimsel analizle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, gazete haberlerinin kullanıldığı derslerde öğrencilerin bakış açılarında gelişmeler ve derse yönelik tutumda olumlu etkiler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinde, gazete kullanılan derslerin okuma ve okuduğunu anlama düzeylerini artırdığını, dersi günlük yaşamla ilişkilendirdiklerini ve daha iyi öğrendiklerini, ayrıca araştırma becerilerinin geliştiğini belirttikleri ve derslerde gazete kullanımına yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Yılmaz'ın (2011) "Okul Öncesi Dönemde Çocukların Gazete Algıları Üzerine Odak (Focus) Grup Çalışması" isimli yüksek lisans tezinde, gazete haberleri konusunda öğrencilerin görüşlerini ve beklentilerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel

araştırma yöntemlerinden odak görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Sakarya ili Arifiye ilçesinde ve Karaman merkezinde bulunan MEB'e bağlı iki okuldan seçilen, 2010-2011 eğitim öğretim yılı itibariyle okul öncesi eğitimine devam eden 28 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama araçları öğrencilere yönelik kişisel bilgi formu ve görüşme formudur. Öğrencilerle yapılan görüşmeler video kayıt altına alınmış ve analiz aşamasında transkript edilmiştir. Araştırma sonucunda gazete haberlerinin, olumsuz olayların / durumların aktarılması işlevine sahip olduğuna dair öğrenci görüşleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin beklentileri ise görsel açıdan ilgi çekici ve eğlenceli haberlerin gazetelerde yer alması yönündedir.

Uluyol'un (2011) "Web Destekli Örnek Olay Yönteminde Çoklu Bakış Açısı ve Yüz Yüze Etkileşimin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi" adlı çalışmasında web destekli örnek olay yönteminde çoklu bakış açısı ve yüz yüze etkileşimin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini araştırılmıştır. Araştırmada tek gruplu tekrarlı ölçümler deseni kullanılmıştır. Araştırmaya üniversite 2. Sınıfta okuyan 65 öğrenci katılmıştır. Uygulama toplam 7 hafta sürmüştür. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ölçülmesi için "Bütüncül Eleştirel Düşünme Dereceleme Ölçeği" (Facione ve Facione, 1994) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular göre; öğrencilerin örnek olay destekli çoklu bakış açılarını içeren ve yüz yüze etkileşimin olduğu ortamda çalıştıktan sonra eleştirel düşünme becerileri ortalama puanlarının öncekine göre anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir.

Uygur ve Yelken'in (2010) "Sosyal Bilgiler Dersinde Grup Çalışmasıyla Gazete Kupürlerinden Poster Oluşturma Tekniğinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri"nin incelendiği araştırmasında, uygulanan tekniğin öğrencilerin akademik başarısına ve tutumuna etkisinin tespit edilmesi amacına odaklanılmıştır. Araştırma, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Mersin ilinde MEB'e bağlı bir ilkokulda, 5. sınıf seviyesinden seçilen toplam 58 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test modeline dayalı deneysel yöntem kullanılmıştır. 29'ar öğrenciden oluşan deney ve kontrol grupları aracılığıyla hipotezler test edilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları: sosyal bilgiler dersi akademik benlik kavramı ölçeği, sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ve başarı testidir. Deney

grubunun ön test son test puanlarının karşılaştırılmasına göre sonuç ($t = -8.03$ ve $p=0.00$ $p < 0.05$) bulunmuştur. Bu açıdan, deney grubunun başarısının, araştırılan yöntemin uygulanmadığı kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada, deney grubunda yer alan öğrencilerin uyguladıkları etkinlikten ötürü mutlu oldukları, etkinliğin tekrarını istedikleri ve öğrenme sürecinde tüm öğrencilerin derse katılımlarında ve ilgilerinde artış olduğu gözlenmiştir.

İşeri'nin (2010), "Fen ve Teknoloji Dersinde Gazetelerden Yararlanarak Hazırlanan Ders Etkinliklerinin Öğrencilerin Tutum ve Yaratıcılığına Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde gazete haberlerine dayalı etkinliklerin öğrencilerin tutum ve yaratıcılığına yaptığı etkiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı çalışmada yarı deneysel desenlerden biri olan eşitlenmemiş kontrol gruplu modelden yararlanılmıştır. Veri toplama araçları "Fen ve Teknoloji Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Sözel A formu"dur. Elde edilen verilerin analizinde SPSS ve QSR NVivo programlarından yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2008-2009 eğitim öğretim yılında Kocaeli ilinde öğrenimine 6. sınıfta devam eden 150 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda deney grubundaki öğrencilerin gazete haberlerine dayalı etkinlikler hakkında olumlu düşüncelere ve tutumlara sahip oldukları, ayrıca öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisinin son testte artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Aydemir'in (2010) " Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay Yönteminin Öğrencilerin Çevre Bilincine ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi" adlı çalışmasında 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinde örnek olay yöntemiyle desteklenmiş öğrenme-öğretme süreci ile mevcut programa dayalı yürütülen öğretimin öğrencilerin başarı ve tutumları üzerinde anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek ve örnek olay yöntemiyle desteklenmiş öğrenme-öğretme sürecine yönelik öğrenci görüşlerini almak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre; örnek olay yöntemi kullanılarak öğretimin yapıldığı deney grubu ile mevcut programa göre öğretimin yapıldığı kontrol grubunun son test başarı puan ortalamaları son test tutum ölçeği puan ortalamaları ve kalıcılık testi puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda

örnek olay yöntemi ile desteklenmiş öğretimin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirdiği ve derse olan ilgiyi artırdığı, temel beceri ve değerlerin gelişimine olumlu katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gökçe'nin (2009) "Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanma" adlı çalışmasında öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazete haberlerinden yararlanmak hakkında görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel yöntemlere göre yapılmış ve elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Araştırmaya Anadolu Üniversitesi eğitim fakültesinde 2007-2008 eğitim öğretim yılında 2. sınıfa devam eden 88 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, öğretmen adaylarının görüşlerini almak amacıyla uygulanan ve açık uçlu sorulardan oluşan ankettir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının çoğunluğu, çevre eğitiminde gazetelerden yararlanmanın, öğrencilere güncel, kalıcı ve detaylı bilgiler kazandırmada önemli bir rolü olduğunu düşüncelerinde belirtmiştir. Ayrıca derslerde gazete kullanımının, öğrencilerde çevreye duyarlılık ve olumlu tutum gösterme, sorumluluk gibi özelliklerin gelişimini sağlayabileceği vurgulanmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme, araştırma, okuma alışkanlığı geliştirme, yaratıcı fikirler ortaya atabilme, empati kurabilme, problem çözme gibi becerilerinin geliştirilmesinde, gazete haberlerinin olumlu etkilerinin olabileceği, araştırmada ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Ünlüer (2008) tarafından yapılan "Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi" adlı araştırmanın amacı; ilköğretim 4. sınıfta sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 26'şar kişilik deney ve kontrol gruplarından oluşmuştur. Çalışmada nitel ve nicel veri toplama yöntemlerinin beraberce kullanıldığı karma desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda ön test- son teste dayalı olarak kontrol ve deney gruplarından araştırma öncesi ve sonrasında veri toplanırken, nitel boyutunda deney grubundaki öğrencilerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda gazete haberlerinin kullanıldığı sosyal bilgiler derslerine dair akademik başarı ve tutumların deney grubu lehine anlamlı bir fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, gazete haberlerinin kullanıldığı sosyal bilgiler derslerine yönelik olumlu görüşlere sahip olan deney grubu, gazete haberlerinin kullanıldığı sosyal bilgiler derslerinde okuma ve okuduğunu anlama, dersi daha iyi öğrenme ve günlük yaşamla ilişkilendirme, araştırma becerisi kazanma gibi kazanımlar elde ettiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin, sosyal bilgiler derslerinde gazete kullanımına dair olumlu hislerinin ve dersin zevkli geçtiğine ilişkin görüşlerinin yanında, derslerde zorluk yaşanmadığına ve diğer derslerde de gazete haberlerinin kullanılabileceğine yönelik düşünceleri de tespit edilmiştir.

Uğur (2007) tarafından yapılan "Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerine Etkisi: Bir Eylem Araştırması" adlı araştırmada; örnek olay incelemesi yönteminin öğrencilerin empatik düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmış ve eylem araştırması şeklinde tasarlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; örnek olay incelemesi yönteminin öğrencilerin empatik düşünme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkisinin olduğu, empatik düşünebilen öğrencilerin iletişim becerilerinin arttığı, sosyal bilgiler derslerinin örnek olay incelemesi yöntemi ile yürütülmesinin öğrencilerin konuları kavramalarında, problem çözme becerilerinin gelişmesinde ve derse yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Şimşek ve Yaşar'ın (2006) "Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi" adlı çalışmasında, örnek olaya dayalı öğretimin ilköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde uygulanmasının öğrencilerin akademik başarı ve kalıcılığına etkisi incelenmiş olup, üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde örnek olaya dayalı öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ve kalıcılık testi puanlarının, kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından deney grubu lehine anlamlı düzeyde anlamlı bir fark olduğunu tespit edilmiştir.

Deveci (2005) tarafından yapılan "Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı" adlı araştırmada; öğretmenlerin gazeteleri, sosyal bilgiler dersinde günlük olayları işlerken kullanabileceklerini önemli bir materyal olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı; öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde gazetelerden yararlanarak öğrencilerin de katılımını sağlayan öğrenme-öğretme süreçleri düzenlemeli ve öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayan ortamlar oluşturmaları gerektiğini ifade etmiştir.

Kabapınar ve Baysal'ın (2004) "İlköğretim Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin Tasarlanması ve Değerlendirilmesi" adlı araştırmasında, ilköğretim 3. ve 5. sınıf öğrencilerinin yaşamla ilgili gerçek sorunları ele alan gazete haberlerini ahlâki, düşünsel ve empatik boyutları ile incelemeleri ve irdelemeleri amaçlanmıştır. Tasarlanan gazete temelli örnek olay yaklaşımı İstanbul'daki iki ayrı ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Öğrencilerin kendilerine sunulan sosyal olaylar ile ilgili sözel ve açık uçlu yanıtları araştırmanın verilerini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda; ilköğretim 3. ve 5. sınıf öğrencilerinin ilk kez böyle bir öğretim içinde yer almalarına karşın, gazete temelli sosyal olayları ahlâki, düşünsel ve empatik boyutlarıyla değerlendirebildikleri ortaya konmuştur.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Munck (2006) tarafından yapılan "Tarih Öğretiminde Gazete ve Haber Dergilerinin Kullanımı" adlı araştırmada; gazete ve haber dergilerinden güncel olaylar üzerine makaleler kullanılarak tarih öğretimi yapılmıştır. Bu araştırmada deneysel yöntem kullanılarak ünitenin başında ve sonunda başarı testi uygulanmıştır. Araştırmada elden edilen bulgulara göre; öğrencilerin vatandaşlık haklarını gazete ve haber dergilerinin sınıfta kullanılmasıyla daha iyi öğrendikleri ve bu yayınları okumaya karşı cesaretlendikleri sonucuna varılmıştır.

Lentnek (1997) tarafından yapılan "Öğretim Aracı Olarak Gazetelere Dönüş: Programda Gazetelerin Etkisine İlişkin 5. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma" adlı çalışmasının amacı; gazete kullanılarak yapılan öğretimin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin güncel olay bilgileri, eleştirel düşünme becerileri ve tutumları üzerindeki

etkisini araştırmaktır. DeneySEL yöntemin kullanıldığı bu araştırmanın sonucunda; gazete temelli ğretim yapılan deney grubu ğrencilerinin gazete temelli ğretim yapılmayan kontrol grubu öğrencilerine göre güncel olayları anlamada, eleştirel düşünme becerileri ve tutumlarında olumlu yönde değişiklik görülmüştür.

Berryman'ın (1997; akt. şimşek, 2005) "Ortaokullarda Gazete: ANPA Kuruluşuna Bir Araştırma Raporu" adlı yaptığı çalışmada ortaokul ğrencilerinde günlük gazetelerin kullanımının okuma becerileri üzerindeki etkilerini araştırılmıştır. Beş Sosyal Bilgiler ğretmeni,  yerel gazeteden eğitim materyalleri hazırlayarak, 4. ve 7. sınıf arasında birbirine benzer biçimde gruplanmış öğrencilere on hafta boyunca 50'şer dakikalık ders vermişlerdir. Çalışma sonunda okuma başarı testi ve hatırlama testi ntest, sontest olarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; gazete ile çalışma sonunda öğrencilerin okuma becerilerinin ve hatırlama düzeylerinin anlamlı düzeyde artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dawson'un (1994; akt. şimşek, 2005, s. 38) "rnek Olaya Dayalı ğretim Sınıflarında ğrenci Katılımının ve ğrenci-ğretmen Etkileşiminin İncelenmesi" adlı araştırmasında ğrencilerinin örnek olaya dayalı öğretime aktif katılımı, öğrenme düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; örnek olaya dayalı öğretimin yapıldığı öğrenme ortamında öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılım sağladığı, bu sürecin öğrencilerin akademik başarılarına ve eleştirel düşünme becerilerine ve problem çözme becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucu, örnek olaya dayalı öğretimin en iyi aktif öğrenme tekniklerinden biri olduğunu göstermektedir.

Tillman'ın (1992'den aktaran, şimşek, 2005, s.36-37) "Hizmet ncesi ğretmen Eğitiminde rnek Olay Yönteminin Kullanılması zerine Bir alışma" adlı çalışmasında öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde alması gereken başlıca derslerde uygulanan örnek olay yönteminin sonuçları incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; örnek olay incelemesi ile ğretim yapılan deney grubu ğrencilerinin örnek olayları farklı bakış açılarıyla inceleme, örnek olayları

çözümlemede farklı bilgileri kullanma ve geçerli görüşler öne sürme gibi noktalarda geleneksel yaklaşımla öğretim yapılan kontrol grubunda öğrencilere göre daha nitelikli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda deney grubu öğrencileri, kontrol grubu öğrencilerine göre daha nitelikli problem çözme yetenekleri sergilemişlerdir.

Olson (1985) “Günlük Gazetenin İlk ve Ortaokul Öğretim Programlarında Kullanımı İle İlgili Bir Araştırma (Güncel Olaylar, Öğretim Programı Modeli, Medya, Metodoloji)” adlı çalışmasında; okullara ücretsiz dağıtılan bir günlük gazeteyi kullanan öğretmenlerle anket yapmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; çalışma grubundaki öğretmenler, gazetenin iyi bir öğretim kaynağı olduğunu, gazeteyi daha çok kısa ünitelerde kullandıklarını, gazetenin öğrencilerde bilgi ve tutumda olumlu değişiklikler oluşturduğunu görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Leblanc (1980) tarafından yapılan “Gazete Kullanımının Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Karşı Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmanın amacı sınıfta gazete kullanımının öğrencilerin okumaya karşı tutumlarına etki edip etmediğini belirlemektir. Araştırmaya 270 ortaokul yedinci sınıf öğrencisi tesadüfi yöntemle seçilerek alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; gazetelerin bir okuma materyali olarak kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre okumaya karşı daha olumlu bir tutum geliştirdikleri sonucuna varılmıştır.

Dewell (1980) tarafından yapılan “Okumada Duyuşsal Model Testi: Eğitimde Gazete Kullanımı İle İlgili Bir Çalışma” adlı araştırmanın amacı; sınıfta gazete kullanan öğrencilerin sınıfta gazete kullanmayanlara göre okumaya karşı olumlu tutum gösterip göstermediklerini belirlemektir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; sınıfta gazete kullanan deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre okumaya karşı daha olumlu bir tutum geliştirdikleri sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak; gazetenin sınıfta öğretimsel bir araç olarak kullanıldığında öğrencilerin okumaya güdülenmeyi arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili araştırmaların incelenmesinden elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, gazete haberlerinin ve örnek olayın eğitim alanındaki etkilerinin araştırıldığı araştırmalarda en çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği, nitel araştırma yöntemi kullanılarak

yapılan araştırmaların çoğunda öğretmen, öğrenci görüşlerinin alındığı durum tespiti çalışması ve dokümanların analizine dayalı olduğu ve uygulamaya dönük araştırmaların sayıca az olduğu fark edilmektedir. Bu araştırmada hem durum tespitine yönelik hem de eylem araştırması desenine göre modellenen çalışmada öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımının etkilerinin uygulamalı olarak araştırılması durumu ön plana çıkmaktadır. Teori ve uygulamanın bir araya getirilmesi yönüyle araştırma, alanyazındaki diğer araştırmalardan farklı bir konumda durmaktadır. Çalışma grubu açısından bakıldığında konuyla ilgili en çok araştırmanın ortaokul öğrencilerine yapıldığı, ilkokul öğrencilerine yönelik ise genellikle 4. sınıf öğrencilere yönelik çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Ulaşılan kaynaklar sınırlılığında gazete haberlerinin ve örnek olayın eğitim alanındaki etkilerinin araştırıldığı araştırmalarda literatürde ilkokul birinci sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda değerlendirildiğinde; bu araştırmanın çalışma grubunu ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin oluşturması araştırmaya önem katan bir diğer boyuttur. İstanbul'un sosyoekonomik olarak düşük olan ilçelerinden olan Bağcılar'da bir devlet okulundaki ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu düşünüldüğünde, araştırmanın bu anlamda alanyazına çeşitli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm bu yönleriyle araştırmanın alanyazına önemli katkılar sağlayacağı ve araştırma konusu hakkında araştırmacılara yol gösterici nitelikte bir çalışmanın ortaya çıkarılacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının hazırlanması, uygulanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin niteliklerini değerlendirmek, öğrencilerin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada amaçlara uygun olacağı düşünüldüğünden nitel araştırma yöntemlerinin uygulanmasına ve eylem araştırması deseninin benimsenmesine karar verilmiştir.

Eylem araştırması uygulamanın içinde yer alan bir uygulayıcının kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği uygulamada ortaya çıkan bir sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik sistematik bir şekilde veri toplama ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır. Eylem araştırmasında uygulayıcı ya da araştırmacı ortaya çıkan sorunu çözmek amacıyla sistematik bir şekilde veri toplar ve bu verileri analiz eder. Eylem araştırması uygulama ve araştırmayı bir araya getiren ve araştırmanın sonuçlarını uygulamaya aktarılmasını kolaylaştıran bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 84).

Eylem araştırması uygulayıcının bizzat kendisi ya da bir araştırmacı tarafından yapılabilir. Araştırmacı uygulayıcıyla birlikte tüm süreç boyunca işbirliği halinde olur. Gerekirse katılımcı gözlemci olarak uygulamada yer alabilir. Araştırmacı uzmanlık alanı gerektiği zaman uygulamaya katkıda bulunabilir. Bu şekilde araştırmacı ile uygulayıcı arasında yoğun bir etkileşim ve paylaşım olur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.333). Bu çalışmada uygulayıcı ve araştırmacı aynı kişi olup çalışma grubunu oluşturan sınıfın öğretmenidir. Araştırmacının ve uygulama yapacak kişinin aynı kişi

olması, sınıfı tanıma, sorunları daha iyi analiz etme, uygulamaya hazırlık anlamında araştırmacıya avantaj sağlamıştır.

Eylem araştırmalarının türleri araştırmacılar tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Berg (2001) eylem araştırmasının, “teknik/bilimsel/işbirlikli, uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı, özgürleştirici/geliştirici/eleştirel” şeklinde 3 türü olduğunu ifade etmiştir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 296-297). Öte yandan Hendricks (2010) bu sınıflamayı “işbirlikli, eleştirel, sınıf içi ve katılımcı” şeklinde yapmıştır (akt. Derince ve Özgen, 2015, s. 151).

- Teknik/bilimsel/işbirlikli eylem araştırmalarında amaç daha önceden belirlenmiş kuramsal bir çerçeve içinde bir uygulamayı test etmek ya da değerlendirmektir. Kuramsal çerçeveye hâkim bir araştırmacının rehberliğinde uygulayıcı yeni bir yaklaşımı uygulamaya koyabilir ve bu süreç araştırmacı tarafından analiz edilerek uygulamaya ilişkin bir değerlendirme yapılabilir.
- Uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı eylem araştırmalarında araştırmacı ve uygulayıcı bir araya gelerek uygulamada ortaya çıkan sorun alanlarını, bu sorunlara neden olan olası etmenleri ve olası müdahale yollarını saptarlar (Holter ve Schwartz-Barcott, 1993; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 296).
- Özgürleştirici/geliştirici/eleştirel yaklaşımda ise amaç uygulayıcıya yeni bilgiler, beceriler ve deneyimler kazandırmak ve kendi uygulamalarına karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine yardımcı olmaktır. Böylece uygulayıcı kendi uygulamalarını bir problem çözme süreci olarak görecektir ve sürekli olarak bu süreç içindeki kendi rolünü sorgulayacaktır.

Hendricks'in (2010) sınıflamasında ise,

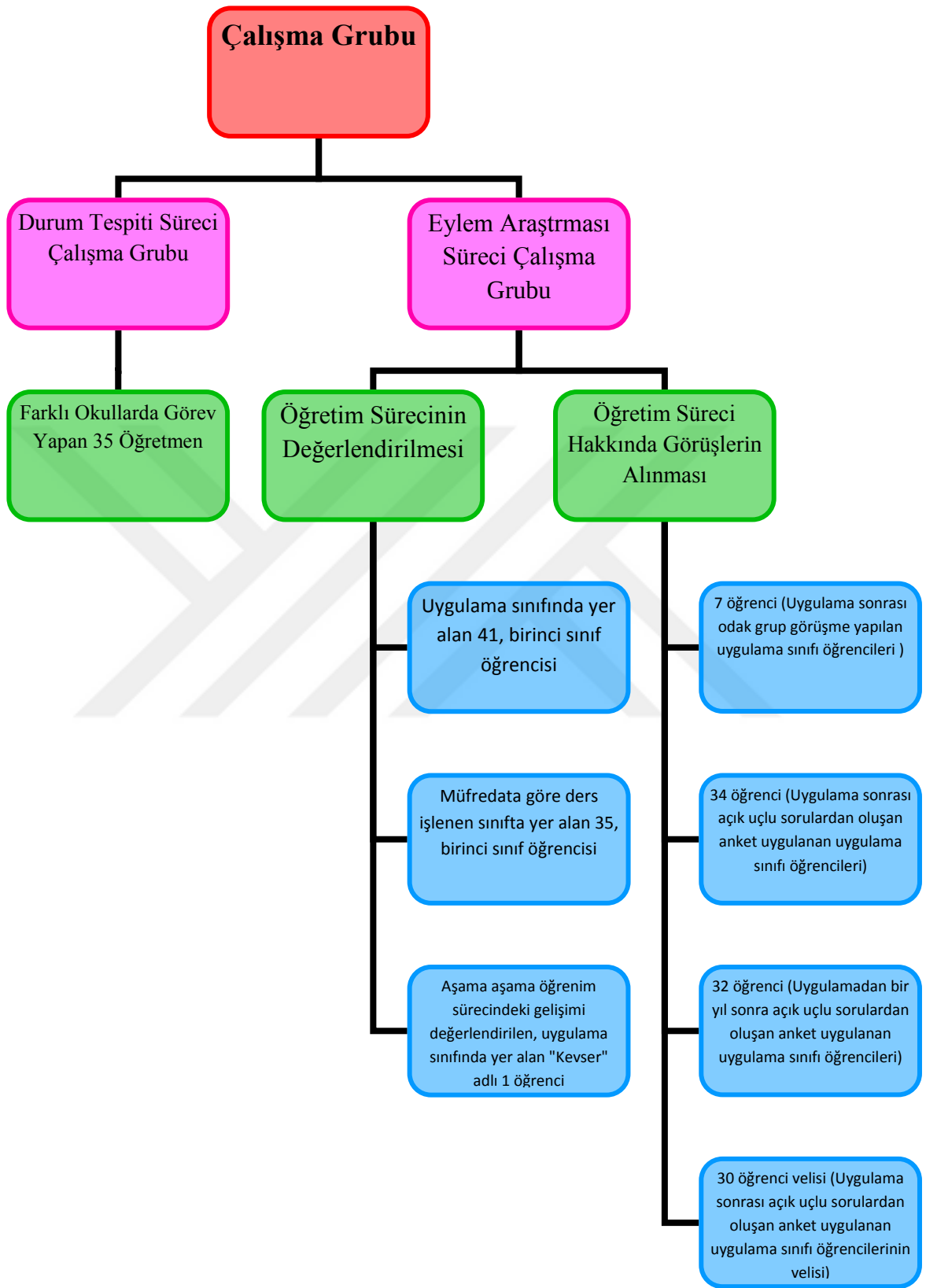
- İşbirlikli eylem araştırmalarının amacı, işbirliğinde bulunan kişilerin uzmanlığından faydalanmak ve eğitimin farklı alanlarındaki kişiler arasındaki diyalogun devamlılığını sağlamaktır.
- Eleştirel eylem araştırmalarında amaç, toplumsal konuları değerlendirmektir. Bu tarz değerlendirme sonucunda toplumsal dönüşümün gerçekleşmesi beklenmektedir.

- Sınıf içi eylem araştırmalarında, öğretmenler, öğrencilerinden topladıkları veriler doğrultusunda çıkarımları yorumlarlar. Bu eylem araştırmaları genelde kişisel bir çabanın ürünüdür, fakat öğretmenler birlikte işbirliğiyle bu şekilde bir araştırmayı yürütebilirler.
- Katılımcı eylem araştırması ise, toplumsal ve dayanışmaya dönük bir süreçtir. Amaç eğitimin de içinde bulunduğu daha büyük toplumsal bağlam içinde herhangi bir konuyla ilgili gerçeği araştırmaktır. Bu tür bir araştırma, özgürlükçü, eleştirel ve dönüştürücü olarak da nitelendirilebilir (Hendricks, 2010; akt. Derince ve Özgen, 2015, s. 151).

Bütün açıklananlar ele alındığında bu çalışmanın, Berg'in (2001) sınıflamasındaki "teknik/bilimsel/işbirlikçi" eylem araştırmasına ve Hendricks'in ise "sınıf içi eylem" araştırmasına uyduğu düşünölmektedir. Bu yaklaşımlardaki amacın önceden belirlenmiş kuramsal çerçeveyle bir uygulamayı test etmek veya değerlendirmek olmasından ötürü bu çalışmanın doğasına uymaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 296). Araştırma amacı ile teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırmasının örtüştüğünün düşünölme sebebi; araştırmada, hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olaylara yönelik bir kuramsal çerçevenin olması ve araştırma sürecinin bu çerçeveye uygun yürütölmesidir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu “durum tespiti süreci” ve “eylem araştırması süreci” olmak üzere iki başlık altında değerlendirilecektir. Araştırmanın çalışma grubunun görsel bir biçimde ifadesi Şekil 3.2.1.'de bulunmaktadır.

Şekil 3.2.1. Araştırmanın Çalışma Grubu

3.2.1. Durum Tespiti Süreci Çalışma Grubu

Sınıf öğretmenlerinin öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanılmasına ilişkin algı ve görüşlerini incelemek üzere yapılan durum tespiti sürecinin çalışma grubunu 21'i kadın 14'ü erkek olmak üzere toplam 35 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden "kolay ulaşılabilir durum örnekleme" kullanılmıştır. Çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmasının nedeni, seçilen öğretmenlerin çoğunun araştırmacının okulunda görev yapması dolayısıyla kolay ulaşılabilir olmaları ve çalışmaya katılmak için gönüllü olmalarıdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ve kıdem bilgilerini içeren tablo 3.2.1.1. aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.2.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Kıdem Bilgileri

Cinsiyet/Kıdem	1-5 yıl arası	6-10 yıl arası	11-15 yıl arası	16-20 yıl arası	20 yıl üstü	Toplam
Erkek	2	5	3	2	2	14
Kadın	3	8	6	3	1	21

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki deneyimleri değerlendirildiğinde 1-5 yıl arası tecrübeye sahip 5 kişi, 6-10 yıl arası tecrübeye sahip 13 kişi, 11-15 yıl arası tecrübeye sahip 9 kişi, 16-20 yıl arası tecrübeye sahip 5 kişi, 20 yıl ve üzeri tecrübeye sahip 3 kişinin araştırmaya katıldığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 21'i kadın, 14'ü erkektir.

3.2.2. Eylem Araştırması Süreci Çalışma Grubu

Eylem araştırması süreci; öğretim sürecinin değerlendirilme aşaması ve öğretim süreci hakkında görüşlerin alınması olarak iki başlıkta incelenmiştir.

3.2.2.1. Öğretim Sürecini Değerlendirme

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecini değerlendirmek amacıyla çalışma grubu olarak İstanbul ilinin Bağcılar ilçesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir devlet okulunun 1. sınıfında bulunan 21'i kız 20'si erkek olmak üzere toplam 41 kişilik bir öğrenci grubu seçilmiştir. Bu çalışma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında 1. sınıfın 2. döneminde 2 Nisan 2018 tarihinde uygulamaya başlanmıştır. Bu tarihte uygulamaya başlanmasının nedeni, öğrencilerin okuma yazmaya geçmeleri ve okuduklarını anlama becerilerini genel olarak kazanmış olmalarıdır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden en küçüğü 12.01.2012 tarih doğumlu olup araştırmanın başladığı tarihte 73 aylık iken, en büyüğü ise 14.12.2010 tarih doğumlu olup araştırmanın başladığı tarihte 86 aylıktır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden 3'ü Suriyeli'dir. Bu öğrencilerden biri Türkçe'yi çok az bilmekte ve iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Fakat diğerlerinin Türkçesi ve arkadaşlarıyla olan iletişimi iyidir. Uygulama yapıldığı süreçte okuma yazmaya geçemeyen 3, çok yavaş okuyan ve okuduğunu anlamakta zorlanan 2 öğrenci vardır. Bu öğrencilerin dışındaki 36 öğrenci okuma yazmaya geçmiştir ve okuduklarını anlamada ve yazmada iyi düzeydedirler. Öğrencilerde davranış problemlerine genellikle rastlanmamaktadır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde bir öğrencinin aşama aşama öğrenim sürecindeki gelişimi değerlendirilmiştir. Bu amaçla çalışma grubu olarak uygulama sınıfında yer alan öğrencilerden "Kevser" seçilmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecindeki gelişimi farkedilecek derecede değişim gösteren bir öğrencinin seçilmesi amaçlandığından araştırmacı tarafından buna uygun öğrencinin Kevser olduğuna karar verilmiştir. Kevser, araştırma öncesinde hayat bilgisi dersinde ve diğer derslerde etkinliklere çok katılım sağlamayan, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla iletişimi zayıf olan bir öğrencidir. Kevser'in okuduğunu anlama ve yazma becerisi yüksektir. Kevser'in kendi isteğiyle derse katılım oranı çok düşük olduğu söylenebilir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim süreciyle müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğretim sürecini karşılaştırmak amacıyla; araştırmacının görev yaptığı

okulda müfredeta göre hayat bilgisi programını uygulayan sınıfta yer alan 35 (16 erkek, 19 kız) birinci sınıf öğrencileri de araştırmanın diğer çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Çalışma grubunun olduğu bölge (Bağcılar), iş sahası bakımından cazip bir bölge olmasından kaynaklı farklı illerden çok göç alan bir bölgedir. Şeker (2010) tarafından yapılan "İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması"nda Bağcılar ilçesi, İstanbul ilçeleri arasında yaşam kalitesi en düşük ilçeler arasında yer almaktadır. Bu nedenle bu bölgede farklı kültürlerde, genelde gelir düzeyi orta ve ortanın altı aileler yaşamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin geneli sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi düşük ailelerden gelmektedir.

3.2.2.2. Öğretim Süreci Hakkında Görüşlerin Alınması

Gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecini değerlendirmeleri amacıyla; uygulama bittiğinde 4'ü kız, 3'ü erkek olmak üzere 7 öğrenciyle odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesine alınacak öğrencilerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik (heterojenite) örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde, farklı karakteristik özellikler veya ölçütler belirlenir. Böylece maksimum bilgiye ulaşmak amaçlanır (Patton, 2014, s. 235). Bu çalışmada ise, öğrenci örnekleme belirlenirken derslere katılım düzeyleri ölçüt olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin seçiminde derslere en çok katılan, orta düzeyde katılan ve en az katılan öğrencilerden seçilerek heterojen bir grup oluşturulmaya çalışılmıştır

Öğrencilerin gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşlerini almak üzere uygulama sonrası 34 öğrenciye, uygulamadan bir yıl sonra ise 32 öğrenciye açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanmıştır

Araştırma sürecinde öğretim süreci hakkında görüş alınan diğer grup ise uygulama sınıfında yer alan öğrencilerin velileridir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecini değerlendirmeleri amacıyla 25'i kadın, 5'i erkek olmak üzere toplam 30 öğrenci velisi çalışma grubunda yer almaktadır. Öğrencilerin anne ya da babasından biri gönüllü olarak çalışma grubuna dâhil olmuştur. Söz konusu gönüllü veliler, çocuklarının araştırma süresince gözlemlerini ve öğrencilerin bu araştırma sürecide

ortaya koydukları ürünleri değerlendirmeleri amacıyla çalışma grubuna alınmışlardır. Araştırmaya katılan öğrenci velilerine ait cinsiyet ve öğrenim durumları tablo 3.2.2.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.2.2.1. Araştırmaya Katılan Velilerin Cinsiyet ve Öğrenim Durumları

Cinsiyet/Kıdem	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Toplam
Erkek	2	-	2	1	5
Kadın	9	5	7	4	25
Toplam	11	5	9	5	30

Araştırmaya katılan velilerin öğrenim durumları değerlendirildiğinde; ilkokul mezunu olan 11 kişi, ortaokul mezunu olan 5 kişi, lise mezunu olan 9 kişi, üniversite mezunu olan 5 kişinin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Üniversite mezunu olan velilerin 2'si ön lisans, 2'si lisans, 1'i açık öğretim üniversite mezunudur. Araştırmaya katılan velilerin 25'i kadın, 5'i erkektir.

Araştırmacı, uygulama yapmak için kendi öğretmenlik yaptığı sınıfı ve bu sınıfta yer alan öğrencilerin velilerini araştırma sürecine katmıştır. Bu nedenle eylem araştırması sürecinin çalışma grubunu seçerken, "amaçlı örnekleme" yöntemlerinden "kolay ulaşılabilir durum örnekleme" tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesinde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan durumu seçer (Yıldırım, Şimşek, 2013). .

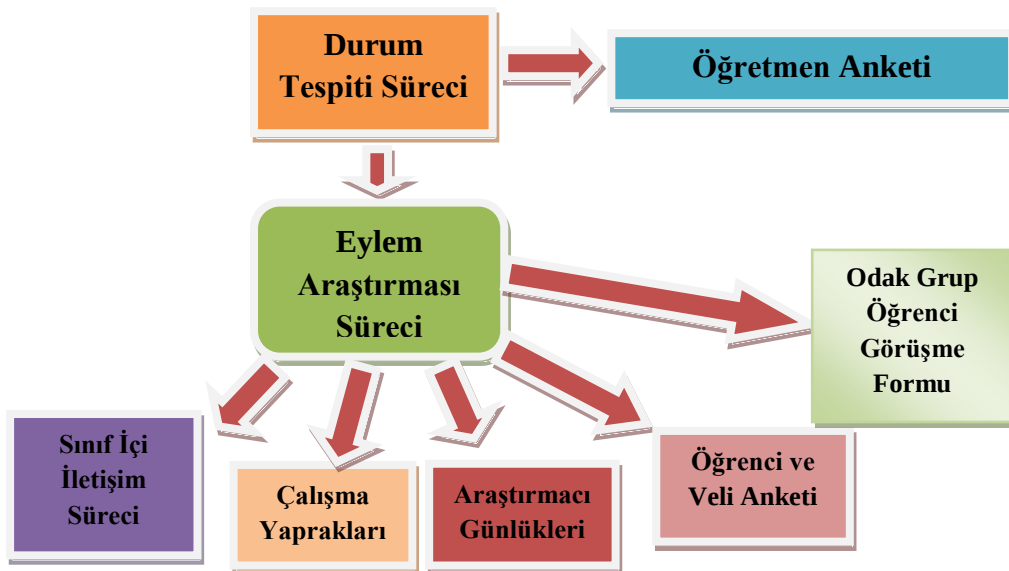
3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın durum tespiti sürecinde; sınıf öğretmenlerinin öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanımına ilişkin algı ve görüşlerini değerlendirmek amacıyla farklı okullarda çalışan sınıf öğretmenlerine açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Bu sayede, eğitimin en önemli paydaşlarından biri olan öğretmenlerin, gazete haberlerinin hayat bilgisi dersinde kullanımı hakkındaki fikirleri ve kullanım sıklıkları ve ne şekilde kullandıkları hakkındaki durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

Durum tespiti aşamasında, araştırmanın sonraki aşamalarına zemin hazırlayacak ve araştırma problemini bütüncül bir biçimde değerlendirmeyi sağlayacak veriler elde etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın eylem araştırması sürecinde ise; öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin niteliklerini değerlendirmek ve hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik veri toplama aracı olarak gazete haberleri merkezinde hazırlanan öğretim sürecinin sınıf içi iletişim kesitlerinden, öğrencilerin çalışma yapraklarından, öğrencilerle yapılacak odak grup görüşmelerinden, öğrenci anketinden ve araştırmacı günlüğünden yararlanılacaktır.

Öğrenci velilerinin hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşlerini değerlendirmek amacıyla veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan veli anketi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama ve değerlendirme aşamalarına yönelik veri toplama süreci 8 haftalık bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın durum tespiti ve eylem araştırması sürecinde kullanılan veri toplama araçları aşağıda şekil 3.3.1.'de sunulmuş ve her veri toplama aracına ilişkin detaylı bilgiler açıklanmıştır

Şekil 3.3.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırma sorularının hangi veri toplama araçları kullanarak toplandığı aşağıda yer alan tablo 3.3.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.1. Araştırma Sorularıyla Veri Toplama Araçlarının İlişkilendirilmesi

Araştırma Sorusu	Veri Toplama Araçları
Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanılmasına ilişkin görüşleri nasıldır?	- Öğretmen anketi
Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin nitelikleri nasıldır?	-Sınıf içi iletişim kesitleri -Öğrenci çalışma yaprakları -Araştırmacı günlükleri
Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşleri nasıldır?	-Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeler -Öğrencilerle uygulama sonrasında ve uygulamadan bir yıl sonra yapılan açık uçlu sorulardan oluşan anket
Velilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanmaya yönelik algı ve görüşleri nasıldır?	- Veli anketi
Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde sınıf içi iletişim ve etkileşimin niteliği nasıldır?	-Sınıf içi iletişim kesitleri -Öğrenci çalışma yaprakları -Araştırmacı günlükleri
Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde bir öğrencinin ortaya koyduğu ürünlerin aşama aşama değişiklik gösterme düzeyi nasıldır?	- Sınıf içi iletişim kesitleri -Öğrenci çalışma yaprakları -Araştırmacı günlükleri -Veli anketi

3.3.1. Öğretmen Anketi

Araştırmanın durum tespiti sürecinde, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılmasına yönelik görüşlerini tespit etmek üzere açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen anketi hazırlanmıştır. Bu doğrultuda hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak üzere farklı kıdemlerdeki 35 sınıf öğretmenine açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen anketi verilmiştir (Bkz. Ek 8). Söz konusu öğretmen anketinde, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılmasına yönelik bakış açılarını, öğrencilere

sağladığı katkılara yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan toplam 5 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Öğretmen anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme tablo 3.3.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.1.1. Öğretmen Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

Soru	Amaç
1. Soru	Öğretmenlerin derslerde gazete haberlerinden yararlanıp yararlanmadığına ilişkin görüşlerini tespit etmek, gazete haberlerini en fazla hangi derste kullandıklarına ilişkin görüşlerini tespit etmek.
2.Soru	Öğretmenlerin, öğrencilerin hayat bilgisi derslerinde gazete haberleri kullanılmasının öğrencilere sağladığı katkılara ilişkin düşüncelerini tespit etmek.
3. Soru	Öğretmenlerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarının avantajları ve dezavantajlarına yönelik düşüncelerini tespit etmek.
4. Soru	Öğretmenlerin gazete haberlerinin hayat bilgisi dersinde en çok hangi ünitelerde kullanılabileceğine yönelik düşüncelerini tespit etmek.
5. Soru	Öğretmenlerin hayat bilgisi derslerinde gazete haberleri kullanılmasına yönelik paylaşmak istedikleri diğer görüş ve önerilerini öğrenmek

Gönderilen 35 öğretmen anketinin tamamı öğretmenler tarafından yanıtlanarak teslim alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler bilimsel araştırma etiği gereğince “Ö1, Ö2” şeklinde adlandırılmıştır.

3.3.2. Sınıf İçi İletişim

Araştırmanın eylem araştırması sürecinde; gazete haberleri temelinde hazırlanan hayat bilgisi dersi öğretim sürecinde öğrencilerin sınıf içi iletişiminin niteliğinin değerlendirmesi amacıyla kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtları alınırken gönüllülük esasına dikkat edilerek öğrenci velilerinden ve öğrencilerden izin alınmıştır (Bkz. Ek 9). Sınıf içinde gazete haberleri üzerinden yapılan tartışma ve soru cevap etkinliklerinin kayıt altına alınmasıyla, araştırmanın uygulama sürecinde sınıf içi iletişimin niteliği, öğrencilerin derse katılım durumu ve uygulamanın etkililiği hakkında fikir edinmek amaçlanmıştır. Öğrencilere ses kayıtlarının ne amaçla kullanılacağı kayıtlar öncesinde açıklanmış, kayıtların gizliliğine verilen önem açıklanarak öğrencilerin tedirginliklerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ses kayıtları uygulama sürecinde düzenli olarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz sürecinde kayıtlar dinlenerek

transkript edilmiştir. Sınıf içi iletişimi ortaya koyması nedeniyle, ses kayıtları eylem araştırmasının en değerli verilerini ortaya koymaktadır. Bilimsel araştırma etiği dikkate alınarak araştırmaya katılan öğrenci isimlerinin yerine farklı isimler kullanılmıştır. Öğrenci isimleri değiştirilirken isimlerin sosyokültürel boyutu göz önünde bulundurularak benzer sosokültürel yapıda kullanılan isimlerle değiştirilmiştir.

3.3.3. Çalışma Yaprakları

Araştırmanın eylem araştırması sürecinde en önemli veri toplama araçlarından ikincisi çalışma yapraklarıdır. Çalışma yaprakları veri toplama araçları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın etkililiğini ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından araştırma sürecinde belirlenen her kazanıma yönelik gazete haberi merkezli etkinlikler ve çalışma yaprakları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu etkinlik ve çalışma yapraklarının öğrenciler tarafından ne derecede yapılabildiğini anlamak amacıyla her etkinlik ve çalışma yaprağı için değerlendirme ölçeği (rubrik) kullanılmıştır. Öğrencilere, kazanıma uygun gazete temelli etkinlikler hazırlanmış ve öğrencilerin bu etkinlikleri ders planının ikinci dersini oluşturan kısımda yapmaları istenmiştir. Çalışma yaprakları hazırlanırken hayat bilgisi öğretim programı, hayat bilgisi ders ve çalışma kitapları ve gazete haberlerini konu alan tezler incelenmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma yapraklarına biri profesör, ikisi doçent, biri doktor toplam dört akademisyen ve kıdem yılları farklı 8 sınıf öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlar; çalışma yapraklarını, öğrencilerin seviyesine uygunluğunu, etkinliklerin kazanıma uygunluğu gibi birçok yönden değerlendirmişlerdir. Çalışma yaprakları, ilgili kazanımlar doğrultusunda hazırlanarak öğrencilerin kazanımı ne kadar anladıklarını, hangi kısımlarda eksiklerinin veya yanlış öğrenmelerinin olduğunu, ortaya koydukları ürünün niteliğini belirlemek amacıyla hazırlanıp öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrenciler çalışma yapraklarında yer alan etkinliklerini yaptıktan sonra sınıf ortamında sunumlarını da yapmışlardır. Gazete haberi merkezinde hazırlanan etkinlik ve çalışma yapraklarında öğrencilerin ortaya koyduğu performansı ve öğrencilerde yaşanan değişimi anlamak amacıyla öğrencilerin çalışma yaprakları incelenmek üzere öğrencilerden geri alınmıştır. Bilimsel araştırma etiği dikkate alınarak araştırmaya katılan öğrenci isimlerinin yerine farklı isimler

kullanılmıştır. Öğrenci isimleri değiştirilirken isimlerin sosyokültürel boyutu göz önünde bulundurularak benzer sosokültürel yapıda kullanılan isimlerle değiştirilmiştir.

3.3.4. Odak Grup Görüşme

Bu araştırmada öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete kullanımına dair algı ve görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilerle süreç sonunda odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir görüşme yöntemidir. Bowling'e (2002) göre, odak grup görüşmesi küçük bir grupta lider arasında gerçekleşen; grup dinamiğinin etkisini kullanma, derinlemesine bilgi edinme ve düşünce üretmeyi sağlayan bir görüşme yöntemidir (Çokluk, Yılmaz, ve Oğuz, 2011). Odak grup görüşmesinde araştırmacı küçük bir gruptan (genellikle 4 ile 8 kişi arasında) bir dizi sorun hakkında düşünmesini ister (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010, s. 152). Araştırmada, öğretmen, öğrencilerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilerle görüşmeden önce öğrenci odak grup görüşme formu hazırlamıştır (Bkz. Ek 4). Görüşme, araştırmacı ve araştırma sürecinde yer alan derse katılım düzeyi farklı 7 öğrenci ile odak grup görüşmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları açık uçlu olacak şekilde düzenlenmiş ve esnek bırakılmıştır. Görüşme esnasında öğrencilere 5 açık uçlu soru sorulmuştur. Görüşme esnasında öğrencilerden alınan cevaplara göre sorular yeniden düzenlenmiştir. Bu görüşmede öğrencilerin gazete haberleri temelinde işlenen hayat bilgisi dersine ilişkin duygu ve düşüncelerinin, hoşlandıkları ve zorlandıkları noktaların tespiti ve bu uygulama sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Söz konusu görüşmenin ses kaydı ile kaydedilmesi için velilerden izin alınmış, bunun için izin formu oluşturulmuş ve velilere imzalatılmıştır.

3.3.5. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Öğrenci Anketi

Öğrencilerin gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarına yönelik duygu ve düşünceleri, süreçte en sevdikleri ve en zorladıkları etkinliklerin neler olduğuna yönelik düşünceleri, bu öğrenme ortamının onlara sağladığı katkılara yönelik

duygu ve düşünceleri, öğrencilerin uygulama sonunda en çok etkilendikleri ve akıllarında kalan etkinliklerin neler olduğuna yönelik düşüncelerini almak için 34 öğrenciye açık uçlu sorulardan oluşan öğrenci anketi uygulanmıştır (Bkz. Ek 5). Söz konusu öğrenci anketinde 5 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Öğrenci anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme tablo 3.3.5.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.5.1. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

Soru	Amaç
1. Soru	Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarına ilişkin duygu ve düşüncelerini tespit etmek.
2.Soru	Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında en sevdiği etkinliklere yönelik görüşlerini tespit etmek.
3. Soru	Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında beğenmedikleri etkinliklere yönelik görüşlerini tespit etmek.
4. Soru	Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında zorlandıkları etkinliklere yönelik görüşlerini tespit etmek.
5. Soru	Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında en çok akıllarında kalan etkinliklere yönelik görüşlerini tespit etmek.

Uygulama sonrasında 34 öğrenciye uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan anket yanıtlanarak araştırmacıya teslim edilmiştir.

3.3.6. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketi

Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulamasından bir yıl sonra öğrencilere bu öğrenme ortamında neler öğrendiklerini, bu sürecin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşleri ve bu süreçte akıllarında kalan haberler ve etkinliklerin neler olduğuna yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla 32 öğrenciye açık uçlu sorulardan oluşan öğrenci anketi uygulanmıştır (Bkz. Ek 6). Söz konusu öğrenci anketinde 2 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Öğrenci anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme tablo 3.3.6.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.6.1. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

Soru	Amaç
1. Soru	Öğrencilerin bir yıl önce gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında neler öğrendikleri ve bu uygulama sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşlerini tespit etmek.
2.Soru	Öğrencilerin bir yıl önce gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarından akıllarında kalan haber ve etkinliklerin neler olduğuna yönelik görüşlerini tespit etmek.

Uygulama sonrasında 32 öğrenciye uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan anket yanıtlanarak araştırmacıya teslim edilmiştir.

3.3.7. Araştırmacı Günlüğü

Araştırmacı, hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleri merkezinde hazırlanmış etkinliklerin uygulanma süreci boyunca aşağıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak günlükler tutmuştur:

- Uygulama sürecinde öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri,
- Öğrencilerin uygulama sürecine yönelik tutumları,
- Uygulamada yaşanan sıkıntılar,
- Uygulamayı geliştirmeye dair fikirler,
- Uygulama sırasında dikkat çekecek noktaları belirlemek.

Araştırmacı, uygulama sürecinin her adımında yaşananlarla ilgili düşüncelerini, deneyimlerini, karşılaşılan sorunları ve bu sorunların çözümünde izlediği yolları düzenli olarak günlüğe aktarmıştır. Bu sayede, gazete temelli örnek olay yönteminin hayat bilgisi dersi kapsamında ne ölçüde uygulanabildiği ve öğrencilerin bu yöntemle ortaya koydukları ürünlerin niteliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay etkinlikleri sürecinde tutulan araştırmacı günlüğü, uygulama sonrasında araştırmacı tarafından değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.3.8. Veli Anketi

Öğrencilerin çalışma sürecini yakından takip eden, bazen sürecin içinde aktif olarak yer alan ve uygulama sonrasında yapılan sergi sırasında öğrencilerin uygulama sürecindeki çalışma yapraklarını inceleyen velilerin hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay etkinliklerinin uygulama sürecine yönelik görüşlerini ve süreç içindeki gözlemlerini tespit etmek üzere açık uçlu sorulardan oluşan veli anketi hazırlanmıştır. Bu doğrultuda hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılması sürecine yönelik velilerin görüşlerini almak üzere her velinin sergide çocukların araştırma sürecinde ortaya koyduğu ürünleri inceledikten sonra açık uçlu veli anketini doldurmaları istenmiştir (Bkz. Ek 7). Söz konusu veli anketinde, velilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılmasına yönelik bakış açılarına, öğrencilere sağladığı katkılara yönelik gözlemlerine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan toplam 2 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Veli anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme tablo 3.3.8.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.8.1. Veli Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

Soru	Amaç
1. Soru	Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşlerini tespit etmek.
2.Soru	Velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin algı ve görüşlerini tespit etmek.

30 öğrenci velisine uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan anket yanıtlanarak araştırmacıya teslim edilmiştir. Araştırmaya katılan veliler bilimsel araştırma etiği gereğince “V1, V2” şeklinde adlandırılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Nitel veri analizi nicel veri analizinden dört açıdan farklılık göstermektedir. Bunlardan birincisi, nitel araştırmada veri analizi, nicel araştırmadaki veri analizine göre daha az

standartlaştırılmıştır. İkincisi, nitel araştırmada veri analizi ilk verinin toplanması ile başlarken nicel araştırmada tüm verilerin toplanmasından sonra başlar. Üçüncüsü, nitel veri analizinin, nicel veri analizindeki gibi hipotezleri test etme amacı yoktur. Dördüncüsü ise, nitel araştırmada sözcüklerin anlamları ön planda iken nicel araştırmalarda istatistiksel işlemler ön plandadır (Neuman, 2000, s. 418). Eylem araştırmasının özelliği ise, veri analizinin süreklilik göstermesidir. Verilerin toplanması ve verilerin analizi aynı anda gerçekleşmektedir. Toplanan verilerin analizi uygulama sürecinin anlaşılmasını, verilerin betimlenmesi ise araştırmacının bir takım yorumlara ulaşarak probleme ilişkin öneriler geliştirmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 341). Bu araştırmada öğretmen anketi, sınıf içi iletişim, çalışma yapıları, araştırmacı günlükleri, öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi, öğrenci ve veli anketi nitel veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Bunlardan elde edilen veriler, içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın ilgili yerlerinde birbirleriyle karşılaştırılarak sunulmuştur. Böylece bulguların sunumunda bütünlük sağlanarak okuyucular için daha anlaşılır olmasına çalışılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Bu yöntemde elde edilen veriler dört aşamada analiz edilir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Temaların bulunması, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227-228). İçerik analizinin nesnellik, sistemlilik ve genellik olmak üzere üç temel özelliğe sahip olması gerekir. Bunlar aşağıda kısaca açıklanmıştır (Berelson, 1952; Holsti, 1969; akt; Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 22-23):

- Nesnellik: Farklı araştırmacıların aynı doküman üzerinde benzer sonuçları elde etmesidir.
- Sistemlilik: Belli bir kategori içerisinde yer alacak/almayacak bölümlerin belirlenmesinde hep aynı ölçütün kullanılması ile ilgilidir.
- Genellik: Vurguların kuramsal bir temele sahip olmasıdır.

Yukarıda da kısaca bahsedilen içerik analizinin nesnellliğini ve güvenilirliğini test edebilmek için araştırmacılar iki teknik kullanırlar. Bunlardan birincisi, dokümanlar

aynı zamanda farklı araştırmacılara verilerek her birinin kodlama sonuçları arasındaki uzlaşma belirlenir ki bu araştırmacılar arasındaki güvenilirlik olarak ifade edilir. İkincisi, aynı araştırmacıya aynı dokümanlar farklı zamanlarda verilir ve bu da zaman açısından güvenilirlik olarak açıklanmaktadır. Sonuç olarak yapılan kodlamaların araştırmacıdan araştırmacıya ya da iki farklı zamanda değişmemesi güvenilirliği oluşturur. Güvenirlik değeri aşağıdaki formülle hesaplanır ve % 70'in üzerinde bulunduğunda araştırmacının yaptığı analiz güvenilir kabul edilir (Miles ve Huberman, 1994, s.64; akt. Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 80-81).

$$\text{Güvenilirlik} = \text{Uzlaşma Sayısı} / (\text{Uzlaşma} + \text{Uzlaşmama Sayısı})$$

Araştırma verilerinin çözümlenmesine ilişkin bilgiler, dokümanlardan, görüşmelerden ve günlüklerden elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması başlıkları altında aşağıda verilmiştir

3.4.1. Öğretmen Anketi Analizi

Araştırmanın durum tespiti sürecinde, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılmasına yönelik görüşlerini tespit etmek üzere açık uçlu öğretmen anketinde yer alan 5 soru araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yanıtlarıyla elde edilen veriler kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları temsil edecek alıntılar verilerek öğretmen yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamaların sonucunda açık uçlu öğretmen anketinin güvenilirlik değeri 0,94 olarak belirlenmiştir. Araştırma etiği çerçevesinde öğretmen kimliklerini gizli tutmak amacıyla öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde adlandırılmıştır.

3.4.2. Sınıf İçi İletişim Analizi

Araştırmacı tarafından hayat bilgisi dersinde gazete haberi ile zenginleştirilmiş öğretimin uygulanma sürecine yönelik tüm ses kayıtlarında yer alan öğrenci ve öğretmen diyalogları, sürece yönelik önemli bilgiler eksiksiz transkript edilmiştir. Ses kayıtları ikinci araştırmacı tarafından da izlenerek ulaşılan verilerin farklı olup olmadığı değerlendirilmiş ve bir farklılığa rastlanmamıştır. Ses kayıtlarının bu araştırma sürecindeki temel veri toplama aracı olduğu söylenebilir. Çünkü gazete haberi ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında incelenmesi gereken en önemli boyut sınıf içi iletişimdir. Gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamının; sınıf içinde öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle olan diyaloglarına ne derece yansıdığını anlamak, sınıfta öğrencilerin iletişimlerin ne derece farklılaştığını gözlemlemek amacıyla uygulama sürecinde 24 ders saati ses kaydına alınmıştır. Transkript metinlerinde bazı önemli ifadelerin sayıları her uygulama haftası için tek tek tespit edilmiş ve sonuçlar tablo halinde gösterilmiştir. Transkript metinlerinde aranan ifadeler ve ölçütler şunlardır:

- Öğrencilerin olay ile ilgili kendi görüşlerini ifade ettiği "bence/bana göre" kalıbını barındıran sözcükler,
- Öğrencilerin arkadaşlarının görüşlerini katılıp katılmadıklarını anlatan sözcükler,
- Farklı görüşlere saygı gösterme niteliği taşıyan sözcükler,
- Farklı kişilerle/olaylarla/durumlarla empati kurmaya yönelik sözcükler,
- Öğrenme sürecinde görüşlerinde değişim yaşandığına işaret eden cümleler.

Gazete haberiyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde ses kaydına alınan 8 kazanım, 24 ders saatinde öğrenci ve öğretmen konuşmalarının hepsi eksiksiz transkript edilmiştir. 8 kazanım için çekilen 24 ders saati transkripti toplam 75 sayfa sürmüştür. Aşağıda yer alan Tablo 3.4.2.1.'de hangi kazanımın kaç sayfa sürdüğü belirtilmiştir.

Tablo 3.4.2.1. Transkript edilen kazanımların sayfa sayıları

Kazanım	Sayfa Sayısı
Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.	11
Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.	9
Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.	8
Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.	13
Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.	7
Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.	9
Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.	10
Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.	8

Gazete haberiyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde, öğrencilerin sınıf içi iletişimlerinin yer aldığı 24 ders saati kaydı araştırmacı tarafından iki defa dinlenerek transkript edilmiştir. Transkript edildikten sonra her kazanım için öğrenci diyaloglarından örnek olay ruhuna uygun kesitler saptanmış ve bulgulara bu kesitlere yer verilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin gazete haberleriyle zenginleştirilmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde iletişimlerinde kullandıkları "Bana göre", "Bence", "Aynı fikirdeyim", "Katılıyorum", "Katılmıyorum" gibi bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcükleri ne sıklıkla kullandıklarına da ses kayıtlarından elde edilen transkriptten ulaşılmıştır. Bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin öğrenciler tarafından hangi kazanımda ne derece ifade edildiği bulgular kısmında yer verilmiştir.

Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme süreciyle müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme süreçlerinin karşılaştırılması amacıyla, müfredata göre hayat bilgisi işlenen sınıfta bir kazanım için 2 ders saati transkript edilmiştir. Transkripte öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci diyaloglarına eksiksiz yer verilmiştir. *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* kazanımı, gazete haberleri ile desteklenmiş ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında 2 ders saati işlenmiştir. Bu iki öğrenme sürecinin transkriptleri; öğretmenin ve öğrencinin öğrenme sürecinde konuştuğu kelime sayısı, sınıf içi iletişim diyaloglarının niteliği, "Bence", "Bana göre", "Aynı fikirdeyim", "Katılıyorum",

"Katılmıyorum" gibi bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden jargonların kullanımı anlamında karşılaştırılmıştır. İki öğrenme ortamına ait sınıf içi iletişim kesitlerini verilirken gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında olan öğrencilerin isimleri aynen yazılmış olup, müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında olan öğrenciler ise "Öğrenci1, Öğrenci2" şeklinde adlandırılmıştır.

Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde bir öğrencinin ortaya koyduğu ürünlerin niteliklerinin aşama aşama değişiklik gösterme düzeyi de incelenmiştir. Bunun için Kevser adında bir öğrenci seçilmiştir. Trankript edilen sınıf içi iletişim kesitlerinden kazanım kazanım Kevser'in sınıf içindeki konuşmaları incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bunun yanında sınıf içi iletişimlerinden Kevser'in her kazanım sürecinde konuştuğu kelime sayısı belirlenmiş ve karşılaştırılmıştır.

3.4.3. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinlikleri/Çalışma Yapraklarının Analizi

Hayat bilgisi derslerinde gazete haberlerinin etkililiğini ortaya çıkarmak adına araştırmacı tarafından öğretim sürecinde gazete haberi merkezinde tasarlanmış etkinlikler ve çalışma yaprakları uygulanmıştır. Araştırma kapsamında gazete haberi etkinlikleri ve çalışma yapraklarının öğrenciler tarafından gerçekleştirilme düzeyi her etkinlik ve çalışma yaprağı için hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre ortaya çıkarılmış ve araştırmacı tarafından kategorilere ayrılmıştır. Çalışma sayfalarının analizi, "çok nitelikli", "nitelikli", "ortalama", "geliştirilmeli" ve "boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride yapılmıştır. İkinci araştırmacı tarafından gazete haberi temelli etkinliklerinin ve çalışma yapraklarının analizi yapılmış, değerlendirme sonuçlarına göre ulaşılan kategoriler temel alınarak tutarlılık ve güvenilirlik değeri hesaplanmıştır. Gazete haberlerini merkeze alarak oluşturulan etkinliklerin hazırlanması aşamasında etkinlikler hakkında uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşlerinin çalışma yapraklarına ait değerlendirmelerine, işlem yolu sürecinde detaylıca yer verilecektir.

3.4.3.1. "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" Etkinliklerinin Analizi

Bu etkinlik, öğrencilerin kendilerini gazete haberinde yer alan aktörlerden birinin yerine koyması, örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün

hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin yazdığı mektup ya da mailde şu ölçütler göz önünde bulundurulmuştur:

- Duygu ve düşüncelerini kazanımla veya gazete haberiyle ilişkilendirerek ifade eder.
- Duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmiştir.
- Duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmiştir.
- Olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunmuştur.

Bu ölçütler, “çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız” olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir. "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" çalışma yapraklarının analiz edilmesi için hazırlanan rubrik aşağıda tablo 3.4.3.1.1.'de sunulmuştur:

Tablo 3.4.3.1.1. "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" Çalışma Yaprağı Değerlendirme Rubriği

"Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma veya Mail Atma" Çalışma Yaprağı Değerlendirme Rubriği					
Ölçütün Adı	Ölçütün Niteliği				
	Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız
Duygu ve düşüncelerini kazanımla veya gazete haberiyle ilişkilendirerek ifade etmiştir.					
Duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmiştir.					
Duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmiştir.					
Olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunmuştur.					
Değerlendirme	Toplam				
	Not (Yüzlük Sistemde)				

Farklı kazanımlarda ortak olarak kullanılan "Gazete Haberinde Yer Alan Aktörlerden Birine Mektup Yazma, Mail Atma, Yorum Yapma" etkinlikleri değerlendirme rubriği ölçütlere göre analiz edildikten sonra nicelleştirilerek tablolastırılmıştır.

3.4.3.2. "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Etkinliklerinin Analizi

Bu etkinlikte öğrenciler çalışma kâğıdında verilen gazete haberindeki konu içeriğine uygun bir başlık bulur ve gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizer. Bu etkinlikler analiz edilirken şu kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık yazar.
- Gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizer.
- Gazete haberiyle ilgili yazdığı başlık ile çizdiği resim arasında bir uyum vardır.

Bu kriterler “çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız” olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

3.4.3.3. "Gazete Haberinin Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Etkinliklerinin Analizi

Bu etkinlikte öğrencilerin, devamı verilmemiş gazete haberini okuyup bunun sonucunda olabilecekleri düşünüp devamını kendilerine göre yazmaları istenir. Bu etkinlikler analiz edilirken şu kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını yazar.
- Duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmiştir.
- Gazete haberinin ilk kısmını okuyarak haberin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili çıkarımlarda bulunur.
- Gazete haberinin devamında olayla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmiştir.
- Gazete haberinin devamında olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir.

Bu kriterler “çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız” olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

3.4.3.4. "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" Etkinliklerinin Analizi

Bu etkinlikte öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ait bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir. Bu etkinlikler analiz edilirken şu kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini gazete haberiyle ilişkilendirerek ifade eder.
- Görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabilmiştir.
- Görseldeki olay, durum ya da kişileri ahlaki olarak değerlendirmede bulunabilmiştir.

Bu kriterler, “çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız” olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

3.4.3.5 "Gazete Haberi Yazma" Etkinliklerinin Analizi

Bu etkinlikte öğrencinin kazanımlarla ilgili kendisinin yaşadığı bir olayı ya da sınıfça yapılan çalışmayı gazete haberi olarak yazması ve yazdığı haberin içeriğine uygun bir başlık ve habere uygun bir resim çizmesi istenir. Bu etkinlikler analiz edilirken şu kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Konu bağlamına uygun bir haber yazar.
- Yazdığı olayla ilgili konunun dışına çıkmaz.
- Yazdığı habere uygun bir başlık belirler.

Bu kriterler “çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız” olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir. Aşağıda yer alan tablo 3.4.3.1.'de gazete temelli örnek olay kuramı çerçevesinde hazırlanan çalışma yapraklarının güvenilirlik katsayısı oranları verilmiştir.

Tablo 3.4.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Kuramı Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Güvenirlik Katsayısı Oranları

Veri Toplama Araçları	Kodlayıcı Güvenirlik Değeri
Mertcan'a Mektup	0,88
Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme (Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir)	0,74
Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?	0,92
Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?	0,93
Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma (Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir)	0,87
Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylediniz?	0,96
"Öğrenciler 350 Kilo Atık Pıl Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız?	0,83
Geri Dönüşüm İle İlgili Sınıfça Yaptığımız Çalışmayı Gazete Haberi Olarak Yazalım	0,95
Görsele ve Başlığa Uygun Gazete Haberi Yazma (Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder)	0,80
Rıza'ya Mail Atalım	0,91
Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma	0,85
Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme (Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.	0,77
Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım	0,87
Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma	0,93
Yolda Tehlikeli Bisiklet Süren Çocuğa Neler Söylemek İstersin?	0,86
Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme (Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar)	0,79
'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma	0,89
"Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin? "	0,95
Okul Müdürüne Mail Atalım	0,97
'Obez Çocuklar Sağlığını Kaybediyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma	0,85
Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma	0,82
Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım	0,86
Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım	0,94
Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazalım (Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.)	0,81
Ortalama:	0,87

Gazete temelli örnek olay kuramı çerçevesinde hazırlanan çalışma yapıları ve etkinliklerin her biri ayrı değerlendirme ölçütlerine sahiptir. Bu ölçütler için bir akademisyen, beş sınıf öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Tablo 3.4.3.1.'de görüldüğü üzere bütün etkinliklerin güvenilirlik değerlerinin 0.70'ten yüksek olduğu görülmüştür. Bütün etkinliklerin aritmetik ortalamasının 0,87 çıkması araştırmanın güvenilirliği açısından önem arz etmektedir.

3.4.4. Odak Grup Görüşmenin Analizi

Araştırmanın uygulama süreci sona erdikten sonra, yedi öğrenciyle beş açık uçlu sorudan oluşan görüşme yapılmış ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Kayıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve hiçbir değişiklik yapılmadan transkript edilmiştir. Başka bir araştırmacı tarafından ses kayıtlarındaki metinlerin birebir aynı olup olmadığı incelenmiş ve bir farklılığa rastlanmamıştır. Araştırmacı tarafından görüşme metinleri okunarak kodlamalar yapılmıştır. Kodlardan alt kategorilere ve ana kategorilere, kategorilerden de temalara ulaşılmıştır. Daha sonra veriler sayısallaştırılarak tablolaştırılmıştır. İkinci araştırmacı tarafından da yapılan kodlamalar incelenmiş ve tutarlılık hesaplanarak yarı yapılandırılmış görüşme formlarının güvenilirlik değerleri bulunmuştur. Buna göre odak grup öğrenci görüşme formunun güvenilirlik değeri 0,92 bulunmuştur.

3.4.5. Veli Anketi Analizi

Öğrenci velilerinin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılması sürecine yönelik görüşlerini ve süreç içindeki gözlemlerini tespit etmek üzere uygulanan açık uçlu veli anketinde yer alan 2 soru araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Veli yanıtlarıyla elde edilen veriler, kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları temsil edecek alıntılar verilerek, veli yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşan veli anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık

hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda veli anketinin güvenirlik değeri 0,88 olarak belirlenmiştir. Araştırma etiği çerçevesinde veli kimliklerini gizli tutmak amacıyla veliler V1, V2, V3 şeklinde adlandırılmıştır.

3.4.6. Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Öğrenci Anketi Analizi

Öğrencilerin gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarına yönelik duygu ve düşünceleri, süreçte en sevdikleri ve en zorladıkları etkinliklerin neler olduğuna yönelik düşünceleri, bu öğrenme ortamının onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşünceleri, öğrencilerin uygulama sonunda en çok etkilendikleri ve akıllarında kalan etkinliklerin neler olduğuna yönelik görüşlerini tespit etmek üzere açık uçlu öğrenci anketinde yer alan 5 soru araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarıyla elde edilen veriler kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları temsil edecek alıntılar verilerek öğrenci yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşan öğrenci anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda öğrenci anketinin güvenirlik değeri 0,90 olarak belirlenmiştir.

3.4.7. Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Anketi Analizi

Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulamasından bir yıl sonra öğrencilere bu öğrenme ortamında neler öğrendiklerini, bu sürecin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşleri ve bu süreçte akıllarında kalan haberler ve etkinliklerin neler olduğuna yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan açık uçlu öğrenci anketinde yer alan 2 soru, araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarıyla elde edilen veriler kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları

temsil edecek alıntılar verilerek öğrenci yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Açık uçlu öğrenci anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda açık uçlu öğrenci anketinin güvenilirlik değeri 0,92 olarak belirlenmiştir. Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının nasıl analiz edildiği ve güvenilirlik değerleri verilmiştir. Güvenirlik değerlerine ait tablo 3.4.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.4.1. Veri Toplama Araçlarına Ait Kodlayıcı Güvenirlikleri

Veri Toplama Araçları	Kodlayıcı Güvenirlik Değeri
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	0,92
Sınıf İçi İletişim	İlgili kesitler alınmıştır.
Gazete Temelli Örnek Olay Etkinlikleri Çalışma Yaprakları	0,87
Açık Uçlu Veli Anket Formu	0,88
Açık Uçlu Öğretmen Anket Formu	0,94
Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	0,90
Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu	0,92

Tablo 3.4.1.'de görüldüğü üzere, güvenilirlik değeri hesaplanan veri toplama araçlarının, uzlaşma değerleri %70'den büyüktür. Bu sebeple, yapılan analizlerin güvenilir olduğu söylenebilir.

3.5. Eylem Araştırmasında Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Bu araştırmada iç ve dış geçerliği sağlamak adına aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır:

- Veri toplama ve analiz sürecindeki her bir aşama ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.
- Araştırmanın başlangıcından sonuna kadar her aşama kayıt edilmiştir.
- Verilerin tanımlanması, analizi ve yorumlanmasında nesnel davranılmaya çalışılmıştır.
- Verilerin yorumlanmasında katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

- Veri üçgenlemesi olarak, birbirinden farklı nitel veri toplama araçları (çalışma yaprakları, yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı günlüğü, ses kayıtları, veli anketi, öğretmen anketi) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin birbirini destekleyip desteklemediğine bakılarak geçerlik artırılmaya çalışılmıştır.
- Veri çeşitlemesi yoluna gidilmiştir.
- Farklı tür veri kaynakları kullanılmıştır.
- Farklı veri toplama araçları kullanılmıştır.
- Veriler farklı zamanlarda toplanmıştır.
- Verilerin ve bulguların doğruluğu için farklı araştırmacılardan yardım alınmış ve yararlanılmıştır.
- Verilerin kodlanması sırasındaki *temalarda karşılaşılan negatif veya uyumsuz veriler* de bulgularda yansıtılmıştır. Böylece farklı perspektiften ele alınan görüşlere de yer verilerek verilerin zenginliği konusunda ödün verilmemeye çalışılmıştır.
- Araştırmada elde edilen tüm veriler araştırma sonunda, çalışmaya aşına olmayan dış denetleyiciler tarafından gözden geçirilmiş ve olanaklı olduğunca nesnel bir değerlendirme ortaya konulmaya çalışılmıştır.

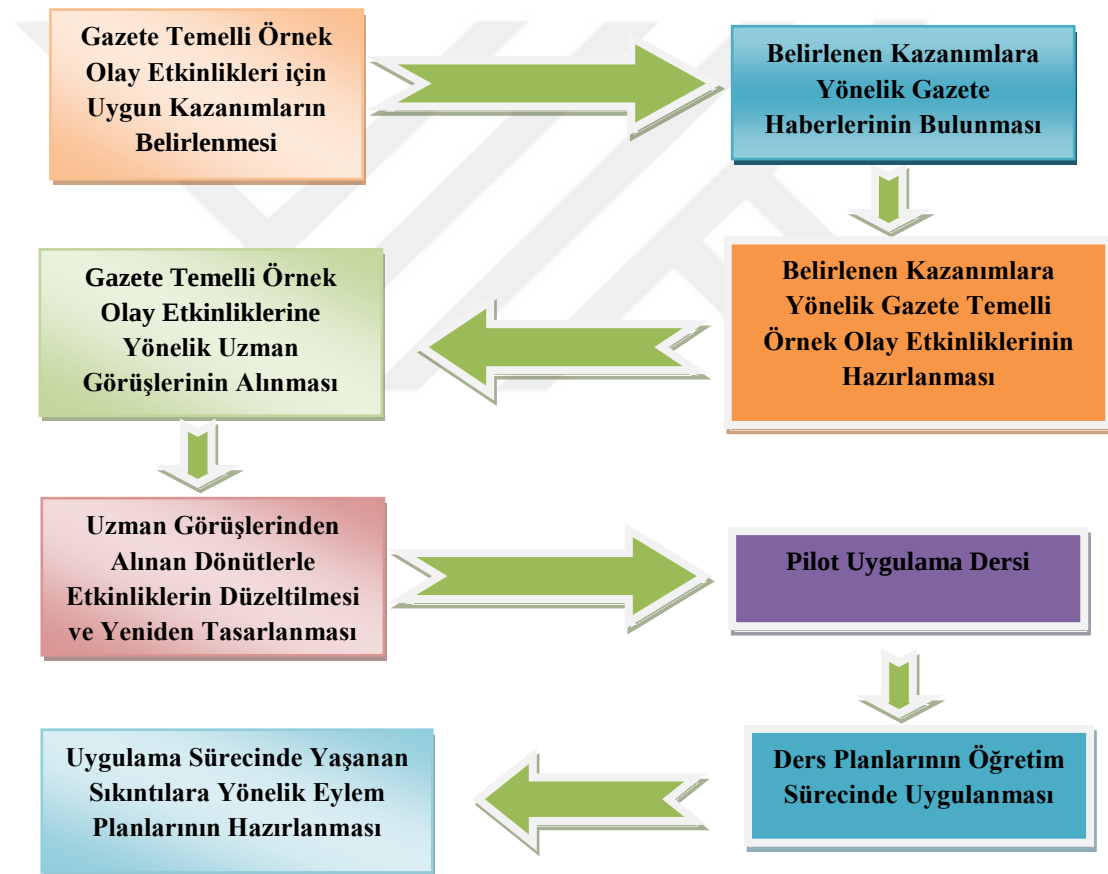
Bu araştırmada güvenilirliği sağlama adına yapılanlar da aşağıda sıralanmıştır:

- Elde edilen tüm verilerin farklı bir araştırmacı tarafından kodlanması sağlanmıştır. Bu şekilde ele alınan kod, kategori ve temalar tekrar gözden geçirilmiştir. İki araştırmacı arasındaki kodlayıcı güvenilirlik katsayısı her veri toplama aracı için ayrı ayrı hesaplanmıştır.
- Araştırmacı, araştırma sürecindeki konumunu ifade etmiştir.
- Araştırma katılımcılarının özellikleri açıklanmıştır.
- Araştırmanın yapıldığı ortam ayrıntılı olarak betimlenmiştir.
- Araştırma soruları açık bir biçimde ifade edilmiştir. Araştırmanın çeşitli aşamaları araştırma soruları ile tutarlıdır.
- Araştırmada farklı veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler herhangi bir yorum katılmadan olduğu gibi yansıtılmaya çalışılmıştır.
- Araştırmanın güvenilirlik çalışması, araştırmacı dışında bir alan uzmanıyla birlikte yapılmıştır.

- Anketlerden, görüşmelerden ve günlüklerden ifade ve düşüncelere ait kesitler güvenilirliği artırma adına taranarak tezde sunulmuştur.

3.6. Hayat bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerini Uygulama Süreci: İşlem Yolu

Bu bölümde araştırmacı tarafından hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay etkinliklerinin öğretim sürecinde uygulanmasına yönelik birtakım bilgilere yer verilmiştir. Bu amaçla aşağıda Şekil 3.6.1.'de gazete temelli örnek olay etkinliklerinin uygulama süreci yer almaktadır.

Şekil 3.6.1. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerini Uygulama Süreci: İşlem Yolu

3.6.1. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinlikleri için Uygun Kazanımların Belirlenmesi

Araştırmacı tarafından öncelikle hayat bilgisi öğretim programı incelenerek gazete temelli örnek olay etkinliklerinin oluşturulmasına uygun olan kazanımlar belirlenmiştir.

Her kazanıma ait gazete haberine ulaşmanın zor olması nedeniyle gazete haberi içeriğine en yakın olan kazanımların alınması uygun görülmüştür. Hangi kazanımların gazete haberi bulmaya daha uygun olduğu danışman ile birlikte incelenip karar verilmiştir. Kazanımlar belirlenirken, her üniteden bir kazanım alınması planlanırken, her üniteye gazete haberi içeriğine uygun kazanım olmadığı göz önünde bulundurularak, "Okulumuzda Hayat" ünitesine ait 1 kazanım, "Sağlıklı Hayat" ünitesine ait 1 kazanım, "Güvenli Hayat" ünitesine ait 3 kazanım, "Doğada Hayat" ünitesine ait 2 kazanım seçilmiştir. Araştırmacı tarafından gazete haberi içeriğine en uygun kazanımların yer aldığı ünite "Güvenli Hayat" ünitesidir. Gazete temelli örnek olay etkinlikleri için seçtiğimiz kazanımlarda "Evimizde Hayat", ve "Ülkemizde Hayat" ünitesine ait kazanım yer almamaktadır. Kazanımlarda herhangi bir değişikliğe gidilmemiş, hayat bilgisi öğretim programında yer alan 1. sınıfa ait kazanımlardan seçilmiştir. Bu inceleme sonucunda birinci sınıf hayat bilgisi kazanımlardan seçilen 8 kazanım aşağıda Tablo 3.6.1.1.'de belirtilmiştir.

Tablo 3.6.1.1. Birinci Sınıf Hayat Bilgisi Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerinde Kullanılacak Kazanımlar

Ünitenin Adı	Kazanım
HB.1.1.Okulumuzda Hayat	HB.1.1.2. Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder. Öğrencilerin fiziksel özellikleri üzerinde durularak özel gereksinimli bireylerin farkına varma, onların kullandığı cihaz ve protezlere dikkat etme gibi unsurlar da vurgulanır. Fiziksel farklılıklardan kaynaklanan isim ve lakap kullanımının önlenmesine ilişkin gerekli vurgular yapılır.
HB.1.3.Sağlıklı Hayat	HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer. Dengeli beslenme için tüketmemiz gereken temel bitkisel ve hayvansal besinler vurgulanır. Beslenmede yiyecek ayırt etmeme, kaynağı belli olmayan gıdalar ile açıkta ve/veya sokakta satılan gıdalar, gazlı içecekler vb. tüketiminin sağlığa zararları üzerinde durulur.
HB.1.4.Güvenli Hayat	HB.1.4.5.Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir. Gereksiz ihbarda bulunmanın sakıncaları vurgulanarak itfaiye 110, ambulans 112, polis imdat 155, jandarma 156 ve orman yangını 177 vb. kurumlar ve telefon numaraları ele alınır. Telefon numaraları tek tek rakamlar hâlinde (1-5-5) kodlanarak öğretilir.
HB.1.4.Güvenli Hayat	HB.1.4.3. Okula geli ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar. Karşıdan karşıya geçme, yaya kaldırımı olan ve olmayan yerlerde yürüme ve yaya olarak trafikte görünürlükle ilgili önlemleri alma üzerinde durulur. Trafik işaret levhaları (dur, geç, yaya geçidi, dikkat, okul geçidi, bisiklet giremez gibi çocuğun yaşamıyla doğrudan ilişkili olanlar) ve işaretlerin olmadığı yerlerde ne yapacağını bilme (alt ve üst geçitler, yaya geçitleri, okul geçitleri, trafik lambalarının ve trafik polislerinin olduğu yerler, duran bir aracın önünden ve arkasından geçmeme vb.) ele alınır.

HB.1.4.Güvenli Hayat	HB.1.4.1.Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar. Camdan ve balkondan aşağıya sarkmama, merdivenden dikkatli inip çıkma, asansörü doğru kullanma, ıslak zeminde dikkatli yürüme, elektrik prizleri, kablolar ve ateşle oynamama, suyu açık bırakmama, temizlik malzemelerini tanıma, dikkatli kullanma ve gaz kaçağı gibi durumlarda ne yapılacağını bilme gibi konular üzerinde durulur.
HB.1.6.Doğada Hayat	HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.
HB.1.6.Doğada Hayat	HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir. Doğayı ve çevreyi temiz tutmak için gerekenlerin yapılması ve bu konuda çevredekilerin nezaket kuralları çerçevesinde uyarılması üzerinde durulur.
HB.1.6.Doğada Hayat	HB.1.6.5. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder. Plastik, kâğıt, pil, bitkisel yağ ve cam gibi maddeler üzerinde durulur.

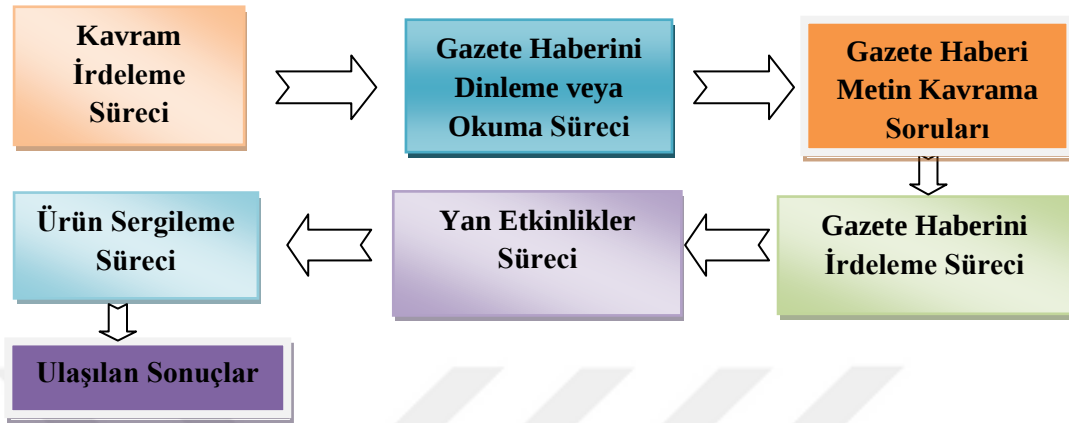
Her kazanım için uygulama süreci olarak 3 ders saati planlanmıştır. Bazı kazanımlarda öğrencilerin yoğun katılımı nedeniyle kazanım 3 ders saatinde yetiştirilememiş, 4 ders saati sürmüştür.

3.6.2. Belirlenen Kazanımlara Yönelik Gazete Haberlerinin Bulunması

Gazete temelli örnek olay etkinlikleri için kazanımlar belirlendikten sonra kazanımların amacına ve içeriğine uygun gazete haberleri araştırılmıştır. Gazete haberi seçilirken öğrencilerin ilgilerini çekecek, kendilerine yerlerine koyabilecekleri karakterlerin olduğu, empati kurabilecekleri, ahlaki boyutlarını değerlendirecek bir içerikte olmasına dikkat edilmiştir. Çocukları psikolojik olarak etkilemeyecek (şiddet, ölüm, küfür gibi) içerikteki haberler kullanılmamıştır. Bazı gazete haberi metinleri çocukların anlamayacağı kelimeler barındırdığı için bu kelimeler yerine çocukların anlayabilecekleri kelimeler seçilerek metin sadeleştirilmiştir. Çok uzun gazete haberlerinin gereksiz bölümleri kesilip kısaltılmıştır. Bunun dışında her gazete haberinin altına "Bunları Biliyor muydunuz?" bölümü konulmuştur. Öğrencilerin dikkatini çekmesi, kazanımla ilgili önemli ve ilginç bilgilere sahip olması anlamında bu bölüm çok etkili olmuştur. Öğrenciler her haber sonunda gelecek "Bunları Biliyor muydunuz?" bölümündeki bilgiyi sabırsızlıkla beklemişlerdir.

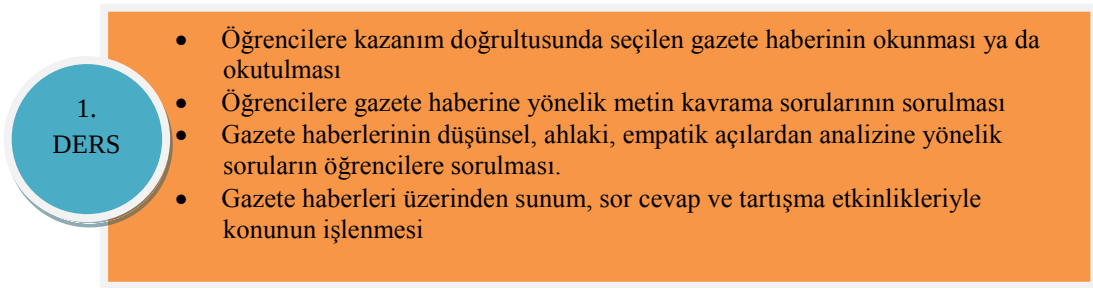
3.6.3. Belirlenen Kazanımlara Yönelik Gazete Temelli Örnek Olay Ders Planlarının Hazırlanması

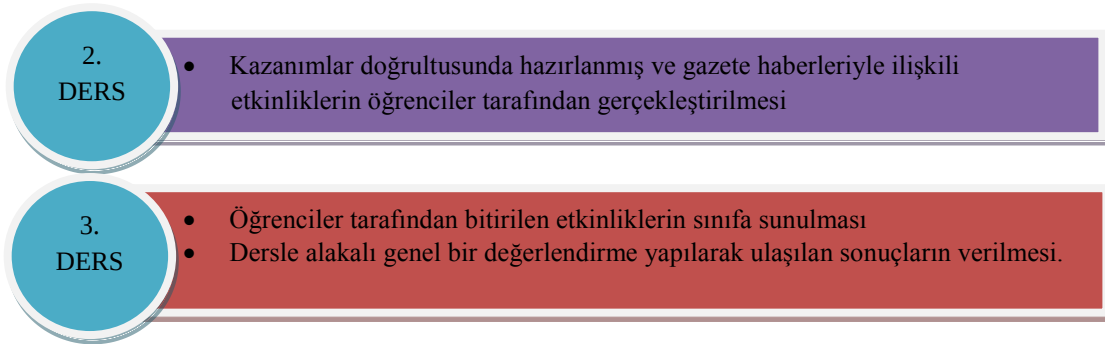
Gazete haberleri belirlendikten sonra öğretim süreci aşağıdaki gibi planlanmıştır.

Şekil 3.6.3.1. Gazete Temelli Örnek Olay Ders Planı Ders Akış Şeması

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde ilk olarak öğrencilere kazanım doğrultusunda seçilen gazete haberleri sunulur. Bu gazete haberini öğretmen öğrencilere okur ya da öğrencilerin okumasını sağlar. Daha sonra öğrencilerin gazete haberini anlayıp anlamadıklarını teyit etmek amacıyla metin kavrama soruları sorulur. Bu sorular basit düzeyde gazete haberindeki olayla ilgili bilgi içeren sorulardır. Metin kavrama soruları olarak 5N 1K soruları sorulabilir. Metin kavrama soruları sorulduktan sonra gazete haberini irdeleme sürecine geçilir. Bu süreçte, öğrencilere gazete haberinin düşünsel, ahlaki, empatik açıdan analizine yönelik sorular sorulur. Bu süreçten sonra kazanımlar doğrultusunda hazırlanmış ve gazete haberleriyle ilişkili etkinliklerin öğrenciler tarafından gerçekleştirilmesi sağlanır. Öğrencilerin etkinlikleri tamamlamasının ardından sınıfta sunması sağlanır. Son olarak genel olarak bir değerlendirme yaparak ulaşılan sonuçlar verilir. Tüm bu sürecin üç ders saatine yayılımı aşağıda yer alan şekil 3.6.3.2.'de verilmiştir.

Şekil 3.6.3.2. Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersine Ait Üç Saatlik Ders Planlaması

Kazanımlar için hazırlanan etkinlikler tablo 3.6.3.1.'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 3.6.3.1. Kazanım- Etkinlik Tablosu

Kazanım	Etkinlik
HB.1.1.2. Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.	- Gazete haberindeki olayı canlandırma - Gazete haberindeki karaktere mektup yazma - Gazete haberine yaratıcı başlık bulur ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizme - Sınıfça yaptığımız projeyi gazete haberi olarak yazma.
HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.	- Gazete haberindeki olayı canlandırma. - Verilen gazete haberine yaratıcı başlık bulma ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizme - Gazete haberindeki karaktere mail atar.
HB.1.4.5.Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.	- Gazete haberindeki olayı canlandırma - Gazete haberindeki aktörlerden birine mail atma. - Diyalogun devamını siz nasıl yazardınız?
HB.1.4.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.	- Görsellere uygun gazete haberi yazar. - Gazete haberinin devamını siz nasıl yazardınız? - Gazete haberinin bütünü drama ile oynatma.
HB.1.4.1.Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.	- Görsellere uygun gazete haberi yazma. - Gazete haberinin devamını siz nasıl yazardınız? - Gazete haberinin bütünü drama ile oynatma.
HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.	- Gazete haberindeki olayı canlandırma - Gazete haberindeki karaktere mail atar. - Verilen bir gazete haberine yaratıcı başlık bulma ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizme

HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.	• Gazete haberindeki olayı resmetme • Slogan bulma ve afiş hazırlama • Gazete haberinin devamını yazma • Kazanım ile ilgili şiir yazma ve beste yapma
HB.1.6.5. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.	• Gazete haberinin devamını siz nasıl yazardınız? • Sınıfça yaptığımız projeyi gazete haberi olarak yazma. • Gazete haberine yaratıcı başlık bulma ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizme • Slogan bulma ve afiş hazırlama

3.6.4. Gazete Temelli Örnek Olay Etkinliklerine Yönelik Uzman Görüşlerinin Alınması

Gazete haberlerine yönelik ders planları tamamlandıktan sonra bu ders planları için biri profesör, ikisi doçent, biri doktor toplam dört akademisyen ve kıdem yılları farklı 8 sınıf öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlar; gazete haberinin öğrencilerin seviyesine uygunluğunu, gazete haberinin içeriğini, gazete haberinin kazanımın amacına uygun olup olmadığını, gazete haberinin öğrencileri psikolojik olarak etkileyecek bir unsur içerip içermediğini, gazete haberine ait sorulan soruların örnek olay temeline (düşünsel, ahlaki, empatik) uygun olup olmadığını, soruların niteliğini, soruların sıralamasını, yan etkinliklerin kazanıma uygunluğu gibi birçok yönden değerlendirmişlerdir.

3.6.5. Uzman Görüşlerinden Alınan Dönütlerle Etkinliklerin Düzeltilmesi ve Yeniden Tasarlanması

Gazete temelli örnek olay ders planlarına ait gazete haberleri ve etkinlikler için uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşlerinden geri dönütler göz önünde bulundurularak etkinlikler yeniden düzenlenmiş ve öğretim sürecinde uygulamaya hazır hale gelmiştir. Gazete temelli örnek olay ders planlarına ait gazete haberleri ve etkinlikler için uzmanların düzeltilmesini istediği değişiklikler şunlardır:

Uzmanlardan (2 öğretmen 1 akademisyen) 3'ü "Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir" kazanımı için hazırlanan gazete haberinin öğrencilerin seviyesine uygun olmadığını ve değiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu nedenle bu kazanıma ait gazete haberindeki metin sadeleştirilmiş ve öğrenci seviyesine uygun hale getirilmiştir.

Uzmanlardan (2 öğretmen) 2'si " Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar" kazanımı için hazırlanan gazete haberinde öğrencileri ruhsal olarak etkileyecek bölümlerin çıkartılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu nedenle bu kazanıma ait gazete haberindeki metinde yer alan öğrencileri ruhsal açıdan etkileyecek olan bölümler çıkartılmış ve metin uygun hale getirilmiştir.

Uzmanlardan (2 öğretmen 2 akademisyen) 4'ü "Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer" kazanımı için hazırlanan gazete haberinin çok uzun olduğunu, olayla ilgili olmayan gereksiz bölümlerin çıkartılması gerektiğini ifade etmiştir. Uzmanların görüşleri dikkate alınarak gazete haberindeki gereksiz yerler çıkartılmış ve metin uygun hale getirilmiştir.

Uzmanlardan (1 öğretmen 2 akademisyen) 3'ü "Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder" kazanımı için hazırlanan ders planında gazete haberine ait düşünsel, ahlaki ve empatik soruların çok fazla olduğunu, bazı soruların birbirine benzer olduğunu ve birbirini tekrar ettiğini ifade etmiştir. Uzmanların bu görüşü göz önüne alınarak gereksiz ve birbirinin tekrarı sorular ders sürecinden çıkartılmıştır.

Uzmanlardan (1 öğretmen) 1'i "Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir" kazanımı için hazırlanan ders planında; gazete haberine ait düşünsel, ahlaki ve empatik sorulardan bazılarının anlaşılmasının zor olduğunu, öğrencilerin bu soruları anlamakta zorlanacağını ifade etmiştir. Ayrıca bazı soruların sonuna 'Neden?' ifadesinin eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Uzmanın bu görüşleri göz önüne alınarak anlaşılması zor olarak uzmanın işaretlediği bu sorular daha basit bir dilde sorularak öğrencilerin anlayabileceği seviyeye getirilmiştir. Uzmanın 'Neden?' ifadesi eklenmesinin belirttiği soruların sonuna 'Neden?' ifadesi eklenmiştir.

Uzmanlardan (2 öğretmen 1 akademisyen) 3'ü " Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir" kazanımı için hazırlanan ders planında "Gazete Haberinin Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" adlı çalışma yaprağındaki devamı verilmeyen gazete haberini öğrenci seviyesinin üstünde bulduklarını ifade etmişlerdir. Uzmanların bu görüşü göz önünde bulundurularak bu çalışma yaprağındaki haber çıkartılmış bunun yerine öğrenci seviyesine uygun bir haber yerleştirilmiştir.

3.6.6. Pilot Uygulama Dersi

Birinci sınıf öğrencilere uygulanacak olan gazete temelli örnek olay öğretim sürecinin gidişatını görmek ve oluşabilecek sorulara çözüm bulmak amacıyla 28.03.2018 tarihinde öncelikle bir pilot uygulama dersi yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama dersinde öğrenciler fazlasıyla katılım sağlamak istemişler ve her soru için herkese söz hakkı verilince etkinlikler öngörülen sürede yetişmemiştir. Bu nedenle, bundan sonraki gerçek uygulamada her soruda herkese söz hakkı vermek yerine farklı sorularda farklı kişilere söz hakkı verileceği kararı alınmıştır. Pilot uygulama dersi esnasında öğretmenin öğrencilere sordukları sorulara hep birbirinin tekrarı cevaplar verildiğinin farkına varıldı. Bunu önlemek adına "Arkadaşınızdan farklı düşünen var mı?" gibi sorular sorularak farklı düşüncelerdeki cevapları almak için teşvik edilme kararı alınmıştır. Pilot uygulama dersinde öğrencilere sorulan soruların çok fazla olduğu fark edilip soru sayısı azaltılıp sadece nitelikli soruların kalmasına karar verilmiştir.

3.6.7. Ders Planlarının Öğretim Sürecinde Uygulanması

Gazete temelli örnek olay etkinlikleri araştırmacı tarafından kendi sınıfında uygulanmıştır. Araştırmacı uygulamaya başlamadan önce demokratik bir sınıf ortamı oluşturacak adımları atmıştır. Araştırmacı, öğrencilerin farklı görüşlerine her zaman önem vermiştir. Araştırmacı, öğrencilerden, öğretmenin istediği cevabı değil de kendi ahlaki süreçlerini sorgulayarak kendi düşüncelerini ifade etmelerini istemiştir. Araştırmacı tek tip cevaplardan ziyade farklı görüşlerin olduğu, tartışma ortamı yaratılacak, öğrencilerin saygı çerçevesinde tartışacağı ve tartıştıktan sonra gerekirse görüşlerinde değişiklik yapabilecekleri bir sınıf ortamı yaratmaya çalışmıştır. Belirlenen sekiz kazanıma ait hazırlanan ders planları sekiz hafta boyunca hayat bilgisi dersinde haftada 3 saat olarak öğrencilere uygulanmıştır. Bazı derslerde 3 ders saati yetmediği için bir ders saati eklenmiştir. Gazete temelli örnek olay ders planları 2017-2018 eğitim öğretim dönemi ikinci dönemi Nisan ve Mayıs ayında uygulanmıştır. Öğrenciler ilk dönem okuma yazma bilmediği için bu tarih seçilmiştir. Belirlenen kazanımlara ait ders planlarının uygulanma tarihlerine aşağıda tablo 3.6.7.1.'de yer verilmiştir.

Tablo 3.6.7.1. Kazanımların Uygulanma Tarihleri

Ünitenin Adı	Kazanım	Uygulandığı Tarih
	Ailelere araştırma ile ilgili bilgilendirme semineri verildi.	30.03.2018
HB.1.1. Okulumuzda Hayat	HB.1.1.2. Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder. Öğrencilerin fiziksel özellikleri üzerinde durularak özel gereksinimli bireylerin farkına varma, onların kullandığı cihaz ve protezlere dikkat etme gibi unsurlar da vurgulanır. Fiziksel farklılıklardan kaynaklanan isim ve lakap kullanımının önlenmesine ilişkin gerekli vurgular yapılır.	02.04.2018- 06.04.2018
HB.1.3. Sağlıklı Hayat	HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer. Dengeli beslenme için tüketmemiz gereken temel bitkisel ve hayvansal besinler vurgulanır. Beslenmede yiyecek ayırt etmeme, kaynağı belli olmayan gıdalar ile açıkta ve/veya sokakta satılan gıdalar, gazlı içecekler vb. tüketiminin sağlığa zararları üzerinde durulur.	09.04.2018- 13.04.2018
HB.1.4. Güvenli Hayat	HB.1.4.5.Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir. Gereksiz ihbarda bulunmanın sakıncaları vurgulanarak itfaiye 110, ambulans 112, polis imdat 155, jandarma 156 ve orman yangını 177 vb. kurumlar ve telefon numaraları ele alınır. Telefon numaraları tek tek rakamlar hâlinde (1-5-5) kodlanarak öğretilir.	16.04.2018- 20.04.2018
HB.1.4. Güvenli Hayat	HB.1.4.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar. Karşıdan karşıya geçme, yaya kaldırımı olan ve olmayan yerlerde yürüme ve yaya olarak trafikte görünürlükle ilgili önlemleri alma üzerinde durulur. Trafik işaret levhaları (dur, geç, yaya geçidi, dikkat, okul geçidi, bisiklet giremez gibi çocuğun yaşamıyla doğrudan ilişkili olanlar) ve işaretlerin olmadığı yerlerde ne yapacağını bilme (alt ve üst geçitler, yaya geçitleri, okul geçitleri, trafik lambalarının ve trafik polislerinin olduğu yerler, duran bir aracın önünden ve arkasından geçmeme vb.) ele alınır.	23.04.2018- 27.04.2018
HB.1.4. Güvenli Hayat	HB.1.4.1.Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar. Camdan ve balkondan aşağıya sarkmama, merdivenden dikkatli inip çıkma, asansörü doğru kullanma, ıslak zeminde dikkatli yürüme, elektrik prizleri, kablolar ve ateşle oynamama, suyu açık bırakmama, temizlik malzemelerini tanıma, dikkatli kullanma ve gaz kaçağı gibi durumlarda ne yapılacağını bilme gibi konular üzerinde durulur.	30.04.2018- 04.05.2018
HB.1.6. Doğada Hayat	HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.	14.05.2018- 18.05.2018
HB.1.6. Doğada Hayat	HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir. Doğayı ve çevreyi temiz tutmak için gerekenlerin yapılması ve bu konuda çevredekilerin nezaket kuralları çerçevesinde uyarılması üzerinde durulur.	07.05.2018- 11.05.2018
HB.1.6. Doğada Hayat	HB.1.6.5. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder. Plastik, kâğıt, pil, bitkisel yağ ve cam gibi maddeler üzerinde durulur.	14.05.2018- 18.05.2018
	Geri Dönüşüm Sergisi	23.05.2018
	Araştırma Sürecinde Yapılan Çalışmalar Sergisi	25.05.2018

Uygulama sürecine başlamadan önce 30.03.2018 tarihinde ailelerin araştırma sürecinde yapmaları ve yapmamaları gereken konuları anlatmak üzere ailelere yönelik bilgilendirme semineri yapılmış olup bu seminerde araştırmanın amacı anlatılmıştır. Aile ile yapılacak çalışmalarda çocuklarına rehberlik yapmaları gerektiği, onları düşünsel anlamda yönlendirmekten kaçınmaları gerektiği, çocukların kendi fikirlerine önem göstermeleri gerekliliği anlatılmıştır. Uygulama sürecinde ailelerin de sürece aktif olarak katılım sağlayacağı etkinlikler düzenlendi. "Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir" kazanımını işlerken aileler, çocuklarıyla birlikte hayvan barınağını ziyaret ettiler. "Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder" kazanımını işlerken okulca yapılan geri dönüşüm sergisine katılım sağladılar. Araştırmacı tarafından, öğrencilere öğretim sürecine olan ilgilerini artırmak, onları motive etmek amacıyla öğretim sürecinin sonunda duyarlı öğrenci belgesi verileceği bildirilmiştir (Bkz. Ek 2). Uygulamanın son haftası, 25.05.2018 tarihinde öğrencilerin süreç içinde yaptığı çalışmaları sergilemek amacıyla ailelere yönelik bir sergi düzenlenmiştir. Bu sergide araştırma sürecinde yer alan öğrencilere teşekkür belgesi ve duyarlı öğrenci belgesi verilmiştir. Sergide aileler, öğrencilerin bu araştırma kapsamında yaptıkları çalışmaları gözlemleme fırsatı bulmuştur. Öğrencilerin yaptığı çalışmaları gözlemleyen ailelere gazete temelli örnek olay etkinliklerinin öğrencilere katkıları ile ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla "Veli Anketi" adlı açık uçlu sorulardan oluşan anket çalışmasını doldurmaları istenmiştir (Bkz. Ek 7).

3.6.8. Uygulama Sürecinde Yaşanan Sıkıntılara Yönelik Eylem Planlarının Hazırlanması

3.6.8. 1. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Birinci Eylem Planı

Sorun: Öğrencilerin örnek olayla ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara verdikleri cevapların birbirine benzer ve niteliksiz olması.

Amaç: Öğrencilerin örnek olayla ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara verdikleri cevapların niteliğinin artması ve birbirinin tekrarı olmaması.

Eylem Adımları:

- Öğrencilerin sorulara birbirinin benzeri cevaplar vermemesi amacıyla araştırmacı "Arkadaşınızdan daha farklı düşünen var mı?", "Farklı düşünceler, farklı cevaplar istiyorum" gibi ifadelerle öğrencileri farklı düşünmeye ve arkadaşlarından farklı düşünmeye teşvik etti.
- Öğrencilerin örnek olayla ilgili sorulara daha nitelikli cevaplar vermeleri için araştırmacı öğrencilere adım adım sorular sorarak nitelikli cevaba doğru götürdü. Bazen araştırmacı sorulara kendi cevap verdi ve "Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda", "Siz olsaydınız bu durumda ne yapardınız?" gibi ifadelerle öğrencileri doğru yönlendirerek nitelikli cevaba ulaştı.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için gerekli veriler ders planı uygulama sürecinde gözlemlerle elde edilmiştir. Yapılan gözlemin ardından öğrencilerin eskisine nazaran birbirlerinin cevabını tekrar etmedikleri ve daha nitelikli cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir.

3.6.8.2. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik İkinci Eylem Planı

Sorun: Ders planındaki etkinliklerin ve soruların fazlalığı nedeniyle tüm etkinlikleri uygulamaya zaman kalmaması ve fazla soru ve etkinlikten öğrencilerin sıkılması.

Amaç: Ders planındaki etkinlikleri ve soruların kazanımın amaca uygun ve nitelikli olanların kalması, birbirinin tekrarı olan ve niteliksiz soruların çıkartılması, kazanımın amacına hitap etmeyen etkinliklerin çıkarılması.

Eylem Adımları:

- Ders planında örnek olayla ilgili sorular, kazanımla ilgili etkinlikler, danışmanla birlikte tekrardan incelendi. Gereksiz ve birbirinin tekrarı olan sorular çıkarıldı. Kazanıma hitap etmeyen etkinlikler çıkartıldı. Öğrencilerin ilgisini çekecek ve kazanımın amacına bir kaç etkinlik bırakıldı.
- Ders planındaki fazlalıkların giderilmesi amacıyla uzman görüşü alınan öğretmenlerden üçü ders planlarını incelediler ve ders planındaki fazla soruların ve etkinliklerin çıkartılmasına yardımcı oldular.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için gerekli veriler ders planı uygulama sürecinde gözlemlerle elde edilmiştir. Yapılan gözlemin ardından fazla soruların ve etkinliklerin çıkartıldığı yenilenmiş ders planının öğrencileri sıkmadığı, zamanında yeterli olduğu gözlemlenmiştir.

3.6.8.3. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Üçüncü Eylem Planı

Sorun: Aile çalışması olarak verilen etkinliklerin aileler tarafından yapılması veya ailelerin düşüncelerini içermeleri.

Amaç: Aile çalışması olarak verilen etkinliklerin aileler tarafından yapılmasını ve ailelerin öğrenciyi yönlendirmesini engellemek.

Eylem Adımları:

- Aile çalışması olarak verilen etkinliklerde ailelerin sadece etkinliği anlamada ve yönlendirmede öğrencilere rehber ve yardımcı olması, etkinliğin tamamen aile tarafından yapılmaması, ailelerin düşüncelerini içermemesi, öğrencinin konu ile ilgili kendi düşüncesinin olması, etkinliklerin öğrenciler tarafından yazılması gerektiği ile ilgili velilerle toplantı yapılmış ve konu ile ilgili bilgilendirme yapılmış ve gerekli uyarılarda bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için aile çalışması olarak verilen etkinlikler araştırmacı tarafından değerlendirildi. Yapılan değerlendirmenin ardından öğrencilere aile çalışması olarak verilen etkinliklerin aileler tarafından yapılmadığı, ailelerin düşüncelerini içermediği, öğrencilerin kendi düşüncelerinin olduğu ve etkinlikleri öğrencilerin yazdıkları gözlemlenmiştir.

3.6.8.4. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Dördüncü Eylem Planı

Sorun: Öğrenciler tartışma ortamında nitelikli ve uzun cevaplar verirken çalışma yapraklarındaki sorulara kısa ve geçiştirici cevaplar vermesi.

Amaç: Öğrencilerin çalışma yaprağında yer alan sorulara nitelikli ve uzun cevaplar vermesini sağlamak.

Eylem Adımları:

- Öğrencileri motive etmek amacıyla çalışma yapraklarında yazdıkları cevapların araştırmada kullanacağı, başka uzmanlar tarafından da okunacağı söylenmiştir. Bu nedenle uzun ve güzel cevaplar vermeleri gerektiği hatırlatılmıştır.
- Öğrencilere çalışma yapraklarını tamamlamaları için verilen zaman arttırılmıştır.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için öğrencilerin çalışma yapraklar araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmenin ardından öğrencilerin çalışma yapraklarındaki sorulara daha uzun ve nitelikli cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Hayat bilgisi derslerinde gazete temelli örnek olay ders planlarını uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları çözmeye yönelik eylem planları hayata geçirilmiş ve tamamlanmıştır.

3.7. Araştırmaya İlişkin Etik Uygulamalar

Araştırmada katılımcıların haklarını ve gizliliklerini korumak adına bir takım etik uygulamalara gidilmiştir. Bunun için öncelikle uygulama yapılacak okul yönetimi ile görüşülmüş uygulamalar hakkında bilgi verilmiştir. Okul yönetiminin izni alındıktan sonra İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal iznin alımı gerçekleştirilmiştir (Bkz. Ek 1). Araştırmacı, uygulama yapmayı planladığı sınıfın aynı zamanda sınıf öğretmeni olduğundan, sınıfın velilerini tanımaktadır. Velilerle toplantı yaparak, tez uygulamalarını sınıfında yapmak istediğini söylemiştir. Veliler araştırmacının doktora eğitimi aldığını bilmektedirler. Araştırmacının bu isteğini duyduklarında memnuniyetle karşılamışlardır. Araştırmacı, çocuklarının araştırma sürecinde yer almaları için bir veli onay formu hazırlamış, toplantı esnasında velilerden gönüllülük esasına göre veli onay formlarını doldurmalarını istemiştir (Bkz. Ek 9). Toplantıya katılamayan velilerle daha sonra birebir görüşme yapılmış, toplantıya katılamayan velilerin de izni alınmıştır. Araştırmacı uygulamalarla ilgili velilerin tamamının iznini almıştır. Veliler araştırmacının yapmayı planladığı uygulamaları çocukları adına fırsat olarak görmüşler; uygulamalarla ilgili ellerinden gelen konularda yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmacı, uygulamalara başlamadan önce, uygulama sürecine ilişkin öğrencilerin bilmeleri gerekenlerle ilgili bilgiler vermiştir. Araştırmacı, etkinlikler esnasında ses

kaydı alınacağını söylemiş, bu kayıtların alınma sebebinin onlara not vermek olmadığı, süreci daha iyi gözlemlemek için araştırmacının böyle bir yola başvurduğu anlatılmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Bu bölümde eylem araştırması sürecinde toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, araştırmanın amacı doğrultusunda ele alınan sorular dikkate alınarak sunulmuştur.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanılmasına İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Araştırmacı tarafından sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanılmasına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak adına 17'si kadın, 18'i erkek toplam 35 sınıf öğretmenine açık unlu anket uygulanmıştır. Ortaya çıkan veriler aşağıda verilen alt problemler boyutunda incelenmiştir:

- Sınıf öğretmenlerin öğrenme ortamlarında gazete haberlerinden yararlanma sıklıkları nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin gazete haberlerinden hangi derslerde yararlandıklarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerini nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımına ilişkin paylaşmak istediği görüş ve önerileri nasıldır?

4.1.1. Sınıf Öğretmenlerin Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerinden Yararlanma Sıklıkları Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.1.1.1.'de sınıf öğretmenlerin öğrenme ortamlarında gazete haberlerinden yararlanma sıklıklarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 5 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.1.1.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerinden Yararlanma Sıklıklarına Yönelik Frekanslar (N=35)

Sıklık Düzeyi	Anket	f
Nadiren		17
Sıklıkla		7
Hiç		6
Yılda 1-2 kez		3
Ayda 1 kez		2
Toplam		35

Tablo 4.1.1.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin derslerde gazete haberlerinden yararlanma sıklıklarına yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre çalışma grubunda yer alan katılımcıların çoğunluğu derslerde gazete haberini "*nadiren*" kullandığını görüşlerinde ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin öğrenme ortamlarında gazete haberlerinden yararlanma sıklıklarına yönelik sorulan soruda çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin verdiği "*sıklıkla*" cevabı ikinci sırada yer almaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden gazete haberlerini hiç kullanmayanlar ya da yılda bir iki kez, ayda bir kez kullandıklarını ifade edenler de mevcuttur. Bu verilerden yola çıkarak sınıf öğretmenlerinin genel olarak gazete haberlerini derslerde nadiren de olsa kullandıklarını, fakat kullanma sıklıklarının az olduğu sonucuna varılabilir. Bu durumla ilgili Ö-23 ve Ö-18 kodlu katılımcı gazete haberlerini öğrenme ortamlarında neden sık kullanamadıklarını görüşlerinde şu şekilde ifade etmiştir:

Ö-23. "Derslerde gazete haberini arada bir kullanıyorum. Çünkü her ders, konu ya da her kazanım gazete haberleriyle ilgili olmuyor. Hayatla ilgili bir bağlantı kurulacak bir konu işliyorsak konu ile ilgili bir gazete haberi bulup hemen ders sürecinde kullanıyorum. Ama çok sık kullanamıyorum tabii ki."

Ö-18. "Konu ile ilgili gazete haberi bulmak için önceden bir hazırlık yapmak gerek. Açıkçası ben de bu hazırlığı her zaman yapamadığım için nadiren derslerde kullanıyorum."

Ö-23 kodlu katılımcı, derslerdeki her konu veya kazanımların gazete haberleriyle ilişki olmadığını, günlük hayatla ilişkili konularda gazete haberinin daha rahat kullanabileceğini ifade etmiştir. Ö-18 kodlu katılımcı ise konu ile ilgili gazete haberi bulmanın bir ön hazırlık gerektirdiğini ve kendisinin bu hazırlığı sürekli yapamadığını

gerekçesini öne sürerek derslerde gazete haberini nadiren kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinden gazete haberlerini derslerde "hiç" kullanmıyorum diyen Ö-21 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö-21. *Ben derste gazete haberini hiç kullanmıyorum. Gazete haberinin derste nasıl kullanılması gerektiği hakkında pek bilgi sahibi değilim. Ders kitabında bir gazete haberi olursa onu işliyorum sadece. Ayriyeten kendim hiç konu ile ilgili gazete haberi kullanmadım.*

Ö-21 kodlu katılımcı derslerde hiç gazete haberi kullanmamasını, gazete haberinin derslerde kullanımı hakkında bilgi sahibi olmaması gerekçesine bağlamıştır.

Tablo 4.1.1.1.'deki bulgular genel anlamda değerlendirildiğinde çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin derslerde gazete haberlerini çok sık kullanmadığı söylenebilir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden çoğu derslerde gazete haberleri kullanmanın yararlı olduğuna dair görüşler ifade etmelerine karşın derslerde pek sık kullanmadıklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Sık kullanmamalarının gerekçeleri olarak; her konunun gazete haberi ile ilişkili olmadığı, derslerde gazete haberi kullanmak için bir hazırlık yapmak gerektiği, derslerde gazete kullanımı hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Gazete Haberlerinden Hangi Derslerde Yararlandıklarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki Tablo 4.1.2.1.'de sınıf öğretmenlerin gazete haberlerinden hangi derslerde yararlandıklarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 6 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.1.2.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerin Gazete Haberlerinden Hangi Derslerde Yararlandıklarına İlişkin Görüşlerinin Frekansları (N=35)

Ders	Anket	f
Hayat Bilgisi		25
Sosyal Bilgiler		22
Türkçe		10
Fen Bilimleri		8

İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi	4
Trafik	3
Toplam	72

Tablo 4.1.2.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerin gazete haberlerinden hangi derslerde yararlandıklarına yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre çalışma grubunda yer alan katılımcıların gazete haberlerinden en çok "*Hayat Bilgisi*" ve "*Sosyal Bilgiler*" dersi olmakla birlikte "*Türkçe*", "*Fen Bilimleri*", "*İnsan Hakları ve Yurttaşlık ve Demokrasi*" ve "*Trafik*" derslerinde de yararlandıklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Tablo 4.1.2.1.'deki bulgulara göre, çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu gazete haberini, güncelin en fazla olduğu ve daha çok hayatla ilgili olduğunu düşündükleri "*Hayat Bilgisi*" ve "*Sosyal Bilgiler*" derslerinde daha fazla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili Ö-27 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö-27. Gazete haberlerinden genellikle hayat bilgisi veya sosyal bilgiler dersinde yararlanıyorum. Çünkü gerçek yaşamla ilgili kazanımların en fazla bu derste olduğunu düşünüyorum.

Ö-27 kodlu katılımcı görüşünde; gazete haberlerinden en çok hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde yararlandığını ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak da gazete haberlerine yönelik en çok kazanımın bu derslerde yer aldığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.1.'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; gazete haberlerini en çok kullanılabilecek öğrenme ortamlarının gerçek yaşamla doğrudan ilişkili olan dersler olduğu söylenebilir. Gerçek yaşam ile ilgili derslerin en başında öğrencileri yaşama hazırlayan hayat bilgisi dersi ardından ise sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Bu nedenle çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin çoğunluğu hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin gazete kullanımına daha uygun olduğunu ve bu derslerde gazete haberlerini daha sık kullandıklarını ifade etmişlerdir.

4.1.3. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerini Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.1.3.1.'de sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerini nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 9 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.1.3.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberlerini Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları (N=35)

Tema	Anket (N=35)	f
Konunun veya kazanımın içeriğine uygun gazete haberini öğrencilerle konuşup, tartışırız.		9
Öğrencilerin konuyla ilgili gazete haberini yorumlamasını isterim.		6
Öğrencilerin gazete haberindeki karakterlerle empati kurabilmesini sağlarım.		5
Gazete haberini sınıfça okuduktan sonra öğrencilere buna benzer olay yaşayıp yaşamadığını sorarım.		4
Öğrencilerin gazete haberini okuyup canlandırma yapmasını isterim.		4
Öğrencilerden en çok ilgilerini çeken haberleri kesip sınıfa getirmelerini isterim gazetenin sınıfta okunup tartışılmasını sağlarım.		3
Öğrencilerin gazete haberinde olayı veya kişileri ahlaki olarak değerlendirmesini sağlarım.		3
Öğrencilerden konuyla ilgili gazete haberlerinden faydalanarak afiş hazırlamalarını isterim.		2
Aynı olayı farklı açılardan değerlendiren haberleri öğrencilere sunarak öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmalarını sağlarım.		1
Toplam		37

Tablo 4.1.3.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerini nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre; çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenleri hayat bilgisi öğrenme ortamında gazete haberinin çeşitli şekillerde kullanılabileceğini gözler önüne sermiştir. Ortaya çıkan verilere göre çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi öğrenme ortamında en çok kullandığı tekniğin "konuya uygun gazete haberini öğrencilerle konuşup, tartışmasını ve yorumlamasını istemesi" şeklinde olduğunu görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili Ö-18 kodlu katılımcı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir.

Ö18.*"Konuyla ilgili olan gazete haberini akıllı tahtadan açıyorum ve öğrencilerin haberi incelemesi için zaman veriyorum. Daha sonra sınıfça haberle ilgili konuşuyoruz ve tartışıyoruz. Herkes haberle ilgili fikrini kendi açısından değerlendiriyor. Daha sonra öğrencilerime benzer bir olay yaşayıp yaşamadıklarını soruyorum."*

Ö-18 kodlu katılımcının görüşlerinin de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin gazete haberlerini en sık kullandığı yöntem konu ile ilgili gazete haberinin sınıfça tartışılması şeklindedir. Bu yöntemin fazla hazırlık gerektirmediği göz önünde bulundurularak öğretmenlerin bu nedenle en çok bu yöntemi kullandıkları söylenebilir.

Bunun dışında çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleriyle; öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini, empati duygusunu, farklı bakış açılarını geliştirecek etkinlikler yaptıkları söylenebilir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak; gazete haberini derslerinde sıklıkla kullanan öğretmenlerin, gazete haberini birden fazla şekillerde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma grubundaki bazı öğretmenlerin gazete haberleri örnek olay ruhuna uygun olarak kullanıp öğrencilere gazete haberlerindeki olayla ilgili empatik ve ahlaki sorular yönelttiği görülmektedir. Bu durumla ilgili Ö-3 kodlu katılımcı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir.

Ö3.*Kazanıma uygun ve öğrencilerin seviyelerine uygun gazete haberini önceden araştırıp sınıf ortamına getiriyorum. Gazete haberini öğrencilere çoğaltıyorum ya da kendim okuyorum. Daha sonra gazete haberindeki olayla ilgili bir tartışma ortamı yaratıyorum. Öğrencilere gazete haberlerindeki olayla ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik sorular soruyorum. Öğrencilerin olaylara farklı açılardan bakabilmelerini sağlamaya çalışıyorum.*

Ö-3 kodlu öğretmenin görüşlerinden bu öğretmenin örnek olayın kuramsal boyutunu ve nasıl kullanılmasını gerektiğini bildiğini ve gazete haberlerini doğru ve etkin bir biçimde kullandığını söyleyebiliriz. Bunların dışında; gazete haberlerini sınıfta eğlenceli bir şekilde kullanarak gazete haberinin canlandırmasını yaptıran ve ya gazete haberlerinden yararlanarak afiş tasarımı yaptıran öğretmenlerin de olduğunu görmekteyiz. Bu öğretmenlerden Ö-11 ve Ö-20 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

Ö11.*Öğrencilerden konuyla ilgili gazete haberlerinden faydalanarak afiş hazırlamalarını istiyorum.*

Ö20. *Gazete haberlerindeki olayı öğrencilerin canlandırmasını istiyorum. Bu sayede daha akılda kalıcı bir öğrenme olmuş oluyor hem de gazete haberindeki karakterlerin yerine kendilerini koyarak ve onların rollerine bürünerek empati kurmuş oluyorlar.*

Ö-11 ve Ö-20 kodlu katılımcıların görüşlerinden anlaşılabacağı üzere, bu öğretmenlerimiz gazete haberi temelinde farklı etkinliklerden ve yöntemlerden yararlanarak ders ortamını daha eğlenceli hale getirmişlerdir. Gazete haberi temelinde öğrenci seviyelerine uygun farklı teknik ve yöntemlerin kullanılması öğrenmeyi daha kalıcı ve zevkli hale getirebilir.

Tablo 4.1.3.1.'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin gazete haberini farklı yöntemlerle kullandıkları söylenebilir. Çalışma grubundaki öğretmenler, öğrenme sürecinde gazete haberleri kullanarak öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, empati becerisinin gelişeceğini ve farklı bakış açılarının gelişebileceğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Öğrenme ortamlarında gazete haberlerini ne şekilde kullanılması gerektiği hakkında bilgi sahibi olan öğretmenler, bu öğrenme aracını daha aktif ve amacına yönelik kullanılabilmektedir. Gazete haberlerinin öğrenme ortamlarında nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibi olmayan öğretmenlerin ise genellikle gazete haberlerini sınıfça tartışma yöntemini tercih ettikleri söylenebilir. Bu verilerden yola çıkarak, gazete haberinin ve örnek olay yönteminin öğrenme ortamlarında nasıl kullanılması ile ilgili öğretmenlere eğitim verilmesinin, öğrenme süreçlerini daha nitelikli kullanmaları anlamında onlara yol göstereceği söylenebilir.

4.1.4. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Avantajlarına İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki Tablo 4.1.4.1.'de sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 14 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.1.4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.4.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Avantajlarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları (N=35)

Tema	Anket	f
Konuyu gerçek hayatla ilişkilendirmek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlar.		18
Yaşanmış gerçek olaylar ile işlenen derste öğrenme daha kalıcı olur.		12
Güncel olaylar ve haberler öğrencilerin derse katılımını artırır.		9
Gazete haberleri öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırmasına yardımcı olur.		8
Gazete haberlerini derste kullanmak öğrencinin güncelden haberdar olmasını sağlar.		8
Gazete haberleri, öğrencilerin olaydaki kişi veya kişilerle empati kurmalarını sağlayabilir.		7
Yaşanmış örnek olaylar üzerine tartışmak öğrencileri hayata hazırlar.		6
Öğrenciler gazete haberindeki olayın olumlu ve olumsuz sonuçlarını inceleme fırsatı bulur.		5
Gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim ortamı daha etkin ve öğrenci merkezlidir.		5
Öğrenciler sosyal olaylar karşısında verebilecekleri tepkileri düzenleyebilirler.		4
Konunun yaşamda karşılığını görünce öğrencilerin derse olan motivasyonları artar.		4
Gazete haberleri görsellik içerdiği için daha etkin öğrenme sağlar.		3
Güncel bilgiler öğrencilerin çeşitli kaynaklardan bilgi almalarını sağlar.		2
Öğrenciler büyüdüklerine sosyal medyada zaman harcamak yerine tartışma programı izlemeyi tercih edebilir.		1
Toplam		92

Tablo 4.1.4.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre; araştırmada yer alan katılımcıların çoğunluğunun genel olarak hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanarak öğrencinin konuyu gerçek hayatla ilişkilendirebileceğini ve bu sayede konuyu daha iyi anlayacağını, daha kalıcı bir öğrenme olacağını, öğrencinin derse katılımının artacağını, öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırabileceklerini, öğrencilerin güncelden haberdar olabileceklerini, öğrencilerin empati kurma fırsatı sunacağını, öğrencilerin yaşamdan sosyal bir olayın sonuçlarını değerlendirerek hayata karşı deneyim kazanabileceklerini ifade etmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin en çok ifade ettiği görüşler "*Konuyu gerçek hayatla*

ilişkilendirmek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlar.", "Yaşanmış gerçek olaylar ile işlenen derste öğrenme daha kalıcı olur." ve "Güncel olaylar ve haberler öğrencilerin derse katılımını artırır." görüşleridir. Bu durumla ilgili Ö-3, Ö-9, Ö-22 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Ö3. *"Öğrenciler derste öğrendiği konunun gerçek hayattaki karşılığını görmüş olur."*

Ö9. *"Kazanımı gerçek hayatla ilişkilendirmek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlar, öğrencilerin okula karşı daha pozitif olmasını sağlar ve öğrencinin derse katılımını artırır."*

Ö-22. *"Öğrenciler güncelden haberdar olur. Gerçek yaşamdan haberler öğrencilerin daha fazla ilgisini çektiği için derse daha fazla katılım sağlar."*

Ö-3, Ö-9, Ö-22 kodlu katılımcılar, öğrencilerin öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanarak öğrendiği konuyu daha rahat gerçek hayatla ilişkilendirebileceğini ve bu anlamda derse daha çok motive olup daha fazla katılım sağlayacaklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Çalışma grubundaki öğretmenlerinden görüşlerinden yola çıkarak; gazete haberlerinin gerçek hayatı temsil ettiği için öğrencilerin daha çok dikkatini çektiğini ve konuyu daha iyi anlamalarını sağladığı söylenebilir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden bir kısmı hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanmanın avantajı olarak öğrencilerin gerçek hayatta karşılaştıkları olaylar üzerindeki tepkilerini düzenleyebileceklerini görüşlerinde belirtmiştir. Bu durumla ilgili Ö-25 kodlu katılımcı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir.

Ö25. *"Yaşamdan haberler sayesinde öğrenciler gerçek hayattaki olaylar karşısında verilen kararların doğurduğu olumlu ve olumsuz sonuçları görür ve bu durumlara karşı tepkilerini düzenleyebilir. Bu olaylardan ders çıkararak kendi yaşamında buna benzer bir olayla karşılaştığında bu olaya nasıl tepki vermesi gerektiğini bilir."*

Ö-25 kodlu katılımcı görüşünde, gazete haberleri sayesinde öğrencilerin ileride gerçek hayattaki karşılaşacağı problemlerde nasıl davranılması gerektiğinin ön provasını yapmış olacağını ifade etmiştir. Çünkü öğrenci gazete haberindeki olaya ilişkin fikirler yürüterek, olayla ilgili doğru veya yanlış kararlar alır ve bu aldığı kararların doğuracağı sonuçları görebilir. Bu anlamda ileride hayatla ilgili karşılaşabileceği problemlere karşı hazırlıklı olur ve bu olaylara karşı nasıl tepki vereceğini bilir.

Tablo 4.1.4.1.'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; çalışma grubunda yer alan öğretmenler, öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın avantajları olarak;

öğrenmeyi somutlaştırdığı ve daha kalıcı hale getirdiğini, öğrencilerin derse katılımını ve motivasyonunu arttırdığını, öğrencileri gerçek hayata hazırladığını ve güncelden haberdar olmasını sağladığını, öğrencilerde empati becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir.

4.1.5. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Dezavantajlarına İlişkin Görüşleri Nelerdir?

Aşağıdaki tablo 4.1.5.1.'de sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 4 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.1.5.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanmanın Dezavantajlarına İlişkin Görüşlerine Ait Temaların Frekansları (N=35)

Tema	Anket	f
Gazete haberlerinde şiddet, yaralanma, ölüm, kaza gibi öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilecek içeriklerin olabilmesi.		15
Gazete haberinin öğrenci seviyesine uygun olmaması		9
Gazete haberindeki içerik öğrencilere önceden yaşadığı olumsuz duyguları hatırlatabilir.		5
Bir olayı tek bir kaynaktan öğrenmek		1
Toplam		30

Tablo 4.1.5.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisidersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre; hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerinin dezavantajlarının neler olduğuna yönelik sorulan soruya çalışma grubunda yer alan katılımcılar "*Gazete haberlerinde şiddet, yaralanma, ölüm, kaza gibi öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilecek içeriklerin olabilmesi*", "*Gazete haberinin öğrenci seviyesine uygun olmaması*", "*Gazete haberinin öğrenci seviyesine uygun olmaması*", "*Bir olayı tek bir kaynaktan öğrenmek*" şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanmanın dezavantajlarına ilişkin en sık söylenen boyut "*Gazete haberlerinde şiddet, yaralanma, ölüm, kaza gibi öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilecek içeriklerin olabilmesi*" boyutudur. Bu durumla ilgili Ö-15, Ö-18 ve Ö-2 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö15. *Bazı gazete haberlerinin şiddet, gayri ahlaki yazı ve resim gibi olumsuz örnekleri de içermesi.*

Ö-18. *Dezavantaj olarak haberlerde yaralanma, ölüm, kaza gibi olumsuz ifadeler vardır. Bu ifadeler sınıfa taşınmış oluyor.*

Ö-2. *Her gazete haberi de gösterilmemeli. Örneğin hayvanları koruma ile ilgili bir konuda, hayvanlara zarar verilme ile ilgili bir haber de görsellere dikkat edilmeli. Çocukların yaşına uygun onların anlayabileceği olumsuz etkilenmeyeceği gazete haberleri bulunup ders anlatılmalıdır.*

Ö-15, Ö-18 ve Ö-2 kodlu katılımcılar, bazı gazete haberlerinin öğrencileri olumsuz etkileyebilecek içerikte olmasından kaynaklı gazete haberlerinin içeriklerine ve öğrenci seviyesine uygunluğuna dikkat edilmesi gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin çoğunluğu, öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılmasının en büyük dezavantajının gazete haberinin içeriğinin kontrolü olduğu görüşündedirler. Bu nedenle gazete haberleri öğrenme ortamlarında kullanılacağı zaman muhakkak içeriğinin kontrol edilmesi, öğrencileri olumsuz etkileyecek içeriklerin öğrenme ortamlarında sunulmaması gereklidir.

Anket verilerden hareketle çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin bir kısmı gazete haberinde yer alan içeriğin öğrencilere önceden yaşadığı olumsuz duyguları yaşatabileceğini düşüncelerinde belirtmişlerdir. Böyle düşünen öğretmenlerden Ö-8 kodlu katılımcı düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

Ö8. *Bazı haberler çocuklarda olumsuz duygular yaşatabilir. Depremde ailenin kaybı gibi. Deprem haberini paylaştık diyelim depremi yaşayan bir öğrencinin psikolojisini etkileyebiliriz. Seçim çok önemli.*

Ö-8 kodlu katılımcı, öğrencilerin önceki yaşantılarında yaşadığı olumsuz bir hikâyenin gazete haberi ile açığa çıkabileceğini ve bu durumun öğrenciyi psikolojik olarak olumsuz etkileyebileceğini görüşlerinde ifade etmiştir. Bu anlamda gazete haberlerinin kullanılacağı öğrenme ortamları düzenlenirken, öğrencilerin yaşadığı olumsuz durumlar

göz önünde bulundurularak gazete haberleri içeriğinin hassasiyetle kontrol edilmesi ve buna göre düzenlenmesi gereklidir.

Tablo 4.1.5.1.'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; çalışma grubunda yer alan öğretmenler, öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın dezavantajlarına ilişkin en fazla öğrencilerin psikolojik durumları göz önüne bulundurularak gazete haberinin içeriğinin kontrol edilmesi gerektiğini ve gazete haberlerinin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

4.1.6. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanımına İlişkin Paylaşmak İsteddiği Görüş ve Önerileri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.1.6.1.'de sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımına ilişkin paylaşmak istediği görüş ve önerileri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 8 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar Tablo 4.1.6.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.6.1. Sınıf Öğretmenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanımına İlişkin Paylaşmak İsteddiği Görüş ve Önerilere Ait Temaların Frekansları (N=35)

Tema	Anket	f
Haberin içeriği ile ilgili kontroller muhakkak yapılmalı, öğrencileri olumsuz etkileyecek unsurlar ayıklanmalı.		5
Ders kitabındaki metinlerin çoğunun yaşanmış gazete haberi içeriğinden oluşması		4
Çocukların seviyesine uygun haber seçimi çok önemli.		3
Gazete haberi tek başına kullanılmamalı, ek yöntem ve tekniklerle desteklenmeli.		1
Öğrencilerden bir konuyla ilgili haber bulmaları istenecekse öğrenciler güvenilir kaynaklara yönlendirilmeli.		1
Türkiye genelinde çıkarılacak çocuk gazetesi olmalı.		1
MEB, öğretmenlerin derste kullanabileceği gazete haberlerinden oluşan aylık dergi oluşturup okullara göndermeli.		1
Gazete haberlerinden derlenen haber ve görsellerle öğrenciler kendilerine aylık bir dergi oluşturmalı ve tüm okulun okuması sağlanmalı.		1
Toplam		17

Tablo 4.1.6.1.'de çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımı ile ilgili paylaşmak istediği görüş ve öneriler yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan bulgulara göre

öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarından gazete haberi kullanımı ile ilgili paylaşmak istediği görüşlerden en sık söylenen *"Haberin içeriği ile ilgili kontroller muhakkak yapılmalı, öğrencileri olumsuz etkileyecek unsurlar ayıklanmalı"* görüşüdür. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler haber içeriğinin kontrol edilmesi ve haber içeriğinin öğrencilere olumsuz etkileyecek içeriklerin olabilmesi ile ilgili görüşlerini gazete haberi kullanmanın dezavantajlarına yönelik sorulan soruda da sıkça dile getirilmiştir. Bu bilgiden hareketle çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin gazete haberi kullanımı ile ilgili en fazla dikkat edilmesi gereken husus olarak "gazete haberi içeriğinin kontrolü" boyutunu gördükleri söylenebilir. Bu durum ile ilgili Ö-16 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Ö16. *Haberler öğrencilere gösterilmeden muhakkak kontrol edilmeli Öğrencileri olumsuz etkileyebilecek veya korkutacak resim, çizim, argo ifadeler, müstehcen tasvirler v.b. unsurlar seçilip ayıklanmalı.*

Ö-16 kodlu katılımcı, öğrenme ortamlarında kullanılacak gazete haberlerinin öğrencileri olumsuz etkileyebilecek içerikte olabileceğini, bu nedenle gazete haberlerinin öğrenme ortamlarında sunulmadan önce kontrolünün yapılması gerektiğini görüşlerinde ifade etmiştir. Gazete haberinin öğrenme ortamında sunulmadan önce kontrol edilmesi hususu, gazete kullanımının dezavantajlarına yönelik sorulan soruda da çalışma grubunda yer alan öğretmenler tarafından sıkça ifade edilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanıma ilişkin en sık söylenen boyutlarında birisi de *"Ders kitabındaki metinlerin çoğunun yaşanmış gazete haberi içeriğinden oluşması"* boyutudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu ders kitaplarında daha fazla gazete haberi olması gerektiğini öneri olarak sunmuştur. Bu boyutlardan farklı olarak çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden biri bakanlığın gazete haberleri içeriğinden oluşan aylık dergiler oluşturup okullara göndermesi gerektiğini söylemiştir. Bu duruma neden olarak da öğretmenlerin gazete içeriğinin yanlış seçmesinden kaynaklı sorunlar olabileceğini, fakat bakanlığın gönderdiği dergide böyle bir sorun oluşmayacağını öne sürmüştür. Bu durum ile ilgili Ö-18 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Ö18. *MEB'in derste kullanabileceğimiz haberlerden oluşan aylık da olsa bir dergi oluşturup okullara gönderebilmesini isterdim. Çünkü gazeteyi direkt sınıfa getirmek sıkıntı olabiliyor çocukların görmemesi gereken görseller barındırdığı için. Önceden hazırlık yapmak gerekiyor.*

Ö-18 kodlu katılımcı, bakanlığın okullara gazete haberlerinden oluşan aylık dergiler göndermelerini istediğini ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak da öğretmenlerin kazanımlara uygun ve öğrencileri olumsuz etkileyebilecek içeriklerden arındırılmış gazete haberi bulmasının zahmetli olduğunu düşünmektedir. Ö-18 kodlu katılımcının da ifade ettiği gibi; bakanlıkta konu ile ilgili uzmanlar tarafından hazırlanan kazanımlara uygun gazete haberlerinden oluşturulmuş dergilerin, öğretmenlerin derste kullanabileceği nitelikli bir öğretim materyal olacağı düşünülmektedir.

Çalışma grubunda yer alan ve diğer öğretmenlerde farklı bir boyuta değinen Ö-14, Türkiye'de bir çocuk gazetesi olması gerektiğini ve bunun çocuklar için çok fazla kazanımlarının olacağını şu şekilde ifade etmiştir.

Ö14. *Bence çocuklara okuma alışkanlığı, ülkesinden haberi olma, fikir ve görüşleri okuyabilecekleri Türkiye genelinde çıkarılacak çocuk gazetesi olmalı. Günlük hayata dair önemli tecrübe ve bilgileri gazete üzerinden görsel ve yazı metinleri aracılığıyla çocuğa telkin etmiş oluruz. Kendi çabamızla uzun sürede ve çok maliyetle yapılabilecek çalışmalar daha kısa sürede yapılmış olur.*

Ö-14 kodlu katılımcı, çocuklara yönelik hazırlanmış bir çocuk gazetesi çıkarılabileceğini, bu sayede öğrencilerin okuma alışkanlığının artacağını, gündemden haberdar olabileceğini, hayata dair tecrübe kazanabileceğini görüşlerinde ifade etmiştir. Gazete okumanın öğrenciler için önemli kazanımları olduğu göz önünde bulundurularak, Türkiye'de çocuk gazetesi çıkarılmasının ya da gazetelerin ekinde çocuklara yönelik bir gazete hazırlanmasının çocuklar için önemli olacağı düşünülmektedir.

Tablo 4.1.6.1.'deki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; çalışma grubunda yer alan öğretmenler, gazete haberinin içeriğini kontrol edilmesi gerektiğini ve öğrenci seviyesine uygun olması gerektiği boyutunu bu araştırma sorusunda da tekrar etmişlerdir. Bunun dışında, gazete haberlerinin farklı etkinliklerle desteklenerek kullanılması gerektiğini, çocuklara yönelik gazete, ya da gazete haberlerinden oluşan bir dergi çıkartılmasının önemini, gazete haberi bulacak öğrencilerin doğru kaynaklara yönlendirilmesi gerektiğini ifadelerinde belirtmişlerdir.

4.2. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberi Kullanımına İlişkin Ortaya Koydukları Sınıf İçi İletişim ve Ürünlerin Nitelikleri Nasıldır?

Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanımına ilişkin ortaya koydukları sınıf içi iletişim ve ürünlerin niteliklerini değerlendirmek amacıyla hayat bilgisi birinci sınıf programında yer alan 8 kazanım seçilmiştir. Bulgular kısmında bu kazanımlardan 4 kazanıma geniş yer verilecek olup diğer 4 kazanıma ait sadece çalışma yaprakları analizine yer verilecektir.

4.2.1. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 1

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.

Hayat bilgisi dersinde gazete haberinin kullanıldığı bu ders planı aslında "*Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.*" kazanımı için tasarlanmış olsa da "*Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir*" kazanımını da içine almaktadır. Bu nedenle bu iki kazanımı içeren bir ders planı olmuştur.

Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. "*Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir*" ve "*Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir*" kazanımını içeren gazete haberi aşağıda verilmiştir.

Gazete Haberi:

Kazanım:

Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.

Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

SEVGİ DOLU ÇOCUK KEDİNİN HAYATINI KURTARDI

Maltepe'de, bir sokak kedisinin yol kenarındaki demir parmaklıklar arasında sıkıştığını gören 10 yaşındaki Mertcan, itfaiye ekiplerini alarma geçirdi.

Maltepe'de, 10 yaşındaki Mertcan'ın hayvan sevgisi itfaiye ekiplerini alarma geçirdi. Babasının verdiği parayla doğum günü hediyesi almak için 2 arkadaşıyla birlikte dışarıya çıkan Mertcan, bir sokak kedisinin yol kenarındaki demir parmaklıklar arasına sıkıştığını gördü. Hayvanları çok sevdiği için bu duruma duyarsız kalmayan Mertcan, itfaiyeden yardım istedi. Maltepe itfaiye ekiplerini harekete geçiren olay İdealtepe sahil yolunda yaşandı. 10. yaş gününe giren Mertcan Kıvanç, babasından aldığı bir miktar parayla doğum günü hediyesi almak için evden çıktı. Petshoptan küçük bir kedi almak istediği için yanına 2 arkadaşını da alan küçük Mertcan, yürürken demir parmaklıklar arasına sıkışan kedinin sesini duydu. Önce kediyi kurtarmak isteyen Mertcan, korkuya kapılan hayvanın saldırgan davranması nedeniyle başarılı olamadı. Çareyi itfaiye ekiplerine haber vermekte bulan küçük çocuk, yoldan geçen bir vatandaşın cep telefonundan 110'u arayarak yardım istedi. Kısa sürede olay yerine gelen itfaiye ekipleri, sıkışan kediyi kurtarmak için çalışma başlattı. Kurtarma sırasında da itfaiye ekiplerinin yanında bekleyen Mertcan, "Hayvanları çok seviyorum. Doğum günü hediyesi olarak kendime kedi almak için dışarıya çıkmıştım. Bu kedinin mahsur kaldığını görünce itfaiyeciler ağabeylere haber verdim." dedi.

Özel aletlerle demir parmaklıkları kesen itfaiye görevlisi, kediyi sıkıştığı yerden kurtardı. Kurtarma sırasında kedi ile kurtarma görevlisi arasında ilginç görüntüler oluştu. Defalarca itfaiye erinin elini ısırarak hayvanı bulunduğu yerden çıkarmak kolay olmadı. Bir süre sonra kurtarılan kedi yeniden sokağa bırakıldı.

DHA
Yasam Haberleri
Giriş Tarihi: 4.10.2015 11:36

Banları
Bilgiormaydunuz

112'ye gelen çağrılarının yarısının asılsız ihbar olduğunu biliyor muydunuz?

Gazete haberi araştırmacı tarafından öğrencilere okunduktan sonra metnin öğrenciler tarafından iyi anlaşılıp anlaşılmadığını anlamak için metinle ilgili metin kavrama soruları sorulur. Bu sorular basit düzeyde gazete haberindeki olayla ilgili bilgi içeren

sorulardır. Araştırmacı, "Sevgi Dolu Çocuk Kedinin Hayatını Kurtardı" gazete haberine yönelik öğrencilere şu metin kavrama sorularını sormuştur:

- *Kedinin hayatını kurtaran kim?*
- *Kedi nereye sıkışmıştır?*
- *Mertcan kedinin hayatını nasıl kurtarıyor?*

Araştırmacı, gazete haberi ile ilgili metin kavrama sorularını sorarak öğrencilerin gazete haberindeki olayı anladıklarını teyit ettikten sonra gazete haberini irdelemeye yönelik sorulara geçmiştir.

4.2.1.1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması

Bu aşamada öğrencilere gazete haberindeki olayla ilgili öğrencilere düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorulmuştur. Sorular aşağıdaki gibidir:

1. Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığı yapar mıydınız? Neden? (Empatik)
2. Mertcan'ın demir parmaklıklar arasında sıkışan kediye görünce itfaiyeyi araması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
3. Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediye başkaları görmüş müdür? Kedi o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi? Neden?
4. Siz itfaiye çalışanların yerinde olsaydınız Mertcan'a bu güzel davranışı için neler söylediniz? (Empatik)
5. Demir parmaklıklar arasında sıkışan bir kedi olduğunuzu düşünün. Kurtulunca neler hissederdiniz? (Empatik)
6. Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediye başkaları görmüş müdür? Kedi o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi? (Düşünsel)
7. Sizce bu olay için itfaiyeye haber vermeye gerek var mıydı? Yoksa Mertcan itfaiyeyi gereksiz yere mi meşgul etti? (Düşünsel)
8. Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu? (Düşünsel)
9. Sizce Mertcan itfaiyeye haber verdikten sonra itfaiye gelmeseydi ne yapardı? (Düşünsel)
10. Siz kedinin yerinde olsaydınız, sizi demir parmaklıklar arasından kurtarmanızı sağlayan Mertcan'a ve itfaiyeciye ne söylediniz? (Empatik)
11. Mertcan doğum günü için kendisine kedi almaya giderken bu olayla karşılaşılıyor. Sizce Mertcan petshoptan kedi almak yerine bu kediye evine götürebilir mi? Neden? (Düşünsel)

Veri yoğunluğu nedeniyle yukarıda belirtilen ve ders işleme süresinde sorulmuş olan soruların tamamına sınıf içi iletişim kesitlerinde yer verilmemiş olup, bir kısmına yer verilmiştir. "Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığı yapar mıydınız? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığını yapar mıydınız? Neden? (Empatik) Çocuklar düşüncenizde özgürsünüz. Herkes farklı düşünebilir. Herkes kendi düşüncesine göre cevap versin.

Bedirhan: Yapardım Çünkü o kedi oradan nasıl çıkacak. Elimi ısırsa bile çıkarmaya çalışırdım

İclal: Yapardım. Çünkü ben hem hayvanları seviyorum hem de kurtarmayı da çok severim. Yardım etmeyi de çok seviyorum.

Hayrunnisa: Öğretmenim ben yapardım da yapmazdım da. Yapmama nedenim ben kedilerden birazcık korkuyorum. Eğer itfaiyeyi arayacaksam da ben kediyi hiç ellemeyeceksem yapardım.

Eda: Kedileri kurtarmak güzel bir şey. Çünkü niye. Kedileri herkes sever ve de hayatımızı çok sever.

Birkan: Öğretmenim ben itfaiyeyi hiç aramadan kendim kurtarmaya çalışırım. İtfaiyeyi meşgul etmem. Ama baktım tek başıma çıkaramıyorum yoldan geçen bir amcadan yardım isterim. Onlar da kurtaramazsa kediyi o zaman itfaiyeyi arardım.

Damla: Ben yapmazdım öğretmenim. Çünkü kedi elimi ısırabilirdi.

Yusuf: Ben yapardım öğretmenim. Çünkü kedi orda zarar görebilirdi. Aç ve susuz kalıp ölebilirdi.

Asel: Ben yapmazdım Çünkü kediyi elleyerek çıkartmam gerek. Ellersen annem dedi bana kedinin tüyü boğazıma kaçıp şey yapabilir hasta yapabilirmiş beni. O yüzden hiç ellemezdim. Zaten annem izin vermiyor. Sadece bir kere okulun bahçesinde gelen kediyi ellemiştim. Onu da annemden izinsiz ellemiştim. Ama anneme söylemeyin öğretmenim.

Kevser: Öğretmenim yapardım. Çünkü o da bir canlı ve ben kedileri çok seviyorum.

Birkan: Öğretmenim aşılı olmayan kediler bazen insanlara saldırabiliyor.

Ertuğrul: Yapardım. Çünkü hayvanları çok seviyorum.

Esila: Yardım ederdim. Çünkü yani hayvanlar kaza yapınca onlara kıyamazdım.

Damla: Öğretmenim ben karar değiştirdim. Ben de yapardım.

Araştırmacı: Neden kararını değiştirdin?

Damla: Öğretmenim çünkü ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Kedinin hayatını kurtarmak daha önemli. Ben korktuğum için yapmazdım demiştim ama korksam bile kurtarmaya çalışırdım. Ben kurtaramazsam itfaiyeye haber verirdim.

Umut: Hayvanları çok seviyorum. Yapardım.

Öğrenci yanıtlarından da görüleceği üzere, araştırmacının sorduğu soruya öğrencilerin çoğunluğunun katılım sağladığı, farklı görüşlerde cevapların olduğu, öğrencilerin birbirlerinin görüşlerine katılıp, katılmadıkları, hatta görüş değiştirdikleri, iletişim anlamından çok zengin bir öğrenme ortamı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin araştırmacının sorduğu "Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığını yapar mıydınız? Neden?" sorusuna çoğunlukla "yapardım" yanıtını verdikleri, bir kısmının "yapmazdım " diyerek neden yapıp yapmayacaklarını da gerekçeleriyle belirttikleri görülmüştür.

"Mertcan'ın yerinde olsam ben de onun yaptığını yapardım." diyenler gerekçe olarak "kedinin oradan tek başına çıkamayacağı", "hayvanları çok sevdiklerini", "yardım etmenin iyi bir şey olduğunu", "kedinin orda tek başına aç ve susuz kalıp ölebileceği",

"onun da bir canlı olduğunu" ifade etmişlerdir. "Mertcan'ın yerinde olsam ben de onun yaptığını yapmazdım" diyenler ise gerekçe olarak "kedilerden korktuklarını", "kedinin elini ısırabileceğini düşünmeleri", "kedinin tüyünün boğazına kaçıp hasta olacağı düşünmeleri" olarak belirtmişlerdir.

Öğrencilerin cevaplarından görüldüğü üzere öğrenciler, "Mertcan'ın yerinde olsa ne yapacağının nedenlerini kendi penceresinden bakarak mantıklı gerekçeler sunarak ifade etmiştir. Öğrenciler, herkesin aynı düşünmediği ve aynı cevabı vermediği bu sınıf ikliminde kendilerini rahatça ifade edebilmekte ve herkesin farklı düşünebileceğinin farkına varmaktadır. Hayatın içinden kazanımların olduğu hayat bilgisi dersinde bu durum ayrı bir önem taşımaktadır.

Araştırmacının sorusuna Birkan'ın "Öğretmenim ben itfaiyeyi hiç aramadan kendim kurtarmaya çalışırım. İtfaiyeyi meşgul etmem. Ama baktım tek başıma çıkaramıyorum yoldan geçen bir amcadan yardım isterim. Onlarda kurtaramazsa kediye o zaman itfaiyeyi arardım" cevabı dersin kazanımını özetler niteliktedir. Birkan, arkadaşlarından daha farklı düşünerek olaya sadece kendi açısından bakmamış, olayı itfaiye açısından da değerlendirerek kendi halledebileceği ya da yardım alarak halledilebilecek bir iş için itfaiyeyi meşgul etmemesi gerektiğini düşünmüştür. Birkan, olaya sadece bir yönden değil de farklı açılardan bakabilmiş, çok yönlü ve nitelikli bir bakış açısı ortaya koymuştur.

Sosyal bilimlerin yönteminin yapısı, yapılandırmacı öğrenme anlayışının doğası, gazete temelli örnek olayın kapsamı gereği araştırmacının ders sürecinde değer yargılarını yansıtmayan, öğrencilerin farklı görüşlerine saygı duyan bir mizahta olması öğrencilerin öğretmenin istediği cevabı vermekten ziyade kendi içsel süreçlerinde hissettiklerini kendi perspektiflerinden değerlendirerek cevap vermelerini sağlamıştır. Böyle bir sınıf ortamında öğrenciler rahatlıkla görüşlerini ifade edebilmekte hatta görüşlerinde değişiklik bile yapabilmektedirler.

Nitekim Damla, bu soruya öncesinde "yapmazdım" cevabı verirken daha sonra kararını değiştirerek "yaparım" demiştir. Damla, neden öncesinde yapmayacağını ve daha sonra neden karar değiştirerek yapmaya karar verdiğini gerekçeleriyle ifade etmiştir. Damla,

yapmama nedenini kedinin elini ısırabileceği gerekçesini sunarken daha sonra arkadaşlarının görüşlerinden etkilenip karar değiştirerek kedinin hayatının daha önemli olduğunu vurgulayarak “korksam bile kedinin hayatını kurtarırım” demiştir. Damla, buradaki olayı kendi iç süzgecinden geçirmiş, kedinin demir parmaklar arasında sıkışmasının, kendisinin korkmasından daha da önemli olduğu sonucuna kendi vicdanını sorgulayarak karar vermiştir. Damla, kediye kurtaramazsa itfaiyeden yardım isteyeceğini de belirterek kedinin kurtulması için gereken tüm çözüm önerilerini ortaya koymuştur.

Asel'in verdiği *"Ben yapmazdım. Çünkü kediye elleyerek çıkartmam gerek. Ellersem annem dedi bana kedinin tüyü boğazıma kaçıp şey yapabilir hasta yapabilirmiş beni. O yüzden hiç ellemazdım. Zaten annem izin vermiyor. Sadece bir kere okulun bahçesinde gelen kediye ellemiştim. Onu da annemden izinsiz ellemiştim. Ama anneme söylemeyin öğretmenim"* cevabında öğrenci kediye çıkartmak istememe nedenin asıl sebebi olarak annesinin ona verdiği nasihatleri öne sürmüştür. Görüldüğü üzere Asel, hayvanları seven biri olmasına rağmen annesinin bu konudaki uyarılarını dikkate alarak bu cevabı vermiştir. Ayrıca Asel, içindeki hayvan sevgisine engel olamayıp annesinin sözünden çıkarak okul bahçesine gelen bir kediye dokunduğunu itiraf etmiştir. Annesine söylememesi için de öğretmeni uyarmıştır. Asel'in verdiği bu cevap aslında bu ders sürecinde ne kadar özgür cevaplar verebildiğinin, kendisini bir itirafta bulunacak kadar rahat hissedecek bir sınıf ikliminin olduğunun göstergesidir.

Araştırmacı ders sürecinde öğrencilerin düşüncelerine yanlış, doğru gibi geri dönütlerde bulunmamıştır. Çünkü sosyal problemlerin matematikte olduğu gibi tek bir doğru çözümü yoktur. (Baysal, 2003). Öğrenciler tartışarak, irdelleyerek, muhakeme ederek, kendi vicdanlarını sorgulayarak, kendi düşünceleriyle akranlarının düşünceleri karşılaştırarak kendi doğrularını bulurlar.

"Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediye başkaları görmüş müdür? Kediye o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediye başkaları görmüş müdür? Kediye o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi?

Nur Damla: Bence görmüştür ama umursamadan geçmiştir.

Araştırmacı: Peki sence yetişkinler bile umursamazken neden bu çocuk umursuyor?

Nur Damla: Öğretmenim çünkü o çocuk hayvanları çok seviyor. Büyükler ise hayvanlardan iğreniyorlar. Benim annem gibi hiç dokunmak istemiyorlar. O çocuk sevgili saygılı, galiba büyüklerine saygılı. Ondan kurtardı. Valla buradan ona teşekkür ediyorum. Bu arada bence o çocuğun annesi babası onunla gurur duymalı. Bir de ona bir hediye almalılar. Bence çok güzel yaptığı şey.

Araştırmacı: Çok güzel. Düşüncelerin için teşekkürler İclal. Evet, başka düşüncesi olan var mı?

İclal: Başka insanlar da görmüştür bence. Ama umursamamıştır. Çünkü bazıları hayvanları sevmiyor da olabilir. Mertcan sevdiği için kurtarmış kediye.

Eda: Mertcan onu gördüğü itfaiyeyi çağırdı ve kediye kurtardı. Kedi kurtuldu diye de herkes sevindi bunun için.

Kerem: Öğretmenim ben de bir keresinde bir kediye yardım etmiştim.

Esmenur: Öğretmenim büyükler görmüştür fakat yardım etmemiştir. Çünkü büyüklerin hep bir işi oluyor. İşleri var diye yardım etmemişlerdir. Yoksa büyüklerden bazı kişilerde hayvanları sever. Benim annem hayvanları çok seviyor. Anne görseydi işi olmasaydı yardım ederdi bence.

Birkan: Öğretmenim başkaları görse bile kediye görmezden gelmiştir.

Asel: Öğretmenim bence büyükler daha çok düşünmeli büyükler yardım etmeliydi. Büyükler görüp haber etmeliydi.

Elif: Bence kediye o halde gören herkes ona yardım etmeli. Çünkü o kedi bizim yerimizde olsa bize yardım ederdi bence. Hem onun bacağı kırılırdı valla ben oracıkta ağlardım.

Akif: Öğretmenim bazı büyükler iyi. İyi kalpliler görünce yardım ederdi.

Araştırmacı: Çocuklar büyüklerin görüp haber etmemesi ama bir çocuğun görüp de yardım etmesi ilginç değil mi? Sizce de bir gariplik yok mu bu olayda?

Kerim: Var öğretmenim. Kediye o halde ilk kim gördüyse hemen haber etmeliydi bence. Ama bazı insanlar hiç umursamıyor.

Araştırmacının, "Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediye başkaları görmüş müdür? Kediye o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi?" sorusuna öğrencilerin çoğu "başkalarının da kediye görmüş olabileceğini fakat hayvanları sevmedikleri için ya da işleri oldukları için yardım etmediklerini" ifade etmişlerdir. Fakat bazı öğrenciler bu öğrencilerden farklı düşünerek bazı yetişkinlerin iyi kalpli olduğunu savunarak, bu iyi kalpli insanların kediye görünce yardım edeceğini savunmuşlardır. Öğrenciler olayın geçerliliğini kendi bakış açısına göre sorgulayarak ve gerekçelendirerek cevaplar vermişlerdir.

Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapta sıkça "Bence" ifadesini kullanmışlardır. Öğrenciler "Bence" ifadesini kullanarak aslında arkadaşlarıyla aynı şeyi düşünmediğini olayı kendi perspektifinden değerlendirerek ifade ettiklerini göstermektedir.

Öğrencilerin "Bence" ifadesi ile cümleye başlaması, öğrencinin örnek olaya ilişkin sorunu kendi aklının ve iç hesaplaşmasının süzgecinden geçirerek cevap verdiğinin göstergelerinden biridir.

Nur Damla'nın "Öğretmenim çünkü o çocuk hayvanları çok seviyor. Büyükler ise hayvanlardan iğreniyorlar. Benim annem gibi hiç dokunmak istemiyorlar. O çocuk sevgili saygılı, galiba büyüklerine saygılı. Ondan kurtardı. Valla buradan ona teşekkür ediyorum. Bu arada bence o çocuğun annesi babası onunla gurur duymalı. Bir de ona bir hediye almalılar. Bence çok güzel yaptığı şey" verdiği cevapta çocukların hayvanları sevip yetişkinlerin hayvanları sevmediği genellemesini yapmıştır. Bu genellemeyi yapmasına annesinden başlamıştır. Nur Damla, Mertcan'ın yaptığı bu davranıştan dolayı onu iyi bir insan olarak nitelendirmiş onun büyüklerine saygılı bir çocuk olduğunu ifade etmiştir. Mertcan'a yaptığı güzel davranış için kendisi de teşekkür etmiş ve anne babasının bu güzel davranışı için onunla gurur duymaları gerektiğini ve ona hediye almaları gerektiğini düşünmüştür. Bu cevaplarından yola çıkarak Nur Damla'nın aslında sosyal bir analiz yaptığı söylenebilir. Çünkü toplumumuzda çoğu yetişkinin hayvanlar konusunda duyarsız olduğunu söyleyebiliriz. Hayvanlara karşı bu derece duyarlı olan insanların da tebrik edilmesi ve onurlandırılması gerektiği düşüncesi de yerinde bir düşüncedir.

Elif, verdiği cevapta "Bence kediyi o halde gören herkes ona yardım etmeli. Çünkü o kedi bizim yerimizde olsa bize yardım ederdi bence. Hem onun bacağı kırılıydy valla ben oracıkta ağlardım" kediyi o halde gören herkesin ona yardım etmesi gerektiğini ifade etmiş ve ters empati kurarak kedinin bizim yerimizde olsa bize yardım edeceğini düşünmüştür. Elif, sanki olayın içindeki bir karaktermişçesine bir empati kurmuş ve orda kedinin ayağının kırıldığını görse ne hissedeceğini ve hangi duyguları yaşayacağını açıkça belirtmiştir. Bu cevabıyla Elif'in olaya nitelikli bir empatik bakış açısıyla baktığı söylenebilir. Buradan çıkarabilecek sonuç; öğrencilere sosyal bir olayın olduğu uygun bir öğrenme ortamı sağlandığında öğrencilerin nitelikli bir empati ve ahlaki değerlendirme yapabilecekleridir.

"Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu?" sorusuna

öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu?

Kevser: Öğretmenim çok kötü bir şey yapmış olurdu. Hem itfaiyeleri boşu boşuna oyalatmış olurdu. Hem de çok kötü bir şey yapmış olurdu.

Birkan: İtfaiyenin boşuna vaktini çalmış oluyor. Hem de onlarla oynamış oluyor. Kötü bir şey.

Zeynep: Öğretmenim bence evde yangın çıkmış birisine yetişeceğine ona yetişmiştir itfaiye. Bu seferde daha kötü şeylere yol açmış oldu. İtfaiye onun yüzünden belki yangına yetişemeyecek. Orda insanlar yangında ölebilir de.

Aslı: Öğretmenim bence yanlış yapmış olur. Çünkü itfaiyeler boşu boşuna gelmiş olur.

Ertuğrul: Günaha girerdi ve itfaiyeyi boşuna çağırmış olurdu.

Akif: Öğretmenim böyle şakalar yaparsak bir gün de bizim evimiz yanarsa itfaiyeler yetişemez. Mesela bizim ev yansa itfaiye yetişemezse evimiz yanar.

Emir: Öğretmenim sürekli birileri itfaiyeyi yanlış yere ararsa o zaman itfaiyeler gerçekte olan yangına yetişemezler. Belki yetişemedikleri o yangında bir bebek var. Belki onların yüzünden bebek ölecek.

Umut: İtfaiyecilere yalan söyleyip onları boşuna oyaladığı için polisler Mertcan'ı bulup ona ceza verirlerdi.

Araştırmacı: Polisler Mertcan'a bu yaptığı için ne ceza verirler sence?

Kerem: Öğretmenim bence para cezası verebilirler.

Kayra: Öğretmenim bence para cezası değil, daha kötü bir ceza verilsin. Çünkü zenginler parası çok diye sürekli itfaiyeye şaka yaparlar, para verirler kurtulurlar.

Kerem: Bende Kayra'ya katılıyorum öğretmenim. Bence de para cezasından daha kötü bir ceza olsun. Hapis cezası verebilir.

Araştırmacının "Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu?" sorusuna öğrencilerin hepsi Mertcan'ın itfaiyeyi şaka yapmak için aramasının kötü bir şey olduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler bu olayı kendi ahlaki süzgecinden geçirerek bu durumun neden kötü olduğunu kendi bakış açılarından gerekçelendirerek ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu durumun kötü olduğunu "itfaiyelerin boşuna vaktini çalmış oluyoruz", "itfaiyenin daha önemli bir olaya yetişememesine neden olabiliriz", "itfaiyenin boşu boşuna gelmiş olmasına neden oluruz", "günaha gireriz" gibi sebeplerle gerekçelendirmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrenciler, kazanımda ulaşılması gereken sonuca, kendileri sosyal bir olayı irdeleyerek, muhakeme ederek ulaşmışlardır. Ders kitaplarında, "itfaiyenin zamanını boşuna harcamamalıyız" gibi ifadeleri öğrencilere nasihat verir gibi okumaktansa bu ifadelere öğrencilerin ulaşmasını sağlamak çok daha değerlidir. Böyle bir öğrenme ortamını sağlamak için en uygun yöntemlerden biri, yaşamdan bir sosyal olayı sınıf ortamına taşıyarak ve olayla ilgili

kritik soruları sorarak öğrencinin öğrenilmesi gereken bilgiyi kendisinin yapılandırmasını sağlamaktır.

Zeynep, *"Öğretmenim bence evde yangın çıkmış birisine yetişeceğine ona yetişmiştir itfaiye. Bu seferde daha kötü şeylere yol açmış oldu. İtfaiye onun yüzünden belki yangına yetişemeyecek. Orda insanlar yangında ölebilir de"* cevabıyla nitelikli bir bakış açısıyla değerlendirme yapmıştır. Zeynep, itfaiyenin, yangın gibi hayati bir olaya yetişeceğine sahte ihbara giderek belki de bir insanın ölmesine bile neden olabileceğinin farkına varmıştır. Emirde, Zeynep'ebenzer cevap vererek insanların itfaiyeyi boşu boşuna meşgul ederek itfaiyenin bu yüzden yetişemeyeceği bir yangında belki de bir bebek olabileceğini ve bu bebeğinin ölebileceğini kurgulamıştır. Emir, buradaki olayı derinlemesine düşünerek olabilecek en kötü senaryoyubile kafasında canlandırarak nitelikli bir bakış açısı geliştirmiştir. Zeynep ve Emir bu cevaplarıyla olayı farklı boyutlarıyla değerlendirmiş ve bu durumun nelere yol açacağını kestirerek bu durumun çok kötü şeylere yol açabileceğini belirtmiş ve nitelikli bir ahlaki değerlendirmede bulunmuştur.

Kerem, *"İtfaiyecilere yalan söyleyip onları boşuna oyaladığı için polisler Mertcan'ı bulup ona ceza verirlerdi."* cevabıyla Mertcan'ın yaptığı bu olayın kötü bir şey olduğunun farkına vararak cezalandırılması gerektiğini düşünmüştür. Bu sorulara cevap veren öğrenciler henüz 7 yaşında olup öğrenciler Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden gelenek öncesi düzeyde olmaları beklenmektedir. Cevap veren öğrencinin Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden itaat ve ceza döneminde olduğu düşünülmektedir. Akif'in *"Öğretmenim böyle şakalar yaparsak bir gün de bizim evimiz yanarsa itfaiyeler yetişemez. Mesela bizim ev yansa itfaiye yetişemezse evimiz yanar"* cevabıyla Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden "saf çıkarıcı dönem"inde olduğu düşünülmektedir. Çünkü Akif, olayı kendi açısından düşünmüş olup, bir gün kendi evinin yanarsa itfaiyecilerin yetişemeyeceğini ifade etmiştir. Öğrencilerin verdikleri bu cevaplar ışığında, öğrencilerin aynı yaşta olmalarına rağmen farklı ahlaki dönemlerde oldukları söylenebilir.

Bu çerçevede yapılan araştırmalar, bireyin takvim yaşının ilerlemesi ile ahlaki gelişiminin de ilerlemesi anlamına gelmediğini ortaya koymaktadır. Buna göre bireyin

içinde bulunduğu kültürel yapı, koşullar, deneyim, öğrenme yaşantıları ahlaki gelişim olgunluğunu doğrudan etkileyebilmektedir. Sınıf içerisinde örnek sosyal olayların incelenmesinin, bireyleri çevreleyen kültürel yapı ve koşulları irdelemeye olanak vereceği açıktır. Böylesi öğrenme yaşantıları da kaçınılmaz olarak öğrencilerin deneyimlerini zenginleştirecektir (Kabapınar ve Baysal, 2004, s.9)

"Mertcan doğum günü için kendisine kedi almaya giderken bu olayla karşılaşılıyor. Sizce Mertcan petshoptan kedi almak yerine bu kediye evine götürebilir mi? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Mertcan doğum günü için kendisine kedi almaya giderken bu olayla karşılaşılıyor. Sizce Mertcan petshoptan kedi almak yerine bu kediye evine götürebilir mi? Neden?*

Asel: *Öğretmenim çünkü bence evine götürmesin. Çünkü kedi saldırganmış. Evde herkese saldırabilir. Ortalığa kakasını falan yapabilir. O yüzden ben tavsiye etmem kimseye.*

Birkan: *Aşısı olmadığı için evime almazdım. Çünkü aşısı olmayan kediler insanlara saldırıyor. Belki kedi hastalıklı. O hastalığı bizlere bulaşabilirdi.*

İclal: *Kedi bakmanın sorumlulukları var. Zamanında yemeğini vermek gerek zamanında suyunu vermesi gerek. O yüzden bakması çok zor. Köpeğin de öyle. O yüzden almaması gerekiyordur. Bence kendi de biliyordur da o yüzden almamıştır.*

Hayrunnisa: *Öğretmenim bence kedi annesi babasından ayrılır diye almamıştır. Yoksa alacaktır bence.*

Elif: *Öğretmenim ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Bence de kedi aşı olmadan evimize almamız gerek. Çünkü eğer kedi hastaysa, mesela benim kardeşim daha bebek. Onu hasta edebilir. Eğer çok almak istiyorsa o kediye aşı yaptırmalı, veterinerine götürmeli, daha sonra evine almalı.*

Araştırmacının *"Mertcan doğum günü için kendisine kedi almaya giderken bu olayla karşılaşılıyor. Sizce Mertcan petshoptan kedi almak yerine bu kediye evine götürebilir mi? Neden?"* sorusuna cevap veren öğrencilerin hepsi Mertcan'ın kediye eve götürmemesi gerektiğini farklı perspektiflerden değerlendirerek gerekçelendirerek cevaplamışlardır. Öğrenciler, Mertcan'ın kediye eve götürmemesini *"saldırgan olduğu için", "kedinin aşısı olmadığı için", "kedinin hastalıklı olabileceği", "kediye bakmanın zor olduğu", "kediye anne babasından ayırmama"* gibi nedenlere bağlayarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin verdiği cevaplardan hareketle, öğrencilerin hepsi Mertcan'ın kediye eve götürmemesi gerektiğini ifade ederken götürmeme nedenlerini hepsi farklı açılardan değerlendirerek yorumlamışlardır. Öğrenciler bu tartışma ortamında sosyal bir

olayın oluşmasına tek bir nedenin sebep olmayacağını, olayların oluşmasına neden olabilecek birden çok sebebin olacağını fark ederek sosyal problemleri tek taraflı değerlendirmek yerine farklı bakış açılarından değerlendirmeleri gerektiğini içselleştirirler.

Öğrenciler, soruya cevap verirken "bence", "arkadaşlarıma katılıyorum" gibi çoklu bakış açısı içeren ifadeler yer vermiştir. Bu ifadeler aslında; herkesin farklı düşünebildiği, farklı düşüncelere saygı duyulan, salt kendi bildiğinin doğru olduğunu savunmaktan ziyade arkadaşlarının doğru düşüncelerine katılan demokratik bir sınıf ikliminin göstergesidir.

Elif, "Öğretmenim ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Bence de kedi aşı olmadan evimize almamamız gerek. Çünkü eğer kedi hastaysa, mesela benim kardeşim daha bebek. Onu hasta edebilir. Eğer çok almak istiyorsa o kediye aşı yaptırmalı, veterinerine götürmeli, daha sonra evine almalı" şeklinde verdiği cevapta kedinin aşı olmadan eve alınmaması gerektiğini yoksa evdeki kişileri hasta edebileceğini düşünmüştür. Elif, bu cevabında, Mertcan'ın kediyi çok almak istemesine rağmen, olayı sadece onun açısından bakmayarak aynı evde yaşadığı diğer insanları da düşünerek ve onların sağlıklarını önemseyerek cevap vermiştir. Elif, bu cevabıyla olayı sadece bir kişi açısından değil, olaydan etkilenebilecek tüm kişileri göz önünde bulundurarak değerlendirmiş ve nitelikli bir bakış açısı ortaya koymuştur.

Öğrencilere sahte ihbar ile ilgili bir video haber izlettirilmiştir ve araştırmacı tarafından öğrencilere şu soru sorulmuştur. İlgili sınıf içi iletişim kesiti aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Çocuklar sahte ihbar sizce neden kötü bir şey?

Kerem: Öğretmenim çünkü boş yere itfaiyeyi oyalamış oluyolarlar.

Hayrunnisa: İtfaiyenin, ambulansın, polisin daha önemli işleri olabilir.

İclal: Hem boşuna ilgilendiriyorlar. Arıyorlar arıyorlar gerçekten de yangın çıkınca da onlara inanmıyorlar. Sonradan da ağlıyorlar.

Betül: Öğretmenim söyledikleri yalan; bir gün gerçek olursa o zaman da onlara inanmazlar.

Bedirhan: Boşu boşuna onları arıyoruz. Hadi işleri varsa. Yangın çıktıysa?

Funda: Mesela sahte ihbar yapıyor ya. Sonra gerçek oluyor ama sahte ihbar zannediyorlar.

Araştırmacı: Evet çocuklar. Çok doğru. Bununla ilgili bir atasözü var. Atasözlerini biliyor musunuz? Geçmişte büyüklerimizin bazı olayları hakkında söyledikleri önemli sözler. Tam bu durumla ilgili de bir söz söylemişler. "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar". Bu sözden ne anlıyorsunuz? Ne demek istiyor sizce?

Asel: Bence şöyle demek istiyor. Bir sürü bir sürü yalan söylersiniz. Eviniz yanmaz. Bu sefer gerçek olur kimse size inanmaz.

Zeynep: Yalan söyleye söyleye akşama kadar durur ama akşama yalancılığı biter.

Damla: Öğretmenim bence yalan söylüyor sonra gerçek söylerse onlara inanmazsa sonra şey oluyor.

Esila: Öğretmenim yalan söyleyip söyleyip sonra gerçek olunca onlara inanmıyorlar.

Hayrunnisa: Öğretmenim bence o çocuğun yalanı yatsı namazına kadar sürüyor. Yatsı namazında tüm yalanları gerçek oluyor.

Birkan: Yalan söylemenin bir faydası yoktur.

Araştırmacının sahte ihbarın neden kötü olduğuna dair sorusuna öğrenciler "itfaiyeyi oyalamış olmak", " itfaiyenin, polisin, ambulansın daha önemli işlerinin olduğu", "bir gün bizim başımıza gelse bize inanmayacakları", "itfaiyeyi biz meşgul ederken başka bir yerde yangın çıkabileceği", "sahte ihbar yaparsak gerçekte olunca itfaiyelerin inanmayacağı" cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin cevapları irdelendiğinde sahte ihbarın olumsuz sonuçlarıyla ilgili doğru çıkarımlarda bulundukları, olayı ahlaki ve empatik açıdan nitelikli olarak değerlendirebildikleri düşünülebilir.

Araştırmacı, çocukların sahte ihbar ile ilgili verdiği çıkarımı "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" atasözüyle bağdaştırarak bu atasözünün ne anlama geldiğini sormuştur. Öğrencilerin araştırmacının bu sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, sadece Esila'nın verdiği cevabın görece bu atasözünün anlamını karşılar nitelikte olduğu, diğer cevapların atasözüyle ilgisiz cevaplar olduğu görülmektedir. Öğrencilerin, sosyal ortamlarında bu atasözüyle karşılaşmadıkları için bu atasözünü anlamlandırmada ve olayla ilişkisini kurmakta zorluk çektiği düşünülmektedir. Vygotsky (1961), dilin etkin kullanımını sağlayacak sosyal ortam sağlandığı takdirde, soyutluk düzeyi ne olursa olsun öğrencilerin kavramları öğrenmemeleri için bir neden olmadığını savunmaktadır. (akt. Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 407).

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamındaki sınıf içi iletişim genel olarak değerlendirildiğinde; ilk kazanım olmasına rağmen farklı bakış açılarının ve farklı fikirlerin ön planda olduğu, öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebildiği, düşünsel, ahlaki ve empatik açıdan nitelikli cevaplar verdiği katılımı yüksek demokratik bir sınıf ortamı oluşmuştur.

4.2.1.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi

4.2.1.2.1. “Mertcan'a Mektup” Çalışma Yapağının Değerlendirilmesi

"Mertcan'a Mektup" çalışma yaprağında, öğrencinin gazete haberindeki olayda geçen Mertcan'a yaşanan olayla ilgili mail atması istenmiştir. Bu etkinlik, öğrencilere olayla ilgili duygu düşüncelerini rahatlıkla ifade etme fırsatı sunar ve öğrencilerin olaya hangi açıdan baktıklarını ve kazanımı ne derece içselleştirdikleri ortaya çıkarır. Etkinlik değerlendirilirken, öğrencilerin olay ile ilgili duygu ve düşüncelerini kazanımla veya gazete haberiyle ilişkilendirebilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmesi, (davranışın neden iyi ya da kötü olduğunu gerekçelendirmiş olması), olay, durum veya kişilerle ilgili empatik ve ahlaki değerlendirmede bulunabilme durumu dikkate alınmıştır. Aşağıda “Mertcan'a Mektup” çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Demir parmaklıklar arasında sıkışan kedinin hayatını kurtaran Mertcan'a bir mail atmak ister misin? Ona neler söylemek isterdin?

Kime

Konu ekle

Gönder Ekle Sil

Bilgi Gizli

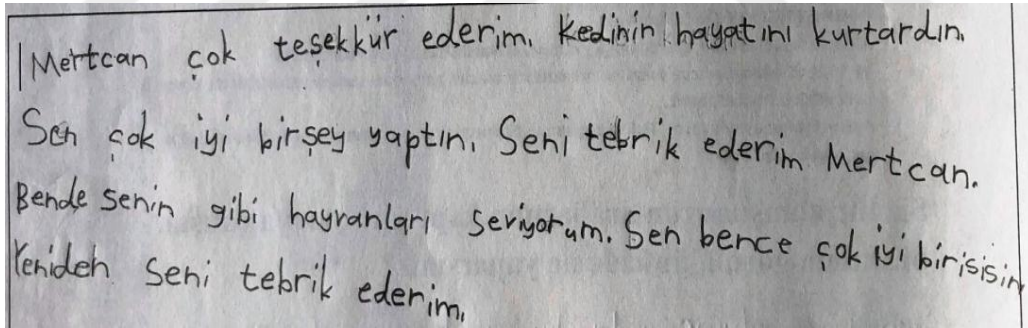
Gönder At

Çalışma yaprakları araştırmacı tarafından bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.1.2.1.' de yer almaktadır.

Tablo 4.2.1.2.1. “Mertcan'a Mektup” Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
13	7	6	6	4	5	41

Araştırmacı tarafından hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda öğrencilerin çalışma yapraklarının 13’ü “çok nitelikli”, 7’si “nitelikli”, 6’sı “ortalama”, 6’sı “geliştirilmeli”, 4’ü “boş/anlamsız” olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 5’tir. Araştırmacı tarafından aşağıda, bazı öğrencilerin “Mertcan'a Mektup” çalışma yapraklarındaki Mertcan'a yazdığı mektup örneklerine yer verilmiştir. “Mertcan'a Mektup” etkinliğindeki “*Demir parmaklıklar arasında sıkışan kedinin hayatını kurtaran Mertcan'a bir mail atmak ister misin? Ona neler söylemek isterdin?*” sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir. Örneğin “çok nitelikli” olarak değerlendirilen Zeynep’in çalışma yaprağında Mertcan'a attığı mail şu şekildedir:

Zeynep, görüldüğü üzere Mertcan'a kedinin hayatını kurtardığı için teşekkür etmiş ve onun çok iyi bir şey yaptığını ve kendisinin de onun gibi hayvanları çok sevdiğini söylemiştir. Zeynep, Mertcan'a iyi bir şey yaptığını söyleyerek olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilmiş ve neden iyi bir şey yaptığının gerekçesini de açık bir dille ifade edebilmiştir. Yine araştırmacı tarafından “çok nitelikli” olarak değerlendirilen Asel’in Mertcan'a attığı mail şu şekildedir:

Mertcan Benim adım Asel Senin böyle
 bişey yaptığın dan dolayı tebrik ederim
 Sen olmasaydın a kedi hayatını kaybede
 bilirdi.
 Sen kendin den gurur duymalısin,
 Sen çok iyi bi Abisin.
 Senin kardeşin var mı Mertcan
 bu arada benim yaşı m A yaş
 Sen i çok sevdim mertcan

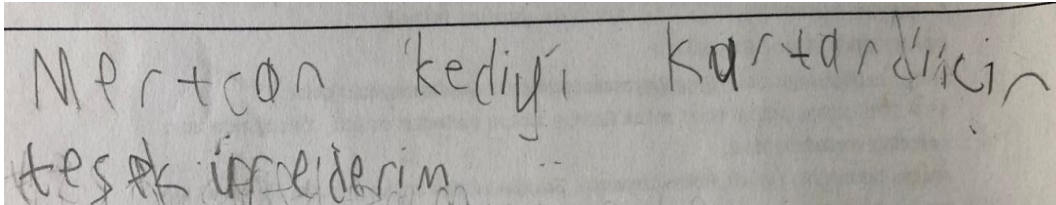
Görüldüğü üzere Asel, Mertcan'ı yaptığı davranıştan dolayı tebrik etmiş ve o olmasaydı kedinin hayatını kaybedeceğini, çok iyi biri olduğunu ve kendisi ile gurur duyması gerektiğini ifade etmiştir. Asel, olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiş, duygu ve düşüncelerini gerekçelendirerek açık ve anlaşılır şekilde ifade edebilmiştir. Mertcan olmasaydı kedinin başına neler gelebileceği ile ilgili çıkarımda bulunabilmiştir. Araştırmacı tarafından “nitelikli” olarak değerlendirilen Birkan'ın Mertcan'a attığı mail şu şekildedir:

Çok sağol hayvanlara duyarlısın ve
 itfaiye ekibinde çok teşekkür ediyorum
 Bende hayvanları çok sevdirm
 hepinize çok teşekkür ediyorum

Birkan, Mertcan'ın hayvanlara karşı duyarlı olduğunu ifade ederek ona teşekkür etmiştir. Birkan, ders sürecinde “duyarlılık” kelimesinin anlamını ilk defa öğrenmesine rağmen bir ders sonrasında çalışma yaprağında bu soyut kelimeyi cümle içinde doğru bir şekilde kullanabilmiştir. Gazete temelli örnek olay dersi sürecinde öğrencilerin soyut bir kavramı bile yaşamın içinden bir sosyal olayla bağdaştırarak daha rahat bir şekilde kavradığı çıkarımında bulunabiliriz. Bu bulgu paralelinde Aydın (2011), soyut kavramlar gerçek ya da gerçekleşmesi olası olan olaylar etrafında gerçek hayat ile ilişkilendirilerek verildiği takdirde öğrencilerin bu soyut kavramları öğrenmeleri ve anlamlandırmalarının kolay olacağını ifade etmiştir. Kabapınar (2009) ise, örnek olayın yararlarından birinin de soyut kavramları somutlaştırmak olduğunu belirtmiştir. Birkan, henüz birinci sınıf olmasına rağmen, soyut kavramı örnek olayla ilişkilendirerek daha kolay bir şekilde anlamlandırabilmiştir. Bununla birlikte Birkan diğer

arkadaşlarından farklı bir bakış açısı sergileyerek sadece Mertcan'a değil, itfaiyeye de teşekkür etmeyi unutmamıştır.

Araştırmacı tarafından "geliştirilmeli" olarak değerlendirilen Sebahattin' in Mertcan'a attığı mail şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Sebahattin, sadece Mertcan'a kediği kurtardığı için teşekkür etmiştir. Olayla ilgili duygu ve düşüncesini ifade etmede görece yetersiz kalmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Mertcan'a Mektup" etkinliğinde öğrencilerin olayın içine girip kendilerinin Mertcan'ın yerine koyabildikleri, olayı ahlak açıdan değerlendirip olayın neden iyi ya da kötü olduğunu açıklayabildikleri, duygu ve düşüncelerini gazete haberiyle ilişkilendirerek açık bir şekilde ifade ettikleri gözlemlenmiştir. "Mertcan'a Mektup" çalışma yaprağı analizleri değerlendirme sonucunda "ortalama", "Geliştirilmeli", "Boş/Anlamsız" olarak değerlendirilen öğrencilerden bazılarının aslında sınıf içi iletişimde derse aktif olarak katılım sağladıkları ve sorulara nitelikli cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Sınıf içi iletişimde daha iyi fakat çalışma yaprağı değerlendirmesinde görece daha düşük olan bu öğrencilerin yazma problemi yaşadıklarından ve yazı yazmaktan sıkıldıkları düşüncesinden kaynaklı değerlendirme sonuçlarının düşük olduğu düşünülmektedir.

4.2.1.2.2. "Gazete Haberine Yaratıcı Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Gazete Haberine Yaratıcı Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" çalışma yaprağında, öğrencilerin verilen gazete haberi ile ilgili bir başlık bulması ve başlığa ve gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizmesi istenmiştir. Çalışma yaprağı değerlendirilirken, öğrencinin gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık yazabilmesi, gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizebilmesi ve başlık ile

resim arasında uyum dikkate alınmıştır. Aşağıda “Gazete Haberine Yaratıcı Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme” çalışma yaprağına yer verilmiştir.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

Türkiye'nin en iyi gazetesi "Oku" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki gazete haberine uygun bir başlık yazın ve bu habere uygun bir resim çizin.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

04.01.2018 Perşembe

.....

Gaziantep'te 6 yaşındaki anaokulu öğrencisi, okulda aldığı eğitim sayesinde, sobadan sızan gazdan zehirlenen ailesinin hayatını kurtardı.

Gaziantep'te, anaokuluna giden Canay Babaoğlu, evde sobadan çıkan karbonmonoksit gazından zehirlenen ailesinin yaşamını kurtardı. Burç Mahallesi'nde yaşayan Babaoğlu çifti ve çocukları, önceki gece soba yanan odada uyudu. 6 yaşındaki Canay, gece saatlerinde odadaki kötü kokudan etkilenerek uyandı ve annesiyle babasını uyandırmaya çalıştı. Gittiği anaokuluna bir süre önce gelen ve zehirlenmelere karşı kendilerine eğitim veren itfaiye ekiplerinin anlattıklarını hatırlayan Babaoğlu, kapı ve pencereleri açarak komşularından yardım istedi. Komşularıyla beraber eve geri dönen küçük çocuk, bir süre sonra uyanan babasına "110 İtfaiye" ve "112 Acil Servis" numaralarını armasını söyledi. İhbar üzerine eve gelen sağlık ekipleri aileyi ambulanslarla hastaneye götürdü.

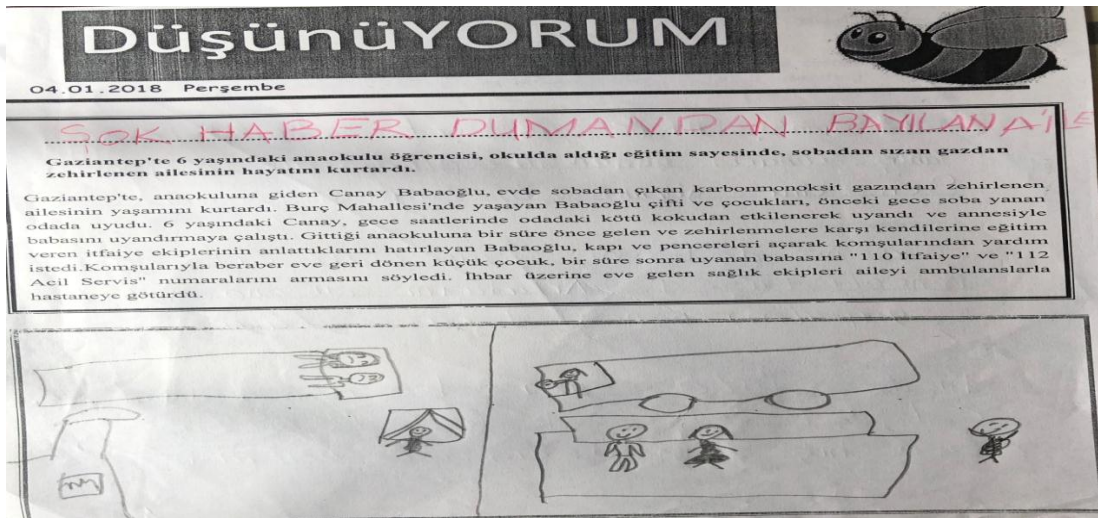
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.1.2.2.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.1.2.2. "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

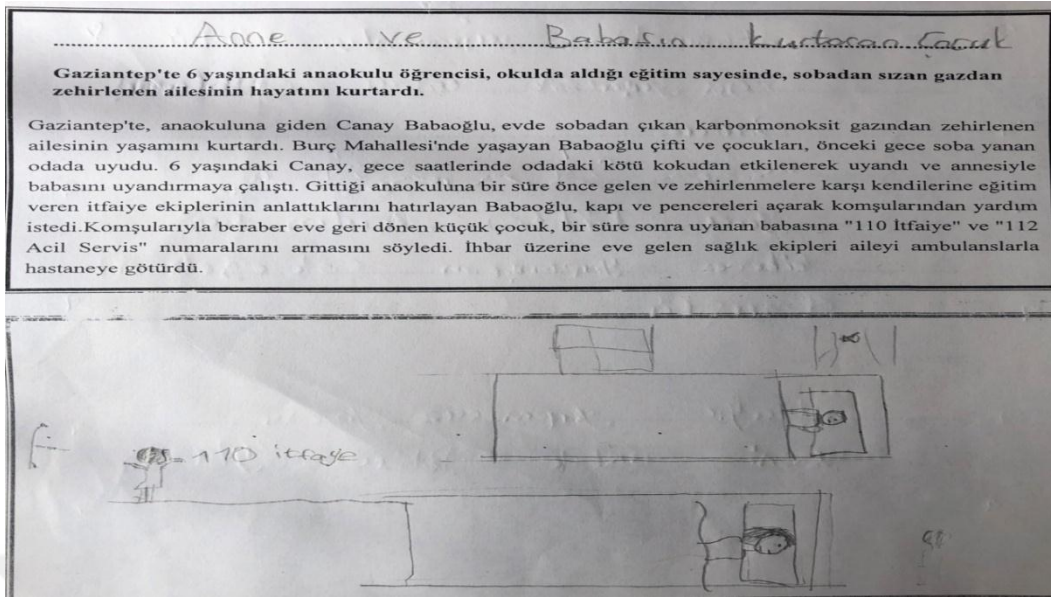
Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
5	8	8	13	2	5	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda öğrencilerin gazete haberinin içeriğiyle ilgili buldukları başlığın ve çizdikleri resimlerin 5'i "çok nitelikli", 8'i "nitelikli", 8'i "ortalama", 13'ü geliştirilmeli, 2'si boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 5'dir.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" çalışma yapraklarından örneklerle yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde, "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Nur Damla'nın yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

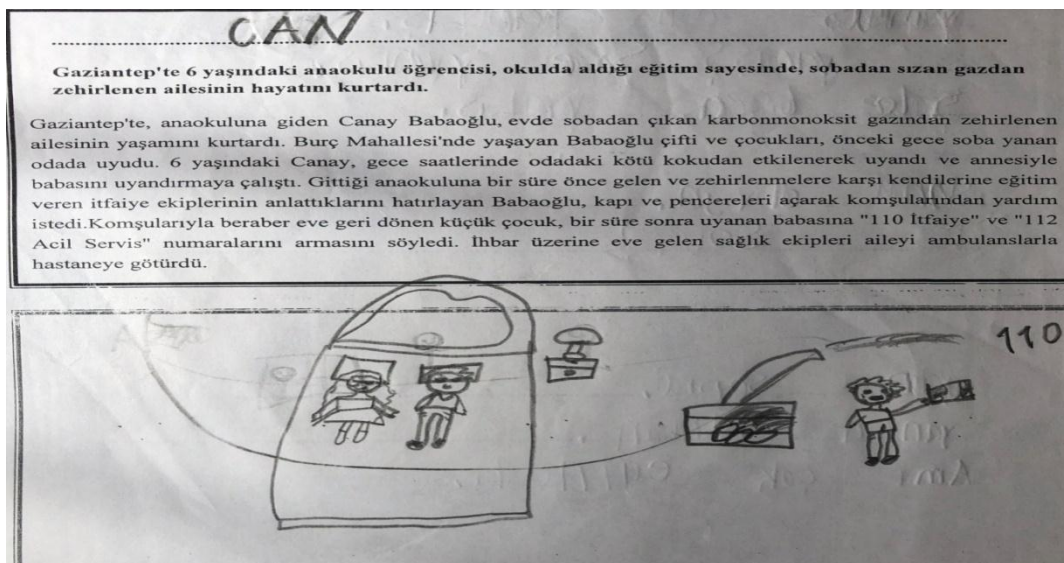

Görüldüğü üzere Nur Damla, gazete haberinin içeriğine uygun ve dikkat çekici bir başlık bulmuştur. Nur Damla'nın çizdiği resim gazete haberinin içeriğini özetler niteliktedir. Nur Damla, çizdiği resimde, zehirlenmeye neden olan sobayı, anne ve babasının o esnada uyuduğunu, kendisinin bu durumda pencereye açtığını ve ambulansı aradığını, ambulansın gelerek anne babasını taşıdığını çok güzel bir şekilde resmedebilmiştir. Nur Damla, çizdiği resimde ailesini kurtaran çocuğu pencere kenarında, pencereyi açarken ve telefonla acil numarayı ararken çizmiştir. Bu durumlarda yapılması gereken en önemli iki hamleyi sıralamasına uygun bir şekilde çizebilen Nur Damla, bu haberdeki ulaşılmak istenen kazanıma ulaşmıştır diyebiliriz. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Nur Damla'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Damla'nın yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Damla, gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulmuş ve haberi anlatan bir çizim yapabilmıştır. Damla'nın gazete haberine bulduğu başlık dikkat çekici ve konuyu özetler niteliktedir. Damla, gazete haberiyle ilgili çizdiği resimde anne babasını uyurken resmetmiş, pencere detayı çizerek pencerenin açılmış olması gerektiğini vurgulamış ve telefonda itfaiye aradığını itfaiyenin numarasını da yazarak belirtmiştir. Başlık ve çizilen resim arasında da bir uyum olduğu düşünülerek Damla'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "ortalama" olarak değerlendirilen Emir'in yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Emir'in gazete haberi için bulduğu başlıkta ailesinin hayatını kurtaran çocuğun adını yazmak istediği varsayılmıştır. Araştırmacı tarafından bu başlığın gazete haberinin içeriğini yansıtmada görece yetersiz kalan bir başlık olduğu düşünülmektedir. Emir'in çizdiği resim gazete haberinin içeriğiyle uygun gözükmemektedir. Başlık ve çizim arasında da anlamlı bir uyum olduğu düşünülmediği için Emir'in çalışma yaprağı "ortalama" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme " çalışma yapraklarında öğrencilerin birbirine benzer başlıklar buldukları ve resimler çizdikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte resim çizme yeteneği zayıf olan öğrencilerin bu etkinlikte zorlandıkları ve ortaya koyduklarının ürünün görece düşük olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin etkinlikler ile görüşleri alındığında resim yeteneği zayıf olan öğrenciler, bu etkinlikte zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

4.2.1.2.3. "Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Çalışma Yaprakının Değerlendirilmesi

"Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" çalışma yaprağında, iki arkadaşın oyun oynarken, birinin sıkılıp diğer arkadaşını, itfaiyeyi arayıp sahte ihbar vermeye ikna etmeye çalıştığı bir durum belirtilmiştir. Bu durumda öğrencilerden, arkadaşını bu düşüncesinden vazgeçirmek için ona neler söyleyeceklerini diyalogta tamamlamaları istenmiştir. Çalışma yaprağı değerlendirilirken, öğrencinin diyalogu tamamlarken belirtilen durumla ilgili çıkarımlarda bulunabilmiş olması, bulunduğu çıkarımları ahlaki ve empatik olarak değerlendirebilme durumu ve açık ve anlaşılır bir dil kullanma durumu dikkate alınmıştır. Aşağıda "Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" çalışma yaprağınayyer verilmiştir:

Arkadaşınızla oyun oynarken canınız sıkıldı. Farklı bir şeyler yapmak istiyorsunuz. Arkadaşınız size "Hadi gel itfaiyeyi arayarak yanlış ihbar verelim. Ben daha önce yaptım. Çok zevkli oluyor. İtfaiye gelince pencereden gizlice izleriz" dedi. Siz ise bu durumun çok yanlış olduğunun farkındasınız. Arkadaşınıza neler söyleyip onu bu düşüncesinden vazgeçirirsiniz? Karşılıklı konuşma şeklinde boşlukları doldurunuz.

Arkadaşınız: Hadi gel itfaiyeyi arayarak yanlış ihbar verelim. Ben daha önce yaptım. Çok zevkli oluyor. İtfaiye gelince pencereden gizlice izleriz.

Siz:

.....

.....

.....

Arkadaşınız:

.....

.....

.....

Siz:

.....

.....

.....

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.1.2.3.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.1.2.3. "Diyaloğun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
9	11	7	6	3	5	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda öğrencilerin diyalog tamamlamada yazdıkları metinlerin 9'u "çok nitelikli", 11'i "nitelikli", 7'si "ortalama", 6'sı geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 5'dir. Aşağıda öğrencilerin "Diyaloğun Devamını Siz

Nasıl Yazdınız?" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Arkadaşınızla oyun oynarken canınız sıkıldı. Farklı bir şeyler yapmak istiyorsunuz. Arkadaşınız size "Hadi gel itfaiyeyi arayarak yanlış ihbar verelim. Ben daha önce yaptım. Çok zevkli oluyor. İtfaiye gelince pencereden gizlice izleriz" dedi. Siz ise bu durumun çok yanlış olduğunun farkındasınız. Arkadaşınıza neler söyleyip onu bu düşüncesinden vazgeçirirsiniz? Karşılıklı konuşma şeklinde boşlukları doldurunuz.

Arkadaşınız: Hadi gel itfaiyeyi arayarak yanlış ihbar verelim. Ben daha önce yaptım. Çok zevkli oluyor. İtfaiye gelince pencereden gizlice izleriz.

Siz:

Ama bu büyük bir suç hem de itfaiyeyi boşu boşuna meşgul etmemeliyiz

Arkadaşınız:

af banane suç sa suç hem de ben itfaiye araçlarını sevirim

Siz:

Ya bizi görür ler se ve yakalanırsak sonrada olucanı biliyorsun demi

Görüldüğü üzere İclal, itfaiyeyi arayıp sahte ihbarın büyük bir suç olduğunu arkadaşına söyleyerek olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. Bununla birlikte İclal itfaiye araçlarını boşu boşuna meşgul etmemiz gerektiğini de arkadaşına belirtmiş ve onun tüm ısrarlarına rağmen sahte ihbarın sonucunda neler olacağını arkadaşına hatırlatarak onu ikna etmeye çalışmıştır. İclal, sahte ihbarın sonucunda neler olabileceğini kestirebilmiş bu durumla ilgili çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu açılardan değerlendirildiğinde, İclal'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Kerem'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Siz:

Arkadaşım sahte ihbar yapmak kötüdür sen hem itfaiyenin vaktini boşa harcıyorsun hem de boşu boşuna aydınlatıyorsun

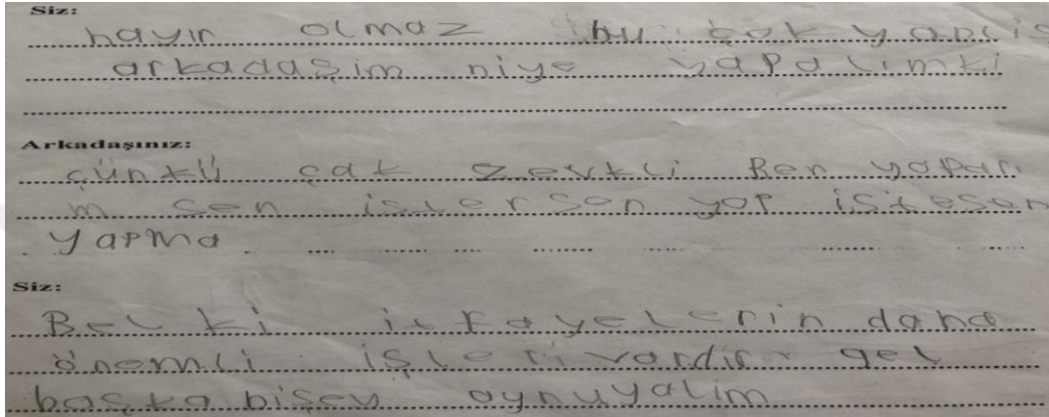
Arkadaşınız:

af sahte ihbar yapalım sonra camdan bakıp bakarız

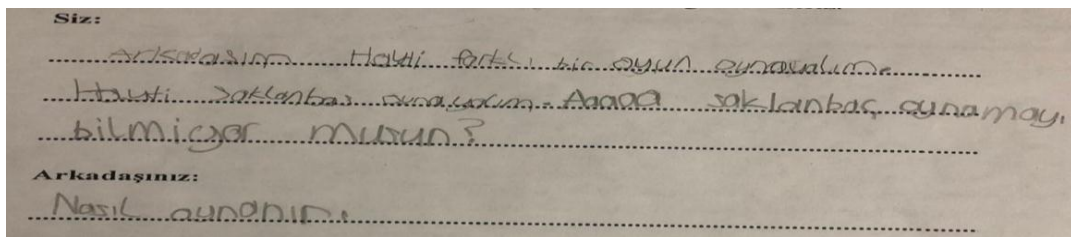
Siz:

olmaz arkadaşım hem hiç evlenmiyorsun KİP

Kerem, sahte ihbarın kötü olduğunu vurgulayarak, durumu ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Bununla birlikte sahte ihbar vererek itfaiyelerin zamanı boş harcadığını da belirterek olayla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde, Kerem'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Emir'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Emir, arkadaşının sahte ihbar yapma isteğini reddetmiş ve bu durumun yanlış olduğunu söyleyerek ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Emir, itfaiyelerin daha önemli işleri olduğunu belirterek kazanımla ilgili gerekli çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Emir'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "boş/anlamsız" olarak değerlendirilen Remzi'nin diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Remzi'nin diyalog tamamlamada yazdıkları konu içeriğine uygun değildir. Remzi'nin çalışma yaprağında belirtilen durumu anlamadığı veya yanlış anladığı düşünülmektedir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Remzi'nin çalışma yaprağı "boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, "Diyalogun Devamını Siz Nasıl Yazardınız?" çalışma yaprağına öğrencilerin verdikleri

cevaplardan çoğu öğrencinin doğru çıkarımlarda bulunarak hedeflenen kazanıma ulaştığını söyleyebiliriz.

Ürün Sergileme Süreci

Ürün sergileme sürecinde öğrenciler ortaya koydukları ürünleri sınıf karşısında sunma becerilerini gösterirler. Öğrenciler de işlenen dersten sonra yaptıkları etkinlikleri tahtaya çıkarak arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Bu tür bir süreç hem öğrencilerin sunum yapma becerilerini hem de kendilerine olan güvenlerini geliştirme noktasında desteklemektedir. Öğrenciler bireysel ve grup etkinlikleri yapmışlardır. Bireysel grup etkinliklerinde öğrenciler, tahtaya çıkıp arkadaşlarına yaptıkları çalışmayı sunmuşlardır. Öğrenciler etkinlik kâğıtlarına yazdıkları duygu ve düşüncelerini paylaşarak arkadaşlarına sunmuşlardır. Grup olarak yaptıkları etkinlikte ise, öğrenciler grup arkadaşlarıyla birlikte arkadaşlarının karşısına çıkmışlar ve sunum yaparken, tıpkı etkinliği yaparken olduğu gibi, görev paylaşımında bulunmuşlardır. Ürün sergileme süreci, aslında öğrenmenin devam ettiği bir süreç olarak değerlendirilmelidir. Üstelik de bu öğrenme “akran öğrenmesi” olarak gerçekleşmektedir. Çünkü öğrenciler, etkinlikler üzerinden bir başka arkadaşının olaya nasıl baktığını ve yorumladığını da görme, deneyimleme şansına sahip olmaktadır.

Ulaşılan Sonuçlar Aşaması

Gazete haberini irdeleme sürecinden sonra, "Ulaşılan Sonuçlar" kısmına geçilmiştir. Öğrencilerin dersten neler anladıklarına ilişkin fikirlerini birer cümleyle ifade etmeleri istenmiş, bu şekilde dersin sonunda kısa bir değerlendirme yapılarak ders bitirilmiştir. Aşağıda bu aşamanın uygulamasına yer verilmiştir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Evet çocuklar işlediğimiz bu derste neler öğrendiniz. Gazete haberindeki olayı beraber tartışarak ne sonuçlar çıkardınız?*

Funda: *Öğretmenin sahte ihbarın çok kötü bir şey olduğunu öğrendim. Eğer itfaiyeyi boşu boşuna ararsak onlarda gerçek yangına yetişemezler.*

Ertuğrul: *Yalan söylemenin kötü bir şey olduğunu öğrendik öğretmenim.*

Umut: *İtfaiyelere şaka yapmak kötü bir şeydir.*

Yusuf: *Acil numaraları bilmenin önemli bir şey olduğunu öğrendik. Eğer Mertcan itfaiyenin numarasını bilmeseydi kediye kurtaramazdı.*

Damla: *Öğretmenim dışarıda bir kedi ya da başkan bir hayvan görürsek ve yardıma ihtiyacı varsa onlara yardımcı olmalıyız. Sıkışan bir kedi, köpek görünce itfaiyeyi aramalıyız.*

Gazete haberiyle ilgili sorulardan sonra öğrencilerin dersle ilgili nasıl bir sonuca ulaştıkları sorulmuştur. Öğrenciler, verdiği cevaplarda; "sahte ihbarın kötü bir şey olduğu", "acil numaraların bilinmesi gerektiği", "yardıma ihtiyacı olan hayvanlara yardım edilmesi gerektiği" sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu bağlamda öğrencilerin kazanımı çok yönlü bir şekilde irdeledikleri ve kazanımla ilgili ulaşılması gereken sonuçlara ulaştıkları söylenebilir. Bu araştırma sürecinin ilk kazanıma yönelik araştırmacının tuttuğu günlükte aldığı notlar şu şekildedir:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü

Kazanım:

- Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.
- Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

Gazete haberi temelli işlenen ilk ders sürecinde öğrencilerin sürece aktif olarak katılım sağladığını gözlemlemiş oldum. Yaşanmış bir haber ve kendi yaşlarında bir çocuk karakterin olması onların konuya daha çok ilgi duymasını sağladı. Gazete haberi ile ilgili öğrencilere sorduğum sorulara tüm sınıfın cevap vermek istemesi zaman yönetimi anlamında sıkıntı yarattı. Öğrencilerin verdiği cevapların çoğunun birbirine yakın cevaplar olduğunu fark ettiğimde, öğrencilere "Arkadaşlarından farklı düşünceler var mı?" sorusunu yönelterek aynı cevapların tekrarlmasını engelledim.

Konuyla ilgili öğrencilere sorduğum soruların çok fazla olduğunu ve öğrencilerin uzun süre soru cevaplarından sıkıldığını fark ettim. Bu nedenle bundan sonraki ders süreçlerinde soru sayısını azaltıp ve sadece nitelikli soruların kalmasına karar verdim. Öğrencilere "Sevgi Dolu Çocuk Kedinin Hayatını Kurtardı" haberinin dışında yabancı küçük bir çocuğun annesinin bayıldığını fark edince acil numarayı arayarak annesinin hayatını kurtarması ile ilgili bir video izlettirdim. Bu haber de öğrencilerin çok dikkatini çekti, onları çok etkiledi. O haberi defalarca izlemek istediler. Hatta o haberdeki çocuğa bir mektup yazmak istediler ve yazdılar. Öğrencilerin çoğunun sınıfta öğrendikleri haberlerden evde ailelerine de bahsettiğini öğrendim, bu beni mutlu etti. Öğrencilere konu ile ilgili dağıttığım çalışma yapraklarından en çok diyalog temonlarına etkinliğini sevdiğini söylediler. En çok zorlandıkları etkinliklerin ise gazete haberine uygun resim çizme etkinliği olduğunu dile getirdiler. Resim konusunda yetenekli öğrenciler bu etkinliği sevdiğini söylese de çoğu öğrencinin bu etkinlikte zorlandığını, gazete haberindeki olayı anlamasına rağmen resmedemediğini fark ettim. Gazete haberine uygun başlık bulma etkinliğinde çoğu öğrencinin birbirine benzer başlık yazdıklarını gözlemledim. Gazete haberine uygun başlık yazma ve resim çizme etkinliğinde öğrencilerin genel anlamda ortaya nitelikli ürün koyamadıklarını söyleyebilirim.

Araştırmacı, hayat bilgisi dersinde gazete haberi temelli ilk dersini işlemesine rağmen, öğrencilerinin derse katılımının iyi olduğunu, yaşanmış bir gazete haberinin öğrencilerin dikkatini çektiğini ve derse daha çok motive ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, gazete haberinde yer alan karakterin öğrencilerin kendi yaşıtında olmasının öğrencilerin habere karşı daha çok ilgilerinin artmasına neden olduğunu gözlemlemiştir. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkarak, öğrenme ortamına yönelik gazete haberleri seçilirken, haberde yer alan karakterin öğrencilerin yaşıtında olması boyutunun göz önünde bulundurularak haber seçimi yapılmasının öğrenciyi derse karşı daha çok motive edeceği düşünülmektedir.

Uygulama sürecinde öğrencilerin gazete haberi ile ilgili sorulara benzer cevap vermelerinden dolayı araştırmacı bunu engellemek adına öğrencileri sorulara farklı cevaplar verilmesi yönünde teşvik etmiştir. Araştırmacı, gazete haberine yönelik soruların çok fazla olmasından kaynaklı öğrencilerin sürekli soru cevaptan sıkıldıklarını fark ederek diğer öğrenme süreçleri için soru sayısını azaltma ve sadece nitelikli soruları sorma kararı almıştır. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkarak, gazete haberlerinin kullanıldığı ders ortamlarında çok fazla ve biririni tekrar eden nitelikte sorular sorulmaması gerektiği, soru-cevap dışında farklı yöntem ve tekniklerinde kullanılabileceği söylenebilir.

Araştırmacı, öğrenme sürecinde gazete haberi dışında kazanımla ilgili izlettiği bir video haberin öğrencilerin çok dikkatini çektiğini belirtmiştir. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkarak, haberlerin sadece yazılı materyal olarak değil de video haber olarak da öğrenme ortamlarında sunulabileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmacı, gazete temelli örnek olay kapsamında öğrencilere verilen çalışma yapraklarından öğrencilerin, en fazla diyalog tamamlama etkinliği sevdiklerini belirtmiştir. Resim çizme konusunda zorlanan öğrencilerin ise gazete haberine uygun resim çizme etkinliğini sevmediklerini ifade etmiştir. Araştırmacıya göre, öğrencilerin kazanıma yönelik çıkarımlarda bulunabildiği ve gazete haberine yönelik ahlaki ve empatik değerlendirmeler yapabildiği en verimli çalışma kâğıdının "*Mertcan'a mail atma*" çalışma yaprağı olduğu görülmektedir. Çünkü bu çalışma kâğıdında öğrenci,

Mertcan'a mail atarken kendisini Mertcan'ın yerine koyarak olayla ilgili düşüncelerini, çıkarımlarını rahatlıkla ifade edebilir.

4.2.2.Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 2

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.

Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci (kavram irdeleme süreci) bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. "*Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir*"kazanımını içeren gazete haberi aşağıda verilmiştir.

Gazete Haberi:

Kazanım: *Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.*

GİRESUN'DA ÇÖP TOPLAYAN BİR JAPON'LA KARŞILAŞAN VATANDAŞIMIZIN YAZDIKLARI

30 Nisan 2016'da bir de baktım çekik gözlü belediye işçisi deniz kenarındaki plastikleri topluyor. Yanaştım ve dedim ki belediye buraları niye temizlemiyor? Bana Türkçe bilmediğini söyledi. İngilizce bilip bilmediğini sordum ve bildiğini söyleyince İngilizce sordum. Ne yapıyorsun dedim, deniz kenarındaki plastik atıkları toplayıp çöpe götürüyorum dedi. Sen çöpçü müsün dedim, hayır ben Japonya'yla işbirliği yapan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında 2 yıllık görevlendirmeyle Giresun'a gelmiş Japon bir mühendisim dedi ve ekledi her fırsat bulduğumda deniz kenarında bu atıkları temizliyorum dedi. Ben bu Japon'un önünde saygıyla eğiliyorum ve utaniyorum.

<https://www.papirroom.com/Article-514956505454> adresinden alınmıştır.

**Bir cam şişenin doğada
yok olması tam 4 bin yıl
sürer.**

4.2.2.1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması

Bu aşamada öğrencilere gazete haberindeki olayla ilgili öğrencilere düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorulmuştur. Sorular aşağıdaki gibidir:

- 1) Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
- 2) Siz olsaydınız başka bir ülkenin sahilini temizler miydiniz? Neden? (Empatik)
- 3) Sizce Japon adamın sahili temizlediğini öğrenen adam neden utanmış olabilir? (Düşünsel)
- 4) Giresun'da yaşayan insanların kirlettikleri sahili bir Japon'un temizlemesi hakkında neler düşünüyorsunuz? (Düşünsel)
- 5) Sizce Japon adam bizim sahilimizi o halde görünce neler düşünmüş ve neler hissetmiş olabilir? (Düşünsel)
- 6) Siz Japon adamı sahili temizlerken görseydiniz ona neler söylerdiniz? (Düşünsel)
- 7) Sizce Japon adamın yaşadığı şehirde çevre kirliliği var mıdır? Neden? (Düşünsel)
- 8) Sizce çevre temizliği açısından düşündüğünüzde Japonlar ile Türkler arasındaki fark nedir? (Düşünsel)

Veri yoğunluğu nedeniyle yukarıda belirtilen ve ders işleme süresinde sorulmuş olan soruların tamamına sınıf içi iletişim kesitlerinde yer verilmemiş olup, bir kısmına yer verilmiştir.

"Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)

Zeynep: Doğrudur. Çünkü yardım etmek iyi bir şeydir.

Aslı: Yanlıştır. Çünkü bizim ülkemiz.

Damla: Öğretmenim bence hem doğru hem yanlış. Çünkü yani hem biz kendi çöpümüzü toplarız hem de bizim ülkemize gelip de yorulmasınlar. Kendi ülkesini kendi toplasınlar. Bence doğrudur.

Nur Damla: Öğretmenim hem yanlış hem de doğru. Çünkü o bizim ülkemizi toplayabilir. Ona bir şey demiyorum ama bizim kendimiz toplamamız gerekiyor. Bu bizim kendi şehrimiz, kendi devletimiz. Kendimiz toplamamız gerekiyor. Niye o toplasın ki? Yanlıştır yani.

İclal: Yanlıştır. Çünkü neden toplasın ki bizim ülkemizdeki çöpleri. Biz gidip toplarız. Diğer insanlara da söyleriz. Sanki toplayamayız. Bizim elimiz kolumuz yok mu?

Ahmet: Yanlıştır. Başka ülkedeki adam bizim ülkemizi pis sanacak. O yüzden biz toplamalıyız.

Funda: Bence doğru. Çünkü hem doğayı temiz tutuyor hem de doğayı seviyor o. Doğayı çok sevdiği için yapıyor bence.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının "Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış

mıdır? Neden?" sorusuna öğrenciler, "doğrudur", "yanlıştır", "hem doğrudur hem yanlıştır" gibi farklı cevaplar vererek olayı kendi ahlaki süzgecinden geçirerek değerlendirebilmiş ve olayın doğruluğunun ve yanlışlığının nedenlerini kendi pencerelerinden ifade edebilmiştir. Bu sosyal olayı doğru olarak değerlendiren öğrenciler, neden olarak yardım etmenin iyi bir şey olduğunu, doğayı seven insanların doğayı her yerde koruduğunu ve temizlediğini ifade etmiştir. Yanlış olarak değerlendiren öğrenciler ise, başka ülkelerdeki insanların bizim ülkemizi kirli sanmamaları için bizlerin temizlemesi gerektiğini söylemişlerdir. Olayı hem doğru hem yanlış olarak değerlendiren öğrenciler ise olayın hem doğruluğunu, hem de yanlışlığını görmeye çalışmışlardır. Böylesi bir durum öğrencinin kararsızlığından ziyade her iki bakışta da doğru ve yanlış boyutları görebilme çabası olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin verdiği cevaplardaki çeşitlilik söz konusu sosyal olaya ilişkin öğrencilerin çok farklı bakış açıları geliştirebildiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Buradan, sınıftaki iletişim ve etkileşimin öğrencilere çok farklı bakış açıları ve deneyimler kazandırabileceği sonucuna ulaşabiliriz.

"Siz olsaydınız başka bir ülkenin sahilini temizler miydiniz? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Siz olsaydınız başka bir ülkenin sahilini temizler miydiniz? Neden? (Empatik)*

Asel: *Öğretmenim ben toplamazdım. Çünkü öğretmenim niye toplayayım ki? Onları uyarırdım. Daha mantıklı. Hem ben niye toplayayım? Pis pis şeyler vardır şimdi orada. Ben iğrenirim. Toplayamam.*

Zeynep: *Toplardım. Çünkü yardım etmek iyi bir şey.*

İclal: *Toplardım. Çünkü hem doğayı seviyorum. Hayvanların ölmesine dayanamam. Ben mühendisim ama yine de toplamalıyım. Burası benim de ülkem sayılır yani. Hiç bir ülke farksız kalmaz ki.*

Funda: *Toplardım. Çünkü doğayı temiz tutuyorum. Doğayı seviyorum. Doğanın kirli kalmasını hiç beğenmiyorum.*

Aslı: *Toplamazdım. Çünkü onların dünyası orası.*

Elif Naz: *Öğretmenim toplardım. Çünkü başka ülke sadece onların ülkesi değil ki. Japonların ülkesi değil ki sadece. Bizim de ülkemiz. Dünyayı temiz tutmalıyız. Dünya hepimizin çünkü. Sadece bizim ülkemizi toplarsak başka ülkelerde var. Onları niye toplamıyoruz.*

Nur Damla: *Öğretmenim ben toplardım. Çünkü doğayı seviyorum. Hem de sade bizim ülkemiz değil ki. Önemli olan doğayı temiz tutmak.*

Aslı: *Öğretmenim ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Önemli olan dünyanın temizliği, hayvanların ölmemesi. O yüzden ben de toplardım.*

Araştırmacının "*Siz olsaydınız başka bir ülkenin sahilini temizler miydiniz? Neden?*" sorusuna öğrenciler gerekçeleriyle birlikte ifade ederek "*toplardım*" ve "*toplamazdım*" cevaplarını vermişlerdir. "*Toplardım*" diyen öğrenciler gerekçe olarak "*doğayı sevdiklerini*", "*doğanın kirli kalmasının iyi bir şey olmadığını*", "*insanların sadece kendi ülkelerini değil dünyayı temiz tutmaları gerektiğini*" ifade etmişlerdir. "*Toplamazdım*" diyen öğrenciler ise "*çöp toplamaktan iğrendiklerini*", "*kendisi toplamak yerine onları çöp atmamaları için uyaracağını*", "*herkesin kendi ülkesini temizlemesi gerektiğini*" belirtmişlerdir. İclal, Elifnaz ve Nur Damla görüşlerinde; bir yeri temizlemek için illa kendi ülkesinin olmasına gerek olmadığını, önemli olan dünyayı ve doğayı temiz tutmak olduğunu belirterek nitelikli bir bakış açısı ortaya koyabilmiştir. Farklı görüşlerin rahatça ifade edildiği bu öğrenme ortamında öğrenciler sosyal olay ile ilgili düşüncelerini kendi duruş noktasını ve gerekçelerini belirleyerek ifade edebilmişlerdir.

Bu bağlamda sınıf içinde böylesi farklı düşüncelerin olması sınıfıçi iletişimi renklendirecek ve sınıfıçi tartışmanın ateşleyicisi olabilecektir. Bu öğrenme ortamında öğrenciler kendilerinden farklı bir görüş ile karşılaşabilecek, kendi duruş noktalarını sağlamlaştırmak için yeni gerekçeler oluşturacak ve farklı bakış açısına sahip arkadaşlarının gerekçeleri ile kendi bakış açılarını yeniden sorgulayıp geliştirebilecektir. Bu sınıfıçi iletişimde de Aslı öncesinde verdiği cevapta "*Toplamazdım. Çünkü onların dünyası orası*" derken daha sonra arkadaşlarının farklı bakış açılarını dinledikten sonra düşüncesini değiştirerek "*Öğretmenim ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Önemli olan dünyanın temizliği, hayvanların ölmemesi. O yüzden ben de toplardım.*" demiştir. Görüldüğü üzere Aslı, arkadaşlarının sosyal olayla ilgili düşüncelerini dinledikten sonra kendi bakış açısını yeniden sorgulayabilmiş ve düşüncesini değiştirmiştir. Böylesi bir tartışma süreci öğrencilerin hem bilişsel hem de ahlaki gelişim basamaklarında ilerlemelerinin altyapısını oluşturacak, daha demokratik ve daha adil bireyler olmanın ortamını hazırlayacaktır.

"*Sizce Japon adam bizim sahilimizi o halde görünce neler düşünmüş ve neler hissetmiş olabilir?*" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce Japon adam bizim sahilimizi o halde görünce neler düşünmüş ve neler hissetmiş olabilir? (Empatik)

Aslı: Burası çok pislenmiş demiştir ve toplamak istemiştir.

Asel: Öğretmenim adam içinden demiştir ki “ah ne pis insanlar. Doğayı korumayı bilmiyorlar daha. Bu doğa yok olduğu zaman o zaman doya doya çöp toplayacaklar. Bundan çok eminim”.

Kaan: Dünyayı temiz tutmak istemiştir.

Damla: Öğretmenim demiştir ki, “Çok pis burası. Ne yapıyor insanlar buraya. Doğayı hiç düşünmüyorlar” derdim.

Zeynep: Burası ne kadar pis. Bu şekilde olursa insanlar bu şehirde yaşamak istemezler. Hem su içindeki hayvanlar zarar görür. Balıklar ölür. Yazık değil mi onlara? Onların da canı yok mu? Hem balıklar ölürse insanlar balık da yiyemezler.

İclal: Öğretmenim dünya kirlenince insanlar ölür. Sadece insanlar ölmez ama hayvanlar da ölür.

Funda: İçinden demiştir ki Japon adam “Siz nasıl insanlarsınız. Doğayı da korumuyorsunuz, hayvanları da korumuyorsunuz. Hayvanlar da bizim gibi canlı. Onların da bir canı var. Doğayı kirletiyorsunuz yere çöp atarak” demiştir.

Mert: “Doğayı kirletiyorsunuz. Sonra ağaçlar yok oluyor” derdim.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının "Sizce Japon adam bizim sahilimizi o halde görünce neler düşünmüş ve neler hissetmiş olabilir?" sorusuna öğrenciler Japon adamın kirli sahilleri gördüğünde "orada yaşayan insanların çok pis olduğunu ", "doğayı hiç düşünmediklerini ve korumadıklarını", "bu pis yerde hayvanların ve balıkların öleceğini ve ağaçların yok olacağını""burada hiçbir insanın yaşamak istemeyeceğini" belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşlerinden de anlaşılacağı üzere öğrenciler kendilerini sahili temizleyen Japon adamın yerine koyarak yani empati yaparak olayı onun bakış açısından değerlendirebilmiş ve onun olayla ilgili neler düşüneceği ve neler hissedeceği konusunda nitelikli çıkarımlarda bulunabilmişlerdir.

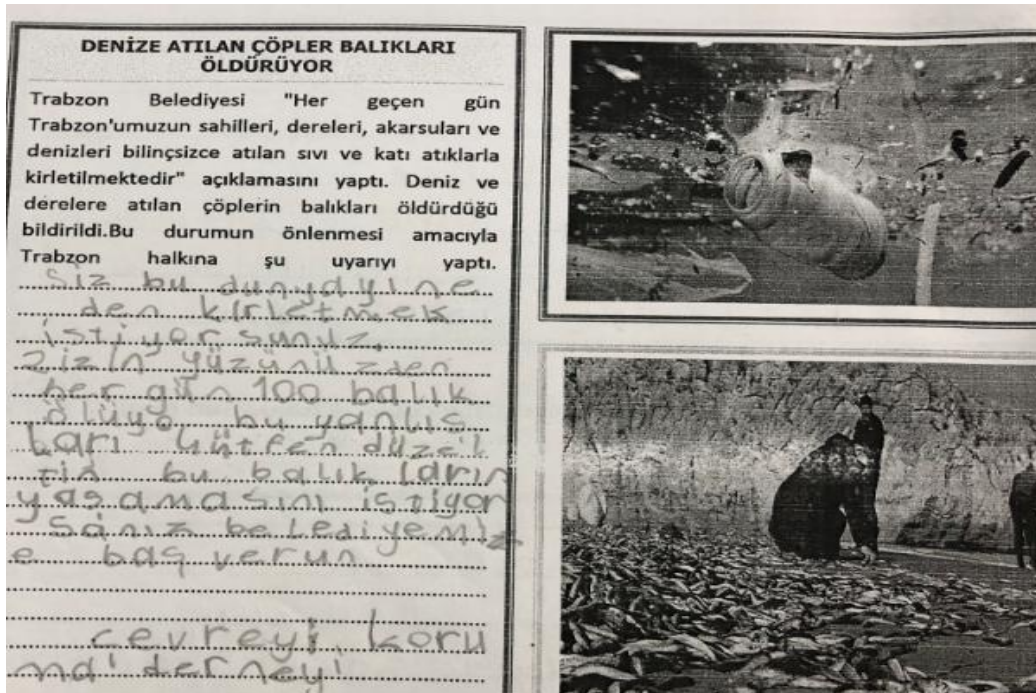
Asel, Zeynep, İclal ve Funda, kendilerini karakterin yerine koyarak çevreyi kirleten insanlara sitemde bulunmuş, insanların çevreyi kirleterek doğayı yok ettiklerini, böyle giderse denizde yaşayan balıkların ve hayvanların öleceğini, ağaçların yok olacağını ifade ederek sosyal durumla ilgili nitelikli bakış açısı ve değerlendirme yapabilmışlerdir. Uygun öğrenme ortamlarının sağlandığı takdirde öğrencilerin sosyal durumlar ile ilgili nitelikli bakış açıları ve değerlendirmeler yapabildiğini söylemek mümkündür.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.2.2.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.2.2.1. "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" Çalışma Yaprakının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
10	13	8	5	4	1	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin gazete haberinin devamında yazdıkları metinlerin 10'u "çok nitelikli", 13'ü "nitelikli", 8'i "ortalama", 5'i geliştirilmeli, 4'ü "boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 1'dir. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" çalışma yapraklarından örneklerle yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Asel'in gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Asel, gazete haberinin devamında yazdığı metinde; denizleri kirleten insanlara seslenmiş ve onların yüzünden balıkların öldüğünü dile getirmiştir. Asel, gazete haberinin içeriğine uygun ve kazanım doğrultusunda bir içerikle gazete haberinin devamını yazabilmiştir. Bununla birlikte Asel, gazete haberinin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Asel, devamını getirdiği haber metninin altına "Çevreyi Koruma Derneği" yazmıştır. Asel, çevreyi temiz tutmak ve korumak adına derneklerin olduğu bilincindedir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Asel'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Hayrunnisa'nın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Gazete haberinin devamında yazdığı metinde Hayrunnisa, denizlere çöp atılmaması ve yağların dökülmemesi gerektiğini ifade etmiş ve bu nedenle balıkların öldüğünü belirtmiştir. Hayrunnisa, gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını getirebilmiş ve durum ile ilgili duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmiştir. Hayrunnisa, kazanım doğrultusunda ulaştığı sonuçları gazete haberinin devamında yer vermiştir. İfadelerini anlamlı ve açık bir dil kullanarak ifade eden Hayrunnisa'nın çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "ortalama" olarak değerlendirilen Bedirhan'ın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Bedirhan, gazete haberinin devamında yazdığı metinde; hiç kimsenin lavaboya ve denizlere çöp atmaması gerektiğini ifade etmiştir. Bedirhan, gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını getirebilmiş fakat düşüncelerini yeterli bir şekilde ifade etmediği için çalışma yaprağı "ortalama" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını getirebildiği ve durum ile ilgili duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebildiği gözlemlenmiştir. Değerlendirme sonucunda, öğrencilerin az bir kısmının gazete haberinin devamında duygu ve düşüncelerini yeteri kadar ifade edemedikleri ve konu ile alakasız metinler yazdıkları görülmüştür.

4.2.2.2.2. " Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ait bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir. Çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri, görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ifade etmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabilmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişileri ahlaki olarak değerlendirmede bulunabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler, "çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yaprağına yer verilmiştir.

Bir gazetede yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki resimlerle ilgili bir gazete haberi yazınız. Gazetenizin başlığını da yazmayı unutmayın.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

04.01.2018 Perşembe

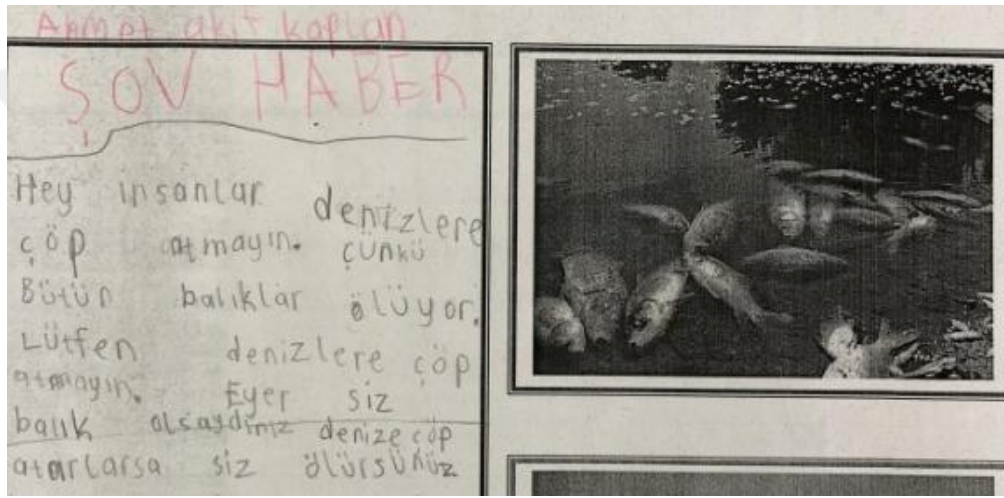
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.2.2.2.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.2.2.2." Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

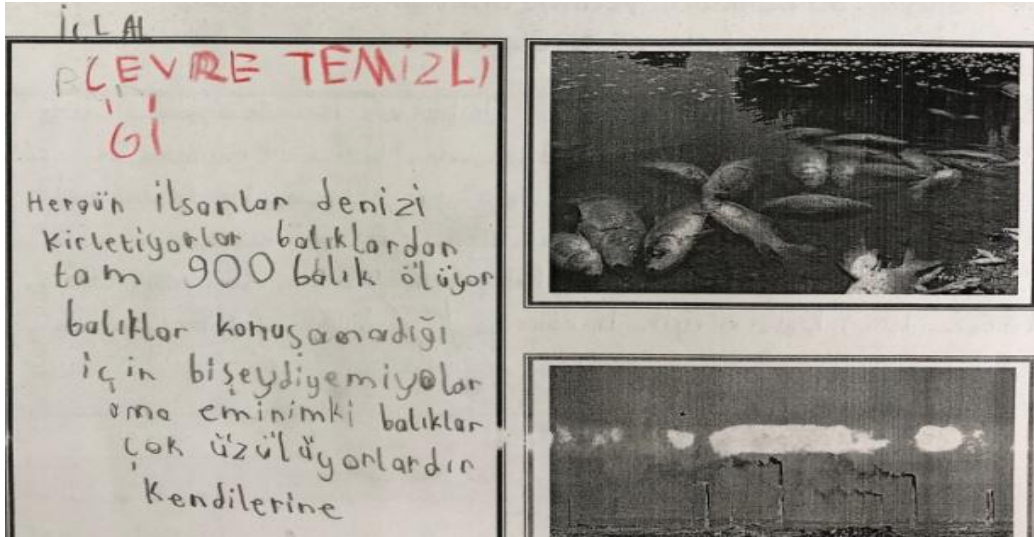
Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştiril meli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
7	11	12	6	4	1	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin verilen görsellere uygun yazdıkları gazete haberinin 7'si "çok nitelikli", 11'i "nitelikli", 12'si "ortalama", 6'sı geliştirilmeli, 4'ü boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 1'dir.

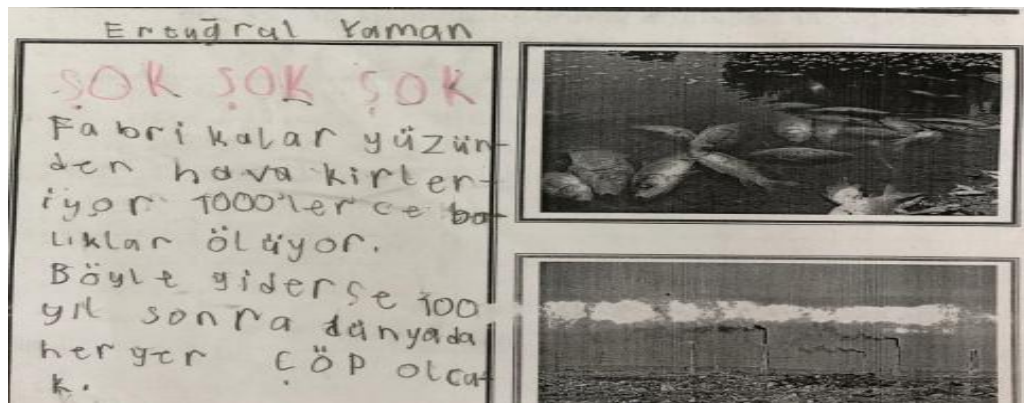
Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Akif'in görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberini şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Akif, görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberinde; insanların denizlere çöpler atması sebebiyle balıkların öldüğünü belirterek denizlere çöp atmama konusunda insanları uyarmıştır. Bu anlamda Akif, görsele uygun bir şekilde gazete haberi içeriği oluşturabilmiştir. Akif, insanlara "*Siz balıkların yerinde olsaydınız, denizlere çöp atılınca sizler de ölürdünüz*" diyerek insanların kendilerini balıkların yerine koymasını istemiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Akif'in nitelikli bir empatik bakış açısı sergilediği söylenebilir. Yapılan değerlendirme sonucunda Akif'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberini şu şekildedir:

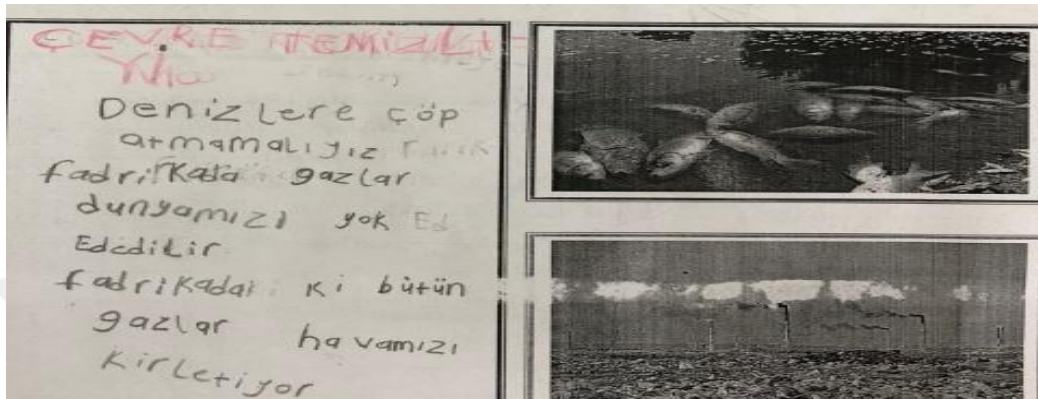
İclal, görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberinde; insanların denizi kirletmesi nedeniyle balıkların öldüğünü, balıkların konuşamadığı için insanlara bir şey diyemediğini, balıkların bu duruma çok üzüldüğünü ifade etmiştir. İclal görsellere uygun bir şekilde gazete haberi yazmış, aynı zamanda olayı balıkların açısından değerlendirerek ve balıkların bu olay karşısında yaşadığı duyguyu tahmin ederek nitelikli bir empatik bakış açısı sergileyebilmiştir. Bu kriterler göz önünde bulundurularak İclal'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Ertuğrul'un görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberini şu şekildedir:

Ertuğrul, görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberinde; arkadaşlarından farklı olarak balıkların ölmesini sadece insanların denizleri kirletmesinden kaynaklanmasının dışında fabrikalar yüzünden havaların kirlenip balıkları öldürdüğünü ifade etmiş ve bu şekilde devam ederse yüz yıl sonra dünyada her yerin çöp olacağını belirtmiştir. Ertuğrul, iki görseli de değerlendirerek bir gazete haberi yazabilmiş ve bu şekilde devam ederse neler

olacağı varsayımında bulunabilmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Ertuğrul'un çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Yusuf'un görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberini şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Yusuf, görsellere uygun olarak yazdığı gazete haberinde; iki görseli de değerlendirerek görsellere uygun bir gazete haberi yazabilmiştir. Görsellerden yaptığı çıkarımla denizlere çöp atılmaması gerektiğini ve fabrikadaki gazların havayı kirlettiği sonucuna ulaşmıştır. Yusuf, kazanım doğrultusunda doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu aşamada Yusuf'un çalışma kâğıdı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Verilen Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ifade edebildikleri görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabildikleri gözlemlenmiştir. Değerlendirme sonucunda, öğrencilerin az bir kısmının görselle alakasız cevaplar verdikleri görülmüştür.

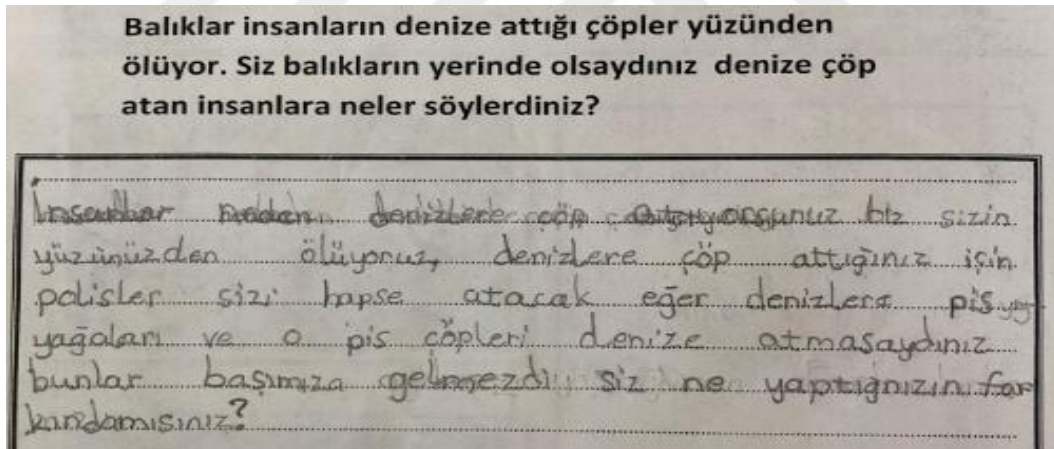
4.2.2.2.3. "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylerdiniz?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylerdiniz?" çalışma yaprağı, öğrencilerin gazete temelli örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir.

Tablo 4.2.2.2.3. "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylediniz?" Çalışma Yaprakının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelme yen	Toplam
9	10	13	5	3	1	41

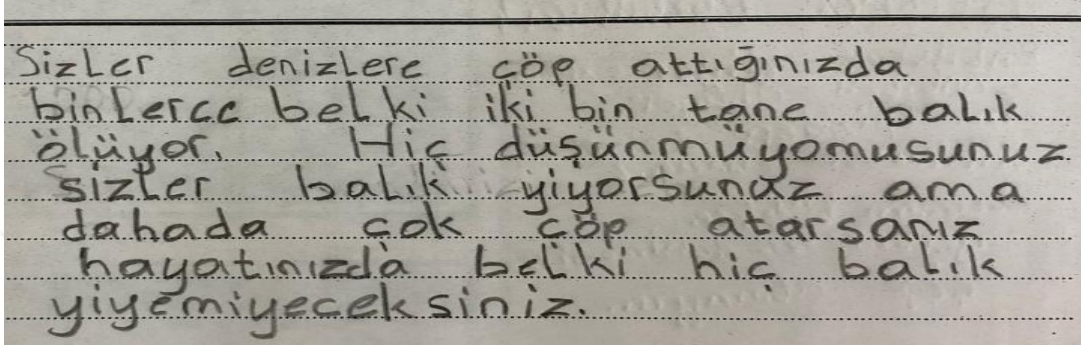
Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 9'u "çok nitelikli", 10'u "nitelikli", 13'ü "ortalama", 5'i geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 1'dir. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylediniz?" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Hayrunnisa'nın kendisini balıkların yerine koyup düşündüğünde denize çöp atanlara söyledikleri şu şekildedir:

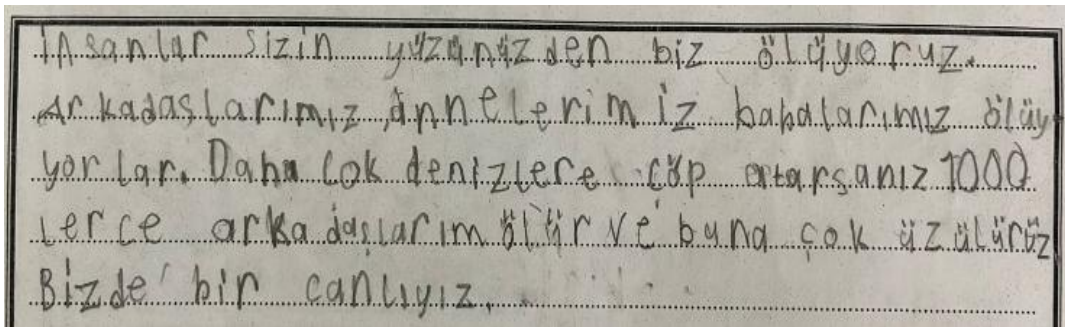
Görüldüğü üzere Hayrunnisa, kendisini bir balığın yerine koyarak insanların denize attıkları çöp ve pis yağlar yüzünden öldüklerini belirterek insanlara "Siz ne yaptığının farkında mısınız" diye sitemde bulunmuştur. Bu açıdan değerlendirildiğinde Hayrunnisa kendisini balıkların yerine koyarak olayı onların perspektifinden nitelikli bir şekilde değerlendirebilmiş ve nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koyabilmiştir. Aynı zamanda Hayrunnisa bunu yapanları polislerin hapse atacaklarını ifade ederek, denize çöp atanların cezalandırılması gerektiği mesajını vermek istemiştir. Bu anlamda

Hayrunnisa olayı ahlaki olarak da değerlendirebilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Hayrunnisa'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

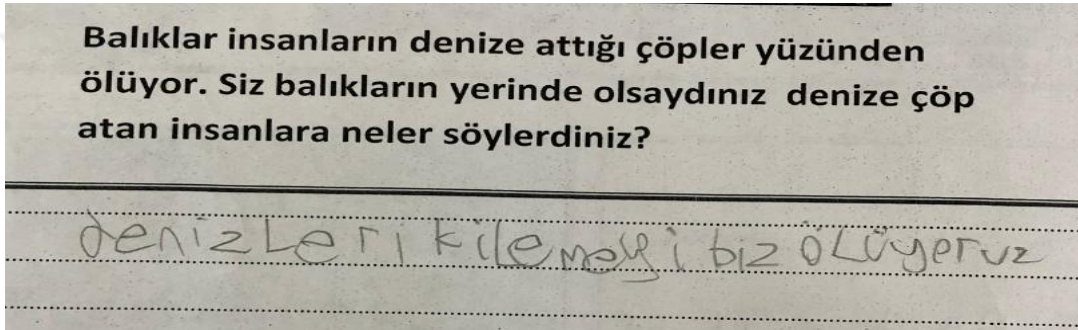
Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Zeynep'in kendisini balıkların yerine koyup düşündüğünde denize çöp atanlara söyledikleri şu şekildedir:

Zeynep, kendini balıkların yerine koyduğunda; insanların denize attığı çöpler yüzünden binlerce balıkların öldüğünü, insanların balıkları yemelerine rağmen neden böyle yaptıklarını sorgulamış ve böyle yapmaya devam ederlerse insanların belki de hayatlarında hiç balık yiyemeyeceklerini belirtmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Zeynep, olay ile ilgili farklı bir bakış açısı sergilemiş bu şekilde devam ederse insanların hiç balık yiyemeyeceğini ifade ederek öngöründe bulunabilmiştir. İnsanların çöp atmalarına devam ettiklerinde neler olabileceğine dair nitelikli bir çıkarımda bulunabilen Zeynep'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Asel'in kendisini balıkların yerine koyup düşündüğünde denize çöp atanlara söyledikleri şu şekildedir:

Asel, kendini balıkların yerine koyduğunda; insanların yüzünden öldüklerini, arkadaşlarını, anne ve babalarını kaybettiklerini ve insanların denize çöp atmaya devam ettiklerinde binlerce arkadaşlarının öleceğini ifade ederek kendilerinin de birer canlı olduğunu söylemiştir. Asel, kendisini balıkların yerine koyabilmiş ve onların açısından olayı nitelikli bir şekilde değerlendirebilmiştir. Bu anlamda nitelikli bir empatik bakış açısı sergileyen Asel'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "geliştirilmeli" olarak değerlendirilen Sebahattin'in kendisini balıkların yerine koyup düşündüğünde denize çöp atanlara söyledikleri şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Sebahattin, kendilerini balıkların yerine koyduğunda insanlara, "Denizleri kirlenmeyin biz ölüyoruz" demiştir. Sebahattin, duygu ve düşüncelerini yeteri kadar ifade etmediği için ve nitelikli bir empatik bakış açısı sergileyemediği için çalışma yaprağı "geliştirilmeli" olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde "Siz Balıkların Yerinde Olsaydınız Denize Çöp Atan İnsanlara Ne Söylerdiniz?" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun kendisini balıkların yerine koyarak nitelikli bir empatik bakış açısı sergilediği ve olayı onların perspektifinden değerlendirebildikleri görülmüştür.

Bu araştırma sürecine yönelik araştırmacının tuttuğu günlükte aldığı notlar şu şekildedir:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü

Kazanım: Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.

Gazete haberi temelli işlenen ikinci ders sürecinde öğrenciler, bu dersin olacağına sevindiler. Neden sevindiklerini sorduğunda gazete haberinin çok zevkli olduğunu, gerçek olayların daha ilgi çekici olduğu için merak uyandırıcı olduğunu ifade ettiler. Öğrenciler bu ders sürecinde de sürece aktif olarak katılım sağladılar. Araştırmacının sorduğu her soruya tüm öğrenciler katılım sağlamak istedikler. Tüm öğrencilere söz hakkı verince diğer etkinlikleri yapmaya zaman kalmayacağı için her soruda farklı öğrencilere söz hakkı vererek herkesin derse katılımını sağladım. Gazete haberi temelli işlenen ilk ders sürecinde gazete haberiyle ilgili sorulara geçmeden önce gazete haberindeki olayı öğrencilerin daha çok içselleştirmesini sağlamak amacıyla gazete haberindeki olayın canlandırmasını yapmıştık. Öğrenciler canlandırmayı çok sevdiğini söyleyerek bu olayın da canlandırmasını yapmak istedikler. Canlandırma esnasında bazı yerlerde durdurup o anda neler hissettiklerini sordum. Gazete haberleri sorularına geçmeden önce canlandırma etkinliği öğrencilerin motivasyonunu arttırdığını ve olayı daha iyi özümstediklerini gözlemledim. Gazete haberlerine yönelik sorular sorulardan öğrencilerin olayı farklı perspektiflerden yorumladıklarını gözlemledim. Öğrencilerin gazete haberlerine yönelik sorulara verdiği cevaplarda olayı ahlaki olarak değerlendirebildikleri ve nitelikli empatik bakış açısı ortaya koyduklarını söyleyebilirim. Öğrencilere konu ile ilgili dağıttığım çalışma yapraklarını değerlendirecek duruşun öğrencilerin çalışma yapraklarına verdiği cevaplar beni çok şaşırttı. Öğrencilerin çoğu olayı çok farklı bakış açısıyla değerlendirebilmiş ve nitelikli bir empatik bakış açısı sergileniş ve olayın karakterlerin perspektifinden değerlendirebilmişlerdir. En nitelikli bakış açısının çıktığı çalışma kağıdı "Siz balıkların yerinde olsaydınız denize çöp atan insanlar neler söylersiniz" sorusunun olduğu çalışma kağıdıdır. Öğrencilere doğru bir şekilde soruları empatik soru; öğrencilerin nitelikli empatik bakış açısını ortaya çıkaracaktır.

Araştırmacı, gazete haberi temelli işlenen ikinci ders sürecinde de öğrencilerin aktif katılım sağladığını ve süreçten keyif aldıklarını belirtmiştir. Araştırmacının her sorduğu soruya tüm öğrenciler cevap vermek istemiş fakat araştırmacı zaman yönetimi anlamında farklı sorularda farklı öğrencilerden cevaplar almış ve böylece tüm öğrencileri sürece dahil etmeye çalışmıştır. Araştırmacının bunu yapmak yerine soru sayısını azaltıp, her soruda tüm öğrencilerin fikirlerinin alınmasının daha doğru olduğu düşünülmektedir.

Araştırmacı, gazete haberindeki olayı öğrencilerin daha iyi anlamlandırması için gazete haberindeki olayın canlandırmasını yaptırmıştır. Öğrenciler, gazete haberinin canlandırılması sürecinden çok keyif almış ve gazete haberindeki olayı daha iyi özümseyebilmişlerdir. Bu anlamda düşünüldüğünde; gazete haberi temelli işlenen ders sürecinde, canlandırma ve drama gibi yöntemler kullanılarak, gazete haberindeki olayın daha iyi anlaşılması ve öğrencilerin süreçten keyif almaları sağlanabilir. Bununla birlikte canlandırma ve drama gibi yöntemler, öğrencilerin daha rahat empati kurabilmek kendilerini rahatça ifade edebilmelerine olanak tanır.

Araştırmacı, bu kazanıma ait öğrenme sürecinde öğrencilerin ahlaki ve empatik olarak daha nitelikli cevaplar verdiklerini ve olayları farklı bakış açılarından değerlendirebildiklerini ifade etmiştir. Araştırmacının bu gözleminden yola çıkarak, uygun öğrenme ortamı sağlandığında öğrencilerin kısa zamanda olayları analiz etme, değerlendirebilme, farklı açılardan olayı inceleyebilme, empati kurabilme, olayı ahlaki açıdan değerlendirebilme gibi üst düzey becerileri ortaya koyduğu söylenebilir.

Araştırmacı, öğrencilere kazanıma yönelik verdiği çalışma kâğıtlarından en nitelikli cevapların olduğu çalışma kâğıdının "*Siz balıkların yerinde olsaydınız denize çöp atan insanlara neler söylerdiniz*" sorusunun olduğu çalışma kâğıdı olduğunu belirtmiştir. Araştırmacının bu gözleminden yola çıkarak, öğrencilere sorulan empatik sorulara, öğrencilerin daha nitelikli cevaplar verdiği söylenebilir. Öğrencilere doğru bir şekilde sorulan empatik sorunun öğrencilerin nitelikli empatik bakış açısını ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

4.2.3.Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 3

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci (kavram irdeleme süreci) bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. "*Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder*" kazanımını içeren gazete haberi aşağıda verilmiştir.

Gazete Haberi:

Kazanım: Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

OKULA TEKERLEKLİ SANDALYE İLE GELEN ÖĞRENCİYLE ALAY ETTİLER

- GİRİŞ 27.02.2017 11:46
- GÜNCELLEME 27.02.2017 12:12

Fiziksel engelinden dolayı okula tekerlekli sandalyeyle gitmek zorunda kalan Rıza SORGUN, arkadaşlarının alay etmeleri ve kötü şakaları yüzünden okula gitmek istemedi. Arkadaşlarının okulda "sakat", "yamuk ayak" diye alay ettiğini söyleyen Rıza, bu durumdan çok rahatsızdı. Arkadaşları alay etmenin dışında Rıza'nın tekerlekli sandalyesini hızlıca ittirerek onun düşmesine neden oldular. Rıza'nın arkadaşları bununla kalmayıp Rıza'yı tekerlekli sandalyeden indirmiş kendileri tekerlekli sandalyeye binerek ve engelli taklidi yaparak Rıza'yla alay etmişlerdi. Rıza bu olaydan sonra artık okula gitmek istemedi. Rıza bu durumu babasına anlattıktan sonra Rıza'nın babası okuldaki öğretmenleriyle bu durumu konuştu ve bu soruna bir çözüm bulunmasını istedi. Öğretmenleri Rıza'nın evine giderek Rıza'yı tekrar okula gelmesi için ikna ettiler. Öğretmenleri, bu kötü şakayı yapan arkadaşlarının gereken cezayı alacağını ve bundan sonra böyle bir şey yaşamayacağını Rıza'ya söyleyerek; onu, okula gelmesi için ikna ettiler.

Banlar:
Bilişimdeniz

Türkiye Bedensel Engelliler Futbol Milli Takımı'nın final maçında İngiltere'yi 2-1 yenerek Avrupa şampiyonu olduğunu biliyor muydunuz?

4.2.3.1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması:

Bu aşamada öğrencilere gazete haberindeki olayla ilgili öğrencilere düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorulmuştur. Sorular aşağıdaki gibidir:

1. Okulunuzda tekerlekli sandalyeyle gezen bir çocuk görseniz onunla arkadaş olmak ister misiniz? Onun hakkında neler düşünürdünüz? (Düşünsel)
2. Size göre arkadaşları neden Rıza ile alay etmiş olabilirler? (Düşünsel)
3. Siz Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız sizin eksikliklerinizle alay etmiş ve kötü şakalar yapmış olsaydı neler düşünür ve ne hissederdiniz? (Empatik)
4. Siz Rıza'nın yerinde olsaydınız ve böyle bir olayla karşılaşsanız neler yapardınız? (Empatik)
5. Siz Rıza'nın babasının yerinde olsaydınız, çocuğunuzun arkadaşlarının kötü şakalar yapması ve alay etmesi yüzünden okula gitmek istemediğini öğrenince neler düşünür ve neler hissederdiniz? Çocuğunuzu okula tekrardan gitmesi için onu nasıl ikna ederdiniz? (Empatik)
6. Sizce Rıza'nın yaşadığı bu olaydan sonra okula gitmek istememesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
7. Sizce Rıza'nın arkadaşlarının Rıza'nın fiziksel eksikliğinden kaynaklı onunla alay etmeleri doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?
8. Sizce Rıza'nın yaşadığı bu olaydan sonra okula gitmek istememesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
9. Siz Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız size kötü şakalar yapıp alay ettiğinde ilk olarak ne yapardınız? (Empatik)
10. Okulunuzda tekerlekli sandalye, koltuk değneği, işitme cihazı, gözlük kullanan arkadaşlarınız var mı? Onlara nasıl davranıyorsunuz? Onlar hakkında neler düşünüyorsunuz? (Düşünsel)

Veri yoğunluğu nedeniyle yukarıda belirtilen ve ders işleme süresinde sorulmuş olan soruların tamamına sınıf içi iletişim kesitlerinde yer verilmemiş olup, bir kısmına yer verilmiştir.

"Okulunuzda tekerlekli sandalyeyle gezen bir çocuk görseniz onunla arkadaş olmak ister misiniz? Onun hakkında neler düşünürdünüz?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Okulunuzda tekerlekli sandalyeyle gezen bir çocuk görseniz onunla arkadaş olmak ister misiniz? Onun hakkında neler düşünürdünüz? (Düşünsel) Lütfen gerçekten doğru düşüncenizi söyleyin. Bu soruda samimi olmanızı istiyorum. Gerçekten düşündüğünüz şeyi söyleyin. Kimse size düşünceniz farklı diye kızmaz. Önemli olan gerçek düşüncelerinizi söylemeniz.

Elif Naz: Öğretmenim o sakat olsun bir şey olmaz değişik olsun bir şey olmaz. Sonuçta o da bir çocuk. Ben arkadaş olmak isterdim.

Nur Damla: Ben arkadaş olmak isterdim. Çünkü onla kimse oynamazsa farklı diye canı çok sıkılırdı ve üzüldü. Okula gelmek istemezdi. Anneleri ve babaları çok üzüldü.

Damla: Öğretmenim ben de arkadaş olmak isterdim. Çünkü mesela onunla hiç kimse oynamıyorsa çok üzülyordur. Ama bir arkadaş gelince o çok mutlu olur.

Enisenur: Öğretmenim ben onunla arkadaş olurdum. Teneffüste bahçede onu döverlerse ben onu korurdum.

Ahmet: Onunla arkadaş olurdum. Tekerlekli sandalyeyi istediği yere sürerdim. İsteddiği şeyi alırdım.

Zeynep: Öğretmenim sonuçta o da bir çocuk. Onunda bir canı var. O da bir insan. Ben de onunla bir arkadaş olurdum. Çünkü o da bizim gibi bir çocuk.

Bedirhan: Arkadaş olurdum. Onunla birlikte basketbol oynardık.

Kevser: Öğretmenim arkadaş olurdum. Belki onun hiç arkadaşı yoksa. Herkes onla dalga geçiyorsa. Birisi onu döverse ben onu korurdum.

Birkan: Öğretmenim onunla güzel vakit geçirirdim, oyun oynardım, yardım ederdim.

Ercan: Onunla arkadaş olmak isterdim. Ayakları iyileşsin diye ona dua ederdim.

Funda: Öğretmenim ben onunla arkadaş olmak isterdim. Çünkü o da bizim gibi bir insan. O da bir çocuk.

Asel: Öğretmenim ben olmak istemezdim. Çünkü arkadaşlarımdan dediği gibi tabii onun da bir canı var. Ama mesela o zaman ben sıkılırdım sürekli onu bir yerlere götürmekten. Esma'yla, Damla'yla hiç oynayamazdım. Ben öyle düşünüyorum.

Araştırmacı: Evet. Farklı bir düşünce saygı duyuyoruz tabii ki.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının "Okulunuzda tekerlekli sandalyeyle gezen bir çocuk görseniz onunla arkadaş olmak ister misiniz? Onun hakkında neler düşünürdünüz?" sorusuna öğrencilerin çoğunluğu tekerlekli sandalyeli çocukla arkadaş olmak istediğini ifade etmiştir. Nur Damla ve Damla kendisini tekerlekli sandalyeli çocuğun yerine koyarak kimse onunla oyun oynamazsa onun çok canının sıkılacağını ve üzüleceğini ifade ederek olayı tekerlekli sandalyeli çocuğun açısından olayı irdeleyebilmiş ve empati kurabilmişlerdir. Nur Damla, eğer hiç kimse o çocukla oynamazsa çocuğunun anne ve babasının da çok üzüleceğini ifade ederek olayı çocuğun anne ve babasının gözünden de değerlendirebilmiştir.

Öğrencilerin çoğu bu öğrenme ortamında sosyal olaydaki karakterin bu durumda neler düşünüp, neler hissedip, ne yapacağı ve nasıl davranacağı konusunda gerekli muhasebeyi yapabilmıştır. Olayda karakterlerin hangi duygu ve düşünce ile öyle düşündüğünü ve davrandığını sorgulayabilen öğrenciler olaydaki kişilerin penceresinden olayı değerlendirebilmişlerdir.

Asel, diğer arkadaşlarından farklı düşünerek tekerlekli sandalyeli çocukla arkadaş olmak istemeyeceğini gerekçelendirerek ifade etmiştir. Asel, sürekli onu bir yerlere götürmek zorunda olacağı ve bu nedenle çok sevdiği arkadaşlarına zaman ayıramayacağı gerekçesiyle tekerlekli sandalyeli çocukla arkadaş olmak istemediğini belirtmiştir. Asel, olayı kendi iç süzgecinden geçirerek muhasebesini yapmış, kendi

duruş noktasını belirlemiş ve bunu nedenleriyle birlikte sunmuştur. Farklı görüşlerin, farklı bakış açılarının hoş karşılandığı bu sınıf ikliminde Asel de arkadaşlarından farklı olan görüşünü çekinmeden ifade edebilmiştir.

"Sizce Rıza'nın yaşadığı bu olaydan sonra okula gitmek istememesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce Rıza'nın yaşadığı bu olaydan sonra okula gitmek istememesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)

Funda: Yanlıştır öğretmenim çünkü okula gitmezse hiçbir şey öğrenemez.

Asel: Funda ben sana katılmıyorum. Çünkü hadi bir daha bir daha ona öyle derlerse dalga geçerlerse o çok utanır. Okula gelmek istemez. Utanırsa da annesine babasına söyler. Sonra da onlar çok üzülür.

Damla: Öğretmenim ben Funda'ya katılmıyorum. Diyor ya hani gitsin diye. Ama bir gün onun da başına geldiğinde o da gitmemek ister.

Kevser: Öğretmenim hala arkadaşları onunla dalga geçmek, eğlenmek istiyor. Hep onu sandalyeden itecek. O yüzden bence ben gitmemesini istiyorum. Çünkü bir daha gitse belki kolu da kırılabilir.

Zeynep: Öğretmenim ben Funda'ya katılıyorum. Ne olursa olsun derslerinden geri kalmamalı. Yoksa ileride iş sahibi olamaz. İş sahibi olması için okula gitmesi gerekiyor.

Elif: Öğretmenim bence okula gitmeli. Hem büyüyüp iş adamı olamaz, hem para kazanamaz hem de derslerinden geri kalır. Okuyamaz yazamaz hiç bir şey yapamaz.

Araştırmacı: Evet sınıf görüş olarak ikiye ayrıldı. Herkes kendi görüşünü savunuyor. Herkes kendine göre haklı. Burada sen doğrusun ya da sen yanlışsın demiyoruz. Herkes görüşünü nedenleriyle birlikte savundu. Çok güzel bir tartışma ortamı oldu. Hepinize teşekkür ediyorum.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının "Sizce Rıza'nın yaşadığı bu olaydan sonra okula gitmek istememesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?" sorusunda, öğrenciler kendi ahlaki değer yargılarına göre olayı yorumlayıp gerekçeleriyle birlikte neden doğru ve yanlış olduğunu ifade edebilmişlerdir. Rıza'nın okula gitmek istememesini doğru olarak değerlendiren öğrenciler neden olarak "arkadaşlarının onunla alay etmesine devam edebileceklerini ve Rıza'nın bu duruma üzüleceğini" belirtirken yanlış olarak değerlendiren öğrenciler ise neden olarak "Rıza'nın okula gitmezse ileride iş sahibi olamayacağını, para kazanamayacağını ve okuma yazma öğrenemeyeceğini" ifade etmişlerdir. Görüldüğü üzere çoğulcu yaklaşımın olduğu bu sınıf ortamında öğrenciler sosyal sorunu kendi değer yargılarına ve bakış açılarına göre değerlendirmiş ve savundukları noktaları gerekçeleri ve varsayımlarıyla destekleyerek tutarlı bir şekilde ifade etmişlerdir.

Görüldüğü üzere öğrenciler, sınıf içi iletişimde birbirleriyle benzer düşüncede olduklarında "Arkadaşıma katılıyorum" ifadesini kullanırken birbirlerinden farklı düşündüklerinde ise "Arkadaşıma katılmıyorum" ifadesini kullanmışlardır. Özgür bir tartışma ikliminin olduğu bu öğrenme ortamında öğrenciler görüş olarak ikiye ayrılmış ve her öğrenci kendi görüşünü kendi bakış açılarına ve duruş noktalarına göre değerlendirebilmişlerdir.

"Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız sizin eksikliklerinizle alay etmiş ve kötü şakalar yapmış olsaydı neler düşünür ve ne hissederdiniz ve ne yapardınız?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Siz Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız sizin eksikliklerinizle alay etmiş ve kötü şakalar yapmış olsaydı neler düşünür ve ne hissederdiniz ve ne yapardınız? (Empatik)*

Elanur: *Öğretmenim kendimi çok kötü hissederdim ve üzülürdüm.*

Ertuğrul: *Kendimi çok kötü hissederdim.*

Elifnaz: *Kendimi çok üzgün hissederdim. Çünkü benimle dalga geçiyorlar.*

Damla: *Üzülürdüm ve üzüldüğüm anda onu müdüre söylerdim*

Bedirhan: *Üzülürdüm ben de onlarla alay ederdim.*

Enisenur: *Öğretmenim benle dalga geçenlere derdim ki "Siz böyle herkesle dalga geçerseniz sizin de başınıza gelebilir".*

Kayra: *Öğretmenim bazı çocuklar utanmadan tekerlekli sandalyeli çocuklara vuruyorlar, şaka yapıyorlar.*

Zeynep: *Öğretmenim ben olsaydım üzülürdüm ama ağlamazdım. Hemen öğretmene veya müdüre, anneme babama söylerdim. Durumu hallederdim.*

Birkan: *Öğretmenim ben Bedirhan'a katılmıyorum. Onlar bizle dalga geçse bile biz onlara karşılık vermemeliyiz.*

Asel: *Öğretmenim böyle bir olay başıma gelseydi onlara derdim ki " utanmıyor musunuz böyle haldeyim ben. Sizin de başınıza gelse çok üzülürsünüz. Yapmayın böyle yapmayın lütfen. Kalbim kırılıyor. Utanmıyor musunuz ya. Sizi gidip öğretmenime söyleyeyim de iyi bir ceza versin size derdim.*

Kerem: *Bir daha onlarla arkadaş olmazdım.*

Funda: *Kendimi kötü hissederdim. Öğretmenden izin alıp onları müdüre şikâyet ederdim.*

Ercan: *Ben kendimi çok kötü hissederdim Anneme babama söylerdim bir de müdüre söylerdim. Bir daha da hiç arkadaş olmazdım.*

Bedirhan: *Öğretmenim bende onlarla alay etmek yerine öğretmenime söylerdim. Çünkü alay etmek kötü bir şey.*

Araştırmacı: *Aferin çocuklar. Tartışarak doğruyu kendi kendinize fark edebiliyorsunuz. Önemli olan da bu. Hepinizi tebrik ediyorum.*

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının *"Siz Rıza' nın yerinde olsaydınız, arkadaşlarınız sizin eksikliklerinizle alay etmiş ve kötü şakalar*

yapmış olsaydı neler düşünür ve ne hissederdiniz ve ne yapardınız?" sorusunda, öğrenciler örnek olaydaki Rıza'nın yerine kendini koyarak o durumda kendisini kötü hissedeceğini ve üzüleceğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler Rıza'nın yerinde olsaydı ve bu durumda karşılaştıklarında neler yapabileceklerine dair farklı ve nitelikli çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler kendisini örnek olaydaki karakterin yerine koyabilmiş ve olayı onun penceresinden değerlendirerek nitelikli bir empatik bakışı ortaya koyabilmişlerdir. Bu sınıf içi tartışma ortamının ve farklı bakış açılarının tüm öğrencileri bilişsel ve duyuşsal olarak geliştirmekte olduğu da açıktır.

Bedirhan, soruya verdiği cevapta Rıza'nın yerinde olsa kendisinin de onunla alay eden arkadaşlarıyla alay ederek karşılık vereceğini ifade etmiştir. Buna karşılık olarak Birkan, Bedirhan'ın görüşüne katılmadığını ifade ederek onlar dalga geçse bile bizlerin onlara karşılık vermemesi gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, Bedirhan'ın yanlış düşüncesine bilerek müdahale etmemiş çünkü Bedirhan'ın bu yanlış düşüncesine başka öğrenciler tarafından karşılık verileceğini düşünmüştür. Araştırmacının tahmin ettiği gibi Birkan, Bedirhan'ın bu düşüncesine karşılık bunun doğru bir davranış olmadığını gerekçelendirerek ifade etmiştir. Çoğu arkadaşı Birkan'ın düşüncesinin katılmıştır. Görüldüğü üzere bu öğrenme ortamı; her öğrencinin olayı kendi ahlaki değer yargılarına ve ahlaki dönemlerine göre değerlendirebilme ve kendi değer yargılarını başkalarıyla karşılaştırma fırsatı sunmuştur. Bedirhan, arkadaşlarının olayla ilgili bakış açılarını ve değer yargılarını dinledikten sonra kendi düşüncesini sorgulamış ve düşüncesinde değişiklik yaparak alay etmenin yanlış bir şey olduğu sonucuna varmıştır.

Asel, Kerem, Funda ve Ercan böyle bir olay başlarına geldiklerinde; onlarla alay etmek yerine bu olayı ailesine, öğretmenlerine veya müdüre söyleyerek çözüm bulabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Asel, Kerem, Funda ve Ercan olayı nitelikli bir şekilde irdeleyebilmiş ve durumla ilgili sağlıklı bir çözüm önerisi ortaya atmışlardır.

Bu durum, öğrencilere uygun bir öğrenme ortamı sunulduğunda hem nitelikli bir empati yapabildiği hem de söz konusu sosyal olaya ilişkin çok farklı bakış açıları geliştirebildiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir. Buradan çıkarılabilecek sonuç,

sınıftaki iletişim ve etkileşimin öğrencilere çok farklı bakış açıları ve deneyimler kazandırabileceğidir.

4.2.3.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi

4.2.3.2.1. "Rıza'ya Mail Atalım" Çalışma Yapağının Değerlendirilmesi

"Rıza'ya Mail Atalım" çalışma yaprağında, öğrencinin gazete haberindeki olayda geçen Mertcan'a yaşanan olayla ilgili mail atması istenmiştir. Bu etkinlik, öğrencilere olayla ilgili duygu düşüncelerini rahatlıkla ifade etme fırsatı sunar ve öğrencilerin olaya hangi açıdan baktıklarını ve kazanımı ne derece içselleştirdikleri ortaya çıkarır. Etkinlik değerlendirilirken öğrencilerin olay ile ilgili duygu ve düşüncelerini kazanımla veya gazete haberiyle ilişkilendirebilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmesi, (davranışın neden iyi ya da kötü olduğunu gerekçelendirmiş olması), olay, durum veya kişilerle ilgili empatik ve ahlaki değerlendirmede bulunabilmeleri dikkate alınmıştır.

Aşağıda "Rıza'ya Mail Atalım" çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Arkadaşlarının alay etmeleri ve kötü şakaları yüzünden okula gitmek istemeyen Rıza' ya bir mail atmak ister misin? Bu olayla ilgili düşüncelerini ve Rıza'ya söylemek istediklerini yaz.

Gönder Ekle Sil ...
İlgili Gali

Gönder
A1
📎
📷
😊
🗑️
🔍

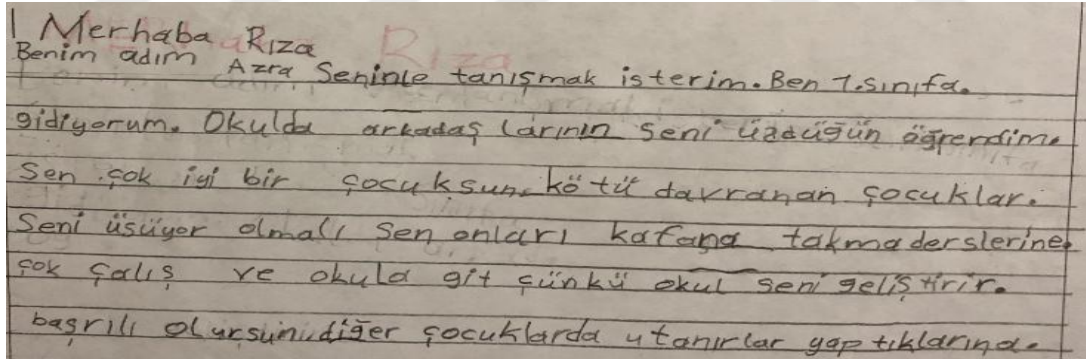
📧
📧

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.3.2.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.3.2.1. "Rıza'ya Mail Atalım" Çalışma Yaprakının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
8	16	7	6	1	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 8'i "çok nitelikli", 16'sı "nitelikli", 7'si "ortalama", 6'sı geliştirilmeli, 1'i boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 3'tür. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Rıza'ya Mail Atalım" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Azra'nın Rıza'ya attığı mail şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Azra, Rıza'ya attığı mailde; Rıza'ya kötü davranan çocuklara kafasını takmaması gerektiğini, okula giderse başarılı olacağını ve diğer çocukların yaptıklarından utanacaklarını ifade etmiştir. Azra, buradaki sosyal problemi analiz etmiş ve kendisine göre doğru olan çözüm yolunu sunmuştur. Rıza'yla alay ettikleri için, onları kötü olarak değerlendirmiş ve olaydaki kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Azra'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Nur Damla'nın Rıza'ya attığı mail şu şekildedir:

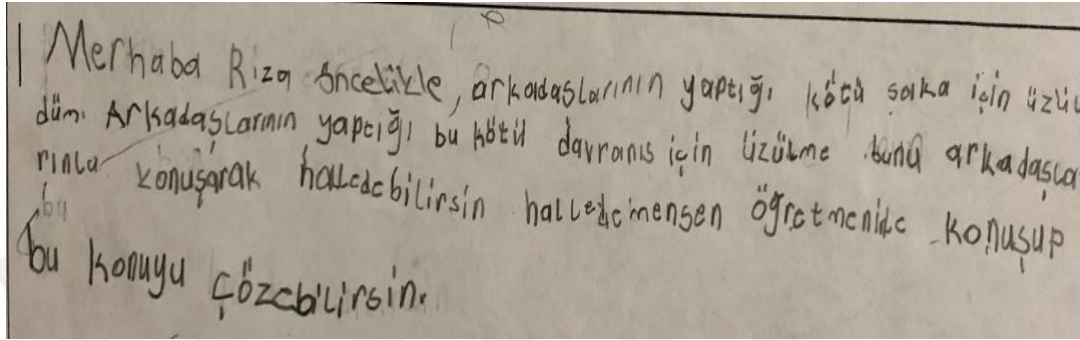
Merhaba Rıza ben Nur Damla tanıştığımıza
 memnun oldum. Geçenlerde başınagelenleri
 öğrendim. Arkadaşlarının yaptığ bu davranışlar hiç
 hoş değil. Arkadaşlarının bu hareketlerinden dolayı
 ceza almalarına sevindim. Ne olursa olsun okula gitmeye
 devam et. Rıza okula gitmezsen nasıl okuma yazma
 öğrenebilirsin liseyi üniversiteyi geçemezsin
 yüzünden hep okuluna git.
 Kendine iyi bak senle dalga geçenlere kulak asma
 hoşşakal.

Nur Damla, Rıza'ya attığı mailde; olayı ahlaki olarak değerlendirebilmiş ve arkadaşlarının yaptığı davranışın doğru olmadığı ve bu yaptıkları davranıştan dolayı ceza almalarına sevindiğini belirtmiştir. Nur Damla, buradaki olayı kendi ahlaki değer yargılarına göre ve içinde olduğu ahlaki döneme göre değerlendirebilmiştir. Nur Damla'nın, Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden "itaat ve ceza döneminde" olduğu düşünülmektedir. Nur Damla, Rıza'ya attığı mailde; ne olursa olsun okula gitmeye devam etmesi gerektiğini, yoksa okuma yazma öğrenemeyeceğini ve liseye, üniversiteye gidemeyeceğini belirtmiştir. Nur Damla, kendi perspektifinden sosyal problemi değerlendirip Rıza'ya sunduğu önerileri gerekçeleriyle birlikte ifade edebilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Nur Damla'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Zümra'nın Rıza'ya attığı mail şu şekildedir:

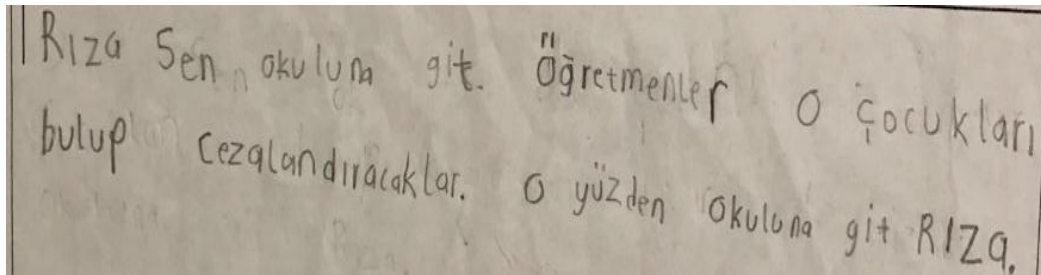
Merhaba Rıza
 Benim adım Zümra arkadaşlarının seni tekerlekli
 sandalye
 kullandığını için dalga geçtiklerini öğrendim.
 çok üzülüm Ben Senin arkadaşın olsay dım seninle
 oyun oynardım. Sana yardım ederdim. Okula gitmesen
 okumayı bilemezsin ve ileride iş sahibi de olamaz
 sin. Başarılı olmak için okula gitmelisin. Belki seni
 seven arkadaşlarında olur. Vaz geçme.

Zümra, Rıza'ya attığı mailde; Rıza'nın arkadaşlarının onunla dalga geçmelerine üzüldüğünü ifade etmiştir. Zümra, kendisini Rıza'nın arkadaşı olsa Rıza'yla oyun oynayacağını ve ona yardım edeceğini ifade etmiştir. Bu düşüncesiyle Zümra, olaydaki

karakterlerin yerine kendini koyabilmiş ve empati kurabilmiştir. Zümra, Rıza'nın okula gitmezse ileride iş sahibi olamayacağını ifade ederek, ileride yaşayacağı sıkıntıları öngörebilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda Zümra'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Eda'nın Rıza'ya attığı mail şu şekildedir:

Eda, Rıza'ya attığı mailde; arkadaşlarının Rıza'ya yaptığı şaka için üzülüğünü ifade ederek bu durumu çözmek için arkadaşlarıyla konuşabileceğini, halledemezse öğretmeniyle konuşup çözebileceğini belirtmiştir. Görüldüğü üzere Eda; Rıza'ya sosyal problemi çözebilecek nitelikli çözüm önerileri sunmuştur. Bu açıdan değerlendirildiğinde Eda'nın çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "ortalama" olarak değerlendirilen Akif'in Rıza'ya attığı mail şu şekildedir:

Akif, Rıza'ya attığı mailde; Rıza'nın okula gitmesi gerektiğini, onunla alay edenleri öğretmenlerinin cezalandıracağını ifade etmiştir. Akif olayı ahlaki olarak değerlendirebilmiş ve Rıza'yla alay eden kişilerin cezalandırılması gerektiğini düşünmüştür. Akif, Rıza'ya attığı mailde; düşüncelerini yeteri kadar ifade etmediği için çalışma yaprağı "ortalama" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Rıza'ya Mail Atalım" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun duygu ve düşüncelerini konu bağlamında ifade edebildikleri, olaydaki karakterlerin yerine kendini koyabilip empati kurabildikleri, olayı farklı bakış açılarından yorumlayabildikleri ve olayı ahlaki açıdan nedenleriyle birlikte değerlendirebildikleri söylenebilir.

4.2.3.2.2. "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ait bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir.

Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri, görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ifade etmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabilmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişileri ahlaki olarak değerlendirmede bulunabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma " çalışma yaprağı yer verilmiştir.

Bir gazetede yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki resimlerle ilgili bir gazete haberi yazınız. Gazetenizin başlığını da yazmayı unutmayın.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

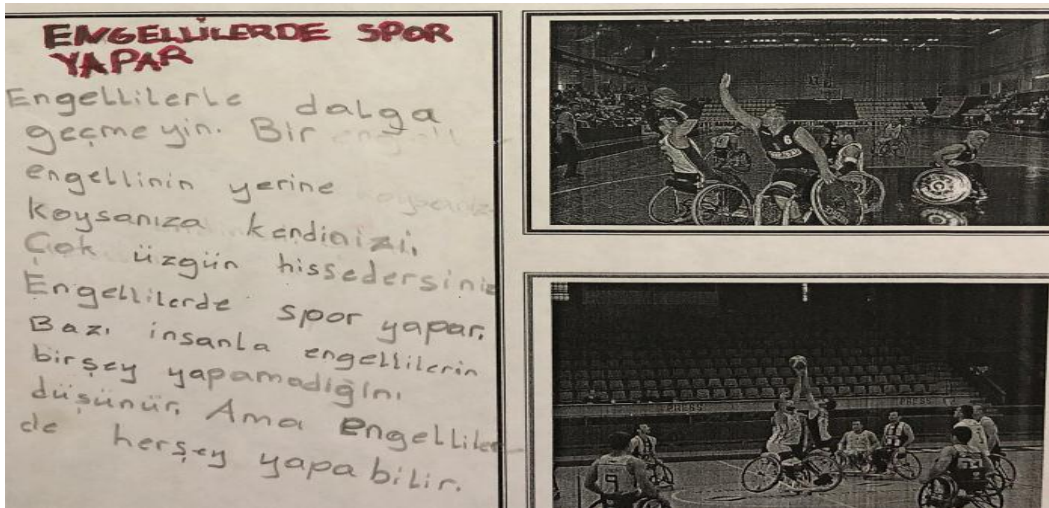

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.3.2.2.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.3.2.2. "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma " Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştiril meli	Boş/Anla msız	Gelmeyen	Toplam
7	15	10	3	3	3	41

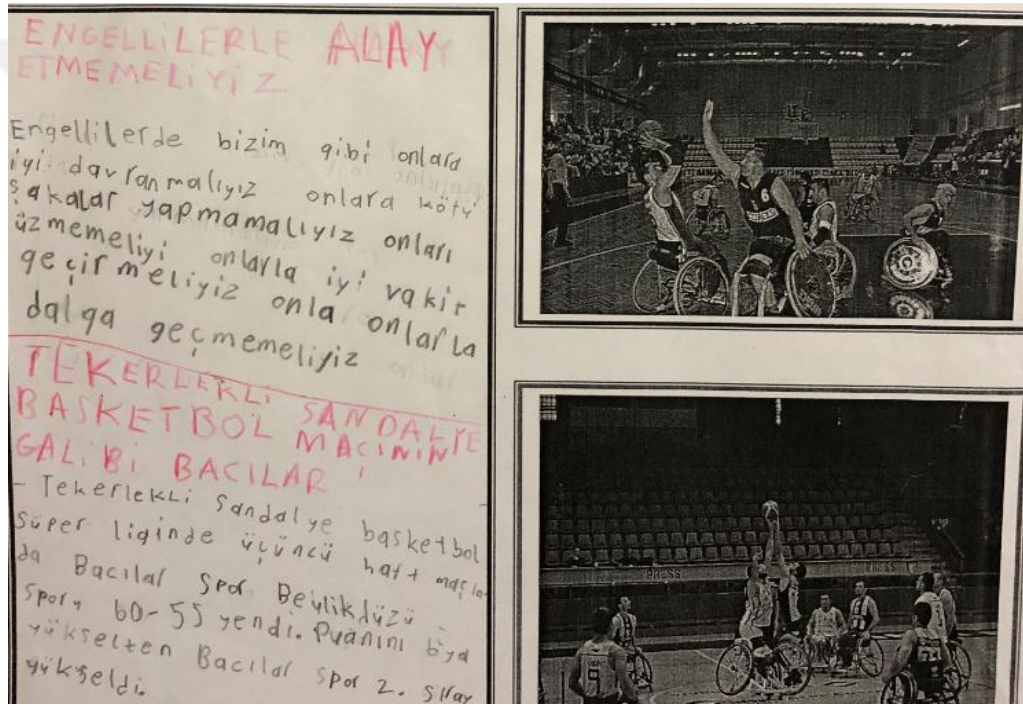
Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 7'si "çok nitelikli", 15'i "nitelikli", 10'u "ortalama", 3'ü geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 3'tür.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Zeynep'in görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

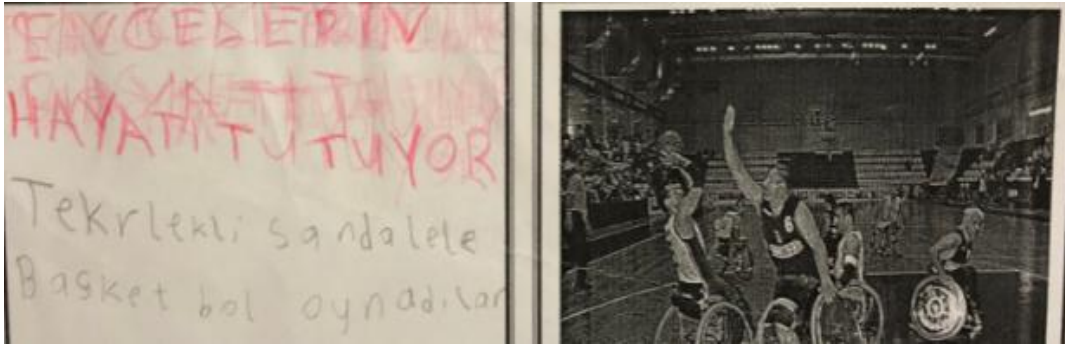

Görüldüğü üzere Zeynep; görsellerden yola çıkarak; bazı insanların engellilerin bir şey yapamadığını düşündüğünü fakat engellilerin her şey yapabileceğini ve spor da yapabileceklerini ifade etmiştir. Bu anlamda Zeynep görsellere uygun bir şekilde duygu

ve düşüncelerini ifade edebilmiştir. Zeynep yazdığı gazete haberinde, insanların kendilerini engellilerin yerine koymalarını istemiş ve engellilerle dalga geçilirse onların üzüleceğini ifade etmiştir. Empatik bir bakış açısıyla olayı değerlendirebilen Zeynep, engellilere karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Zeynep, yazdığı gazete haberinin içeriğine uygun etkileyici bir başlık bulmuştur. Bu kriterler göz önünde bulundurularak Zeynep'in çalışma kağıdı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Birkan'ın görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

Birkan, görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberinde; engellilerin de insanlar gibi olduklarını, onlara iyi davranılması gerektiğini ve kötü şakalar yapılmaması gerektiğini, onlarla iyi vakit geçirilmesi gerektiğini ve onlarla dalga geçirilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Görüldüğü üzere Birkan, engellilere nasıl davranılması gerektiği konusunda doğru çıkarımlarda bulunabilmiş ve kazanımı içselleştirebilmiştir. Birkan yazdığı gazete haberine uygun içerikte bir başlık bulabilmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Birkan'ın çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "geliştirilmeli" olarak değerlendirilen Ela'nın görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Ela'nın görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberi görsele uygun olarak yazılmış fakat içeriği görece zayıf olduğu için çalışma yaprağı "geliştirilmeli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Basketbol Oynayan Engelli Görsellerine Uygun Gazete Haberi Yazma" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun görsellere uygun bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade edebildikleri, görseldeki olayı empatik bir bakış açısıyla değerlendirip, engellilere karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda doğru çıkarımlarda bulunabildiği söylenebilir.

4.2.3.2.3. "Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında öğrenciler çalışma kâğıdında verilen gazete haberindeki konu içeriğine uygun yaratıcı bir başlık bulur ve gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizer. Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin gazete haberiyle ilgili yazdıkları başlıkların gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık olması, gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizmesi, kriterlerigöz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme " çalışma yaprağına verilmiştir:

Türkiye'nin en iyi gazetesi "DüşünüYORUM" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki gazete haberine uygun bir başlık yazın ve bu habere uygun bir resim çizin.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

Aksaray'da doğuştan iki kolu olmayan 15 yaşındaki Hikmet Tunç, ayaklarını el gibi kullanarak yaşlılarıyla aynı sırada eğitim görüyor, ayağı ile yazı yazıyor, resim çiziyor, su içebiliyor ve yemek yiyebiliyor.

Hasan Dağı'nın eteklerinde kurulu Karacaören köyünde ilköğretim 8. sınıfta öğrenimini sürdüren Hikmet Tunç, doğuştan iki kolu da olmadığı halde arkadaşları ile aynı sınıfta özel bir yardım almaksızın okula devam ediyor.

Kalemimi ayak parmaklarının arasına sıkıştırıp yazı yazan ve öğretmenini can kulağı ile dinleyen Hikmet'in en sevdiği ders ise matematik. Okuma azmi ile öğretmenlerinin takdirini kazanan Hikmet, okula hiç devamsızlık yapmadığı gibi, ayakları ile resim de çiziyor. 6 çocuklu bir ailenin 3. çocuğu olan Hikmet, tüm imkansızlıklara rağmen ortaokulu bitirdikten sonra liseye devam etmek istiyor.

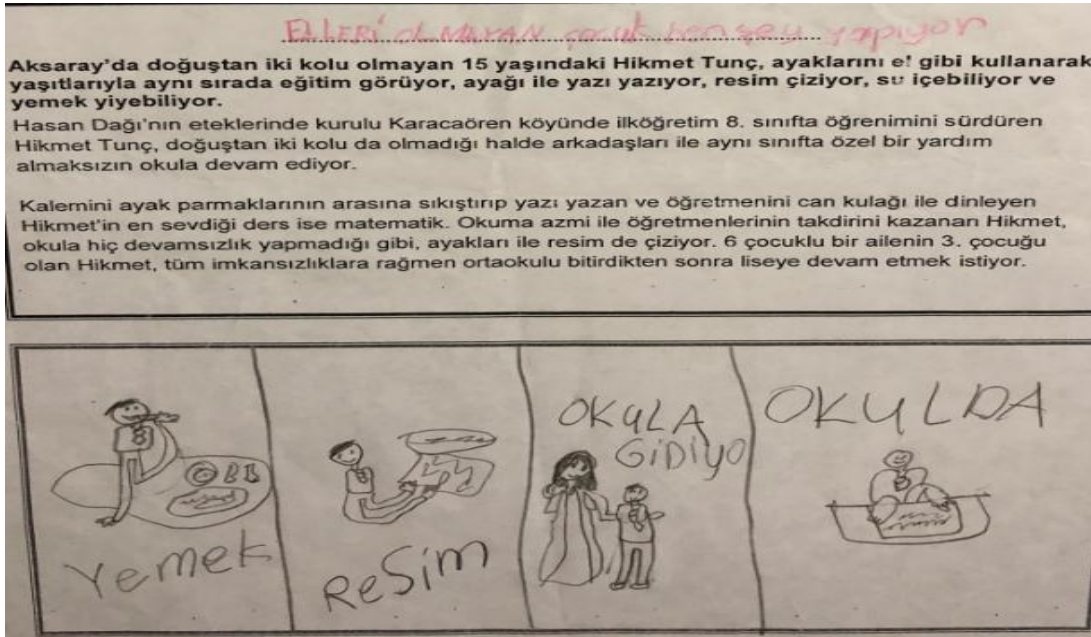
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.3.2.3.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.3.2.3. "Gazete Haberine Uygun Başlık Yazma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprakının Analizi (N=41)

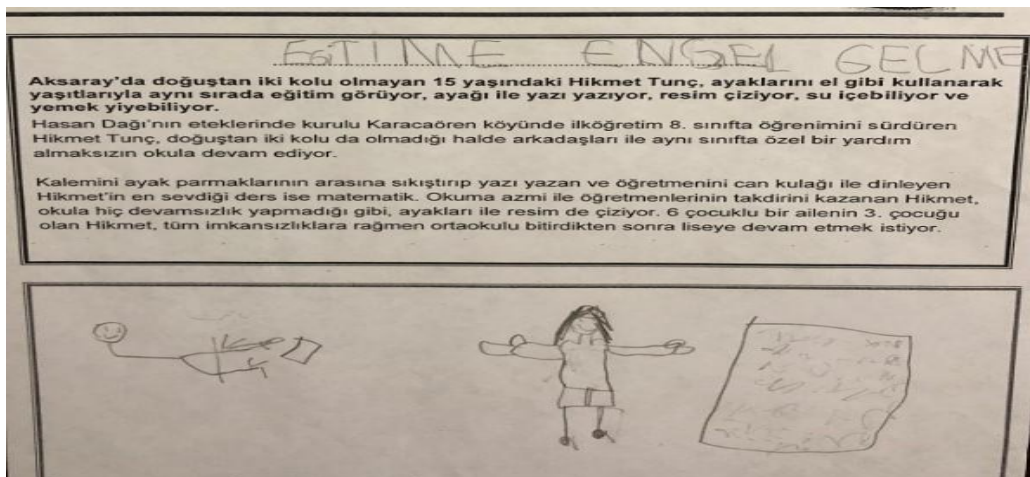
Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
5	9	18	5	1	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 5'i "çok nitelikli", 9'u "nitelikli", 18'i "ortalama", 5'i geliştirilmeli, 1'i boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 3'tür. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Gazete Haberine

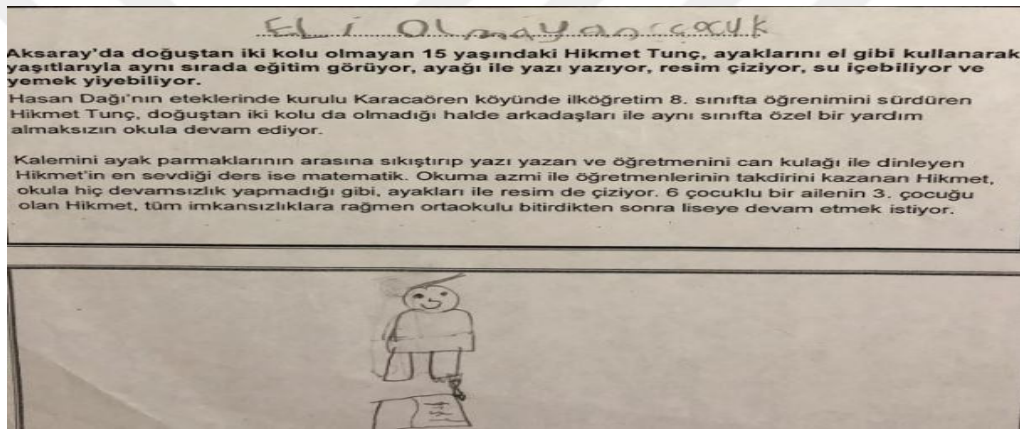
Yaratıcı Uygun Başlık Bulma ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" çalışma yapraklarından örneklerle yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Enisenur'un yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Enisenur, gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulmuş ve gazete haberindeki her detayı anlatan bir çizim yapabilmıştır. Enisenur, çizdiği resimde; doğuştan kolu olmayan çocuğun ayaklarıyla yemek yediğini, resim çizebildiğini ve okuluna devam edebildiğini ve okulda ayaklarıyla yazarak notlar aldığını resmedebilmiştir. Aynı zamanda görsele uygun ve gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulabilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda Enisenur'un çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Elif'in yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Elif'in gazete haberinden yola çıkarak çizdiği resimde; öğretmenin tahtada ders anlattığı, kolları olmayan çocuğun ise kalemi ayak parmaklarının arasına sıkıştırarak not aldığı resmedilmiştir. Elif, gazete haberine bulduğu başlık ise "Eğitime Engel Gelmez" dir. Görüldüğü üzere Elif'in başlıkta ve resimde verdiği mesaj eğitimin hiç bir şekilde engellemeyeceği mesajıdır. Yani hiç bir nedenin okumak için engel olamayacağını anlatmak istemiştir. Elif'in çizdiği resimden ve koyduğu başlıktan gazete haberini doğru anladığı ve analiz ettiği anlaşılmaktadır. Elif'in gazete haberine yönelik çizdiği resim ve başlık arasında da uyum olduğu düşünülerek çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "ortalama" olarak değerlendirilen Mert'in yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Mert, gazete haberinden yola çıkarak; elleri olmayan ve ayaklarıyla defterine yazı yazan bir çocuk resmetmiştir. Mert, gazete haberine başlık olarak da "Eli Olmayan Çocuk" koymuştur. Mert'in gazete haberinden yola çıkarak çizdiği resim ve başlık arasında uyum vardır. Fakat öğrencilerin çoğu gazete haberinin içeriğiyle ilgili benzer başlık ve resim çizdikleri için bu öğrencilerin çalışma yaprağı "ortalama" olarak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda Mert'in çalışma yaprağı da "ortalama olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme " çalışma yapraklarında öğrencilerin birbirine benzer başlıklar buldukları ve resimler çizdikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte resim çizme yeteneği zayıf olan öğrencilerin bu etkinlikte zorlandıkları ve ortaya koyduklarının ürünün düşük olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin etkinlikler

ile görüşleri alındığında resim yeteneği zayıf olan öğrenciler, bu etkinlikte zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

4.2.3.2.4. "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında kazanımlarla ilgili sınıfça yapılan çalışmaların gazete haberi olarak yazması ve yazdığı haberin içeriğine uygun bir başlık ve habere uygun bir resim çizmesi istenir. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin kazanıma uygun içerikte bir haber yazması, yazdığı olayla ilgili konunun dışına çıkmaması, yazdığı habere uygun bir başlık belirlemesi, yazdığı habere uygun bir resim çizmesi, duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmesi, yazdığı olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.1.3.2.4.'de yer almaktadır.

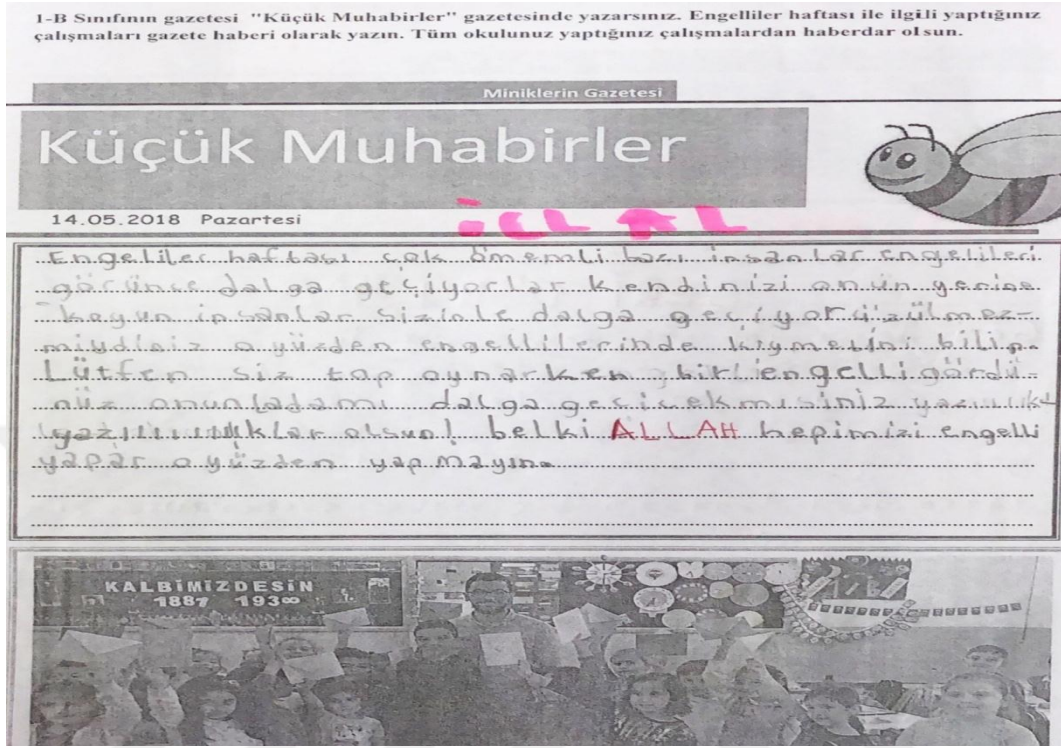
Tablo 4.1.3.2.4. "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
12	14	5	2	5	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 12'si "çok nitelikli", 14'ü "nitelikli", 5'i "ortalama", 2'si geliştirilmeli, 5'i boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 3'tür.

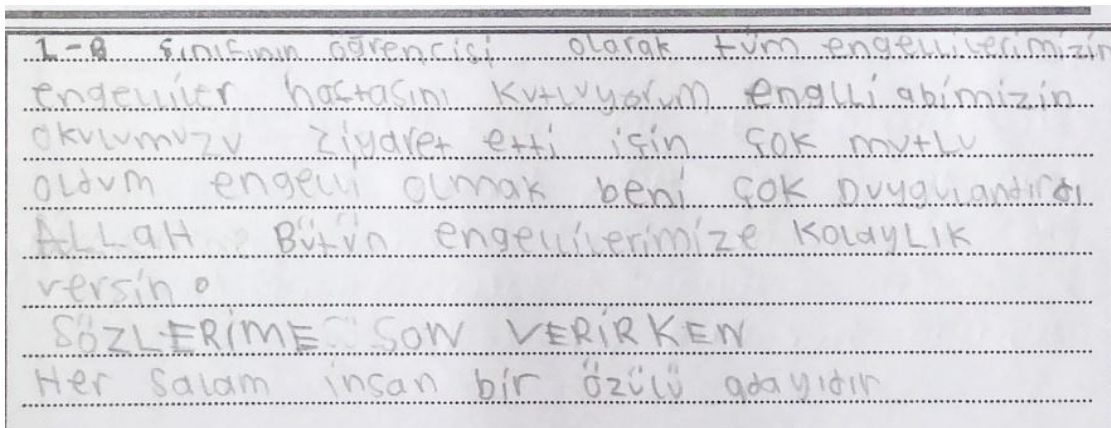
Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım" çalışma yapraklarından

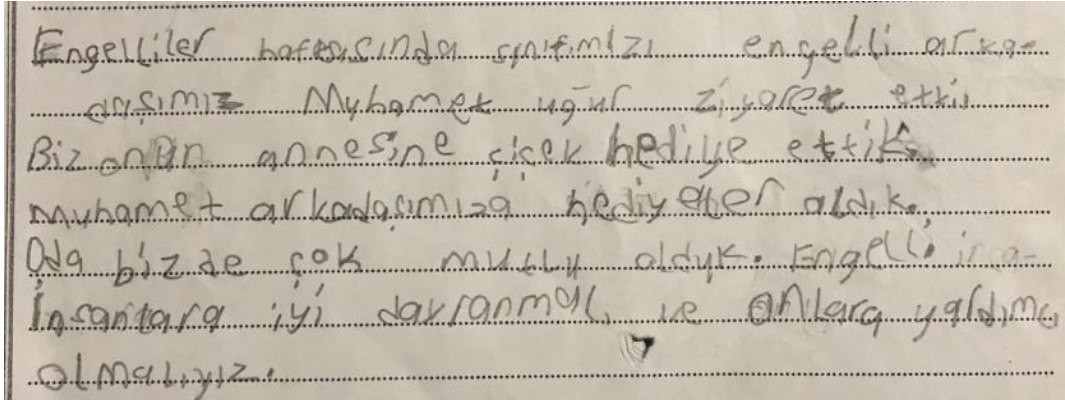
örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in konu ile ilgili yazmış olduğu gazete haberi şu şekildedir:

Görüldüğü üzere İclal, yazdığı gazete haberinde; bazı insanların engellilerle dalga geçtiğini ifade ederek insanları kendilerini onların yerine koymalarını istemiştir. İclal, nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koyarak engellilere nasıl davranılması gerektiği konusunda doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu kriterler göz önünde bulundurularak İclal'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Eda ve Esila'nın konu ile ilgili yazmış olduğu gazete haberi şu şekildedir:

Eda:

Esila:

Eda ve Esila, yazmış olduğu gazete haberinde; kolları olmayan Muhammet'in sınıfa geldiğinde yaşadıkları duyguları güzel bir şekilde ifade edebilmişlerdir. Bu olaydan gerekli çıkarımlarda bulunarak engellilere insanların nasıl davranması gerektiği konusunda da doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Eda, "*Her sağlam insanın bir özürülü adayı*" olduğunu ifade ederek insanlara konu ile alakalı önemli mesaj vermiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Eda ve Esila'nın çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Engelliler Haftasında Sınıfımıza Davet Ettiğimiz Muhammet ile ilgili Bir Gazete Haberi Yazalım" çalışma yapraklarında öğrencilerin çoğunluğunun yazdığı gazete haberinde, konu bağlamına uygun bir haber yazdığı ve yazdığı gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulabildiği ve resim çizebildiği görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğunun nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koyarak engellilere nasıl davranılması gerektiği konusunda doğru çıkarımlarda bulunabildiği söylenebilir. Öğrenciler yazdığı gazete haberinde insanların engellilere nasıl davranması gerektiği konusunda da doğru çıkarımlarda bulunabildiği söylenebilir.

Bu kazanıma yönelik öğrenme sürecine yönelik araştırmacının aldığı notlar şu şekildedir:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü

Kazanım: Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

"Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder." kazanımında fiziksel özellikler üzerinde durularak, her öğrencinin farklı özelliklere sahip olduğunu, farklılıkların doğal olduğu, bazı öğrencilerin özel gereksinimleri olduğunu, bazılarının tekerlekli sandalye, koltuk değneği, işitme cihazı kullanması gerektiği, bu öğrencilerle karşı nasıl davranmamız gerektiği, fiziksel farklılıklardan dolayı kimseyle alay edilmesini gerektiği sonuçlarına öğrencilerin kendilerinin ulaşması amaçlanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak etraflarında farklı kişilerin olup olmadığı, farklı olan kişilerin ne anlama bizlerden farklı olduğu sorusu ile dikkat çekilerek derse giriş yapılmıştır. Daha sonra "Okula Tekerlekli Sandalyeyle Gelen Çocukla Alay Ettikler" adlı gazete haberi öğrencilere okundu. Gazete haberi ile ilgili öğrencilere bu örnek olayı anlatarak etmelerini sağlayarak düşünsel, duyu ve empatik sorular soruldu. Yarı etkinlik olarak öğrencilerin gazete haberindeki bu olayı drama yoluyla canlandırmaları istenmiştir. Araştırmacı drama esnasında dramayı durdurarak karakterlerin o anda neler hissettiklerini sormuştur. Bu kazanımla ilgili öğrencilerin kendisinden farklı özel gereksinimli bireyleri daha iyi anlamasını sağlayarak empati gelişimleri yapılmıştır. Empati gelişimi kapsamında çocuklarla ellerini kullanmadan gözden resim çizmeleri ve gözleri kapalı merdivenleri çıkması istenir. Bu çalışmalar sonucunda öğrencilere sorular sorulara öğrenciler, nitelikli empatik cevaplar verebilmişlerdir. Bu süreçte sonra öğrencilere konu ile ilgili çalışma kağıtları dağıtılmıştır. Çalışma yaprağının biri gazete haberindeki karaktere mail atma, ikinci çalışma yaprağı ise verilen bir gazete haberine yaratıcı başlık bulma ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizmedir. Öğrenciler gazete haberindeki karaktere mail atma çalışma yaprağını bireysel olarak yapmışlar, gazete haberine yaratıcı başlık bulma ve gazete haberindeki olay ile ilgili resim çizme etkinliğini de grup çalışması olarak yapmışlardır. Yaptıkları çalışmalarını için Sergilene sürecinde sınıfa sunmuşlardır. Bu etkinliklerden farklı olarak öğrenciler aileleriyle birlikte engellilerin zaferleri, başarıları ile ilgili bir haber araştırıp arkadaşlarına sunması istenmiştir. Bu kapsamda öğrencilerden biri "Bağcıbaşı elleri olmayan bir çocuğun aykırıyla harika resimler çizdiği" haberini bulup arkadaşlarına sundu. Daha sonra bu çocuğu Bağcıbaşı Engelliler Sığınağı'nda eğitim gördüğünü öğrendikten sonra sınıfımıza davet etmek istedik. Aykırıyla güzel resimler çizen Muhammet Uğur Bitkay'ı sınıfımıza davet ettik. Onun çizdiği resimlerden birini satın aldık. Öğrenciler Muhammet abilerini çok sevdiler ve onları çok güzel zaman geçirdiler. Bu süreçte öğrenciler bir engellinin de istedikten sonra çocuğu sevişebileceğinin farkına vardı. Öğrenciler engelliler haftasında kolları olmayan Muhammet Uğur Bitkay'ı sınıfına davet ederek ve ona hediye olarak onu mutlu eden öğrenciler bu süreçte yaşadıklarını ve hissettiklerini anlatan bir gazete haberi yazar. Bu gazete haberleri veri olarak kullanılmış ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırmacı, bu kazanıma yönelik öğrenme sürecinde, gazete haberlerinin öğrencilere sunumundan sonra yan etkinlik olarak drama yöntemini kullanmış ve empati çalışmaları yapmıştır. Öğrenciler, gazete temelinde yapılan bu çalışmalarla daha iyi empati kurabilmiş ve gazete haberi ile ilgili sorulan sorulara daha nitelikli cevaplar verebilmiştir. Bunun yanında öğrenciler bu süreçte, araştırdıkları bir gazete haberinden yola çıkarak, bir engelli öğrenciyi sınıflarına davet etmiş, ona hediyeler almış ve onunla etkileşime geçerek birlikte güzel zaman geçirmişlerdir. Bu süreçte öğrenciler, engellilere karşı olan önyargılarını yıkabilmiş ve engellilerin de istedikten sonra çoğu şeyi başarabileceğinin farkına varmışlardır. Araştırmacının bu notlarından yola çıkarak, gazete haberinden hareketle öğrencileri önyargılarından arındıracak ve empati becerilerini geliştirecek etkili öğrenme ortamlarının oluşturulabileceğini söylemek mümkündür.

4.2.4. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 4

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.

Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci (kavram irdeleme süreci) bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. *"Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer."* kazanımını içeren gazete haberi aşağıda verilmiştir.

Gazete Haberi:

Kazanım: *Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.*

SEYYAR PİLAVCI ZEHİRLEDİ

Giriş Tarihi: 24.05.2013, 19:45 Görselleştirme Tarihi: 24.05.2013, 20:22

Buca Ali Kuşçu Ortaokulu'nda düzenlenen "Pilav ve Dans" etkinliği sırasında okulun önündeki satıcıdan tavuklu pilav yiyen 55 kişi zehirlenerek hastaneye kaldırıldı.

Olay Yenigün Mahallesi'nde bulunan okulda meydana geldi. Hem yazın yaklaşması hem de öğrenci ve velileri kaynaştırmak amacıyla okul idaresi "Pilav ve Dans" şenliği düzenledi. Düzenlenen etkinlik beklenenden fazla ilgi görüp pilav yetmeyince okul yönetimi, okulun önünde bulunan seyyar pilavcıdan yaklaşık 60 tabak tavuklu pilav satın aldı.

Mide bulantıları ve kusma başladı

Alınan pilavların yenmesinin ardından yaklaşık 20 dakika içinde öğrenci ve öğretmenlerde mide bulantısı ve kusma belirtileri baş gösterdi. Birden fenalaşan öğretmen ve öğrenciler Buca Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi'ne götürüldü. Hastanede 3'ü öğretmen 52'si öğrenci olan hastalara serum tedavisi uygulanırken, 7 öğrenci ve 1 öğretmenin müşahade altına alındığı öğrenildi. Hastaneye bilgi almaya gelen okul müdürü bu sırada öğrenci velileri tarafından tepkiyle karşılandı.

Veliler müdüre tepki gösterdi

Bir süre sonra kalabalığı yatıştıran okul müdürü, öğrenci velilerine her şeyin kontrol altında olduğunu ve bozuk tavuklu pilavları satan seyyar satıcı hakkında polis ekiplerinin araştırma yaptığını belirtti. Zehirlenme vakasının meydana gelmesinden sonra öğrenci velileri zehirlenme vakasından okul müdürünü sorumlu tuttular. Veliler, okul müdürünün etkinliğe katılanlardan tavuklu pilav için kişi başı 5 lira aldığını ve bu parayla dışarıdan hijyenik olmayan bir seyyar satıcıdan tavuklu pilav aldığını söylerlerken, müdür hakkında şikayetçi olacaklarını belirttiler. Polis olayla ilgili soruşturma başlattı.

"Hangi koşullarda yapıldığı bilinmez"

İsmi vermek istemeyen bir öğrenci velisi, "Biz çocuklarımızı buraya emanet ediyoruz. Bir okul müdürü nasıl olur da dışarıdan bilinmeyen bir yerden sağlıksız yiyecek alır. Onun bu sorumsuzluğu yüzünden çocuklarımız hastanede. Durumu daha kötü olan çocuklarımız var. Ve bu çocuklar zehirlenme olayı yüzünden yarın dersten eksik kalacaklar, okullarına gidemeyecekler" dedi.

Bir bardak kolada yaklaşık 32 küp şeker bulunur.

4.2.4. 1. Gazete Haberini İrdeleme Aşaması

Bu aşamada öğrencilere gazete haberindeki olayla ilgili öğrencilere düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorulmuştur. Sorular aşağıdaki gibidir:

1. Zehirlenme deyince aklınıza neler geliyor? (Düşünsel)
2. İnsanlar neden zehirlenir? (Düşünsel)
3. Sağlıksız besinler insanları neden zehirler? (Düşünsel)
4. Bir yiyeceğin sağlıklı ya da sağlıksız olduğunu nasıl anlarız? (Düşünsel)
5. Siz daha önce hiç zehirlendiniz mi? Neden zehirlendiniz? (Düşünsel)
6. Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız neler düşünür, neler hissederdiniz? (Empatik)
7. Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız pilavcıya neler söylemek isterdiniz? (Empatik)
8. Sizce zehirlenen çocuklar bu olaydan sonra bir daha dışarıda satılan yiyeceklerden satın almışlar mıdır? Neden? (Empatik)
9. Siz pilavcının yerinde olsaydınız sizin yüzünüzden 55 kişinin zehirlendiğini öğrenince neler hissederdiniz? (Empatik)
10. Size göre veliler, pilavın dışarıdan satın alınmasını sağlayan müdürü suçlamakta haklı mıdır? Neden? (Düşünsel)
11. Kendinizi okul müdürünün yerine koyun. Sizin yüzünüzden 55 kişi zehirleniyor. Neler düşünür ve neler hissederdiniz? (Empatik)
12. Sizce okul müdürü bu olaydan sonra dışarıda satılan yiyeceklerin alınmasına izin vermiş midir? Neden? (Düşünsel)
13. Açıkta satılan yiyecekler neden insan sağlığı için tehlikelidir? (Düşünsel)
14. Size göre müdürün pilavı açıkta satılan bir pilavcıdan alması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
15. Size göre pilavcının okul önünde açıkta pilav satması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)
16. Size göre bu olayda pilavcı mı suçludur yoksa müdür mü? Neden? (Düşünsel)

Veri yoğunluğu nedeniyle yukarıda belirtilen ve ders işleme süresinde sorulmuş olan soruların tamamına sınıf içi iletişim kesitlerinde yer verilmemiş olup, bir kısmına yer verilmiştir.

"Sağlıksız besinler insanları neden zehirler? Mesela oradaki pilav neden çocukları zehirlemiş olabilir?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sağlıksız besinler insanları neden zehirler? Mesela oradaki pilav neden çocukları zehirlemiş olabilir?

Damla: Öğretmenim hani mesela yürüyoruz ya. Ayakkabımızdaki mikroplar oraya gidiyor. Oradan da zehirleniyorlar. Bazen de böcekler üstüne zıplıyor. Sonra da onları yiyince çok kötü oluyor.

Funda: Öğretmenim hep dışarıdaki yemekleri yiyorlar. Hep tozlar falan üzerine giriyor. Ondan sonra yiyorlar ve zehirleniyorlar.

Zeynep: Öğretmenim hani hamburger falan yiyorlar ya bazı yerlerde hamburgerlerin içinde at

eti koyabiliyorlar. O yüzden annem hep tavuk yediriyor bana dışarıda.

Kevser: Öğretmenim çünkü açık yerlerde olduğu için biz basıyoruz oradaki mikroplar yemeklerin içine giriyor ve insanları zehirliyor.

Elanur: Öğretmenim biz yürüdüğümüz zaman tüm tozlar havaya kalkıyor ya. O tozlar da yemeğin içine giriyor. O yüzden. Yani bazıları yere tükürüyor. O yüzden oluyor bunların hepsi

Elif Naz: Öğretmenim bazıları yerlere tükürüyor. Sonra ayaklarımızı basıyoruz. Öksürüyorlar. Sonra bazı çocuklar koştuğu için o tozların hepsi pilavlara geliyor o yüzden zehirleniyorlar.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, öğrenciler insanların neden sağlıksız beslendiğinde zehirleneceğine yönelik doğru çıkarımlarda bulunabilmişlerdir. Öğrenciler, pilavın neden çocukları zehirlediğini ve açıkta satılan yiyeceklerin neden zararlı olabileceği konusunda tartışarak doğru sonuçlara ulaşmışlardır. Örnek olaydan hareketle öğrencilerin kazanıma yönelik ulaşılması gereken sonuçlara ulaştıkları söylenebilir.

"Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız pilavcıya neler söylemek isterdiniz?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti :

Araştırmacı: Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız pilavcıya neler söylemek isterdiniz? (Empatik)

Funda: Pilavcı bak böyle şeyler satma. Dışarıdan hiç bir şeyler satma. Bak biz alıyoruz tozlar felan. Bazen basıyoruz tozlar yukarı çıkıyor. Ondan sonra iniyorlar. Pilavın üzerine düşüyorlar. Sonra biz alıyoruz yiyoruz zehirleniyoruz. Dışarıdan bir şey satma derdim

Esmenur: Sen niye bize dışarıdan bir şeyler satıyorsun? Hep tozlar havaya kalkıyor biz de tozlardan yiyoruz.

Damla: Öğretmenim ben derdim ki. Bak şimdi çok güzel bir mantık buldum. Derdim ki ona Seni polise şikâyet edeceğim, yapmazsan bir daha buraya gelmezsen etmeyeceğim derdim. O da bir daha buraya gelmezdi ve hiç kimse de zehirlenmezdi.

Esila: Pilavcı sen artık satmayı bırak artık. Herkesi zehirleyeceksin artık. Bizi de zehirledin. Başka kimi zehirlemek istiyorsun?

Elifnaz: Sen hala niye burada pilav satıyorsun. Zaten bizi zehirledin. Gidip başka yerde satsana. Bütün insanları zehirleyeceksin. Zaten bizim sınıf zehirlendi. Şimdi gideceksin başka sınıfları da zehirleyeceksin.

Elanur: Öğretmenim ona derdim ki " Sen niye dışarıdan satıyorsun? Artık satmayı bırak. zaten bizi zehirledin. Öbür insanları zehirleme derdim.

İclal: Öğretmenim pilavcı belki fakirdir. Belki para kazanmaya çalışıyordur.

Nur Damla: İclal sen öyle diyorsun ama zehirlemek daha kötü. Restorantafelan yapsın. Çünkü dışarıda yaparsa tozlar hep pilavın üstüne uçuşur ve milleti zehirler.

Zeynep: Öğretmenim ben de İclal'e katılıyorum Çünkü Nur Damla pilavcının parası yoksa nasıl gidip restoran açacak? Parası yoksa nasıl restoran açsın ki. Restoran açmak çok pahalı.

Nur Damla: O zaman dışarıda değil de evinde satsın. Evine gelsinler pilavcı diye. Restoran açmasına gerek yok. Evinde yapar.

Zeynep: Nur Damla fakirse nasıl evi olacak? Hadi evi yoksa adamın. Parası yok sonuçta.

Damla: Öğretmenim benim güzel bir fikrim var. Tahtalarla kendi pilavcısını kendi yapar.

Kapalı olur. Satın almasına gerek yok. Kendisi de yapabilir.

Eda: *Öğretmenim ben İclal'e katılıyorum. Çünkü pilavcının para kazanması gerekiyor. Yoksa çocuklarına bir şey yediremez çocukları aç kalır.*

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, öğrenciler kendilerini zehirlenen çocukların yerine koyarak olayı onların perspektifinden değerlendirebilmişlerdir. Öğrencilerin çoğu, dışarıda pilav satarak öğrencilerin zehirlenmesine neden oldukları için pilavcuyu suçlamalarına karşın İclal, Zeynep ve Eda pilavcının para kazanmak zorunda olduğu için dışarıda pilav sattığını, kapalı bir yerde pilav satacak kadar parasının olmadığını düşünmüşlerdir. Görüldüğü üzere İclal, Zeynep ve Eda olaya arkadaşlarının göremediği bir pencereden bakabilmiş ve farklı bir bakış açısı ortaya koymuşlardır.

4.2.4.2. Gazete Temelli Örnek Olay Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi

4.2.4.2.1. "Okul Müdürüne Mail Atalım" Çalışma Yapağının Değerlendirilmesi

"Okul Müdürüne Mail Atalım" çalışma yapağı, öğrencilerin kendilerini gazete haberinde yer alan aktörlerden birinin yerine koyması, örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir. Bu çalışma yapağı analiz edilirken öğrencilerin yazdığı mailde duygu ve düşüncelerini ifade ederken kazanımla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Esmenur'un okul müdürüne attığı mail şu şekildedir:

Müdüür Bilmediğin İmediğin bir Pilavcıda dan Pilav
alırısın çocukları ölebiledi yada hep hastanede kalabirlerdi
bidaha bilmediğin yerde Pilav alma, çocukla hayatın
kaybedebilirdiler bidaha bilmediğin yerden bilmediğin
yerden pilav alma.

Görüldüğü üzere Esmenur; müdüre attığı mailde, açıkta satılan pilavcıdan pilav aldığı için müdürü suçlamış ve müdürün bu hatası sonucunda çocukların ölebileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte bir daha bilmediğin yerden pilav almamasını söyleyerek müdürü uyarmıştır. Esmenur, yazdığı mailde gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade etmiş ve bu olaydan çıkartılması gereken sonuçlara da ulaşabilmiştir. Aynı zamanda Esmenur, söylediği varsayımları gerekçeleriyle birlikte ifade edebilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Esmenur'un çalışma yaprağı " çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Elif Naz ve Zümra'nın okul müdürüne attığı mail şu şekildedir:

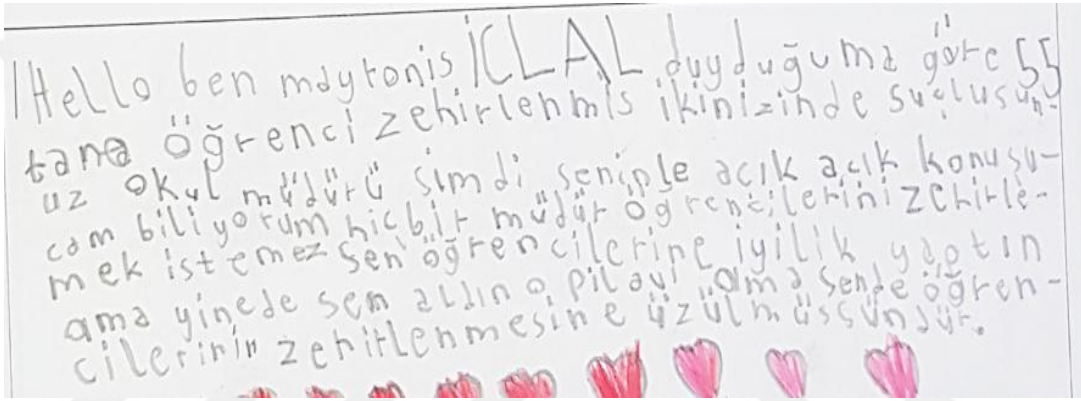
Elif Naz:

Müdürüm Sen üzülme ndası olsa o pilavcının
Suçu çünkü Pilava bütün mikroplar pilavın
içine giriso Pilavcıda o zaman pis pilavlar
satmasaydı, yani senin Suçun yok
Sen kendini üzme ndası olsa senin
bir Suçu yok.

Zümra:

Müdürüm Hiç bir Suçu yok Çünkü Nerde
Bilsin Pilavın Zehirli olduğunu o yüzden
Pilavın Suçu o nun yüzünde 55 çocuk zehirlendi
o yüzden Pilavları Daha Kapatı bir yerde
pilav sak bilir

Elif Naz ve Zümra okul müdürüne attığı mailde; arkadaşlarından farklı düşünerek bu olayda müdürün suçu olmadığını, tüm suçun pilavcıda olduğunu, pilavcının daha kapalı yerde pilav satması gerektiğini ifade etmişlerdir. Elif Naz ve Zümra, olaya farklı açıdan bakabilmiş ve olayı kendi ahlaki süzgecinden geçirerek değerlendirmiştir. Elif Naz ve Zümra, yazdığı mailde, olayla ilgili çıkarımlarını gerekçeleriyle birlikte ifade edebilmiş ve olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Elif Naz ve Zümra'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in okul müdürüne attığı mail şu şekildedir:

İclal, okul müdürüne attığı mailde; bu olayda müdürün ve pilavcının ikisinin de suçlu olduğunu söyleyerek, olayı kendi değer yargılarına göre değerlendirmiş ve olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. İclal kendisini müdürün yerine koyarak, olayı müdürün perspektifinden değerlendirebilmiş ve hiç bir müdürün öğrencileri zehirlemek istemeyeceğini, öğrencilerine iyilik yapmak isterken zehirlenmelerine neden olduğunu ve bu duruma müdürün çok üzülmediğini ifade etmiştir. İclal, bu olay karşısında müdürün yaşayacağı duygu ve düşünceleri tahmin ederek nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koymuştur. Olayı müdür açısından nitelikli bir şekilde değerlendirebilen İclal'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Okul Müdürüne Mail Atalım" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun yazdığı mailde gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade edebildiği ve bu olaydan çıkartılması gereken sonuçlara da ulaşabildiği söylenebilir. Öğrencilerin bir kısmının da yazdığı mailde olaya gazete haberinde yer alan karakterlerin bakış açısından değerlendirebildikleri, kendilerini

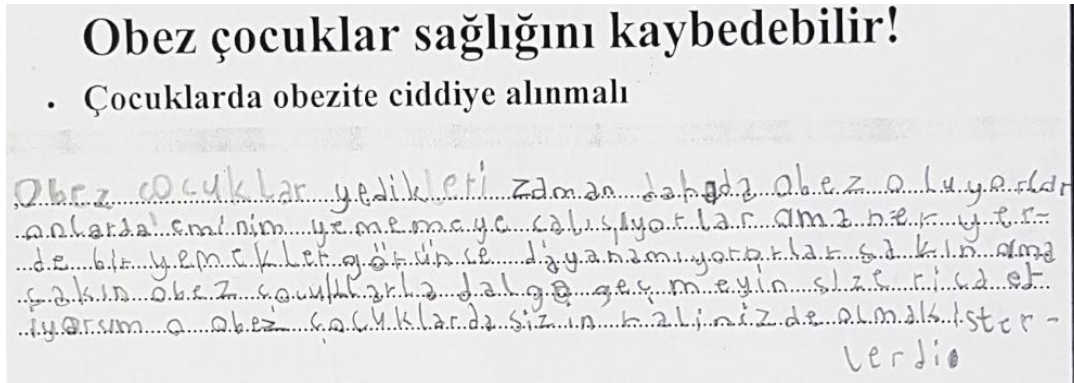
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.4.2.2.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.4.2.2.1. " 'Obez Çocuklar Sağlığını Kaybediyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma" Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
8	15	12	3	3	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 8'i "çok nitelikli", 15'i "nitelikli", 12'si "ortalama", 3'ü geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin " 'Obez Çocuklar Sağlığını Kaybediyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma" çalışma yapraklarından örneklerle yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Asel'in gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Asel, gazete haberinin devamında yazdığı metinde gazete haberinin içeriğine uygun ve kazanım doğrultusunda cümleler kurmuştur. Asel, olayı obez olan çocukların gözünden değerlendirmiş ve onların yememeye çalıştığını ama yemek görünce dayanamadıklarını ifade etmiştir. Asel, obez olan çocuklarla dalga geçilmemesini rica ederek obez çocukların da normal insanlar gibi olmak istediğini belirtmiştir. Asel, olayı obez çocukların perspektifinden nitelikli bir şekilde

4.2.4.2.3. " Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ait bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir. Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri, görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ifade etmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabilmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişileri ahlaki olarak değerlendirmede bulunabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yaprağına yer verilmiştir.

Bir gazetede yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki resimlerle ilgili bir gazete haberi yazınız. Gazetenizin başlığını da yazmayı unutmayın.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

DENGELİ

DENGESİZ

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.1.6.2.3.'de yer almaktadır.

Tablo 4.1.6.2.3. " Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
15	10	11	4	1	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 15'i "çok nitelikli", 10'u "nitelikli", 11'i "ortalama", 4'ü geliştirilmeli, 1'i boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yapraklarından örnekler yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Akif, Zeynep, Emir ve Damla'nın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Akif:

DENGELİ BESLENMEK ÖNEMLİDİR

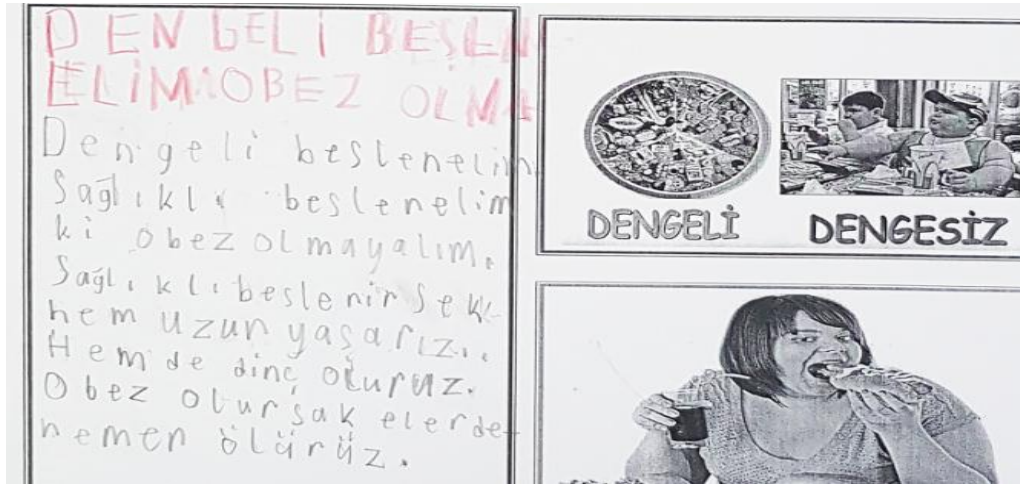
Dengeli beslenmek çok önemli bütün sebze ve meyve yemelisiniz ve süt yumurta peynir ve zeytinde.

DENGESİZ BESLENMEYİN

Dengesiz beslenmeyin çünkü obez olursunuz hep sağlıksız şeyler yemeyin çünkü büyüyünce çok çok çok şişmanlaşsınız.

Muhabirin Adı Soyadı: Ahmet Akif Kaplan

Emir:

Akif ve Emir'in dengeli ve dengesiz beslenme görseline uygun olarak yazdıkları gazete haberlerinde; dengeli beslemenin önemini anlatarak; süt, yumurta, peynir, zeytin, et, sebze, meyve gibi sağlıklı besinler tüketilmesi gerektiğini, her şeyin fazlasının zararlı olduğunu, dengesiz ve sağlıksız beslenenlerin obez olabileceğini ve erken öleceklerini, sağlıklı beslenen kişilerin daha uzun ömürlü ve dinç olacaklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Akif, ve Emir görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ve gerekçeleriyle ifade edebilmişlerdir. Kazanımla ilgili çıkarılması gereken sonuçlara kendileri ulaşmıştır. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Akif, ve Emir'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde "Dengeli Dengesiz Beslenme ile İlgili Görsele Uygun Gazete Haberi Yazma" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun görsellerden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ilişkilendirerek ifade edebildikleri, dengeli ve dengesiz beslenme ile ilgili doğru çıkarımlarda bulunduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmacının bu kazanıma yönelik öğrenme sürecinde aldığı notlar şu şekildedir:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü:

Kazanım: Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.

Bu kazanıma yönelik öğrenme sürecinde öğrenciler, gazete haberlerine ait düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara nitelikli cevaplar vermiş ve demokratik bir tartışma ortamının olduğu bir sınıf iklimi oluşturmuşlardır. Öğrencilerin tartışma ortamında "Arkadaşımın düşüncesine katılıyorum", "Arkadaşımın düşüncesine katılmıyorum", "Arkadaşımın düşüncesine saygı duyuyorum ona, ben böyle düşünmüyorum", gibi ifadelerini sıklıkla kullandıklarını gözlemledim. İlk kazanımlarda demokratik bir tartışma ortamı oturtulmisti.

Öğrenciler farklı görüşlerini pek ifade etmek istemiyordu. Fakat zamanla bu ilkin oturmuş ve öğrencilerin farklı görüşlerini rahatlıkla ifade edebildikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin çalışma yapraklarına verdikleri cevaplarda da niteliğin arttığını söyleyebilirim. Sınıf içi iletişimde çok nitelikli görüşleri olan öğrencilerin çalışma yapraklarına yeterli kadar yazmadıkları gözlemlenince araştırmacı, bu çalışma yapraklarının tezde yayınlanacağını söyleyerek onları motive etmiş ve o öğrencilerin çalışma yapraklarının da eskisinden daha uzun içerikte ve nitelikte olduğunu gözlemlenmiştir. Sınıf içinde öğrencilerin tartıştığı bir soruyu, birçok defa teneffüste bir araya gelerek tartıştığını gözlemledim. Öğrenciler teneffüste aynı konuyu tercih ederek sınıfta yormayan tartışmaların devamını getirmişlerdir. Bu öğrenciler birbirlerinden farklı şeyler düşünse de saygı çerçevesinde tartışıp birbirlerini ikna etmek için ve kendi duruş noktalarını sağlamlaştırmak için yeni gerekçeler ortaya atmışlardır. Tartışmalarında birbirlerini kırmamaya alışıp "Ben senin düşüncene saygı duyuyorum" ifadelerini kullanmışlardır. Bu monitörü görmek, ne kadar doğru bir iş yaptığını düşündürerek beni gururlandırdı.

Araştırmacı, bu kazanıma yönelik öğrenme sürecinde öğrencilerin gazete haberine yönelik düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara daha nitelikli cevaplar verdiklerini, önceki kazanımlara göre daha demokratik bir tartışma ortamının olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı öğrencilerin, önceki öğrenme süreçlerinde farklı görüşleri rahatlıkla ifade

edemediğini, fakat süreç içinde bunun daha da gelişerek öğrencilerin farklı görüşlerini rahatlıkla ifade ettiği ve birbirlerinin farklı görüşlere saygı duyduğu bir sınıf ikliminin oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin, farklı görüşlere saygı duyulan bu tartışma ortamında "Arkadaşımın düşüncesine katılıyorum", "Arkadaşımın düşüncesine katılmıyorum", "Arkadaşımın düşüncesine saygı duyuyorum ama ben böyle düşünmüyorum" gibi ifadelerini sıklıkla kullandıkları gözlemlenmiştir. Araştırmacının gözlemlerinden yola çıkarak, bu öğrenme ortamlarında öğrenciler farklı fikirlere karşı saygı duyulması gerektiğini içselleştirmiş ve farklılıkların zenginlik olduğunun farkına varmışlardır. Çelişki, çatışma, zıtlık, çoklu bakış, farklılıkların olduğu bu öğrenme ortamında öğrenciler rahatlıkla kendi bakış açılarını ifade edebilmişlerdir. Öğrenciler bu öğrenme ortamında her bakış açısının değerli ve kendine özel olduğunu hissedebilmiştir. Bu öğrenme sürecinde kullanılan "Bence", "Bana göre", "Arkadaşıma katılıyorum", "Arkadaşıma katılmıyorum" gibi jargonlar, Kabapınar (2019)'a göre de sınıf ortamında öğretmen-öğrenci, öğrenci- öğrenci iletişiminde ortaya çıkması gereken sosyal bilimlerin yöntemi temelli jargonlardır.

4.2.5. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 5

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

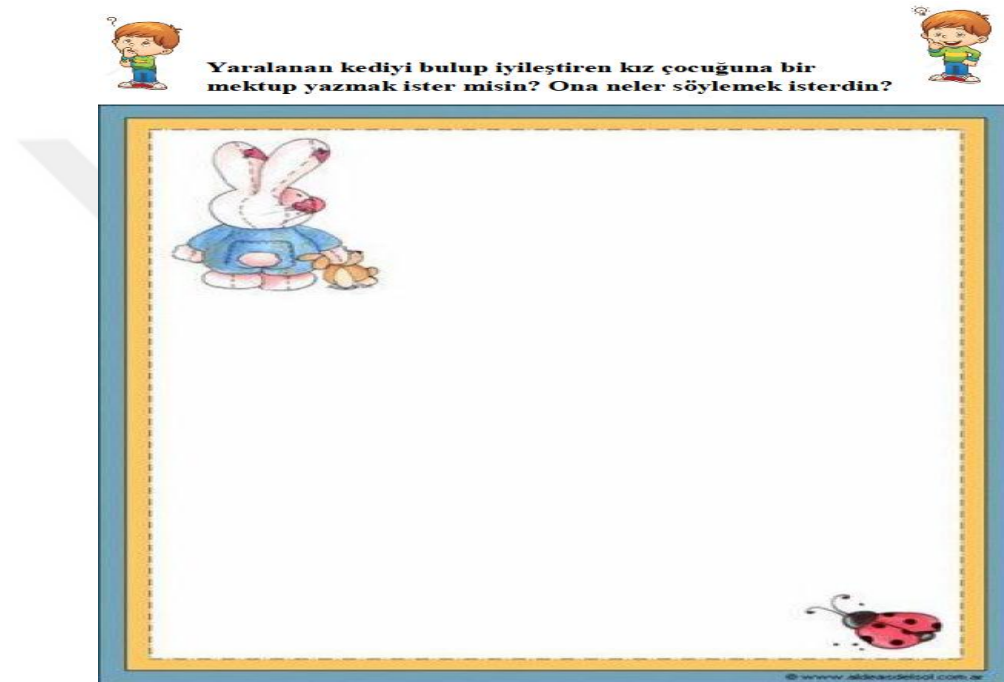
Bu kazanımda sadece çalışma yapraklarının analizine kısaca yer verilecektir.

4.2.5.1 "Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" çalışma yaprağı, öğrencilerin kendilerini gazete haberinde yer alan aktörlerden birinin yerine koyması, örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önem taşımaktadır. Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin yazdığı mektup ya da mailde duygu ve düşüncelerini ifade ederken kazanımla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin

yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilmeleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda " Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.5.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.5.1.1. " Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" Çalışma Yaprakının Analizi (N=41)

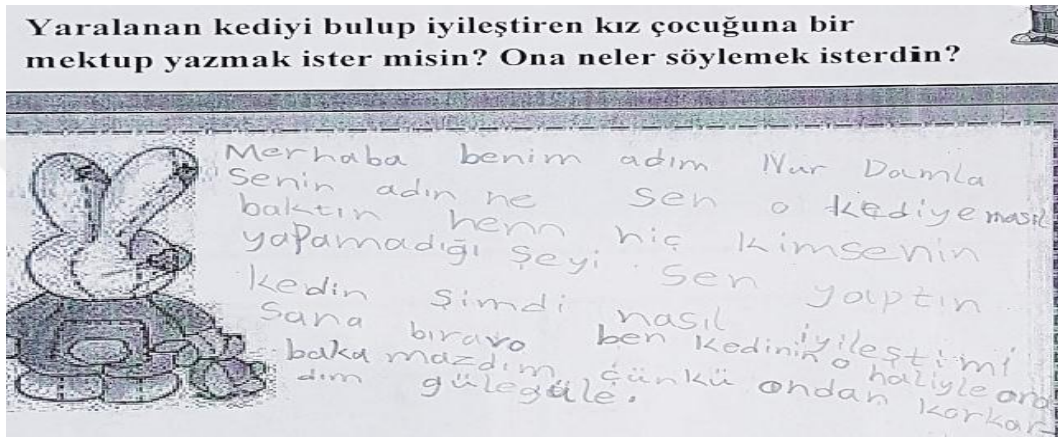
Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
19	10	7	3	2	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 19'u "çok nitelikli", 10'u "nitelikli", 7'si "ortalama", 3'ü

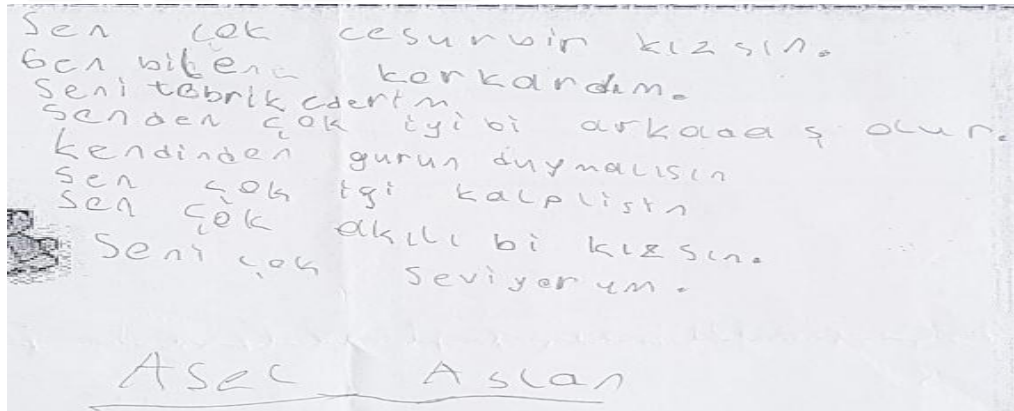
geliştirilmeli, 2'si boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Nur Damla ve Asel'in yaralanan kediye bulup iyileştiren kız çocuğuna yazdığı mektup şu şekildedir:

Nur Damla:

Asel:

Görüldüğü üzere Nur Damla ve Asel, yaralanan kediye bulup iyileştiren kıza yazdığı mektupta; kediye kurtaran kıza teşekkür ederek onun çok iyi kalpli, akıllı olduğunu, hatta ondan çok iyi bir arkadaş olabileceğini ifade ederek, olaydaki karakteri kendi ahlaki süzgeçlerinden geçirerek değerlendirebilmişlerdir. Bunun yanında Nur Damla ve Asel, olaydaki karakterin yerine kendilerine koymuşlar ve aynı durumda kediye o halde görseler korkacaklarını ve onun yaptığına aynısını yapamayacaklarını açık yüreklilikle ifade edebilmişlerdir. Nur Damla ve Asel, empatik bir bakış açısı sergilemiş ve aynı

olayda kendilerini karakterin yerine koyarak onun yaptığını yapıp yapamayacaklarını sorgulayabilmiştir. Asel, yaralıyı kediyi iyileştiren kızın çok cesur olduğunu ve bu yaptığı davranış için kendisiyle gurur duyması gerektiğini ifade etmiştir. Asel'in böyle düşünmesindeki asıl sebep kendisini onun yerine koyarak kendisinin aynı şeyi yapamayacağı düşüncesidir. Kendisinin yapamadığını yapan kızı cesur olarak atfetmiştir. Nur Damla ve Asel, nitelikli bir empatik bakış açısıyla olayı değerlendirebilmiş ve kızın ne kadar önemli bir şey yaptığını bu şekilde daha iyi anlayabilmişlerdir. Nur Damla ve Asel'in yaralanan kediyi bulup iyileştiren kıza yazdığı mektup, hem nitelikli bir empatik bakışı hem de nitelikli bir ahlaki değerlendirme sürecini açığa çıkarmıştır. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Nur Damla ve Asel'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.5.2. " Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" çalışma yaprağı, öğrencilerin kendilerini gazete haberinde yer alan aktörlerden birinin yerine koyması, örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemlidir. Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin gazete haberinin altına yaptığı yorumlarda duygu ve düşüncelerini ifade ederken kazanımla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" çalışma yaprağına yer verilmiştir.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.5.2.1.'de yer almaktadır.

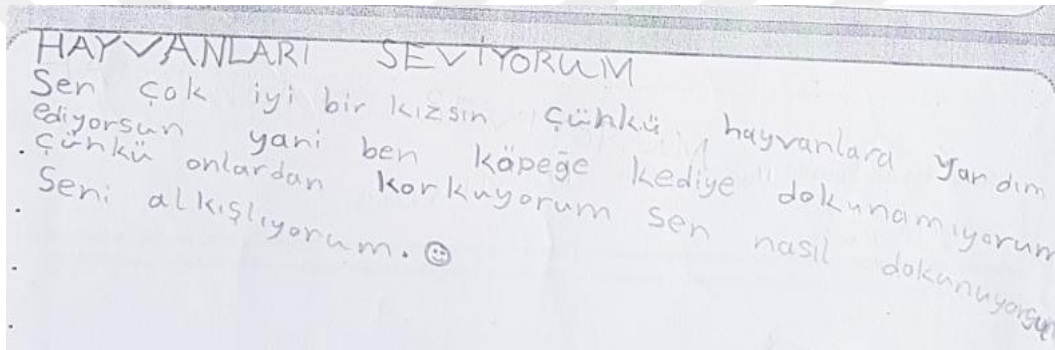
Tablo 4.2.5.2.1. " Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
17	7	11	3	3	-	41

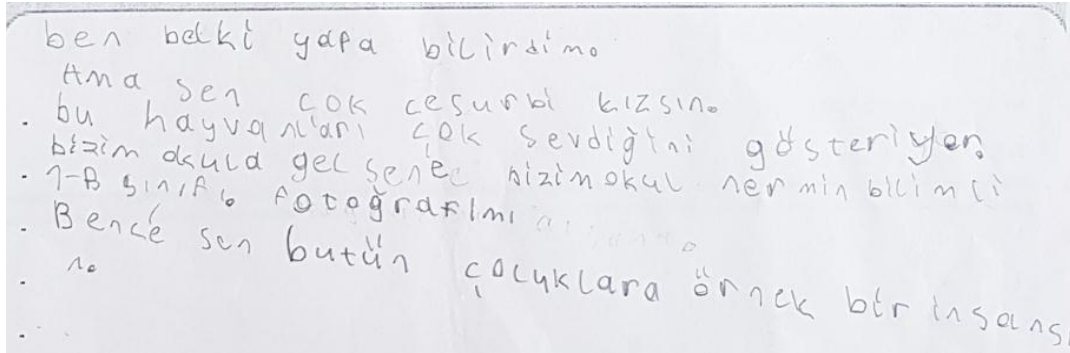
Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 17'si "çok nitelikli", 7'si "nitelikli", 11'i "ortalama", 3'ü geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Köpeği Seven Kızın Fotoğrafına Yorum Yazalım" çalışma yapraklarından örnekler yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen Funda ve Hayrunnisa'nın köpeği seven kızın fotoğrafının altına yaptığı yorum şeklindedir:

Funda:

Hayrunnisa:

Görüldüğü üzere Funda ve Hayrunnisa, köpeği seven kızın çok iyi biri olduğunu ifade ederek olaydaki kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. Funda ve Hayrunnisa, kızın çok iyi biri olduğunu, hayvanları sevmesine bağlamıştır. Bu anlamda Funda ve Hayrunnisa ortaya koyduğu düşünceleri gerekçelendirerek ifade edebilmişlerdir. Funda ve Hayrunnisa olayı empatik bakış açısıyla değerlendirerek kendilerini fotoğraftaki kızın yerine koymuş ve kendilerinin aynı durumda korkacağını ifade etmişlerdir. Hayrunnisa köpeği seven kızın bütün çocuklara örnek biri olduğunu

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.5.3.1.'de yer almaktadır.

Tablo. 4.2.5.3.1. "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazalım " Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
11	14	11	2	3	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 11'i "çok nitelikli", 14'ü "nitelikli", 11'i "ortalama", 2'si geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazalım" çalışma yapraklarından örnekler yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

SOK SOK

Bir köpek boruda su içiyordu ama boru yüzüne sıkıştı su anda köpek kendini çok kötü hissediyordu beno köpeğin yefinde olsaydım tabi bende çok acı hisset dedim isallah çıkmıştan

KÖPEKLER AĞUYO

Bir köpek su atarken birgu bdonuna kafası sıkıştı emim kendini çok kötü hissediyordu beno anun yefinde olsaydım kendimi çok kötü hisset dedim emimin ölmemiştir.

HayKonfed
Hayvanların, Tuzakları, Yıkıcıları

" Hayvanlara kötü muamele eden bir kimsenin iyi bir insan olduğu görülmemiştir."

Görüldüğü üzere İclal, görsellerden yola çıkarak yazdığı gazete haberinde; köpeklerin su ararken kafasına bidon sıkıştığını ve borunun zarar verdiğini ifade etmişlerdir. Bu anlamda İclal, görsellerden yola çıkarak doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. İclal bu olay karşısında köpeğin ne hissedeceğini öngörmüş ve kendisini köpeklerin yerine koyarak bu durumda çok kötü ve acı hissedeceğini belirtmiştir. Olayı empatik bir bakış açısıyla değerlendirebilen İclal'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.6. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 6

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.

Bu kazanımda çalışma yapraklarının analizine ve araştırmacığı günlüğüne yer verilecektir.

4.2.6.1. "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " çalışma yaprağında öğrencilerin kendilerini gazete haberinde yer alan aktörlerden birinin yerine koyması, örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin gazete haberinin altına yaptığı yorumlarda duygu ve düşüncelerini ifade ederken kazanımla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Facebookta gezinirken okuldaki arkadaşlarıyla ilgili bu haberi gördün. Bu haberin altına ne yorum yaptın?

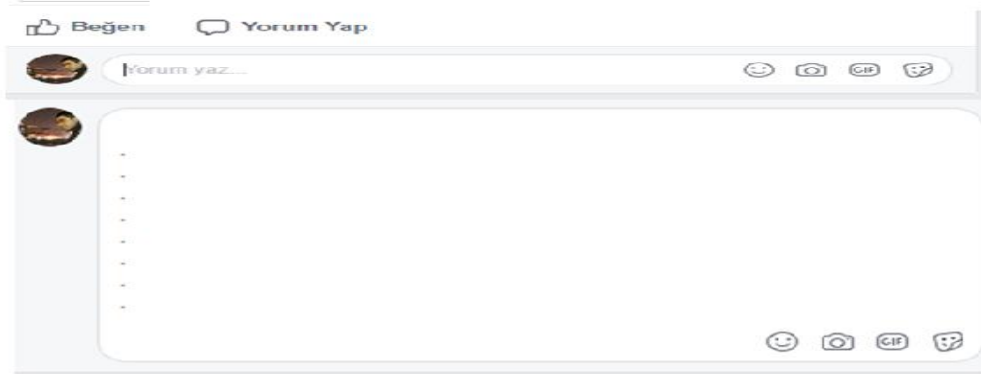

Öğrenciler, 350 kilo atık pil topladı

Izmit Belediyesi'nin geri dönüşüm çalışmalarına öğrencilerin desteği devam ediyor.

Akşamseferi İlkokulu, Saraydarıçe İlkokulu ve Dr. Ferid Koçer İlkokulu öğrencileri 350 kilogram atık pil toplayarak, bunları geri dönüşüm merkezine teslim ettiler. Öğrencilere duyarlılıklarından dolayı teşekkür eden İzmit Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü yetkilileri, "Atık piller kontrolsüz şekilde çörmeye anıdığında su, toprak ve havanın kirlenmesine neden olmaktadır. Pillerin içinde bulunan nikel, kadmiyum, kurşun ve cıva gibi ağır metaller hem çevre hem de insan sağlığı açısından oldukça tehlikelidir. İzmit Belediyesi olarak bu tehlikenin önüne geçmek için atık pilleri topluyoruz. Yaklaşık 4 ay içinde 2.5 ton atık pil toplandı. Özellikle okullar çalışmalarında büyük destek veriyorlar" dedi.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.6.1.1.'de yer almaktadır.

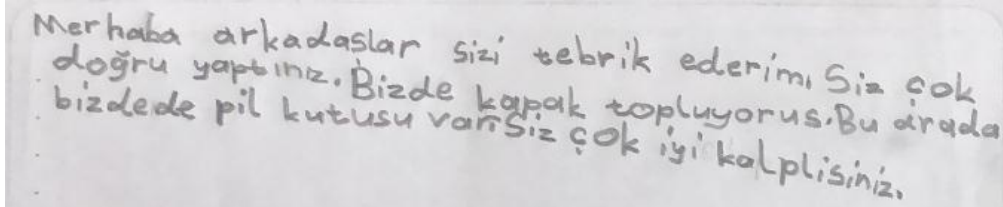
Tablo 4.2.6.1.1. "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız? " Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
12	9	9	4	4	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 12'si "çok nitelikli", 9'u "nitelikli", 9'u "ortalama", 4'ü geliştirilmeli, 4'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen 3 öğrenci vardır.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Öğrenciler 350 Kilo Atık Pil Topladı" Başlıklı Gazete Haberinin Altına Ne Yorum Yaparsınız?" çalışma yapraklarından örneklerle yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Eda'nın gazete haberinin altına yaptığı yorum şu şekildedir:

Eda:

Görüldüğü üzere Eda, gazete haberinin altına yaptığı yorumda; 350 kilo pil toplayan öğrencilere tebriklerini iletmiş ve onların ne kadar iyi kalpli olduklarını ve onların çok doğru bir şey yaptıklarını söyleyerek öğrencilerin yaptıklarını ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Eda, kendi sınıfının da kapak toplayarak tekerlekli sandalye alacağı bilgisini de yoruma eklemiştir. Eda, gazete haberinin içeriğine uygun şekilde duygu ve düşüncelerin ifade ederken gazete haberindeki kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilmiştir. Bu kriterler göz önünde bulundurularak Eda'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.6.2. "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında geri dönüşüm kazanım kapsamında sınıfça yaptığımız çalışmaların gazete haberi olarak yazması ve yazdığı haberin içeriğine uygun bir başlık ve habere uygun bir resim çizmesi istenir. Bu çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin kazanıma uygun içerikte bir haber yazması, yazdığı olayla ilgili konunun dışına çıkmaması, yazdığı habere uygun bir başlık belirlemesi, yazdığı habere uygun bir resim çizmesi, duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmesi, yazdığı olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunması kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberi Yazma" çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Sizlerde geri dönüşüm ile ilgili sınıfça yaptığımız plastik kapak toplama projesini haber olarak yazmak ister misiniz? Haberine bir başlık bulmayı ve haberin için bir resim çizmeyi unutma.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

Küçük Muhabirler

04.01.2018 Perşembe

BAŞLIK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

RESİM

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.6.2.1.'de yer almaktadır.

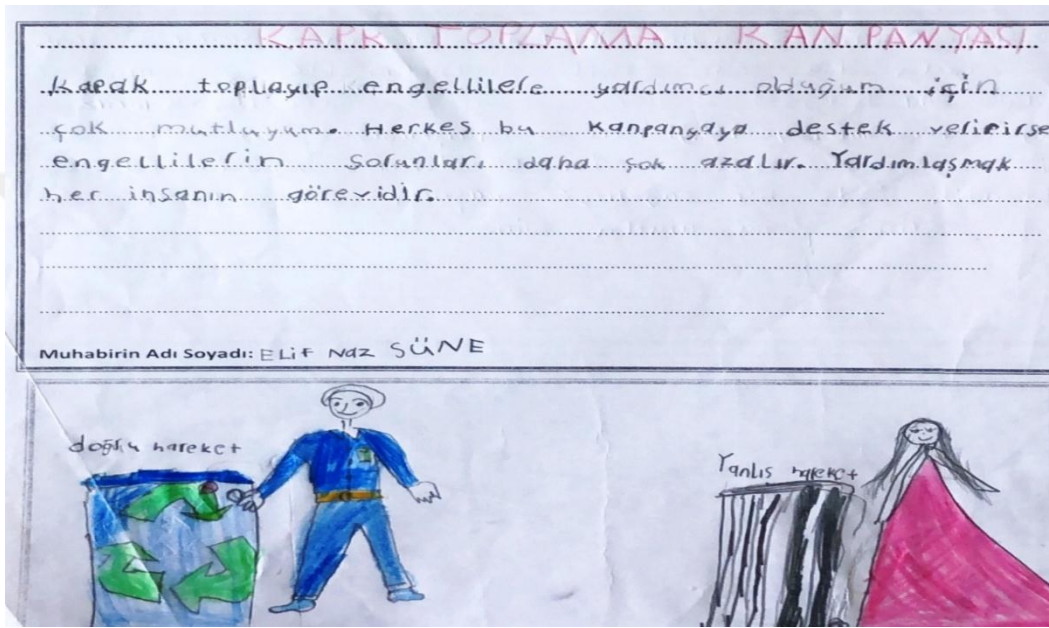
Tablo 4.2.6.2.1. "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberi Yazalım" Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
12	11	7	5	3	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 12'si "çok nitelikli", 11'i "nitelikli", 7'si "ortalama", 5'i

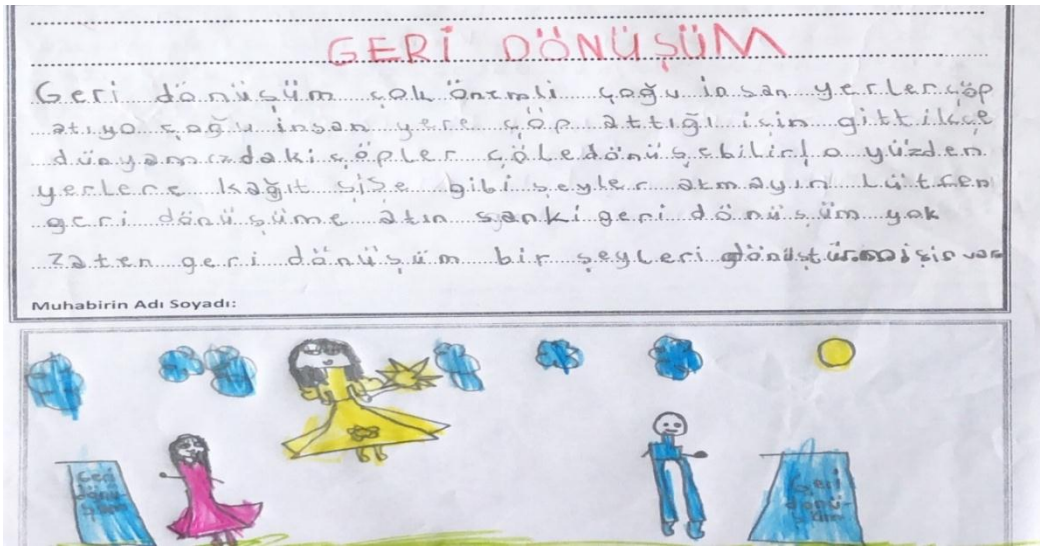
geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen 3 öğrenci vardır.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Geri Dönüşüm İle İlgili Gazete Haberi Yazalım" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Elif Naz'ın geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

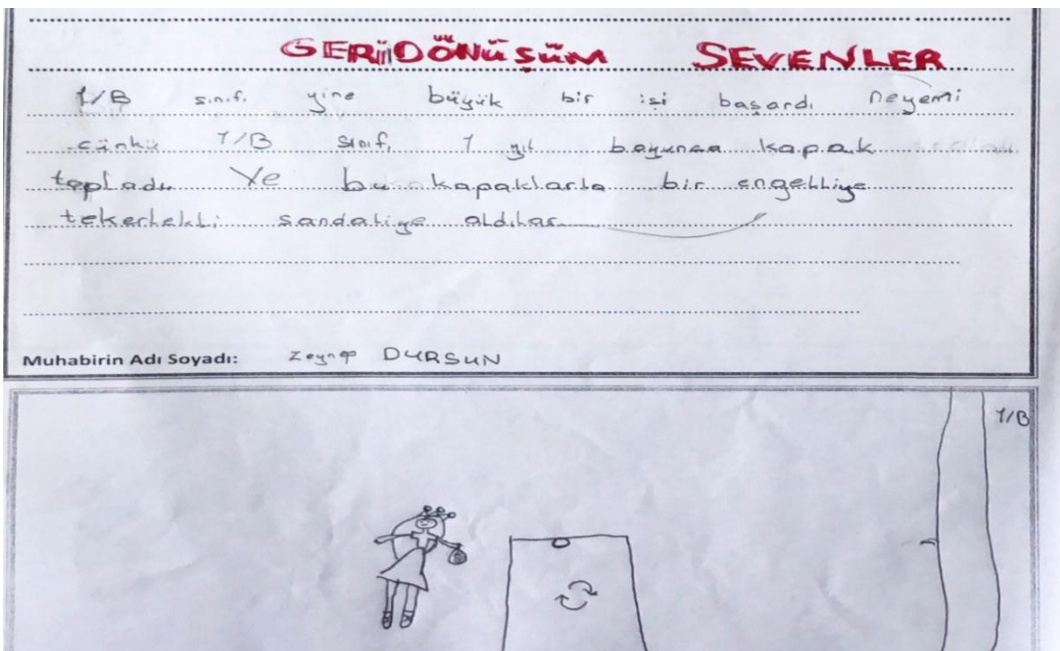
Görüldüğü üzere Elif Naz, geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberinde, sınıfça kapak toplayarak bir engelliye yardımcı olmaktan çok mutlu olduğunu, herkesin bu tür kampanyalara destek verdiğinde engellilerin sorunlarının azalacağını ve yardımlaşmanın her insanın görevi olduğunu ifade etmiştir. Elif Naz, kazanıma uygun bir şekilde haber yazmış olup, gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulmuş ve resim çizebilmiştir. Elif Naz çizdiği resimde geri dönüşüm ile ilgili yapılması gereken doğru hareket ve yanlış hareketi ortaya koymaya çalışmış ve başarılı olmuştur. Yardımlaşmanın her insanın görevi olduğunu ifade ederek düşünsel anlamda geniş bir perspektifle nitelikli bir bakış açısı ortaya koyduğu söylenebilir. Bu kriterler göz önünde bulundurularak Elif Naz'ın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde nitelikli olarak değerlendirilen İclal'ın geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

İclal, geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberinde; geri dönüşümün çok önemli olduğunu, insanların yerlere çöp attığını ve bu yüzden dünyamızın çöle dönüşebileceğini, kâğıtları ve şişeleri yere atmak yerine geri dönüşüme atılması gerektiğini ifade etmiştir. İclal, kazanıma uygun bir şekilde haber yazmış olup, gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulmuş ve resim çizebilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda İclal'ın çalışma yaprağı " nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde nitelikli olarak değerlendirilen Zeynep'in geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

Görüldüğü üzere Zeynep, geri dönüşüm ile ilgili yazdığı gazete haberinde; bir yıl boyunca plastik kapak toplayarak bir engelliye tekerlekli sandalye aldığı haberini yazmıştır. Gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık bulmuş ve uygun bir resim çizmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde Zeynep'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.6.3. "Görsele ve Başlığa Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yaprakının Değerlendirilmesi

Bu etkinlikte öğrencilerin çalışma kâğıdında kazanımla ilgili verilen görsellere ve başlığa uygun içerikte bir haber yazmaları istenir. Öğrenciler görsellerden ve başlıktan yola çıkarak istedikleri olayı kurgulayabilir ve haber olarak yazabilir. Çalışma yaprağı analiz edilirken öğrencilerin görsellerden ve başlıktan yola çıkarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri, görsellerden ve başlıktan yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla veya konu ile ilişkilendirerek ifade etmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişilerle ilgili empati kurabilmeleri, görseldeki olay, durum ya da kişileri ahlaki olarak değerlendirmede bulunmaları kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir. Aşağıda "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yaprağınayr verilmiştir:

Türkiye'nin en iyi gazetesi "Küçük Muhabirler" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki resimden ve haber başlığından hareketle geri dönüşümün ne kadar önemli olduğunu anlatan bir köşe yazısı yaz.

Miniklerin Gazetesi

Küçük Muhabirler

Tarih:

GERİ DÖNÜŞÜM 4250 AĞACI KESİLMekten KURTARDI.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.6.3.1.'de yer almaktadır.

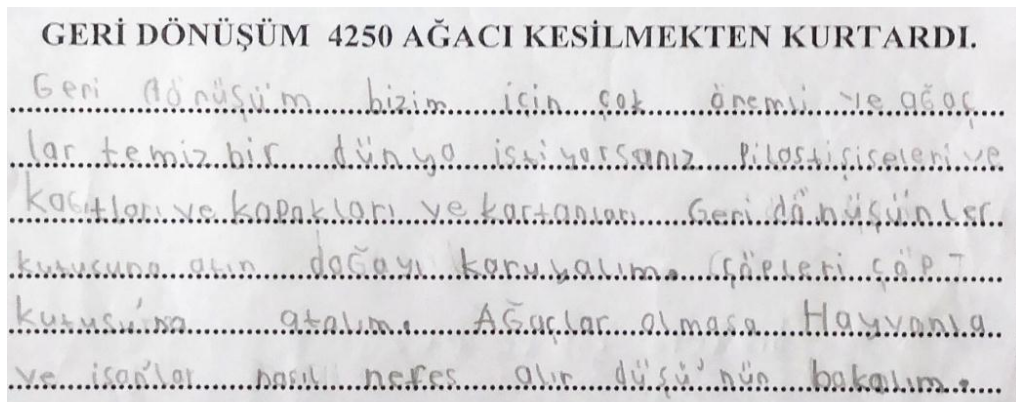
Tablo 4.2.6.3.1 "Görsele ve Başlığa Uygun Gazete Haberi Yazma" Çalışma Yapraklarının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
14	9	9	3	3	3	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 14'ü "çok nitelikli", 9'u "nitelikli", 9'u "ortalama", 3'ü geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen 3 öğrenci vardır.

Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Görsellere Uygun Gazete Haberi Yazma" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Elanur'un görsele ve başlığa uygun yazdığı gazete haberi şu şekildedir:

Elanur:

Elanur'un görsele ve başlığa uygun yazdığı gazete haberinde; kâğıtların oluşumu için milyonlarca ağacın kesildiğini, ağaç olmazsa insanların ve hayvanların nefes alamayacağını, buradan yola çıkarak geri dönüşüm ne kadar önemli olduğunu ve bu yüzden herkesin kâğıtları geri dönüşüme atması gerektiğini belirtmişlerdir. Elanur,

yazdığı gazete haberinde; temiz bir dünya için kâğıtları, plastik şişelerin geri dönüşüme atılması gerektiğini ve doğamızı korumamız gerektiğini ifade etmiştir. Bu görüşlerden yola çıkarak Elanur'un görsellerden ve başlıktan yola çıkarak duygu ve düşüncelerini kazanımla ile ilişkilendirerek ifade ettiği söylenebilir. Bu kriterler göz önünde bulundurularak, Elanur'un çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Bu kazanıma yönelik öğrenme sürecinde araştırmacının aldığı notlar şu şekildedir:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü
 "Geri dönüşümü yapılabilererek maddeleri ayırt eder." kazanımına ait gazete temelli örnek olay ile işlenen Hayat Bilgisi dersinde öğrenciler, geri dönüşümün ne kadar önemli olduğunu anlayarak kazanımla ilgili doğru çıkarımlara ulaşmışlardır. Bu ders sürecinden sonra sınıfımıza kâğıt, plastik kapak ve pil geri dönüşüm kutusu yaptık ve toplomaya başladık. Bu süreçten sonra öğrenciler en ufak kâğıt parçasını kâğıt geri dönüşüm kutusuna atmayı başladılar. Tenefüste başka sınıfların kâğıtları normal çöp kutusuna attıklarını gözlemleyen öğrenciler bu soruna çözüm olarak tüm sınıflara geri dönüşümün ne derece önemli olduğunu ilişkin sunum yaptılar. Öğrencilerle girişimle okuldaki tüm sınıflarda kâğıt geri dönüşüm kutusu oluşturdular. Öğrencilere kazanıma yönelik okuduğum farklı gazete haberinde bir okuldaki öğrencilerin plastik kapak toplayarak bir engelliye tekerlekli sandalye aldığı bilgisini verdim. Öğrenciler bu haberden etkilenerek öğretmenim bir de yapalım dediler. O süreçten sonra öğrenciler azimle kapak toplomaya başladılar. Tüm komşularından, akrabalarından poşet poşet kapak getirmeye başladılar. Tüm sınıflara da bilgi vererek ihtiyacı olan bir engelliye tekerlekli sandalye almak için kapak topladıkları bilgisini vererek başka sınıflardan da destek istediler. Bir yıl boyunca örnek veren öğrenciler sonunda tekerlekli sandalyeyi aldı ve ihtiyacı olan bir engelliye verdiler. Bu iyilik hareketinin başlangıcı öğrencilere okuduğum gazete haberidir.

Araştırmacı, gazete haberiyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinden sonra öğrencilerin geri dönüşüm konusunda çok hassas olduklarını ve bunu hayatlarına yansıttıklarını gözlemlemiştir. Öğrenciler, okuldaki tüm sınıflara kâğıtlarını atmaları için geri dönüşüm kutusu yapmış ve geri dönüşüm hakkında bilgilendirme yapmıştır.

Ayrıyetten bir yıl boyunca plastik kapak toplayarak bir engelliye tekerlekli sandalye almışlardır. Öğrencilerin geri dönüşüm ile ilgili bu hassasiyetlerin başlangıç noktası bir gazete haberidir. Görüldüğü üzere gazete haberinden başlayan bir öğretim süreci, bir engellinin kalbine dokunabilmektedir. Ayrıyetten öğrenciler, bu süreçte iyilik yapmanın da hazzını yaşayabilmişlerdir. Araştırmacının bu gözlemlerinden yola çıkarak, gazete temelli örnek olay sürecinde öğrencilerin öğrendiklerini yaşamlarına yansıttıklarını ve içselleştirdiklerini söylemek mümkün olacaktır.

4.2.7. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 7

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.

Bu kazanımda sadece çalışma yapraklarının analizine kısaca yer verilecektir.

4.2.7.1. " 'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yapağının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yapağında öğrencilerin, devamı verilmemiş gazete haberini okuyup bunun sonucunda olabilecekleri düşünüp devamını kendilerine göre yazmaları istenir. Çalışma yapağı analiz edilirken öğrencilerin gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberin devamını yazması, gazete haberinin ilk kısmını okuyarak haberin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili çıkarımlarda bulunması, duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmesi, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunması kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda “ 'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma ” çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Türkiye'nin en iyi gazetesi "Düşünüyorum" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki yer alan haberin başlıktan ve resimlerden yola çıkarak gazete haberinin devamının ne olacağını tahmin edin ve devamını siz yazın.

Miniklerin Gazetesi

DüşünüYORUM

Musluklar açık kalınca evi su bastı

Adıyaman'da, su kesintisi nedeniyle musluk açık unutulunca, gece gelen sular evi sular altında bıraktı.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.7.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.7.1.1. " 'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
15	13	7	4	2	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 15'i “çok nitelikli”, 13’ü “nitelikli”, 7’si “ortalama”, 4’ü

geliştirilmeli, 2'si boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

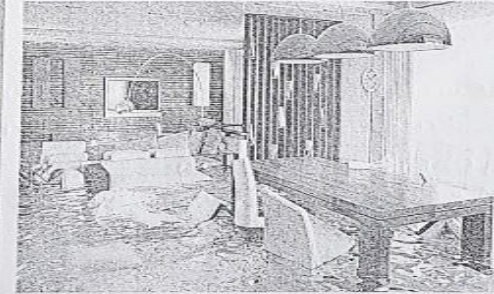
Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin " 'Musluklar Açık Kalınca Evi Su Bastı' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Yazma" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Zümra'nın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

**Musluklar
açık kalınca
evi su bastı**

Adıyaman'da, su kesintisi nedeniyle musluk açık unutulunca, gece gelen sular evi sular altında bıraktı.

Suları.....karnşularıyla beraber
temiz lediler. Bütün eşyaları
mahvolmuştu. Çok üzüler
ev sahipleri. Bir daha musluk
ları açık bırakmayacağız
açık unuttuğumuz için
çok pişmanız dediler

ZÜMRA ÖNER 1-B Sınıf

Görüldüğü üzere Zümra, gazete haberinin devamında yazdığı metinde; gazete haberinin içeriğine uygun ve kazanım doğrultusunda cümleler kurmuştur. Zümra, suların açık unutulduğundan kaynaklı bu durumun meydana geldiğini ifade ederek bunu yaşayan kişilerin çok üzgün ve pişmanlık içersinde olduklarını belirtmiştir. Yani Zümra, yaşanan bu sorunun neden kaynaklandığını ve bu durum karşısında haberdeki kişilerin ne duygular yaşayabileceklerini kestirebilmiştir. Aynı zamanda bu olayı yaşayan kişilerin bu durumdan bir ders çıkardıklarını ve daha dikkatli davranmaları gerektiğini ifade etmiştir. Kazanım doğrultusunda cevaplar veren Zümra aynı zamanda bu olayı yaşayan kişilerin bu olay karşısında hangi duyguları yaşayacağını empatik bakış açısıyla değerlendirmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Zümra'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.7.2. " Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yapağıının Değerlendirilmesi

"Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" çalışma yapağı, öğrencilerin gazete temelli örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir. Bu çalışma yapağı analiz edilirken öğrencilerin düşüncelerini ifade ederken kazanımla ya da konuyla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulanabilme kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" çalışma yapağına yer verilmiştir:

Yukarıdaki gazete haberindeki çocuğa geçmiş olsun mesajı yazmak ister misin?
Bir daha böyle bir olay yaşamaması için ona önerilerde bulunur musun?

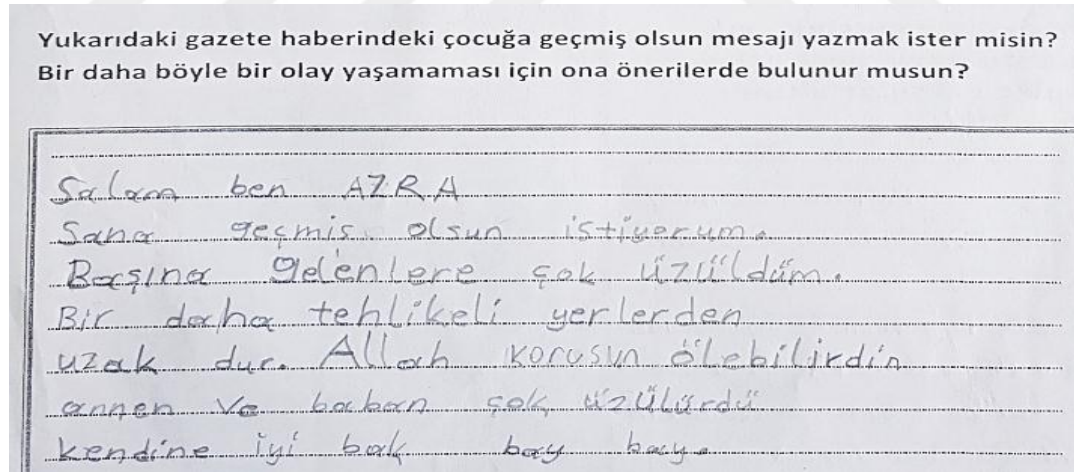
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.7.2.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.7.2.1. " Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yapağıının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
15	13	11	-	2	-	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 15'i "çok nitelikli", 13'ü "nitelikli", 11'i "ortalama", 2'si boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci yoktur.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde nitelikli olarak değerlendirilen Azra'nın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Azra, yazmış olduğu metinde, balkondan sarkıp düşen çocuğa geçmiş olsun dileklerini iletmiş, yaşadığı bu olaya üzüldüğünü belirterek daha kötüsünün de olabileceğini ifade eden bir mesaj yazmıştır. Bu anlamda Azra, duygu ve düşüncelerini gazete haberinin içeriğine uygun bağlantı kurarak açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilmiştir. Aynı zamanda Azra, empatik bakış açısı sergileyerek bu olay karşısında anne babasının çok üzüleceğini dile getirmiştir. Yani bu olayı çocuğun anne ve babası açısından da

değerlendirebilmiştir. Olaya farklı perspektiften bakabilen Azra'nın çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.8. Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama 8

Ders: Hayat Bilgisi

Sınıf: 1-B

Öğrenci Sayısı: 41

Kazanım: Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.

Bu kazanımda sadece çalışma yapraklarının analizine kısaca yer verilecektir.

4.2.8.1. "Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprakının Değerlendirilmesi

Bu çalışma yaprağında öğrencilerin, devamı verilmemiş gazete haberini okuyup bunun sonucunda olabilecekleri düşünüp devamını kendilerine göre yazmaları istenir. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberin devamını yazması, gazete haberinin ilk kısmını okuyarak haberin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili çıkarımlarda bulunması, duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmesi, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade etmesi, gazete haberindeki olay, durum veya kişilerle ilgili ahlaki değerlendirmede bulunması kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda "Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma " çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Aşağıdaki gazete haberini okuyun. Haberin devamında ne olmuş olabilir? Haberin devamını tahmin ederek siz yazınız.

Miniklerin Gazetesi

DüşünüYORUM

Kaldırım otopark oldu, yayalar yolda yürüdü

ZONGULDAK'ta, kaldırıma park edilen araçlar nedeniyle yolda yürümek zorunda kalanlar, duruma tepki gösterdi.

.....

.....

.....

.....

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.8.1.1.'de yer almaktadır.

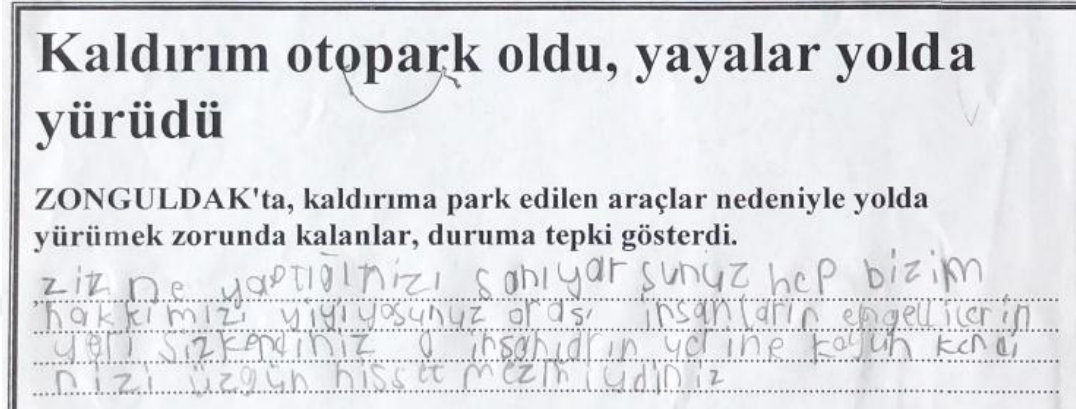
Tablo 4.2.8.1.1. "Kaldırım Otopark Oldu, Yayalar Yolda Yürüdü Gazete Haberinin Devamını Yazma " Çalışma Yaprağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
11	11	12	2	3	2	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 11'i "çok nitelikli", 11'i "nitelikli", 12'si "ortalama", 2'si

geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen 2 öğrenci vardır.

Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Kevser'in gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Kevser, gazete haberinin devamında kaldırıma park eden araç sahiplerine serzenişte bulunarak, kaldırımın yayalara ve engellilere ait olduğunu ifade etmiştir. Kevser, gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberin devamını getirebilmiş ve gazete haberinin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Aynı zamanda Kevser, bunu yapan kişilere "*Kendinizi yayaların ve engellilerin yerine koyun kendinizi üzgün hissetmez miydiniz?*" diyerek kendilerini mağdur olanların yerine koymalarını istemiştir. Bu anlamda Kevser nitelikli bir empatik bakış açısıyla olayı değerlendirmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Kevser'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.8.2."Yolda Tehlikeli Bisiklet Süren Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Yolda Tehlikeli Bisiklet Süren Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" çalışma yaprağı, öğrencilerin gazete temelli örnek olayda yaşananları kendi gözünden değerlendirip olaydaki aktörün hatalarını ve yaptığı doğru davranışları kendi ahlaki boyutunda değerlendirmesi anlamında önemli etkinliklerdendir. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin düşüncelerini ifade ederken kazanımla ya da konuyla ilişki kurup kurmadığı, kendilerini karakterin yerine koyabilip empati kurabilmeleri, duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmeleri, gazete haberindeki olay, durum

gelmeyen 2 öğrenci vardır. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Emir ve Asel'in yolda tehlikeli bir şekilde bisiklet süren çocuğa söylemek istedikleri şu şekildedir:

Emir:

Siz yolda bu şekilde bisiklet süren bir çocuk görseniz ona neler söylemek isterdiniz? Ya da...

Bence senin yaptığın çok zararlı. Bise. Yani...
 O araba seni eze tırlırdı. Öldürürdü. Annem
 ve babam çok üzülürdü. Bence gövendi...
 Bir yerde bisiklet sürebilirsin...

Asel:

Arkadaşım... Sen ne yaptığın farkındamısın
 Ya ölseydin ne olurdu düşünsene...
 bilene istemiyorum...
 ölseydin anne ve babam çok üzülürdü
 canına yazık değil mi düşünsene...
 Bahçeniz varsa orada yür canına yaz
 ık olmaz. hayatını teylik eyle atma
 ne olur kalbların sesini dinle ve ya
 Pma...

Görüldüğü üzere Emir ve Asel; yolda tehlikeli şekilde bisiklet süren çocuğa, yaptığı şeyin çok tehlikeli olduğunu, bunun sonucunda arabanın ona çarpabileceğini, anne ve babasının bu duruma üzüleceğini söyleyerek daha güvenli yerlerde bisiklet sürmesi gerektiğini belirtmiştir. Emir ve Asel, görselden yola çıkarak, kazanıma uygun doğru çıkarımlarda bulunabilmiş, bu tehlikeli durumun nelerle sonuçlanabileceğini ve bu tehlikeli durumun yaşanmaması için ne yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Emir ve Asel, tehlikeli bisiklet süren çocuğun başına bir şey gelse anne ve babasının bu duruma çok üzüleceğini ifade ederek bu olayı çocuğun anne ve babasının perspektifinden de değerlendirebilmiştir. Bu anlamda Emir ve Asel, nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koymuştur. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Emir ve Asel'in çalışma yaprağı " çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde nitelikli olarak değerlendirilen Funda'nın yolda tehlikeli bir şekilde bisiklet süren çocuğa söylemek istedikleri şu şekildedir:

Bak arkadaşım... bisiklet sür... ama güvenli yerlerde sür. Sürerken
 güvenli... sür. Kask tak. kolluk tak. dizlik tak. Yoksa düşersin...
 ha seni görmez ve ezilirsin. Allah korusun...

Funda; yolda tehlikeli bir şekilde bisiklet süren çocuğa, bisikleti güvenli yerlerde sürmesi gerektiğini ve hatta bisiklet sürerken kask ve dizlik takması gerektiğini söylemiş ve bunları yapmazsa başına neler geleceği konusunda uyarmıştır. Görüldüğü üzere Funda'nın bu görüşlerinden kazanımla ilgili ulaşılmaması gereken sonuca ulaştığını söyleyebiliriz. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Funda'nın çalışma yaprağı " nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.2.8.3. " Verilen Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme " Çalışma Yaprığının Değerlendirilmesi

Bu etkinlikte öğrenciler çalışma kâğıdında verilen gazete haberindeki konu içeriğine uygun bir başlık bulur ve gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizer. Bu etkinlikler analiz edilirken öğrencilerin gazete haberiyle ilgili yazdıkları başlıkların gazete haberinin içeriğine uygun bir başlık olması, gazete haberinin içeriğine uygun bir resim çizmesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

Aşağıda “Verilen Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme” çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Türkiye'nin en iyi gazetesi "Düşünüyorum" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki gazete haberine uygun bir başlık yazın ve bu habere uygun bir resim çizin.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

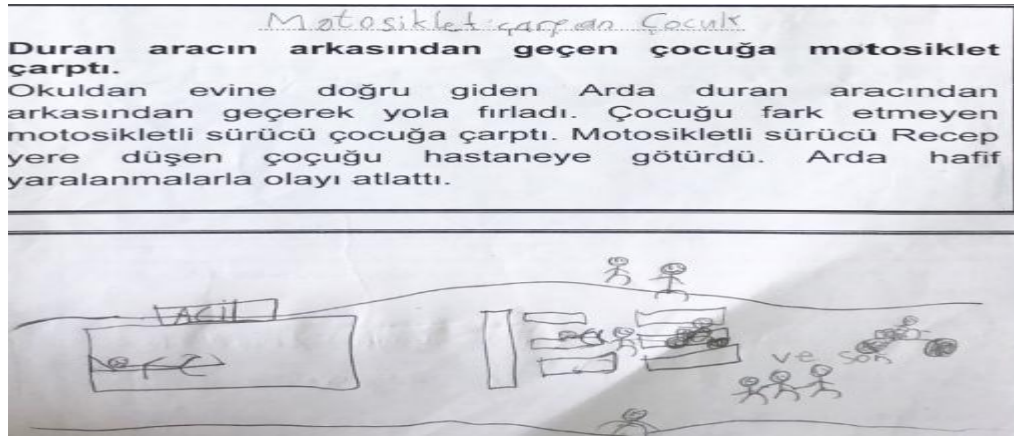
Duran aracın arkasından geçen çocuğa motosiklet çarptı.
Okuldan evine doğru giden Arda duran aracın arkasından geçerek yola fırladı. Çocuğu fark etmeyen motosikletli sürücü çocuğa çarptı. Motosikletli sürücü Recep yere düşen çocuğu hastaneye götürdü. Arda hafif yaralanmalarla olayı atlattı.

Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu tablo 4.2.8.3.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.2.8.3.1. "Verilen Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma ve Resim Çizme" Çalışma Yapağının Analizi (N=41)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
9	9	15	1	5	2	41

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin ortaya koyduğu ürünlerin 9'u "çok nitelikli", 9'u "nitelikli", 15'i "ortalama", 1'i geliştirilmeli, 5'i boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen 2 öğrenci vardır. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Gazete Haberine Uygun Başlık Bulma Ve Gazete Haberindeki Olay İle İlgili Resim Çizme" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Kerem'in yapmış olduğu çizim ve bulduğu başlık şu şekildedir:

Kerem çizdiği resimde, duran aracın arkasından geçen çocuğa motosiklet çarptığını, bu çocuğun direk acile götürüldüğünü resmetmiş ve çizdiği resme uygun bir başlık bulmuştur. Bu anlamda Kerem'in çizdiği resim ve bulduğu başlığın gazete haberinin içeriğine uygun olduğu söylenebilir. Aynı zamanda Kerem'in gazete haberine yazdığı başlık ile çizdiği resim arasında bir uyum vardır. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Kerem'in çalışma yapağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

4.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Sınıf İçi İletişim ve Etkileşimin Niteliği Nasıldır?

4.3.1. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin /Kavramların Niteliği Nasıldır?

Bu araştırma sorusunda gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında öğrencilerin sınıf içi iletişimlerinde kullandıkları bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin ne derece ve ne nitelikte kullanıldığı analiz edilmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında 8 kazanım boyunca öğrencilerin sınıf içi iletişimde kullandıkları bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin ne sıklıkla kullanıldığı aşağıda tablo 4.3.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.3.1.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş, 8 Kazanım, 24 Saatlik Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel Ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Analizi (N=41)

Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış açısını ifade eden sözcükler	1. Kazanım	2. Kazanım	3. Kazanım	4. Kazanım	5. Kazanım	6. Kazanım	7. Kazanım	8. Kazanım	Toplam
Bence/Bana göre	18	23	15	26	32	34	23	37	208
Arkadaşıma katılıyorum/ Aynı fikirdeyim	1	5	3	3	7	4	3	4	30
Arkadaşıma katılmıyorum/ Aynı fikirde değilim	-	2	1	2	3	1	4	2	15
Ben böyle düşünüyorum.	1	2	-	1	2	1	1	3	11
Ben farklı düşünüyorum / Senin gibi düşünmüyorum.	-	1	1	2	2	1	3	1	11
Karar değiştirdim /Fikrimi değiştirdim	-	1	-	2	1	-	2	2	8
Arkadaşımanın görüşüne saygı duyuyorum.	-	1	1	-	2	1	3	1	9
Herkesin düşüncesi farklı olabilir	-	-	-	-	2	-	3	1	6

Tablo 4.3.1.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim süreci toplam 8 kazanım boyunca sınıf içi iletişimde öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin ne sıklıkla kullanıldığı yer almaktadır. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin sınıf içi iletişim kesitleri incelendiğinde öğrencilerin bu öğrenme ortamında toplamda 208 defa "*Bence/Bana göre*", 30 defa "*Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim*", 15 defa "*Arkadaşıma katılmıyorum/Aynı fikirde değilim*", 11 defa "*Ben böyle düşünüyorum*", 11 defa "*Ben farklı düşünüyorum /Senin gibi düşünmüyorum*", 8 defa "*Karar değiştirdim /Fikrimi değiştirdim*", 9 kez "*Arkadaşıma görüşüne saygı duyuyorum*", 6 defa "*Herkesin düşüncesi farklı olabilir*" gibi bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcükler kullanmışlardır.

Kabapınar (2019), sınıf içi iletişimde öğrencilerin kullandığı bu jargonların, nitelikli bir tarih/sosyal bilgiler dersi sınıf ortamında öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci iletişimde ortaya çıkması gereken sosyal bilimlerin yöntemi temelli jargonlar olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte Kabapınar (2019); çelişki, çatışma, zıtlık, çoklu bakış, farklılıkların olduğu öğrenme ortamında öğrencilerin rahatlıkla kendi bakış açılarını ifade edebileceklerini, her bakış açısının değerli ve kendine özel olduğunu hissedebileceğini ifade etmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş bu öğrenme ortamında da öğrencilerin kendi bakış açılarını geliştirdiklerini rahatlıkla ifade edebildikleri ve sosyal bilimlerin temeli olan jargonları sıklıkla kullandıkları söylenebilir.

Sınıf içi iletişimde en çok kullanılan çoklu bakış açısını ifadesi "*Bence/Bana göre*" ifadesidir. Gazete haberleriyle desteklenmiş bu öğrenme ortamında toplam 8 kazanım boyunca "*Bence/Bana göre*" ifadesi öğrenciler tarafından toplamda 208 kez sınıf içi iletişimde kullanılmıştır. "*Bence/Bana göre*" ifadesi, öğrencilere sosyal bir problemle ilgili herkesin kendi fikirlerinin olabileceği mesajını verir. Aslında basit gibi görünen bu kelime, farklı düşünmenin önemini vurgulayan en önemli demokratik kelimelerden biridir. Bu anlamda hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında öğrenciler tarafından sıkça kullanılması çok değerlidir.

Kazanım kazanım değerlendirildiğinde, "*Bence/Bana göre*" ifadesinin 3. ve 7. kazanımlar haricinde 1. kazanımdan sonra giderek daha da arttığı görülmektedir. Öğrencilerin kendi düşüncelerini rahatlıkla ifade ettikleri bu öğrenme ortamına alıştıkça bu ifadelerin daha da arttığı gözlemlenmiştir. Bencelerin bu kadar çok ifade edilmesindeki temel neden, öğretmenin sorduğu "*Sizce/Sana göre*" sorulardır. Öğretmen "*Sizce/Sana göre*" sorularıyla sınıfta "*Sizden gelecek değer yargılarını/çözüm önerilerini duymaya hazırım*" ve "*Cevaplarınızdaki farklılık/çözüm önerileri, öğrenme öğretme ortamını zenginleştirecektir.*" mesajını örtük bir şekilde öğrencilere vermekte ve yapılandırmacı sınıf iklimi oluşturmanın kilit sorularından birini sormaktadır.

Üçüncü ve yedinci kazanımda "*Bence/Bana göre*" ifadesinin düşmesine sebep olarak gazete haberinin içeriğinin diğer haber içeriklerine göre daha durağan olması ve gazete haberi ile ilgili öğrencilere sorulan soruların niteliğinin düşük olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Üçüncü kazanımda yer alan gazete haberi geri dönüşüm ile ilgili, yedinci kazanımdaki gazete haberi ise okulda ve evde güvenlik kurallarıyla ilgili haberlerdir. Bu kazanımlara ait bulunan gazete haberlerinde zıtlık, çelişki içeren ve öğrencileri farklı düşüncelere sevk edecek durumların olmamasından kaynaklı bu gazete haberlerinde "*Bence/Bana göre*" ifadelerin daha az kullanıldığı düşünülmektedir.

Aşağıda "*Bence*" ifadesinin sıkça yer aldığı bir sınıf içi iletişim kesiti yer almaktadır.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Sizce* kediye o hale getiren kim olabilir? (Düşünsel)

Bedirhan: *Bence* büyükler yapmıştır öğretmenim.

Araştırmacı: *Ne yapmış olabilir yetişkinler kediye?*

Bedirhan: *Ona yemek vermemişlerdir. Aç bırakmışlardır. Hiç yardım etmiyorlar ki.*

Asel: *Öğretmenim bence de büyükler, kötü kalpli insanlar yani çocuğunu korumak için onu ezmiştir, bacağını kırmıştır.*

Ertuğrul: *Öğretmenim bence sokadaki serseriler bıçakla onlar kesmişlerdir. Onlar yaralamışlardır.*

Damla: *Öğretmenim bence doğuştan da olabilir. Çünkü bazen kediler doğuştan da yaralı falan oluyolar.*

Kevser: *Öğretmenim bence köpekler yapmıştır. Çünkü köpekler kedileri kovalıyor.*

Zeynep: *Öğretmenim benim iki fikrim var. Bence ya yeni doğmuş kedi olarak kulağı yoktu. Ya da çöp tenekelerinin içinde böyle sivri bir şey vardı. Onlar kediye yara yaptı.*

Hayrunnisa: *Öğretmenim bence yetişkinler kedinin kuyruğuna basarak, üstüne basarak da yapmış olabilirler.*

Araştırmacı: *Çocuklar tebrik ederim sizi. Benim hiç aklıma gelmeyecek şeyler düşünüyorsunuz.*

Yukarıda yer alan iletişim kesitinde araştırmacı öğrencilere *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* kazanımı kapsamında çöpün kenarında yaralı halde bulunan kediye o hale kimin getirdiğini sormaktadır. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapta her öğrenci en az bir defa *"Bence"* ifadesini kullanmıştır ve toplamda 7 defa *"Bence"* ifadesi kullanılmıştır. Öğrencilerin çoğu soruya farklı cevaplar vermiş olup fikirlerini *"Bence"* ifadesini kullanarak dile getirmişlerdir. Araştırmacının tek bir cevabı olan sorulardan ziyade öğrencilerin akıl yürüterek farklı cevaplar verebileceği sorular sorması önemlidir. Bu tarz sorularda soru kökünde *"olabilir"* gibi farklı ihtimallerin olabileceği ifadelerin kullanılması önemlidir. Bunun dışında sorunun *"Sizce"* ifadesi ile başlaması da öğrencilere *"Herkesin bir olay hakkında farklı düşünceleri olabilir, Senin bu konudaki düşüncen nedir?"* mesajı verir. Ayrıca *"Sizce"* ifadesi bir sorunun tek bir cevabı olmadığını birden fazla cevabı olacağı anlamını da taşır. Soru kökünün *"Sizce"* ifadesi ile başlaması ve *"olabilir"* gibi farklı ihtimallerin olabileceği ifadeler ile bitmesi öğrencilerin soruya verecekleri cevaplardaki *"Bence"* leri arttırabilir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş bu öğrenme ortamında öğrenciler kendisiyle aynı düşüncede olan arkadaşlarına katıldıklarını, onlarla aynı şeyi düşündüklerini, *"Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim"* gibi ifadeler kullanarak belirtmişlerdir. Arkadaşlarından farklı düşünen öğrenciler ise arkadaşlarının düşüncelerine katılmadıklarını ve onlardan farklı düşündüklerini *"Arkadaşıma katılmıyorum/Aynı fikirde değilim"*, *"Ben böyle düşünüyorum"*, *"Ben farklı düşünüyorum/Senin gibi düşünmüyorum"*, ifadelerini kullanarak belirtmişlerdir. Farklı düşünmesine rağmen arkadaşlarının fikirlerine önem veren ve hoş karşılayan öğrenciler ise *"Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum"* ifadesini kullanmışlardır. *"Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum"* ifadesi kullanıldıktan sonra arkasından genellikle *"Ben böyle düşünüyorum"*, *"Ben farklı düşünüyorum/Senin gibi düşünmüyorum"* ifadeleri kullanılmıştır. Yani öğrenciler arkadaşlarından farklı düşündüklerinde, öncelikle onların görüşlerine saygı duyduklarını belirtip ondan sonra ondan farklı düşündüklerini dile getirmişlerdir. *"Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum"* ifadesi sınıf içi iletişimde farklı düşüncelerin yer almasını sağlayacak en değerli ifadelerden biridir. Çünkü kendi

fikrinin sürekli eleştirildiğini ve saygı duyulmadığını hisseden öğrenci, öğrenme ortamında kendi farklı fikirlerini sunmaktan vazgeçebilir.

Aşağıda "Bence", "Arkadaşıma katılıyorum", "Arkadaşıma katılmıyorum", "Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum" ifadelerinin yer aldığı bir sınıf içi iletişim kesiti yer almaktadır.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce evin yanmasındaki suçlu kim olabilir?

Damla: Öğretmenim bence çocuk suçlu. Çünkü çocuk çakmakla oynadı.

Zeynep: Öğretmenim bence anne baba da suçlu. Çünkü çocuk merak edebilir. Çünkü çocuklar her şeyi merak eder. Anne babalar çakmakları çocukların ulaşacağı yerlere koymamalı. Tabii ki çocuğun da suçu var ama ailesinin suçu var. İkisi de suçlu.

Asel: Öğretmenim ben de Damla'ya katılıyorum. Damla'nın dediği gibi sadece çocuk suçlu.

Enisenur: Bence anne babasının suçu. Çünkü çocukla ilgilenmemişlerdir. Çocuk da sıkılıp çakmakla oynamıştır. Çocuklarıyla ilgilenseydi onu tek bırakmasalardı bu olmazdı.

Kayra: Öğretmenim arkadaşlarımın görüşüne saygı duyuyorum ama ben ikisine de katılmıyorum. Bence bütün suç annenin. Çünkü anne çakmağın tehlikeli olduğunu çocuğuna anlatmalı.

Elifnaz: Öğretmenim bence ailelerin suçu. Çünkü çakmakları çocukların ulaşabileceği yere koymamalıdır. Sonra çocuk bilemeyip oynuyor.

Nur Damla: Öğretmenim Elifnaz'a katılıyorum. Bence de ailesi suçlu. Onların ulaşacağı yerlere koyuyorlar. Çocuklar merak ettikleri için oynuyorlar basmak istiyorlar. Sonra yakıyorlar.

Yukarıda yer alan iletişim kesitinde araştırmacı öğrencilere "Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar" kazanımı kapsamında evin yanmasında suçlu olanın kim olduğunu sormaktadır. İletişim örneğinde de görüldüğü üzere sorulan bu soruda öğrencilerin cevaplarında "Bence", "Arkadaşıma katılıyorum", "Arkadaşıma katılmıyorum", "Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum" ifadeleri yer almaktadır. Öğrenciler arkadaşlarından farklı olan düşüncelerini "Bence" ifadesini kullanarak belirtmişlerdir. Bu iletişim kesitinde toplam 6 defa "Bence" ifadesi kullanılmıştır. Öğrencilerden Asel ve Nur Damla arkadaşlarıyla aynı düşüncede olduklarını "Arkadaşıma katılıyorum" ifadesini kullanarak belirtmiş, Kayra ise iki arkadaşından da farklı düşüncede olduğunu "Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum ama ikisinin de görüşüne katılmıyorum" ifadesini kullanarak dile getirmiştir. Farklı görüşlere saygı duyulan bu öğrenme ortamı öğrencilerin çoklu bakış açıları kazanmaları için uygun bir öğrenme ortamıdır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişimde öğrenciler 8 kazanım boyunca toplamda 30 kez arkadaşlarıyla aynı fikirde olduğunu belirtirken 15 kez arkadaşlarıyla aynı fikirde olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu öğrenme ortamında birbirlerinin fikirlerine katılma oranlarının katılmama oranına göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme süreci boyunca arkadaşlarının düşüncelerini dinledikten sonra kendi düşüncelerini değiştirmek isteyen "*Karar değiştirdim/Fikrimi değiştirdim*" ifadesini kullanan 8 öğrenci olmuştur. Bu süreçte öğrencilerin farklı düşünceleri dinledikten sonra kendi fikrinin doğruluğunu sorgulayıp karar değiştirdiği bir öğrenme ortamı oluşmuştur. Bu öğrenme ortamı öğrencilerin çoklu bakış açısı kazanımına yardımcı olacak iletişimin zengin olduğu bir öğrenme ortamıdır.

Aşağıda "*Bence*", "*Arkadaşıma katılıyorum*", "*Karar değiştiriyorum*", "*Fikrimi değiştirdim*" ifadelerinin yer aldığı bir sınıf içi iletişim kesiti yer almaktadır.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: *Size göre veliler, pilavın dışarıdan satın alınmasını sağlayan müdürü suçlamakta haklı mıdır? Neden?(Düşünel)*

Oylama yapılır. Sınıfın çoğu müdürü suçlamıyor. Pilavcıyı suçluyor.

Funda: *Öğretmenim bence pilavcı suçlu. Çünkü o satıyordu. Müdür belki bilmiyordu açıkta olduğunda içine toz girdiğini.*

Zeynep: *Öğretmenim ben de Funda'ya katılıyorum. Ben veliler müdürü suçlamakta haklı demiştim ama karar değiştiriyorum. Funda'ya katılıyorum. Çünkü pilavcı satıyordu. O zehirledi. Müdürün suçu yok diyorum ben de.*

Nur Damla: *Öğretmenim ben de fikrimi değiştirdim. Zeynep ve Fundayla aynı fikirdeyim.*

Yukarıda yer alan iletişim kesitinde araştırmacı öğrencilere "*Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer*" kazanımı kapsamında bir soru sormuştur. Bu iletişim kesitinde öğrencilerin hepsinin görüşü alınmış ve kimin suçlu olduğu ile ilgili oylama yapılmıştır. Öğrencilerin çoğu müdürden ziyade pilavcıyı suçlamaktadır. Başta müdürü suçlu bulan öğrenciler arkadaşlarının düşüncelerini dinledikten sonra karar değişikliği yapmışlardır. Karar değişikliklerini "*Karar değiştiriyorum*", "*Fikrimi değiştirdim*" ifadelerini kullanarak belirtmişlerdir.

Bir olay hakkında herkesin düşüncelerinin farklı olabileceğini ve bunun normal bir durum olduğunu anlayan öğrenciler 5. kazanımdan itibaren "*Herkesin düşüncesi farklı*

olabilir" ifadesini kullanmaya başlamışlardır. İlk 4 kazanımda bu ifadeyi hiç kullanmazken sonrasında farklı düşünmenin, tartışmanın öneminin farkına varan öğrenciler bu ifadeyi dile getirmişlerdir.

Aşağıda "Bence", "Arkadaşıma katılıyorum", "Arkadaşıma katılmıyorum" "Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum", "Herkesin düşüncesi farklı olabilir" ifadelerinin yer aldığı bir sınıf içi iletişim kesiti yer almaktadır.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Siz zehirlenen çocukların yerinde olsaydınız müdüre neler söylemek isterdiniz?

Eda: Müdür sen niye bize bunu aldın. Bak hepimizi zehirledin. Hepimiz hastaneye sürükledin.

Damla: Öğretmenim ama bir şey diyeceğim. Eda diyor ya. Ama Müdürün suçu değil ki. Onu pilavcıya söylesin.

Bedirhan: Öğretmenim ben Damla'nın dediğine katılıyorum. Eda müdür suçlu diyor da. Aslında müdür suçlu değil. Müdür bilmiyordur belki.

Eda: Damla ve Bedirhan siz farklı düşünüyorsunuz ben farklı düşünüyorum. Herkesin düşüncesi farklı olabilir. Sizin görüşünüze de saygı duyuyorum ama size katılmıyorum. Ama bence müdür suçlu.

Damla: Ama Eda müdür çocuklar için yapmış. Nerden bilsin ki müdür.

Bedirhan: Öğretmenim bence suçlu müdür değil ki suçlu pilavcı.

İclal: Derslerden geri kalabilirdik. Hastanelere düştük senin yüzünden. Polisi de çağırırım jandarmayı da vallahi de billahi de.

Elanur: Öğretmenim ben müdüre şöyle derdim. Senin yüzünden değil de pilavcının yüzünden hep bizim sınıf zehirlendi. 55 kişi hem de. O yüzden lütfen bir daha bilmediğin yerlerden pilav alma. Bilmiyordun biliyoruz ama lütfen.

Aslı: Öğretmenim bence müdürün de pilavcının da ikisinin de suçu var. Çünkü pilavcı açıkta pilav satmamalıydı. Müdür de bilmediği yerden pilav alırsa böyle olur. İkinin de de suç var bence.

Yukarıda yer alan iletişim kesitinde araştırmacı öğrencilere "Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer" kazanımı kapsamında bir soru sormuştur. Bu iletişim kesitinde görüldüğü üzere öğrencilerin birbirlerinin düşüncelerine saygı gösterdiklerini belirterek farklı düşüncelerini güzel bir şekilde dile getirdiği bir ortam oluşmuştur. Öğrencilerden Eda, kendisinin arkadaşlarından farklı düşündüğünü, öncelikle herkesin farklı düşünmesinin normal olduğunu ifade ederek daha sonra onların görüşlerine saygı duyduklarını belirterek kendisinin onların düşüncelerine katılmadığını dile getirmiştir. Arkadaşlarının görüşlerini destekleyerek onların görüşlerine katıldıkları, arkadaşlarından farklı düşünenlerin farklı fikirlere saygı duyduğunu belirterek onlara katılmadığını ifade ettiği bu öğrenme ortamının iletişim anlamında çok zengin, demokratik bir öğrenme ortamı olduğu düşünülmektedir.

4.3.2. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısı Nasıldır?

Bu araştırma sorusunda gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında toplamda 8 kazanım boyunca öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısı analiz edilmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında 8 kazanım boyunca öğrencilerin ve öğretmenlerin toplamda ne kadar kelime kullandıkları aşağıda Tablo 4.3.2.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.3.2.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş, 8 Kazanım, 24 Saatlik Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde " Öğretmen Ve Öğrenci Tarafından Kullanılan Kelime Sayısının Analizi (N=41)

Öğretmen ve öğrencilerin sınıf içi iletişimde kullandığı kelime sayısı	f
Öğretmen	4269
Öğrenci	16040
Toplam	20309

Tablo 4.3.2.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim süreci toplam 8 kazanım boyunca sınıf içi iletişimde öğrenciler ve öğretmen tarafından kullanılan kelime sayısı yer almaktadır. Gazete haberi ile desteklenmiş 8 kazanımlık ve toplamda 24 saatlik hayat bilgisi öğrenme ortamında, öğretmen toplamda 4269 kelime kullanmışken öğrenciler 16040 kelime kullanmıştır. Sınıf içi iletişim kesitlerindeki kelime sayılarına bakarak öğrencilerin gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğretmenin kullandığı kelime sayısının yaklaşık dört katı kadar kelime kullandıkları görülmektedir. Öğretmenin sadece sorular sorarak öğrencilere rehber olduğu ve öğrencileri düşünmeye sevk ederek onların daha fazla konuşmasını sağladığı bu öğrenme ortamı görece yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir öğrenme ortamıdır. Öğretmen kazanımla ilgili temel bilgileri verdikten sonra süreci yönlendirmiş, gerekli sorular sorarak öğrencilerin düşüncelerini sağlamış, öğrencilerin yanlış düşüncelerini değiştirmek için bazı anlarda müdahale etmiştir. Sonuç olarak bu öğrenme ortamında öğretmen sadece bir rehber gibi davranmış, kendisi dersi tek düze anlatmaktan ziyade öğrencilere sorular sorarak düşüncelerini sağlamış ve onların konuşup tartışarak kazanımlar ile ilgili çıkarımlarda bulunmalarını sağlamıştır.

Öğrencilerin bolca konuşup tartıştığı, öğretmenin moderatörlük yaptığı bu öğrenme ortamında öğrenciler farklı düşüncelerini rahatlıkla ifade etmiş, kendileri aktif oldukları için dersten sıkılmamışlardır. Öğretmenin rehber olup öğrencilerin aktif olduğu bu öğrenme ortamında öğrenciler sosyal problemlerle ilgili fikirlerini dile getirmişler, farklı fikirlere saygı duyduklarını belirtmişler ve yeri geldiğini fikirlerinde karar değişikliği yapmışlardır. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin öğretmenden daha fazla konuştuğu bu öğrenme ortamı yapılandırmacı yaklaşıma uygun ideal bir öğrenme ortamıdır.

4.3.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı ile Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısı Nasıldır?

Bu araştırma sorusunda gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* kazanımında öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısının karşılaştırılması yapılmıştır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* kazanımında öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısı aşağıda Tablo 4.3.3.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.3.3.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Ve Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* Kazanımında İki Ders Saatinde Öğretmen ve Öğrenciler Tarafından Kullanılan Kelime Sayısının Analizi

Öğretmen ve öğrencilerin kullandığı kelime sayısı	Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamı (N=41) f	Müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamı (N=35) f
Öğretmen	691	895
Öğrenciler	2456	553
Toplam	3147	1448

Tablo 4.3.3.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim ortamında ve farklı bir sınıfta müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan kelime sayısı yer almaktadır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi ortamında öğretmen 691, öğrenci 2456, toplamda 3147 kelime konuşulmuşken müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen 895, öğrenci 553, toplamda 1448 kelime konuşulmuştur. Bu veriler değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında öğrenciler öğretmenden yaklaşık üç kat daha fazla konuşmuşken müfredata göre işlene hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen öğrencilerden daha fazla konuşmuştur. Sınıf içi iletişimde öğretmen ve öğrencilerin toplam kullandıkları kelime sayıları değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında müfredata göre işlenen hayat bilgisi dersinde kullanılan kelime sayısının yaklaşık 2 katı kadar kelime kullanılmıştır. Buradan yola çıkarak gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişimde etkileşimin daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında araştırmacı kazanıma ilişkin bir gazete haberi okuyup bu habere ilişkin öğrencilere düşünsel, ahlaki, empatik sorular yönelterek dersi işlemiş ve uygulama sonunda öğrencilere çalışma yaprakları vererek bu çalışma yapraklarını sunmalarını sağlamıştır. Müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında ise, öğretmen hayat bilgisi ders kitabından kazanıma yönelik metni öğrencilerin iki defa sessiz bir şekilde okumalarını istemiştir. Öğrenciler metni okuduktan sonra, metni karışık sırayla sesli şekilde bir kaç defa okumalarını sağlamıştır. Öğretmen, metnin bazı bölümlerinde öğrencileri durdurarak konu ile ilgili kendi bilgiler vermiştir. Verdiği bilgiler genelde telkin şeklindedir. Metin bittikten sonra öğrencilere konu ile ilgili bir kaç soru yöneltilmiş ve daha sonra kitabın çalışma bölümündeki etkinlikleri yapmalarını istemiştir. Öğretmen, öğrencilerin çalışma bölümündeki etkinlikleri kontrol etmiş, bazı öğrencilere önerilerde bulunarak ve hatalarını düzelterek geri dönütler vermiş ve bu şekilde dersi sonlandırmıştır.

Aşağıda gazete haberleriyle desteklenmiş ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamından sınıf içi iletişim kesitlerine yer verilecektir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında araştırmacı gazete haberiyle ilgili öğrencilere *"Siz çöplerin arasında yaralı bir kedi gördünüz ve kedi çok pis bir durumda. Ona yardım eder miydiniz?"* sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Araştırmacı: *Siz çöplerin arasında yaralı bir kedi gördünüz ve kedi çok pis bir durumda. Ona yardım eder miydiniz? (Empatik)*

Nur Damla: *Ederdim. Çünkü onun da bir canı var.*

Ertuğrul: *Öğretmenim yardım ederdim. Onun hayatını kurtarırdım. İyileştikten sonra Onunla arkadaş olurum. Çünkü onun da bir canı var.*

Kayra: *Gözüm gibi bakardım. Veterinere götürürdüm. İyileştirirdim. Yüzmeyi öğretirdim.*

Zeynep: *Öğretmenim ben de onu iyileştirirdim. Ona yemek verirdim. Ona yeni bir arkadaş alırdım. Beyaz bir kedi alırdım. Onunla arkadaş olurdu.*

Funda: *Öğretmenim ben yardım ederdim. Ondan korksam bile korkumu yenmeye çalışırdım.*

Damla: *Öğretmenim ben yardım etmezdim. Çünkü kedi çöpün içerisinde bir sürü mikrop vardır. Ona yardım edersem ben de hasta olurum. Evde bebek kardeşim var. O da çabucak hasta olur. Onun tüyü boğazımıza kaçabilir.*

Hayrunnisa: *Öğretmenim ben de Damla'ya katılıyorum. Ben de yardım etmezdim. Çünkü bizde hasta olurduk. Hastanelerde sürünürdük.*

Elif: *Öğretmenim hemen annemize haber verirsek veterineri ararsak oradan alabilirler onlar. Biz de onu ellemeden ona yardım etmiş oluruz.*

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının *"Siz çöplerin arasında yaralı bir kedi gördünüz ve kedi çok pis bir durumda. Ona yardım eder miydiniz?"* sorusuna öğrencilerin çoğu yardım edeceğini ifade ederken yardım etmeyeceğini ifade eden öğrenciler de vardır. Damla, arkadaşlarından farklı düşünerek kediye yardım etmeyeceğini kendi bakış açısına göre gerekçelendirmiştir. Gerekçe olarak da; kedinin çöpün içerisinde mikrop dolu bir alanda olduğunu ve ona yardım ederse kendisinin hasta olabileceğini, kediye eve getirirse evde bebek olan kardeşinin hasta olabileceğini ve kedinin tüyünün boğazına kaçabileceğini ifade etmiştir. Görüldüğü üzere Damla, neden kediye yardım etmek istemediğini kendi bakış açısından sağlam gerekçelere dayandırarak ifade edebilmiştir. Damla'nın bu bağlamda nitelikli bir bakış açısı ortaya koyduğu söylenebilir. Damla'nın bu görüşünden sonra Hayrunnisa da Damla'nın görüşüne katıldığını ifade ederek kendisinin de kediye yardım etmeyeceğini belirtmiştir. Elif ise Damla ve Hayrunnisa'nın bu görüşlerine çözüm yolu getirecek bir

çıkarmada bulunabilmiş ve kediye ellemekten de ailemizden ve bir yetiştikenden yardım alarak kediye yardım edilebileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda Elif, farklı bir perspektiften olayı değerlendirebilmiş ve sosyal olayın çözümüne yönelik bir çözüm yolu ortaya koyabilmiştir. Bu sınıf içi iletişimde öğrenciler, kendilerini örnek olaydaki karakterin yerine koyarak, kendilerinin bu durumda ne yapacaklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğu empati kurarak bu olayda kendisinin ne yapacağını sorgulayabilmiş ve kendi değer yargısıyla olayı değerlendirebilmiştir.

Müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen öncelikle hayat bilgisi ders kitabından konu ile ilgili metnin iki defa okunmasını istemiş ve sonrasında gelişen ders süreci şu şekildedir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Öğretmen: Evet çocuklar. Biz bu metinde neler öğrendik. Çevremizde birçok bitki ve hayvan olduğunu öğrendik. Günlük hayatımızda, çevremizdeki bitki ve hayvanları korumalı ve onlara zarar vermememiz gerektiğini öğrendik. Çevremizde bulunan bitkilere de zarar vermemeli, onları koparıp ezmeliyiz. Evet çocuklar söyleyin bakalım sizler çevrenizdeki bitki ve hayvanları korumak için neler yapıyorsunuz?

Öğrenci7: Öğretmenim benim evde çiçeğim var. Ben ona bakıyorum. Onu suluyorum. Birde benim kuzenimin evlerinde köpek var. Adı Eros. Ben onlara gittiğimde onu seviyorum. Onunla oynamak çok güzel. Keşke benim annemde izin verse biz de eve köpek alsak.

Öğrenci13: Öğretmenim bizim muhabbet kuşumuz var evde. Adı Başkan. Ben de onun yemi bitince yem veriyorum. Bazen babam kafesten çıkarıyor. Onunla oynuyorum.

Öğrenci27: Öğretmenim biz yazın hayvanlar susuz kalıyor diye evin önüne su kabı koyuyoruz ve içine su dolduruyoruz. Susuz kalan hayvanlar oradan gelip su içiyorlar.

Öğretmen: Aferin Öğrenci27. Gerçekten yaptığınız çok güzel bir şey. Maalesef yazın çoğu hayvan susuz kalıyor. Onları susuz bırakmamak için bunu çoğu kişinin yapması gerek.

Öğrenci33: Öğretmenim biz de bir kere hayvanat bahçesine gitmiştik. Orada bir sürü hayvan vardı.

Öğrenci5: Öğretmenim benimde köyde bir köpeğim var. Ben de köye gidince onunla oynuyorum. Ona evde kalan yemeklerimizi götürüyorum.

Öğretmen: Evet çocuklar. Aferin. Hepiniz hayvanlarla yaşadığı bir anı var. Gördüğünüz gibi hayvanlarla iç içe yaşıyoruz. Bu yüzden onları korumalıyız. Haydi çocuklar şimdi hayvanları ve bitkileri koruma ile ilgili yaşadığınız anıları anlatan bir resim çizin.

Müfredata göre hayat bilgisi dersinin işlendiği sınıfta öğretmen, kazanımla ilgili metni öğrencilerinin okumasını sağladıktan sonra, kazanımla ilgili çıkarımlara öğrencinin ulaşmasını sağlamadan kendisi sıralamıştır. Daha sonra öğretmen öğrencilere çevrelerindeki bitki ve hayvanları korumaları için neler yaptıklarını sormuştur. Öğrenciler bu soruya verdikleri cevaplarda genellikle çevresinde olan hayvan ve bitkilerle olan yaşanmış anılarından bahsederek cevaplar vermişlerdir. Öğretmen çoğu

öğrencinin konu ile ilgili görüşlerini aldıktan sonra etkinlik olarak bununla ilgili bir resim çizmelerini istemiştir.

Görüldüğü üzere, hiçbir sorunun ve çatışmanın olmadığı bu öğrenme ortamında öğretmen, dersin sonunda sonu “-meliyiz, -malıyız” takıları ile tümcelerden oluşan sürekli öğüt veren ifadeler kullanmaktadır. Öğrencilerin neden öyle yapma(ma)ları ya da davranma(ma)ları gerektiğine ilişkin çok fazla açıklama ya da örnek verilmemekte, neden gösterilmemektedir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında ise, müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamından farklı olarak bir sorun ve çatışma yer almaktadır. Öğretmen bu sorun ve çatışma ile ilgili öğrencilere doğru soruları yönlendirerek tartışmalarını ve sorun ile ilgili kendi değer yargılarını ortaya çıkarmalarını sağlamaktadır. Öğrenciler bu öğrenme sürecinde, bir olay ile ilgili tek doğrunun değil birden çok doğrunun olabileceğini ve farklı bakış açılarının olabileceğini özümsemektedir. Ayrıca müfredata göre işlenen hayat bilgisi dersinde öğretmen kazanım ile ilgili ulaşılması gereken sonuçları kendisi sıralarken, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında ise öğretmen, öğrencilerin kazanım ile ilgili ulaşılması gereken sonuçlara kendilerinin ulaşmasını sağlamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde; gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamı, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının gerektirdiği öğretmenin rehber olup, öğrencinin aktif olduğu yani öğretmenden çok öğrencinin konuşup tartışacağı bir öğrenme ortamıdır. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir şekilde öğrenci, öğretmenden daha fazla aktifken müfredata göre işlenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmenin öğrenciden daha aktif olduğu görülmektedir. Araştırmadaki bulgulardan yola çıkarak, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişim ve etkileşimin müfredata göre işlenmiş hayat bilgisi dersinden daha fazla olduğu ve öğrencinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında daha aktif olduğu söylenebilir.

4.3.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı ile Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Karşılaştırılması Nasıldır?

Bu araştırma sorusunda gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında "*Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.*" kazanımında öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin sayısal olarak karşılaştırılması yapılmıştır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında ve müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında "*Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.*" kazanımında öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin analizi aşağıda tablo 4.3.4.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.3.4.1. Gazete Haberleri İle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında Ve Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamında "*Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.*" Kazanımında Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcüklerin Analizi

Öğrenciler Tarafından Kullanılan Bireysel Ve Çoklu Bakış Açısını İfade Eden Sözcükler	Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı (N=41) f	Müfredata Göre İşlenen Hayat Bilgisi Öğrenme Ortamı (N=35) f
Bence/Bana göre	32	7
Arkadaşıma katılıyorum/ Aynı fikirdeyim	7	1
Arkadaşıma katılmıyorum/ Aynı fikirde değilim	2	-
Ben böyle düşünüyorum.	2	-
Ben farklı düşünüyorum / Senin gibi düşünmüyorum.	1	-
Karar değiştirdim / Fikrimi değiştirdim	1	-
Arkadaşımanın görüşüne saygı duyuyorum.	1	-
Herkesin düşüncesi farklı olabilir	1	-

Tablo 4.3.4.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim ortamında ve farklı bir sınıfta müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında *"Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir."* kazanımında öğrenciler tarafından kullanılan bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcüklerin analizi yer almaktadır.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında 2 ders saatinde öğrenciler 32 defa *"Bence/Bana göre"* 7 defa *"Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim"*, 2 defa *"Arkadaşıma katılmıyorum/Aynı fikirde değilim"*, *"Ben böyle düşünüyorum."*, 1 defa *"Ben farklı düşünüyorum /Senin gibi düşünmüyorum."*, *"Karar değiştirdim/Fikrimi değiştirdim"*, *"Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum"*, *"Herkesin düşüncesi farklı olabilir"* ifadeleri kullanılırken aynı süre içinde müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında toplam 7 defa *"Bence/Bana göre"* ifadesi ve 1 defa *"Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim"* ifadesi kullanılmıştır. Sınıf içi iletişimde *"Bence/Bana göre"* ifadesinin fazla olması farklı fikirlerin daha fazla olduğu anlamına gelmektedir. Çünkü her *"Bence/Bana göre"* ifadesi her öğrencinin kendi düşüncesinin varlığının belirtisidir. Aynı kazanımların işlendiği iki sınıf ortamı değerlendirildiğinde; gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında farklı fikirlerin daha fazla olduğu, aynı fikirlerin desteklendiği, farklı düşüncelere saygı duyulduğu ve kararların değiştiği bir öğrenme ortamı varken müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişimde bu etkileşim çok azdır. Genel olarak değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamına göre bireysel ve çoklu bakış açısı ifadelerinin daha sık kullanıldığı söylenebilir.

4.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Bir Öğrencinin Ortaya Koyduğu Ürünlerin Nitelikleri Aşama Aşama Değişiklik Gösterme Düzeyi Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.4.1.'de gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında bulunan Kevser adlı öğrencinin her kazanım için ayrılan sürede konuştuğu kelime sayısı yer almaktadır.

Tablo 4.4.1. Gazete haberleriyle desteklemiş öğrenme ortamında Kevser adlı öğrencinin her kazanım için ayrılan sürede konuştuğu kelime sayısı (N=1)

Öğrenci (Kevser) Tarafından Kullanılan Kelime Sayısı	1. Kazanım	2. Kazanım	3. Kazanım	4. Kazanım	5. Kazanım	6. Kazanım	7. Kazanım
Kevser	37	29	62	87	95	139	108

Görüldüğü üzere gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersinde Kevser'in birinci kazanımda 37, ikinci kazanımda 29, üçüncü kazanımda 62, dördünü kazanımda 87, beşinci kazanımda 95, altıncı kazanımda 139, yedinci kazanımda 108 kelime kullanmıştır. Bu verilerden hareketle, gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme sürecinde Kevser'in derse katılımının giderek arttığı söylenebilir. Tablo'dan da anlaşılacağı üzere, Kevser'in en çok kelime kullandığı kazanım altıncı kazanımdır. Beşinci kazanımdaki gazete haberinin Kevser'in ilgisini çekmesi ve bu kazanımla ilgili yaşanmışlığının olması bu kazanımda Kevser'in daha çok kelime kullanmasındaki nedenler arasında yer alabilir. Aşağıda Kevser adlı öğrencinin gazetelerle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında her kazanım sürecindeki sınıf içi iletişim kesitlerine yer verilmiştir. Kevser'in gazetelerle desteklenmiş öğrenme sürecinde ilk kazanımdan son kazanıma aşama aşama nasıl bir gelişim gösterdiği değerlendirilmiştir.

Kazanım 1: Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığıı yapar mıydınız? Neden?

Kevser: Öğretmenim yapardım. Çünkü o da bir canlı ve ben kedileri çok seviyorum

Kazanım 2: Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?

Kevser: Doğrudur. Çünkü yardım etmek iyi bir şeydir.

Kazanım 3: Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Okulunuzda tekerlekli sandalyeyle gezen bir çocuk görseniz onunla arkadaş olmak ister misiniz? Onun hakkında neler düşünürdünüz? (Düşünsel)

Kevser: Öğretmenim arkadaş olurdum. Belki onun hiç arkadaşı yoksa. Herkes onla dalga geçiyorsa. Birisi onu döverse ben onu korurdum.

Araştırmacı: Siz Rıza'nın babasının yerinde olsaydınız, çocuğunuzun arkadaşlarının kötü şakalar yapması ve alay etmesi yüzünden okula gitmek istemediğini öğrenince neler düşünür ve neler hissederdiniz? Çocuğunuzu okula tekrardan gitmesi için onu nasıl ikna ederdiniz?

Kevser: "Çocuğum okula gitmen lazım yoksa sen nasıl bir iş bulursun. Ben arkadaşlarına ders vereceğim. Gerekirse müdüre bile söyleyeceğim. " derdim.

Kazanım 4: Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Siz yaralanmış bir kedi olsaydınız neler hissederdiniz? Birilerinin size yardım etmesini bekler miydiniz?

Kevser: Öğretmenim kendimi çok kötü ve üzgün hissederdim. Yaralarım beni acıtabilirdi. O yüzden o çöplükten çıkıp başka insanların yanına gidip onların beni almasını isterdim.

Araştırmacı: Sizce kız çocuğu kediye neden yardım etmiş olabilir?

Kevser: Öğretmenim o kızın kalbi çok şefkatli olduğu için o kediye yardım etti. Evine almıştır.

Araştırmacı: Siz olsaydınız kendi montunuzu çıkarıp bir köpeğin üzerine örter miydiniz?

Kevser: Öğretmenim ben verirdim. O da bir canlı. Onun da yaşama hakkı var. O yüzden verirdim.

Kazanım 5: Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Çocuklar siz bir ağaç olsaydınız kâğıtları geri dönüşüme atmayanlara neler söylerdiniz?

Kevser: Sizler yerlere çöp atıyorsunuz, ağaçları kesiyorsunuz ama biz size nefesi veriyoruz biz size havayı veriyoruz. Ama siz ne yapıyorsunuz. Geri dönüşüm varken kâğıtları hem yerlere atıyorsunuz çöp kovalarına atıyorsunuz. Biz de tükeniyoruz. Siz de nefessiz kalıyorsunuz Bizler olmasaydık siz belki şuana kadar tükenmiştiniz bitmiştiniz bile. Geri dönüşüm kutusu varken bizim hayatımızı tehlikeye atıyorsunuz. Çöp kovalarına atmayın. Artık atmayın. Biz ormanlıların da bir kalbi var. Sizin kötü kalbiniz bizim iyi kalbinize benzemez.

Kazanım 6: Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Bir yiyeceğin sağlıklı ya da sağlıksız olduğunu nasıl anlarız?

Kevser: Öğretmenim bence yemek dışarıdaysa önü açıksa toz geliyorsa sağlıksızdır. Ama kapalı yerdeyse toz gelmiyorsa sağlıklıdır. O yüzden annelerimiz yiyecekleri buzdolabına koyuyor. Çünkü mikroplar buzdolabına giremiyor. O yüzden annemiz yemekler bozulmasın diye buzdolabına koyuyor. Öğretmenim bir de yiyeceği koklarız eğer kötü kokuyorsa sağlıksızdır. Çünkü yemek bozulmuştur.

Araştırmacı: Siz pilavcının yerinde olsaydınız sizin yüzünüzden 55 kişinin zehirlendiğini öğrenince neler düşünür ve neler hissederdiniz?

Kevser: Kendimi çok kötü hissederdim ve içimden derdim ki. Artık böyle bir şey yapmayayım. Artık açıkta hiç bir şey satmayayım derdim. Çok pişman olurdum. Eve giderim güzel bir kulübe yapayım orda satayım da pilavın içine mikrop girmesin derdim. Çocukları zehirlediğim için

onlardan özür dilerdim. Üzgünüm çocuklar sizi zehirlediğim için beni affettiniz mi derdim.

Araştırmacı: Size göre müdürün pilavı açıkta satılan bir pilavcıdan alması doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?

Kevser: Yanlıştır. Öğretmenim o müdür bilmiyor mu o tozların pilavın içine girdiğini.

Kazanım 7: Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti:

Araştırmacı: Muhammet Emin'in annesi çocuğunu dumanların içinde görünce neler hissetmiştir ve neler düşünmüştür?

Kevser: Öğretmenim bence Muhammet Emin'in annesi çocuğunu dumanların içinde görünce şok olmuştur ve ne yapacağını şaşırmıştır. Bence gerçekten annesi çok kötü hissetmiştir ve çocuğunu yalnız bıraktığı için kendini çok suçlamıştır. Ben Muhammet Emin'in annesi yerinde olsam önce çocuğumu kurtarmaya çalışırdım. Kurtaramazsam da komşularımdan yardım isterdim.

Araştırmacı: Anneniz markete gitmek için evden çıktı ve küçük kardeşinize sizin göz kulak olmanızı söyledi. Siz tabletle oyun oynarken bir baktınız ki kardeşiniz ortada yok. Sonra ona bakmaya gittiniz. Bir baktınız ki banyodaki dolabı açmış ve temizlik malzemelerini açmaya çalışıyor. O anda ne yapardınız ve kardeşinize neler söylediniz?

Kevser: Öğretmenim ilk önce ben çocuğu alıp başka bir yere koyardım. Oyuncakların olduğu yere. Daha sonra elindeki deterjanı alırdım dolaba koyardım ve dolabı kapatırdım.

Görüldüğü üzere Kevser adlı öğrenci gazetelerle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde görece ilk kazanımlarda sınıf içi iletişimde çok katılım göstermemekte ve görece nitelikli cevaplar verememekle birlikte sonraki kazanımlarda derse katılımı artmış olup sorulara düşünsel, ahlaki ve empatik yönden nitelikli cevaplar verebilmiştir. Kevser ilk üç kazanımda öğretmenin sorduğu sorulara kısa ve nitelik açısından görece daha az doyurucu cevaplar vermiştir. Buna karşılık 4. kazanımdan itibaren Kevser'in sorulara verdiği cevaplar incelendiğinde, cevapların hepsinde empati kurabildiği ve olayı ahlaki açıdan görece daha nitelikli bir şekilde ve farklı bakış açısıyla değerlendirebildiği söylenebilir. Bunun yanında 4. kazanımdan sonra Kevser öğretmenin gazete haberi ile ilgili sorduğu sorulara düşünsel olarak görece çok daha nitelikli cevaplar verebilmiş ve mantıklı önerilerde bulunabilmiştir. Örneğin Kevser, 5. kazanımda nitelikli bir empatik bakış açısı geliştirerek, kendisini ağaçların yerine koyarak insanlara seslenmiş ve ağaçlarında bir kalbi olduğunu ifade etmiştir. Kevser, 6. kazanımda ise olayla ilgili kendi bakış açısını savunabilmiş, empatik bakış açısı geliştirerek pilavcının yerinde olsa ne yapacağını mantıklı bir şekilde ifade edebilmiştir. Kevser, 7. kazanımda da empatik bakış açısıyla olayı nitelikli şekilde yorumlayabilmiştir. Aynı zamanda Kevser, 7. kazanımda araştırmanın sorduğu soruya kendi bakış açısını gösteren "Bence" ifadesini kullanarak başlamıştır ve aynı cümlede

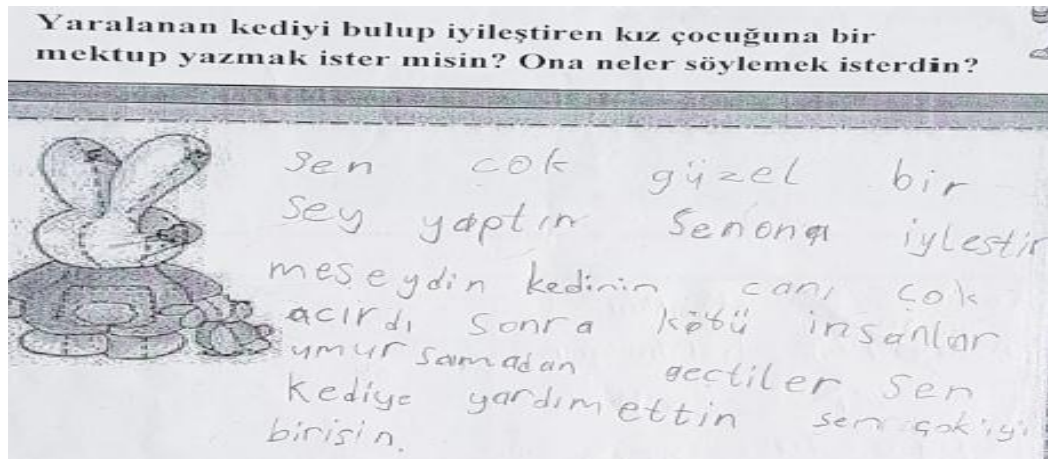
iki defa "Bence" ifadesini kullanmıştır. Kevser'in bu öğrenme sürecinde çoklu bakış açısını içeren jargonları sınıf içi iletişimde zamanla daha fazla kullanmaya başladığı söylenebilir.

Kevser'in gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme sürecinde başlarda kendini rahatça ifade edemediği, daha sonra, farklı fikirlerin yargılanmayıp her düşüncenin değer verildiği bu demokratik öğrenme ortamında kendini rahatça ifade edebildiği söylenebilir. Kevser, ilk kazanımlarda olayları empatik ve ahlaki açıdan değerlendiremez ve olaylara farklı açılardan bakamazken bu öğrenme ortamında olaylara empatik ve ahlaki açıdan bakabilmeyi deneyimlemiş ve sonrasında bu tarz sorulara görece daha nitelikli cevaplar verebilmiş ve olayları farklı bakış açısıyla değerlendirebilmiştir. Aşağıda yer alan tablo 4.4.2.'de Kevser'in gazete haberleri merkezinde hazırlanan çalışma yapraklarının değerlendirme sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4.2. Kevser'in Gazete Haberleri Merkezinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Değerlendirme Sonuçları

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Toplam
5	9	8	2	-	24

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında öğrencilere toplam 24 çalışma kâğıdı uygulanmıştır. Bu çalışma kâğıtlarından Kevser'in 5 çalışma yaprağı çok nitelikli, 9 çalışma yaprağı nitelikli, 8 çalışma yaprağı ortalama, 2 çalışma yaprağı geliştirilmeli olarak değerlendirilmiştir. Kevser'in boş/anlamsız olarak değerlendirilen çalışma yaprağı yoktur. Gördüldüğü üzere Kevser'in çalışma yaprağı en fazla "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Aşağıda Kevser'in "Yaralanan Kediye İyileştiren Kıza Mektup Yazalım" çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Görüldüğü üzere Kevser, yaralanan kediye bulup iyileştiren kızın çok iyi bir şey yaptığını söyleyerek davranışını onaylamıştır. Ayrıca kediye yardım edenin çok iyi bir insan olduğunu söyleyerek olayı ve kişiyi ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Bununla birlikte Kevser, farklı bir bakış açısı geliştirerek bazı insanların yaralı kediye umursamadan geçtiğini ifade etmiş ve kediye yardım etmeyen insanları "kötü" olarak değerlendirmiştir. Kevser, olayı ahlaki açıdan nitelikli bir şekilde değerlendirebilmiştir. Kevser, yaralı kediye kurtaran kızın kediye yardım etmediği takdirde kedinin canının çok acıyacağını ifade etmiştir. Bu anlamda olaya kedinin penceresinden bakabilmiş ve empatik bakış açısı sergilemiştir. Bu değerlendirmeler göz önünde bulundurularak Kevser'in bu çalışma yaprağı " çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda Kevser'in "Balkondan Düşüp Yaralanan Çocuğa Neler Söylemek İstersin?" çalışma yaprağına yer verilmiştir:

Yukarıdaki gazete haberindeki çocuğa geçmiş olsun mesajı yazmak ister misin?
Bir daha böyle bir olay yaşamaması için ona önerilerde bulunur musun?

Ahmet abi geçmiş olsun. Bir daha balkondan sarkmadan bak bir daha böyle şey yapma yaparsan daha kötü birşey gelebilir başına ölebiliyorsun dileriz.

Görüldüğü üzere Kevser, balkondan düşüp yaralanan çocuğa geçmiş olsun dileklerini iletmiş ve bir daha böyle bir şey yapmaması konusunda onu uyarmıştır. Böyle bir şey bir daha yaparsa başına gelebilecek durumları hatırlatarak ona önerilerde bulunabilmiştir. Kevser, nitelikli bir empatik bakış açısı ortaya koyarak olaya balkondan düşüp yaralanan çocuğun ailesinin gözünden bakabilmiş ve başına bir şey gelirse ailesinin üzeceğini belirtmiştir. Bu değerlendirmeler göz önünde bulundurularak Kevser'in bu çalışma yaprağı " çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda, araştırmacı öğretmenin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında Kevser'e ait gözlemleri yer almaktadır:

Araştırmacı Günlüğü:

Araştırmacı Günlüğü:

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersinin uygulamasında ilk kazanımlarda Kevser sınıf içi iletişimde çok kendini ifade edemedi ve sorulara ortalama cevaplar verdi. Fakat Kevser son kazanımlarda sınıf içi iletişimde kendini daha fazla ifade etmeye başladı ve sorulara verdiği cevaplar çok nitelikli ve atıl dolu cevaplardı. Kevser'in gelişme yapraklarında fark yaratacak bir gelişme olmasa da sınıf içi iletişimde fark yaratacak bir gelişme gösterdi. Kevser'in diğer derslerde de katılımı çok yüksek değil iken bu uygulama sonrası kendine güveni arttığını ve diğer derslere de katılımının yüksek olduğunu söyleyebilirim.

Görüldüğü üzere araştırmacı, Kevser'in gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulamasının ilk kazanımlarında kendini çok ifade etmediğini, gazete haberi ile ilgili sorulara ortalama cevaplar verdiğini, sonraki kazanımlarda kendini daha fazla ifade ettiğini ve sorulara verdiği cevapların daha nitelikli olduğunu belirtmiştir. Bunun dışında araştırmacı, bu öğrenme sürecinin Kevser'in kendine olan güvenini arttırdığını, bu süreçte başarı duygusunu tattıktan sonra diğer derslerde de başarısının arttığını ifade etmiştir. Aşağıda, gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme sürecinin Kevser'e neler kattığı ile ilgili Kevser'in velisinin görüşleri yer almaktadır.

Veli Görüşü:

2. Çocuğunuzun bu araştırma sürecinde yer almasının ona neler kattığını düşünüyorsunuz? Çocuklarınızda gözlemlediğiniz değişiklikleri bizimle paylaşır mısınız?

Bu araştırma sürecinde gözlemlediğim kadarıyla kızımda olumlu değişiklikler gördüm. Bazı konularda artık daha bilinçli ve bunların yararlarında yaşamında uyguladığını fark ettim. Örneğin; trafik kurallarına uymak, ısıkları açık bırakmamak, suyu istaf etmemek, yaya kaldırmasını kullanmak vb.. Ayrıca sadece kendi yaşamında uygulamakla kalmayıp çevresindekileri de (yetişkinleri) uyarması, bilinçli birey olma yolunda atılan ~~te~~ önemli bir adım olduğunu düşünüyorum.

Kevser'in velisi, gazetelerle desteklenmiş öğrenme sürecinin çocuğuna birçok olumlu katkısı olduğunu, bu süreçte çocuğunun öğrendiklerini yaşamında uyguladığını ve daha bilinçli bir birey olduğunu ifade etmiştir. Kevser'in velisi, Kevser'in gazetelerle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında yer aldıktan sonra trafik kurallarına uyma, ışıkları açık bırakmama, suyu israf etmeme, yaya kaldırımını kullanma gibi konularda duyarlı bir birey olduğunu ve bu konularda çevresindekileri de uyardığını söylemiştir. Buradan yola çıkarak, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında uygulanan kazanımları Kevser'in yaşamına görece çok daha iyi yansıtabildiği ve içselleştirdiği söylenebilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Kevser'in öğrenme öyküsü aşağıdaki yer alan şekil 4.4.1.'deki gibi özetlenmiştir.

Şekil 4.4.1. Kevser'in öğrenme öyküsü

Şekil 4.4.1.'de görüldüğü üzere; araştırmacı Kevser'in gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretimi uygulama öncesinde, etkinliklere fazla katılım göstermeyen ve iletişimi zayıf bir öğrenci olduğunu belirtmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında Kevser'in öğrenme sürecine yönelik sınıf içi iletişim kesitleri,

çalışma yaprakları, araştırmacı günlüğü ve veli görüşleri incelediğinde; Kevser'in araştırma sürecinin başından bitimine kadar geçen sürede görece sınıf içi katılım, arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle iletişimde artış olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Kevser, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sorulan sorulara zamanla düşünsel, ahlaki ve empatik açıdan görece daha nitelikli cevaplar verebilmiştir. Araştırmacı, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretimi uygulaması bittikten sonra da Kevser'in hayat bilgisi dersi ve diğer derslere olan katılımının ve sınıf içi iletişiminin eskisine göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte Kevser'in velisi de uygulama sürecinden sonra da öğrendileri kazanımları hayatına yansıttığını görüşlerinde belirtmiştir.

4.5. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algi ve Görüşleri Nasıldır?

Araştırmacı tarafından gazete temelli örnek olay sürecine ilişkin öğrencilerin algı ve görüşlerinin nasıl olduğunu ortaya çıkarmak adına 7 öğrenciyle odak grup görüşme yapılmış ve uygulama sonunda ve uygulamadan bir yıl sonra öğrencilere açık uçlu sorulardan oluşan anket verilmiştir. Ortaya çıkan veriler aşağıda verilen alt problemler boyutunda incelenmiştir.

- Öğrencilerin, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşünceleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en çok sevdikleri etkinliklere ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin zorlandıkları durumların neler olduğuna ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri nasıldır?

- Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri nasıldır?

4.5.1. Öğrencilerin, Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine İlişkin Duygu ve Düşünceleri Nasıldır?

Gazete temelli örnek olay uygulama ve etkinliklerine ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya çıkarmak adına 7 öğrenci ile yapılan odak grup görüşme ve öğrencilere uygulama sonrasında uygulama süreci ile ilgili sorulan açık uçlu sorulardan oluşan anketin cevapları analiz edilmiştir.

Aşağıdaki tablo 4.5.1.1.'de araştırmacı tarafından gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir.

Tablo 4.5.1.1. “Gazete haberleri kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi ile ilgili duygu ve düşüncelerin nelerdir?” Sorusunun Analizi (N=34)

Öğrencilerin Duygu ve Düşünceleri	f
Gazete haberleriyle ders işlemesini çok sevdim.	11
Gerçek gazete haberleriyle ders işlemek daha zevkli.	9
Gazete haberleriyle ders işlemek eğlenceliydi.	8
Gerçek haberlerle daha iyi öğreniyoruz.	6
Gerçek hayatı öğreniyoruz.	6
Bu etkinlik bittiği için üzülüyorum.	5
Gazete haberlerinde işlediğimiz olaylar hayatta başımıza geldiğinde ne yapacağımızı öğreniyoruz.	4
Gazete haberleriyle ders işlemeye devam edelim.	4
Diğer derslerden daha zevkli geçiyor.	3
Gerçek haberleri daha çok merak ediyorum.	3
Bu derslerde biz daha çok konuşabiliyoruz.	1
Artık haberleri izlemeyi daha çok seviyorum.	1

Toplam
61

Tablo 4.5.1.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri yer almaktadır. Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşüncelerinde hiçbir olumsuz ifade yer almamaktadır. Öğrencilerin bu uygulama sürecine yönelik duygu ve düşüncelerinden en çok söylenen görüşler "*Gazete haberleriyle ders işlemesini çok sevdim.*", "*Gerçek haberlerle ders işlemek daha zevkli.*", "*Gazete haberleriyle ders işlemek çok eğlenceliydi*" boyutlarıdır. Bu durumla ilgili öğrencilerden Asel, Nur Damla, İclal, Zeynep ve Kaan'ın görüşme esnasındaki verdikleri cevaplar şu şekildedir.

Asel: Gerçek haberlerle ders işlemek çok zevkli öğretmenim. Çünkü daha gerçekçi ve gerçek haberler daha iyi. Çünkü biz daha çok öğreniyoruz o zaman.

Nur Damla: Öğretmenim bu etkinlikler bittiği için ben de sanki ağlayacağım gibi oluyor ya. Keşke hiç bitmeseydi. Evde artık kendim gazete haberlerine bakacağım.

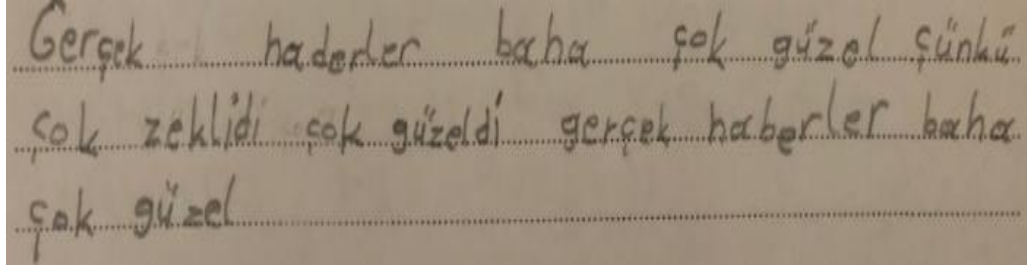
İclal: Öğretmenim niye bitiyor bu araştırma. Araştırmacılara söyleyelim yine yapalım. Siz bize yine haber getirin. Onlardan ders işleyelim.

Zeynep: Öğretmenim bu araştırmayı devam ettirin. Çünkü biz bu araştırmayı çok sevdi. İkinci, üçüncü sınıfta da yapalım.

Kaan: Öğretmenim bu ders diğer derslerden daha zevkli geçiyor. Hem öğretmenim çünkü hayatta gerçek olan şeyleri öğreniyoruz. Mesela halı tutuşturmamız gerektiğini öğreniyoruz.

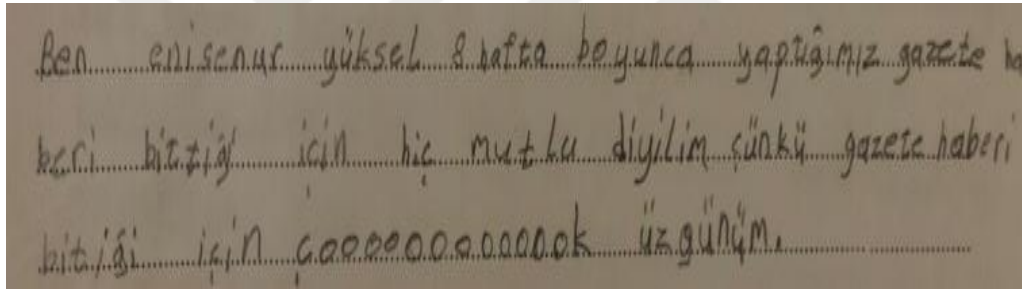
Görüldüğü üzere Asel ve Nur Damla, İclal, Zeynep ve Kaan görüşlerinde; bu uygulama sürecini çok sevdiklerini, gazete haberleriyle işlenen dersin daha zevkli ve eğlenceli olduğunu, bu dersin diğer derslerden daha zevkli geçtiğini hatta bu etkinliklerin bittiği için üzüldüklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu boyutlar öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik duygularını yansıtmaktadır. Öğrencilerin görüşmede vermiş olduğu cevaplardan gazete haberleri ile işlenen hayat bilgisi öğretim süreci ile ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Öğrenciler böylesi bir öğretim sürecinin bittiği için üzüldüklerini belirterek bu sürecin tekrar yaşanmasını istemişlerdir. Aşağıda araştırmacı tarafından, bu soruya ilişkin uygulama sonrasında yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette

öğrencilerin vermiş oldukları cevaplardan birtakım örneklere yer verilmiştir. Öğrencilerden Azra, gerçek haberlerle ders işlemenin çok güzel ve zevkli olduğunu, uygulama sonrasında araştırmacının yaptığı açık uçlu sorulardan oluşan ankette şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrencilerden Enisenur, 8 hafta boyunca uygulanan gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinin bittiği için çok üzülüğünü şu şekilde ifade etmiştir:

Enisenur:

Azra ve Enisenur, görüşlerinde gazete haberleri kullanılarak oluşturulan öğretim sürecinin çok zevkli olduğunu gerçek haberlerle ders işlemenin daha güzel olduğunu ve bu uygulama bittiği için üzüldüklerini ifade etmişlerdir.

Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin öğrencilerle yapılan görüşme ve uygulama sonrasında yapılan açık uçlu sorulardan oluşan anket verilerine göre öğrencilerin bir kısmı, *gerçek haberler sayesinde hayatın gerçeklerini daha iyi öğrendiklerini, ileride hayatlarında karşılaşacakları sorunlar karşısında ne yapacaklarını öğrendiklerini, gerçek haberlerin merak uyandırıcı olduğunu, haberlere karşı ilgilerinin eskisine göre daha fazla arttığını ve bu öğrenme ortamında diğer derslere nazaran daha fazla konuşma imkânları olduğunu ve derse daha fazla katılım sağlayabildiklerini* görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili

öğrencilerden Funda, Aslı, Esila, Birkan ve Kerem'in görüşme esnasındaki cevapları şu şekildedir.

Funda: Gerçek hayattan haberler daha güzel. Çünkü bir kez daha hayatta biz bu haberlerle karşılaşacağız. Ve o zaman onun taktiğini yapacağız. Yani derste öğrendiklerimizi uygulayacağız. Sorunu rahatlıkla çözeceğiz.

Aslı: Öğretmenim gazete haberleri bize hayattaki gerçek bilgileri veriyor. İleride karşımıza çıktığında tedbirli oluruz.

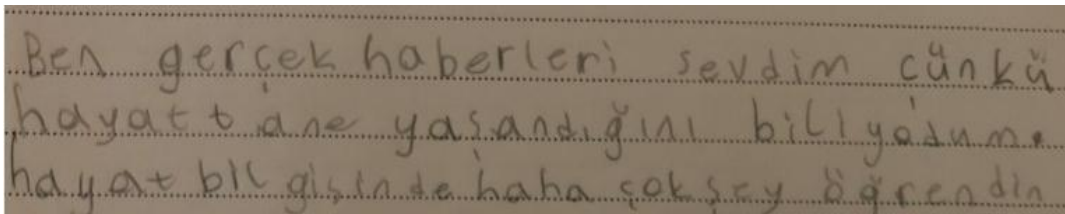
Esila: Biz Hayat bilgisi dersinde gazete işliyoruz. Çünkü dünyada ne yapacaklarımızı öğreniyoruz. Belki bir kere başımıza gelince onlarla nasıl karşılaşacağımızı yapıyoruz.

Birkan: Gerçek haberlerde sonrasında ne olduğunu çok merak ediyorum. Haberler gerçek olduğu için daha güzel bence.

Kerem: Öğretmenim siz bize haberlerle ilgili sorular soruyorsunuz. Biz soruları cevaplıyoruz. Birbirlerimizle tartışıyoruz. Ama diğer derslerde biz daha az konuşuyoruz.

Görüldüğü üzere öğrenciler, gazete haberlerinde yer alan gerçek haberlerin ders kitaplarındaki metinlerinden daha güzel olduğunu, bu haberler sayesinde gerçek hayatta karşılarına çıkan sorunlara karşı neler yapılması gerektiğini öğreneceklerini ve sorunu rahatlıkla çözebileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca Kerem, gazete haberlerinin kullanıldığı öğrenme ortamında daha fazla konuştuklarını, tartıştıklarını ifade ederek öğrenme ortamında daha aktif olduklarını dile getirmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecine yönelik Zümra ve Aslı' nın uygulama sonrası açık uçlu sorulardan oluşan ankette verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir:

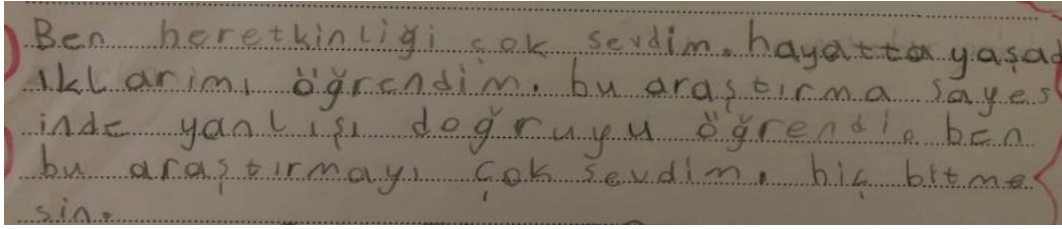
Zümra:

Ben gerçek haberleri sevdim çünkü hayatı daha yaşadığını biliyorum. hayat bilgisi de habere çok şey öğrendim.

Zümra, uygulama sonrası açık uçlu sorulardan oluşan ankette verdiği cevapta, gerçek haberler sayesinde hayatta yaşanan olaylardan haberdar olduğunu, bu haberler sayesinde çok şey öğrendiğini, bu nedenle gerçek haberleri çok sevdiğini ifade etmiştir.

Aslı:

Aslı, gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersi sayesinde hayatta yaşanan olaylarda yanlışın ve doğrunun ne olduğunu öğrendiğini ve bu etkinlikleri çok sevdiğini ve hiç bitmesini istemediğini görüşünde ifade etmiştir. Gazete temelli örnek olay uygulama ve etkinliklerine ilişkin öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecini çok sevdiklerini, gerçek haberlerin ilgi çekici, motive edici olduğunu ve ders kitabındaki metinlere göre daha öğretici olduğunu, gerçek haberler sayesinde konuyu ve hayatı daha iyi öğrendiklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

4.5.2. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinin Onlara Sağladığı Katkıları Yönelik Duygu ve Düşünceleri Nasıldır?

Aşağıdaki Tablo 4.5.2.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin onlara sağladığı katkıları yönelik duygu ve düşünceleri yer almaktadır. Birinci sınıfta gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin yaklaşık bir yıl ardından sonra yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilere "*Birinci sınıfta işlediğimiz gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde neler öğrendiniz? Size nasıl katkıları oldu? Örnekler vererek anlatır mısın?*" sorusu sorulmuştur.

Tablo 4.5.2.1. "Birinci sınıfta işlediğimiz gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde neler öğrendiniz? Size nasıl katkıları oldu? Örnekler vererek anlatır mısın?" Sorusunun Analizi (N=32)

Öğrencilerin Duygu ve Düşünceleri	f
Doğayı kirletmemeyi öğrendim.	9
Geri dönüşüm yapmayı öğrendim.	8
Engellilere saygılı olmayı öğrendim.	7
Hayvanları korumayı öğrendim.	6
Hayvan sevgisini öğrendim.	5

Engellilere acıyormuş gibi davranılmaması gerektiğini öğrendim.	3
Eskiden engellilerden korkuyordum ama şu an korkmuyorum.	3
Ağaçları kesmememiz gerektiğini öğrendim.	3
Empati kurmayı öğrendim.	3
Tasarrufun önemini öğrendim.	2
Denizlere çöp atmamayı öğrendim.	1
Suları boşa harcamamayı öğrendim.	1
Yardım etmeyi öğrendim.	1
İyilik yapmayı öğrendim.	1
İyilik yapmış gibi hissettim.	1
Üst geçit ve alt geçidi öğrendim.	1
Bir sürü şey öğrendim.	1
Toplam	56

Öğrencilere ikinci sınıfta uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan anketten ortaya çıkan verilere göre öğrenciler birinci sınıfta gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersinde *doğayı kirletmemeyi, geri dönüşüm yapmayı, engellilere saygılı olmayı, hayvan sevgisini, hayvanları korumayı, engellilere acıyormuş gibi davranılmaması gerektiğini, engellilerden korkmamak gerektiğini, ağaçların kesilmemesi gerektiğini, denizlere çöp atmamayı, suları boşa harcamamayı, tasarrufun önemini, yardım etmeyi, iyilik yapmayı, alt geçit ve üst geçiti ve empati kurmayı öğrendiklerini* görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden yola çıkarak öğrencilerin birinci sınıfta işlenen gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersine ait çoğu kazanımı hatırladıkları sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilerin ifade ettikleri boyutların çoğu gazete haberinin içeriğiyle ilgilidir. Öğrenciler, aradan bir yıl geçmesine rağmen gazete haberinin içeriğiyle ilgili kazanımları hatırlayabilmıştır.

Öğrencilerin birinci sınıfta işledikleri gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinin onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşüncelerinden en çok söylenen görüşler *"doğayı kirletmemeyi öğrendim", geri dönüşüm yapmayı öğrendim", "engellilere saygılı olmayı öğrendim", "hayvanları korumayı ve hayvan sevgisini öğrendim"* boyutlarıdır. Öğrencilerden Hayrunnisa gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında neler öğrendiğini şu şekilde ifade etmiştir:

1. Birinci sınıfta istediğiniz "Gazete haberleriyle Hayat Bilgisi" dersinde neyi öğrendiniz? Size nasıl katkıları oldu? Örnekler vererek anlatır mısınız?

Doğayı kirletmemeyi öğrendim. Hayvan sevgisini öğrendim. Tasarrufun önemini öğrendim. Engellilere Saygıyı öğrendim.

Görüldüğü üzere Hayrunnisa, gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecinde öğrendiklerini ifade etmiştir. Hayrunnisa, aradan bir yıl geçmesine rağmen gazete haberleri kullanılarak işlenen kazanımların çoğunu hatırlayabilmiştir. Öğrencilerden Zeynep bu durumla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Gerçekten iyilik yapmış gibi hissettim. Ve empati kurdum. Ve çok eğlendim.

Zeynep, gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersi sayesinde iyilik yapmış gibi hissettiğini ve empati kurmayı öğrendiğini ve bu süreçte çok eğlendiğini görüşlerinde ifade etmiştir. Öğrencilerden Azra ise bu öğrenme ortamında engellilere karşı korkusunu yendiğini şu şekilde ifade etmiştir:

Ayağı olmıyan ve kolları olmıyan insanlardan çok korkuyordum ama artık korkmuyorum çünkü 1. sınıfta biz sınıfa kolları olmıyan bir çocuk geldi. Ama onu çok sevdim ve bütün sınıfta ona çok mektup yazdık ve onunla arkadaş olduk.

Azra önceden engelli insanlardan korktuğunu, fakat birinci sınıfta işledikleri gazete haberleriyle hayat bilgisi dersi kapsamında sınıflarına kolları olmayan engelli öğrenci geldikten sonra onu çok sevdiğini ve bu korkusunu yendiğini görüşlerinde ifade etmiştir. Öğrencilerden Asel, bu öğrenme sürecinde öğrendikleri şu şekilde ifade etmiştir:

Engelli arkadaşlarımıza acıyarak bakmamalıyız. Yerlere göp atmamak gerektiğini öğrendim.

Asel, açık uçlu sorulardan oluşan ankette verdiği cevapta birinci sınıfta işlediği gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde engelli kişilere acıyarak bakılmaması gerektiğini ve yerlere çöp atılmaması gerektiğini görüşünde ifade etmiştir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşünceleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin birinci sınıfta işledikleri gazete haberine yönelik kazanımların çoğunu hatırladıklarını söylemek mümkündür. Öğrenciler bu öğretim sürecinde; doğayı kirletmemeyi, geri dönüşüm yapmayı, engellilere karşı saygılı olmayı, hayvanları ve bitkileri korumayı, tasarruf yapmayı gibi birçok şey öğrendiklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

4.5.3. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde En Sevdikleri Etkinliklere İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.5.3.1.'de araştırmacı tarafından, gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin sevdikleri etkinliklere ilişkin duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir.

Tablo 4.5.3.1. “Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok hoşunuza giden etkinlikler nelerdi? Açıklayınız” Sorusunun Analizi (N=34)

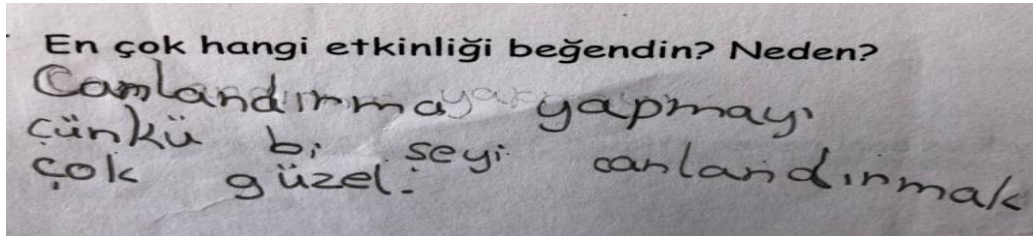
Öğrencilerin Sevdiği Etkinlikler	f
Canlandırma	22
Röportaj yapma	12
Sessiz sinema	10
Resim çizme	8
Şiir yazma ve şiire beste yapma	6
Grup çalışması	5
Birinin yerine kendini koyma (Empati çalışması)	5
Gazete haberine başlık bulma	4
Gazete haberinin devamını yazma	3
Slogan bulma	3
Afiş yapma	2
Hepsi çok güzeldi.	1
Toplam	81

Tablo 4.5.3.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en sevdikleri etkinliklere yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdikleri etkinliklere ilişkin söylediği görüşlerinde *canlandırma*, *resim çizme*, *sessiz sinema*, *röportaj yapma*, *Şiir yazma ve şiire beste yapma*, *grup çalışması*, *Birinin yerine kendini koyma (empati çalışması)*, *gazete haberine başlık bulma*, *gazete haberinin devamını yazma*, *ailemizle birlikte geri dönüşümden kıyafet yapma*, *afiş yapma* boyutları ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar arasında öğrenciler tarafından en sık tekrar edilen görüş *canlandırmadır*. Öğrencilerden Zeynep, Esila ve Umut bu durum ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Zeynep: *En sevdiğim etkinlik canlandırma. Çünkü çok eğlenceliydi ve canlandırmada herkes gülüyor.*

Esila: *Canlandırma etkinliğini çok seviyorum. Çünkü okuduğumuz haberleri canlandırıyoruz. Hem kafamızı geliştiriyoruz. Hem daha iyi anlamış oluyoruz. Bir de haberdeki insanların yerine kendimizi koyuyoruz.*

Umut:

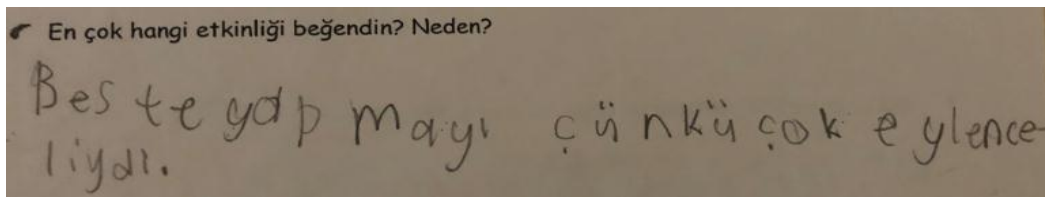
Öğrencilerle yapılan görüşmede Zeynep, canlandırma etkinliğinin eğlenceli olduğunu ve canlandırma yaparak herkesin gülmesini sağladığını ifade etmiştir. Görüşme yapılan öğrencilerden Esila ise, okudukları haberleri canlandırma yaparak daha iyi anladıklarını ve haberdeki karakterlerin yerine kendilerini koyarak empati yapabildiklerini belirterek gazete haberleri ile işlenen hayat bilgisi dersinde yan etkinlik olarak canlandırma etkinliğini kullanmanın avantajlarını dile getirmiştir. Bu durumla ilgili öğrencilerden Umut, açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdiği cevapta gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdiği yan etkinliğin canlandırma olduğunu ifade etmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdikleri etkinliklere ilişkin en sık söylediği ikinci görüş ise *röportaj yapma* boyutudur. Öğrencilerle yapılan görüşmede Zeynep ve Kerem gazete haberleri desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en sevdiği etkinliğin röportaj olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

Zeynep: Öğretmenim benim ailemle birlikte yaptığım röportaj çok hoşuma gitti. Haberci gibi ona sorular sordum. Çok güzeldi.

Kerem: Öğretmenim okuldaki tekerlekli sandalyeli kızla röportaj yapmıştık ya sınıfta o çok güzeldi. Sonra o röportajı haber yapıp panomuza asmıştık.

Zeynep ve Kerem'in görüşlerinden anlaşılabacağı üzere röportaj etkinliği sayesinde çocuklar kendilerini bir haber muhabir gibi hissederek başka kişilerinin bir konu hakkındaki görüşlerini almış ve onların düşüncelerinden bir haber yapmışlardır. Bu etkinlikte öğrenci aktif rol aldığı için ve kendisini haber muhabiri olarak değerli gördüğü için süreçten keyif aldığı düşünülmektedir. Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdikleri etkinliklere ilişkin ifade ettikleri görüşlerden en sık söylenenlerden birisi de *şiir yazma ve şiire beste yapma* boyutudur. Bu durumla ilgili öğrencilerden Sebahattin, görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Görüldüğü üzere Sebahattin, gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdiği yan etkinliğin *beste yapma* olduğunu, çünkü bu süreçte çok eğlendiğini görüşlerinde ifade etmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok sevdikleri etkinliklere ilişkin söylediği görüşlerinde en az ifade ettikler görüşler *afiş yapma* ve *slogan bulma* boyutlarıdır. Araştırmacı, gazete haberleri ile desteklenmiş

hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde öğrencilerin çoğunluğunun afiş tasarımı ve slogan bulma etkinliklerinde zorlandıklarını gözlemlemiştir. Bu bulgudan yola çıkarak; afiş tasarımı ve slogan bulma etkinliklerinin öğrencilerin en sevdiği etkinlikler içinde en az ifade ettikleri görüş olmasının nedeni, bu etkinliklerin öğrencilerin seviyesinin üstünde olması ve bu nedenle öğrencilerin bu etkinliği yapmakta zorlanması olabilir.

Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin sevdikleri etkinliklere ilişkin duygu ve düşünceleri genel olarak değerlendirildiğinde canlandırma, röportaj yapma, sessiz sinema, resim çizme gibi etkinliklerle çocuklar çok eğlendiklerini ifade ederek bu etkinlikleri çok sevdiklerini ifade etmişlerdir.

4.5.4. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde Öğrencilerin Zorlandıkları Durumların Neler Olduğuna İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.5.4.1.'de araştırmacı tarafından, gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin zorlandıkları durumlara ilişkin duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir.

Tablo 4.5.4.1. “Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde hiç zorlandığınız veya sıkıldığınız bir durum oldu mu? Açıklayınız.” Sorusunun Analizi (N=34)

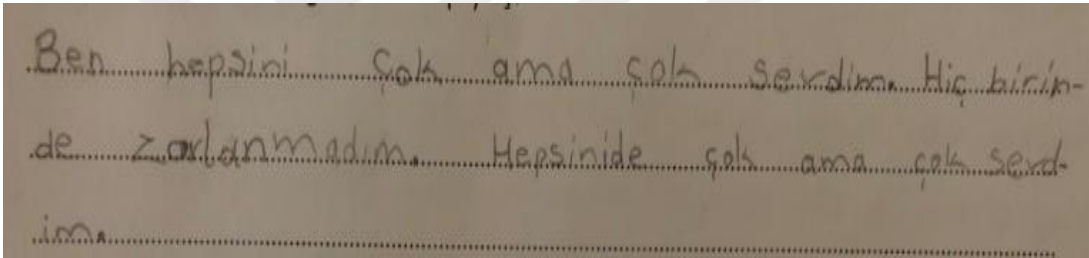
Öğrencilerin Zorlandıkları Durumlar	f
Ben hiç zorlanmadım ve sıkılmadım.	15
Bazı etkinliklerde çok soru vardı; çok sorudan sıkıldım.	7
Gazete haberi yazmakta zorlandım.	5
Slogan bulmakta zorlandım.	4
Resim çizmekte zorlandım.	3
Herkese mektup yazma etkinliğinden sıkıldım.	1
Çok yazı yazmaktan sıkıldım.	1
Toplam	36

Tablo 4.5.4.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik ifade ettikleri görüşlerinde öğrencilerin çoğunluğu hiç bir etkinlikte zorlanmadıklarını ve sıkılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden Zeynep, İclal ve Yusuf bu durum ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Zeynep: Öğretmenim ben hiçbir şey de zorlanmadım. Çünkü her şeyi bizim için ayarlamıştınız ve bize göre ayarlamıştınız.

İclal: Öğretmenim benim sıkıldığım bir şey yok. Her şey çok güzeldi ve eğlenceliydi.

Yusuf:

Öğrencilerle yapılan görüşmede Zeynep ve İclal gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde hiç bir etkinlikte sıkılmadıklarını, tüm etkinliklerin güzel ve eğlenceli olduğunu ve onların seviyesine uygun hazırlandığını belirtmiştir. Uygulama sonrasında yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette, öğrencilerden Yusuf gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde yapılan etkinliklerin hiçbirinde zorlanmadığını ve tüm etkinlikleri çok sevdiğini ifade etmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik ifade ettikleri görüşlerinde en sık söyledikleri görüşlerden birisi *bazı etkinliklerde çok soru olmasından kaynaklı sıkıldıkları* boyutudur. Bu durum ile ilgili görüşlerini Asel şu şekilde ifade etmiştir:

Asel: Öğretmenim her şey çok güzeldi. Ama bazen bir konu hakkında çok soru sordunuz. Ben bazı sorulardan sıkıldım. Ama bence azaltmayın soruları. Çünkü hayattan bilgiler öğreniyoruz.

Öğrencilerle yapılan görüşmede Asel, araştırmacının bazı konularda çok soru sormasından sıkıldığını belirtmiştir. Fakat araştırmacının öğrencilere sorduğu soruların onlara daha çok bilgi kazandıracağına farkında olan Asel, sıkılmasın rağmen daha çok bilgilenmek için soruların azaltılmaması gerektiğini önermiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik ifade ettikleri görüşlerinden diğerleri "*Gazete haberi yazmakta zorlandım.*", "*Slogan bulmakta zorlandım*", "*Resim çizmekte zorlandım.*", "*Herkese mektup yazma etkinliğinden sıkıldım.*", "*Çok yazı yazmaktan sıkıldım.*", "*Ağzımla ve ayağımla resim çizerken zorlandım.*" boyutlarıdır. Görüşme esnasında Nur Damla bu konu ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

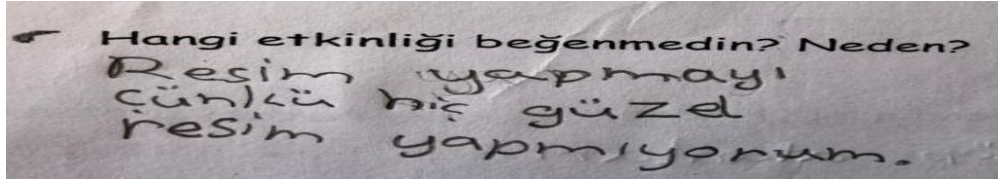
Nur Damla: *Öğretmenim bir konu veriyorsunuz ve onunla ilgili gazete haberi yazma etkinlikleri vardı ya. Ben onları yapmakta çok zorlandım. Ama gazete haberinin birazını verip devamını bizim yazdığımız etkinlikleri yapabiliyorum. Gazete haberine başlık bulma ve resim çizmeyi de yapıyorum. Ama gazete haberi yazmak zor geldi.*

Öğrencilerle yapılan görüşmede Nur Damla, gazete haberinin devamını getirme etkinliğini, gazete haberine uygun başlık bulma, gazete haberine uygun resim çizme etkinliklerini rahatlıkla ve severek yaptığını fakat belirli bir konuya ait bir gazete haberi yazmakta zorlandığı ifade etmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmede Kerem, slogan bulma etkinliklerinde zorlandığını şu şekilde ifade etmiştir:

Kerem: *Öğretmenim bence slogan bulmak çok zor. Düşünüyorum düşünüyorum aklıma bir şey gelmiyor.*

Slogan bulma ve afiş tasarımı birinci sınıf seviyesine göre ağır bir etkinlik olduğu için öğrencilerin bu etkinlikte zorlandıkları düşünülmektedir. Araştırmacı süreç içinde de bu durumu fark etmiş ve araştırmacı günlüğüne not etmiştir. Öğrencilere uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilerden Hayrunisa, güzel resim yapamadığı için gazete haberine uygun resim çizme etkinliğini ve resim çizme ile ilgili olan tüm etkinlikleri yapmakta zorlandığını belirtmiştir. Hayrunisa bu durum ile ilgili düşüncülerini şu şekilde ifade etmiştir:

Hayrunisa:

Öğrencilerle yapılan görüşmede Asel, haberdeki karakterle mektup yazma etkinliğinin çok yapıldığı için sıkıldığını, bu etkinliğin yerine canlandırma yapmanın daha güzel ve eğlenceli olduğunu belirtmiştir. Bu durumla ilgili düşüncelerini Asel şu şekilde ifade etmiştir:

Asel: Öğretmenim bence herkese mektup yazmayı abarttık. Herkese mektup yazdık. Onlar bize yazsınlar biraz da. Onun yerine canlandırma yapsak daha eğlenceli oluyor.

Öğrencilerle yapılan görüşmede Kaan, bazı etkinliklerde çok yazı yazmaktan sıkıldığını bunun yerine konuşmanın daha güzel olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

Kaan: Öğretmenim bazı çalışma kâğıtlarında çok yazı yazıyorduk. Ben yazmaktan sıkıldım. Onun yerine siz soru soruyorsunuz biz cevap veriyoruz. O daha güzel oluyor.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin çoğunluğu hiç bir etkinlikte zorlanmadıklarını sıkılmadığını görüşlerinde ifade etmiştir. Bazı öğrenciler ise gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecinde çok soru sorulmasından, yazı yazmaktan sıkıldıklarını slogan bulma ve resim çizme etkinliklerinde ise zorlandıklarını görüşlerinde belirtmişlerdir.

4.5.5. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinde En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nasıldır?

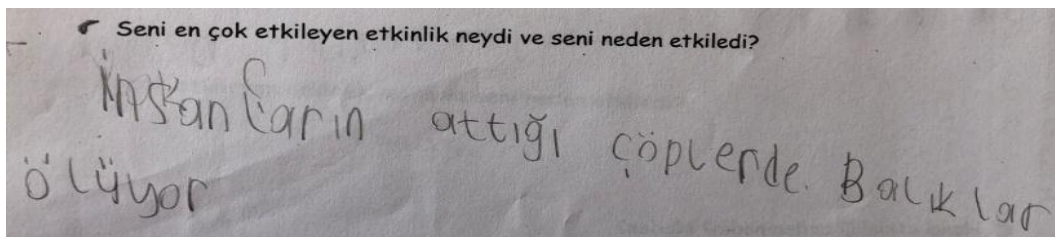
Aşağıdaki tablo 4.5.5.1.'de araştırmacı tarafından, gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir.

Tablo 4.5.5.1. “Gazete haberi kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok aklınızda kalan ve etkilendiğiniz haber neydi? Açıklayınız.” Sorusunun Analizi (N=34)

Öğrencilerin en çok etkilendikleri haberler	f
Balıkların denize atılan çöp ve pis yağlardan dolayı ölmesi	9
Mertcan'ın demire sıkışan kediyi kurtarması	7
Kolları olmayıp ayaklarıyla çok güzel resim çizen Muhammet haberi	5
Japon adamın bizim ülkemizin sahili temizlemesi	4
Annesi ve babasını soba zehirlemesinden kurtaran çocuk	4
Afrika'da susuz kalan çocuklar	4
Dört yaşındaki çocuğun annesini kurtarması	3
Bir tarafı deniz bir tarafı çöl olan fotoğraf	3
Çocukların çöplerin olduğu pis denizde yüzdükleri fotoğraf	3
Çocukların süt kutusundan bir köpeğe kulübe yapması	2
Açıktaki satılan pilavdan zehirlenen öğrenciler	1
Trafik kurallarına uymayan insanlar	1
Okulda engelli arkadaşıyla alay eden çocuklar	1
Evde yalnız başına halıyı yakıp evde yangın çıkartan çocuk	1
İtfaiyenin koalaya su verdiği fotoğraf	1
Bir şişenin bin yılda kaybolması	1
Toplam	50

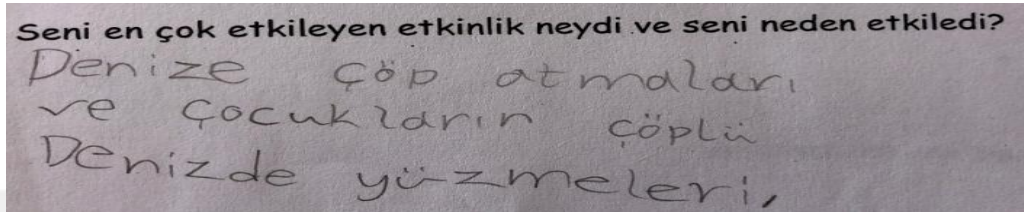
Tablo 4.5.5.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğunu ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğrencilerle yapılan görüşme ve anket çalışmasından ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğunu ilişkin görüşlerinde en sık söylenen görüş *"Balıkların denize atılan çöp ve pis yağlardan dolayı ölmesi"* boyutudur. Bu durumla ilgili İbrahim görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

İbrahim:

Öğrencilere yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilerden İbrahim denize atılan çöpler yüzünden balıkların ölmesi ile ilgili haberden çok etkilendiğini görüşünde ifade etmiştir. Öğrencilere yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilerden Funda, çocukların çöplerin olduğu pis denizde yüzdükleri ile ilgili fotoğraftan çok etkilendiğini görüşünde şu şekilde ifade etmiştir:

Funda:

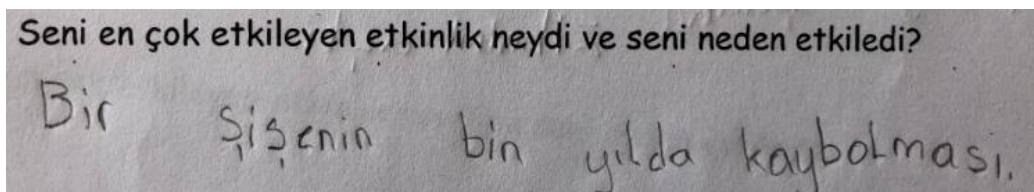
Öğrencilerle yapılan görüşmede Asel ve İclal, çevre temizliğinin önemini anlatan bir tarafı deniz bir tarafı çöl olan fotoğraftan, Esila ise hayvan sevgisi ile ilgili olan itfaiyenin koalaya su verdiği fotoğraftan çok etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Asel: Öğretmenim bir fotoğrafta bir tarafı deniz gibi bir tarafı çöl gibiydi ben ondan çok etkilendim. Çünkü onu gördüğüm zaman artık yolda gördüğüm herkesi uyarıyorum.

İclal: Öğretmenim ben de en çok çöl fotoğrafından etkilendim. Bir gün bizim de başımıza gelebilir. Yemeksiz kalıp susuz kalabiliriz.

Esila: Öğretmenim ben ormanda yangından kaçan ve susuz kalan koalaya itfaiyecinin su verdiği fotoğraftan çok etkilendim. Ormanları yakıyorlar. Hayvanlar evsiz kalıyor.

Funda, Asel, İclal ve Esila'nın en çok etkilendiklerini söyledikleri haberler aslında ana haber değil konu ile ilgili çalışma yaprağında verilen fotoğraflardır. Bu durumdan yola çıkarak, konu ile ilgili etkileyici fotoğrafların öğrencilerin akıllarında kalmalarını sağlayacak önemli bir unsur olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu nedenle gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde konu ile ilgili etkileyici fotoğraflara yer verilmelidir. Öğrencilere yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilerden Zeynep, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersinde en çok etkilendiği bilginin bir şişenin bin yılda kaybolması olduğunu belirtmiştir.

Bir şişenin bin yılda kaybolduğuna dair bilgi haber içeriğinde yer almamakla birlikte gazete haberinin altında yer alan "Bunları Biliyor muydunuz?" bölümünde yer alan bir bilgidir. Bu bölümde yer alan bilginin uzun zaman geçtikten sonra hala öğrencinin aklında kalıyor olmasından "Bunları Biliyor muydunuz?" bölümündeki ilginç bilgilerin öğrencilerin dikkatini çektiğini söyleyebiliriz. Öğrencilere sunulan bu tarz ilginç bilgilerin akılda kalma oranlarının yüksek olduğu varsayılarak bu bilgilerin okuma metinlerinin altında yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin tüm kazanımlara yönelik haberlerden veya etkinlikler ile ilgili içeriklerden örnekler verdiği görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun tüm kazanımlara yönelik gazete haberlerinin akıllarında kalması bulgusundan yola çıkarak, gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersinin etkili ve akılda kalıcı olduğu söylenebilir.

4.5.6. Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinden Bir Yıl Sonra En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.5.6.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir.

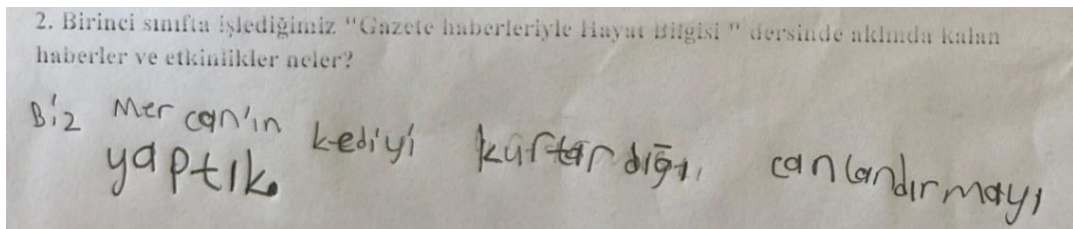
Tablo 4.5.6.1. “ Öğrencilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecinden Bir Yıl Sonra En Çok Akıllarında Kalan ve Etkilendikleri Haberlerin Neler Olduğuna Yönelik Görüşleri Nelerdir?” Sorusunun Analizi (N=32)

Öğrencilerin en çok etkilendikleri haberler	f
Mertcan'ın demire sıkışan kendini kurtarması ve onu sahiplenmesi	12
Muhammet abiyi sınıfa çağırdığımız günü unutamıyorum	9
Kolları olmayıp ayaklarıyla çok güzel resim çizen Muhammet abinin haberi	5
Balıkların denize atılan çöp ve pis yağlardan dolayı ölmesi	4
Evde yalnız başına halıyı yakıp evde yangın çıkartan çocuk	4
Dört yaşındaki çocuğun annesini kurtarması.	3

Çocukların süt kutusundan bir köpeğe kulübe yapması	2
Japon adamın bizim ülkemizin sahili temizlemesi	2
Afrika'da susuz kalan çocuklar	2
Plajda çöpleri toplayan çocuklar	1
Arabaları kaldırıma park etme haberi	1
Ormanda yangın çıkma haberi	1
Suları açık unutup evi su basması haberi	1
Acil numaralar ile ilgili etkinlikler	1
Toplam	48

Tablo 4.5.6.1.'de öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik görüşleri yer almaktadır. Birinci sınıfta gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin yaklaşık bir yıl ardından sonra yapılan açık uçlu sorulardan oluşan ankette öğrencilere "*Birinci sınıfta işlediğimiz Gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde aklında kalan haberler ve etkinlikler neler?*" sorusu sorulmuştur. Öğrencilere ikinci sınıfta uygulanan açık uçlu sorulardan oluşan anketten ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin birinci sınıfta gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersindeki işlenen gazete haberlerinin çoğunu hatırladıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin birinci sınıfta işledikleri gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde akıllarında en çok kalan haberlerin "*Mertcan'ın demire sıkışan kendini kurtarması ve onu sahiplenmesi*" haberidir. Öğrencilerin en çok akıllarında kalan haberin bu olmasının sebebi, bu haberdeki ana karakterin öğrencilerin kendi yaşıtından biri olmasından kaynaklı öğrencilerin ilgisini çeken bir haber olması ve öğrencilerin çoğunun bu haberi yan etkinlik olarak canlandırma yapmış olması olarak düşünülmektedir. Bu durumla ilgili Esila görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

Esila:

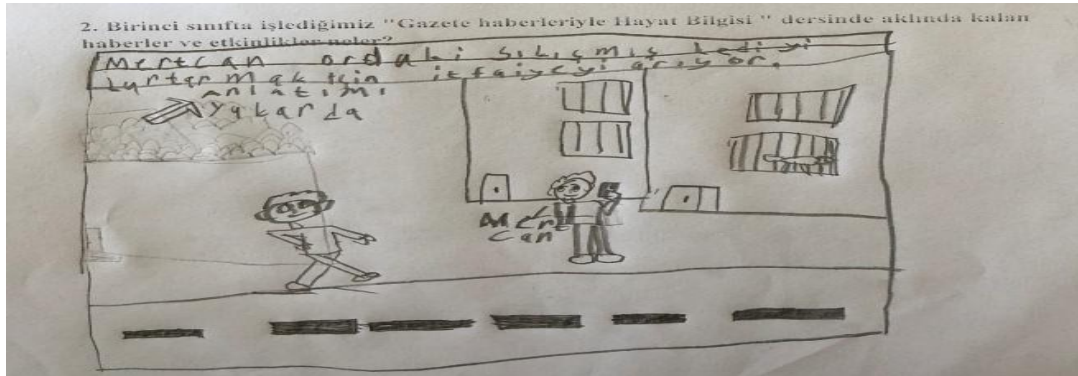
Esila ve birçok öğrenci bu haberi hatırladığını ve bu haberle ilgili canlandırma yaptıklarını görüşlerine belirtmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak canlandırma etkinliğinin gazete haberleriyle işlenen derste önemli bir yan etkinlik olduğu söylenebilir. Öğrencilerin birinci sınıfta işlediği gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerde en çok söylenen ikinci görüş ise *"Muhammet abiye sınıfa çağırdığımız günü unutamıyorum"* boyutudur. Bu durumla ilgili Yusuf görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Yusuf:

Engelli olan Muhammet Ali ayaklarıyla resim yapıyordu.

Yusuf, engelli olan Muhammet'in sınıfa gelip ayaklarıyla resim çizdiği anı unutmadığını görüşünde belirtmiştir. Gazete haberindeki karakteri sınıfa çağırmak öğrenciler için çok etkileyici ve akılda kalıcı olmuştur. Ertuğrul, birinci sınıfta işlediği gazete haberleriyle hayat bilgisi dersinde aklında kalan haberi resimle çizmeyi tercih etmiştir. Ertuğrul'un *"Mertcan'ın sıkışan kediye kurtarması haberi"* ile ilgili çizdiği resim şu şekildedir.

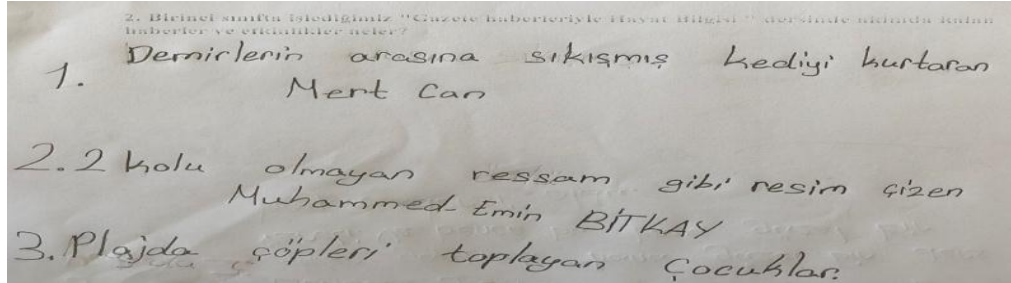
Ertuğrul:

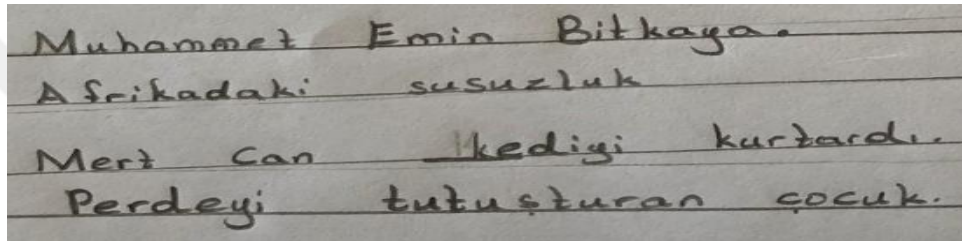
Ertuğrul, gazete haberinin içeriğiyle aynı olarak Mertcan'ın sıkışan kediye gördüğünde yoldan geçen bir kişinin telefonuyla itfaiyeyi aramasını çizmiştir. Ayrıca resmin ne anlattığını da yazıyla ifade etmiştir. Öğrencilerin birinci sınıfta işlediği gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok

akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerle ilgili Hayrunnisa ve Zeynep'in görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Hayrunnisa:

Zeynep:

Hayrunnisa ve Zeynep'in görüşlerinde birinci sınıfta gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersinde kullanılan gazete haberlerinin çoğunun başlığı yer almaktadır. Öğrencilerin aradan bir yıl geçmesine rağmen gazete haberlerinin çoğunun adını hatırlamaktadır. Bu verilerden yola çıkarak gazete haberleriyle işlene hayat bilgisi dersinin etkili ve akılda kalıcı olduğu sonucuna varılabilir.

4.6. Velilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?

Araştırmacı tarafından gazete temelli örnek olay sürecine ilişkin velilerin algı ve görüşlerinin nasıl olduğunu ortaya çıkarmak adına 30 veliye açık unlu anket uygulanmıştır. Ortaya çıkan veriler aşağıda verilen alt problemler boyutunda incelenmiştir:

- Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşleri nelerdir?

- Velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin algı ve görüşleri nelerdir?

4.6.1. Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.6.1.1.'de velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşlerini ortaya çıkarmak adına sorulan sorunun analizine yer verilmiştir. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 13 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.6.1.1.'de verilmiştir:

Tablo 4.6.1.1. Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı Ve Görüşlerinin Analizi (N=30)

Tema	Anket	f
Gazete haberleri öğrencileri hayata hazırlar.		6
Öğrencilerin konuların gerçek hayattaki karşılığını anlamalarını sağlar.		6
Gazeteler gerçek yaşamı sınıfa taşır.		5
Öğrencilerin güncelden haberdar olmalarını sağlar.		5
Öğrenciler gerçek hayatta başına gelebilecek olaylar karşısında ne yapması gerektiğini öğrenir.		5
Öğrencilerin çevreye, hayvanlara karşı daha duyarlı bireyler olmasını sağlar.		5
Eleştirel düşünme becerileri gelişir.		3
Öğrencilerin empati yapabilmelerini sağlayacak ortam yaratır.		3
Olayları farklı açılardan değerlendirebilirler.		3
Öğrencilerin seviyelerine uygun gazete haberi kullanılmalıdır.		2
Psikolojik olarak çocukların olumsuz etkileneceği haberler kullanılmamalıdır.		2
Öğrencilerin iletişim yeteneğinin artmasını sağlar.		2
Gerçek olaylar çocuğun daha bilinçli bir birey olmasını sağlar.		1
Toplam		47

Tablo 4.6.1.1.'de velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Velilerle yapılan anket çalışmasında

ortaya çıkan verilere göre velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin en sık söyledikleri görüşler *"Gazete haberleri öğrencileri hayata hazırlar."*, *"Öğrencilerin konuların gerçek hayattaki karşılığını anlamalarını sağlar."*, *"Gazeteler gerçek yaşamı sınıfa taşır."*, *"Öğrencilerin güncelden haberdar olmalarını sağlar."*, *"Öğrenciler gerçek hayatta başına gelebilecek olaylar karşısında ne yapması gerektiğini öğrenir."* boyutlarıdır. Veliler, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin konuları gerçek hayatla ilişkilendirerek daha kalıcı ve somut bir öğrenme ortamı sağladığını ve bu sürecin öğrencilerin hayatta başlarına gelebilecek olaylar ile ilgili şimdiden pratik yapma imkânı sunarak onları hayata hazırladıklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili V30, düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

V30:

1. Sizce yaşanmış gerçek olayların yer aldığı gazete haberlerinin ders ortamında sunulması öğrenciye ne gibi katkı sağlar?

Hayatın gerçeklerini daha iyi görüp anlamasını sağlar. Kendine bu olaylardan ders çıkarabilir. Daha bilinçli bir şekilde doğruyu yanlışı görüp bunları hayatında uygulayabilir. Küçük yaşta ki çocukların bunları öğrenmesi ileride duyarlı bir vatandaş olmasını sağlar.

Velinin görüşlerinden de anlaşılabacağı üzere, gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında konuların günlük hayatla ilişkisi daha rahat sağlanacağı için öğrenmenin daha kolay olacağını, öğrencilerin dünyadaki olaylardan ve güncelden uzak kalmayacağını, gazete haberlerindeki olaylardan ders çıkarıp hayatın gerçeklerini görebileceği ve sosyal bir sorunda nasıl davranmaları gerektiğini öğrenebileceklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Önceki araştırma sorularında yer alan sınıf öğretmenlerinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretiminin avantajları sorusuna sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplardaki boyutlarla bu boyutlar benzerlik göstermektedir.

Velilere yapılan ankette velilerin bir kısmı gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretiminin öğrencilere, gazete haberlerini farklı açılardan tartışıp yorumlayarak eleştirel düşünme becerilerinin gelişebileceği ve olaydaki karakterlere

empati yapabilmelerini sağlayacak ve empati duygularının gelişebileceği bir ortam sunacağını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında öğrencilere kazandırılmak istenen *eleştirel düşünme, empati, çoklu bakış açısı* gibi en önemli boyutların velilerin bir kısmının görüşlerinde yer alması onların bu öğrenme ortamının katkılarına yönelik farkındalıklarının yüksek olduğu anlamına gelebilir. Bu öğrenme ortamının avantajlarının farkında olan velilerden V12 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

V12:

Bu çalışma sayesinde öğrencilerin gerçek hayatta neler yaşadığını ve çevresinde neler olup bittiğini ve nelere karşı duyarlı olmaları gerektiğini anlamaları açısından önemli katkı sağlamıştır. Daha önce hiç görmedikleri olaylara yorum yapmaları ve olayları farklı açılardan değerlendirmeleri kendilerini kişilerin yerine koyup empati yapabilmeleri 1. sınıf öğrencileri açısından çok önemli bir gelişmedir.

Görüldüğü üzere V12 kodlu katılımcı gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında öğrencilerin sosyal bir olaya yorum yapabileceklerini, olayları farklı açılardan değerlendirebileceklerini ve olaydaki kişilerin yerine kendilerini koyup empati yapabileceklerini ifade etmiştir. V12 kodlu katılımcının gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamının avantajlarına yönelik farkındalığının yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmaya katılan velilerden V5 kodlu katılımcı gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecinin öğrencilerin tartışma gücünü ve bakış açısını geliştireceği gibi iletişim yeteneğine de katkı sağladığını şu şekilde ifade etmiştir:

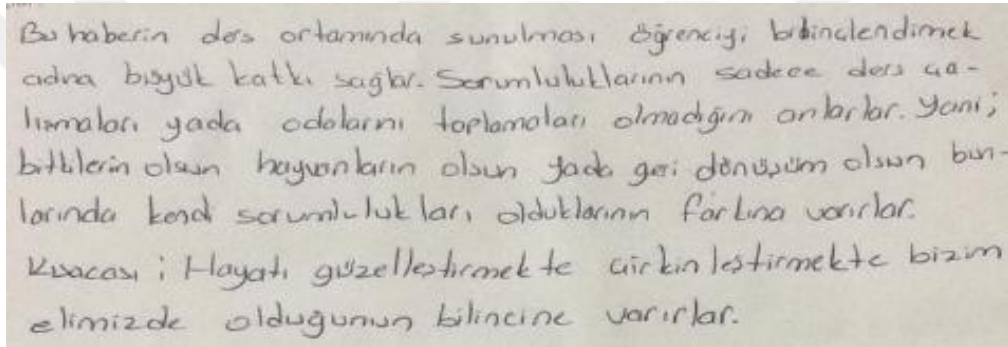
V5:

Gercek olayların ders ortamında sunulması öğrencinin araştırma, gözlem yapma ve inceleme yeteneklerinin gelişmesine yol açar. Öğrencinin olaylar karşısında tartışma, bakış açısının gelişmesine sebep olur. Öğrencinin çevresindeki olaylara karşı bilinçlenmesine daha doğru kararlar vermesine, ve iletişim yeteneğinin artmasına sebep olur. Kuşacası araştırma yapmak öğrencini hem sosyal, hem arkadaş çevresinin gelişmesine sebep olur.

V5: Gerçek olayların ders ortamında sunulması öğrencinin araştırma, gözlem yapma ve inceleme yeteneklerinin gelişmesine yol açar. Öğrencinin olaylar karşısında tartışma, bakış açısının gelişmesine sebep olur. Öğrencinin çevredeki olaylara karşı bilinçlenmesine, daha doğru kararlar vermesine ve iletişim yeteneğinin artmasına sebep olur. Kısacası araştırma yapmak öğrencinin hem sosyal, hem arkadaş çevresinin gelişmesine sebep olur.

Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamına ait görüşleri değerlendirildiğinde velilerin bir kısmı bu öğrenme ortamının öğrencilerin insanlara, çevreye ve doğaya duyarlı bireyler olarak yetişmesini sağlayacağını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili V22 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

V22:

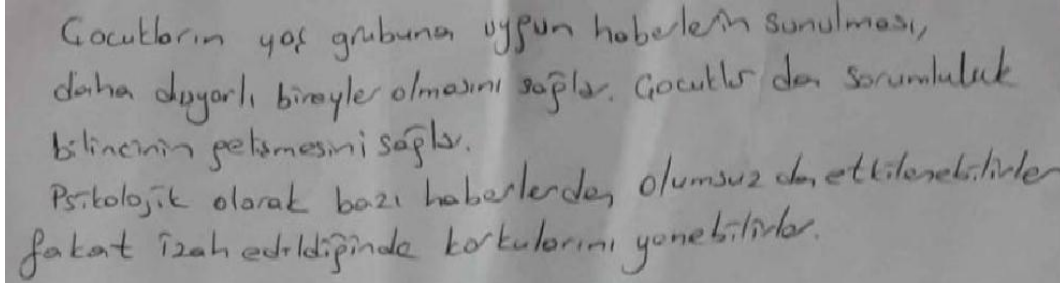

Bu haberin ders ortamında sunulması öğrenciyi bilinçlendirmek adına büyük katkı sağlar. Sorumluluklarının sadece ders çalışmalarında ya da odalarını temizlemeleri olmadığını anlarlar. Yani; bitkilerin olsun hayvanların olsun ya da geri dönüşüm olsun bunlarında kendi sorumlulukları olduklarının farkına varırlar. Kısacası; Hayatı güzelleştirmekte aktif rol almada bizim elimizde olduğunun bilincine varırlar.

V22 kodlu katılımcı, gazete haberlerinin ders ortamında sunulmasının öğrencinin çevresine, doğaya, hayvanlara ve insanlara karşı daha duyarlı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmesini sağlayacağını görüşlerinde ifade etmiştir. Veliler gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşlerinde bu öğrenme ortamında dikkat edilmesi gerekli olduğunu düşündüğü "*Öğrencilerin seviyelerine uygun gazete haberi kullanılmalıdır*", "*Psikolojik olarak çocukların olumsuz etkileneceği haberler kullanılmamalıdır*" boyutlarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretiminin dezavantajlarına yönelik görüşlerinde de öğretmenlerin en sık söylediği boyutlar gazete haberlerinin öğrenci seviyelerine uygun olmamasından kaynaklanan sorunlar ve öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilecek şiddet gibi içerikte haberlerin olması boyutlarıdır. Görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerin ve velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretiminde dikkat edilmesi gereken durumlara ilişki

görüşleri birbirleriyle örtüşmektedir. Bu durumla ilgili V16 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

V16:

Çocukların yaş grubuna uygun haberlerin sunulması, daha duyarlı bireyler olmasını sağlar. Çocuklar da sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar. Psikolojik olarak bazı haberlerden olumsuz da etkilenebilirler fakat izah edildiğinde korkularını yenebilirler.

V16:Çocukların yaş grubuna uygun haberlerin sunulması, daha duyarlı bireyler olmasını sağlar. Çocuklar da sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar. Psikolojik olarak bazı haberlerden olumsuz da etkilenbilirler. Fakat izah edildiğinde korkularını yenebilirler.

Görüldüğü üzere V16 kodlu katılımcı, gazete haberlerinin sunulduğu öğrenme ortamlarında haberlerin öğrencilerin seviyesine uygun olduğu takdirde olumlu etkilerinin olabileceğini ve bunun yanında öğrencilerin şiddet, ölüm gibi haberlerden psikolojik olarak olumsuz etkilenebileceklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde velilerin gazete haberi kullanılarak hayat bilgisi dersi işlenmesinin öğrencileri hayata hazırlayacağını, öğrencinin konunun gerçek yaşamdaki karşılığını görerek daha somut bir öğrenme ortamı sağlayacağını, öğrencilerin bu öğrenme ortamında eleştirel düşünme, empati duygusu ve çoklu bakış açılarının gelişebileceklerini ifade ederek bu öğrenme ortamına olan algılarının iyi olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Veliler sadece bu öğrenme ortamında gazete haberinin içeriğinin öğrencileri olumsuz etkilemeyecek içerikte olmasına ve seviyesine uygun olması konusunda dikkat edilmesi gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin ve velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin kazanmalarını hedefledikleri boyutlar ve gazete haberleri kullanırken dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda dile getirdikleri boyutlar birbirine benzerlik göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin ve velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin algılarının olumlu olduğunu söylemekle birlikte görüşlerinin de birbirleriyle örtüştüğünü söylenebilir.

Kuramsal olarak da bakıldığında, gazete temelli örnek olayın olumlu ve olumsuz boyutlarının velilerin ve sınıf öğretmenlerin söylediği boyutlara çok benzer olduğunu söyleyebiliriz.

4.6.2. Velilerin, Çocuklarının Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersi Uygulama Sürecinde Yer Almasından Sonra Çocuklarında Gözlemledikleri Değişikliklere İlişkin Algı ve Görüşleri Nasıldır?

Aşağıdaki tablo 4.6.2.1.'de velilerin çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş Hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin algı ve görüşleri yer almaktadır. Bu alt problemin analizinde, açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanan katılımcıların düşünceleri toplam 22 tema altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar tablo 4.6.2.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.6.2.1. Velilerin, Çocuklarının Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Dersi Uygulama Sürecinde Yer Almasından Sonra Çocuklarında Gözlemledikleri Değişikliklere İlişkin Algı ve Görüşlerinin Analizi (N=30)

Tema	Anket	f
Çocuğum çevresine ve insanlara karşı daha duyarlı olmaya başladı.		7
Çocuğum empati kurmayı öğrendi ve bunu günlük hayatına yansıtarak yaşadığı olayları başkasının açısından da değerlendirmeye başladı.		6
Çocuğum geri dönüşüme karşı daha duyarlı hale geldi ve günlük hayatta da uyguluyor.		5
Çocuğumun engelli insanlara karşı bakış açısı olumlu yönde değişti.		4
Çocuğum evde tasarruf kurallarına uymak için gerekenleri yapıyor ve bizleri uyarıyor.		4
Çocuğumun yardımlaşma ve paylaşma isteği daha çok arttı.		3
Çocuğumun hayvanlara karşı sevgisi arttı ve hayvanlara karşı daha duyarlı hale geldi.		3
Çocuğum evde güvenlik kurallarıyla ilgili önlemler alıyor ve konu ile ilgili uyarılarda bulunuyor.		3
Çocuğum çevre temizliğine daha da dikkat etmeye başladı.		3
Çocuğum trafik kurallarına karşı daha dikkatli ve duyarlı.		2
Çocuğum ders ortamında öğrendikleri bilgileri bizimle ve çevresiyle paylaşıyor.		2
Çocuğum bu ders kapsamında öğrendikleri ile ilgili yanlış yapanları uyarıyor.		2
Çocuğum olaylara farklı açılardan da bakmaya başladı.		1

Çocuğumun olaylar karşısında daha sorgulayıcı olmaya başladı.	1
Çocuğum günlük hayatta yaşadığı sorunlar karşısında nasıl davranması gerektiğini öğrendi.	1
Çocuğum haber izlemeyi sevmeye başladı.	1
Çocuğum izlediği haberle ilgili yorum yapabilir hale geldi.	1
Çocuğum olayları ahlaki olarak değerlendirmeye başladı.	1
Çocuğumun kendine olan özgüveni arttı.	1
Çocuğum iyilik yapmanın önemini kavradı.	1
Çocuğumun hayata bakışı güzelleşti.	1
Çocuğum karşısına çıkan sorunlara çözüm odaklı yaklaşımaya başladı.	1
Toplam	58

Tablo 4.6.2.1.'de velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin görüşleri yer almaktadır. Velilerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre velilerin çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili en sık söyledikleri görüş, "*Çocuğum çevresine ve insanlara karşı daha duyarlı olmaya başladı*" boyutudur. Veliler uygulama sonrasında çocuklarındaki gördükleri değişimleri genel anlamda bu şekilde özetlemişlerdir. Öğrenciler, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama süreci sonunda araştırmacı tarafından duyarlı öğrenci belgeleri almıştır. Velilerin en sık bu görüşü ifade etmelerindeki nedenlerden birisi de bu olabilir.

Araştırmaya katılan velilerden V2, çocuklarının araştırma sürecinden sonra insanlara ve çevreye karşı daha duyarlı olduklarını, bu kapsamda çevre temizliğine çok dikkat ettiğini, hayvanlara karşı daha korumacı olduklarını, tasarrufa ve geri dönüşüme önem gösterdiğini ve bu bildiklerini de günlük hayatta uygulayıp çevresindeki insanlarla da paylaştıklarını görüşlerinde şu şekilde ifade etmişlerdir.

V2:

2. Çocuğunuzun bu araştırma sürecinde yer almasının ona neler kattığını düşünüyorsunuz? Çocuklarınızda gözlemlediğiniz değişiklikleri bizimle paylaşır mısınız?

İnsanlara çevreye karşı daha duyarlı olmaya başladı. Engelli insanlara karşı artık daha duyarlı. Çevre kirliliği ve çevreyi kirlileten doğayı zarar veren şeyleri daha iyi biliyor. Daha bilinçli bir çocuk oldu. Artık pilleri çöpe atmıyoruz pil toplama kutularına atmamız için bizi uyarıyor. Bağları lavabodan dökmüyoruz, pet şişe kapaklarını çöpe atmıyor biriktiriyoruz. Çevremizdeki insanlara bu öğrendiklerini anlatıyor bu da bizi mutlu ediyor.

Velilere yapılan ankette velilerin çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili en sık söyledikleri ikinci görüş, *"Çocuğum empati kurmayı öğrendi ve bunu günlük hayatına yansıtarak yaşadığı olayları başkasının açısından da değerlendirmeye başladı"* boyutudur. Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi öğrenme ortamında araştırmacının öğrencilere kazandırmak istediği en önemli becerilerden birisi de empati becerisidir. Araştırmacı, öğrencilerin uygulama sürecinde empati duygusunu geliştirecek sorular sorarak ve etkinlikler düzenleyerek empati becerilerini arttırmaya çalışmıştır. Kuramsal olarak da örnek olayın asıl amaçlarından biri de budur. Araştırmacı, uygulama sürecinde de öğrencilerde empati duygusunun geliştiğini onların sorulara verdikleri cevaplardan ve ders dışındaki söylemlerinden gözlemlemiştir. Bu gözlemlerini araştırmacı günlüklerinde ifade etmiştir. Velilerin görüşleri de araştırmacının gözlemlerine benzer nitelikte olup veliler de çocuklarının empati duygusunun geliştiğini ve günlük hayatta yaşadığı olaylarda empati kurabildiklerini görüşlerinde ifade etmiştir. Bu durumla ilgili V16 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

V16:

sağlar?
Çevreye olan duyarlılığı arttı. Okuduğu, izlediği, her tür-
lü haberleri bana anlatmaya başladı. Daha bilinçli oldu.
Sorgulaması daha fazla arttı. Bazı üzücü haberleri izlediğinde
okuduğunda kendini onların yerine koyup üzüldü. Onlarla em-
pati yaptı. Yanlış hareketler yapılan haberlerde de yanlış ya-
pılan hareketlere kızdı. Öyle yapmamalıydı, şöyle yapmalıydı
diye sitemde bulundu. Yani her şeyiyle gazete haberleri olum-
lu bir birey olmasını öğrendi.

Görüldüğü üzere V16 kodlu katılımcı çocuğunun haberleri izlediğinde ve ya okuduğunda kendisini haberdeki karakterlerin yerine koyarak üzüldüğünü, kendince yanlış gördüğü olaylara tepki gösterdiğini ve olayla ilgili kendi fikrini beyan ettiğini söylemiştir. Bu görüşten bu öğrencinin bu süreçte empati becerisinin geliştiğini ve sosyal olaylara karşı sorgulamasının arttığını söyleyebiliriz.

Velilerin çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili en sık söyledikleri diğer görüşler, *"Çocuğum geri dönüşüme karşı daha duyarlı hale geldi ve günlük hayatta da uyguluyor."*, *"Çocuğumun engelli insanlara karşı bakış açısı olumlu yönde değişti."*,

"Çocuğum evde tasarruf kurallarına uymak için gerekenleri yapıyor ve bizleri uyarıyor.", "Çocuğumun hayvanlara karşı sevgisi arttı ve hayvanlara karşı daha duyarlı hale geldi.", "Çocuğum evde güvenlik kurallarıyla ilgili önlemler alıyor ve konu ile ilgili uyarılarda bulunuyor.", "Çocuğum çevre temizliğine daha da dikkat etmeye başladı.", "Çocuğum trafik kurallarına karşı daha dikkatli ve duyarlı." boyutlarıdır. Bu boyutların ortak yönleri uygulama sürecinde hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay ile işlenen kazanımların hedefine ulaşmış hali olmasıdır. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi uygulama sürecindeki kazanımların amacına ulaştığını velilerin çocuklarının üzerindeki gözlemlerinden ve görüşlerinden de anlamak mümkündür. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirdikleri, çevresiyle paylaştıkları ve günlük hayatta uyguladıkları velilerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Velilerin bu görüşlerinden yola çıkarak gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini bilgiden ziyade hayatlarına kısa zamanda yansıtarak davranışa dönüştürdüklerini söylemek mümkün olacaktır.

Aşağıda görüşü yer alan V15 kodlu katılımcının, çocuğunun balıklar ölmesin diye kızartma yağlarının lavaboya dökülmesine izin vermediğini, kardeşinin düşme tehlikesi olduğu için balkona tek göndermediğini ve haberleri izlemeyi sevmeye başladığını dile getirmiştir. Bu geri dönüşten araştırmacının geri dönüşüm ve evde güvenlik kuralları ile ilgili yaptığı çalışmaların fayda sağladığını, öğrencinin bu kazanımı günlük yaşamına da yansıttığını söylemek mümkündür.

V15:

Çocuğum daha bilinçli oluyor. Mesela kızartma yapınca yağına gelip bakıyor. Lavabodan döküyormuyum diye balıklar ölür çevre kirlenirmiş. Kardeşini balkona tek göndermiyor. Kardeşi düşermiş. Haber izlemeyi çok sevmeye başladı.

Aşağıda görüşü yer alan V20 kodlu katılımcı, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden sonra çocuğunun trafik kurallarına karşı daha dikkatli

olduğunu, evinde ışıkları ve suyu açık bırakmayarak tasarruf kurallarını günlük hayatına yansıttığını ve bu kurallara uymayanları uyardığını görüşlerinde ifade etmiştir.

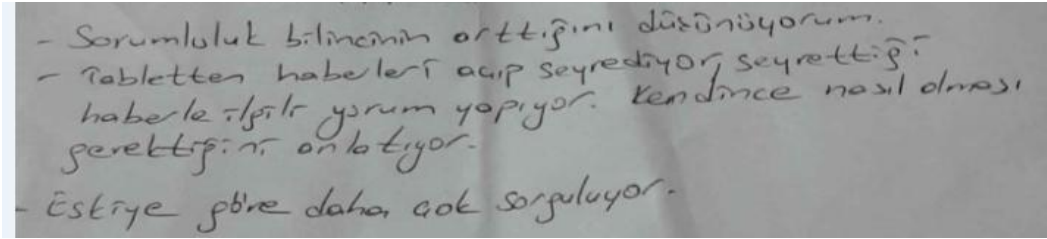
V20:

Bu araştırma sürecinde gözlemlediğim kadarıyla kızımda olumlu değişiklikler gördüm. Bazı konularda artık daha bilinçli ve bunların bazılarında yaşamında uyguladığını fark ettim. Örneğin; trafik kurallarına uymak, ışıkları açık bırakmamak, suyu israf etmemek, yaya kaldırımını kullanmak vb.. Ayrıca sadece kendi yaşamında uygulamakla kalmayıp çevresindekileri de (yetişkinleri) uyarması bilinçli birey olma yolunda atılan ~~ve~~ önemli bir adım olduğunu düşünüyorum.

Velilere yapılan ankette velilerin çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili "Çocuğumun olaylar karşısında daha sorgulayıcı olmaya başladı.", Çocuğum günlük hayatta yaşadığı sorunlar karşısında nasıl davranması gerektiğini öğrendi.", "Çocuğum olaylara farklı açılardan da bakmaya başladı.", " Çocuğum karşısına çıkan sorunlara çözüm odaklı yaklaşmaya başladı." boyutlarından öğrencilerin sosyal sorunlara karşı duyarlılıklarının arttığını ve sosyal sorunları farklı açılardan değerlendirerek çözüm odaklı yaklaşıtlarını söylemek mümkün olacaktır. Gazete temelli örnek olayda öğrencilere kazandırmak istenen en önemli şeylerden birisi öğrencilerin sosyal bir sorunu farklı boyutlarıyla değerlendirerek uygun çözümü bulabilmesidir. Velilerin çocuklarında gördükleri değişimlerde bu boyutlara değinmesi, gazete temelli örnek olaylar kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinin bu amaca da hizmet ettiğini göstermektedir.

Aşağıda görüşleri yer alan V4, kodlu katılımcının çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişiklikler olarak çocuklarının bu süreçten sonra daha çok sorgulamacı olduklarını, yaşamla ilgili sorunları fark ederek bu sorunlara kendilerince çözümler ürettiklerini, olayları farklı açılardan değerlendirerek yorumladıklarını düşüncelerine ifade etmişlerdir.

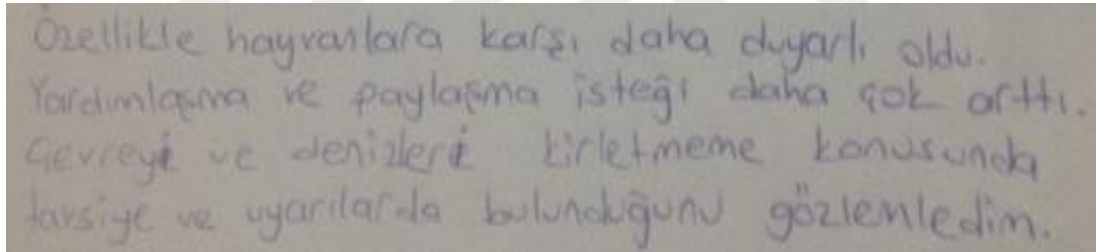
V4:

V4: Sorumluluk bilincinin arttığını düşünüyorum. Tabletten haberleri açıp seyreliyor. Seyrettiği haberle ilgili yorum yapıyor. Kendince nasıl olması gerektiğini anlatıyor. Eskiye göre daha çok sorguluyor.

Öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında öğrendikleri bilgileri ailesiyle ve çevresiyle paylaştıkları, öğrendikleri konuyla ilgili yanlış yapanları çekinmeden uyardıkları velilerin çocuklarında gözlemlediği değişiklikler arasında yer almaktadır. Bu durumla ilgili V5 kodlu katılımcı, düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

V5:

Velilerin uygulama sürecinde ve sonunda çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili dile getirdiği boyutlardan bazıları da "Çocuğum olayları ahlaki olarak değerlendirmeye başladı.", "Çocuğum iyilik yapmanın önemini kavradı.", "Çocuğumun yardımlaşma ve paylaşma isteği daha çok arttı." boyutlarıdır. Bu boyutlardan anlaşılacağı gibi öğrenciler, uygulama sürecinde onlara sunulan sosyal sorunlarla ilgili ahlaki değerlendirme yapabilmiş, iyilik yapmanın, yardımlaşmanın, paylaşmanın önemini bu olaylar üzerinden çıkarımlarda bulunarak kavramıştır. Bu süreçte öğrenciler toplumda iyilik yapmanın, yardımlaşmanın paylaşmanın ne denli önemli olduğunu algılayarak bu düşüncelerini ailelerine de yansıtmışlardır. Bu durumla ilgili V1 ve V14 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

V1:

Oğlumun hayata bakışı güzelleşti yardımlaşmayı, paylaşmayı, tasarruflu olmayı, iyilik yapmayı, hayran sergisini öğrendi.

V14:

Çocuğum haberlerdeki olayları gördüğünde bence bu adamın yaptığı kötü bir şey, ben olsam böyle yapardım gibi söylemlerde bulunuyor. Yani artık olayları kendine göre değerlendiriyor ve olaydaki insanların yerine kendini koyup empati kurabiliyor. Arkadaşlarıyla oyun oynarken haksızlık yapıldığında sen onun yerinde olsaydın aynı şeyi sana yapsalardı üzülmez-miydin gibi empati içeren cümleleri sıkça kullanmaya başladı.

V14: Çocuğum haberlerdeki olayları gördüğünde bence bu adamın yaptığı kötü bir şey, ben olsam böyle yapardım gibi söylemlerde bulunuyor. Yani artık olayları kendine göre değerlendiriyor ve olaydaki insanların yerine kendini koyup empati kurabiliyor. Arkadaşlarıyla oyun oynarken haksızlık yapıldığında sen onun yerinde olsaydın aynı şeyi sana yapsalardı üzülmezmiydin gibi empati içeren cümleleri sıkça kullanmaya başladı.

Açık uçlu sorulardan oluşan anketi cevaplayan velilerin bir kısmı, çocuklarının gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi uygulama sürecinden sonra haberlere olan ilgisinin arttığını, haber kanallarını severek izlediklerini, hatta haberleri kendi penceresinden de yorumladıklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili V26 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

V26:

Öğretmenimizin tez kapsamında yaptığı bu çalışmadan sonra çocuğumun haberlere olan merakı arttı. Haber izlemeyi çok sever oldu. Ayrıca izlediği haberleri kendine göre değerlendiriyor. Eskiden bu kadar hayattan problemlerle ilgili değildi. Şimdi çevreyle, hayvanlarla ilgili konularda çok duyarlı.

Hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen ders sürecinde öğrencinin ilgili kazanıma ulaşmasının yanında onların yaşamdan sosyal bir sorunu farklı açılardan değerlendirerek çözümler üretmeleri, empati kurabilmeleri ve olayların ahlaki boyutunu değerlendirebilmeleri amaçlanmıştır. Velilerin uygulama süreci sonunda çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere bakıldığında *"Çocuğum empati kurmayı öğrendi ve bunu günlük hayatına yansıtarak yaşadığı olayları başkasının açısından da değerlendirmeye başladı."*, *"Çocuğum olaylara farklı açılardan da bakmaya başladı."*, *"Çocuğum olayları ahlaki olarak değerlendirmeye başladı."* boyutlarının bu süreçte öğrencilerde kazandırılması istenilen hedeflerle birebir örtüştüğü görülmektedir. Buradan gazete haberlerle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin istenilen amacına ulaştığını söylemek görece mümkün olacaktır.

BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde; bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, sonuçlardan ve alanyazından hareketle yapılan tartışmaya ve tüm araştırma süreci sonunda ortaya çıkan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Yargı

5.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Gazete Haberleri Kullanılmasına İlişkin Görüşleri Nasıldır?

Sınıf öğretmenlerin gazete haberlerinden hangi derslerde yararlandıklarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin hayata dair kazanımların ve güncelin fazla olmasından kaynaklı gazete haberlerini en fazla hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde kullandıkları söylenebilir. Bu derslerin dışında nadir olarak *"Türkçe"*, *"Fen Bilimleri"*, *"İnsan Hakları ve Yurttaşlık ve Demokrasi"* ve *"Trafik"* derslerinde de gazete haberlerinden yararlandıklarını görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerini nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleriyle öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini, empati duygusunu, farklı bakış açılarını geliştirecek etkinlikler yaptıkları söylenebilir. Bu etkinlikler arasında en fazla kullandıkları etkinlik ise *"konu ya da kazanımla ilgili bir gazete haberini öğrencilerle tartışmak olduğunu"* görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; araştırmada yer alan katılımcıların çoğunluğunun genel olarak hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanarak öğrencinin konuyu gerçek hayatla ilişkilendirebileceğini ve bu sayede konuyu daha iyi anlayacağını, daha kalıcı bir öğrenme olacağını, öğrencinin derse katılımının artacağını, öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırabileceklerini, öğrencilerin

güncelden haberdar olabileceklerini, öğrencilerin empati kurma fırsatı sunacağını, öğrencilerin yaşamdan sosyal bir olayın sonuçlarını değerlendirerek hayata karşı deneyim kazanabileceklerini ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğine; hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerin dezavantajlarının neler olduğuna yönelik sorulan soruya çalışma grubunda yer alan katılımcılar " *Gazete haberlerinde şiddet, yaralanma, ölüm, kaza gibi öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilecek içeriklerin olabilmesi*", " *Gazete haberinin öğrenci seviyesine uygun olmaması* ", " *Gazete haberinin öğrenci seviyesine uygun olmaması* ", " *Bir olayı tek bir kaynaktan öğrenmek*" şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanımına ilişkin paylaşmak istediği görüş ve öneriler değerlendirildiğinde; öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan bulgulara göre öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlardan gazete haberi kullanımı ile ilgili paylaşmak istediği görüşlerden en sık söylenen " *Haberin içeriği ile ilgili kontroller muhakkak yapılmalı, öğrencileri olumsuz etkileyecek unsurlar ayıklanmalı*" görüşüdür. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanıma ilişkin en sık söylenen boyutlarında birisi de " *Ders kitabındaki metinlerin çoğunun yaşanmış gazete haberi içeriğinden oluşması*" boyutudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu ders kitaplarında daha fazla gazete haberi olması gerektiğini öneri olarak sunmuştur.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenlerinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri göz önünde bulundurularak; sınıf öğretmenlerinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin algılarının olumlu olduğu söylenebilir. Araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak; sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın olumlu sonuçlarını bilmelerine rağmen derslerde sıkça kullanmadıklarını söylemek mümkündür. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin gazete haberlerini en çok

yaşama dönük olan dersler olduğu için hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde kullanılabileceğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenleri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanmanın avantajları olarak; öğrenmeyi kalıcı hale getireceğini, öğrencinin gerçek hayatla ilişki kurarak öğreneceğini, öğrencinin empati kurabileceğini, olaylara farklı açılardan bakabilme fırsatı yaratacağını, olayları ahlaki olarak değerlendirebileceğini, öğrencilerin güncelden haberdar olabileceklerini sıralarken dezavantajları olarak da gazete haberlerinde şiddet, yaralanma, ölüm, kaza gibi öğrencileri psikolojik, olarak olumsuz etkileyebilecek içeriklerin olabileceğini ifade etmişlerdir.

5.1.2. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberi Kullanımına İlişkin Ortaya Koydukları Sınıf İçi İletişim ve Ürünlerin Nitelikleri Nasıldır?

Gazete temelli örnek olayla zenginleştirilmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında öğrencilerin süreçteki diyalogları ve çalışma yapraklarının değerlendirilmesi sonucunda; ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin büyük bölümü, ilk kez böyle bir öğretim içinde yer almalarına karşın, kendilerine sunulan örnek olaylardaki kişiler ve durumlarla ilgili empati kurabilmiş, olayları ahlaki boyuttan değerlendirebilmiş, düşünsel boyutlarla ilgili soyut kavramların anlamlarını irdeleyebilmiştir. Bunun yanında öğrenciler, bu öğrenme ortamında kendilerine sunulan örnek olayı farklı açılardan değerlendirebilmiş ve böylece cevap çeşitliliğinin yüksek olduğu bir sınıf ortamı oluşmuştur. Araştırmanın diğer önemli sonuçlarından birisi de, sosyal olayların irdelendiği bu öğrenme ortamında neredeyse tüm öğrencilerin katılım sağladığı ve farklı cevapların rahatlıkla söylenebildiği demokratik bir tartışma ortamının oluşmuş olmasıdır. Sınıf içi iletişimin yoğun olduğu bu öğrenme ortamında; öğrenciler, örnek olayla ilgili arkadaşlarının değerlendirmelerine katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin sosyal bir olayı algılayıp, düşündüğü, yorumladığı, eleştirebildiği, çok farklı görüşleri, duyguları, bakış açılarını, değer yargılarını karşılaştırma olanağını bulduğu bu sınıf ortamındaki iletişimin, her öğrenciye farklı şekillerde yarar sağladığı düşünülmektedir.

Öğrenciler, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında; öğretim sürecindeki etkinliklere aktif bir katılım göstermiş, gazete haberleriyle ilgili öğrencilere

sorulan düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara çoğunlukta nitelikli cevaplar verebilmişlerdir.

Araştırma bulgularına göre, gazete temelli örnek olay çerçevesinde hazırlanan yan etkinlikler öğrencilerin ilgisini çekmiş ve onlar tarafından beğenilmiştir. Söz konusu öğretim sürecinin tamamına ilişkin çalışma yapraklarının değerlendirme sonuçları, öğrencilerin süreçte nitelikli ürünler ortaya koyduklarını göstermektedir. Bu doğrultuda gazete temelli örnek olay çerçevesinde hazırlanan çalışma yapraklarının değerlendirme sonuçlarına göre; öğrenci çalışmalarının önemli bir bölümü çok nitelikli ve nitelikli kategorileri içerisinde yer almıştır; ortalama, geliştirilmeli ve boş/anlamsız kategorilerinde ise bu sayının daha az olduğu söylenebilmektedir. Araştırma sürecinde elde edilen bulgular, kazanımlara ulaşma noktasında hazırlanan bu etkinliklerin öğrenciler tarafından gerçekleştirme düzeyi görece yüksek çıkmıştır.

Gazete haberleriyle zenginleştirilmiş hayat bilgisi öğrenme ortamlarında 8 kazanım için uygulanan etkinlikler ve çalışma yaprakları öğrencilerin çoğunluğu tarafından nitelikli bir şekilde yapılmıştır. Bu durum ise bize gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi ders sürecini kazanım doğrultusunda anladıkları ve öğrendiklerinin bir göstergesi olduğu söylenebilir. Etkinliklerin nitelikli bir şekilde yapılması, ders sürecinin etkililiğini ve etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, gazete temelli örnek olay çerçevesinde işlenen ders sürecinin ve hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşmasında etkili olduğunu göstermektedir. Öğrenciler bu kapsamda hazırlanan öğretim sürecinde kazanımlara yönelik olarak tartışmalarda bulunmuş, gazete haberindeki sosyal olayı muhakeme edebilmiş, farklı perspektiflerden değerlendirebilmiş, olaydaki karakterlerin yerine kendini koyarak empati kurabilmiş, olayı kendi ahlaki değer yargılarına göre değerlendirebilmiştir. Gazete temelli örnek olay çerçevesinde hazırlanan çalışma yapraklarında da doğru çıkarımlarda bulunarak hedeflenen kazanıma ulaştıkları söylenebilir. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen ders sürecinin, öğrencilerin kazanımı, anlama, irdeleme ve sonuç çıkarma noktasında olumlu bir etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Bu da öğrencilerin akademik başarılarını olumlu düzeyde etkilediğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, derslerin bütünü göz önüne alındığında, gazete

haberleriyle zenginleştirilmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin başarılı olduğu ifade edilebilir.

5.1.3. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Sınıf İçi İletişim ve Etkileşimin Niteliği Nasıldır?

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin sınıf içi iletişim kesitleri incelendiğinde öğrencilerin bu öğrenme ortamında *"Bence/Bana göre"*, *"Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim"*, *"Arkadaşıma katılmıyorum/Aynı fikirde değilim"*, *"Ben böyle düşünüyorum"*, *"Ben farklı düşünüyorum /Senin gibi düşünmüyorum"*, *"Karar değiştirdim /Fikrimi değiştirdim"*, *"Arkadaşıma görüşüne saygı duyuyorum"* gibi bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcükler kullanmışlardır. Bu verilerden yola çıkarak; arkadaşlarının görüşlerini destekleyerek onların görüşlerine katıldıkları, arkadaşlarından farklı düşünenlerin farklı fikirlere saygı duyduğunu belirterek onlara katılmadığını ifade ettiği bu öğrenme ortamının iletişim anlamında çok zengin, demokratik bir öğrenme ortamı olduğu düşünülmektedir.

Gazete haberi ile desteklenmiş 8 kazanımlık ve toplamda 24 saatlik hayat bilgisi öğrenme ortamında, öğretmen toplamda 4269 kelime kullanmışken öğrenciler 16040 kelime kullanmıştır. Sınıf içi iletişim kesitlerindeki kelime sayılarına bakarak öğrencilerin gazete haberleri ile desteklenmiş Hayat bilgisi öğretim sürecinde öğretmenin kullandığı kelime sayısının yaklaşık dört katı kadar kelime kullandıkları görülmektedir. Öğretmenin sadece sorular sorarak öğrencilere rehber olduğu ve öğrencileri düşünmeye sevk ederek onların daha fazla konuşmasını sağladığı bu öğrenme ortamı yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir öğrenme ortamıdır. Öğretmen kazanımla ilgili temel bilgileri verdikten sonra süreci yönlendirmiş, gerekli sorular sorarak öğrencilerin düşüncelerini sağlamış, öğrencilerin yanlış düşüncelerini değiştirmek için bazı anlarda müdahale etmiştir. Sonuç olarak bu öğrenme ortamında öğretmen sadece bir rehber gibi davranmış, kendisi dersi tek düze anlatmaktan ziyade öğrencilere sorular sorarak düşüncelerini sağlamış ve onların konuşup tartışarak kazanımlar ile ilgili çıkarımlarda bulunmalarını sağlamıştır. Öğrencilerin bolca konuşup tartıştığı, öğretmenin moderatörlük yaptığı bu öğrenme ortamında öğrenciler farklı düşüncelerini rahatlıkla ifade etmiş, kendileri aktif oldukları için dersten

sıkılmamışlardır. Öğretmenin rehber olup öğrencilerin aktif olduğu bu öğrenme ortamında öğrenciler sosyal problemlerle ilgili fikirlerini dile getirmişler, farklı fikirlere saygı duyduklarını belirtmişler ve yeri geldiğini fikirlerinde karar değişikliği yapmışlardır. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin öğretmenden daha fazla konuştuğu bu öğrenme ortamı yapılandırmacı yaklaşıma uygun ideal bir öğrenme ortamıdır.

Aynı kazanımların işlendiği iki sınıf ortamı değerlendirildiğinde; gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında farklı fikirlerin daha fazla olduğu, aynı fikirlerin desteklendiği, farklı düşüncelere saygı duyulduğu ve kararların değiştiği bir öğrenme ortamı varken müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişimde bu etkileşim çok azdır. Genel olarak değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamına göre bireysel ve çoklu bakış açısı ifadelerinin daha sık kullanıldığı söylenebilir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi ortamında belirlenen bir kazanım için öğretmen 691, öğrenci 2456, toplamda 3147 kelime konuşulmuşken müfredata göre işlenen hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen 895, öğrenci 553, toplamda 1448 kelime konuşulmuştur. Bu veriler değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamında öğrenciler öğretmenden yaklaşık üç kat daha fazla konuşmuşken müfredata göre işlene hayat bilgisi öğrenme ortamında öğretmen öğrencilerden daha fazla konuşmuştur. Sınıf içi iletişimde öğretmen ve öğrencilerin toplam kullandıkları kelime sayıları değerlendirildiğinde gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında müfredata göre işlenen hayat bilgisi dersinde kullanılan kelime sayısının yaklaşık 2 katı kadar kelime kullanılmıştır. Buradan yola çıkarak gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişimde etkileşimin daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Genel olarak değerlendirildiğinde; araştırmadaki bulgulardan yola çıkarak gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında sınıf içi iletişim ve etkileşimin müfredata göre işlenmiş hayat bilgisi dersinden daha fazla olduğu ve

öğrencinin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında daha aktif olduğu görülmektedir.

5.1.4. Gazete Haberleri ile Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğrenme Sürecinde Bir Öğrencinin Ortaya Koyduğu Ürünlerin Aşama Aşama Değişiklik Gösterme Düzeyi Nasıldır?

Gazete haberleri ile desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde dikkat çekecek şekilde bir değişim gösteren Kevser adlı öğrencinin sınıf içi iletişimde verdiği cevapların niteliği araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular göre; Kevser adlı öğrencinin gazetelerle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme sürecinde görece ilk kazanımlarda sınıf içi iletişimde çok katılım göstermemekte ve nitelikli cevaplar verememekle birlikte sonraki kazanımlarda derse katılımı artmış olup sorulara düşünsel, ahlaki ve empatik yönden nitelikli cevaplar verebildiği gözlemlenmiştir. Kevser ilk üç kazanımda öğretmenin sorduğu sorulara kısa ve nitelik açısından görece zayıf cevaplar vermiş olup 4. kazanımdan itibaren Kevser'in sorulara verdiği cevaplar incelendiğinde cevapların hepsinde empati kurabildiği ve olayı ahlaki açıdan nitelikli bir şekilde ve farklı bakış açısıyla değerlendirebildiği söylenebilir. Bunun yanında 4. kazanımdan sonra Kevser öğretmenin gazete haberi ile ilgili sorduğu sorulara düşünsel olarak nitelikli cevaplar verebilmiş ve mantıklı önerilerde bulunabilmiştir. Kevser'in gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme sürecinde başlarda kendini rahatça ifade edemediği, daha sonra, farklı fikirlerin yargılanmayıp her düşüncenin değer verildiği bu demokratik öğrenme ortamında kendini rahatça ifade edebildiği söylenebilir. Kevser, başlarda olayları empatik ve ahlaki açıdan değerlendiremez ve olaylara farklı açılardan bakamazken, bu öğrenme ortamında olaylara empatik ve ahlaki açıdan bakabilmeyi deneyimlemiş ve sonrasında bu tarz sorulara daha nitelikli cevaplar verebilmiş ve olayları farklı bakış açısıyla değerlendirebilmiştir.

5.1.5. Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleri Kullanmaya Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve

düşüncelerinde hiçbir olumsuz ifade yer almamaktadır. Öğrenciler, *"bu uygulama sürecini çok sevdiklerini", "gazete haberleriyle işlenen dersin daha zevkli ve eğlenceli olduğunu", "bu dersin diğer derslerden daha zevkli geçtiğini", "gerçek haberler sayesinde hayatın gerçeklerini daha iyi öğrendiklerini", "ileride hayatlarında karşılaştıkları sorunlar karşısında ne yapacaklarını öğrendiklerini", "gerçek haberlerin merak uyandırıcı olduğunu", "haberlere karşı ilgilerinin eskisine göre daha fazla arttığını", "bu öğrenme ortamında diğer derslere nazaran daha fazla konuşma imkânları olduğunu" ve "derse daha fazla katılım sağlayabildiklerini"* görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Öğrencilere, gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecinin uygulanmasından bir yıl sonra bu süreçte neler öğrendiklerini ve onlara ne katkıları olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin uygulamadan bir yıl sonra gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinin onlara sağladığı katkılara yönelik duygu ve düşünceleri genel olarak değerlendirildiğinde; bu süreçte, *"doğayı kirletmemeyi", "geri dönüşüm yapmayı", "engellilere saygılı olmayı", "hayvan sevgisini", "hayvanları korumayı", "engellilere acıyormuş gibi davranılmaması gerektiğini", "engellilerden korkmamak gerektiğini", "ağaçların kesilmemesi gerektiğini", "denizlere çöp atmamayı", "suları boşa harcamamayı", "tasarrufun önemini", "yardım etmeyi", "iyilik yapmayı", "alt geçit ve üst geçiti" ve "empati kurmayı"* öğrendiklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden yola çıkarak öğrencilerin birinci sınıfta işlenen gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersine ait çoğu kazanımı hatırladıkları sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilerin ifade ettikleri boyutların çoğu gazete haberinin içeriğiyle ilgilidir. Öğrenciler, aradan bir yıl geçmesine rağmen gazete haberinin içeriğiyle ilgili kazanımları hatırlayabilmiştir. Bu bağlamda gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecinin görece akılda kalıcı bir öğrenme ortamı sağladığını söylemek mümkün olacaktır.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en sevdikleri etkinliklere yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin en sevdiği etkinliklerin *canlandırma, resim çizme, sessiz sinema, röportaj yapma, şiir*

yazma ve şiire beste yapma, grup çalışması, birinin yerine kendini koyma (empati çalışması), gazete haberine başlık bulma, gazete haberinin devamını yazma, ailemizle birlikte geri dönüşümden kıyafet yapma, afiş yapma boyutları ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar arasında öğrenciler tarafından en sık tekrar edilen görüş *canlandırmadır*. Araştırmacı günlüklerinde ortaya çıkan verilere göre; öğrenciler sürekli gazete haberini canlandırmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde çalışma grubundaki öğrencilerin en sevdiği etkinliğin canlandırma olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin çoğunluğu *"hiç bir etkinlikte zorlanmadıklarını ve sıkılmadıklarını"* belirtmişlerdir. Zorlandıkları ve sıkıldıkları durumları ifade eden öğrenciler ise; *"bazı etkinliklerde çok soru olmasından kaynaklı sıkıldıklarını"*, *"gazete haberi yazmakta zorlandıklarını."*, *"slogan bulmakta zorlandıklarını"*, *"resim çizmekte zorlandıklarını"*, *"çalışma yapraklarına çok yazı yazmaktan sıkıldıklarını"*, ifade etmişlerdir. Araştırmacı günlüğünden çıkan verilerde bu verilere paralellik göstermektedir. Araştırmacı günlüğünde de araştırmacı, öğrencilerin çok soru olan etkinliklerden sıkıldığını, resim çizmekte zorlanan öğrencilerin gazete haberine uygun resim çizme çalışma yaprağını yapmakta zorlandıklarını, sınıf içi iletişimde nitelikli cevaplar veren öğrencilerin yazmaktan sıkıldıkları için çalışma yapraklarının içeriğinin zayıf olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğun ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrenciler tüm kazanımlara yönelik haberlerden veya etkinlikler ile ilgili içeriklerden örnekler vermişlerdir. Öğrencilerin tüm kazanımlara yönelik gazete haberlerinin akıllarında kalması, gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersinin etkililiğini göstermektedir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinden bir yıl sonra en çok akıllarında kalan ve etkilendikleri haberlerin neler olduğuna yönelik

görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin birinci sınıfta gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersindeki işlenen gazete haberlerinin çoğunu hatırladıkları ortaya çıkmıştır. Bu verilerden yola çıkarak gazete haberleriyle işlenen hayat bilgisi dersinin etkili ve akılda kalıcı olduğu sonucuna varılabilir.

5.1.6.Velilerin Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Hayat Bilgisi Öğretim Sürecine Yönelik Algı ve Görüşleri Nasıldır?

Velilerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin en sık söyledikleri görüşler *"Gazete haberleri öğrencileri hayata hazırlar."*, *"Öğrencilerin konuların gerçek hayattaki karşılığını anlamalarını sağlar."*, *" Gazeteler gerçek yaşamı sınıfa taşır."*, *"Öğrencilerin güncelden haberdar olmalarını sağlar."*, *"Öğrenciler gerçek hayatta başına gelebilecek olaylar karşısında ne yapması gerektiğini öğrenir."* boyutlarıdır.

Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; velilerin gazete haberi kullanılarak hayat bilgisi dersi işlenmesinin öğrencileri hayata hazırlayacağını, öğrencinin konunun gerçek yaşamdaki karşılığını görerek daha somut bir öğrenme ortamı sağlayacağını, öğrencilerin bu öğrenme ortamında eleştirel düşünme, empati duygusu ve çoklu bakış açılarının gelişebileceklerini ifade ederek bu öğrenme ortamına olan algılarının iyi olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Veliler bu öğrenme ortamında gazete haberinin içeriğinin öğrencileri olumsuz etkilemeyecek içerikte olmasına ve seviyesine uygun olması konusunda dikkat edilmesi gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Velilerin, çocuklarının gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi dersi uygulama sürecinde yer almasından sonra çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; veliler çocuklarının bu süreçte *"insanlara ve çevreye karşı daha duyarlı olduklarını, bu kapsamda çevre temizliğine çok dikkat ettiğini, hayvanlara karşı daha korumacı olduklarını, tasarrufa ve geri dönüşüme önem gösterdiğini ve bu bildiklerini de günlük hayatta uygulayıp çevresindeki insanlarla da paylaştıklarını"* dile getirmişlerdir. Bunun dışında bu süreçten sonra çocuklarının

"empati kurmayı öğrendikleri ve bunu günlük hayatlarına yansıtarak yaşadıkları olayları başkalarının açısından değerlendirebildiklerini" ifade etmişlerdir. Bu görüşten yola çıkarak öğrencilerin bu süreçte empati becerisinin geliştiğini ve sosyal olaylara karşı sorgulamasının arttığını söyleyebiliriz.

Velilerin çocuklarında gözlemledikleri değişikliklerle ilgili en sık söyledikleri diğer görüşler, "*Çocuğum geri dönüşüme karşı daha duyarlı hale geldi ve günlük hayatta da uyguluyor.*", "*Çocuğumun engelli insanlara karşı bakış açısı olumlu yönde değişti.*", "*Çocuğum evde tasarruf kurallarına uymak için gerekenleri yapıyor ve bizleri uyarıyor.*", "*Çocuğumun hayvanlara karşı sevgisi arttı ve hayvanlara karşı daha duyarlı hale geldi.*", "*Çocuğum evde güvenlik kurallarıyla ilgili önlemler alıyor ve konu ile ilgili uyarılarda bulunuyor.*", "*Çocuğum çevre temizliğine daha da dikkat etmeye başladı.*", "*Çocuğum trafik kurallarına karşı daha dikkatli ve duyarlı.*" boyutlarıdır. Bu boyutların ortak yönleri uygulama sürecinde hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay ile işlenen kazanımların hedefine ulaşmış hali olmasıdır. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersi uygulama sürecindeki kazanımların amacına ulaştığını velilerin çocuklarının üzerindeki gözlemlerinden ve görüşlerinden de anlamak mümkündür. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirdikleri, çevresiyle paylaştıkları ve günlük hayatta uyguladıkları velilerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Velilerin bu görüşlerinden yola çıkarak gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini bilgiden ziyade hayatlarına kısa zamanda yansıtarak davranışa dönüştürdüklerini söylemek mümkün olacaktır.

5.2. Tartışma

Gazete temelli örnek olayla desteklenmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında; ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin büyük bölümü, ilk kez böyle bir öğretim içinde yer almalarına karşın, kendilerine sunulan gazete haberindeki sosyal olayı muhakeme edebilmiş, olayla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiş, olayı farklı perspektiflerden değerlendirebilmiş, olayı eleştirel olarak değerlendirebilmiş, olaydaki karakterlerin yerine kendini koyarak empati kurabilmiş, olayı kendi ahlaki değer yargılarına göre

değerlendirebilmiş, düşünsel boyutlarla ilgili soyut kavramların anlamlarını irdeleyebilmiştir. Öğrencilerin bu öğrenme sürecinde sınıf içi iletişimlerinde ve çalışma yapraklarında ortaya koydukları ürünler genel olarak nitelikli olarak değerlendirilmiştir. Bu bulgulara benzer olarak Kabapınar ve Baysal'ın (2004) yaptığı araştırmada; *"Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersinde gazete haberi kullanılarak gerçek yaşama yönelik bir öğretim tasarlandığında öğrencilerin gazete temelli sosyal olayları ahlâki, düşünsel ve empatik boyutlarıyla değerlendirebildikleri"* ortaya koymuştur. Ol (2019) yaptığı araştırmada; *"sosyal bilgiler dersine yönelik gazete haberleriyle desteklenmiş bir öğretim süreci tasarlamış ve bu öğrenme ortamlarında öğrencilerin farklılıklara/farklı fikirlerle saygı, empati ile ilişkilendirilebilecek cümlelerinde ve kendi özgün fikirlerini oluşturma / bu fikirleri savunma durumlarında anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur"* bulgusu bu araştırmayla paralellik göstermektedir. Uğur (2007) yaptığı araştırmada; *"sosyal bilgiler örnek olay incelemesi tekniği kullanımının öğrencilerin "empatik düşünme berilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkisinin olduğunu" ve "empatik düşünebilen öğrencilerin iletişim becerilerinin arttığı"* sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya konan sonuç, bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Lentnek'in (1997), *"gazete temelli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin gazete temelli öğretim yapılmayan kontrol grubu öğrencilerine göre güncel olayları anlamada, eleştirel düşünme becerileri olumlu yönde değişiklik görüldüğü"* bulgusu, Tillman'ın (1992) *"örnek olay incelemesi ile öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin örnek olayları farklı bakış açılarıyla inceleme, örnek olayları çözümlemede farklı bilgileri kullanma ve geçerli görüşler öne sürme gibi noktalarda geleneksel yaklaşımla öğretim yapılan kontrol grubunda öğrencilere göre daha nitelikli olduğu"* bulgusu, Dawson'un (1994) *"örnek olaya dayalı öğretimin yapıldığı öğrenme ortamında öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılım sağladığı, bu sürecin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine ve problem çözme becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı"* bulgusu, Uluyol'un (2011) *"öğrencilerin örnek olay destekli çoklu bakış açılarını içeren ve yüz yüze etkileşimin olduğu ortamda çalıştıktan sonra eleştirel düşünme becerileri ortalama puanlarının öncekine göre anlamlı bir şekilde arttığı"* bulgusu, İbrahimoglu ve Öztürk'ün (2013) *"örnek olay yöntemiyle işlenen Sosyal Bilgiler dersinin deney gurubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme beceri puanları, geleneksel yöntemle ders*

işlenmiş olan kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır" bulgusu, Scott (2007) *"örnek olay yönteminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini artırdığı"* bulgusu, Coştu, Ünal ve Ayas'ın (2007) *"deney grubunun günlük yaşamdaki olayları yorumlama düzeyinde kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde başarılı olduğu"* bulgusu, bu araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Gazete temelli örnek olayla desteklenmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında öğrencilerin süreçteki diyalogları ve çalışma yapraklarının değerlendirilmesi sonucunda; öğrencilerin gazete haberlerinden yola çıkarak kazanımla ilgili doğru çıkarımlarda bulundukları ve kazanımı içselleştirdikleri görülmüştür. Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen ders sürecinin, öğrencilerin kazanımı, anlama, irdeleme ve sonuç çıkarma noktasında olumlu bir etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Bu da öğrencilerin akademik başarılarını olumlu düzeyde etkilediğini düşündürmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular, Ol' un (2019) *"gazete haberlerinin kullanıldığı sosyal bilgiler dersinde konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşıldığı, derslerde etkin katılım düzeyinin yükseldiği, öğrenilenlerin kalıcılığının yüksek olduğu ve öğrenilen bilgi / becerilerin günlük yaşama aktarıldığı tespit edilmiştir."* bulgusu, Uğur'un (2007) *"sosyal bilgiler örnek olay incelemesi tekniği kullanımının öğrencilerin konuları kavramalarında, problem çözme becerilerinin gelişmesinde olumlu yönde bir etkisinin olduğu"* bulgusu, Ünlüler'in (2008) *"Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarılarını artırmada gazete kullanılarak yapılan öğretimin, gazete kullanılmayan öğretime göre daha etkili olduğu"* bulgusu, Şimşek ve Yaşar'ın (2006) *"üçüncü sınıf Hayat bilgisi dersinde örnek olaya dayalı öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ve kalıcılık testi puanlarının, kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından deney grubu lehine anlamlı düzeyde anlamlı bir fark olduğu"* bulgusu, Aydemir'in (2010) *"örnek olay yöntemi kullanılarak öğretimin yapıldığı deney grubu ile mevcut programa göre öğretimin yapıldığı kontrol grubunun son test başarı puan ortalamaları ve kalıcılık testi puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu"* bulgusu, İbrahimoğlu ve Öztürk'ün (2013) *"örnek olay yöntemiyle işlenen Sosyal Bilgiler dersinin deney gurubundaki öğrencilerin ders başarıları puanları, geleneksel yöntemle ders işlenmiş olan kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır"* bulgusu, Dawson'un (1994) *"örnek olaya dayalı*

öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağladığı" bulgusuyla örtüşmektedir.

Gazete temelli örnek olayla desteklenmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında öğrenciler kendilerine sunulan örnek olayı farklı açılardan değerlendirebilmiş ve böylece cevap çeşitliliğinin yüksek olduğu bir sınıf ortamı oluşmuştur. Araştırmanın diğer önemli sonuçlarından birisi de, sosyal olayların irdelendiği bu öğrenme ortamında neredeyse tüm öğrencilerin katılım sağladığı ve farklı cevapların rahatlıkla söylenebildiği demokratik bir tartışma ortamının oluşmuş olmasıdır. Sınıf içi iletişimin yoğun olduğu bu öğrenme ortamında; öğrenciler, örnek olayla ilgili arkadaşlarının değerlendirmelerine katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin sosyal bir olayı algılayıp, düşündüğü, yorumladığı, eleştirebildiği, çok farklı görüşleri, duyguları, bakış açılarını, değer yargılarını karşılaştırma olanağını bulduğu bu sınıf ortamındaki iletişimin, her öğrenciye farklı şekillerde yarar sağladığı düşünülmektedir. Çamur'un (2008) "Örnek Olay Yönteminin Mürettebat Koordinasyonu Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı çalışmada *"öğrencilerin bu süreçte farklı kişilerle grup çalışması yaparak, birbirlerini dinleme, birbirlerinin fikirlerine saygı duyma, farklı fikirlerden ortak noktalara ulaşma konusunda kendilerini geliştirdikleri"* bulgusu bu araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde öğrencilerin sınıf içi iletişim kesitleri incelendiğinde öğrencilerin bu öğrenme ortamında toplamda 208 defa *"Bence/Bana göre"* ,30 defa *"Arkadaşıma katılıyorum/Aynı fikirdeyim"*, 15 defa *"Arkadaşıma katılmıyorum/Aynı fikirde değilim"*, 11 defa *"Ben böyle düşünüyorum"*, 11 defa *"Ben farklı düşünüyorum /Senin gibi düşünmüyorum"*,8 defa *"Karar değiştirdim /Fikrimi değiştirdim"*, 9 kez *"Arkadaşımın görüşüne saygı duyuyorum"*, 6 defa *"Herkesin düşüncesi farklı olabilir"* gibi bireysel ve çoklu bakış açısını ifade eden sözcükler kullanmışlardır. Bu verilerden yola çıkarak; arkadaşlarının görüşlerini destekleyerek onların görüşlerine katıldıkları, arkadaşlarından farklı düşünenlerin farklı fikirlere saygı duyduğunu belirterek onlara katılmadığını ifade ettiği bu öğrenme ortamının iletişim anlamında çok zengin, demokratik bir öğrenme ortamı olduğu düşünülmektedir. Bu bulgulara benzer olarak Ol, (2019) gazete haberleri ile desteklenmiş sosyal bilgiler

öğrenme ortamlarında sınıf içi iletişimde öğrencilerin toplam 74 kez ile *"Bence / Bana göre"*, 35 kez *"Arkadaşımın görüşüne katılıyorum"*, 59 kez *"Arkadaşımın görüşüne katılmıyorum"* kalıbıyla başlayan cümleler kurduğu, bunun yanında 50 kez *empati içeren cümleler kurduğu*, 11 kez *farklı görüşlere saygı duyduğunu içeren cümleler kurduğunu*, 2 kez de *görüş değiştirdiklerini* ifade etmiştir. Bu bulgulara benzer olarak Kabapınar, kanıt temelli tarih yöntemi ile çoklu bakış açısının olabileceği bir öğrenme ortamı düzenlemiş ve bu araştırmadaki bulgulara benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tarih Vakfı'nın (2017) *"Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Ülkelerden Mesaj Var. Gençler Cihan Harbi'ni Farklı perspektiflerden Tartışıyor ve Yazıyor"* adlı çalışmasında Kabapınar, *"Farklı Perspektiften Tarih Ders Kitaplarına Bakmak: Ezber, Tarih Dersinin Kaderi midir?"* adlı kanıt temelli tarih öğretimi atölyesi düzenlemiştir. Kabapınar, bu öğrenme ortamında şüphesiz ki bir bakış açısının diğerine göre öğrenciye *"görece daha doğru"* geleceğini ifade etmiş, buna karşılık, öğrencilerin sınıf içindeki bakış açılarından birini kendisine daha yakın hissetse dahi, diğer görüşlerde de bazı doğru bakış açılarının olabileceğini görebileceğini belirtmiştir. Kabapınar, bu öğrenme sürecinde öğrencinin kendi bakış açısının son sözü söyleyeme yetmediğini, en az kendi perspektifi kadar diğer bakış açısının da değerli olduğunu görebilmesini sağladığını ifade etmektedir. Sonuç olarak Kabapınar, bu öğretim sürecinde amaçlanan şeyin iki ya da üç farklı bakış açısının sınıf içinde katı cepheleşmeler yaratması değil; çoklu bakışın olağanlığı çerçevesinde, uzlaşılmasa dahi, farklı perspektiflerin kendiliğinden geçerliliği olduğunu ifade etmiştir. Kabapınar'ın bu bulgularına paralel olarak bu araştırma sürecinde de öğrenciler, farklı bakış açılarını ortaya koymuş ve bazı sorunlar ve çatışma durumlarında uzlaşma sağlanılmadan her bakış açısının kendisine göre geçerli olduğunun farkına varabilmişlerdir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri değerlendirildiğinde; gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin öğrenciler *"bu uygulama sürecini çok sevdiklerini"*, *"gazete haberleriyle işlenen dersin daha zevkli ve eğlenceli olduğunu"*, *"bu dersin diğer derslerden daha zevkli geçtiğini"* görüşlerinde ifade etmişlerdir. Ünlüler ve Yaşar'ın (2012) yaptığı araştırmada bu bulgulara paralel olarak Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılan deney grubundaki öğrenciler, *"derste gazete*

kullanmayı ve dersi sevdiğini" , "gazete kullanılarak dersin daha zevkli geçtiğini", "gazete kullanılan dersin ilgi çekici olduğunu", ve "gazetenin tüm derslerde kullanılması gerektiği" bulgusunu elde etmiştir. Arın'ın (2006) araştırmasında; 6. sınıf öğrencilerinin "güncel olayları gazete, dergi, TV gibi kaynakları kullanarak öğrendikleri ve bu sayede dersi sevdikleri" bulgusu da bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri değerlendirildiğinde; gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin öğrenciler; *"konuyu daha iyi anladıklarını", "gerçek haberler sayesinde hayatın gerçeklerini daha iyi öğrendiklerini", "bu öğrenme ortamında diğer derslere nazaran daha fazla konuşma imkânları olduğunu" ve "derse daha fazla katılım sağlayabildiklerini"* görüşlerinde ifade etmişlerdir. Ünlüler ve Yaşar'ın (2012) "Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri" adlı yaptığı çalışmada bu bulgulara paralel olarak Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılan deney grubundaki öğrencilerin tümüne yakını derste gazete kullanımının *"dersin daha iyi öğrenilmesini sağladığı" , "konuların somutlaştığı", "derste daha etkin olunduğu", "öğrenilenlerin daha kalıcı olduğu"* bulguları elde edilmiştir. Yahşi'nin (2011) "Tarih Öğretiminde Gazete Kullanımının Çok Perspektifliliğe Etkisi" adlı çalışmada *"öğrencilerin görüşlerinde, dersi günlük yaşamla ilişkilendirdiklerini ve daha iyi öğrendiklerini, derslerde gazete kullanımına yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür."* bulgusu da bu çalışmayla örtüşmektedir. Ünlüler ve Yaşar 'ın (2012) yaptığı "Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri" adlı çalışmada bu çalışmadaki bulgulardan farklı olarak Sosyal Bilgiler dersinde gazete haberi kullanmanın öğrencilerin *"araştırma becerilerini geliştirdiği", "okuduğunu anlama becerilerini arttırdığı" "yazma becerisini geliştirdiğini"*, bulgularına ulaşmıştır.

Öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik ifade ettikleri görüşlerinde; öğrencilerin çoğunluğu *"hiç bir etkinlikte zorlanmadıklarını ve sıkılmadıklarını"* belirtmişlerdir. Ünlüler'in (2008) yaptığı çalışmada da bu bulgulara paralel olarak Sosyal Bilgiler

dersinde gazete kullanılan deney grubundaki öğrencilerin tümüne yakınının *"derste gazete kullanırken herhangi bir güçlükle karşılaşmadığı"* bulgusunu elde etmiştir. Bu bulgulardan farklı olarak Çamur (2008) yaptığı araştırmada *"öğrencilerin örnek olay yöntemi kullanılarak işlenen derslerin başlarında zorlandıklarını ancak sonrasında etkinliklere uyum sağladıkları"* bulgusuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri ve değerlendirildiğinde; genel olarak öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş öğrenme ortamlarına karşı olumlu tutum geliştirdikleri söylenebilir. Araştırmacı günlükleri de bu bulguyu desteklemektedir. Uğur'un (2007) yaptığı araştırmada; *"sosyal bilgiler örnek olay incelemesi tekniği kullanımının öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde bir etkisinin olduğu"* bulgusu, Ünlüler ve Yaşar'ın (2012) *"Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olumlu tutum oluşturmada gazete kullanılarak yapılan öğretimin, gazete kullanılmayan öğretime göre daha etkili olduğu"* bulgusu, Aydemir'in (2010) *" örnek olay yöntemi ile desteklenmiş öğretimin Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirdiği ve derse olan ilgiyi artırdığı"* bulgusu, İbrahimoğlu ve Öztürk'ün (2013) *"örnek olay yöntemiyle işlenen Sosyal Bilgiler dersinin deney gurubundaki öğrencilerin derse yönelik tutum puanları, geleneksel yöntemle ders işlenmiş olan kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır"* bulgusu, Lincoln (2006) *"örnek olay çalışmasından sonra öğrencilerin örnek olay çalışmaları hakkındaki görüşlerinde bu süreçten keyif aldıklarını ve örnek olay çalışmasına yönelik algılarının olumlu olduğunu ifade etmeleri"* bulgusu ve Lentnek'in (1997) *"gazete temelli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin gazete temelli öğretim yapılmayan kontrol grubu öğrencilerine göre tutumlarında olumlu yönde değişiklik görüldüğü"* bulgusu bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bu bulgulardan farklı olarak Sancar (2010) yaptığı araştırmada *"Fen ve Teknoloji dersi Kuvvet ve Hareket Ünitesi'nin öğretiminde kullanılan örnek olay yönteminin öğrencilerin Fen Bilgisi dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir etkinin olmadığı"* bulgusuna ulaşmıştır. Örnek olay yönteminin kullanıldığı araştırma sonuçlarında öğrencinin etkin olduğu, dersin öğrenci için anlamlı ve zevkli olduğu öğrenme yaşantılarının sağlandığı diğer pek çok araştırmada benzer sonuçlara ulaşılmış; öğrenciler kendileri için anlamlı, etkin katılabildikleri derslere yönelik daha olumlu bir

tutum içerisine girmişlerdir. Sonuç olarak, gazete temelli örnek olay yöntemi kullanımının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına olumlu yönde etki ettiği ifade edilebilir.

Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine yönelik algı ve görüşleri değerlendirildiğinde; *"Gazete haberleri öğrencileri hayata hazırlar."*, *"Öğrencilerin konuların gerçek hayattaki karşılığını anlamalarını sağlar."*, *"Gazeteler gerçek yaşamı sınıfa taşır."*, *"Öğrencilerin güncelden haberdar olmalarını sağlar."*, *"Öğrenciler gerçek hayatta başına gelebilecek olaylar karşısında ne yapması gerektiğini öğrenir."* bulguları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın avantajlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; araştırmada yer alan katılımcıların çoğunluğunun hayat bilgisi öğrenme ortamlarında *"gazete haberi kullanarak öğrencinin konuyu gerçek hayatla ilişkilendirebileceğini"* ve bu sayede *"konuyu daha iyi anlayacağını"*, *"daha kalıcı bir öğrenme olacağını"*, *"öğrencinin derse katılımının artacağını"*, *"öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırabileceklerini"*, *"öğrencilerin güncelden haberdar olabileceklerini"*, görüşlerinde ifade etmişlerdir. Ünlüler ve Yaşar (2012)' in yaptığı *"Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri"* adlı çalışmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımıyla *"dersi günlük yaşamla ilişkilendirdikleri"*, *"dersi daha iyi öğrendikleri"*, *"kalıcı öğrenme sağladıkları"* görüşleri bu araştırmadaki öğretmen ve veli görüşlerine benzerlik göstermektedir. Kabapınar ve Baysal'ın (2004) yaptığı araştırmada; *"gazeteler kullanılarak gerçek yaşama yönelik bir öğretim tasarlandığında öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarını çözebilecekleri"* bulgusu bu araştırmadaki bulguyla örtüşmektedir. Bu araştırmadaki bulgularla benzerlik gösteren Jarman ve McClune (2001), tarafından yapılan *"Haberlerin Kullanımı: Fen Sınıflarında Gazete Kullanımında Ortaokul Öğretmenleri İle İlgili Bir Araştırma"* adlı çalışmada Fen öğretmenleriyle yapılan görüşmede öğretmenlerin çoğunluğu; *"gazete kullanımının Fen dersi öğretiminde yararlı olduğunu"*, *"öğrencilerin gazete kullanarak dersi daha iyi öğrendiklerini"* bulgularına ulaşmıştır. Bu araştırmanın bulgularıyla paralel olarak Munck (2006) tarafından yapılan *"Tarih Öğretiminde Gazete ve Haber Dergilerinin Kullanımı"* adlı araştırmada;

"öğrencilerin vatandaşlık haklarını gazete ve haber dergilerinin sınıfta kullanılmasıyla daha iyi öğrendikleri" sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye'de öğrencilerle yapılan çalışmalar incelendiğinde ise, genellikle örnek olay yönteminin kullanıldığı araştırmaların deneysel desene sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmalarda (Aydemir, 2010; Coştu, Ünal ve Ayas, 2007; Çamur, 2008; İbrahimoğlu ve Öztürk, 2013; Pehlivanlar, 2005; Sancar, 2010; Şahin ve Hacıoğlu, 2010; Şimşek ve Yaşar, 2006; Uluyol, 2011; Yılmaz, 2011) kontrol grubunda ders kitabında yer alan mevcut yöntemlerle ve deney grubunda örnek olay yöntemiyle ders işlenmiş olup, bu yöntemin kontrol ve deney grubundaki öğrencilerin akademik başarısına ve derse yönelik tutumlarına olan etkisinin incelendiği görülmüştür. Çalışmaların çoğunda örnek olay yönteminin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı ve derslere karşı olan tutumlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde fazla çıktığı görülmüştür. Buradan yola çıkarak örnek olay yöntemiyle ders işlenmesinin akademik başarıya ve derse karşı olan tutumlara olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler uygulayıcılara, araştırmacılara ve MEB'e olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Gazete temelli örnek olay etkinlikler başta hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi olmak üzere birçok ders de etkili bir biçimde kullanılabilir.
- Sınıf içerisinde tartışma ortamının yaratılmasında gazete temelli örnek olay uygulamasının oldukça etkili olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine ortam hazırlayacak gazete temelli örnek olay etkinlikleri derslerde uygulanabilir.
- Araştırma sürecinde "Gazete haberlerini irdeleme" aşamasında araştırmacı gazete haberleriyle ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorarak öğrencilerin olayı farklı boyutlarıyla derinlemesine muhakeme etmesini sağlamıştır. Bu bağlamda

öğrencilerin empati becerilerinin ve ahlaki değer yargılarının gelişimi için gazete temelli örnek olay uygulaması derslerin bir parçası haline getirilebilir.

- Gazete temelli örnek olay etkinliklerinin öğrencilerin, empati, yansıtıcı düşünme, eleştirel düşünme, karar verme, çıkarım yapma gibi becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Bu bağlamda bu etkinlikler, farklı öğrenme ortamlarında kullanılabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma ilkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersine ait 8 kazanımda gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler gazete temelli örnek olay uygulamasının hayat bilgisi dersinin başka ünitelerinde ve farklı derslerde uygulanmasını istediklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bu bakımdan araştırmacılar gazete temelli örnek olay uygulamasının hayat bilgisi dersinin farklı kazanımlarında ve farklı derslerde uygulanmasına yönelik çalışmalar yapabilirler.
- Bu araştırmada farklı üniteleri kapsayacak altı kazanım seçilmiştir. İleriki araştırmalarda bütünlük sağlanması açısından belirlenen bir ünitenin bütün kazanımları ele alınabilir.
- Araştırmanın yapıldığı sınıf 1. sınıf olarak belirlenmiştir. Araştırmacılar farklı sınıf gruplarından ve farklı öğretim kademelerinde çalışma grubu oluşturabilirler.
- Araştırmanın uygulama süreci, araştırmacının kendi sınıfında gerçekleştiğinden, araştırmanın nitel araştırma yöntemiyle ve eylem araştırması olarak yapılması uygun görülmüştür. Yapılacak araştırmanın özelliklerine göre, konu ile ilgili nicel araştırma yöntemini ya da nitel ve nicel araştırma yöntemini beraber içeren karma deseni kullanmak da mümkündür.
- Araştırma bir devlet okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar benzer bir araştırmayı özel bir okulda veya hem devlet hem de özel okulda yaparak ulaşılan sonuçları karşılaştırabilirler.

- Gazete temelli örnek olay etkinliklerinin öğrencilerin karar verme becerisine, eleştirel düşünme becerisine, problem çözme becerisine ve özgüven gelişimine etkisine yönelik farklı çalışmalar tasarlanabilir.
- Gazete temelli örnek olay etkinliklerinin öğrencilerin kavram ve değer gelişimine katkısına yönelik araştırma planlanabilir.

5.3.3. MEB'e Yönelik Öneriler

- Bakanlık önderliğinde Türkiye'de çocuk gazetesi çıkarılabilir.
- MEB; değerler eğitimi, kazanımlar, belirli gün ve haftaları göz önünde bulundurularak hazırladığı çocuk gazetelerini Elektronik Bilişim Ağı (EBA)' ya yükleyerek tüm öğretmenlerin ulaşmasını sağlayabilir.
- Ders kitaplarında daha çok gazete temelli örnek olaylar yer almalıdır.
- Ders kitaplarında yazılan örnek olay içerikleri çatışma içermelidir.
- Yapılan araştırmalarda, hayat bilgisi ders kitaplarında yer alan örnek olaylarda çatışmaların az olduğu görülmektedir. Bu uygulama sürecinde de çatışma içeren örnek olayların daha nitelikli tartışma ortamı yarattığı düşünülerek ders kitaplarındaki örnek olayların çatışma içermesi gerektiği söylenebilir.
- Elektronik Bilişim Ağı (EBA) olan çevrim içi sosyal eğitim platformunda sınıfta gazete temelli örnek olay uygulamalarına yönelik içeriklere yer verilebilir.
- Bakanlık gazete haberlerinin öğrenme ortamlarında nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin eğitim seminerleri düzenleyerek, öğretmenlerin bu konuda daha fazla bilgi sahibi olmasına yardımcı olabilir.

5.4. Teze Bütüncül Bir Bakış

Bilgiden ziyade beceri ve değerlerin öne çıkmaya başladığı günümüzde, karar verme becerisi yüksek, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı düşünebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu bu süreçte, önemli olanın birçok bilgi arasından kendisi için en uygun ve işlevsel olanı seçme, bilgiyi işleyebilme ve doğru kullanabilme olduğu gerçeğidir. Bu bağlamda düşünüldüğüne çağa uygun eğitim yaklaşımı; bilgi aktarmaktan ziyade öğrencileri doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı

konusunda yönlendirme yapabilen, bilgiyi işleyebilen, düşünme becerileri yüksek, çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilen ve sosyal hayatta karşılaştığı sorunlara çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır.

Bireylerin yaşama hazırlanmasına ve uyum sağlamasına yardımcı olan, yaşamlarında karşılaştığı problemler karşısında neler yapabilecekleri konusunda bir deneyim ortamı oluşturacak önemli derslerin başında şüphesiz hayat bilgisi dersi gelir. Çünkü hayat bilgisi dersi öğrencilerin sosyal hayatta karşılaşılabileceği sorunları ve bu sorunsallık karşısında neler yapılabileceği konusunda bireylerin çıkarımlarda bulunmasını sağlayacak derslerden biridir.

Öğrencilerin gerçek yaşamında karşılaştığı sosyal olaylara çözüm bulabilmesi, ve sosyal olayı derinlemesine irdeleyerek muhakeme etmesini sağlayacak en uygun yöntemlerden biri örnek olaydır. Gazete temelli örnek olay ise gerçek hayattan haberleri barındırdığı için öğrencilerin daha fazla dikkatini çekmektedir.

Öğrencilerin demokratik düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme becerilerini geliştirmesine yardımcı olacak gazete haberleri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi için önemli birer kaynaktır. Hayat bilgisi dersinde gazete kullanımıyla öğrenci yaşadığı çevre ile ilgili bir problemle karşı karşıya gelir ve bu problem karşısında soru sormayı, gözlem yapmayı, bilgiyi araştırarak olaylardaki düşünceleri açıklamayı ve tartışmayı öğrenir.

Gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecinde önce kazanıma ait temel bilgiler verilir daha sonra kazanım ile ilgili bulunan gazete haberi öğrenciler dağıtılır veya okunur. Daha sonra öğrencilere gazete haberindeki olayla ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik sorular sorularak öğrencilerin gazete haberini derinlemesine irdelemesi sağlanır. Bu süreçte öğretmen olay ile ilgili kendi değer yargısını öğrencilere yansıtmadan onların olayı kendi bakış açılarına göre tartışmasını sağlar. Bu süreç öğrencilere kendi görüşlerini ve değer yargılarını arkadaşlarının görüşleriyle karşılaştırma ve değerlendirme fırsatı sunar. Gazete haberleriyle ilgili sorular bittikten sonra gazete haberi temelinde hazırlanan yan etkinlikler ve çalışma yaprakları

öğrencilere sunulur. Daha sonra öğrencilerin ürün sergileme sürecinde bireysel veya grupta yaptığı çalışmaları sunmaları sağlanır.

Gazete temelli örnek olayla zenginleştirilmiş hayat bilgisi dersinin öğrenme ortamında öğrencilerin süreçteki diyalogları ve çalışma yapraklarının değerlendirilmesi sonucunda; ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin büyük bölümü, ilk kez böyle bir öğretim içinde yer almalarına karşın, kendilerine sunulan örnek olaylardaki kişiler ve durumlarla ilgili empati kurabilmiş, olayları ahlaki boyuttan değerlendirebilmiş, düşünsel boyutlarla ilgili soyut kavramların anlamlarını irdeleyebilmiştir. Bunun yanında öğrenciler, bu öğrenme ortamında kendilerine sunulan örnek olayı farklı açılardan değerlendirebilmiş ve böylece cevap çeşitliliğinin yüksek olduğu bir sınıf ortamı oluşmuştur. Araştırmanın diğer önemli sonuçlarından birisi de, sosyal olayların irdelendiği bu öğrenme ortamında neredeyse tüm öğrencilerin katılım sağladığı ve farklı cevapların rahatlıkla söylenebildiği demokratik bir tartışma ortamının oluşmuş olmasıdır. Sınıf içi iletişimin yoğun olduğu bu öğrenme ortamında; öğrenciler, örnek olayla ilgili arkadaşlarının değerlendirmelerine katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin sosyal bir olayı algılayıp, düşündüğü, yorumladığı, eleştirebildiği, çok farklı görüşleri, duyguları, bakış açılarını, değer yargılarını karşılaştırma olanağını bulduğu bu sınıf ortamındaki iletişimin, her öğrenciye farklı şekillerde yarar sağladığı düşünülmektedir.

Öğrenciler, gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamında; öğretim sürecindeki etkinliklere aktif bir katılım göstermiş, gazete haberleriyle ilgili öğrencilere sorulan düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara çoğunlukta nitelikli cevaplar verebilmişlerdir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin duygu ve düşüncelerinde hiçbir olumsuz ifade yer almamaktadır. Öğrenciler, bu uygulama sürecini çok sevdiklerini, gazete haberleriyle işlenen dersin daha zevkli ve eğlenceli olduğunu, bu dersin diğer derslerden daha zevkli geçtiğini, gerçek haberler sayesinde

hayatın gerçeklerini daha iyi öğrendiklerini, ileride hayatlarında karşılaşacakları sorunlar karşısında ne yapacaklarını öğrendiklerini, gerçek haberlerin merak uyandırıcı olduğunu, haberlere karşı ilgilerinin eskisine göre daha fazla arttığını, bu öğrenme ortamında diğer derslere nazaran daha fazla konuşma imkanları olduğunu ve derse daha fazla katılım sağlayabildiklerini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecinde en sevdikleri etkinliklere yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin en sevdiği etkinliklerin canlandırma, resim çizme, sessiz sinema, röportaj yapma, şiir yazma ve şiire beste yapma, grup çalışması, birinin yerine kendini koyma (empati çalışması), gazete haberine başlık bulma, gazete haberinin devamını yazma, ailemizle birlikte geri dönüşümden kıyafet yapma, afiş yapma boyutları ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen hayat bilgisi dersinde zorlandıkları ve sıkıldıkları durumlara yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin çoğunluğu hiç bir etkinlikte zorlanmadıklarını ve sıkılmadıklarını belirtmişlerdir. Zorlandıkları ve sıkıldıkları durumları ifade eden öğrenciler ise; bazı etkinliklerde çok soru olmasından kaynaklı sıkıldıklarını, gazete haberi yazmakta zorlandıklarını, slogan bulmakta zorlandıklarını, resim çizmekte zorlandıklarını, çalışma yapraklarına çok yazı yazmaktan sıkıldıklarını, ifade etmişlerdir.

Velilerin gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecine ilişkin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; velilerin gazete haberi kullanılarak hayat bilgisi dersi işlenmesinin öğrencileri hayata hazırlayacağını, öğrencinin konunun gerçek yaşamdaki karşılığını görerek daha somut bir öğrenme ortamı sağlayacağını, öğrencilerin bu öğrenme ortamında eleştirel düşünme, empati duygusu ve çoklu bakış açılarının gelişebileceklerini ifade ederek bu öğrenme ortamına olan algılarının iyi olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Veliler bu öğrenme ortamında gazete haberinin içeriğinin öğrencileri olumsuz etkilemeyecek içerikte olmasına ve seviyesine uygun olması konusunda dikkat edilmesi gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılmasına yönelik görüşleri alınmış ve ortaya çıkan bulguların sonucunda; çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin çoğunluğu hayat bilgisi öğrenme ortamlarında, gazete haberlerinden “nadiren” faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenleri, hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın; daha somut bir öğrenme sağlayacağını, öğrencilerin konuyu gerçek hayatla bağlantı kurarak öğrenmesine yardımcı olacağını, olaylara farklı açılardan bakabileceğini, güncel olaylardan haberdar olabileceklerini, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme ve empati becerilerini geliştireceğini, ifade etmişlerdir. Bu sayede öğrencilerin demokratik bir tartışma ortamında aktif şekilde rol alabileceği bir sınıf ikliminin yaratılabileceğini de söylemlerinde dile getirmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler, hayat bilgisi öğrenme ortamlarında gazete haberleri kullanmanın dezavantajları olarak, bazı haberlerin şiddet içerikli olabileceği ve dolayısıyla çocukları psikolojik olarak olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmişlerdir.

Tüm bu süreç değerlendirildiğinde yapılandırmacı öğrenme anlayışının öğrenme ortamlarında uygulanış biçimi olarak gazete temelli örnek olay uygulaması, öğrenci seviyelerine uygun bir şekilde düzenlendiğinde birinci sınıf öğrencileriyle bile uygulanabilir olduğu, öğrencilerin, kazanımlara ulaşmada sıkıntı çekmedikleri ve bu süreçte ortaya koyduğu ürünlerin genel anlamda nitelikli olduğu sonucuna varılabilir. Çalışmanın işlevsel ve yararlı olması dileği ile...

KAYNAKÇA

Adalı, B. (2005). *İlköğretim 5. Sınıf Fen Bilgisinde “Virüsler Bakteriler Mantarlar ve Protistler” Konularının Öğreniminde Örnek Olaya Dayalı Öğrenme Yöntemi Kullanılmasının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Fen Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Alacapınar, F. (2008). *Örnek Olay Yöntemi ve Eğitimde Örnek Olaylar*. Ankara:Anı.

Anderson, F. (1985). *Classroom Newspaper Activities. A Resource For Teachers, Grades K8*. U.S.A: Library of Congress Cataloging in Publication Data.

Arın, D. ve Deveci, H. (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımının Öğrenci Başarısına Ve Hatırd Tutma Düzeyine Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(26), 170-185.

Akbal, Y. (2009). *1998 Ve 2004 İlköğretim Programlarına Göre Hazırlanan Hayat bilgisi Ders Kitaplarının İçerik Ve Kullanılabilirlik Açılarında Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akbaba, B. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Görsel Materyal Öğretimi, Mustafa Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 284-319). Ankara: Pegem Akademi.

Akbaba, B. (2013). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Görsel Kaynakların Kullanımı, Bülent Akbaba (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler* içinde (s.234-276). Ankara: Pegem Akademi.

Akgün, Ş. (2001). *Fen bilgisi öğretimi* (7. Basım). Ankara: Pegem Akademi.

Akınoğlu, O. (2004). Hayat Bilgisi Öğretimi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 2-13). Ankara: Pegem Akademi.

Aydın, M. Z. (2011). *Okulda Ahlak Eğitimi ve Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*. Ankara: Nobel.

Aydemir, G. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay Yönteminin Öğrencilerin Çevre Bilincine ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Badger, J. (2010). Classification And Framing In The Case Method: Discussion Leadersquestions. *Journal of Further and Higher Education*, 34(4), 503-518.

Belet, Ş. D. (1999). *İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Hayat bilgisi Programının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim* (6. baskı). Ankara: Anı.

Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel.

Burns, W. S. (1999). *The Newspaper In Education Program: An Examination Of Curriculum, Purposes And Goals*. Ed.D Thesis. Columbia University Teachers College.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Cresswell, J. W. (2016). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.), Ankara: Eğiten Kitap.

Culpin, V. & Scott, H. (2011). The Effectiveness Of A Live Case Study Approach: Increasing Knowledge And Understanding Of Hard Versussoft Skills In Executive Education. *Management Learning*, 43(5), 565-577.

Çamur, Ö. (2008). *Örnek Olay Yönteminin Mürettebat Koordinasyonu Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.

Carey, H. H. ve Greenberg, J. E. (1991). *How To Read A Newspaper. (A Social Studies Skills Book)*. Newyork: Library of Congress Cataloging in Publication Data.

Cohen, R. P. (1991). *The Use Of Newspapers With Underprepared Community College Students As A Means Of Improving Reading And Writing*. Ed.D Thesis. Hofstra University.

Coştu, B., Ünal, S. ve Ayas, A. (2007). Günlük Yaşamdaki Olayların Fen Bilimleri Öğretiminde Kullanılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (1), 197-207.

Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler. *Bilgi*, 37, 155-174.

Çelikkaya, T. ve Yakar, H. (2015). Sosyal Bilgiler Programında Gazete, Dergi Ve İnternet Haberlerinin Kullanılması. *Turkish Studies*, 10(3), 251-270. DOI Number: 10.7827/Turkish Studies.7652

- De Garrett, S. (2008). *Improving Comprehension With Newspapers, 2008 NIE Week Teacher's Guide*. Newspaper Association of America Foundation.
- De Roche, E., Sullivan, B. ve Garrett, D. S. (1999). *Character Matters Using Newspaper To Teach Character*. U.S.A: Dr. Betty Sullivan and Associates.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (8. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Derince, Z. M. ve Özgen, B. (2015). Nitel Araştırma Teknikleri: Eylem Araştırması. Fatma Nevra Seggie ve Yasemin Bayyurt (Ed.), *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* içinde (s. 146-161). Ankara: Anı.
- Deveci, H. (2005). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4(3), 159-166.
- Deveci, H. (2008). Hayat bilgisi Dersinin Tanımı, Kapsamı ve İlköğretim Programındaki Yeri. Şefik Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 1-19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Dewell, B. M. (1980). *A Test Of An Affective Model Of Reading: The Study of The Use of Newspaper in Education*. Ed.D Thesis. The University of Tulsa.
- Dönmez, C. ve Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Erdoğan, İ. (1999). Bilgi Toplumu Olmanın Gerektirdiği Eğitim Paradigması. *Bilgi Toplumu*, 1, 93-110.
- Eryılmaz, Ö. ve Köse, T.Ç. (2017). Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Kullanımının Öğrencilerin Sosyal Problemlere Duyarlılıklarına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 985-1000.
- Erden, M. (tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Elksnin, L. K. (2001). Implementing The Case Method Of Instruction in Special Education Preparation Programs. *Teacher Education and Special Education*, 24, 95-107.
- Farahani, L. A. & Heidari, T. (2013). Effects Of The Case-Based Instruction Method on The Experience of Learning. *Journal of Biological Education*, 93(3), 131-133 DOI: <https://doi.org/10.1080/0021962662013788539>.

Gedik, H. D. (2008). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Güncel Konular. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 117-134.

Grant, R. (1997). A Claim For The Case Method İn The Teaching Of Geography. *Journal of Geography in Higher Education*, 21(2), 171-185.

Gülüm, K. Ve Ulusoy, K., (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Göç Konusunun İşlenişinde Halk Türkülerinin Kullanılması (Örnek Bir Çalışma). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 112-127.

Gürkan, B. (2009). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olaylar: İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olayları Ele Alış Biçimlerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Gözütok, F.D. (2006). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ekinoks.

Hesapçıoğlu, M. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel.

Hepburn, M. A. (1999). Media Literacy: A Must For Middle School Social Studies. *Clearing House*. 72(6), 352-356.

Hicks, A. J. (2001). *Teaching About Newspapers*. PhD. Thesis, University of Southampton.

İşman, A. (2011). *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

İbrahimoğlu, Z. ve Öztürk, C. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı Ve Derse Karşı Tutum Ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkileri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 523-547.

Jarman, R. ve McClune, B. (2001). Use The News: A Study of Secondary Teachers' Use of Newspapers in The Science Classroom (Cover Story). *Journal of Biological Education*, 35(2), 69-74.

Jones, K. A. (2003). Making The Case For The Case Method in Graduate Social Work Education. *Journal of Teaching in Social Work*, 23(1/2), 183-200.

Jones, K. A. and Russell, S. (2008). Using Case Method Teaching and Student Written Cases to Improve Studentsability to Incorporate Theory Into Practice. *Journal of Teaching in the Addictions*, 6(1), 35-47.

Kabapınar, Y. ve Baysal, Z. N. (2004). İlköğretimde Hayat bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretim

Tasarlanması Ve Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 10(39), 384-419.

Kabapınar, Y. (2007). 1998 Ve 2004 Öğretim Programlarına Göre Yazılmış Hayat bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyal Olay Ve Değerlerin Sunumu. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 25, 109-127.

Kabapınar, Y. (2009). *İlköğretimde Hayat bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı). Ankara: Maya Akademi.

Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Kabapınar, Y. (2015). Empati Becerisini Geliştirmesi Bağlamında Örnek Olay ve Etkin Kullanımı, Yücel Kabapınar (Ed.), *Empatiyle Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: Çocuk ve Empati içinde* (s. 402- 423) Ankara: Pegem Akademi.

Kabapınar, Y. (2019). Kanıt Temelli Öğrenme; Tanım, Kapsam, Yaklaşımlar, Yücel Kabapınar (Ed.), *Kimlik Belirleyen Derslerde Kanıt Temelli Öğrenme içinde* (s. 29- 54) Ankara: Pegem Akademi.

Karadağ, R. ve Kayabaşı, B. (2011) Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Okuma Metinleri Olarak Gazete Köşe Yazılarının Kullanılması. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic*,6(3),989-1010

Kaltsounis, T. (1987). *Teaching Social Studies in The Elementary School The Basics for Citizenship*. New Jersey: Englewood Cliffs.

Kemertaş, İ. (1999). *Uygulamalı genel öğretim yöntemleri* (3. baskı). İstanbul: Birsen.

Kısakürek, M. A ve Paykoç, F. (1988). Eğitim Araçları. Bayram Özer (Ed.), *Fen Bilgisi Öğretimi içinde* (s. 61-70). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Kines, B. (1996). Improving Your Child's Reading Skills with Newspapers. *Teaching PreK8*, 26(6), 63.

Küçükahmet, L. (2004). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Leblanc, R. M. (1980). *Affecting Attitudes of Seventh Grade Students Toward Reading Through Using Newspapers*. Ed.D Thesis. Houston University.

Lentnek, R. L. (1997). *Turning The Newspaper Into A Teaching Tool: A Study of The Effects of Newspapers Incorporated Into The Curriculum of A Fifth-Grade Class*. Master of Arts Thesis. Georgia State University.

- Levin, B. B. (1995). Using The Case Method in Teacher Education: The Role of Discussion and Experience in Teachers Thinking About Cases. *Teaching and Teacher Education*, 11(1), 63-79.
- Lichtenberg, M. (1961). Utilizing Newspapers in Social Studies. *Journal of Educational Sociology*, 35(2), 91-92.
- Lincoln, D. J. (2006). Student Authored Cases: Combining Benefits of Traditional and Live Case Methods of Instruction. *Marketing Education Review*, 16(1), 1-7.
- Manning, M. (2001). Using Newspaper in Class. *Teaching Pre K-8*, 32(2), 93-95.
- McElmeel, S. (1999). Newspaper in Education. *Library Talk*, 12(2), 31-32.
- Maheshwari, K. (1980). *The Impact of Two Types of Reading Skills Development Activities On Listening Vocabulary and Reading Comprehension*. Ed.D Thesis, University of Houston.
- Martin, A. L. (1999). Newspapers in Action: The Living Textbook. *Unesco Sources*, (108), 11-12.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Selahattin Turan (Çev. Ed.), Ankara: Nobel Akademik.
- Michaelis, J. U. and Garcia, J. (1996). *Social Studies For Children. A Guide to Basic Instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim Hayat bilgisi Dersi (1, 2 ve 3. sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2008). *İlköğretim 4-8. Sınıf Öğretim Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma*. Ankara. <http://ttkb.meb.gov.tr>.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2009). *İlköğretim Hayat bilgisi Dersi 1-3. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Mills, G. E. (2007). *Action research: A Guide For the Teacher Researcher* (3rd Ed). New Jersey: Pearson Education.
- Moorefield, L. A. (2003). What's in a Newspaper?. *Teaching PreK-8*, 33(6), 58-60.
- Mostert, M. P. (2007). Challenges of Case-Based Teaching. *The Behavior Analyst Today*, 8(4), 434-442.

Munck, S. (2006). *Using Newspapers and News Magazines to Teach History*. Master's of Arts Thesis. Wayne State University.

Nas, R. (2003). *Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (Program, Yöntem Ve Etkinlikler)* (2. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.

Neuman, W. L. (2000). *Social Research Methods-Qualitative and Quantitative Approaches*. USA: Allyn and Bacon Publishing.

Nicholas, P. (1997). Newspapers More Than Just Papier Mache. *Teaching PreK8*. 27(7), 48-50.

Ocak, G. (Ed.). (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Okutan, M. (2008). *Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar* (3. baskı). Ankara: Öğreti.

Ol, C. G. (2019). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Gazete Haberlerini Kullanmak: Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Olson, M. (1985). *Using the Newspaper to Teach Social Studies. For Middle Grades and Up*. California: Dale Seymour Publications

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programları. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), Ankara: *Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde(s. 53-96). Ankara: Pegem Akademi.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*. Ankara: PegemAkademi.

Özkan, Ö. (2010). *Örnek Olay Yönteminin Hayat bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Kullanımının Etkililiği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Padgett, R. (2006). Read All About it and Teach Kids Using School Newspapers. *Essential Readings Condensed for Quick Review*, 71(6), 56-58.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.), Ankara: Pegem Akademi.

Paykoç, F. (1987). Güncel Olaylarla Belirli Gün ve Haftaların Öğretimi. B. Özer, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Pehlivanlar, E. (2005). *İlköğretim 6. Sınıf "Canlının İç Yapısına Yolculuk" Ünitesinde Örnek Olay Yönteminin Başarıya, Hatırlamaya ve Bilişüstü Becerilerin Gelişimine*

Etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Poindexter-Wilson, P. (1986). The Los Angeles Times in Education Pilot Program. (Available From the Los Angeles Times), *Times Mirror Square*, Los Angeles: CA 90053.

Rajaretnam, T. (2002). *Using Newspapers in the Classroom: A Personal Experience*. <http://www3.telus.net/linguisticsissues/newspapers.html>. adresinden 15.07.2019 tarihinde alınmıştır.

Rhoades, L. (1994). Quick Start Ideas for Teaching Current Events with Newspaper, *Social Education*, 58(3), 123-155.

Rhodes, M. (2002). Using Newspapers in the Classroom. *Instructor*, 111(7), 63-64.

Ruey, S., Shieh, Lyu, Jr. J. And Cheng, Y. Y. (2012). Implementation of the Harvard Case Method Through a Plan-Do-Check-Act Framework in a University Course, *Innovations in Education an Teaching International*, 49(2), 149-160.

Sancar, N. A. (2010). *İlköğretim Birinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay Yönteminin Etkililiği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Savage T. V. ve Armstrong, D. G. (1987). *Effective Teaching in Elementary Social Studies*. U.S.A:Macmillan Publishing Company.

Segall, A. ve Schmidt, S. (2005). Reading the Newspaper as a Social Text. *Social Studies, Sociology*, 35(2), 91-92.

Scott, N. (2007). An Evaluation of the Effects of Using Case Method on Student Learning Outcomes in a Tourism Strategic Planning Course, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 7(2), 21-34.

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya* (11. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Stensmo, E. (1999). Case Methodology in Teacher Education Compared to “Traditional” Academic Teaching: A Field Experiment. *Paper Presented at the 8th European Conference for Research on Learning and Instruction*, Sweden.

Street, C. (2002). Teaching with the Newspaper. *Social Studies*, 93(3), 131-134.

Stockard, W. J. (1995). *Activities for Elementary School Social Studies*. USA: Waveland Pres Inc.

Sönmez, V. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Sönmez, V. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretimi. Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı.

Sözer, E. (1998a). Sosyal Bilimler Kapsamında Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi. G. Can, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 3-13). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Sözer, E. (1998b). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Araç ve Gereçler, G. Can, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.123-139). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Sözer, E. ve Deveci, H. (2007). Sosyal Bilgiler Dersinde Aile Katılımı. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 185-190.

Sözer, E., Karaduman, H. ve Özdemir, D. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. ve 5. Sınıf Ders Kitaplarının Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Bildiriler Kitabı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 165-172.

Sunal, C. S., ve Haas, M. E. (2002). *Social Studies. For the Elementary and Middle Grades. A Constructivist Approach*. Boston: Allyn and Bacon.

Şahin, F. ve Hacıoğlu, Y. (2010). Bilimsel Tartışma Destekli Örnek Olayların 8. Sınıf Öğrencilerinin Kalıtım Konusunda Kavram Öğrenmelerine ve Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi, *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 269-275). Antalya: Türkiye.

Şeker, Murat (2010). *İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.

Şimşek, S. (2005). *Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Şimşek, N. (2016). Güncel Olaylarla Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ramazan Sever, Mesut Aydın ve Erol Koçoğlu (Ed.), *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (s. 153-172). Ankara: Pegem Akademi.

Şimşek, S. ve Yaşar, Ş. (2006). Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 171-179.

Tarih Vakfı. (2017). *Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Ülkelerden Mesaj Var Gençler Cihan Harbi'ni Farklı Perspektiflerden Tartışıyor ve Yazıyor*. <http://tarihvakfi.org.tr/Proje/tarihegitimivealternatifegitimmateryalleri/20> adresinden 02.04.2020 tarihinde alınmıştır.

Tangülü, Z. (2011). 8. *Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Gazete Kullanımı ve Buna İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon.

Türk Dil Kurumu, (2018, 21 Ocak). Erişim Adresi: <http://sozluk.gov.tr/>

Tomal,N., Karadeniz, C. ve Demirkaya, H. (2008). Gazete Haberlerinin Coğrafya Öğretimindeki Önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(1), 73-85.

Topçubaşı, T. ve Polat, S. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *International Journal Of New Trends İn Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 3(2), 48-61.

Uğur, A. (2007). *Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerine Etkisi: Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Uluyol, Ç. (2011). *Web Destekli Örnek Olay Yönteminde Çoklu Bakış Açısı ve Yüz Yüze Etkileşimin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünlüer, G. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Ünlüer, G. ve Yaşar, Ş. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 43-57.

Ünlü, M. (2014). *Coğrafya Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Vockell, E. ve Cusick, K. (1995). Teachers Attitudes Toward Using Newspaper in the Classroom. *Clearing House*, 68(6), 359-362.

Vural, B. (2005). *Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem Teknik ve Etkinlikleri*. İstanbul: Hayat.

Welton, D. A. ve Mallan, T. M. (1999). *Children and Their World: Strategies for Teaching Social Studies*. Newyork: Houghton Mifflin Company.

Weil, S., Oyelere, P., Yeoh, J. and Firer, C. (2001). A Study of Students' Perceptions of the Usefulness of Case Studies for the Development of Finance and Accountingrelated Skills and Knowledge, *Accounting Education*, 10(2), 123-146.

Wolk, S. (2003). Teaching for Critical Literacy in Social Studies. *Social Studies*, 94(3), 101-106.

Yaşar, Ş. (1998). Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(1-2), 68-75.

Yaşar, Ş. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Araç Gereçler. Ş. Yaşar, (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 121-142). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı, Cemil Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgilerde Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi* içinde (s. 165-193). Ankara: Pegem Akademi.

Yavaş, B. (2007). *İlköğretim 5. Sınıf Öğretmenlerinin Empati Becerileri ile İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yavuz, K.E. (2005). *Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme Yöntemleri* (1.baskı). Ankara: Ceceli.

Yaylak, E. (2015). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Etkinlikler, Süleyman İnan (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitime Giriş: Kavramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler* içinde (s. 131-148). Ankara: Anı.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yılmaz, M. (2011). *Örnek Olay Yönteminin Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Bozuklukları Konusundaki Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1 : Tez İzin Yazısı

Ek 2: Duyarlı Öğrenci Belgesi

Ek 3: Sergiye Veli Davetiyesi

Ek 4: Odak Grup Görüşme Formu

Ek 5: Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

Ek 6: Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

Ek 7: Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Velilerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

Ek 8: Sınıf Öğretmenlerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

Ek 9: Veli Onay Formu

Ek 1: Tez İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.10386365
Konu: Anket Araştırma İzni

28.05.2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) 17.04.2018 tarih ve 1800112373 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 28.05.2018 tarih ve 10278251 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora programı öğrencisi Tolga TOPÇUBAŞI'nın " Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarına Gazete Haberlerini Ekleme: Örnek Bir Uygulama" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	22-06-2018
Sayı:	18001120821
Bürosu:	202.0801

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgbb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden b2c9-5eac-3234-8552-a24c kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Duyarlı Öğrenci Belgesi

DUYARLI ÖĞRENCİ BELGESİ

Sevgili ; Damla SAĞIR

2017 -2018 Eğitim-Öğretim yılında yapmış olduğumuz "Gazete Haberleriyle Hayatı Öğreniyorum" adlı araştırmaya özverili bir şekilde katkı sağladığın için teşekkür ederiz. Öğrendiklerini yaşamında uygulayarak çevreye, doğaya, hayvanlara, geri dönüşüme , engelli bireylere karşı duyarlı davranışlardan dolayı bu belgeyi almayı hak ettin. Seninle iftihar ediyoruz.

Başarılarından dolayı seni ve her daim sana destek olan aileni kutlar , daha nicelerini yaşamanı ve yaşatmanı dileriz.

Prof. Dr. Yücel KABAPINAR
Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi

İsa AKHAN
Okul Müdürü

Tolga TOPÇUBAŞI
Sınıf Öğretmeni

Ek 3: Sergiye Veli Davetiyesi

**Gazete Haberleriyle
Yaşamı Öğreniyorum**

Değerli Velilerimiz

**A.Nermin Bilimli İ.O 1- B sınıfı
öğrencileri olarak gazete haberlerini
kullanarak işlediğimiz Hayat Bilgisi
derslerinde yaptığımız çalışmaların
yer alacağı " Gazete Haberleriyle
Yaşamı Öğreniyorum" sergimizde
sizleri de aramızda görmekten
mutluluk duyarız.**

Saygılarımızla

**25.05.2018 / Cuma
1-B sınıfı**

A stylized illustration of a young boy with dark hair, wearing a red long-sleeved shirt and blue pants, standing on a tall stack of colorful books. He is holding a yellow telescope to his eye and looking towards the right. The background is a solid blue color with a small white cloud on the right side.

Ek 4: Odak Grup Görüşme Formu**ODAK GRUP GÖRÜŞME FORMU**

Sevgili öğrencilerim, araştırmamda kullanmak için size bazı sorular sormak istiyorum. Yapacağımız görüşmede söylediklerinizi doğru bir şekilde kaydetmek amacıyla kamera kullanacağım. Yanıtlarınız puanlamaya tabi tutulmayacaktır. **Samimi** ve **ayrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, araştırmaya katkı sağlayacaktır.

1. Gazete Haberleri ile işlenen Hayat bilgisi dersi hakkındaki duygu ve düşüncelerin nelerdir? Lütfen açıkla mısın?
2. Sizce Gazete Haberleri ile işlenen Hayat bilgisi dersi sizleri ne yönden geliştirdi?
3. Gazete Haberleri ile işlenen Hayat bilgisi dersinde en çok hoşunuza giden etkinlik(ler) hangisiydi? Görüşlerini paylaşır mısın?
4. Gazete haberi kullanılarak işlenen Hayat bilgisi dersinde hiç zorlandığınız veya sıkıldığınız bir durum oldu mu? Cevabınız evetse görüşlerini paylaşır mısın?
5. Gazete haberi kullanılarak işlenen Hayat bilgisi dersinde en çok aklınızda kalan ve etkilendiğiniz haber neydi? Lütfen açıkla mısın?

Ek 5: Uygulama Sonrası Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

GAZETE HABERLERİ KULLANILARAK İŞLENEN HAYAT BİLGİSİ DERSİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİM

Adınız-Soyadınız:

Değerli öğrencim,

Senden "Gazete Haberleriyle Hayat bilgisi" dersi işlerken gerçekleştirdiğimiz çalışmalar hakkındaki duygu ve düşüncelerini yazman beklenmektedir.

1. Araştırmamız sona ermiştir. 8 hafta boyunca yaptığımız "Gazete haberleriyle Hayat bilgisi " dersi hakkındaki düşüncelerini paylaşır mısın? Bu süreçte neler öğrendiklerini, neyi çok sevdiğini, neye zorlandığını bizimle paylaş.

2. En çok hangi etkinliği beğendin? Neden?

3. Hangi etkinliği beğenmedin? Neden?

4. Hangi etkinlikte zorlandın? Sence neden?

5. Seni en çok etkileyen etkinlik neydi ve seni neden etkiledi?

Ek 6: Uygulamadan Bir Yıl Sonra Öğrencilere Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

**GAZETE HABERLERİ KULLANILARAK İŞLENEN HAYAT BİLGİSİ
DERSİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİM**

Adınız-Soyadınız:

Değerli öğrencim,

Senden "Gazete Haberleriyle Hayat bilgisi " dersi işlerken gerçekleştirdiğimiz çalışmalar hakkındaki duygu ve düşüncelerini yazman beklenmektedir.

1. Birinci sınıfta işlediğimiz "Gazete haberleriyle Hayat bilgisi " dersinde neler öğrendiniz? Size nasıl katkıları oldu? Örnekler vererek anlatır mısın?

2. Birinci sınıfta işlediğimiz "Gazete haberleriyle Hayat bilgisi " dersinde aklında kalan haberler ve etkinlikler neler?

Ek 7: Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Velilerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

VELİLERİN HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRENME ORTAMLARINDA GAZETE HABERİ KULLANILMASI ARAŞTIRMA SONRASINDA ÇOCUKLARINDA GÖRÜLEN DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değerli veliler, bu çalışma ile çocuklarınız Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılması ile ilgili yapılan araştırma sonucunda çocuklarınızda gözlemlediğiniz değişikliklerin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Çalışma akademik amaçla hazırlanmış olup başka amaçlarla kullanılmayacaktır. Kişisel bilgileriniz araştırmacı dışında başka kimseyle paylaşılmayacaktır. Sorulara içtenlikle vereceğiniz cevaplar çalışmanın amacının gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır.

Tolga TOPCUBAŞI /
topcubasitolga@gmail.com

- **Cinsiyetiniz:** () Kadın () Erkek
- **Yaşınız:** () 20-25 () 26-30 () 36-40 () 40 +
- **Mesleki Kıdeminiz:** () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20 +
- **Mezun Olduğunuz Program:** () Eğitim Fakültesi () Diğer (.....)
- **Eğitim Durumunuz:** () Lisansüstü () Lisans () Ön lisans

1. Çocuğunuzun bu araştırma sürecinde yer almasının ona neler kattığını düşünüyorsunuz?

2. Sizce bu araştırma süreci çocuklara sosyal problemleri çözme yetisi kazandırmış mıdır? Yaşadığınız bir örnek durumla anlatabilirsiniz.

Ek 8: Sınıf Öğretmenlerine Uygulanan Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket Formu

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRENME ORTAMLARINDA GAZETE HABERİ KULLANILMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değerli sınıf öğretmenleri, bu çalışma ile sizlerin " Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberi kullanılmasına ilişkin " bakış açılarınız ve yaklaşımlarınızın öğrenilmesi amaçlanmıştır. Çalışma akademik amaçla hazırlanmış olup başka amaçlarla kullanılmayacaktır. Kişisel bilgileriniz araştırmacı dışında başka kimseyle paylaşılmayacaktır. Sorulara içtenlikle vereceğiniz cevaplar çalışmanın amacının gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır.

Tolga TOPCUBAŞI /
topcubasitolga@gmail.com

- Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
- Yaşınız: () 20-25 () 26-30 () 36-40 () 40 +
- Mesleki Kıdeminiz: () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20 +
- Mezun Olduğunuz Program: () Eğitim Fakültesi () Diğer (.....)
- Eğitim Durumunuz: () Lisansüstü () Lisans () Ön lisans

1. Siz herhangi bir ders işlerken gazete haberlerinden yararlanıyor musunuz? Yararlanıyorsanız hangi derslerde ve ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?
2. Gazete haberlerini öğrenme ortamlarında nasıl kullanıyorsunuz?
3. Sizce Hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberlerinden yararlanmak öğrencilere ne gibi katkılar sağlar? Lütfen yanıtınızı detaylarıyla yazınız.
4. Sizce gazete haberleriyle desteklenmiş Hayat bilgisi öğretim sürecinin avantajları ve dezavantajları neler olabilir?
 Avantajları:
 Dezavantajları:
4. Sizce gazete haberleri Hayat bilgisi dersinde en çok hangi konularda kullanılabilir? Neden?
5. Hayat bilgisi dersinde gazete haberi kullanılmasına ilişkin paylaşmak istediğiniz görüş ve önerileriniz nelerdir?

Ek 9: Veli Onay Formu

VELİ ONAY FORMU

Sevgili Anne Babalar,

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği doktora öğrencisi Tolga TOPCUBAŞI tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmanın amacı nedir?

Çalışmanın amacı Hayat bilgisi derslerinde gazete haberlerinin kullanıldığı derslerin planlanması, uygulanması, analiz edilmesidir.

Çocuğunuzun katılımcı olarak ne yapmasını istiyoruz?

Bu amaç doğrultusunda, çocuğunuzdan araştırmacı tarafından hazırlanan ders planı doğrultusunda derslere katılmasını, ders planında yer alan soruları yazılı ve sözlü olarak cevaplamasını, ön algı ve son algı anketlerini doldurmasını isteyeceğiz. Cevaplarını, davranışlarını ses kaydı, görüntü kaydı, not ederek, yazılı biçiminde toplayacağız. Zaman zaman derslerimize gönüllü olarak sizleri de davet edeceğiz. Sizden çocuğunuzun katılımcı olmasıyla ilgili izin istediğimiz gibi, çalışmaya başlamadan çocuğunuzdan da sözlü olarak katılımıyla ilgili rızası mutlaka alınacak. Ayrıca sizden uygulama sonrası görüşlerinizi belirtmeniz için açık uçlu anket doldurmanız istenecektir.

Çocuğunuzdan alınan bilgiler ne amaçla ve nasıl kullanılacak?

Çocuğunuzdan alacağımız cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçla (yayın, konferans sunumu, vb.) kullanılacak, çocuğunuzun ya da sizin ismi ve kimlik bilgileriniz, hiçbir şekilde kimseyle paylaşılmayacaktır.

Çocuğunuz ya da siz çalışmayı yarıda kesmek isterseniz ne yapmalısınız?

Katılım sırasında sorulan sorulardan ya da herhangi bir uygulama ile ilgili başka bir nedenden ötürü çocuğunuz kendisini rahatsız hissettiğini belirtirse, ya da kendi belirtmese de araştırmacı çocuğun rahatsız olduğunu öngörürse, çalışmaya sorular tamamlanmadan ve derhal son verilecektir. (Eğer katılım sırasında ebeveyn de mevcut olarsa) Şayet siz çocuğunuzun rahatsız olduğunu hissederseniz, böyle bir durumda çalışmadan sorumlu kişiye çocuğunuzun çalışmadan ayrılmasını istediğinizi söylemeniz yeterli olacaktır.

Bu çalışmayla ilgili daha fazla bilgi almak isterseniz: Çalışmaya katılımınızın sonrasında, bu çalışmayla ilgili sorularınız yazılı biçimde cevaplandırılacaktır. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacı Tolga TOPCUBAŞI ile (e-posta: topcubasitolga@gmail.com) ile iletişim kurabilirsiniz. Bu çalışmaya katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Yukarıdaki bilgileri okudum ve araştırma sürecine kendim katıldığım gibi çocuğumun da bu çalışmada yer almasını onaylıyorum (Lütfen alttaki iki seçenekten birini işaretleyiniz.

(Formu doldurup imzaladıktan sonra araştırmacıya ulaştırınız).

A) Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve çocuğum'nın da katılımcı olmasına izin veriyorum. ☐ izin vermiyorum ☐

B) Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip bırakabileceğimi biliyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum. ☐ Kabul etmiyorum ☐

Baba Adı-Soyadı..... Anne Adı-Soyadı.....

İmza İmza

Tarih:.....